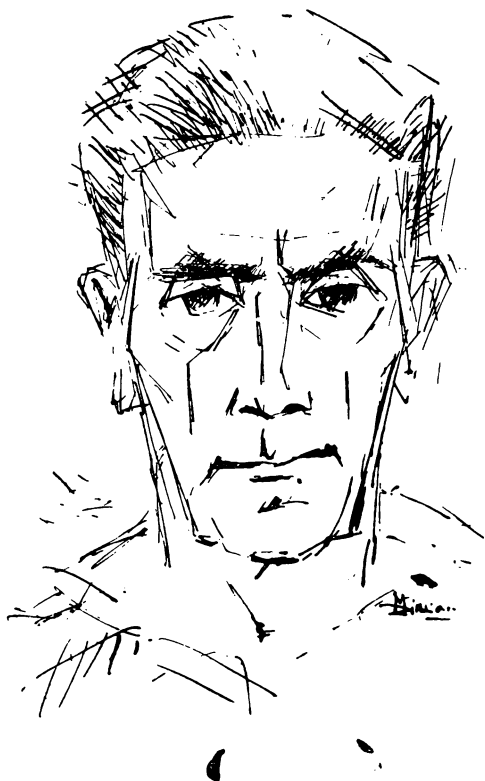

ION VINEA

ION VINEA

LUNATECII

I

Capitolul 1

BURICUL PĂMÎNTULUI

„C'est qu'il y a certains personnages dont on s'est fait une habitude de rire et qu'on ne plaint de rien." [1]

Diderot

„Amiaza se răsfăţa în hamacul de aur al toamnei." În auzul lui Lucu Silion, cuvintele nerostite răsună armonios. I se pare că redau de minune frăgezimea şi farmecul aerian al orei. O adiere de miresme întîrziate îi dezmiardă chipul metalic şi întunecat, îi resfiră părul negru presărat cu argint, pe cînd deasupra lui şi a tumultului străzii, coroanele castanilor se înfioară prelung.

Adineauri, cînd să iasă din casă în grădină, a fost oprit în prag de soarele subţire de argint ţesut de un păianjen. Ca să treacă prin el, a trebuit să-l rupă cu o ramură ruginie de iederă, şi aerul a tremurat în jurul ei, colorîndu-se o clipă, iar firele rupte au dat un ţipăt textil, imperceptibil. Grădina toată era plină de sori de argint, ce printre crengi vămuiau lumina. Ziua asta nu seamănă cu toate zilele. Lumea e o feerie ocrotită de sorii minunaţi ai păianjenilor, pe cînd el, ca o fantasmă, rătăceşte prin lume. În faţa porţii care da pe

[1] A devenit un obicei ca de unii oameni într-adevăr să-ţi baţi mereu joc şi să nu-ţi fie niciodată milă.

trotuar s-a găsit din nou faţă-n faţă cu un asemenea soare fără stăpîn. Căutînd cu ochii o ramură să-l rupă, privirea i s-a oprit asupra cutiei de scrisori, fixată între zăbrele. În fundul ei, un plic alb. A şovăit o clipă. Să nu fie vreo înştiinţare de la Oficiul Intercultural şi de Turism. Sau poate scrisoarea vreunei femei. Nu era nici una, nici alta. Lucu recunoscu scrisul mamei sale. A luat scrisoarea şi a pus-o în buzunarul de la piept, să o citească mai tîrziu.

„Amiaza se răsfăţa în hamacul de aur al toamnei." Cuvintele acestea nu-i dau pace. I se pare că se alcătuiesc de la sine, fără voinţa lui. Poate că ar fi mai potrivit „Amiaza se legăna..." ; cuvîntul e mai muzical, dar Silion e de părere că nu exprimă tot atît de bine risipirea, fără-de-grija, beţia blondă şi efemeră care a cuprins oraşul. „Dacă aş fi romancier, îşi spune el, cu o astfel de frază aş începe un roman, o poveste de dragoste. E plină de făgăduinţă şi de urmări. Un astfel de început nu trebuie să se piardă. În ruptul capului, nu !" Dar, din păcate, Lucu Silion nu e romancier. A scris el o carte cîndva, în tinereţea dintîi, era însă un studiu istoric, un amestec de artă şi ştiinţă, gen sever şi primejdios şi care nu îngăduie dezmăţul de cuvinte. S-a lăsat de scris de atunci, şi s-a îndeletnicit cu alte lucruri, dar vorbele îl mai urmăresc şi-l mai hărţuie din cînd în cînd. Iar fraza cu „amiaza" şi „hamacul" are să i-o spună totuşi lui Filip, patronul Esplanadei, s-o „treacă" el scribilor care îi frecventează cafeneaua. Îi sună în minte ca un vers. Prea norocos va fi, desigur, autorul care îşi va începe istorisirea cu fraza aceasta a lui. Cine ştie ce poate să mai vie după ea ?! E ca un descîntec, şi poate să fie tot atît de bine punctul de pornire al unei idile ca şi al unei sumbre tragedii...

...Al unei sumbre tragedii! Lucu ridică din umeri, ca şi cum s-ar dezbăra de o povară supărătoare, şi înaintează în mulţime cu o voluptate de înotător care se dăruie apelor. Cum se mai poate gîndi cineva la sumbre tragedii într-o asemenea amiază? Trecătorii se grăbesc care-ncotro, şi graba lor pare fără ţintă. Cu graţii de flacără, femeile se perindă pe lîngă el; un surîs paradiziac le flutură pe buze, iar sufletul lor pluteşte în apa privirilor ca legănarea unei flori. Ce radioasă revărsare de sprintene vestale, lumeşte travestite, la ceasul fermecat cînd magazinele se închid! Lucu e gata să creadă că toată minunea se desfăşoară anume pentru el. Prin dreptul unei oglinzi de galantar, încetineşte. Îşi pipăie cravata de fular şi surîde imaginii răsfrînte. Vestonul albăstrui îi cade minunat de bine pe umerii zvelţi, pe mijlocul subţiratec. Ca un tăiş, o dungă fără greş îi liniază pantalonii, molatec opriţi în solzii de crocodil ai pantofilor. În mîna fin înmănuşată ţine, ca pe o petală, o pălărie de fetru. Cu mintea plină de arii confuze, simţindu-se parcă mai uşor şi mai înalt, Lucu se strecoară nevătămat printre săbiile de lumină ce se încrucişează peste trotuarele pline de lume. Trăieşte una din acele clipe cînd totul e dat uitării, cînd nu-ţi pasă de nimic şi cînd te apropii în neştire de o bucurie supremă şi fără de temei.

Pe trotuarul de peste drum de Palat, o doamnă cumpără crizanteme. O clipă, Lucu se opreşte locului. Din tot furnicarul o vede numai pe ea. O subţire siluetă de brună, într-o fluturare de lînuri galbene, uşoare. La picioarele ei, o ţigancă lăsată pe genunchi îndărătul unui coş cu flori îi oferă un buchet, răsucindu-l cu pumnul întins spre soare.

Se îndreaptă grăbit într-acolo.

De cîte ori zărea o femeie pe placul lui, Lucu Silion grăbea pasul. Dar tot de atîtea ori o amintire care-l pîndea ca dintr-un ungher neştiut venea să-i întunece ispitirea clipei. Mereu acelaşi chip. O icoană palidă, cu trăsături subţiri, cu privirea nehotărîtă dar intensă a largurilor marine atunci cînd valul se turbură şi tinde spre violet...

Dar această bruscă încăierare cu sentimentul datoriei nu ţinea mult. Acum ca întotdeauna, Silion îşi urma cu hotărîre drumul nengăduit. Mări pasul spre locul pe care zărea gingaşa arătare. Mustrările de cuget îl hărţuiau ca un roi de musculiţe prin arşiţa cîmpului. Ajunse pînă în mijlocul Pieţei Palatului. Ca nişte cărăbuşi uriaşi, maşini negre, maşini albe şi albastre, scînteietoare în pavezele lor de nichel şi cristal, treceau tuşind agresiv pe lîngă el, apostrofîndu-l cu răcnete răguşite de claxon. Agentul de circulaţie îl fluieră de cîteva ori, fără folos. Cu ochii la ţintă, cu mersul înteţit, Lucu se strecură cu dibăcie printre automobilele vijelioase, fără să înceteze de a se mustra : „E pentru ultima oară, îşi zicea ; la urma urmei, nu fac nimic rău... e o simplă curiozitate... *pas même une péccadille*[1] *!*" Străbătînd piaţa, se trezi pe trotuarul vecin, chiar în preajma necunoscutei. Pe colţul acela lărgit, un grup tineresc, trei băieţi şi o fată, studenţi desigur, hohoteau gesticulînd lîngă o vitrină. Cu un maldăr de crizanteme ruginii pe braţ, necunoscuta tocmai plătea florăresei. Să fi sosit numai o clipă mai devreme, ar fi putut cotrobăi amîndoi în acelaşi coş, şi poate că Lucu ar fi găsit prilejul să-i ofere un buchet. N-ar fi riscat decît un refuz amabil. Femeile nu se supără cînd le oferi flori. Flori la început, flori şi parfum mai pe

---

[1] ...un fleac !

urmă, flori, parfum şi ciorapi de mătasă mai tîrziu. Din astfel de amănunte e făcută dragostea. Silion avea patima simplificărilor grăbite. De altfel, o uşoară emoţie, pe care o mai încercase de sute de ori, nu-i îngăduia în clipa de faţă să-şi controleze gîndurile. Cu o privire de trecător distrat, o privire care nu supără, deşi măsoară şi cîntăreşte, şi care nu-şi găseşte asemănare decît în privirea cămătarului pe gajuri cînd acesta refuză să le cerceteze (tocmai pentru că le-a şi preţuit cu coada ochiului), Silion făcu inventarul fulgerător al frumuseţii ieşite în calea lui. „E genul meu !", observă el cu satisfacţie. „E genul meu !" În asemenea cazuri, Silion ştie că nu-i rămîne decît să meargă drept înainte, *„wie ein Held zur Siege"* [1], şi lucrurile vor veni de la sine.

Necunoscuta scotocea în poşetă, după bani. E lucru vădit că buchetul de crizanteme o încurcă.

Silion îşi puse pălăria pe cap şi se opri să-şi aprindă o ţigară, truc răsuflat al celor care vor să cîştige timp. Dar bricheta nu lua foc. Cu nasul printre scînteile neputincioase şi ţăcăniturile scurte ale aparatului, şi tot căznindu-se cu el, o cerceta pieziş. Nu se înşelase. Era o femeie într-adevăr frumoasă, şi totdeodată o stranie arătare. „Ochii aceştia lungi şi languroşi — gîndi el încîntat şi uimit — şi sprîncenele lor arcuite şi delicat apăsate te duc cu gîndul la alte climaturi şi anotimpuri. Astfel de sprîncene, într-o vreme în care toate femeile şi le smulg cu dinadinsul, ca să le reducă la o linie ideal de subţire sau să le reconstruiască din creion pe un traseu arbitrar, trădau un suveran dispreţ pentru modă şi poate şi o înaltă părere despre propria înfăţişare..." Silion o privi mai de-a dreptul. Arăta palidă şi obosită. O paloare de petală atinsă de arşiţă,

[1] Ca un erou spre victorie.

peste care amenință, scăpată de sub o tichie puerilă, învolburarea furtunoasă a părului ei întunecat. Tot străduindu-se să-și scoată și să-și numere banii, trecîndu-și de pe un braț pe altul maldărul mlădios al crizantemelor, ea lăsă să se vadă încă un amănunt care i se păru lui Lucu anacronic. Purta mănuși de mătasă cu degetele retezate, așa cum purtase și mama lui Silion, și verișoarele de mult măritate ale iubirilor dintîi. Rochia și încălțămintea i se părură de bună calitate, cu toate că nițeluș cam ofilite. Desigur că necunoscuta nu se înnoise prea de curînd. Și poate că Silion, cu ochiul iscusit al curiozității și al dorinței, ar fi făcut și alte descoperiri dacă ea ar mai fi rămas multă vreme în bătaia privirilor lui. Dar o birjă se apropie legănată în trap domol, pe capră cu un falnic vizitiu grăsun, zbîrcit și spîn, îmbrăcat într-un caftan albastru-închis și încins, ca un arhiereu, cu o lată panglică de culoarea ametistului. Caii albi o depășiră și se opriră încordați ca la parada circului, sforăind fioros și tropăind pe asfaltul sonor. Un mîndru echipaj răsărit din Bucureștii de altădată. Doamna îi făcu din cap un semn de consimțire. Abia atunci păru că descoperă, ca pe un amănunt fără de rost, prezența lui Silion. Fără sfială, privirea i se sprijini molatec de privirile lui omagiale. I-a surîs lui, sau poate numai unui gînd pe care-l lua cu sine ? Atîta vicleșug într-un surîs nu se potrivea cu înfățișarea ei provincială, fiindcă între timp Silion găsise tîlcul acestei frumuseți în mers armonios pe pavajul Bucureștilor : era neîndoios o provincială, și încă una nu de mult sosită și așezată aici, cu mănușile ei mitene, scoase din cine știe ce scrin îmbîcsit de rămășițe econome și pioase, o ființă singuratecă și care își caută o ieșire din viața retrasă de pînă acum. Își caută un drum nou și crede că-l va dibui, dar

fără efort şi numai aşa, ca din întîmplare. Un surîs extenuat de un destin potrivnic, dar nu şi resemnat: acesta e surîsul necunoscutei. Da, în ochii aceia de flăcări negre mocneşte ceva. E o hotărîre ascunsă, poate nemărturisită, de a dobîndi partea ce i se cuvine în viaţă — adică totul. Şi în Lucu tresări cavalerul rătăcitor aţipit în sufletul fiecărui bărbat, dar care într-însul suferă de insomnie: cavalerul gata oricînd să ia sub ocrotirea lui sublimă soarta nefericitelor şi mîndrelor femei. Să fie el, Lucu Silion, destinul cel bun, ieşit în calea făpturii acesteia, ivită parcă dintr-un cadru desuet? Pasul ei nu e făcut să înainteze neînsoţit. Mersul ei parcă nu atinge pămîntul. O vede cum se apropie de trăsură, pe braţ cu jerba de crizanteme în legănare, cum pune piciorul pe scară, descoperind în teaca ei de mătasă o pulpă măiastră şi vie. Se instalează cu graţie în perne, şi atelajul se urneşte. Lucu prinde încă o dată, în timp şi spaţiu, surîsul ei oferit nimănui. Îşi scoate pălăria şi o salută insinuant şi respectuos. Dar privirile ei îl străbat ca pe o fantomă de ceaţă, surîsul ei se pierde în neant. Nici un semn. Viziunea se depărtează. O clipă, de o durată fără sfîrşit, pălăria lui Lucu rămîne şi ea suspendată în aer, pe o traiectorie de dezastru.

Îşi muşcă buzele. S-a pripit. Un salut prematur, un salut neluat în seamă, e o greşeală care cu greu se mai îndreaptă. O ştie din experienţă.

*

Stătu o clipă înfipt pe loc, ca în faţa unui prăpăd neaşteptat. Trăsura se depărta încet de tumultul pieţei de-a lungul străzii Wilson, tăcută, aproape

pustie. Numai studenţii opriţi lîngă afişele multicolore ale Oficiului de Turism îşi urmau cu însufleţire zgomotoasa lor pălăvrăgeală. Ghemuită pe vine, lîngă zid, în faţa coşului ei cu flori, ţiganca îi urmărea cu privirea, fumînd şi scuipînd meditativ printre dinţi. N-a fost un gînd : ca un erete, Lucu Silion se năpusti spre ea, îi smulse coşul, apucîndu-l de mîner, îi strigă ceva la repezeală şi porni în goană după birjă. În cîteva salturi o ajunse şi, trecînd în stînga atelajului, sări pe scară şi apăru ca un pirat la abordaj. Necunoscuta dădu un ţipăt abia scîncit ; birjarul, simţind o greutate nouă care îi apleca trăsura într-o parte, întoarse capul, dar, văzînd ce se petrece, nu găsi cu cale să oprească, pe cînd Lucu, zăpăcit şi stîngaci, revărsă troianul ruginiu al crizantemelor la picioarele călătoarei. Fără zăbavă, fără un cuvînt, sări apoi pe asfalt. Birja, caii şi birjarul îşi văzură de drum, şi Lucu, oprit în mijlocul străzii, cu coşul gol în mînă, rămase locului, plin de speranţă, pînă ce totul dispăru după colţ. Necunoscuta nu întorsese capul.

— Ce făcuşi, conaşule ?

De-abia acum Lucu îşi dădu seama că florăreasa — pestriţa apariţie de stămburi decolorate — îl aştepta cu mîinile în şold la marginea trotuarului. Studenţii se apropiaseră şi ei. Mutre vesele şi curioase.

— Cît ? întrebă scurt Lucu, înţepenindu-se într-o atitudine plină de demnitate.

Îi înapoie ţigăncii coşul golit. Ea se încruntă uşor, părînd că-şi face socotelile, clătină din cap, ca şi cum s-ar fi hotărît la un rabat generos, şi-i rosti o cifră umflată. Fără să crîcnească, Lucu dublă şi plăti.

— Scump, dar nu face, îşi dădu cu glas tare părerea singura fată a grupului studenţesc.

— Ce importă ? ! exclamă cu emfază unul din tineri, pesemne student la Conservator ; *pourvu que le geste soit beau !*[1]

— Barem să fi rămas în trăsură, încheie un altul, cu părere de rău în glas.

— Sau măcar să fi aruncat coşul, îşi dădu cu părerea studenta ; nu-i stătea bine, oprit în drum şi ţinîndu-l de toartă, ca o bucătăreasă.

Tinerii izbucniră într-un hohot vesel, care îi sună multă vreme lui Lucu în urechi pe cînd se depărta de ei cu o prefăcută nepăsare. „Are dreptate, îşi zise plictisit şi înciudat, am fost un caraghios. Ah, tineretul ăsta găunos şi obraznic ! Bine că nu m-a văzut ea cu coşul în braţe !"

Trăsura dispăruse de mult după colţ. Lucu Silion înălţă din umeri. Nu mai era la vîrsta la care îţi pare rău după prilejurile pierdute. Se refugie în mulţime, nehotărît încotro s-o apuce. Din cînd în cînd iuţea pasul, ca şi cum l-ar fi însufleţit un scop, apoi revenea la mersul tărăgănat al celui care vrea să piardă şi să cîştige timp. „Sînt un bărbat în toată firea, se certa el pe sine, şi totuşi nu sînt serios. Mi-e cu neputinţă să mă iau în serios. La treizeci şi trei de ani mă port ca un băieţandru. Mi-am risipit tinereţea în aventuri şi galanterii care au luat uneori o întorsătură dramatică. Experienţele nu mi-au servit la nimic. Sînt gata, în toată clipa, să reîncep aceleaşi greşeli..." Simţi deodată că s-a izbit pieptiş de un obstacol masiv şi moale, şi se dădu îndărăt cu un pas.

— Sacrament, idiotule ! îi sună scandat în urechi un glas dogit şi furios.

Se ciocnise cu un fel de patriarh uriaş, cu barbişon lung, argintiu, cu semiţilindru pe cap, şi înarmat cu

[1] Important e frumuseţea gestului !

un ciomag de abanos cu măciulia de fildeş sculptat. O dungă de mătasă neagră îi mărginea ca un lampas veşmintele sobre şi demodate. Plutea ca o emblemă anacronică deasupra capetelor mulţimii efemere.

— Sacrament! repetă moşneagul, fulgerîndu-l cu privirea şi izbind de cîteva ori cu bastonul în asfalt, ca şi cum s-ar fi aşteptat să apară din pămînt o patrulă de demoni.

Lucu se uita la el, uimit. Uitase să-şi ceară scuze. Pesemne că îl călcase pe picior sau îi dăduse o lovitură serioasă în stomac — nu putea să-şi dea seama. De unde oare se ivise ciudata şi venerabila făptură, din ce veac, din ce Paris al sălilor de dans şi de arme, de odinioară? O duioşie neaşteptată şi o poftă de rîs îl năpădi, ca un acord muzical de alămuri într-o grădină de vară. Ridică mîna, şi cu un scurt salut, foarte puţin reverenţios, din vîrful degetelor, se întoarse şi o luă din loc, niţel mai grăbit ca înainte. Dar nu făcu decît vreo cîţiva paşi, ritmaţi din urmă de aceleaşi lovituri de baston în asfalt, şi auzi strigîndu-l un glas:

— Hei, domnu! Alo! Încotro?

Se vede treaba că îl urmărea bătrînul. Lucu grăbi pasul, în nădejdea că poate va scăpa de el. Glasul însă răsună din nou, mai aproape:

— Alooo! Ce fugi aşa? Stai o clipă!

Şi Lucu se simţi tras de pulpană. Se întoarse, cu hotărîrea omului care îşi închipuie că trebuie să facă faţă unui agresor. Dar nu era bătrînul.

— Te urmăresc de un sfert de oră! Am văzut tot: te ţii de nimicuri!

Cu un zîmbet schimonosit, Lucu îi întinse o mînă moale. „Dracu mi l-a scos în cale", îşi zise. Era Duiliu Mareş, un om tînăr, dar încărunţit pe la tîmple. Purta o mustaţă mătăsoasă, care se îmbina în galică

pogorîre cu o bărbuţă blajină, totul de culoarea mată şi lipsită de viaţă pe care o dau căneala şi cosmeticul. De sub sprîncenele lungi şi încondeiate, privirile lui cafenii se aţinteau cu îndrăzneală asupra lui Lucu Silion. Avea un cap mic şi trăsături precise, o piele elastică şi statura zveltă, dar gîtul gros şi scurt, haine de o croială şi de o calitate aleasă. Pantofii îi erau de antilopă, cu talpa triplă şi tocurile înălţate cu adaosuri de cauciuc. Din pricina asta, mersul lui era ţeapăn ca de robot.

— Ce holbezi ochii aşa la mine ? îl întrebă Duiliu Mareş cu un glas dintr-o dată duios. Era unul din trucurile sale să-şi îndulcească vocea cînd rostea vorbe tari sau vreo ameninţare. Te rog să surîzi cînd mă întîlneşti, continuă el, de data asta din ce în ce mai răstit, să surîzi uite-aşa, măcar aşa ! — şi zicînd acestea îşi arătă într-un rînjet mecanic dinţii mărunţi şi albi. Sînt un om, adăugă el, care-ţi vrea numai binele. Sau eşti cumva de altă părere ?

Suna ca o somaţie această ultimă întrebare.

— Nu m-am îndoit niciodată, răspunse Lucu încurcat.

I-ar fi zîmbit din nou, cu zîmbetul lui „gata oricînd“ şi atît de irezistibil, dacă, somîndu-l chiar cu o clipă înainte, omul nu l-ar fi făcut atent că a-i zîmbi însemna o laşitate.

— Hm ! Nu te-ai îndoit niciodată ! Eşti politicos ca un băiat de familie.

— Ce pot să fac ? Nu mi-am ales singur familia.

— Ce poţi să faci ? răspunse celălalt. Uită-te în oglindă, să vezi hîrca din tine. Reculege-te ! Roagă-te !

Această replică agresivă, rostită ochi în ochi, foarte de aproape, îi duhni în obraz un iz dulceag de paciuli. Omul ţinea veşnic pe buze cîte două mărgele

de aromă orientală dintr-o cutiuţă de tinichea colorată. Din pielea lui se răspîndea o boare proaspătă de lavandă. Era fraged şi trandafiriu, ca ieşit de sub un duş rece, după o baie turcească. Îşi corecta la răstimpuri tenul lucios, trecîndu-şi uşor peste obraji o foiţă roz-albă desprinsă (obicei demodat) dintr-un carneţel de *papier poudré*[1].

Oprit fără scăpare în loc, Lucu Silion clocotea de o mînie înăbuşită. Se simţea intimidat ori de cîte ori îl întîlnea pe acest ins, pentru că îşi pronunţa frazele pe un ton de moralist îndrituit de nu se ştie cine. Avea ceva de predicator într-însul, în ciuda mustăcioarei lui cănite şi a bărbuţei lui de lemn de mahon. Era ceea ce se numeşte „un om înfipt", care dezarma pe ceilalţi, pe cei care se aşteaptă să fie jigniţi de taina sfîntă a vieţii lor, pe cei care se tem de propria lor violenţă şi fac desperate sforţări să nu izbucnească.

— Cît pe-aci să-l dărîmi pe bătrîn, reluă predicatorul, dacă umbli aşa, cu gîtul sucit după femei. Ia seama însă ! (Aci vocea lui se făcu metalică şi gravă.) Ai să te prăbuşeşti !

— Să mă prăbuşesc ? Pentru atîta lucru ? întrebă Silion cu sfială.

Ori de cîte ori era apostrofat în acest chip, un început de panică i se strecura în suflet, şi sta gata de apărare, dar vulnerabil şi cu arme de carton : i se părea că se face o aluzie la drama sau comedia iubirii lui secrete şi vinovate.

Predicatorul îl aţintea cu o privire încărcată de avertismente de apocalips. Îl privea de pe un amvon. Lucu ştia că visul lui Duiliu Mareş, mărturisit pretutindeni, e să plece la călugărie la Sfîntul Munte. Să

[1] Hîrtie pudrată.

renunţe la cutiuţa de paciuli, la carneţelul de hîrtie pudrată, la periuţa muiată în căneală, la sticla cu lavandă şi la toate cele lumeşti. Să renunţe şi la *Datina*, hebdomadar de idealism, de afaceri şi şantaje.

— Eşti un dezaxat! reluă predicatorul ceva mai încet, dar păstrîndu-şi în ton toată asprimea. Ai ieşit din rînduri, te-ai izolat între generaţii... Tinerii te socot prea bătrîn, iar bătrînii — prea neisprăvit ca să te accepte. Oamenii serioşi te-au părăsit, eu nu văd în jurul tău decît declasaţi şi pierde-vară.

Silion nu răspunse. Căuta zadarnic în mintea lui un cuvînt tăios, singurul care ar putea pune capăt predicii. Îl mai chinuia şi sentimentul nesuferit că predicatorul dăduse glas îndoielilor lui cele mai ascunse.

— Nu văd în tine un suflet care fierbe, adăugă acesta apăsat, ca şi cum i-ar fi dat lovitura de graţie. Între timp, privirile lui îşi îndulciră expresia, deveniră de o bizantină bunăcuviinţă şi blîndeţe. Sper să nu ne mai vedem, îi zise pe un ton pogorît la normală şi întinzîndu-i cu hotărîre o mînă de îmblînzitor. Pînă atunci, prezintă, rogu-te, omagiile mele doamnei Matilda — pardon, doamnei Laura Feraru.

— Mulţumesc! răspunse Lucu, roşindu-se pînă la urechi.

De cîte ori auzea pe neaşteptate numele de Feraru, se roşea fără voie şi poate fără vină. Privirea lui căută cu desperare un punct de sprijin în vîrtejul de vehicule şi pietoni al pieţei tumultuoase.

— Ei, lasă, lasă, continuă împăciuitor predicatorul, nu trebuie să te roşeşti aşa. Sper că n-am făcut cine ştie ce gafă. Iartă-mă, dar cu tine omul nu ştie niciodată cum să te ia, nici de cine să te mai întrebe. E bine totuşi că te-ai roşit. E semn bun. Caută de te pocăieşte.

Îi strînse mîna ca un campion care își arată încă o dată voinicia și biruința și se întoarse în direcția din care venise. Lucu suspină ușurat. Dar întîlnirea aceasta îl descumpănise. Duiliu Mareș, moralist, trezise propriile lui mustrări de conștiință ; trezise în el nedumeriri și frămîntări o clipă uitate. „Are dreptate, nu vede în mine un suflet care fierbe. N-am realizat nimic. Poate că sînt un ratat. Dar poate că nu. N-am dat încă nici o bătălie. Dar nici n-am poftă să dau vreo bătălie. Aici e buba." Porni din nou, dar cu ochii în trotuar, hamletic de încet și de absorbit... „La treizeci și trei de ani, Napoleon își împletea în taină coroana de împărat... La treizeci și trei de ani, Isus purtase coroana de spini a gloriei eterne, iar Alexandru răposase în plină apoteoză, ce aventură amețitoare, nemaipomenită... Dar Saint-Just ? La douăzeci și cinci de ani terminase cariera de logodnic al revoluției... Robespierre, Danton, Desmoulins, reluă el, conduceau Franța la treizeci de ani — și n-au fost decît niște bieți avocați fără procese, ca și mine. Dar nici unul n-a avut o tragedie în viață. Nici o durere ascunsă, nici un gînd neadormit... Nu le-a scurmat nici un vultur în rărunchi. Nici unul din ei n-a cunoscut-o pe Laura." La acest gînd, Lucu aproape că se opri din mers. O palidă, nobilă și elegantă arătare pluti o clipă în cețurile lui sufletești. Da, el are de luptat din greu, el e copleșit de o cruce care nu iartă... Înălță din umeri, parcă ar fi vrut să mute de pe un umăr pe celălalt o povară nevăzută... Își pierde cîteva ceasuri pe zi — și ce scurtă e ziua — la picioarele unei iubite. Stă, fumează și citește, și ia ceaiul la umbra Laurei Feraru. În fiecare după-amiază joacă șah, stă de vorbă, minte, dezmiardă, răsfață și se răsfață pe sine, la Laura Feraru, care-l așteaptă și acum, l-așteaptă mereu, l-ar vrea lîngă ea zi și noapte. Cum

de a izbutit acum să uite, fie şi numai cîteva clipe, că Laura l-aşteaptă veşnic? Aşteptarea Laurei! O simte pretutindeni, ca pe o forţă care l-ajunge şi-l soarbe. E în faţa ei ca o pasăre fascinată. Cum să se smulgă din robia lui cea de toate zilele? Să dea semnalul revoltei făţişe nici nu se gîndeşte. I s-ar cutremura sufletul... Să-şi lărgească, pe nesimţite, răstimpul de libertate la el acasă şi în oraş. Pe nesimţite. Bunăoară, astăzi nu se va duce la Laura. Are să găsească un pretext, are să reziste glasului ei resemnat, auzit din depărtare. Dar nu se va duce la Laura, nu! Treptat şi cu băgare de seamă să înceapă o viaţă nouă.

Se uită la ceas. Douăsprezece şi jumătate. Marea hotărîre trebuie înfăptuită fără zăbavă. Ar mai avea vreme să treacă pe la Oficiul Intercultural şi de Turism înainte de masă. Simplu act de prezenţă. E numai la doi paşi. „Stau cîteva clipe, şi pe urmă plec", se îndemnă el. Dar îl cuprinse sila şi sfiala la gîndul că va da ochi cu Amidon, şeful oficiului. Nici de colegii lui de serviciu, cu toate că îi vedea atît de rar, nu putea spune că i se făcuse dor. Dar nu e bine să întindă coarda prea mult. Vor fi nevoiţi în cele din urmă să ia măsuri. Cum adică? Silion îşi trase umerii înapoi şi clătină din cap a înfruntare. „Ce idee, îşi zise, nu vor îndrăzni!" În mintea lui se alcătuia un fel de panopticum, în care deslușea o adunătură de binecunoscute capete de înalţi birocraţi, băieţi de familie şi cu ştiinţă de carte. O cîrdăşie distinsă, aproape un clan de paraziţi deştepţi şi făţarnici, la care buna-cuviinţă e o armă şi un scut. „Nişte sclivisiţi fără de curaj, ca şi mine de altfel... Nu, desigur, nu vor îndrăzni", îşi repetă Silion, parodiind în închipuire accentul lui Danton, care totuşi se înşelase

în socoteli. „*Ils n'oseront pas!*"[1] „Dau o raită pe acolo, şi plec. Nu mă poate nimeni sili să stau pînă la două. Intru şi ies, fără scuze şi explicaţii. Mări pasul, mînat de o hotărîre exagerată." „Ce fac, se întrebă el, nu cumva mi-e frică?" Îl hărţuiau bănuieli umilitoare. „Nu mi-e frică, dar mi-e greaţă: şi de ei, şi de mine. Am să mă impun, îşi repeta el, am să stau numai un sfert de ceas, nici o clipă mai mult." Pe urmă va fi iarăşi liber. Poate că se va întoarce la plimbarea lui extatică pe sub castanii în desfrunzire înfrigurată pe bulevarde...

De-abia luase însă aceste hotărîri eroice, şi văzduhul se umplu deodată de răcnete stridente, în care se amestecau, ca dintr-o orgă devastată de maimuţe, sunete piţigăiate de soprano, cu răguşeli de contralto, cu tunete de bariton şi de bas. Năvălea în stradă o mişcare şi un cutreier înteţit. Ţigănuşi de toate vîrstele, băieţi, fetişcane şi flăcăi în zdrenţe pestriţe, făpturi hămesite şi pirpirii, huidume asurzitoare şi vlăjgani cu gîtlej de stentori alergau în zigzaguri scurte, oprindu-se ici şi colo prin mulţimea care se îmbulzea să-i încercuie şi să-i ia cu asalt. Se striga: „Sportul, ediţie specială, cu rezultatele de ieri!"

Pe Lucu nu-l interesau sporturile, nici rezultatele de ieri, dar apariţia *Sportului special* îi aduse aminte că e luni şi că, prin urmare, Oficiul Intercultural şi de Turism nu lucrează decît după-amiaza, cînd *week end*-ul ia sfîrşit. Îşi mai aduse aminte că e ziua în care trebuie să ia masa cu colegii lui de promoţie la Coroana — dejun comemorativ de la care nu poate lipsi. Graba care îl tot sîcîise de-a lungul acestei plimbări se datora, îşi dădu seama, tocmai memoriei lui nesigure, nelimpezite. Nu pentru întîia oară i se în-

---

[1] Nu vor îndrăzni!

tîmpla să nu știe în ce zi, în ce lună și uneori în ce an și pe ce lume trăiește.

Își tăie drum prin gloată și o luă agale spre restaurantul Coroana.

*

„Nunc est bibendum."[1]

Horațiu

Ferit de zgomotul asurzitor și de forfota Căii Victoriei, restaurantul Coroana își oferea vastele lui saloane de penumbră într-un ungher păzit de arborii seculari și de vechile ziduri ale parcului regal. Era un local de lux, cercetat de o aleasă clientelă de vară, dornică de muzică și de răcoare. Ajungeai aici coborînd o stradă în pantă, pe care Lucu o parcurse în mai puțin de un minut.

Își căută în zadar colegii de promoție, mai întîi în grădină. În ciuda sezonului și mulțumită generosului soare de toamnă tîrzie și taraful de prînz, ale cărui răbufniri muzicale se amestecau cu freamătul sfielnic al salcîmilor bătrîni, în jurul meselor se afla o mulțime de lume. În aerul rar se mai răsfățau încă multicolorele găteli estivale purtate de optimismul tinerelor femei. Exaltau atmosfera prînzului, pe care ținuta posacă a birocraților între două vîrste nu izbutea s-o întristeze. Ca să nu fie interceptat, Lucu pătrunse grăbit înlăuntrul clădirii. Un picolo îl luă în primire, îl depăși cu izmenită politețe și-l conduse de-a lungul unui culoar întunecos pînă la ușa salonului rezervat ospățului.

---

[1] Acum trebuie să bem.

Nu văzu la început decît o masă lungă, în formă de T, străjuită de jur împrejur de vreo patruzeci de siluete şi chipuri nedesluşite. Zodiacala strălucire a unui candelabru aprins îi lua vederile. Un ropot scurt de aplauze îi salută apariţia, scaunele uruiră pe podele, intimidîndu-l. Lucu se simţi apucat de braţ prieteneşte, şi cineva, manevrîndu-l printre trupuri şi obiecte, îl aşeză ca pe o bufniţă speriată între doi convivi cu care schimbă, pe nevăzute, cîte o strîngere de mînă. În sfîrşit, ochii i se obişnuiră cu lumina aceea violentă, care-l ducea cu gîndul la un atelier fotografic, şi Lucu începu să împartă zîmbete şi moţăieli din cap cu aproape toate figurile de faţă, dibuindu-le fiecăruia în amintire cîte un nume, în vreme ce saluturi şi urări de bun venit ricoşau de la un capăt la altul al mesei. Un clinchet cristalin răsună deodată. Cineva făcea tăcere bătînd cu muchia cuţitului într-o cupă. Vorbe picurară în liniştea treptat înstăpînită. După glasul nazal, de o stridenţă eunucoidă, Silion recunoscu pe Moroianu Alexandru, decanul promoţiei şi tartorul liceului pe vremuri. Se îngrăşase simţitor şi nu părea la largul lui în sacoul negru cu pantaloni *fantaisie*. Îşi păstrase vechea lui expresie de mucalit care nu rîde, cu guriţa de cegă şi nasul mai lung şi mai cărnos ca odinioară, ameninţînd parcă să plece din mijlocul figurii lui triste, într-o raită de pozne, prin lume. Recunoscu, după coopertele de pînză verde, dungate cu negru, şi catalogul clasei a opta, faimosul catastif al destinului, împrumutat *ad-hoc* de la arhiva venerabilei instituţii. Într-o religioasă ascultare, se dădu citire apelului nominal. Unul cîte unul, cei strigaţi se ridicau în picioare, răspundeau „prezent“ sau „aici“ şi se aşezau, cuminte, la loc. Rezemaţi de perete, cîţiva picoli şi doi chelneri asistau la ciudata ceremonie, care li se păru destul de emoţionantă. Cînd apelul luă sfîr-

şit, un suspin de uşurare şi de regăsire făcu ocolul mesei, ca şi cum într-o sală de restaurant se realcătuise atmosfera de camaraderie şi de tinereţe a zilelor de clasă.

— Domnilor ! se ridică din nou glasul lui Moroianu Alexandru. Făcu o pauză. Îşi sucea gîtul în dreapta şi-n stînga, să-l libereze din strînsoarea gulerului scrobit. Tuşi, se mai înecă niţel şi se corectă : Iubiţi colegi, dacă-mi îngăduiţi să vă mai spun ca altădată în orele de disertaţie, în care, precum se ştie, s-au format Ciceronii şi Demostenii timpurilor noastre, iubiţi colegi, am bucuria să vă aduc la cunoştinţă că, precum şi singuri aţi băgat de seamă, nimeni, nimeni n-a fost lipsă la apel. (Aplauze.) Toţi colegii sînt în păr ; Moroianu îşi trecu o mînă pe chelie şi se corectă: sînt, cu alte cuvinte, prezenţi (zîmbete), sînt, pe cît se poate vedea, sănătoşi şi pesemne mai mult sau mai puţin prosperi (rîsete) şi cel puţin deocamdată nu avem minute de tăcere de păstrat în cinstea şi memoria nimănui. (Aplauze.) Nu vreau să anticipez : *tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi, finem di dederunt* [1], dar sînt încredinţat că viitoarea noastră agapă, care va avea loc peste cinci ani în acelaşi loc, ne va întruni pe toţi fără excepţie. Trăiască promoţia !

— Trăiască ! răsună, printre aplauze, răspunsul unanim, şi, ca la un semn, răspîndindu-se printre comeseni, chelnerii serviră ţuica.

— Noroc şi voie bună !

Urarea se strecură în urechea lui Silion ca un şarpe cu inelele din şoaptă. Se întoarse cu vioiciune să ciocnească paharul. Doi ochi negri, şireţi şi struniţi, îi zîmbeau printre sticlele unor ochelari cu rama

---

[1] Tu să nu cercetezi căci nu e îngăduit să ştii ce sfîrşit ne-au hărăzit mie şi ţie zeii.

groasă de baga. Un bărbat oacheş, mărunt şi spătos, cu pielea feţei trandafirie şi bine întinsă peste nişte pometi asiatici, îl privea cu vădită simpatie.

— Bea şi nu te mai gîndi la asta, îţi strici buna dispoziţie, îi spuse. Glasul era bine timbrat şi persuaziv.

Silion tresări, ciocni paharul şi strînse încă o dată mîna care i se întindea.

— Doctore, exclamă el, ce întîmplare fericită !

— Nu prea e întîmplare, răspunse doctorul zîmbind mereu : am schimbat cărţile de vizită din dreptul tacîmurilor, ca să fim alături.

— *Un coup de dès n'abolira jamais le hasard*[1], doctore !

— Nu spune vorbă mare, întîmpină celălalt, noi nu putem calcula urmările unei înşelătorii atît de nevinovate.

— Ai avut o idee minunată. Eu nici nu te văzusem; m-au furat gîndurile.

— Să nu te mai gîndeşti la asta, îl sfătui din nou doctorul, ca şi cum ar fi reluat o convorbire întreruptă în ajun.

Îi puse o mînă amicală pe umăr. Silion îl privea cu interes. Trecuse un deceniu de la ultima lor întrevedere. Doctorul nu luase parte la agapa de acum cinci ani. Era prin străinătăţi pe atunci.

— Dar de unde ştii dumneata la ce mă gîndeam eu?

— Sînt ghicitor, afirmă doctorul cu o prefăcută seriozitate. Te gîndeai că la mesele astea, fiecare din noi caută pe mutra celuilalt ravagiile timpului. Vrem să ştim şi ce procopseală am făcut fiecare în răstimp. Unii au chelit, alţii au niţică burtă. Unii mai sînt

[1] Zarurile azvîrlite nu vor anula hazardul.

becheri, alții au familie grea. Unul mai speră, altul a renunțat.

— Iar eu, doctore, cum stau ? întrebă cu un zîmbet de falsă încredere în sine Lucu Silion.

Doctorul nu răspunse numaidecît. Prin ochelari, privirea lui ironică și vioaie parcă se înduioșă.

— Destul de prost. Chiar foarte prost ! sună blînd răspunsul.

— Se cunoaște ?

— În ciuda nepăsării tale surîzătoare ! îl tutui doctorul. Chiar faptul că mă întrebi e un semn rău. Cine stă bine nu întreabă cum stă. Pe umărul lui Silion, mîna doctorului se crispă a îmbărbătare. Nu-i nimic, ai să te descurci. Arăți tot așa de tînăr ca acum zece ani.

— Zece ani ! repetă Lucu, și timp de o clipă privirile i se pierdură în golul cronologic în care pluteau fantomatic figurile celor de față. Ești singurul care ai realizat ceva în răstimpul ăsta, spuse el cu tristețe. Ceilalți n-am făcut decît să îmbătrînim.

În clipa aceasta clincheti din nou semnalul de cristal de adineauri. În tăcerea care urmă se auzi glasul aceluiași Moroianu, care, cu o cupă în mînă, se ridicase în picioare.

— Fraților, nazaliză el cu emfază, închin acest pahar ilustrului nostru coleg, doctorul Costi Barbu, care de data asta ne-a onorat cu prezența sa !

Aplauze izbucniră și încetară ; doctorul, roșu la față, mulțumi cu un semn din cap. Moroianu continuă :

— Știți cu toții, fraților, că la ospățul de acum cinci ani i-am pus lui Costi Barbu absență nemotivată. (Rîsete, exclamații de uimire.) A sosit momentul, fraților, să reparăm o eroare judiciară și să motivăm absența colegului nostru de la ultimul banchet. (Aplauze.) A fost din partea noastră mai mult decît o

greşeală, a fost o nedreptate. Pentru că acum cinci ani doctorul Costi Barbu cutreiera pămîntul, străbătea Abisinia, Egiptul, India, Tibetul şi Mongolia, după ce mai înainte vreme fusese în America, în Mexic, în Brazilia, în Peru, pe urmele civilizaţiilor dispărute. A cercetat flora şi fauna meleagurilor neumblate, a studiat ştiinţa milenară a vechilor popoare, a scos la iveală secretele ermetice şi experienţa lor în materie de medicină. În această dispariţie misterioasă, care a durat, ca şi lipsa lui Isus mîntuitorul, aproape zece ani (Moroianu tuşi, ca să atragă asupra acestei comparaţii de efect cît mai multe aplauze cu putinţă), zic, fraţilor, în misterioasa lui dispariţie de zece ani, Costi Barbu şi-a căpătat un renume european de învăţat şi de vindecător. (Aplauze.) Să salutăm, fraţilor, propuse el cu înflăcărare, prezenţa lui printre noi! (Comesenii se sculară în picioare, aplaudînd.) S-o salutăm nu numai ca pe o binefacere pentru omenire, dar — ceea ce e mai important — ca pe o garanţie pentru noi, obscurii săi colegi. (Şi întorcîndu-se cu totul spre Barbu, cu paharul întins spre el, cu un tremur în fundul nasului, îi adresă o patetică exortaţiune.) Nu ne lăsa, frate Barbule! Îndură-te de reumatismele colegilor tăi, ai grijă de beteşugurile noastre, cele ştiute şi neştiute, fie-ţi milă de noi păcătoşii, fă-ne în stare să mai putem păcătui pînă la ultima suflare. Şi păzeşte-ne, Barbule, de suferinţele fizice, că de cele morale ne păzim şi singuri. Amin!

— Amin! intonară bătînd din palme comesenii, şi — în uruit prelung de scaune — îşi reluară locurile. Barbu singur rămăsese în picioare. În lumina candelabrului, faţa lui bronzată, cu pomeţii tari, ochii strălucitori, niţeluş oblici, zîmbetul modest şi maliţios exprimau o liniştită încredere şi siguranţă de sine. Silion se uita intrigat la el. De unde oare îşi trăgea

omulețul acesta misteriosul lui prestigiu ? Nu din faima lui de savant, desigur. Pentru multă lume, faima asta era turburată de o bănuială de șarlatanie științifică, de care Barbu era foarte conștient. Dar prestigiul lui ținea încă de pe băncile școlii. Un elev miop și taciturn, pentru care ochelarii erau și paveze, iar tăcerea — un brîu de pîndă și apărare. Întrebările profesorilor nu-l surprindeau niciodată nepregătit, glumele și jocurile colegilor nu-l scoteau din ale lui. Totdeauna singuratec, dar gata să ajute pe oricine, mai ales la tezele în scris, cînd din bancă în bancă fițuicile lui circulau prin toată clasa.

Cu toate că nu era nici zurbagiu, nici spiritual, nici măcar destrăbălat, băieții spuneau despre el : Ăsta e cineva !", iar profesorii opinau, ca despre Napoleon, că o să ajungă departe !

Glasul doctorului Barbu îi întrerupse șirul evocărilor.

— Vă mulțumesc, fraților, spuse el pe un ton pătruns și modest, pentru dragostea ce-mi arătați și pentru buna părere pe care v-ați făcut-o despre mine ! Dragostea, socot că o merit, fiindcă și eu vă iubesc, și cred că se simte asta. (Își puse o mînă pe inimă și mulțumi pentru aplauze cu o înclinare a trupului.) Cît despre buna părere, vă asigur că este exagerată și aș fi într-adevăr un șarlatan, așa cum colegii mei doftorii afirmă că sînt, dacă n-aș combate-o. Trebuie să vă mărturisesc : n-am puterea să vă fac să păcătuiți la infinit. Ar însemna să-l concurez pe Dumnezeu sau pe Dracu, și nu sînt decît un biet om. Mă bizui deci pe apucăturile voastre firești. Urmați-le, dar cu măsură. Nici să vă apăr de suferințele fizice nu sînt în stare. Dar dacă e adevărat că de cele morale vă apărați și singuri, credeți-mă cînd vă spun că nu mai am nimic de făcut, fiindcă cele dintîi nu sînt decît

reflexul celor din urmă. Aţi găsit metoda cea bună. (Barbu ridică paharul.) Să bem deci pentru întărirea propriei noastre nesimţiri ! (Rumoare.) Cuvîntul să nu vă sperie. El exclude numai slăbiciunea, nu şi bunătatea. Să scurtez. O dulce nesimţire, măcar dobîndită, dacă nu chiar înnăscută, e cheia sănătăţii şi a tinereţii. În semnul ei vom învinge : fără hapuri, fără ape minerale. Amin !

— Amin ! întăriră cei de faţă, şi aplaudară.

Se intonă apoi un *Mulţi ani trăiască !*, repetat de trei ori, şi, în zvon de voci şi izbucniri de hohote de rîs, prin clinchet de tacîmuri şi pahare, ospăţul continuă şi mai însufleţit ca pînă acum.

— De ce te ocupi de mine ? îl întrebă doctorul reluîndu-şi locul lîngă Silion.

Acesta se uită la el. I se păru că vede în Barbu o linişte de fîntînă care şi-ascunde adîncurile. „Pozează, îşi zise. Ar vrea să-l întreb de unde ştie că mă ocup de el. Dar n-am să-i fac plăcerea.“ (Era dezamăgit că pătrundea prea repede în arcanele maestrului.)

— Mă întrebam, răspunse Lucu, dacă nu mi-ai putea da o mînă de ajutor.

— Nu sînt psihiatru, îi declară doctorul îndulcindu-şi glasul.

— N-ai ghicit, nu e vorba de mine, triumfă Lucu.

Doctorul îşi lăsă furculiţa pe farfurie şi, în semn de aşteptare, îşi aprinse o ţigaretă între feluri.

— Asta rămîne de văzut.

— Dă-mi voie să-ţi spun despre ce e vorba, stărui Lucu.

— Te ascult.

— Doctore, începu Lucu, în viaţa mea e o femeie... (Se opri, parcă sufocat de banalitatea spovedaniei.)

— Eşti sigur? îl întrebă, printre trîmbe de fum, doctorul.

Lucu îl privi uimit. În el se îmbulzeau cuvintele unei spovedanii de mult pregătite, în cinstea unui confident ideal pe care spera să-l întîlnească odată.

— Nu înţeleg întrebarea!

— Eşti sigur, repetă Barbu fără să se uite la el, că în viaţa ta e o singură femeie?

— Absolut sigur, răspunse Lucu înghiţind în sec a minciună, vreau să spun că e singura femeie care înseamnă ceva pentru mine... care înseamnă totul pentru mine, se corectă el. Da, întări el, răcorindu-şi gîtlejul cu şampania de sfîrşit de ospăţ, ar trebui să o vezi: ochi ei sînt violeţi ca largurile frămîntate în amurg. (Îi repeta propriile sale formule, de atîtea ori rostite în gînd. Se ferea să se uite la Barbu, de teamă de a se opri.) Ce ochi nemaivăzuţi pe lume, doctore... Cine i-a văzut o dată rămîne cu gîndul la ei, ca într-un vis de lunatec, un vis violet... Cel puţin aşa mi s-a întîmplat mie, suspină Lucu. E fericirea tragică a vieţii mele, reluă el. Da, acesta e cuvîntul.

Şi imaginea şovăitoare a Laurei Feraru (aşa o cheamă) îi pluti iară şi iară în orizontul minţii. Ca o dojană, ca o chemare la datorie. („Mă asculţi, doctore?") Că viaţa lui a devenit posacă sub povara unei sfinte datorii. Tocmai lui i s-a întîmplat asta, el, care s-a tot ferit de datorie...

— Vivat! Vivat! izbucniră lîngă el nişte glasuri. Doi comeseni veniţi de la celălalt capăt ţineau morţiş să ciocnească cu Barbu. Întreruperea dură numai o clipă, care i se păru lui Silion fără sfîrşit. Colegii se depărtară. Silion îl apucă pe Barbu de braţ.

— Aparteurile sînt interzise, proclamă de la locul său Moroianu.

Doctorul îi făcu un semn prin care îi cerea îngăduință și se întoarse spre Silion. Cu o pripeală de adolescent și temîndu-se de noi întreruperi, acesta îl copleși cu un noian de mărturisiri ciudate. Mai nu se atingea de bucate și deșerta cupă după cupă. Pe măsură ce i se turburau mințile, culmina într-un imn confuz, închinat femeii iubite.

— Ești un egoist, Silion, îl dojeni Moroianu.

— L-ai acaparat pe Barbu, întări un omuleț spînatec și blond, casierul ospățului.

Protejat de o deasă perdea de fum, Barbu făcu din nou înspre ei gestul care potolește. Și iară se întoarse spre Lucu.

— Așadar, încheie doctorul, în viața ta e culcată o femeie. (Accentuase cuvîntul culcată.)

— Ce te face, doctore, să întrebuințezi expresia asta ?

— Vorbești de femeia dumitale — răspunse Barbu scuturînd de pe fața de masă nițel scrum de țigară — cu un fel de părere de rău, ca și cum ai povesti de o vizită la spital. Gesturile tale parcă netezesc aerul în jurul ei, ca pe un așternut. Sînt gesturi moi, de infirmieră, cîteodată parcă ai legăna pe cineva. Fără voia mea, o văd mereu culcată, și pe tine stînd la căpătîiul ei. În definitiv, nu văd decît ceea ce gîndești. Dar, te rog, termină-ți povestea și cată să nu-mi ascunzi nimic. Ar fi inutil.

— Să încep cu începutul, suspină Lucu.

— Să fii cît mai scurt, îl îndemnă Barbu, așezîndu-se cît mai comod în scaun.

Silion istorisi din nou, căutînd să facă o poveste cît mai legată și mai cu șir, cam tot ce îi spusese pe sărite, cu tot felul de goluri voite și umbriri misterioase, pînă atunci. Din cînd în cînd, doctorul îi punea întrebări care împroșcau lumini nemiloase în

ungherele mai obscure. Cu toate că Barbu îi urmărea expunerea punct cu punct, Silion îl simţea la înălţimi astronomice deasupra slăbiciunilor destăinuite. Se opri neliniştit şi întrebător.

— Constat, încheie doctorul, că vorbeşti mai mult de tine decît de Laura. De cine trebuie să mă ocup ? Cine e bolnavul ?

— Poate că amîndoi, se învoi Lucu.

— Pentru astfel de metehne, noi n-avem leacuri, declară doctorul, şi e mai bine că nu le avem.

— Iată un lucru pe care nu-l înţeleg, replică Silion.

— Dacă totul s-ar rezolva cu o fiertură sau nişte prafuri date pe gît, îl lămuri Barbu, atunci n-ar mai fi îndreptare pentru oameni. Dragostea, ura, remuşcarea, îndoiala nu trebuie să se vindece cu picături sau cu clistire : ar fi sinistru !

— Atunci, ce e de făcut ? insistă Silion.

Glasul doctorului se făcu blînd de tot.

— Să renunţi de a mai fi excepţional. Şi ai să vezi că totul merge ca pe roate.

— Da, dar ca pe roatele unui dric.

Cu braţele lui scurte ca aripile unui pinguin, doctorul făcu un gest care spulbera în neant replica lui Silion.

— E mai greu să fii un om ca toţi oamenii decît un ins excepţional. Eu îţi doresc să fii cuminte ca un om de rînd, tălmăci doctorul, şi făcu un gest care potolea apele.

— Dar Laura, doctore, cum s-o ajut pe Laura ?

— Foarte simplu : lăsînd-o în pace.

— Să n-o mai ajut ? se miră Silion.

— N-am spus asta. Dar nu mai făcea în faţa ei pe eroul. Ea e ca toate femeile : te cred pe cuvînt. Şi cînd îţi cade masca, încep dramele.

Doctorul se opri ca să-i dea răgaz chelnerului să distribuie cafelele.

— Să nu mai facem pe eroii cînd sîntem cu femeile, încheie el cam sentențios.

— Nu ne-ar mai iubi, doctore !

— Tu nu vrei să fii iubit. Tu vrei să fii adorat : aici e păcatul.

— Cînd vii s-o vezi ? îndrăzni Silion. Se povestesc despre tine minuni.

— Minuni ! repetă Barbu în derîdere. Lasă-i să povestească : reclama nu strică niciodată. În cazul Laurei, poate servi la ceva. Îi întinse o carte de vizită : Iată-mi adresa. Cheamă-mă.

În jurul lor, sub candelabrul parcă îndoliat, ospățul se întunecase de aburi și rotocoale de fum. Printre cuvintele rărite, rîsetele izbucneau ca dopuri de șampanie. Chipuri congestionate, peste cravate oblice, se regrupau spre colțurile mesei, în disprețul programului depășit. Pe trei voci, cu o vigoare răgușită, se intona un *Gaudeamus*, care ralia voințele șovăielnice. „O *jerum, jerum*“, se jeluiau din abisuri de melancolie cîțiva naufragiați printre epavele festinului. Multă lume plecase.

— S-o ștergem englezește, propuse doctorul.

Silion luă cartea de vizită și o puse cu grijă în *porte-feuilles*, ca pe un talisman. Nu mai avea nimic de spus. O speranță sfioasă și absurdă i se aprinsese, ca o candelă, în inimă.

*

Oficiul Intercultural și de Turism se afla pe una din străzile care dădeau în bulevardul larg și tumultuos ce taie în două orașul. O clădire albă, înaltă, cu două etaje și mansardă, împlătoșată în zinc, cercuită

de un grilaj monumental, prin care intrai într-o curticică pavată, şi apoi, printre meterezele unei bolţi de felinar de fier şi cu terasă deasupră-i, pătrundeai în primul vestibul al casei. Un măreţ palat boieresc de la sfîrşitul veacului trecut, cîtuşi de puţin potrivit să adăpostească o instituţie publică. Grădina nu se vedea. Era în dosul zidului din fundul curţii.

Silion pătrunse în holul sumbru şi spaţios al Oficiului. După cîteva clipe de şovăială, desluşi în fundul unui fotoliu de piele pe bătrînul portar al instituţiei, adormit. Capul, ciugulit, îi atîrna pe piept ; un grumaz costeliv, scofîlcit şi dungat ca o împletitură de curele, iar mîinile — cu degetele osoase, gălbejite şi terminate în chip de arpagic — zăceau împreunate pe pîntec, în jurul unor mătănii absente. Trupul, pirpiriu şi ciolănos, zăcea ca un butuc de viţă-de-vie, din spătarul fotoliului pînă pe covorul roşu de pe parchet.

Silion ar fi vrut să-i cruţe somnul. Dar portarul îi era prieten şi-i dădea, în schimbul unor ajutoare discrete, tot felul de amănunte folositoare asupra vieţii de toate zilele din instituţie. Făcu deci un pas pe loc şi tuşi cu băgare de seamă. O tuse sortită numai urechilor celui adormit şi care să nu ricoşeze cine ştie unde. Portarul deschise nişte ochi spălăciţi, cu pleoape striate trandafiriu şi sterpe, nişte ochi ale căror irisuri decolorate se încercuiau cu două inele de var, ca la găini. Se uită lung la Silion, sări deodată în picioare şi făcu, stîngaci, o plecăciune. Pe sub mustaţa rară, cu firul gros şi îngălbenit de mahorcă, i se ivi un surîs. Era vădit că Silion îi inspira simpatie şi respect. În închipuirea lui, numai un funcţionar cu foarte trainice şi înalte proptele putea să lipsească de la serviciu într-o măsură atît de plină de dispreţ cum lipsea Silion. Lucu observă că e îmbrăcat într-un

fel de redingotă nouă, cu nasturi de alamă şi galoane de fir, şi cu lampasuri late de-a lungul pantalonilor.

— Ce mai faci, moş Timotei? îl întrebă dulce nou-venitul. Arăţi ca un ambasador sau ca un academician. Te-a înţolit Amidon?

Portarul îşi încreţi pleoapele într-un surîs ruşinos şi resemnat. Amidon era porecla preşedintelui Oficiului, poreclă de care Timotei nu va lua niciodată act în chip oficial. Iar surîsul lui, referit la straniul şi luxosul veşmînt, părea că spune: „Ce pot eu face împotriva celor mari?"

— Domnul consilier n-a mai dat de mult pe la noi, rosti el sfios şi plăpînd, cu un glas precaut, care să nu-i vatăme pieptul firav şi înfundat şi gîtlejul acela slăbănog şi pătat, în care mărul lui Adam, sugrumător de mare şi de noduros, suia şi cobora ca o suveică.

— A întrebat de mine cineva?

— Numai domnul preşedinte, răspunse glasul slab şi spart. În fiecare zi deschide uşa biroului dumneavoastră şi vă lasă cîte o carte de vizită pe masă. O să găsiţi un teanc întreg. Mi-a dat zilnic ordin: că dacă veniţi, să vă poftesc numaidecît la dumnealui.

— E singur?

— E în conferinţă, în sala cea mare. Domnul consilier poate să intre dacă doreşte. După mine, dacă îmi dă voie, ar fi chiar mai bine să intre de îndată.

Sfatul era binevoitor, dar lui Silion nu-i plăcu. E adevărat că ar fi fost mai cuminte să se strecoare binişor înăuntru, în adunarea de directori, consilieri şi secretari, şi să reia astfel contactul cu Amidon, printr-o discuţie generală. Ştia că Amidon nu va îndrăzni să-i facă un afront de faţă cu toată lumea, pentru că avea credinţa, mărturisită cu discreţie, că Lucu Silion

nu e chiar în toate minţile. N-ar fi fost însă o intrare demnă de el! Numai un cîine de pripas se strecoară astfel într-o bucătărie. „Curaj, totuşi!" se îmbărbătă Silion, şi deschise uşa. Şedinţa era pe sfîrşite. În jurul vastei mese de consiliu, mai toţi demnitarii se aflau în picioare şi se pregăteau de plecare; unii din ei cu serviete sau dosare sub braţ. La un capăt, trei stenodactilografe, sclivisite şi platinate, îşi împărţeau cu o luare-aminte prefăcută, ca şi cum ar fi săvîrşit un ritual religios, cîteva pagini de text. În loc să treacă neobservată, intrarea lui Silion stîrni un interes neaşteptat. O explozie de veselă şi ironică uimire umplu încăperea.

— Lume nouă! exclamară unii.

— Bine-ai venit, *rara avis*! [1] îi strigă un glas.

— Vine de la moşie! spuse un răutăcios.

— Şi-a adus aminte! rînji Amidon: era un bărbăţel palid şi cam pleşuv, îmbrăcat în uniforma albastru-închis a demnitarilor de pe atunci. Trupul lui grăsun se pierdea în fotoliul de onoare de la mijlocul mesei.

Silion zîmbea încurcat. Dacă ar fi putut, i-ar fi ucis pe toţi, printr-un simplu blestem rostit în gînd, şi apoi şi-ar fi făcut drum peste cadavre, neturburat. Figurile curioase şi desfătate îşi păstrau însă în jurul lui toată plasticitatea, şi sub privirile lor stăruitoare, întîrziatul musafir se simţi roşind. Ah, dacă ar fi găsit un cuvînt de spirit care să destindă toate acele mutre de plastilină într-un rîs lărgit pînă la urechi! Dar minunea asta nu se întîmplă. Nu găsea nimic în mintea lui secătuită. În faţa lui, masca de caş a lui Amidon se crispa treptat. Părea că aşteaptă din partea lui Silion o explicaţie, o scuză valabilă.

[1] Pasăre rară.

Rotind căutături prudente împrejur, Silion nu găsea nicăieri un ajutor şi înţelese din tăcerea care se aşternuse că toată lumea era de părere că de la o vreme „exagerase". Şi se găseau, totuşi, printre acei funcţionari oameni de duh, care ar fi putut spune pe loc un cuvînt salvator. De pildă, consilierul Kiriazy, deputat, om de spirit. Cu capul lui înflorit de bucle cărunte, sta rezemat de spătarul înalt al fotoliului, parcă ar fi zis : „Priviţi-mă cît sînt de frumuşel şi de distins !", şi pe buzele lui roşii flutura o bucurie şireată. Întreaga lui faţă, uşor cărămizie, şi căutăturile lui agere, filtrate însă printre pleoapele pe jumătate închise, trădau mulţumirea de a se strecura cumpănit şi uşor printre obstacolele existenţei. Cu toate că e departe de a fi omul datoriei, el niciodată nu se va găsi, ca Silion, într-o asemenea situaţie. Dar de ce nu intervine ? Parcă nu şi-ar mai aminti că între el şi împricinat exista o complicitate a inteligenţei. Lîngă el, numai ochelari şi trabuc, consilierul Radu Lotreanu, roşiatică figură şi el ; aici parcă toată lumea şi-a însuşit coloritul lui Cromwell : semn de supranutriţie carnată, din belşug stropită de două ori pe zi cu vin bun. Lotreanu e mai înalt şi mai spătos decît Kiriazy şi ar putea cu bonomia lui vorbăreaţă să întoarcă lucrurile în folosul lui Silion. Tăcea şi el, parcă s-ar fi înţeles cu ceilalţi să-l piardă. Şi micul Pepi Rădulescu tăcea, plimbîndu-şi privirile negre şi genate — superbi ochi, într-adevăr — de la Amidon la Lucu şi înapoi, ca un simplu arbitru al acestui meci interesant. Alături, maestrul Gigel, cu profilul în vînt, cu surîsul inalterabil de Giocondă, bătea toba cu degetele pe masă, ceea ce era încă un mijloc de a-şi arăta mîinile sculpturale. Cît despre profesorul Lăstun, el îşi fră-

mînta obrazul în pumni. Obraz ca sfecla, sprîncene stufoase şi negre, ceafă rumenă, şi umeri de taur. Cine s-ar putea atinge de el ? Cu dosul labelor lui păroase şi grele îşi freca pleoapele alene, semn de neutralitate desăvîrşită. Poate că această întreagă adunare avea încredere în „tupeul" şi prezenţa de spirit a lui Silion. Din clipă în clipă, el va rosti unul din acele cuvinte care rămîn istorice în anecdotica Oficiului Intercultural. Dar nu se auzea nimic. Paralizat şi cu obrajii şi urechile în flăcări, eroul zilei se mîngîia cu gîndul că o tăcere de sfinx e preferabilă unei glume nereuşite, singurul lucru de care se simţea în stare în halul în care căzuse. E preferabilă pentru că poate fi tălmăcită în toate felurile. Şi poate că avea dreptate, de vreme ce Amidon îl urmărea cu priviri spălăcite şi de gheaţă : un subaltern nedisciplinat şi prin urmare cu atît mai vulnerabil îşi permitea să-l sfideze chiar în plenul consiliului. Nemaipomenit ! Cu un gest de o nervozitate napoleoniană, îşi culese de pe masă servieta, exagerat de vastă pentru fiinţa lui în formă de bulin. Făcu o sforţare să pară liniştit, cum trebuie să fie un adevărat şef, şi, uitînd pentru o clipă de Silion, ridică uşor tonul şi rosti :

— Aşadar, domnilor, să mă rezum : toate birourile noastre vor fi prevăzute cu stilouri de masă, marca Parker, peniţa şi capacul de aur, ultimul model. Să dispară călimara vetustă şi desuetul *porte-plume,* să dispară petele de cerneală la Oficiul Intercultural.

— *Pereat !* [1] aprobă zîmbitor Kiriazy.

Amidon îi surîse şi urmă :

---

[1] Să piară !

— Legea îngăduie să luăm unele hotărîri cu caracter financiar, fără licitație publică. Fiecare din dumneavoastră, domnilor, este rugat să semneze de luare în primire a tocului rezervor și să se socotească depozitar care răspunde de obiectul ce i s-a încredințat. Îmi permit să vă atrag atenția, adăugă Amidon cu un surîs îngrijorat, că valoarea unui asemenea condei este destul de însemnată : șapte mii de lei.

În sală se răspîndi un murmur nelămurit, care îl împiedică pe Silion să audă urmarea. Dar în spatele lui, consilierii Lăstun și Kiriazy își șopteau unul altuia impresiile :

— Cincizeci de bucăți a șapte mii fac...

— *Noblesse oblige !* răspunse Kiriazy : sîntem Oficiul Intercultural...

— Totuși, comisionul nu poate să fie mare lucru.

— Găinar ! hotărî Kiriazy.

— Să vezi însă afacerea cu imobilul. Acolo „lovitură“ !

Amidon își săltă servieta sub braț.

— Încă un cuvînt, domnilor !

Consilierii așteptau mai toți în picioare acest ultim cuvînt. Amidon continuă :

— S-a vorbit pe alocuri de posibilitatea desființării Oficiului nostru, pe motiv de economii bugetare.

În sală se făcu o mișcare neașteptată, urmată de o tăcere adîncă, așa cum se întîmplă la concerte cînd artistul s-a hotărît să mai cînte ceva în supliment. Glasul lui Amidon luă un ton disprețuitor.

— Cred că e inutil să mai dezmint asemenea zvonuri neserioase. (Murmur de satisfacție.) Nu numai că lucrul acesta nu se poate întîmpla cît timp veghez eu asupra intereselor instituției, dar poate că în curînd vom fi stăpîni la noi acasă, și văd în faptul

acesta un semn că vom dăinui dincolo de fluctuaţiile bugetare. Ar fi de dorit ca Oficiul Intercultural şi de Turism să devină proprietarul acestui imobil în care am stat pînă acum cu chirie.

— Foarte bine ! salutară glasuri din toate părţile.

— Ţi-am spus eu ! îi şopti Lăstun lui Kiriazy. Sper că o să ne dea şi nouă ceva la plic.

— Ca să luăm parte la bucuria obştească, îi răspunse acesta cu gravitate.

Cu un zîmbet, Amidon se grăbi spre ieşire, dar se opri în prag, şi din ochi îl căută pe Silion, tocmai cînd acesta respira uşurat.

— Domnule consilier, avem o vorbă. Pofteşte în cabinetul meu, te rog.

Desigur că Silion ar fi preferat să ia parte la comentariile lui Lăstun şi care de-abia acum făgăduiau să devină însufleţite şi interesante, dar privirile lui Amidon îl siliră să-l urmeze. Amidon pătrunse cel dintîi în biroul prezidenţial, şi amîndoi se opriră surprinşi şi se ploconiră în faţa unei tinere doamne care, în costum de sport şi cu o rachetă pe genunchi, fuma tolănită într-un fotoliu.

— Trude ! exclamă Amidon, şi pe chipul lui incolor, pe gura lui palidă, se schimonosi un zîmbet de politeţă.

— Eu ! mormăi, pe un ton plictisit şi pufăind prelung, Trude. Eşti încîntat că mă vezi ?

Glasul i-era tremolizat şi răguşit.

— E drept că aş fi preferat să vii altă dată. Am ceva de discutat cu domnul consilier Silion.

— Vă rog să nu vă jenaţi, interveni Silion, după ce sărută mîna lunguiaţă, pistruiată de soare şi nervoasă pe care i-o întinsese Trude. Eu n-am secrete.

— Dar am eu! declară răspicat Amidon, privindu-l cu severitate.

Silion ridică din umeri.

— Sînt la ordinele dumneavoastră, spuse el cu o prefăcută umilinţă. Aranjaţi-vă, sînteţi în familie.

Un hohot încîntat salută acest răspuns, deopotrivă de impertinent şi de umil.

— Te ador, Silion! îl încurajă Trude. Numai dumneata mai eşti în stare să schimbi ceva din atmosfera asta de birou de pompe funebre al lui frate-meu. Hai, luaţi-vă fiecare cîte un scaun şi şedeţi lîngă mine.

Silion se grăbi să i se supună. Din colţul cel mai de aproape, trase un scăunel capitonat şi se aşeză lîngă Trude, care după jilţul ei înalt păru că-l ţine la picioarele ei, pentru o convorbire galantă. Casca ei de plete înflăcărate, strînse într-o lată bandă de mătasă tutunie, îi dădea o înfăţişare de războinică divinitate. Pentru Silion, vizita doamnei Trude Resch, sora vitregă a lui Amidon şi soţia unui cunoscut bancher, care finanţase campania electorală a regimului, era ca un ajutor de la Cel-de-Sus. Ca într-o regăsire sentimentală, cei doi parteneri se pierdură într-un schimb de amabilităţi dulcege, în care Amidon părea cu desăvîrşire dat uitării. Din peretele de deasupra biroului prezidenţial, portretul în ulei al unui militar, roz-alb şi încoifat, pavoazat zodiacal cu stele şi cruci, cu sceptrul proptit în şold cu o mişcare cochetă şi absurdă, şi pelerina albă atîrnînd de un umăr albastru, urmărea scena cu nişte ochi azurii şi migdalaţi. Amidon tuşi înfundat şi furios. Ştia de slăbiciunea surorii sale pentru Silion şi i-ar fi părut rău să amîne răfuiala plănuită. Cu o politeţă maşinală, Silion îi plimbă pe sub nas tabachera sa des-

chisă, aproape fără să se întoarcă spre el. Amidon refuză oţărîndu-se şi clătinînd scurt din cap, ca şi cum i s-ar fi oferit prune afumate. Sora sa băgă de seamă şi catadicsi să-l întrebe cu glasul ei, care suna mereu ca după chef :

— Ce te strîmbi aşa, Tzoncule, nu cumva nu-ţi place parfumul meu ? Ştiu că parfumurile îţi dau cîteodată *mal de mer*. De-aia nici nu te-ai însurat.

Într-adevăr, dulceag pînă la leşin, în odaie plutea cu intensitate parfumul *Je m'abandonne*, la modă pe atunci. Cu răspunsul său, Tzoncu-Amidon se apropie de răfuiala dorită :

— Ai ghicit, nu mi-s boii acasă.

— E supărat pe mine, se amestecă Silion, care îşi făcea din Trude Resch un paratrăsnet şi prefera să se explice cu Amidon de faţă cu soră-sa.

— Eu nu pot să fiu supărat pe dumneata, îi vorbi Amidon de-a dreptul, eu nu pot să fiu decît mulţumit sau nemulţumit de dumneata, aici !

Punctă cuvîntul „aici" cu arătătorul înfipt cu putere în lemnul biroului prezidenţial. Trude Resch îşi plimba privirile aurii de panteră pe chipurile celor doi adversari. Silion o luă de martor :

— Nu-mi amintesc unde şi cînd am putut nemulţumi pe domnul preşedinte : ne vedem, într-adevăr, atît de rar !

Chipul de arşiţă al lui Trude se încreţi mărunt, într-un rîs tăcut. Cu toate că nu semăna cîtuşi de puţin cu fratele ei, aveau totuşi ceea ce se numeşte un aer de familie. Dar Amidon nu rîdea de loc. Gurile lor se deosebeau de-a binelea : buzele lui Trude erau cărnoase şi lacome, te duceau cu gîndul la o oază de belşug şi lene în arama deşertului. Trude sări drept în

picioare. Făcu cîţiva pași pe covor, rotindu-și rochia ca pe un vîrtej în jurul trupului ei costeliv și zvelt. Înaltă, își depășea fratele cu un cap.

— Amînați discuția, trebuie să plec, porunci ea, făcînd față în piruete scurte cînd unuia, cînd altuia. Silion, trebuie să mă însoțești. Joc astăzi cu Mișu. Ocazie rară!

Silion se grăbi să facă o plecăciune președintelui. Cuvîntul acestuia îl țintui pe loc.

— Dumneata rămîi! Iar către Trude: Ia-ți pe altcineva, ia-l pe Kiriazy.

Gura de copil a lui Trude se țugui, răsfățat și comic:

— *Merci!* Habar n-are de tenis. Îl vreau pe Lucu!

— Nu se poate, înțelege! Ia-l pe Kiriazy.

— Nu țin să mă pun rău cu doamna secretară. S-a încurcat cu ea. Aici fiece consilier se încurcă cu cîte o funcționară. Ești un prezident de agenție matrimonială. Îl iau pe Lucu. El n-are pe nimeni.

— Nu-i de mirare, rînji Amidon. Fetele mele nici nu-l cunosc. Ia-l pe Kiriazy.

— Atunci, rămîn! — și cu o mișcare bruscă, de păpușă automată, Trude se înfundă în fotoliu, picior peste picior și racheta pe genunchi.

În clipa următoare fuma cu o prefăcută liniște, suflînd dinainte-i rotocoale de fum. Numai nările ei palpitînde îi trădau neastîmpărul.

Pe scaunul capitonat, Silion îi puse o scrumieră și rămase în picioare lîngă protectoarea sa.

— Să nu-ți închipui că-i poți fi de vreun folos, scrîșni Amidon către soră-sa, și prin puful bălaior și rar care îi spuzea chelia se putea vedea că se înroșise pînă în creștetul capului. Am de gînd să pun or-

dine în instituţie, continuă el, şi am să încep chiar cu dumnealui. (Şi preşedintele arătă spre Silion cu un gest acuzator.)

— Am şi simţit că bate un vînt de reforme pe aici, observă Silion cu seriozitate adîncă.

— Ce-ai simţit? îl întrebă Amidon răstit.

— Un vînt de reforme, repetă Silion tărăgănat şi convins.

— Cum adică?

— Mai întîi, costumul lui moş Timotei: marile îmbunătăţiri încep cu micile amănunte... Apoi mobilierul cel nou, mochetele şi covoarele orientale, pe urmă stilourile Parker, şi — colac peste pupăză...

— E uşor să-ţi baţi joc, îl întrerupse Amidon, cînd n-ai altă grijă decît să semnezi de primirea salariului, adus acasă. (Furia lui stăpînită îl făcea să gargarisească r-urile mai din plin.)

— Avem un casier drăguţ, răspunse Silion, şi care ţine cu orice preţ să-şi aibe statul de plată în regulă.

— Sfîntă Nerecunoştinţă! exclamă indignat preşedintele. Dar dacă salariul te interesează atît de puţin, de ce nu renunţi la el?

— De ce să renunţ la un salariu care mă caută regulat la domiciliu?

— Pentru că nu mai merge cum a mers pînă acum.

— Ar fi păcat. Detest schimbările.

— Va trebui să vii regulat la Oficiu. Ai să semnezi zilnic în registru.

— Chiar dacă un înger păzitor ar face treaba asta pentru mine?

— Nu văd cine şi-ar risca situaţia de dragul dumitale.

— Vreun om al datoriei... Vreun suflet caritabil...

— Cunoşti un asemenea specimen ?

— Dumneata, de pildă.

Amidon tresări. Ochii lui spălăciţi se aţintiră asupra lui Silion, cruciş, ceea ce după moş Timotei era un semn de mare mînie.

— Domnule Silion, nu-ţi dai seama ce spui ! Mă sileşti să te concediez pur şi simplu.

— Hm ! Nu e nici atît de pur şi nici atît de simplu...

— Cu începere de azi, eşti suspendat din serviciu !

— Din care serviciu ? întrebă cu naivă uimire Silion.

— Am terminat cu dumneata ! reteză preşedintele, înfundîndu-se cu violenţă în fotoliu.

Trase un sertar şi începu a cotrobăi prin el, fără să se mai ocupe de Silion. Acesta insistă :

— Repet : din care serviciu ?

Amidon îşi ridică ochii de pe hîrtii şi se uită la el cu înţeles.

— Ştiu unde vrei să ajungi, rosti el cu o schimă de dezgust.

— Dacă ştii, de ce-mi vorbeşti de serviciu ?

— Fiindcă trebuie să justifici sinecura (preşedintele apăsă pe acest cuvînt) pe care o ocupi, măcar cu prezenţa dumitale.

— Mi-e ruşine să mă aflu în treabă, domnule preşedinte !

— Dar de încasat, încasezi !

— Dar nu mă obosesc numărînd, cum fac alţii.

Preşedintele respiră adînc.

— Ca să vorbesc pe limba dumitale, spune-mi, rogu-te, cum înţelegi dumneata să mă ajuţi ca să salvăm baraca ?

— Nu e problema mea, domnule preşedinte. Ca principal interesat, e numai a dumitale.

— Dar dumneata nu faci parte din baracă ?

— Sînt un tolerat, domnule preşedinte. O ciupercă la umbra unui stejar.

Amidon ridică din umeri.

— Fie ! Eşti totuşi complicele nostru.

— Dacă sînt complice, vreau să fiu şi tovarăş.

Amidon se ridică în picioare şi se înclină adînc.

— E un şantaj, domnule consilier ?

— Pardon ! protestă Silion. Eu nu mă înghesui nici la prime, nici la tantieme, nici la ore suplimentare, nici la cheltuieli de reprezentare, nici la misii în străinătate. (Silion ar fi vrut să vorbească şi despre cumpărarea imobilului, dar se temu să nu o supere pe Trude.) N-am nici o pretenţie ! declară el.

— Nu mai înţeleg nimic : parcă ai vorbit de tovărăşie la complicitate sau de complicitate la tovărăşie ! Spune-mi, rogu-te, ce doreşti ?

— *Statu quo ante.*[1] Atît ! Să vin pe-aici numai cînd e nevoie ; cînd socot eu că e nevoie.

— Adică din an în Paşte.

Silion se înclină uşor.

— Cu acoperirea dumitale.

— Şi ce vor spune ceilalţi salariaţi ?

— Îi priveşte !

— Fii om de înţeles, domnule Silion ! Vino dimineţile, măcar de trei ori pe săptămînă...

— Nu fac exces de zel.

— O să ne desfiinţeze. Gîndeşte-te că mai sînt şi alţi... (Amidon şovăi în căutarea unui cuvînt mai

[1] Starea dinainte existentă.

distins, dar, negăsindu-l, se hotărî) mai sînt şi alţi chiulangii în instituţie.

— Organizaţi-vă ! îl sfătui Silion.

— Cu elemente ca dumneata, sărim în aer !

— Nici o grijă ! Ne întreţine statul. Aşa cum întreţine şi armăsăria de la Mangalia. Asta se cheamă „conservarea elitelor", rînji Silion.

— Iată-vă de acord ! interveni Trude pe un ton de cantilenă şi legănîndu-şi extatic piciorul. Lucule, fii drăguţ şi dă-mi cu muchia palmei sub rotulă, să văd cum stau cu reflexele.

Silion se aplecă niţel, cu mîna pregătită în tăiş, să aducă la îndeplinire dorinţa doamnei, dar preşedintele bătu nervos cu degetele în masă.

— Nu aici, vă rog, nu aici ! Soră-mea se crede într-o clinică... Aşa... precum spuneam... zic, domnule consilier, că ai atins o chestiune serioasă. Protecţia elitelor, da, statul e dator să protejeze elitele. De aceea a adăpostit la noi o sută de titraţi, toţi cu înalte diplome străine, cu toate că patru-cinci inşi, simpli bacalaureaţi sau licenţiaţi de la facultatea din Bucureşti, ar fi fost prea de ajuns.

— E incontestabil, întări Silion, că sîntem „băieţi bine".

— Am găsit ! exclamă Trude, sărind în sus, ca pe arcuri. Vă invit pe amîndoi în fiecare marţi şi vineri la mine, la unsprezece dimineaţa. Luaţi cîte un pahar de porto şi vă expediez cu maşina mea la serviciu. E bine ?

— Sînt sătul de compromisuri, se împotrivi Amidon. De azi înainte, domnul consilier face cum vrea. Pe răspunderea dumisale ! — şi preşedintele îşi înfundă capul în dosare.

— Eu accept mediaţiunea, declară Silion împăciuitor. Marţea şi vinerea la un pahar de porto... Dar nu merg mai departe.

Amidon lăsă dosarele şi se răsturnă în fotoliu, cu capul dat pe spate, cu privirile în tavan. Îşi umplu pieptul cu aer, urmărindu-şi cu gîndul fazele răsuflării, aşa cum învăţase într-o broşură yoghistă, ca să-şi păstreze liniştea şi sîngele rece.

— Nu mai avem nimic să ne spunem, rosti el răspicat şi calm.

— Atunci, dă-i drumul bietului băiat. L-ai amerdat suficient!

Şi Trude se apropie de Silion, îi luă capul între mîini cu solemnitate, ca şi cum ar fi ţinut Sfintele Daruri, şi silindu-l să se aplece spre ea îl sărută, compensativ, pe frunte. Apoi, cu un gest de amfitrioană, îl pofti spre uşă. Amidon rămase neclintit, cu ochii mereu în tavan.

Pe trotuar, lîngă maşina tip sport, în care trona un lup brun, cu botul şi sprîncenele de polen şi limba comic spînzurată peste rînjetul de o albeaţă feroce, Silion îi mulţumi doamnei Trude Resch, sărutîndu-i repetat mîinile amîndouă.

— Am impresia totuşi, adăugă el, că Amidon îmi paşte sîmbetele.

— Paşte şi el ce poate. Nu te inchieta! îl îndemnă Trude cu fraternel dispreţ. Se uită la ceas. Mai vorbim noi. Am să te calc eu într-o după-amiază.

Îi aruncă un surîs în doi peri, plin de ameninţări şi ispitiri enigmatice, apoi, deschizîndu-şi singură maşina, se strecură în ea cu sprinteneala unei fiinţe care s-a liberat de legile gravitaţiei. Lucu o şi văzu in-

stalată la volan, eschivînd botul lupului bucuros că şi-a regăsit stăpîna şi împlinind într-o clipită toate gesturile ce pun automobilul în mişcare, ca să-l năpustească în depărtarea din ce în ce mai mare dintre ei. O urmări un timp cu privirea, pe cînd gîndul îi rămăsese plin de acea desfăşurare de linii drepte şi curbe, de jocul melodios al muşchilor lungi ai lui Trude, care ştia să creeze la tot pasul o mică arenă în spaţiu, pentru exhibiţiile discrete ale graţiilor ei acrobatice.

Capitolul 2

ÎN BAZARUL TRECUTULUI

„He talked a lot about the past, and I gathered that he wanted to recover something, some idea of himself perhaps, that had gone into loving Daisy. His life had been confused and disordered since then, but if he could once return to a certain starting place and go over it slowly, he could find out what that thing was... [1]

F. Scott Fitzgerald

Dimineaţa următoare, Lucu Silion întîrzie în aşternut. Cucul de lemn din perete îl trezise cu unsprezece cucuituri. Cîteva clipe se strădui să reţină şi să prelungească în gînd visul nelămurit al acelei nopţi, cu pădurea de smarald şi de aur, pieptănată ca un parc, şi careta luxoasă, trasă la pas de un măgar cenuşiu. Silion o însoţea de jos, pentru că în pernele ei se răsfăţa o tînără doamnă străină şi ciudat înveşmîntată în lînuri străvezii. Purta o tichiuţă de paie, împletită subţire şi des, de sub care părul îi izbucnea în inele negre şi grele, iar Silion auzea zgomotul surd al roţilor şi al copitelor pe potecile grase, freamătul frunzelor îngălbenite şi rare, trosnetul vreascurilor strivite, şi îl îmbăta mireasma pămîntului tomnatec şi a căpiţelor de iarbă plouate şi grămădite la răspîntii. Ca într-un covor

[1] Povesti mult despre trecut, şi am înţeles că dorea să recîştige ceva, poate o imagine despre el, pierdută cînd iubise pe Daisy. De atunci, viaţa lui fusese întunecată şi răvăşită, dar avea credinţa că dacă ar fi putut să revină la un anumit punct de plecare şi să-l parcurgă încet, ar fi descoperit în ce constă acea imagine pierdută.

oltenesc, pupeze încetinite îi zburau pe aproape, oprindu-se şi aţintindu-i din loc în loc. Silion ar fi avut multe lucruri să-i spună, ar fi vrut mai ales să afle unde a cunoscut-o, dar străina nu înţelegea nici una din limbile vorbite de el şi nu-i răspundea decît cu un zîmbet de încurajare şi de regret. Şi deodată, la semnalul cucului secular, totul se risipise, şi Silion nu mai era în stare să adune imaginile din vis şi să ducă mai departe feeria lor absurdă. Treptat, ochii lui se împrieteniră iarăşi cu decorul ştiut. La ferestrele zăbrelite se legănau cu înfiorări uşoare chipurile portocalii şi mate ale tufelor de flori tîrzii din glastrele atîrnate pe din afară. Printre perdele, soarele pătrundea în odaie, pipăind cu degete de praf teancul de cărţi şi reviste revărsate pe covor. Ele alcătuiau lectura de fiecare seară a lui Silion. Culcat în perne pe întuneric, îşi rezema pe piept un mic suport de carton, pe care se aliniau cîteva rînduri de becuri electrice minuscule, puse în legătură cu priza de la căpătîi. Luminiţele lor, întrunite, răsfrîngeau un snop spectral tocmai asupra textului pe care-l citea Silion, dar lăsau în beznă restul încăperii. Era o amintire de la fostul său şofer Coman, om priceput şi inventiv care îşi iubea stăpînul, şi-l auzise plîngîndu-se de neajunsurile, multe şi mărunte, pe care i le pricinuia lampa de lîngă divan. Mulţumită acestui ecleraj, Silion se bucura de fiecare dată de o singurătate misterioasă în mijlocul unei nopţi desăvîrşite, în care, ca într-un miez de lumină, nu mai exista decît el şi cărţile lui. Se întorcea totdeauna tîrziu, fiindcă îşi petrecea serile în casa Matildei şi a Laurei Feraru. Se dezbrăca şi se culca în grabă dar nu putea să adoarmă numaidecît. Vreme de douătrei ceasuri, se îndeletnicea cu cititul, trecînd de la una la alta, prin tomuri, reviste şi dicţionare, pe care şi le

punea la îndemînă fără să ducă la capăt nimic. Romanul englezesc de pildă, care zace şi azi pe covoraş, cu paginile încă netăiate, era scos regulat din raftul lui de bibliotecă de vreo trei luni încoace. Dar, negăsind într-însul nici un erou cu care să semene, Silion nu se învrednicise să-l isprăvească. Se mai afla deschisă lîngă pat şi o antologie a poeziei franceze, cu care îşi desfăta memoria şi îşi împrospăta citatele, apoi o etică a lui Spinoza, recitită în doze prudente, tratatul de strategie al lui Clausevitz, care îi va îngădui, poate, să devină cîndva un critic militar, dacă nu chiar să comande o armată, în veacul nostru, în care totul e cu putinţă. Cîteva magazine ilustrate, o istorie a civilizaţiei şi un volum dintr-o enciclopedie modernă completau claviatura pe care îşi plimbase în ajun gîndurile pînă adormise. Cunoscîndu-şi felul de viaţă, Silion socotea că nu e de mirare că un om atît de studios şi care veghează atît nu este şi matinal.

Locuia aici, în Dealul Spirii, într-o căsuţă cuibărită pe un mal întărit, deasupra unei străzi suitoare de-a lungul ruinelor vechiului Arsenal. Portiţa de fier se deschidea de-a dreptul pe trotuar, în despărţitura zidului de granit care susţinea malul. De sub arcada de piatră a portiţei pornea o scară de lespezi, suind scurt, ca printr-un puţ, pînă la platforma din faţa locuinţei. Între ferestrele cu zăbrele arcuite şi zidul de deasupra străzii se întindea o brazdă de floarea-soarelui. Glastre de cîrciumărese şi de muşcate atîrnau de o pergolă în dreptul geamurilor. La intrare, peste uşa de stejar ferecată, veghea un fanar de fier forjat. Viţa-sălbatecă se revărsa peste casă pînă pe acoperişul de olane de un roşu-stins.

Zidurile acestei modeste case bătrîneşti fuseseră astfel clădite ca să mai suporte un cat. Era o moştenire

de la bunică-sa dinspre tată, şi la început se gîndise să o vîndă, pentru că această bunică fusese soacra mamei lui — frumoasa Aretie — şi cele două femei nu se iubiseră niciodată. Mai era şi pricina că moştenirea nu avea cîtuşi de puţin o înfăţişare arătoasă, care să facă cinste lui Silion, şi nici nu-i putea folosi ca locuinţă. Dar un tînăr arhitect pe care-l cunoscuse într-o vară la mare şi în care îşi găsise un tovarăş de înot îl convinsese că din acea căsuţă de mahala se poate face, cu cheltuială puţină, un cuib de toată frumuseţea, dată fiind poziţia ei pitorească pe un cucui din Dealul Spirii. Şi astfel, în cîteva săptămîni, adăpostul în care faimoasa coana Petruţa, soacra Aretiei, îşi dăduse sufletul fusese transformat, mulţumită acelui arhitect doritor să arate ce ştie şi ce poate, într-un fel de cetăţuie maură, ferecată cu zăbrele, întărită cu contraforturi de un galben-închis şi înzestrată pe dinăuntru cu tot confortul timpului. Aici îşi mută Silion reşedinţa unei tinereţi la al cărei sfîrşit nu avea nici vreme, nici poftă să gîndească, hotărît să-şi perinde în sihăstria artistică a locului eroinele fără lacrimi ale zilelor lui de răsfăţ. Nevoile l-au încolţit de multe ori, dar nu l-au putut îndupleca să renunţe la acest lux, care, după părerea lui, precumpănea lipsa de vicii. Pentru un bărbat care nu e nici cartofor, nici nu fumează mult, nici nu e stăpînit de patima băuturii sau a curselor de cai şi a ospeţelor scumpe şi pe care femeile nu-l costă decît flori, o căsuţă confortabilă nu înseamnă risipă.

Vestibulul era destul de încăpător ca să poată, la nevoie, sluji şi de sală de aşteptare, cu pereţii lui de culoarea lutului ars, zgrunţuroşi şi ciupiţi după moda florentină, ce bîntuia încă de pe atunci. Holul spaţios şi scund se deschidea prin două ferestre de cristal, ce

intrau cu totul în perete, în faţa unui peron de cărămizi aşezate pe muchie şi în romb şi străjuit la capete de cîte o amforă. La marginea peronului, în uriaşe pagini verzi, tremura gazonul. Dincolo de cărarea lată de pietriş, lua naştere o grădină galbenă şi roşie, continuată cu flori de gheaţă şi de cactuşi, pînă într-un fel de parapet primitiv şi scund ca un zid dobrogean, de pe care se putea privi în jos, sub orizontul liber, peste rămăşiţele cotropite de vegetaţie ale unei mahalale părăsite. Jos, într-un eleşteu alcătuit de ploi şi străjuit de cîteva sălcii, se răsfăţa un cîrd de raţe. Sus, lîngă parapet, o bancă de granit făcea faţă acestei privelişti de pitorească mizerie, întreruptă ici şi colo de cîte o vilă cu ţigle şi care contrasta cu paraginile încă vii ale trecutului. Mai departe se grămădea treptat un cartier alb şi ocru de locuinţe ieftine, sulemenite cu ardezie.

În prelungirea holului, se deschidea un cabinet de lucru cu un biroaş vetust, lucios şi plăpînd, care anevoie ar fi sprijinit cîteva ceasuri coatele şi trunchiul unui om laborios. Dar stăpînul acestor locuri nu mai avea asemenea obiceiuri. De-a lungul pereţilor se ridicau rafturi de nuc şi cărţi legate în pergament, cu cotorul de piele verde şi muchii aurite. Din hol se mai intra şi într-o sufragerie, în care nu încăpeau mai mult de o duzină de oaspeţi. Îmblănită în stejar şi cu tavanul de grinzi de culoarea ciocolatei, amintea de interioarele şvăbeşti de dinainte de '48. Pe un piedestal subţiratec, o zveltă lampă de cobalt cu sticlă de cristal şi abajur verde ar fi părut mai mult o statuetă. Silion o văzuse într-o ilustraţie de Aubrey Beardsley, şi căutînd pretutindeni, descoperise una la fel la un anticar. Electricitatea în anumite ore n-avea nici un rost aci. Atunci, Silion aprindea fie lampa, care dădea

o viață reculeasă și lină portretelor de pe ziduri, fie sfeșnicele de argint, care le dădeau o viață patetică și misterioasă. Masa rotundă și scaunele capitonate, bufetul alcătuit din dulăpioare ovale, armonios suprapuse în chip de liră, tablouri de vînătoare, naturi moarte și covoare nemțești, din vremuri de liniște și huzur, mențineau un veșnic crepuscul în această încăpere. Aci și în celelalte odăi, presărate cu covoare și carpete, a căror alegere se făcuse cu pierdere de timp și alergătură, printre lucrurile vechi și lustruite, plutea un aer primitor și plin de farmec, în care luminile de noapte erau cuibărite cu grijă, ca niște meduze nemișcate pe fundul unui acvarium. Toate aceste vechituri, epave pierdute de propria lor poveste, construite din linii curbe și suprafețe reculese parcă în amintiri ermetice, răspîndeau în jurul lor un calm patriarhal, cu totul desprins de atmosfera veacului. Silion nu se sătura niciodată de senzația de odihnă, de parfumul defunct, de invitația la reverie și reculegere ce se răspîndea din acele mobile și tapiserii, ajunse pînă la el prin generații. Știa — ceea ce pentru el nu era de loc lipsit de însemnătate — că femeile se simțeau bine în acea liniște molatecă pe care o întreținea cu îngrijirile lui de fiecare zi. Și mai era și acel sentiment de siguranță care-l năpădea de fiecare dată cînd se trezea aci ca într-un adăpost păzit de trainice metereze și așezat departe, într-o țară sălbatecă și fără de arme.

De gospodărie îi vedea mama Brîndușa, o femeie din paragina învecinată. Suia pînă aici agale, pe o potecuță șerpuită prin verdele vălmășag de pir, de lobodă, de scaieți și cucută, pe sub salcîmii cotropitori și plopii firavi ce întăreau rîpa dinspre parapetul grădinii. Păstra o cheie a locuinței și era învățată cu

felul de viață al locatarului, așa încît își alegea orele de lucru după toanele lui. Pătrundea în casă cu mișcări domoale, ca o fantomă domestică, se oprea în bucătăria nefolosită și trăgea cu urechea. După fel de fel de tăceri, de zvonuri și de semne familiare ei, bunăoară dacă i-a lăsat sau nu cîteva perechi de pantaloni la călcat, își dădea seama dacă a nimerit-o bine, sau dacă trebuie să plece și să pîndească alt prilej. Un stăpîn blajin și darnic merită din partea ei asemenea osteneli.

În dimineața aceea, după zece ore de somn, Silion se simți tînăr și descătușat de orice fel de griji și de răspunderi, cu mintea limpede și fără de amintiri. Era plin de o forță domoală, care se întețea în el încet, ca un răsărit de lună. Își frecă pleoapele, căscă și se întinse cu atîta putere, încît trupul lui odihnit trosni din toate încheieturile și se încordă în chip de punte, ca și cum ar fi tins să mai crească încă. Apoi se prăbuși deodată în așternut și rămase nemișcat, ca în zilele de vacanță cînd făcea vid în sinea lui și zăcea voluptuos pe un stog de fîn sau pe suprafața unui eleșteu, dezbrăcat de propria sa povară, ființă fără greutate și fără hotare. După o clipă însă, îl năpădiră imaginile din ajun : scena cu Amidon la Oficiul Intercultural, ifosele lui neputincioase, apoi replicile lui tăioase, apoi iarăși Amidon cu amenințările de la urmă, și Trude, care a zîmbit tot timpul, semn că i-a plăcut comportarea lui și că el a fost învingătorul. Silion se încruntă : Cine știe ce poate să se mai întîmple... Dar nu e cu putință. Cel puțin nu așa de curînd. Amidon e prea fricos și prea venal ca să se țină de răzbunări tocmai cînd trebuie să cumpere pentru stat imobilul Resch. În asemenea împrejurări, Amidon are nevoie de tăcere în jurul lui, dacă nu chiar și de armo-

nie. Nu, desigur, nu va îndrăzni. Cu dispreţ, îl izgoni din gînduri : *Adieu !* Iată însă că de mai bine de o zi şi o noapte n-a mai văzut-o şi n-a mai auzit-o pe Laura Feraru şi, lucru curios, nici nu-i e dor să o vadă. Îşi mai aduse aminte şi de necunoscuta care cumpăra crizanteme şi de trăsura care i-o răpise poate pentru totdeauna, însoţită de regretul lui fugar. *Adieu !* Silion e singur în dimineaţa asta. De bună seamă, începe să fie uitat. Era o vreme cînd telefonul zbîrnîia mereu la anumite ore şi fel de fel de glasuri îl întrebau de sănătate, tărăgănînd insinuant cuvintele în aşteptarea unei poftiri. Poftire însă pe care, din motive bine întemeiate, el o făcea numai arareori. Dar în dimineaţa asta, în care o lene străbătută de neastîmpăr îl ţintuia în pat, uitarea şi singurătatea i se păreau o nedreptate de nesuferit. Aşa i-a trebuit dacă a lunecat pe nesimţite, tot mai adînc, în robie. Ce bine ar fi să-i bată acum la uşă cineva — una din acele iubite răzleţe, una din complicele lui de bucurii fără poveste ! Trude Resch bunăoară... Chipul ei i se sculptă o clipă în gînduri, cu o dureroasă intensitate şi zbuciumul ei nestăpînit, care sfidează puterea bărbatului şi o pune la încercare. Dar n-are nevoie de Trude Resch. E în ea o voinţă care îl pîndeşte, vrea să-l surprindă într-un moment de oboseală şi de slăbiciune, să pună de-a binelea mîna pe el, să-l fericească. Da, Trude Resch nu e loială. *Adieu !* Îşi aduse aminte şi de Sidi. Poate că ar fi mai nimerit să vină Sidi. Cu formele ei atît de plastice, cu năsucul ei care te adulmecă şi cu ochii ei zglobii şi galeşi. Sidi însă e prea leneşă ca să se năpustească într-un taxi şi să vină pînă la el, ca vîntul. Ea preferă, dacă o cheamă, să-l invite ea la dînsa, şi să-l aştepte, tolănită şi moale ca o odaliscă. Dar Silion vrea să rămînă unde e. Să mai caute încă, poate că în

bazarul trecutului se mai găseşte vreun suflet la fel cu al lui. Adică la fel cu sufletul lui din dimineaţa asta anume. Gîndul i se afundă atunci într-un gol de amintiri, asemenea golului vieţii lui de azi, golul şi pustiul locuinţei lui în dimineaţa de azi. Îşi dădu seama că hora de voluptăţi s-a spulberat din jurul lui, ca o horă de bacante într-o volbură de lună. Cine oare să mai dea o goană acum pînă la locuinţa lui din deal, ca să răspundă, cum zicea Trude Resch, ordinului de chemare ? Mai era una care poate că n-ar şovăi, un fel de zănatecă ce veşnic nu-şi găseşte locul, agitată şi absurdă, dezinteresată pînă la nebunie, vorbăreaţă, dezbrăcată şi calică. Are s-o cheme deci pe ea, pe Furly. Întinse cu hotărîre mîna spre receptorul de pe măsuţă, dar numaidecît o lăsă să cadă de-a lungul ei, să spînzure în vid, ca mîna cuiva lovit de moarte fulgerătoare. Nu, desigur, nici de Furly nu avea el nevoie în tăcerea asta vegetală şi înfiorată. Ba mai are — îşi aduse Silion aminte — şi patima ţigărilor ieftine şi fumate pe îndelete de-a lungul discuţiilor şi destăinuirilor amănunţite, de îndată ce iureşul dintîi al întîlnirii matinale a trecut. Şi el n-are azi răbdare pentru schimburi subtile de idei şi de comentarii psihologice, nici în acalmia dintre două furtuni. Ah ! Femeile astea cu prea multă carte şi prea puţină minte... De cîte ori nu i-au turburat ele, cu întrebări şi răspunsuri, moleşeala dulce a parantezelor ! Şi Furly e tocmai din tagma asta a iubitelor păguboase şi cu inima-n cap. *Adieu !* De trei ori *adieu !* Silion se înălţă niţeluş în perne. Ştia din experienţă că femeile, îndeosebi cele nemăritate, cînd vin să-l vadă, uită să mai plece şi e foarte greu să dea el însuşi semnalul de plecare. Mai toate au detestabila tendinţă să se eternizeze, e aşa de bine aici, cum să nu le crezi pe cuvînt ?

Nu o dată, pe vremuri, cînd era de-a binelea flăcău, i se întîmplase ca una sau alta dintre vremelnicele lui stăpîne (căci la vîrsta lui el începuse să numere perioadele vieţii sale după numele iubitelor, ca în cărţile de istorie epocile şi reginele), nu odată i se întîmplase să-i propună, într-un tîrziu, cînd îl vedea îmbrăcat şi gata de pornire: „Tu du-te la treburile tale, eu am să te aştept aici... dacă n-ai nimic împotrivă... am să citesc, am să tricotez sau poate ai ceva de cîrpit... ador să-ţi cîrpesc şosetele..." Sau, bunăoară, în cîte o dimineaţă somnoroasă, femeia nopţii lui scîncea: „Vreau să mai dorm, te rog lasă-mă aici... tu du-te". Şi nu o dată, mult după ora prînzului, cînd se întorcea de la restaurant dornic de odihnă şi de singurătate, o găsea tot în aşternut, sau deretic̆înd şi punîndu-i ordine în gospodărie...

— Cuconiţele astea, îi spunea Brînduşa, ar vrea toate să se cuibărească la noi, acilea !...

Într-adevăr, aproape toate îi înşirau pe un ton nostalgic, în care plutea un surîs precaut, basmul răsfrînt în viitor, al unei vieţi în doi: el şi ea, ea şi el, în cadrul citadelei lui de burlăcie. Cum ar fi, adică, dacă ar fi să fie ! Visuri... Şi iată că Lucu Silion ajunsese să prefere femeile altora, cele cu cămin, cu copii şi ore fixe, sau pe cele care, întocmai ca şi el, locuiau singure şi-l primeau la ele acasă, în singurătatea lor, la care ţineau ca la ochii din cap şi unde el n-avea nici un zor să se statornicească. Aşa a dat el de Matilda Feraru, sora Laurei. Vremelnică stăpînă, dar tiranică şi al cărei jug Silion n-a mai dorit să-l scuture. Pe atunci, Laura nu-i era decît prietenă şi mai ales confidentă. Sub influenţa ei şi de frica Matildei, pe care se temea să nu o piardă, ajunsese să rupă cu obiceiurile lui de mai-nainte. Lucu i-a povestit Laurei la

început toate aventurile lui, pe măsură ce i se întîmplau, şi tot ei i s-a spovedit şi de păţania lui cu Tzulufa. Ce-ar fi să se pomenească din nou cu ea că îi intră pe uşă cu valizele în mîini ?... Soneria de la intrare ţîrîi răguşit şi discret. Silion se ridică într-un cot. Cine o fi nepoftitul care îi turbură reveria ? E poate poşta, e poate fiscul, e poate cine ştie cine... Dar nu aştepta veşti de la nimeni, şi Silion nu crede în ceasul rău, nu are nici datorii la fisc, nici furnizori care să nu-i dea pace. Trăieşte aici ca un huhurez bătrîn, prietenii nu vin să-l cerceteze. Oricine ar fi, lasă-l să sune ! N-are să-i deschidă. Trecură clipe. Soneria ţîrîi din nou, la fel de răguşit şi de discret. E desigur cineva sfios şi care nu-şi pierde răbdarea. Silion îşi înăbuşi un suspin şi, cu toate că precauţia era zadarnică, îşi mai rări respiraţia. Dacă Brînduşa e aci, ea se pricepe să-l apere. În casă, însă, nu mişcă nimeni. Acum, soneria izbucni din nou, ceva mai tare, mai prelungit. Parcă voinţa celui care suna se adăuga sunetului. Silion rămîne locului. Să fie oare o femeie ? Soneria se auzi iară şi iară, cu prelungiri din ce în ce mai stăruitoare. Dar dacă e totuşi o femeie ? În cele din urmă, Silion se urni. Îşi petrecu halatul de mătasă, se apropie tiptil de intrarea vestibulului şi pîndi. Simţea pe cineva care aştepta în prag şi e hotărît să intre, fiindcă asta era treaba lui : să intre. Şi la răstimpuri scurte, soneria tresărea, repetat şi lung. Brusc, Silion descuie şi deschise. Se găsi faţă în faţă cu un moşneag neras şi rumen, cu capul vîrît pînă la urechi într-un chipiu roşu de comisionar, cu număr metalic fixat deasupra cozorocului. Ţinea în mînă, fără greutate, o valiză mare de piele de porc.

— Şade aicea un domnu Silion ? întrebă el blînd, uitîndu-se pe o condică de adrese.

— Eu sînt, răspunse Silion.

Comisionarul îi întinse condica şi un crîmpei de creion chimic.

— Sînt de la hotel Union. V-am adus valiza. Vă rog să iscăliţi de primire.

Silion se uită nedumerit la valiză. Era roasă, zgîriată şi acoperită de imprimate multicolore, lipite de-a dreptul pe pielea de porc.

— Zice că v-a trimis-o o cunoştinţă de-a dumneavoastră de la Paris. Portarul mi-a spus să vă spun că n-are chei.

— Şi cine e persoana care a adus-o ?

— Nu ştiu.

— Ah, da ! exclamă Silion, acuma ştiu despre ce e vorba.

Recunoscuse valiza. Era chiar aceea pe care o împrumutase Tzulufei, sau mai bine zis pe care i-o luase Tzulufa la plecare. Dar în ce hal i-o restituia ! Silion se mira însă de un singur lucru : că Tzulufa se ţinuse de cuvînt şi i-o trimisese înapoi, şi că valiza îi sosise chiar în dimineaţa asta de nostalgii, după atîta vreme. Iscăli condica şi i-o întinse, cu un bacşiş, comisionarului. Acesta se trase de cozoroc, în chip de mulţumire, şi plecă. Maşinal, Silion deschise valiza şi o răsturnă pe covor. Un buchet de tuberoze veştede i se rostogoli la picioare, umplînd vestibulul de un parfum suav şi pătrunzător. Altceva nimic. Silion lăsă locului valiza deschisă şi se întoarse din nou în dormitor şi în pat. Strecurîndu-se pe sub uşă, sufletul tuberozelor îl ajunse pînă aci. Silion rămase cîtva timp cu ochii aţintiţi în tavan.

...Tzulufa era numele de răsfăţ şi de faimă al unei actriţe de grădină de vară şi de *music hall.* Se şi în-

rudea cu ea, pe departe — Silion nu izbutise să priceapă niciodată ce fel şi cum...

— Fratele vitreg al bunicului tău, adică străunchi-to dinspre tată, şi bunică-mea dinspre mamă erau veri de-al doilea prin... etc., etc...

Din care pricină, Tzulufa se purta cu el cu acea familiaritate nesuferită a rubedeniilor care îşi trag drepturile din fantoma îndepărtată a unui strămoş comun. Pentru ea, mama lui Silion era *tante* Aretie, iar el însuşi răspundea numelui de „*cousin* Luc", denumire care îl scotea din sărite, fără să i-o poată spune, captiv fiind al bunei-cuviinţe. Şi totuşi, numai Tzulufa e femeia care ştie fără greş şi fără întrebare ce anume i se cere. Numai ea ar fi în stare să dea buzna peste prag şi să se dezbare furtunatec de tot ce e de prisos pe făptura ei şi să ajungă la el goală ca Phryné în faţa judecătorilor. Dar prea şi-a bătut joc de el în acea împrejurare, de care îşi aminteşte cu ciudă şi de la care n-a trecut cine ştie cîtă vreme ! A dat năvală în existenţa lui, i-a cotropit casa, i-a răvăşit obiectele, i le-a preschimbat după chipul şi asemănarea ei, cu părul ei des, oxigenat şi zbîrlit, cu ochii niţeluş bulbucaţi şi de culoarea cleiului, cu clocotul ei blond de *Flammenwerfer.* [1]

Într-o dimineaţă de vară, ţîşnise dintr-un taxi, la poarta locuinţei lui, anunţată de o sonoră răbufnire de trompă. O duzină şi mai bine de valize de toate mărimile, împestriţate de timbrele de reclamă ale hotelurilor cosmopolite, se şi aliniaseră pe trotuar, ca pe un debarcader.

— Nu te speria, *cousin* Luc, am venit la tine. *Tante* Aretie ce mai face ? Nu-i aici ? Ce rău îmi pare ! Am

[1] Aruncător de flăcări.

venit să mă găzduieşti numai trei zile. Toate prietenele mele sînt la mare. N-am vrut să apelez la bărbaţi, *tu comprends !* [1] Numai în tine am încredere. Cît despre hoteluri, am oroare. Dar, ajută-mă să-mi car valizele. Hai, *dépêche-toi !* [2]

— Pleci şi tu la mare ? întrebă Silion uluit.

— Plec în Franţa, îl lămuri ea pe cînd urcau şi scoborau treptele înguste ale puţului care lega terasa locuinţei cu strada. Am un angajament la un teatru de bulevard. Joc, dau lovitura şi rămîn acolo. Scăpaţi de mine. Mă expatriez.

Cînd valizele, printre care se număra şi un cufăr mare, gen dulap, fură urcate — cu mare caznă din partea lui Silion — şi rînduite în hol, Tzulufa adăugă pe un ton duios şi liniştitor :

— Peste trei zile îmi sînt gata formalităţile de plecare. *Mon pauv' chou,* [3] am fost nevoită să-mi las apartamentul ca să nu mai plătesc degeaba chiria pe trei luni. Plec cu bani număraţi. Trebuie să fac economie, *tu comprends !* Mi-am zis : „Nu se poate ca Lucu să nu mă ajute. *Il est charmant, mon cousin Luc !*" [4]

Silion o asculta înmărmurit. Se gîndea la Matilda, care, spre norocul lui, plecase chiar în ajun la moşie, unde avea să zăbovească vreo cîteva zile. Ştia că gelozia o făcea ca o fiară. N-ar fi îngăduit în ruptul capului această găzduire, şi dacă Silion ar fi încercat să o îndreptăţească pe temeiul nelămuritei înrudiri dintre el şi Tzulufa, desigur că i-ar fi rîs în nas. Bine că s-a nimerit aşa ! Ce-ar fi fost să se fi întîlnit cu Matilda, ochi în ochi cu această actriţă mică şi vorbăreaţă, în

---

[1] Pricepi !
[2] Grăbeşte-te !
[3] Micule.
[4] Verişorul Luc e încîntător !

mijlocul valizelor ei, ca o cloşcă cu pui! Numai la gîndul ăsta, şi pe Silion, iată, îl trec şi acum năduşelile. Răsuflă uşurat. Dar mai erau unele primejdii. S-ar mai putea ca Matilda să se întoarcă de la ţară mai înainte ca Tzulufa să fi plecat în Franţa. După o clipă de gîndire, Silion alungă această teamă. Niciodată Matilda nu se abătea din drumul ei de la gară acasă cînd se întorcea în oraş. Grija ei cea dintîi e Laura. Îşi iubeşte sora ca pe propriul ei copil. O îngrijeşte cu un devotament fără seamăn. Matilda se va duce desigur acasă. Iar Laura, prietena lui Lucu, prevenită de cele întîmplate, îi va da de ştire că Matilda s-a întors. Glasul Tzulufei îl trezi din aceste gînduri. De-abia acum îşi dădu seama că rămăsese o clipă singur. Tzulufa străbătuse ca un fulger prin toate încăperile.

— Mi-am ales camera din colţ. Trebuie să fie camera lui *tante* Aretie cînd vine la Bucureşti.

Şi zicînd acestea, îşi cără cu înfrigurare micile bagaje în odaie.

— Dar mai pune şi tu mîna pe o valiză, *mon chou,* ce stai aşa, de lemn tănase? Făcu prin odaie cîţiva paşi, se opri lîngă pat şi îi cercetă aşternutul şi, mulţumită, merse de se privi în oglindă: Spune drept, am îmbătrînit? Şi fără să aştepte răspunsul: Ştii că nu sînt de loc ancombrantă, n-am să te deranjez. Poţi să-ţi primeşti metresele cît pofteşti, fii ca la tine acasă. Dacă e vreuna geloasă, spune-i că sînt verişoara din provincie, ţi-am mai spus: fratele vitreg al bunicului tău dinspre tată a fost văr de-al doilea...

— Ştiu povestea, o întrerupse Silion cu un zîmbet silit.

— Şi acum, ţine un pupic de la mine că m-ai primit cu braţele deschise.

Se înălţă pe vîrfuri, îl cuprinse de după gît şi-l sărută apăsat pe amîndoi obrajii. Parfumul *Instant d'oubli*[1] îl năpădi o clipă şi pluti în clipele care urmară.

— Dacă eşti cuminte, ai să mai capeţi şi altă dată, îi făgădui ea pe tonul de răsfăţ cu care se vorbeşte copiilor. Dar n-ai să abuzezi, continuă ea ameninţîndu-l cu degetul. Eşti cavaler! Se uită smerită în pămînt şi îi făcu o plecăciune. Sînt prizoniera ta între aceste ziduri.

Silion o privea consternat. Căuta în repertoriul lui un cuvînt amabil, şi nu-l găsea. Tzulufa îl cerceta cu atenţie şi păru că-şi dă seama de ceva.

— Ce e cu tine? îl întrebă. Eşti bleg astăzi. Ai făcut pipi în pat az-noapte! Cu un hohot cristalin, îşi propti ştrengăreşte capul în pieptul lui, năpădindu-l încă o dată cu parfumul *Instant d'oubli* care se împrăştia din buclele ei, şi cu paşii depărtaţi, în mers legănat de apaş, îl împinse încet spre uşă. Lasă-mă singură! Îmi pun halatul şi mă duc la baie.

...Era tîrziu cînd Silion se hotărî să plece în oraş. Îşi petrecuse timpul plimbîndu-se agitat prin odaie. O găsi pe Tzulufa pe divanul din hol. Purta un penioar de mătasă vişinie, cu guler făcut dintr-o blană uşoară şi umflată ca puful. Sta cu picioarele adunate sub ea; papucii brodaţi îi zăceau pe covor. Iar în jurul ei se răspîndeau o sumedenie de sticluţe colorate, foarfeci de unghii, pensule, pile şi perniţe de piele de căprioară pentru şlefuit. Ţuguia buzele, absorbită de o operaţie misterioasă, şi buclele îi atîrnau în jurul capului aplecat, ascunzîndu-i obrazul. Nici nu se uită la Silion.

[1] Clipă de uitare.

— Sînt invitat la nişte prieteni, începu el, şi mă întorc foarte tîrziu. Ca să nu depinzi de mine, ţi-am adus o cheie.

Ea îşi descoperi faţa din aurul artificial al pletelor şi îi zîmbi :

— Am ghicit, mănînci la damele tale. Io mănînc aici. Am aranjat cu subreta ta să-mi facă un hemendex cu roşii şi să-mi cumpere nişte cireşi pietroase. Epatantă subreta ta ! Parcă vroia să mă opărească cu apă clocotită ! Crede că sînt vreo farfuză de-a ta. Dar pînă la urmă ne-am împrietenit. N-am încotro, depind de ea. Şi adăugă tremolizînd : Economie, Horaţio, economie !

Cu un zîmbet silit, Silion îi înmînă cheia.

— Apleacă-te ! îi porunci Tzulufa. Silion se supuse. Tzulufa îl luă uşor cu mîna pe după cap, îl sili să se aplece şi mai tare şi îl sărută pe obraz. Ai binecuvîntarea mea. Du-te !

Seara pe la nouă, Lucu se duse la Laura. Făcu haz cu ea de toate aceste amănunte. Laura îl îmbărbătă :

— N-ai de ce să fii neliniştit dacă eşti băiat cuminte.

Se delectară cu discuri de *pick-up,* ascultînd-o pe Clara Haskill în Scarlatti şi Mozart. În loc de cină, o salată de fructe : ananas, căpşuni, piersici şi stafide, într-un vin auriu-deschis. Stătură de vorbă pînă la miezul nopţii. La plecare, Laura se arătă îngrijorată de sănătatea lui Silion.

— Da, e ceva care nu merge, mărturisi el. E poate ficatul, e poate apendicele. Dar n-am să mor, nu te teme. Mai am un cuvînt de spus ; asta mă ţine.

Pe străzile pustii, pe sub felinare şi stele, prin mireasma de salcîm, o luă pe jos spre Dealul Spirii. De ce a minţit-o pe Laura, spunîndu-i că mai are un cu-

vînt de spus pe lumea asta ? Ce fel de cuvînt e acela pe care doar îl simte şi nu-l desluşeşte ?

Intră în casă tiptil, să n-o trezească pe Tzulufa. Dar ea îl simţi şi făcu lumină. Îşi dormise somnul dintîi. Prin uşa care îi despărţea îi puse o sumă de întrebări, pe unde a fost şi cum a petrecut. Părea dornică de o conversaţie nocturnă. Îi răspunse în monosilabe. Pentru a doua oară ferm şi hotărît în răstimpul aceleiaşi zile, Silion îi răspunse că e foarte obosit şi-i e somn.

— Dacă nu te mai aduni de pe drumuri... suspină Tzulufa. Noapte bună, *mon chou !* — şi stinse lampa cu un gest de ciudă.

Laura îl văzu venind a doua zi neras şi cu o mină posomorîtă.

— Pleci undeva ? l-a întrebat.

— Am venit să fac o baie, că la mine n-a fost chip.

Nu-i putu smulge o vorbă mai mult pînă la masă, cînd Silion, ras proaspăt şi îmbăiat, îi potoli curiozitatea.

Se trezise, îi povesti el, cam pe la zece dimineaţa. A dat să intre în sala de baie. Un ţipăt l-a ţintuit locului. „*Pardon ! Pardon !*" Prin deschizătură o văzu pe Tzulufa în picioare, goală şi udă, în cada de faianţă. „De ce nu baţi la uşă ?" îi strigă ea. „De ce nu încui ?" i-a răspuns Silion. Dar, fără să se mai ocupe de el, Tzulufa s-a lăsat pe genunchi, întinzîndu-se voluptuos în apă.

— Cum e făcută ? l-a întrerupt Laura în acest punct al povestirii.

— Destul de bine : sînii mici şi fermi, i-a răspuns Lucu, dar cam puţintică pentru gustul meu.

Se întorsese în hol şi fusese surprins zărind pe divan un fel de matroană placidă, îmbrăcată în alb ca

surorile de caritate şi care făcea pasienţe. Adineauri trecuse pe lîngă ea fără să o vadă.

— Sînt Varvara, maseuza coniţei Tzulufa, spuse ea ridicîndu-se respectuos în picioare. M-a rugat s-o aştept.

Îi vorbea încet şi cu băgare de seamă, temîndu-se parcă de izvorul năvalnic ce sta să izbucnească din pieptul ei de cariatidă. Îl privea cu nişte ochi imenşi, albaştri, cu gene negre, şi dacă n-ar fi avut obrazul prea rumen şi lucios şi acea umbră de mustaţă roşie pufuită în jurul gurii ei cărnoase, ar fi putut pretinde, în ciuda celor patruzeci şi cinci de ani, la o frumuseţe statuară. Era niţel mai înaltă decît Silion, şi din făptura ei zdravănă se desprindea ceva proaspăt şi curat. O pofti să şadă şi îşi urmă cercetarea prin cotropita lui locuinţă.

Pe un fotoliu, lăsaţi de cu seară, ciorapii, portjartierul, chiloţii şi cămaşa de zi a Tzulufei. Silion trecu în sufragerie. Acolo obişnuia el să-şi prepare singur cafeaua. Dar mai era cineva. O tînără doamnă citea un roman poliţist. Pe masă, în faţa ei, o casetă de nichel. Pe un scaun — rochia marii artiste. Tînăra doamnă îşi lăsă cartea pe genunchi şi ridică spre el ochii ei oblici, bine adăpostiţi sub sprîncenele scurte şi pometii asiatici.

— Sînt doctolissa Malgaleta, se recomandă ea, tărăgănat şi căznit. Limba ei, prea lungă şi prea grea, părea că face greutăţi cuvintelor în rostire. Ca să-şi facă loc, împinsese în afară, de-a lungul anilor, dantura puternică şi înclinată. Sînt plietena si admilatoalea Sulufei, continuă ea, si în fiecale dimineasă îi fac o injecssie cu cacodilat, si seala cu colp galben.

— E cumva suferindă ? se interesă, politicos, Silion.

— Nu e neapălat nessesal. Există medicamente cale întlessin tinelessea si sănătatea, fălă să fie nevoie să fii bolnav. Colpul galben, de pildă...

Dar Silion se scuză că ţinuta lui matinală îl sileşte să întrerupă o convorbire, plină pentru el de cel mai ştiinţific interes, şi căută un refugiu în cabinetul său de lucru.

În prag se poticni de nişte pantofiori cu tocuri acrobatice, părăsiţi pe covor în poză de naufragiu. Mai departe, pe berjera de lîngă bibliotecă, un pardesiu de şantung cu mînecile dezumflate şi tragice părea că-şi cerşeşte trupul fugit.

— Dar dumneata cine mai eşti ? întrebă Silion, a cărui uimire creştea la tot pasul, pe un lungan costeliv, oacheş şi pomădat, care privea nostalgic pe fereastră.

Purta un costum de şeviot negru şi foarte periat, o cămaşă albă, o cravată neagră, şi părea, cu ochii lui întunecaţi şi lăcrimoşi, cel mai nimerit reprezentant al unei întreprinderi de pompe funebre.

— Mă numesc Lorenz, răspunse el, şi bătînd milităreşte din călcîie se înclină ţeapăn şi scurt şi îl aţinti cu o privire de hipnotizator. Apoi, cu gesturi demonstrative şi afectate, ca şi cum s-ar fi pregătit să scoată o cloşcă din manşetă, îi întinse un pătrat de carton tipărit. Sînt pedichiuristul teatrelor din Capitală, urmă el cu o voce persuazivă, ţinîndu-l mereu în bătaia privirii lui, fixată între sprîncenele lui Silion. N-aveţi decît să-mi telefonaţi, telefonul meu e indicat aci (şi cu unghia gălbuie şi ogivală a degetului mic, Lorenz săpă o liniuţă în cartonul întors cu textul înspre Silion), şi mă prezint imediat la domiciliu.

Silion puse cartonul în buzunar, îi mulţumi cu un moţăit şi, întorcîndu-i spatele, căută pe măsuţa lui

telefonul. Dar aparatul lipsea. Nu-l găsi nicăieri. Înțelese că Tzulufa l-a luat și l-a pus în priza din baie, să telefoneze în voie, răsfățîndu-se totdeodată în apele albăstrii și călduțe.

Se retrase în dormitor și aprinse posomorît o țigară. Niciodată nu mai fusese casa lui atît de plină de lume. Nu-i rămînea decît să-și aștepte cu resemnare rîndul. Încercă să se afunde în lectura romanului la modă pe atunci în București, faimosul *Sparkenbroke*, același care zăcea de luni de zile cînd pe covor, cînd pe comodă. Dar nu izbuti. I se părea că autorul trișează cu subînțelesuri obscure. Într-un tîrziu, ușa sălii de baie se deschise zgomotos, de perete, și glasul Tzulufei, tremurător și comic, întocmai ca primele încercări ale unui cocoșel de a trîmbița revărsatul zorilor, chemă pe Varvara să-i ajute. Soarele dogorea. Silion se uită la ceas. Așteptase două ore. Străbătu holul în grabă, mînat de o presimțire subită că s-ar putea ca vreunul din musafirii Tzulufei să-i ia locul. Nu se înșelase. Pe după statura masivă a Varvarei, o zări pe doctorița Margareta dezbrăcîndu-se în grabă. Într-un halat pestriț, Tzulufa, colorată ca un papagal, îi tăie drumul, trăgînd ușa după ea.

— Nu te supăra, *cousin* Luc! Doctorița face un simplu duș și iese. Un bob zăbavă.

Silion se rezemă de perete descurajat. Tzulufa îl privi cu oarecare interes.

— Haide-haide, n-o lua în tragic! Știu că nu te doboară treburile și că ajungi totdeauna cu două ceasuri întîrziere la *rendez-vous*. De-aia mi-am și permis s-o las pe Margareta să-ți ia locul. Dar am o idee: ce-ar fi dacă ți-ai face un masaj? Ți-o recomand pe Varvara. În cîteva minute ești alt om. Are o mînă

grozavă ! Învie şi morţii. Varvara ! Unde eşti, Varvara ?

Maseuza se ivi în prag.

— Eram la baie, se scuză ea, îi ajutam doctoriţei Margareta să se săpuneze pe spinare.

— Arată-i mîinile ! îi porunci Tzulufa designîndu-i-l pe Silion. Arată-i lui domnu mîinile !

Fără să dea nici un semn de uimire, Varvara se supuse şi-i arătă lui Silion două mîini puternice, bărbăteşti, cu degete albe, mate, drepte, minunat desenate.

— Îţi dai seama ? îl întrebă Tzulufa cu un accent de triumf. E o binefacere un masaj cu astfel de mîini. Varvara, ţi-l dau pe domnu în primire. Vezi, caută să scoţi ceva din el.

Cu ochii ei spălăciţi, Varvara se uită întrebător la Silion.

— Ce stai ? se răsti în glumă Tzulufa. Umflă-l pe domnu şi arată-i ce ştii !

Şi arătîndu-i camera lui Silion, adăugă :

— În hol, pe dreapta.

— Dar n-am nevoie, se împotrivi Silion.

— Nu fi „ruşinoasă“, îl îndemnă Tzulufa, nu eşti primul mascul pe care-l masează Varvara. A învăţat meseria în Elveţia, vindecă toate beteşugurile.

— Dar e absurd, protestă din nou Silion.

— Încearcă o dată, că n-ai să mori, stărui ea, *et tu m'en diras des nouvelles !*[1]

— În ruptul capului, nu ! declară Silion.

— Nu face nazuri ! Decît să-ţi faci sînge rău aşteptînd-o pe Margareta, mai bine du-te la masaj ; timpul trece.

---

[1] Şi-ai să-mi dai dreptate !

Nici atunci cînd a povestit Laurei cele întîmplate, nici astăzi, cînd şi le perindă în minte, Lucu Silion nu-şi dă seama dacă acesta a fost argumentul care l-a hotărît să se despoaie în dormitor şi să zacă în faţa borcanelor cu vaselină şi cu talc ale Varvarei, sub snopul de soare revărsat prin ferestre, pieziş. Cu mînecile suflecate, ca în faţa unei copăi cu aluat, Varvara îl cercetă o clipă. Peste trupul lui gol îi aruncase cam pe la mijloc un prosop imaculat, în diagonală. Ţinuta ei de lucru era un fel de peplum virginal de olandă.

— Siemeni cu sîntu Sebastian, îi zise.

Şi ca un pianist care încearcă sonoritatea unei claviaturi, îşi alunecă palmele robuste şi încăpătoare, cu atingeri moi de pisică, de-a lungul făpturii lui Silion, de cîteva ori în sus şi-n jos. Se opri.

— Niţicuşă grăsime diepusă pe pînteşie şi pe şolduri. Trebuie dată jos, rosti ea, ie chestie de zieşe şedinţii.

Silion făcu ochii mari. Nu se aşteptase la asta, dar auzind-o pe Varvara i se confirma o veche temere şi bănuială.

— Nu vreau să mă îngraş, răspunse el intimidat, o să caut să-mi fac timp.

În situaţia lui, i se părea că trebuie să se arate ca un om serios şi foarte ocupat.

— Întoarşitii pi burtă ! îi porunci Varvara.

După cîteva pase magnetice, se aplecă asupra lui, şi degetele ei îl încleştară de ceafă. Unul deasupra altuia, păreau doi luptători ce se pîndesc. Cu o vigoare măsurată, Varvara îi desluşea fiecare muşchi din rugina inactivităţii, îl părăsea o clipă şi îl apuca din nou, amănunţindu-l din tălpi pînă-n creştet. Nu încape îndoială, Varvara e o savantă în materie de anatomie. Apoi îl cuprinse cu palmele, îi împărţi de o parte şi alta a coloanei umerii, spinarea şi coastele în suprafeţe

mici şi i le frămîntă voiniceşte. Coborî la şolduri, la şale, la coapse, trecîndu-le ca prin cătuşe de foc. Se întrerupea la răstimpuri rare, să ia talc pe mîini. Suflarea ei înteţită îl dogorea ca un vînt de stepă. Din pielea lui încinsă ieşea un foşnet fosforescent.

— Faţa în sus ! porunci Varvara încă o dată.

Silion se întoarse. Varvara trase de sub el prosopul şi i-l potrivi din nou ca la început. Faţa i se înroşise mai tare, dar îşi păstra aerul placid, liniştea şi nepăsarea profesională. Grumajii, umerii, braţele şi iarăşi mijlocul, şoldurile şi coapsele lui Silion îi fură căznite şi din această parte, cu aceeaşi voinicească iscusinţă, în vreme ce în trup i se furişa o putere caldă şi străină, ce izvora din acele mîini dătătoare de o viaţă darnică şi molipsitoare. Zărea deschişi asupră-i ochii albaştri şi reci ai Varvarei, mişcările ei precise de maşină. Numai degetele îi păreau însufleţite de o ştiinţă dibace. Întîrziau pe lunecuşul lor, se abăteau din drum în clipe fugare, semănînd ici-colo cîte o aluzie obscură, cîte o intenţie vrăjmaşă, cîte un diez, cîte un bemol, de-a lungul unei melodii liniare, cîte un fulger scurt şi mut într-o furtună surdă de vară. Treptat, în Silion se treziră puteri lăturalnice uitate. Curînd, se simţi dornic să se ridice de pe culcuşul robiei lui consimţite, dar din dar să dea din preaplinul lui, să se libereze. O ameţeală îi cuprinse minţile.

— Destul, se rugă el.

— Fii cuminte, mai stai nişel.

— Adevărat că ai fost în Elveţia ? întrebă Silion între somn şi viaţă.

— Am făcut practică la un spital di nervoşi pi lîngă Friburg.

— Şi nu te oboseşte meseria asta ?

— Dipindi de client, răspunse Varvara, lenevindu-şi şi alungindu-şi mişcările.

— Cum adică ?

— Mă uobosiesc triupurile grăsune sau prea firave. Sau cînd sînt slute şi bătrîne. Mă uobosieşte tot ce nu-mi plaşie.

Între timp, îl masa cu mîinile aşternute asupră-i pînă în coate.

— Îmi plac şele tinerie şi frumoase, urmă ea. Cum e duduca Tzulufa. Mijloşelul ei, pişioruşili. Are o piele nemaivăzut de bună la pipăit, parcă e catifè. E o încîntare să-ţi plimbi pălmili pe pielea ei.

Silion adormea. Un ciudat amestec de putere şi leşin punea stăpînire pe el. Între ei se aşeza un fel de înţelegere de nemărturisit, făcută parcă din şoapte nerostite, din respirări animale. O apucă pe Varvara de mîini.

— Destul !

— Mai stai olecuţă, că eşti năduşit.

Ridicînd prosopul, Varvara i-l petrecu pe după gît, pe sub urechi, pe piept, pe pîntec, apoi alese un pulverizator din trusa ei şi îl prăfui peste tot cu apă de colonie. Cu o mulţumire nedesluşită, Silion recunoscu parfumul *Instant d'oubli* al Tzulufei.

— Să-ţi fie de bine ! şi Varvara luă halatul lui Silion de pe fotoliu şi se oferi să i-l ţie. Îmbracă-ti şi du-ti la duş, îi spuse aţintindu-l cu privirile ochilor ei reci, care lui Silion i se părură de frumuseţea nemiloasă a nepăsării.

— De ce te-ai dus în Elveţia ? se agăţă Silion de ea cu o întrebare.

— Am suferit o operaţie grea. Laparatomie. Mi s-au scos tăti şele. Tăcere. Cu părere de rău, Silion se hotărî să-şi îmbrace halatul şi papucii. Da, continuă Varvara,

urmărind un gînd întîrziat, duduca Tzulufa are un corp minunat. E o plăşiere să lucrezi cu el.

O bătaie în uşă. Tzulufa intră. Era îmbrăcată şi i se păru lui Silion foarte proaspătă şi ispititoare. Necazul îi dispăruse.

— Gata ? întrebă ea. Şi se întoarse către Silion. Hei, ce zici ? Aşa e că are nişte mîini grozave ?

— Iar tu, pare-se că ai o piele minunată, îi zise Silion răguşit.

Tzulufa izbucni într-un hohot măgulit.

— Tot ce se poate, *cousin* Luc ! Dar nu e de nasul tău. Du-te la duş, vorbim altă dată.

Îndreptîndu-se spre uşă, Silion surprinse un schimb de priviri între Varvara şi Tzulufa. Dar nu şi-l putu tălmăci decît mai tîrziu.

Atmosfera din sala de baie, o găsi încărcată de o furtună de parfumuri vaporoase. Te aşteptai la fulgere şi trăsnete, un vîrtej de roze, de violete, de origan, de lavandă şi verbine, într-o tăcere densă, de care se bucură mai mult nasul decît urechile. Pe plăcile de porţelan albastru ale pereţilor, pe lespezile de majolică, şiroiau neguri răcite şi lichefiate. „Desigur, îşi zise Silion, s-a desfăşurat aici o orgie de miresme, de pomezi, de esenţe şi de ape.“ Făcu trei paşi şi deschise fereastra. Oglinda din ungher se limpezi, aburii aşternuţi pe ea se risipiră şi îşi recăpătă luciul şi conturul. Sub potopul de aer şi lumină, toată încăperea, restabilită în liniile ei drepte, păru împrospătată, ca un cer la ivirea curcubeului. Deodată, privirile lui Silion rămaseră aţintite la cristalul de sub oglindă ca în faţa unei sinistre descoperiri. Era poate mai puţin, poate mai mult. Încet, expresia de uimire din ochii lui făcu loc uneia de jale şi de resemnare. Un suspin adînc tălmăci paguba acelei clipe. Se aşeză pe un taburet alb şi jilav

şi fără să-i pese de umezeala care străbătînd halatul îi ajungea pînă la piele ; cu ochii holbaţi la tristul spectacol, cu coatele pe genunchi, îşi luă tîmplele în mîini. Înţelesese. Era ca după foc. Se apropie şi trecu în revistă amănuntele jafului. Pe rafturile lor de cristal, lîngă dopurile uitate alături, toate flacoanele lui cu dopuri de argint se înşirau aproape golite. Colonia şi lavanda Atkinson's scăzuse la jumătate. S-ar fi repezit să le astupe, dar la ce bun ? Spre uimirea lui, un flacon de trandafiri de Rumelia, ţinut acolo numai de răsfăţ, era şi el destupat şi redus. Din parfumul său preferat, *pour hommes* [1], pe care cu zgîrcenie geloasă îl folosea pic cu pic, mai rămînea ca de un deget. Mîini nevăzute dăduseră iama şi în sărurile Yardley, de parcă ar fi fost sare de bucătărie, iar din dumnezeiasca loţiune Amarilys, care îi îngăduia să-şi lase cu încredere capul pe sînii iubitelor, se luase cu nemiluita. Săpunul Pearl, care-ţi pătrunde pielea cu un parfum suav şi nepieritor, arăta ca o matroană după o barbară cură de slăbit. Brumat şi plin de crăpături, agoniza în savoniera plină cu apă, într-o stare de descompunere şi jigăreală vrednică de plîns. Urmele lui se desluşeau poroase şi mate pe pereţii băii de porţelan, în cercuri succesive, ce duceau treptat pînă în stratul gros şi glicerinat de pe fundul căzii. Fire şi smocuri de păr se însăilau împotmolite în rămăşiţe.

...Laura făcu haz de toate acestea, şi veselia ei, mai mult decît compătimirea şi sfaturile ei înţelepte, îl linişti niţel. Nimic nu e mai rău de pagubă decît un becher turburat fără de veste în tabieturile lui secrete şi în scumpele lui năravuri.

— O zi a trecut, au mai rămas două, îl consolă Laura. Dacă vrei, rămîi la noapte aci. În felul acesta,

[1] Pentru bărbaţi.

ospitalitatea ta îi va fi şi mai apăsătoare şi poate se va grăbi să te părăsească mai devreme, măcar cu cîteva ceasuri.

— N-o cunoşti ! îi răspunse Lucu.

Dar nu primi să doarmă în casa Feraru în lipsa Matildei. Nu adînci pricinile acestui refuz.

— Mă duc să dorm la mine-acasă, declară el pe un ton hotărît, după ce îi mulţumise. Şi adăugă : Nu e nevoie de atîtea precauţii.

Fără voie, în glasul lui străbătea un accent de bravadă, care trecea pe lîngă ridicul. „Parcă vorbesc de un cîine turbat", îşi zise, nemulţumit de sine.

Porni spre casă. Pe drum îl cuprinse un neastîmpăr şi luă un taxi. Pesemne că zgomotul motorului şi al portierei trîntite o trezise pe Tzulufa. Îl întîmpină la intrare, într-o pijama de mătasă albă, palidă la faţă, cu gura minusculă şi roşie. Se clătina pe picioare, îşi freca pleoapele şi suspina somnoros. Părea o paiaţă de baladă, cu părul ei zbîrlit şi ochii întunecoşi. „La urma urmei, n-o să-mi fie frică de o biată femeie", se îndemnă Silion. O ridică de la pămînt pe braţe. Răsunară două zgomote surde pe covor.

— Papucii, papucii ! strigă pe întuneric Tzulufa. Dă-mi drumul ! şi îl apucă de după gît. Mi-am pierdut papucii, se văicărea ea, şi adăugă pe un ton răstit : Dacă e aşa, du-mă în pat !

Mîndru de puterea lui de bărbat, care îi îngăduia să o poarte triumfal ca pe o pradă, şi niţel ameţit de veşnicul ei parfum *Instant d'oubli*, Silion o duse la el în dormitor.

— Ce faci ? protestă Tzulufa cu un tremur nocturn în voce, asta se cheamă abuz de găzduire.

A doua zi, raporta însă Laurei că nu are nimic deosebit de spus. Nu-i spuse că Tzulufa şi el au dormit

împreună, necum că dimineață și-au luat șocolata în pat și că s-au zbenguit în baie, că s-au clăbucit ca doi copii, că spre amiază Varvara le-a făcut cîte un masaj de întremare. Pentru întîia oară îi ascundea Laurei adevărul. A treia noapte se duse mai devreme acasă. Îi datora Tzulufei această politeță. E dulce cîteodată să te aștepte acasă o amantă vremelnică, numai în trecere pe la tine. Iminenta plecare a Tzulufei își adăuga amărăciunea și nesațul ei înfrigurate lor îmbrățișări.

În dimineața următoare însă, cu privirea nesigură și tras la față, i-a spus Laurei, dregîndu-și nervos glasul, ca și cum s-ar fi pregătit să cînte ceva :

— Știi că Tzulufa nu vrea să plece încă ? Ce mă fac acum ?

Și, măsurîndu-și cuvintele ca să nu se trădeze, îi povesti cum, în cel mai firesc chip cu putință, de parcă ar fi fost vorba de o nimica toată, această cinică făptură, pe nume Tzulufa, care face totdeauna numai ce-i convine, fără să-i pese de alt nimic, i-a dat de știre, tocmai cînd el se pregătea să plece în oraș, că e silită să mai profite de găzduirea lui cîteva zile. Nu-i sînt încă gata formele de plecare. Va profita deci de acest răgaz forțat, să pună la cale un spectacol de adio, pentru care prietenii și admiratorii ei fanatici s-au și pus în mișcare să-i plaseze bilete. De altfel, Tzulufa, ea însăși, de la telefonul lui Silion, conduce această înfrigurată operațiune. „Alo, alo ! Aici casa domnului consilier Silion. Doresc să vorbesc cu domnul ministru. Alo ! Domnul ministru ? Chiar excelența-sa ? Ce mai faci, păpușoiule ?“

Întregul București se perindă la capătul firului ținut de mîinile perseverente ale Tzulufei. Cînd obosește, trece doctoriței Margareta receptorul, sau pedichiuristului, sau coafezei, sau chiar maseuzei. Bineînțeles că

toate aceste personaje rămîn peste zi în casă şi iau masa cu Tzulufa în delicata sufragerie *mittel*-europeană şi în porţelanul şi argintăria lui Silion.

Înfăţişîndu-i Laurei lucrurile, Lucu nu măsluia faptele, nici realitatea, cînd se arăta ca o victimă a firii sale plăpînde, care nu e în stare să spună unui oaspe nepoftit : „Pleacă din casa mea, ai stat destul, nu te mai vreau !" De cîteva ori fu gata să se mărturisească, dar se stăpîni. N-ar fi folosit la nimic, se puteau sfătui şi fără asta.

Matilda putea sosi din oră-n oră. Lucu se frămînta pe loc. Nici gînd să o poată sili pe Tzulufa să plece ! I-o spuse Laurei din capul locului, repetîndu-i cuvintele Tzulufei însăşi : „Ce tot îmi dai zor că vine Matilda ? N-are decît ! O s-o primesc foarte drăguţ, să vadă şi ea ce rude şarmante ai. Eu nu vă deranjez cu nimic. Te închizi cu ea în dormitor, şi gata ! Din parte-mi, sînt în stare să vă ţin şi lumînarea !"

— E de o vulgaritate şi neruşinare nemaipomenită, încheie el. Ce e de făcut ?

Laura se încruntase şi căzuse pe gînduri.

— De vreme ce n-o poţi da pe ea afară, nu-ţi rămîne decît să pleci tu, îi zise ea calm şi răspicat, ca şi cum dezlega o problemă de logică.

— Nu înţeleg !

— Dacă tu eşti mutat de acasă, Matilda n-are ce căuta acolo, va veni unde eşti tu. Nimic mai simplu.

— Dar unde să mă mut, şi ce va zice Matilda de această mutare ?

Laura zîmbi.

— Ce-i vei zice tu ! Şi adăugă : Te credeam un as în materie de minciună... dar nu eşti decît o biată femeie.

Silion tresări ca sub o insultă.

Hotărîră să se mute numaidecît la un hotel. Tzulufa nu trebuia să ştie unde, iar Matilda va afla că la el acasă a fost o inundaţie de pe urma unor ţevi plesnite şi s-a dărîmat plafonul. A chemat zidari şi zugravi să dreagă tencuiala şi tapetul. Treabă de opt zile de lucru şi aşteptare.

Supus şi neputincios ca un rănit care aşteaptă să fie pansat, Silion aştepta măsurile pe care le va dicta Laura. Teama de un iminent scurtcircuit îi paralizase închipuirea.

— Dar ce-i voi spune Tzulufei ?

Punînd întrebarea, se şi vedea cu valiza în mînă, la el acasă, încolţit de Tzulufa şi agitînd în faţa ei explicaţii încurcate, prin care privirile furioase ale actriţei străbăteau ca nişte săgeţi. Moment penibil, pe care ar fi vrut să-l evite.

Laura reteză scurt această dificultate :

— Pleci în provincie în interes de serviciu.

Ce liniştit şi sigur vorbise !

A doua zi, Lucu se deşteptă la hotel Excelsior.

Dormise prost. Căutase un hotel care să fie şi central, şi luxos, şi retras totodată. Şi nu băgase de seamă că de după linia de plopi care făcea faţă clădirii se adăpostea, pe o latură, faimoasa grădină Cărăbuş, a teatrului de revistă şi operetă. Pînă dincolo de toiul nopţii, a fost nevoit să asculte, fără să se poată apăra, spectacolul cu balerine, cor şi orchestră, de o mare trivialitate. Au urmat motoarele şi claxoanele de la terminare, şi după aceea, la răstimpuri neregulate, bîzîitul ascensorului, suind şi coborînd ca un termometru în căptuşeala întunericului. Spre zori izbucniseră, cu vibraţii de cutremur, ţevile şi robinetele. Singurul avantaj pe care-l oferea, în schimb, Excelsiorul era că îi scurta drumul la casa Feraru. Constatarea o făcuse Matilda,

care tocmai de aceea, poate, primise vestea temporarei mutări a lui Silion fără uimire şi cercetare. Se împăcase imediat cu gîndul că vreme de opt-zece zile îşi va vedea iubitul la hotel. Ideea nu-i displăcea : să meargă la hotel, ca o „damă". Cît despre Tzulufa şi explicaţiile ce i se datorau, Silion preferase să nu dea ochii cu ea. Îi trimisese un bilet printr-un comisionar, că e nevoit să plece din oraş, pe vreo săptămînă, în interes de serviciu. Adăugase că dacă, spre a lui nenorocire, Tzulufa pleacă fără să se mai vadă cu el, o roagă să lase cheile la Brînduşa, care are grijă de toate.

În Brînduşa, într-adevăr, îşi punea toată speranţa. Ca un conspirator, s-a dus la ea acasă, în mahalaua de pe rîpa Dealului Spirii, la căderea nopţii. Brînduşa ascultă, înţelege, nu întreabă şi tace. A stabilit prin ea legătura între el şi gospodăria lui părăsită, a spionat mişcările inamicului din cetate şi — ceea ce e mai esenţial — şi-a făcut rost de haine de schimb din propria-i zestre, şi de primeneli. Între timp, a intrat într-un magazin să-şi cumpere o jumătate duzină de cămăşi, chiloţi, şosete, batiste, cravate. A plătit un supliment exorbitant, pentru ca monogramele să fie gata pînă-n seară.

Cele zece zile de hotel trecură repede, şi Matilda îşi pierdu răbdarea.

— Cînd ne întoarcem în cuibul nostru ?

Îşi trăise viciul subversiv şi dorea altceva.

Tzulufa n-avea nici un gînd de plecare. În mijlocul statului ei major, care se întregise cu o coafeză, îşi pregătea pe îndelete spectacolul de adio. Continua să telefoneze în dreapta şi-n stînga din casa domnului consilier Silion, pentru mai sigură plasare de bilete. La nevoie, se ducea în persoană pe teren, şi anume acolo unde simţea că operaţiile merg mai greu sau e rost de

o recoltă mai îmbelşugată. Într-o bună zi făcuse o descindere chiar la Oficiul Intercultural. A fost cît p-aci să-l găsească pe Silion. Poate că aşa i-a fost şi gîndul. Întregul personal, de la preşedintele Albinetz pînă la portar, cumpărase bilete. Amidon a ţinut să-i dea lui Lucu vestea :

— Ne-a călcat Tzulufa, i-a spus preşedintele cu un surîs odios. Am reţinut două loji pentru Oficiu, dar ne-a impus şi la individual. Parcă poţi să-i rezişti ? E şarmantă verişoara dumitale. Adineauri a ieşit pe uşă. *A propos*, nu ştiam că locuiţi împreună.

Silion vedea că toată lumea e convinsă că l-a subvenţionat indirect.

Mai aflase de la Brînduşa că între timp junele şi oacheşul pedichiurist îşi făcuse şi el obiceiul să tabere peste noapte în cazemata maură de pe deal, aidoma cu doctoriţa Margareta şi restul. Curată bătaie de joc ! Dar nu e nimic de făcut. Tzulufa profita de situaţie cît putea. Vorbindu-i despre Silion, a dat a înţelege că ştie nu numai că se află în oraş, dar că n-a fost plecat niciodată. Vrea să-şi ducă treburile la bun sfîrşit fără să-i pese de ale altora. Nici n-a hotărît încă data spectacolului. Trebuie mai întîi să-şi plaseze toate biletele. Pe urmă va vedea. Cine ştie ce gînd mai are ?!

Ascultînd-o cu o linişte prefăcută, Lucu puse în vedere Brînduşei să fie gata să intre în casă cu zugravii, la plecarea Tzulufei. Trebuia ca Matilda să găsească încăperile proaspăt zugrăvite, să poată crede în povestea cu inundaţia şi prăbuşirea plafonului. Cînd lua de mai-nainte asemenea măsuri, lui Silion îi creştea buna lui părere despre sine.

Nu mai putea rămîne nici la hotel, nici să se mute acasă. Din clipă în clipă, un nimic ar fi trezit bănuielile Matildei.

— Să găsim ceva, îi spunea el Laurei, dar ce ?

Arăta iarăşi crispat şi tras, cu ochii gălbui, cu pielea pămîntie.

Într-una din serile lor tîrzii, de tăinuire, Laura îi zise :

— Ce-ar fi să te internezi într-un sanatoriu ? O boală de ficat sau vechea ta apendicită... Zaci acolo două-trei săptămîni, sub observaţie. Şi pînă una-alta...

N-o lăsă să-şi termine fraza. Îi sărută mîinile amîndouă, cu avînt, ca unui mîntuitor.

Următoarele douăzeci şi patru de ore le folosiră cu dibăcie pentru a o pregăti pe Matilda.

Potrivit planului, Lucu se plînse că de la o vreme nu prea se simte bine, iar Laura întări că a băgat de seamă acest lucru şi că de mai multe ori a vrut să-i atragă atenţia să se îngrijească.

— Am fost şi la doctor, se mărturisi el, dar spune că nu se poate pronunţa cu una, cu două, că trebuie să-mi fac analize şi radiografii.

Ideea sanatoriului pluti în aerul casei Feraru. Şi tocmai Matilda o prinse şi îi dădu grai. Auzind-o, Lucu şi Laura îşi stăpîniră un zîmbet de uşurare şi triumf.

— Minunată idee ! izbucni Laura.

El o respinse însă cu o bine jucată încăpăţînare de bolnav vanitos. Matilda se năpusti :

— Ai să intri la sanatoriu ! Trebuie să ne asculţi !

Internarea într-o casă din marginea oraşului îl scuti pe Lucu de obligaţia de a face act de prezenţă, un sfert de oră pe zi, la Oficiul Intercultural. Se gîndi cu satisfacţie la mutra Amidonului cînd va primi vestea, printr-o scrisoare cu *en-tête*, semnată de medicul sanatoriului. Va trebui să-i acorde un concediu

şi mai cu seamă un avans, de care „bolnavul fără voie" avea mare nevoie.

În faţa lui se deschidea perspectiva unei vacanţe în alb : perdelele, tapetul în ulei, patul, aşternutul, şorţul surorilor, pijamalele lui de mătasă imaculată, halatul medicilor, fumul ţigaretelor parfumate şi aripile nevăzute ale îngerilor de pază, în spaţiul pascal. Medicii nu-l plictisiră nici cu vizitele, nici cu reţetele. Îi prescriseseră un regim moderat, în care fantezia şi gustul pacientului aveau libertatea de a introduce modificări sub titlul de suplimente. Pe o măsuţă de cristal de lîngă căpătîi zăcea o foaie de febră, pe care mîna surorii de caritate prelungea în fiecare zi, cu un centimetru, linia dreaptă şi monotonă ca orizontul a unui invariabil 36 cu 8. Presimţind aci un pericol, Lucu, care îşi lua singur temperatura, dictă, la cîteva răstimpuri rare, cîte un 37 cu 2, pentru ochii vigilenţi ai Matildei. Dar niciodată semnalul de alarmă al unei crize hotărîtoare nu binevoi să răsune, sub forma unei verticale bruşte, înspre zenitul acestei file. Cu promptitudine, Silion reînflori. Albul ochilor, o clipă ameninţat de gălbinări turburi, se limpezi. Matilda venea să-l vadă de două ori pe zi : dimineţile în intimitate, după-amiezile în lume. În acest sanatoriu, totul era îngăduit, afară de zgomot. Mulţumirea lui ar fi fost deplină dacă nu i-ar fi lipsit Laura. Comunicau la început prin Matilda, care transmitea obişnuitele încredinţări şi urări de sănătate. După cîteva zile de la internare, i se îngăduiră vizitele în oraş. Matilda îl luă la ele acasă. Seria obişnuită a serilor cu Laura reîncepu. Dar la orele zece, poarta sanatoriului se închidea tuturora, şi Lucu trebuia să plece devreme, sau să rămînă în casa Feraru. Ceea ce se şi întîmplă de cîteva ori.

Astfel, Silion se sfătui pe îndelete cu sora sa Laura, cum o numea în clipele lui de recunoştinţă şi duioşie. Se vedeau siliţi din nou să ia măsuri. Dar de data asta nu mai găseau într-adevăr nimic. Şederea la sanatoriu se prelungise peste marginile obişnuite şi începuse a da de bănuit.

— Trebuie să aleg între boală şi sănătate, dar boala nu mă vrea, se plînse el, nici măcar o biată gripă.

Iar Matilda îl întrebase într-un rînd :

— Nu cumva eşti ipohondru ?

Într-o după-amiază, pe cînd dormita, cu o carte sub căpătîi, în camera lui de bolnav, cineva bătu la uşă. Apăru doctoriţa Margareta.

— Cum ai aflat că sînt aici ? o întrebă el în loc de bună ziua.

Uimirea, teama şi mînia i se topeau în priviri.

Cu vorba ei greoaie şi peltică, doctoriţa îşi spuse mai întîi bucuria că îl revede, îl lămuri apoi că în lumea spitalelor totul se află, mai ales cînd e vorba de un pacient atît de distins, şi-l asigură că Tzulufa, deşi e la „curent“, n-are de loc de gînd să vie să-l vadă. Ştie că bolnavii nu trebuiesc deranjaţi. A trimis-o însă pe ea să se intereseze de sănătatea lui şi să-l roage totdeodată să reţie pentru el şi pentru anturajul lui (medici, infirmiere, prieteni) un număr cît mai mare de bilete pentru spectacolul ei de adio, care are loc irevocabil la sfîrşitul săptămînii viitoare.

Palid, cu dinţii încleştaţi şi schimonosind un surîs, Lucu plăti.

— Am auzit că-ssi scossi apendisele, adăugă doctoriţa Margareta, legănîndu-se pe tocurile ei înalte. Mi-a spus-o colegul din camela de galdă, că se asteaptă numai desizia ta. Nu e o idee lea. Opelassia e o nimica toată, un sfelt de olă, si peste o săptămînă, două

te simsi alt om. Al tlebui să te desizi. Esti oalecum si obligat: ai stat aisi atîta vleme... *Politesse oblize!*

Apendicele! Uitase de el. Fusese într-adevăr pretextul internării lui aici, şi toată lumea îl ţinea minte, afară de el.

— M-am decis, mormăi el, zilele astea mă operez. Poţi să spui internului să facă pregătirile. Dar nu mai veni pe aici. Vreau să fiu singur. Sînt într-adevăr bolnav. Vreau linişte.

Tăcu şi închise ochii. Gura i se încleştă. Cu pumnii strînşi, se întoarse cu faţa la perete.

Doctoriţa Margareta ieşi.

*

Sora îi trăsese patul lîngă fereastra larg deschisă peste aleile parcului. Întors pe o coastă, cu capul sprijinit în cot, Lucu contempla de la înălţimea pervazului priveliştea treptată de afară. Soarele poleieşte arborii, boschetele şi cărările. În halat şi papuci, bolnavii de la pavilionul de nervoşi se plimbă covîrşiţi şi agale. Alţii fumează singurateci, pe jilţuri de paie, sau pe o bancă de lemn. Printre perdelele albe, vîntul îi strecoară în odaie parfumul ameţitor al caprifoiului şi duhul nostalgic al trandafirilor întîrziaţi. Zumzetul apăsător al albinelor, roind în jurul tufelor înflorite, umple amiaza de aur cu o monotonie grea. Lucu e năpădit de o tristeţe lină. E ca şi cum ar fi renunţat în sfîrşit la tot şi toate, în schimbul unui dulce declin. Strînse pleoapele pe jumătate, să încapă, ca într-un dulce sărut al privirii, lumea paradiziacă ce se desfăşoară în pante şerpuite, jos. Făcu o sforţare să se aşeze mai bine, pentru cîteva clipe de vis infinit. Dar un junghi scurt, ca o lovitură de stilet, îl chemă, cu tre-

sărire, la realitate. La cea mai mică mişcare, cusăturile prea proaspete îl dor. Pîntecele e întins şi tare ca o tobă. În trupul crestat şi cusut stă la pîndă o teamă care-i turbură destinderea şi repaosul. E acoperit cu un cearşaf imaculat de olandă deasă. La jumătatea patului, cearşaful se ridică şi se lasă uşor, într-un fîlfîit de respiraţie neliniştită. E ca o replică sfioasă dată suflului de început de toamnă dintre perdele. Pe gînduri, urmări această albă palpitaţie, tainică şi plăpîndă.

— Canula ! rînji el aducîndu-şi aminte.

Uitase de ea. Numai trupul său deschis şi crispat să nu o piardă în cutele aşternutului n-o uitase. Mulţumită ei (îi explicase sora cînd i-a înfipt-o, ca pe o cocardă, între fese), cusăturile n-or să-l doară prea tare şi-i vor îngădui să guste în tihnă aşteptările convalescenţei în faţa parcului blond. E umilit, revoltat şi neputincios. Unde l-au adus grijile lui de cruţare şi ascundere în dreapta şi-n stînga, cînd ar fi trebuit să ia taurul de coarne, s-o dea pe nepoftită afară, chiar cu preţul unei scene ori al unui scandal ! Zace aici, şi, împopoţonat cu o supapă, zace ca o corabie eşuată pe stînci, frînt în două şi cu pavilionul grotesc al prevederii chirurgicale împlîntat în bezna trupului De l-ar vedea Matilda sau Laura... Dar femeile nu ştiu să rîdă în faţa suferinţei, mai degrabă s-ar înveseli de necazul şi preocuparea lui să nu i se afle secretul mărunt care-l sîcîie. Matilda va veni spre seară să-l vadă — o vizită de mîntuială, ca la bolnav. Un sfert de ceas a fost de ajuns să schimbe faţa lucrurilor, ca sfertul de oră de la Waterloo, şi iată, cuibul din Kiselef a redevenit ceea ce este : o cameră de spital cu pereţii de ulei şi perdele de in. E odgonit pe o săptămînă în pat, şi între timp Matilda, însoţită

de avocatul Sabin, are să cutreiere dancingurile nocturne, cu un avînt întețit de lipsa iubitului. De frica durerilor, Silion își înfrînează o tresărire de ciudă și se socoate asemenea lui Prometeu înlănțuit. Numai de Laura e sigur că îl așteaptă cu liniște și fără nerăbdare, în prietenia ei calmă, fiindcă toată viața ei e o așteptare liniștită și egală. Lui nu-i rămîne decît să se resemneze și să aștepte. Giulgiul alb care-l acoperă fîlfîie mai departe, în liniște și în oră. Parcul, afară, se răsfață și scînteie, ca un păun nemăsurat și unic pe pămînt, față în față cu soarele, soțul lui în infinit. Nimic nu se mai întîmplă, nimic nu se mai poate întîmpla, în afară de schimbarea nesimțită a culorilor în spațiul fermecat.

O bătaie în ușă îl smulse din contemplație. Inima îi zvîcni de o speranță neașteptată.

— Intră ! strigă el, fără să se întoarcă.

Vroia să-i arate Matildei ce puțin se aștepta la sosirea ei la această oră neobișnuită. O voce de femeie răsună în spatele lui, cu intonațiuni voit mîngîioase și muzicale. Recunoaște această rostire împotmolită ca de o coadă de lingură pe limbă.

— Delanzez ? Pot să intlu ? și apropiindu-se cu pași fermi : Noi doctolii sîntem aisi la noi acasă.

Cu băgare de seamă, Lucu îi făcu față. Un zîmbet de comandă i-ascunde neliniștea.

— Am aflat că ssi-ai scos apendicu, zise doctorița Margareta luîndu-i pulsul, si nisi n-ai dat de veste. As fi vlut să te asist... alată-mi limba... melsi... ssi-aduc o sclisoale. Stii că Tzulufa a plecat aseală în stlăinătate... i-a pălut lău că nu te-a văzut.

— A plecat ? întrebă el cu vioiciune.

— Nu-si pale lău ? se miră Margareta. Ah, vouă bălbassilol pussin vă pasă...

— Mă gîndesc la cariera ei, o drese Lucu.

— Am fost la gală, ne-am luat în blasse, am plîns ca nebunele... as fi condus-o măcal pînă la Blasov, dal am inzecssiile mele... poftim sclisoalea, cu toate că n-o melităm.

Lucu o pofti să șadă. Pe cînd citea, mîna rece a doctoriței, scotocind sub cearșaf, îi cuprinse glezna.

— N-avem feblă azi, constată ea cu tandrețä. Possi să sitesti, nu te zena.

„Chou chéri,

În fine, scapi de mine. Diseară plec irevocabil. Îți mulțumesc pentru inimoasa și larga ta ospitalitate, cu toate că te-ai purtat ca un mojic și un ticălos. *On ne laisse pas tomber une femme, comme tu l-as fait !* [1] Te temeai probabil să nu-ți rămîn pe cap. Precum vezi, n-am obiceiul să fericesc pe nimeni pe vecie. Aud că te-ai operat. Sper că nu din vina mea. Te-a durut tare ? Îmi pare rău că nu te-am văzut de bun rămas. Îți urez sănătate și noroc (la femei).

Tzulufa

P.S. Ca să nu mă uiți prea repede, ai să achiți micile mele datorii la furnizorii din cartier. Dă-i un bacșiș bun Brîndușei și restituie-i cele cîteva mii de lei pe care mi le-a împrumutat. Nu mă îndoiesc că o vei face cu plăcere, vei avea impresia că te-ai achitat față de mine. Te sărut mult. Ah, uitam ! Valiza ta cea mare de piele, știi, am luat-o cu mine, mi-a trebuit. Ți-o trimit înapoi cu primul romîn întîlnit și care se întoarce în țară. Încă o dată, un lung sărut.

Tzulufa"

---

[1] Nu-ntorci spatele unei femei, așa cum ai făcut tu !

— Să stii că femeia asta te-a iubit, zise Margareta, dal ela plea mîndlă ca să ssi-o alate. Ah! De se n-ai fost la spectacolul ei de adio? Ela ladios de flumoasă. Toată sala o aplauda în pisoale. Un adevălat tliumf! Urmărind parcă o viziune fugară, doctoriţa rămase cu ochii în tavan, dar se reculese îndată. Vezi să nu pielzi sclisoalea! Pune-o la colecssie. Să sti că Tzulufa te-a iubit!

— Mi-a iubit mai ales locuinţa, obiectă el.

— Nu fi sinic! îl certă doctoriţa. *A plopos* de casa dumitale: azi a fost ultima noapte pe cale am petlecut-o în ea. Am dolmit de cîteva oli chial în patul dumitale, adăugă ea cu un surîs larg şi închizînd ochii. Azi-dimineassă am făcut culat peste tot: ssi-am schimbat astelnutu, am lustluit palchetele cu femeia, am spălat felestlele, si diseală, *adios musiasios!* possi să vii cu mileasa, ca un mile.

— Oh, nu trebuia să te deranjezi... îţi mulţumesc mult...

— Am făcut-o pentlu mine, zise doctoriţa ridicîndu-se, nisi n-ai să clezi. În vleme se tlebăluiam plin casă, gîndul meu bătea cîmpii, îmi făseam tot felul de închipuili ilealizabile, mi se pălea că sînt la mine acasă si că mi-astept sosul. Ah! Asa sîntem noi femeile, niste ploaste. La levedele, domnule Silion, fă-te sănătos si fii seva mai bun cu femeile. Si dacă ai nevoie de înglizili... *à plopos*... cled că după opelassia dumitale, nissel calsiu fosfolic intlavenos n-al stlica: să volbim cu doctolu cale te-a opelat, i-am fost intelnă la spital, îmi făsea o culte.. tale mult as doli să te înglizesc eu... Cu bine!

O cordială strîngere de mînă, de două-trei ori scuturată şi prelungită. Ochi în ochi cu Lucu, doctoriţa Margareta părea că aşteaptă o invitaţie, care nu venea.

El tăcea îndărătnic şi stînjenit. În sfîrşit, privirile i se desprinseră de ale Margaretei şi alunecară pe cearşaful care-l învelea. Tremurul uşor şi întrerupt de mai nainte continua cu tresăriri şi şovăieli delicate, în palpitaţii subţiri, filiforme, ca ale unei inimi, ca ale unor pleoape care leşină. „Canula !" şi-aminti Silion cu umilinţă. Piciorul pe care doctoriţa i-l trăsese adineauri spre ea, ca să-i ia temperatura, depăşea gol, între zăbrelele patului, încremenit, arămiu şi neted, ca de statuie. Margareta îi scăpă mîna dintre mîinile ei, cum ar lăsa să-i cadă ceva. Apoi se retrase încet, de-a-ndaratelea, aşa cum o văzuse o dată pe Tzulufa în scena finală din *La marche nuptiale* de Henri Bataille. Cu mănuşile ei ajurate, îi făcu din uşă un salut de adio. Lucu îi răspunse cu un semn din cap. Lăsînd uşa întredeschisă, doctoriţa dispăru. Paşii i se depărtau pe lespezile coridorului, sunînd.

Cu capul în perne, Lucu respiră uşurat. Suflă un uf plin şi zgomotos, în tavan. Plătise şi se liberase. S-a sfîrşit ! Nu avea chef să facă socoteala la cît se ridica umilitorul tribut. Două luni de spital şi o operaţie de care s-ar fi putut lipsi, şi pe deasupra nevoia de a se minţi pe sine şi pe Laura că operaţia a fost bună totuşi la ceva. Trupul lui, cocîrjat într-o nemişcare infamă, protestă. Cum să pună la socoteală toate acestea ? Era prea slăbit ca să-i fie dor de Matilda. Şi se simţea rău cînd Matilda venea să-l vadă numai ca pe un bolnav. Acum, numai cu Laura, s-ar fi înţeles el bine, ca doi bolnavi care îşi împărtăşesc suferinţele, dar Laura e veşnic departe.

Cu ochii minţii o urmăreşte pe Tzulufa, cum stă ea la fereastra vagonului de dormit, zburlită în mii de raze şi de şuviţe în bătaia vîntului. Trece vertiginos prin faţa stîlpilor de telegraf, care se apleacă teatral,

pînă la pămînt, dinainte-i. În spatele ei, sus, pe o plasă din compartiment, splendida lui valiză, de culoarea și calitatea petalelor de trandafir tomnatec, călătorește fără el spre Franța, legănîndu-și în atîrnare cadrul de piele destinat cărții de vizită, ca pe o scrisoare netrimisă, inutilă.

Iar pentru el, singura realitate e crucifixul negru din peretele coliliu al acestui spital administrat de călugărițe.

Legănat de nostalgii și de amintiri aproape șterse, Lucu ațipise. Cînd se trezi, era aproape de amiază. Parfumul amețitor al tuberozelor sosite din depărtări suia spre el din valiza deschisă pe covor ca dintr-o carte uriașă. Ora de foc îi potopise camera, dar nici un avînt nu-l îmbia înspre gloria care plutea afară. Dormise prea mult. Întrecuse măsura. Poate că un duș înghețat ca un harapnic cu fire de argint i-ar înviora măduva împotmolită în zăcere. Coborî din pat, se întinse și căscă de cîteva ori, merse de deschise larg ferestrele și se apropie de o măsuță rotundă din colț, pe care strălucea un alambic miniatural de nichel, montat deasupra unei spirtiere. O zaharniță veche și un cleștișor cizelat, amîndouă de argint, completau dichisul. Totul era pregătit de cu seară de Brîndușa, Lucu nu avu nevoie decît să scapere un chibrit. Apoi își aprinse o țigară, se cufundă în berjeră și, printre rotocoale succesive de fum, așteptă. Înceata scurgere a clipelor moarte înteţeau pe nesimțite plăcerea acestui ritual de fiecare zi. Flăcările de un albastru-vînăt ale spirtului își făceau vraja în tăcere. Peste cîteva minute, un semnal ascuțit și subțire îi dădu de veste că filtrul e gata. În încăpere se împrăștiase, ca adus de

o boare depărtată, un iz pătrunzător şi dulceag de cafea. Lucu se grăbi cu o ceaşcă anume, o ceaşcă plesnită şi încăpătoare, cu o farfurioară subţire ca o petală, şi o puse sub robinetul minuscul — care începu să picure lacrimi negre — al alambicului. Apoi, o bucăţică de zahăr, numai una. Încă vreo cîteva clipe de aşteptare delicioasă trecură. Lucu îşi luă ceaşca plină şi fumegîndă într-o mînă, şi aparatul în cealaltă, le puse pe măsuţa de lîngă pat, se rezemă de perne şi-şi aprinse o ţigară nouă. Amestecă agale cu linguriţa pînă nu mai simţi rezistenţa granulelor de zahăr pe fundul ceştii. Acum de abia, el îşi duse cafeaua la gură, respirînd pe nas aburul ei aromat, şi sorbi cu băgare de seamă, îndelung. Nu va mai ieşi din casă azi. De mîncat, are să mănînce poate diseară. De mult a simţit nevoia să huzurească o dată mai mult decît trebuie, să doarmă pe săturate, pînă se vor limpezi într-însul fîntînile vieţii, turburate nu ştie nici el de ce. Aşa cum doarme şi se limpezeşte, printr-o tainică cernere în timpuri, vinul tras în sticle şi culcat sub bolţi străvechi. Dacă nici această cafea amăruie nu izbuteşte să-i alunge somnul, lui Lucu nu-i rămîne decît să se întoarcă cu faţa la perete, ca să doarmă pe săturate.

Capitolul 3

FANTOME ŞI EPAVE

„Dragul meu copil", aşa începea scrisoarea: pentru că la etatea de 33 ani, Lucu Silion, avocat consilier la Oficiul Intercultural şi de Turism, nu încetase a fi pentru Aretie Silion un copil unic şi nevîrstnic, „dragul meu copil"... Scrisul doamnei Aretie se desfăşura, cu cerneală verde, pe mai multe pagini mari de hîrtie scorţoasă şi tutunie, denumită pe atunci *Moyen Age*. Un scris înclinat şi curgător, ca iarba unui parc, care alerga să se tălăzuiască pînă la lespezile peronului. La vederea înaltelor slove ogivale, Lucu Silion se înduioşă. Totdeauna scrisorile rare ale mamei sale îl duceau cu gîndul la străduinţele Aretiei pe vremea cînd nu era decît un copil de şcoală. O fetiţă cu ochii pali, străjuiţi de lungi gene negre, cu coadele grele aduse colac în jurul capului, aşa cum i-o arătau fotografiile din albumul masiv, cu închizătoare de metal, în care stăteau prinse ca într-un insectar portretele de familie. Chipuri de fete de pension, cuminţi şi atente, grupate în ordinea înălţimii în faţa obiectivului. Cîţi ani le-o fi trebuit Aretiei şi micelor ei co-

lege, atît de țepene și de stîngace în demodatele lor uniforme, ca să ajungă la scrisul acela lunguieț și elegant, impersonal ca o așchie de cristal și menit să ascundă frămîntările și felul de a fi ale aceleia ce le-a așternut pe hîrtie? Lui Lucu îi place să urmărească și să descopere, de-a lungul literelor subțiratece și egale, trăsăturile care au scăpat totuși de tirania caligrafică a surorilor din pensioanele de călugărițe. Ici și colo, cîte o liniuță de prisos depășește limitele reglementare, cîte un semn fără rost se arată la intervale anumite, cîte o tresărire nepermisă, cîte o lunecare, cîte o moliciune trădează ceva din ceea ce nu trebuie să se știe. Zîmbetul lui Lucu se accentuează atunci ștrengărește, ca și cum i-ar spune Aretiei: „Te-am prins!“ Din paginile palide ca o pajiște de toamnă se răspîndea un parfum subtil și atît de vechi, încît lui Lucu i se părea că e o aducere-aminte sau o amăgire. Existența Aretiei fusese un șir de tăcute renunțări, niciodată întrerupt de răzvrătiri sau de suspine. Numai la luxul nevinovat al hîrtiei de scrisori ea nu renunțase. Sertarele ei erau ticsite de multicolore cutii, pline cu file și plicuri zadarnic închinate unui schimb de cele mai multe ori iluzoriu. Lucu o văzuse adesea scriind lungi epistole și punîndu-le apoi într-un plic, pe care așternea o adresă adesea imaginară. Dar, orișicum, scrisoarea nu ajungea la poștă. Era de ajuns că fusese scrisă. După cîteva zile sau săptămîni de așteptare sub mapa de pe micul birou din lemn de lămîi, era scoasă de acolo. Scena se repeta la răstimpuri și avea loc de obicei pe înserate. Aretie aprindea unul din sfeșnicele cu brațe de argint de pe pupitru și, fără să mai arunce o singură privire asupra cuprinsului, apropia scrisoarea de flacăra care arunca lumini jucăușe pe fața ei cu trăsături subțiri și tonuri de ivoriu. Ferindu-și mîna de

atingerea văpăilor înmulţite, o plimba, făcînd-o să muşte pe rînd din toate laturile hîrtiei. Pînă la urmă, nu rămînea decît un sul de cărbune care palpita răsucit în scrum. Asta era soarta scrisorilor Aretiei. Cu vremea, de cînd mama şi fiul trăiau despărţiţi, poate că Lucu rămăsese singurul ei corespondent în carne şi oase.

„Dragul meu copil, ai să te miri desigur primind aceste rînduri căci *il y a belle lurette* [1] de cînd am pierdut şi unul, şi altul obiceiul de a ne mai scrie... şi eu nu ţi-am mai scris ca să nu te plictisesc, fiindcă mi-am dat seama la vreme, din răspunsurile tale grăbite şi tardive («Vai ! Trebuie la urma urmei să scriu cîteva rînduri şi mamei !»), că nici nu catadicseai să citeşti în întregime scrisorile mele. În anii din urmă, corespondenţa dintre noi a ajuns, în ceea ce te priveşte, o simplă formalitate, o chestiune de cuviinţă filială, un obicei uitat şi care mai răbufneşte la răstimpuri, ca simptomele unei boli intrate în cronicitate. M-ai felicitat regulat cu prilejul aniversării mele, şi nu mică mi-a fost bucuria văzînd că ai ţinut minte data ; unde mai pui că fără felicitarea ta poate că aş fi pierdut socoteala anilor ? ! M-ai felicitat regulat şi de Paşti, şi de Crăciun, cîte o telegramă lungă, fireşte. O telegramă lungă e totdeauna mai mică decît o scrisoare scurtă. Am devenit pentru tine una din acele datorii pe care cauţi să le îndeplineşti cît mai exact, ca să scapi cît mai degrabă. Nu vreau să fiu o mamă incomodă şi nu-ţi fac reproşuri : după calculele mele, trebuie să existe în viaţa ta una sau mai multe creaturi care te adapă cu imputări şi nu ţin să-ţi completez tocmai eu această rubrică. Ştiu că mă iubeşti destul

[1] E mult timp.

ca să mă simt fericită în pustietatea mea, şi nu uit sacrificiile pe care le faci pentru mine." (Ajuns aci, Lucu se întrerupse o clipă. „Nu mi-am făcut decît datoria", îi răspunse el în gînd, dar cuvîntul datorie i se păru prea convenţional pentru inima lui duioasă.) „Îţi datorez tot ce am, urma scrisoarea, pentru că tatăl tău a avut grijă să mă lase în sapă de lemn... Iar tu te-ai lipsit şi continui să te lipseşti de viişoara asta, care a fost a lui şi e astăzi a ta. E tot ce ţi-a rămas din năpasta financiară care s-a abătut asupra ilustrei familii Silion." (Lucu înghiţi în sec : vedea rictusul de dispreţ al Aretiei în clipa cînd da să scrie : ilustra familie ! Mama sa se mai afla încă în polemică acerbă cu cucoana Petruţa, răposata ei soacră.) „Ai putea să o vinzi, în loc să mi-o laşi mie în folosinţă, şi să petreci un an bun, poate doi, la Paris. Te gîndeşti însă că mama ta n-ar mai avea unde să-şi pună capul, cu toate că, aşa cum stă acum, ea e prizoniera unor amintiri nu întru totul plăcute."

Lucu se întrerupse din nou : ...da, viişoara e proprietatea lui şi a uitat de amănuntul acesta. Un parapet de iarbă încoronat de gardul viu o desparte de şoseaua judeţeană şi de terasamentul drumului-de-fier. Un tren de persoane trecea de două ori pe zi dinainte-i, într-un tumult de metal şi o apoteoză de fum. Lucu îl pîndea din depărtare şi se lua la întrecere cu el, urlînd zadarnic de-a lungul taluzului. Aci fusese locul de pornire şi popas al tatălui lui Lucu, Gabriel Silion, şi al prietenilor săi la vînătoare. Gabriel, cum îi zicea Aretie, şi nu Gavrilă sau Găbişor, cum îl alinta mama sa, coana Petruţa.

Pînă la moartea soţului ei, Aretie nu pusese piciorul în via de pe dealurile scunde ale Dunării decît de două-trei ori, în vremurile dintîi ale căsătoriei. Nu

cunoscuse bine decît casa cea veche, de jos de la şosea, leagănul Silionilor, cum o numea coana Petruţa, *„das Schloss“*, castelul, cum o poreclise cu o seriozitate scelerată Aretie. Era o clădire de cărămidă pe temelie înaltă de piatră şi acoperiş de olane turceşti, patru camere mari şi o sală, în spatele cărora se ridicau o cramă şi o magazie de zid, continuată cu un şopron. Mai tîrziu, ca sà scape de praful şoselei, Gavrilă a construit un fel de vilă elveţiană — bîrne de şocolată şi acoperiş de ardezie, obloane şi balcoane înguste de lemn — sus pe dîmb, lîngă foişorul de pază. Acolo s-au desfăşurat marile chefuri după vînătorile de sitari şi de iepuri, la care luau parte proprietarii din vecinătate şi prietenii de la oraş ai lui Gabriel-Gavrilă Silion.

În vila asta veneau să locuiască, la răstimpuri diferite dar totdeauna scurte, femeile care îl consolau pe conu Gavrilă de nepăsarea pe care i-o arăta soţia lui legitimă, Aretie. Ele nu erau totdeauna cîntăreţe, dansatoare sau actriţe. Pasiunea politică a lui Gavrilă Silion, care se simţea dator să iasă deputat sau senator din toate felurile de alegeri, îl obligase să se înrudească prin botezuri şi cununii prin toate mahalalele şi prin toate satele. Întîmplările şi ispitele l-au împins adesea să întărească aceste alianţe cam şubrede prin legăturile mai strînse, ale trupului, cale care duce sigur la înrudirile de sînge. Printr-unele mahalale ale urbei de reşedinţă şi prin multele sate prin care Gavrilă îşi cultiva interesele electorale, începuse a se vorbi de bastarzi şi de pui de cuc.

Nu pe nedrept, desigur. Chipul lui Gavrilă Silion, fără să fie prea deosebit, avea parcă darul să înfunde porţile generaţiilor, şi oamenii îl desluşeau ca pe o parafă, întipărit în felurite odrasle răsărite prin căminurile pe unde, cu puţin înainte, apăruse el ca protec-

tor sau naş. Fotografia lui în culori se afla la locul de cinste în fiece salon, iar surîsul acela de o albeaţă de reclamă pentru apă de dinţi îl cunoştea tot judeţul, era ca un îndemn la voie bună şi încredere în viaţă. La fel şi ochii aceia cam spălăciţi şi niţel bulbucaţi, şuviţele inelate şi luminoase care izbucneau de sub pălăriuţa cu pană, şi mustăţile aduse şi favoriţii *à la* Franz Joseph şi vestonul vînătoresc turnat pe trupul lui zdravăn. Toate acestea nu puteau rămîne fără urmaşi. Pînă şi Aretie, văzîndu-l o dată în această ţinută, catadicsise să-i spună :

— *Tu sais, mon ami, que dans cet accoutrement de chasseur vert, tu fais presque un hobereau* ! [1], vorbă pe care coana Petruţa nu i-a iertat-o niciodată :

— E foarte adevărat, protestă ea, dar de ce „*presque*" ? Ce rost are să zică ea „*presque*", cînd toată lumea ne cunoaşte şi ştie că podgoriile de pe aicea au fost ale neamului nostru din noaptea timpurilor şi pînă la filoxeră ? O, dacă n-ar fi dat peste noi filoxera...

Aretie aflase, fireşte, de năravurile lui Gavrilă, dar orgoliul şi interesele o sileau să le dispreţuiască prin tăcere. În sinea ei, cu toate că niciodată nu-l iubise pe Gabriel, se socotea nedreptăţită şi sacrificată. Ar fi fost mult mai potrivit, fără îndoială, ca Gavrilă să o iubească şi să sufere de nepăsarea ei, fără nici o despăgubire sau răsplată. Ea n-a pus piciorul ca stăpînă în mica vilă elveţiană decît după moartea lui Gabriel şi după vînzarea silită a caselor lui de la oraş. O dată cu Aretie, a fost strămutată aici şi mica haită de

[1] Ascultă, scumpule, în hainele astea verzi de vînător ai aproape un aer nobil !

vînătoare a răposatului, aproape două duzini pestriţe de ogari, copoi, grifoni, prepelicari şi baseţi.

Aretie trăise şi ea în apropierea acestor nobile şi gălăgioase făpturi, care îşi aveau, în locuinţa de la oraş, curticica lor pavată şi cuştile bine întreţinute. Dar nu le făcuse cinstea de a intra în legături de prietenie cu ele. Nu se poate spune că presimţise că fac parte din viaţa intimă a lui Gabriel, fapt e însă, că, deşi Aretiei îi plăceau cîinii, se ţinuse departe de ai soţului ei. De-abia cînd a devenit singura lor stăpînă a înţeles că mai fiecare lătrător fusese închinat prin botez ibovnicelor ce se perindau prin viişoara acestui don juan de provincie. Şi-a mai dat seama că defunctul nu îi botezase la întîmplare, ci le-a dat numele după cîte o potrivire de culoare, de siluetă şi de temperament între iubita evocată şi cîinele comemorativ. Ogari, poanteri, seteri, braci şi grifoni, fiecare a fost închinat amintirii unei brune agere şi costelive, sau unei blonde rubensiene, sau unei roaibe agitate, al cărei nume, masculinizat sau nu, l-a purtat pînă la moarte. Numai baseţii, fireşte, nu s-au putut împărtăşi din această cinste, pentru că aveau lăbuţele strîmbe. Şi Aretie le-a purtat tuturor de grijă, pînă s-au stins unul cîte unul de bătrîneţe. Dar n-a vrut să păstreze nici un urmaş.

Pe Gavrilă, femeile şi vînătorile îl costaseră mai mult decît politica şi campaniile electorale. Totul se desfăşurase într-o ameţitoare împletire. Dar nu de aci s-a tras, îşi aminteşte Lucu, ruina totală a familiei Silion. Lovitura de graţie i-a venit pe neaşteptate şi cu totul dintr-altă parte. Şi în mintea lui Lucu se înfiripă imaginea unchiului Pache, fratele lui Gavrilă Silion. Că dacă Aretie a fost marea pasiune a lui Gabriel, unchiul Pache a fost în aceeaşi măsură marea slăbiciune a lui Gavrilă.

Cînd se gîndeşte acum la el, Lucu îl vede pe unchiul Pache cu o ascuţime şi un relief plin de contraste violente, ca într-o gravură în lemn. Nu semăna cu robustul său frate, o, nu ; dimpotrivă ! Înalt şi uscăţiv ca un călugăr, în hainele lui de un cenuşiu-închis, elegante şi totdeauna largi pe talia-i scobită. Un chip întunecat, ca şi cum ar fi fost ars de suflul deşerturilor, un chip tras şi uscat, înconjurat de o barbă mică neagră, şi din el nişte ochi de un albastru vag, ca o lumină de acvarium, magnetică şi turburătoare. O frunte netedă şi îngustă, frunte de femeie încăpăţînată şi plină de toane, armonios mărginită între sprîncenele lungi caucaziene şi părul abundent, lins şi lucios. Această frunte nu se potrivea cîtuşi de puţin cu vocea unchiului Pache, o voce de bas, de o adîncime şi de o vibraţie nemaipomenită. Vocea irezistibilă a unchiului Pache : un vuiet de orgă, un tremur muzical de care se înfiorau inimile şi care sublinia propriile-i sunete ca o pedală, şi adăuga un fel de argument fără de răspuns celor mai ciudate capricii şi celor mai absurde şi îndrăzneţe cereri de bani ale lui nenea Pache. Cumnată-sa Aretie, a povestit ea însăşi că la cîteva săptămîni după căsătoria ei cu Gavrilă, cînd l-a cunoscut, în sfîrşit, pe Pache Silion, care se întorcea dintr-o călătorie în străinătate, a trebuit să lupte, în sinea ei, cu obsesia acelui glas şi a acelei priviri ce te aţintea fără a stărui, parcă de dincolo de lume. Pentru Pache Silion, care, în ciuda staturii sale înalte, era plăpînd şi tuşea, Gavrilă ar fi jertfit totul, ca pentru o femeie iubită. Lui nenea Pache, îndrăgostit de viaţă, de oameni şi de animale, amator de artă şi de cărţi rare, îi era silă de muncă, îl îngrozea orice demers. Totul, în afară de o stare vegetativă şi o contemplaţie vagă, fără de sfîrşit, i se părea caznă şi sforţare. Fratele său i-a

făcut rost de o sinecură grasă şi onorabilă. L-a trimis la Sulina, unde aerul de mare avea să-i priască. Şi Pache Silion a devenit secretarul delegaţiei romîne la Comisiunea Dunăreană. Puţin după aceea, s-a aflat că Pache Silion s-a însurat, după somaţiile de rigoare, cu frumoasa Madeleine. Era fata unor negustori de cereale din Brăila, fugită de acasă cu un ofiţer din marina comercială străină, plimbată cîtva timp prin Răsăritul Apropiat şi întoarsă în ţară ca dansatoare şi cîntăreaţă la şantanele de pe litoral. Dar nu acest mic scandal a fost marea lui nenorocire, ci o boală necruţătoare şi tăinuită ani de-a rîndul, care-l făcea pe nenea Pache să-şi piardă treptat vederile. Îşi dădea seama de prăpădul care îl ameninţa, dar nu putea să renunţe la locul său : devenise administratorul financiar al Comisiunii, şi prin mîinile lui treceau sume de bani însemnate. Îi venea din ce în ce mai greu să facă faţă sarcinilor sale, să urmărească sumele ce i se datorau şi să ţină socotelile la zi. Marea lui grijă era cum să-şi ascundă infirmitatea. Îl chinuia şi gelozia, o bănuia pe Madeleine. I se părea că se împrietenise prea repede cu doctorul casei şi că această prietenie trecuse de marginile îngăduite. Dar nu avea alte dovezi decît temerile şi presimţirile lui, întemeiate numai pe impresii nedesluşite şi îndoielnice : tremurul vag al unui glas, o exclamaţie neaşteptată, cîte o tăcere care se prelungea, răceala din ultimul timp a Madeleinei faţă de el, cîteodată nervozitatea ei şi mai ales trecutul, pe care înainte vreme nu i-l reproşase niciodată.

Într-o amiază de septembrie, la ora mesei, familia Silion s-a pomenit, după o absenţă îndelungată, cu nenea Pache. Sosise pe Dunăre cu un remorcher al Comisiunii. Părul şi barba îi încărunţise, era de o paloare

hepatică şi nervoasă, un zîmbet silit îi crispa buzele, şi în elegantul lui costum de călătorie în carouri se ţinea mai gîrbovit. Era singur, fără Madeleine. Cu toţi văzuseră în amănuntul acesta o respectuoasă grijă faţă de mama lui, care nu consimţise niciodată să-şi vadă nora. Străduinţa lui de a-şi potrivi gesturile cu privirile, pentru a nu-şi lăsa ochii să se aţintească în gol, avea ceva dureros, iar surîsul acela crispat părea uneori duşmănos şi sinistru. Se vedea că trăieşte într-un întunerec adînc, în care oamenii şi lucrurile sînt de-abia nişte umbre cenuşii care se întunecau pe zi ce trece. Niciodată ca în acele trei zile de pomină, cît a stat în casa în care se născuse, nu fusese unchiul Pache mai drăgăstos cu ai săi. Părea că nu se mai satură ascultîndu-i. Le lua mîinile şi le mîngîia cu mîinile lui lungi şi osoase. Căuta mai ales tovărăşia mamei sale. De cîteva ori, ei i s-a părut că Pache ar fi vrut să-i spună ceva anume, dar s-a oprit pe pragul unei destăinuiri. O singură dată i-a şoptit: „Ai avut dreptate, mamă", dar la întrebarea ei, i-a răspuns: „Am să-ţi spun altă dată". Se răzgîndise.

Într-o seară s-a dus la club, şi-a regăsit prietenii. Dar vizite acasă n-a făcut. În starea în care se afla, nu vroia să fie văzut de femeile tinereţilor sale.

Cînd ceasul plecării a sunat, a mai făcut, cu bastonul în mînă, ocolul curţii şi grădinii, a pipăit gardurile, a mîngîiat copacii şi s-a uitat de jur împrejurul său, ca şi cum i-ar fi revenit vederile. S-a întors în casă şi s-a perindat prin toate odăile, cu pauze mari de oprire, în care parcă auzea ceva. Nu-i mai păsa că îl vede, poate, careva. Se rupea cu greu de locurile copilăriei. Coana Petruţa îl urmărea fără un cuvînt, cu ochii în lacrimi. N-ar fi putut să-i spună nimic, ar fi înecat-o plînsul. Îmbrăţişările lui de bun rămas,

strîngerile de mînă au fost sfîşietoare în tăcerea lor mută. A stăruit şi a obţinut să nu-l însoţească nimeni la debarcader, nici chiar Gavrilă. A plecat.

Peste cîteva zile, într-o după-masă tîrzie, coana Petruţa, cu cosorul în mînă, se afla în grădină şi tundea trandafirii. Deschizînd portiţa dinspre curte, un poştaş se ivi, cu o telegramă. Coana Petruţa scăpă cosorul din mîini.

— S-a împuşcat Pache! a exclamat ea, albă la faţă.

Amănuntele nu întîrziară mult. Pache nu lăsase nici o scrisoare. Se împuşcase chiar la masa lui de lucru; la sediul comisiei, unde un inspector îi arătase că fusese furat treptat cu o sumă care însemna atunci o avere. Îi dăduse trei zile răgaz să împlinească lipsa. Pache făgăduise. Dar la cinci minute după plecarea inspectorului şi-a tras un glonţ în inimă. Căzuse cu fruntea pe birou. Mîna dreaptă îi atîrna de-a lungul trupului ţintuit în fotoliu, şi degetele lungi şi spectrale aproape că atingeau revolverul mic cu pat de sidef, căzut la picioare: revolverul Madeleinei.

Atunci a început pentru Gavrilă adevărata goană după bani. Era în joc onoarea familiei. Trebuia să o salveze, plătind. Aretie nu împărtăşea această prejudecată, mai ales că onoarea Silionilor nu era angajată. Nu fusese oare unchiul Pache major şi vaccinat? Şi nu ştia toată lumea că nu era un hoţ, ci o biată victimă, că în ultimul timp orbise aproape cu totul? Şi la urma urmei, ce însemna onoarea Silionilor? Da, Aretie avea dreptate, îşi zice astăzi Lucu Silion, cînd, citind scrisoarea mamei sale, şi-aminteşte de aceste întîmplări obscure şi uitate.

Gavrilă a fost îngenuncheat de părerile semenilor săi din provincie. Ele au fost lege pentru el. O lege

nescrisă, care l-a constrîns să pună la loc, în casa de fier a Comisiunii Dunărene, sumele furate fratelui său Pache. A fost un om slab și nu s-a putut împotrivi părerii obștești, ba chiar nici nu i-a dat prin gînd. Și iată de ce astăzi urmașul unui părinte slab de înger e silit să țină zilnic socoteală de toanele domnului Albinetz, poreclit Amidon, să facă ochi dulci și temenele în dreapta și-n stînga, pentru a-și păzi un loc în ocna lui de sinecurist, pizmuit de cei fără de slujbă. Iată de ce sihăstrește azi Aretie pe un dîmb plantat cu viță americană, pe malul Dunării, în loc să o aibă lîngă el, în casele care au fost ale lor, lîngă vechiul tribunal de pe Splai. Lucu își aruncă din nou ochii pe scrisoare. Mai sări cîteva rînduri.

„Dar toate astea — continuă scrisoarea — ai să le afli odată. Ți-am făgăduit toată povestea și se apropie vremea să mă țin de cuvînt. Ești destul de mare acum. (Silion clătină din cap : Într-adevăr, destul de mare !) O să putem vorbi ca doi prieteni. Am fost întotdeauna buni prieteni noi doi. Știu ce vrei. Cauți în tragedia părinților tăi — noi femeile numim tragedie tot ce contrazice visurile noastre de copil — un amănunt fatal care s-a petrecut cîndva între ei. Vrei ceva care să te lămurească asupra firii tale și a propriilor ei lipsuri. Pe tema asta, imaginația ta, pe care ai moștenit-o, din fericire, de la mine, brodează lucruri fantastice. Dar te previn că nu trebuie să te aștepți la nimic senzațional. Nu de aici ți se trag neajunsurile. Ai moștenit într-adevăr de la tatăl tău anumite primejdioase înclinări, nu vreau să le spun vicii, și partea proastă este că ai nu numai tendința, ci și mijloacele să exagerezi. Îți repet că vom vorbi foarte curînd despre asta. Să știi însă că eu, ca mamă și prietenă, mi-am făcut datoria, de-a lungul serilor nesfîrșite în care

tatăl tău ne lăsa singuri, dacă mai ții minte." (Lucu surîse din nou : Cum să nu ție minte ? ! Erau limpezile și liniștitele seri provinciale, străbătute, ca în orice reședință de județ, de adierile muzicilor militare și miresmele de salcîmi și de tei.)

Ca de obicei, Gabriel lipsea. Era dus la București sau în vreun orășel de vilegiatură, cu cine știe ce pupăză, cum zicea el, sau la moșia vreunui prieten, sau cu braconierii la vreo vînătoare neîngăduită, sau prin satele domeniului său electoral, pe unde verva lui, împletită cu glume ieftine, îi asigura o primire cu stacane și flori. Lucu se minuna că un vlăstar ca dînsul s-a putut obîrși dintr-un asemenea părinte. Nu-i recunoștea alt merit decît acela de a ști să-i lase singuri pe el și pe Aretie și de a avea grijă să nu le lipsească nimic. În grădina lor vastă, despărțită în două de un gard lat de scînduri, Gavrilă, mereu preocupat să-și mărească veniturile, înălțase, din paiantă și stuc, o sală de cinematograf și o închiriase unui antreprenor oarecare. În timpul verii, pe vreme bună, spectacolele aveau loc în porțiunea de grădină care, dincolo de gard, mărginea localul. Lumea se grămădea pe scaunele verzi și pe cărarea dintre ele și uneori pe spațiile goale din fund. De pe terasa cufundată în întunerec din spatele locuinței lor, așezați în jilțuri largi de paie, nestînjeniți și nevăzuți de nimeni, micul Lucu și Aretie puteau urmări în toată voia filmul săptămînii. Acolo, de pe locul său confortabil, Lucu a cunoscut pe eroii de cretă și cărbune ai ecranului. Don juani de toate soiurile : prinți ruși, aventurieri spanioli, ofițeri francezi din Legiunea străină, pirați englezi și gangsteri americani, întruchipați de marile vedete ce s-au perindat între Psilander și Rudolf Valentino. Iar Aretie, în tăcerea ei îngîndurată, urmărea și ea desfășurarea

vieţilor de vampă, cărora Asta Nielsen, Pina Menichelli, Pola Negri, Dolores del Rio şi Greta Garbo le împrumutau înfăţişarea lor. Nume şi chipuri care şi-au pus pecetea lor pieritoare pe mai bine de un sfert de veac, sfîrşit cu ei deodată. Pe toate, Aretie le-a petrecut cu ochii şi cu gîndul pînă la declin, neştiutoare de scurgerea timpului, călătorind pe un jilţ în monotonia şi mediocritatea unei existenţe de provincială. Fiecare spectacol isca în spiritul lui Lucu nedumeriri şi întrebări stăruitoare, cărora Aretie se străduia să le găsească un răspuns. „Mamă, ce e aia dragoste ? E aşa cum ne iubim noi ? Nu-i aşa că pe noi nimic nu ne poate despărţi ? Cum e, mamă, cînd eşti gelos ? Poţi să te măriţi cu cineva fără să-l şi iubeşti ? Şi dacă pe urmă iubeşti pe un altul, înseamnă că înşeli ?" Cît de mult a chinuit-o pe Aretie cu întrebările ! Da, desigur că Aretie are dreptate cînd spune că şi-a făcut datoria de mamă şi de prietenă, pentru că mulţumită ei Lucu a înţeles pretimpuriu o mulţime de lucruri. Tot ea a stăruit mai tîrziu să se mute la Bucureşti, unde Lucu trebuia să urmeze cursul superior. Mutarea asta a adîncit şi mai mult despărţirea soţilor, căci Gavrilă, împovărat de noi cheltuieli, rămăsese în provincie, să-şi vadă de angarale şi de procese.

Lucu şi-aruncă din nou ochii pe scrisoare. Gîndurile Aretiei alergau mereu pînă la el, pe firele verzi ale slovelor :

„Am trecut şi prin multe greutăţi, dar nu ne putem plînge că am îndurat chiar lipsuri... şi dacă tatăl tău nu prea şi-a pierdut vremea cu tine, ţi-am găsit în schimb, ca profesor şi ca educator, un învăţat ca nimeni altul. Nu m-am uitat că arăta flămînd şi dezbrăcat şi nici că nu era de neam bun..."

Lucu se opri din nou din citit. În mintea lui se înfiripa o imagine şi veche şi nouă.

Un student dintre aceia pe care sărăcia îi fugăreşte toată ziua de la lecţii, junele Fane Chiriac.

Într-o după-amiază, Aretie îl chemase pe Lucu în salonaşul ei cu o mobilă îmbrăcată în broderii de mătasă, lucrate de ea cu migală în anii dintîi ai tinereţii. Acolo i-a întins Fane Chiriac o mînă osoasă. Era oacheş şi uscăţiv, mijlociu de statură, dar zvelt şi mlădios. De sub o frunte îngustă şi teşită, cu sprîncene circumflexe şi îmbinate ca un zbor de rîndunele, îl aţintea cu nişte ochi verzi, plini de scăpărări alburii. Îl privea ca pe deasupra unor ochelari inexistenţi, proptindu-şi bărbia în piept, ceea ce îi exagera subţirimea ovalului lunguieţ şi arămiu. Purta un impermeabil vechi, de culoarea vîntului. Lucu nu şi-a dat seama decît mai tîrziu că mantaua asta apăra de ultima degradare unicul rînd de haine al lui Fane Chiriac : un costum de şeviot albastru-închis şi lucios pe la coate, cu pantalonii cam scămoşaţi, dar călcaţi cu atîta grijă, încît dunga lor părea tăioasă ca o muchie de cuţit.

— Sînt sigur că o s-o ducem bine împreună, i-a spus cu un glas metalic şi grav Fane Chiriac. O să fim doi prieteni care au ceva de învăţat unul de la altul.

Vorbea cam răspicat şi rotunjind silabele, ceea ce dădea greutate cuvintelor, încărcîndu-le cu înţeles.

— Eu am să te învăţ ce am învăţat din cărţile de şcoală, iar dumneata ai să mă înveţi cum să uit toată cărturăria mea, continuă el fără să zîmbească. Să nu ţi se pară curios că într-o anume privinţă eu n-am să fiu profesorul, ci elevul. Elevul dumitale, fireşte. Mîine la cinci după-amiază o să ne regăsim aci. Să

nu văd manuale, plaivazuri şi caiete. Metoda noastră se numeşte „văzînd şi făcînd".

Încă o dată, Chiriac îi strînse mîna, şi-l privi în ochi cu o privire apăsată, de hipnotizator profesional. Apoi se înclină cu demnitate şi graţie în faţa doamnei Aretie şi duse cu grijă la buze mîna ei subţire şi parfumată, ca pe un lucru sfinţit şi de preţ.

Astăzi, amintindu-şi cele întîmplate, Lucu se gîndi că scena ar fi cîştigat mult dacă Fane şi-ar fi lăsat la vestiar acel pardesiu impermeabil de culoarea vîntului. Pe atunci însă, astfel de amănunte îi scăpau.

În săptămînile următoare, Fane Chiriac s-a făcut stăpîn de-a binelea pe gîndurile şi închipuirea lui Lucu. Lucrau la un pupitru, ce fusese destinat cîndva rugăciunii, într-o cămăruţă gotică, izolată de celelalte odăi, cu ferestre ogivale şi vitralii colorate, prin care pătrundea o lumină sîngerie. Pentru Fane Chiriac nu existau înţelesuri întunecate şi de nepătruns. Textele şi problemele se limpezeau prin el ca prin farmec. Totul era la mintea omului. Se lepădase de vorbirea cărţilor şi catedrelor, şi folosea numai cuvintele de toată ziua, cu ajutorul cărora pretindea că se pot reda cele mai rafinate şi subtile tîlcuri ale gîndirii. Colegii universitari vedeau în el pe şeful generaţiei.

Spuneau de el : E un mare învăţat, e un abis de ştiinţă. Profesorii îl ţineau la distanţă : Ce fel de ştiinţă e aceea care nu se exprimă în ceea ce Fane numea jargonul universitar ? Avea şi protectori statornici, şi discipoli entuziaşti. Găseau că e asemeni acelor studenţi medievali care se întreceau şi cu magiştrii, şi cu Dracul. „E poate însuşi Mefisto", spuneau fetele cîteodată. Căci studentele îl admirau de la distanţă, la care el le ţinea cu o caldă, dar măsurată bunăcuviinţă. Acel coleg preocupat şi taciturn, care nu în-

cerca să le fie pe plac, le intriga, fără să le atragă. Foarte puţine bănuiau că în rezerva lui mîndră intra şi multă sfială. Fane ştia tot ce se vorbea de el. Era informat fără să întrebe nimic. Auzea tot fără să tragă cu urechea. Nu respingea şi nu linguşea pe nimeni, dar cu vremea Lucu a observat că îşi alegea cu multă grijă intimii, iar printre ei se numărau tineri bogaţi care-i dădeau mese, îl plimbau şi-l pofteau pe la casele lor, în oraş şi la moşie în vacanţă. Oricîtă nepăsare arăta faţă de lucrurile lumeşti (căci Fane îi spusese o dată, pe tonul adînc al marilor destăinuiri : „Nimic din ce se petrece pe pămînt nu are importanţă"), în sinea lui se simţea umilit că trebuia să se arate în faţa femeilor în acel costum unic şi patinat de vechime. Fără îndoială, în acele cercuri studenţeşti în care îşi petrecea existenţa, numai cugetul îţi dădea întîietatea. Dar nu o dată Fane a trebuit să strivească între gene scăpărările de invidie pe care le iscau în fantasticii lui ochi verzi, plini de stele alburii, succesele colegilor eleganţi şi luxos îmbrăcaţi. Ce n-ar fi dat Fane Chiriac să se poată înveşmînta la fel ! Lucrul acesta l-a ghicit Lucu încă din primele luni ale prieteniei lor. Fane a fost acela care i-a atras atenţia, în plimbările lor pe străzi şi prin faţa vitrinelor, asupra frumuseţii nimicurilor ce împodobesc viaţa. Şi după ce aducea laude, în lirismul său sobru şi bărbătesc, nobleţii şi căldurii acumulate într-un simplu ţesut de lînă sau de mătasă ori fulgerelor captive în inima unui briliant, ori tainelor din adîncul unei pietre de smarald, ori zorilor statornicite într-un şirag de mărgăritare, ori veşnicului foc ce se mistuie în nemişcarea metalelor preţioase, ori nostalgiei pe care ţi-o inspiră mobilele de lemn scump al altor veacuri, el nu uita să mai adauge :

— Dar toate aceste splendori nu sînt decît ispită. Omul întreg le opune suprema lui putere : renunţarea.

Dar lui Lucu i se părea că Fane nu practica renunţarea decît cînd nu putea altfel. N-a putut, fireşte, să-şi dea seama dintru început cîte sforţări şi cîte jertfe îl costaseră cele cîteva cămăşi şi cravate de mătasă şi pantofii scumpi pe care Fane îi purta, în vădit contrast cu uzura costumului. Desigur că el a prins cîndva privirea cercetătoare şi nedumerită a elevului.

— Fac şi eu ce pot, i-a explicat Fane. O cămaşă bună şi strălucitor de curată, o încălţăminte impecabilă, soarta le îngăduie chiar şi omului sărac dacă ştie să se chivernisească. Nimic nu e mai penibil decît nişte pantofi grosolani şi scîlciaţi şi o cămaşă obosită cînd se adaugă un costum răpănos. Şi termină doctoral : Cată să salvăm aparenţele măcar prin detaliu.

I-a mai spus cu acest prilej :

— Să ştii că nu mi-e ruşine de slăbiciunile mele. Sînt conştient de ele, asta e totul. Cînd ţi-ascunzi slăbiciunile, eşti ridicul. Cînd le afişezi, eşti neruşinat. Să nu fii niciodată propagandistul unei slăbiciuni sau al unui viciu, cu atît mai mult dacă îţi aparţin. Te faci odios. Eu îmi recunosc slăbiciunile. Lucrul ăsta mă face chiar simpatic. Cei cărora mă spovedesc mi se cred superiori şi se oferă să mă protejeze. Şi fiindcă vorbim de detalii, ştii tu care amănunt mă doare mai mult ? Uite, ăsta !

Cu un gest brusc, Fane scosese din buzunarul vestei un ceasornic de nichel oxidat, cu un lanţ scurt de argint, şi-l depuse pe pupitru.

— E degradant, continuă Fane apăsînd pe cuvinte, să porţi asupră-ţi o asemenea „ceapă". Ascultă ce tare bate ! Trezeşte şi morţii din groapă. Cu neputinţă să

scap de el. Mi-e necesar. Şi trebuie să-l consult pe furiş, ca şi cum m-aş încheia la pantalon. Ah, un Schaffhausen, sau un Patek de mînă... Dar să lăsăm. Deschide Tacitus, Cartea întîia, capitolul treizeci. Eu recit, tu traduci pe măsură.

Şi fără altă tranziţie, Fane, cu ochii în tavan, recită rar şi răspicat :

— *„Tum ut quisque praecipuus rubator, conquisiti et pars, extra castra palantes a centurionibus aut pretoriarum cohortium caesi : quosdam ipsi manipuli documentum tradidere“* [1].

Iar Lucu, între pauze, tălmăcea, ca şi cum i-ar fi ţinut isonul :

— „Pe urmă au fost căutaţi principalii răzvrătiţi. Mare parte, răspîndiţi pe la ţară, au fost ucişi de centurioni sau de pretorieni...“

— Bine, Lucu Silion, văd că nu ne-am pierdut vremea împreună. Cu latineasca ta, ai să te alegi cu un complex de superioritate pe tot restul vieţii. Ce păcat că tratatele diplomatice nu se mai redactează în latineşte !

Fane făcea aluzie la intenţiile Aretiei de a face din fiul său un diplomat. Dar cum de ştia Fane pe de rost un capitol obscur din Tacitus ? Nu cumva îşi pregătea lecţiile de cu seară ? E oare în stare să recite capitolul întreg pe dinafară ? Fane însă schimbă vorba :

— Ajunge atîta învăţătură ! Spune-mi, ce crezi despre femei ?

— Nu cred nimic.

Lucu se roşise.

---

[1] Atunci, întrucît fiecare se roşise de ruşine, adunaţi sau împrăştiaţi şi rătăcind în afara castrelor, au fost ucişi de centurioni sau de cohortele pretoriene ; exemplul acestora l-au urmat şi manipulele (unităţi de 100 de oameni în armata romană).

— Cînd ai să crezi ceva o să fie prea tîrziu. E mai bine să știi cîte ceva mai dinainte. Ai iubit vreodată ?

— Nu încă.

— Nici să nu încerci. Iubirea e o boală născocită și construită în toată evoluția ei de scriitori și poeți. Ceva cam în felul isteriei lui Charcot. Cititorii zevzeci o imită așa de bine, încît suferă după tipic și cîteodată mor.

Clipă de tăcere.

— Ai de gînd să te însori ? reluă Fane.

— Nu m-am gîndit încă la asta.

— Nici să nu te gîndești. În chiar momentul cînd îți pui problema, ești pierdut. Ai să duci toată viața în cîrcă pe cineva. Mai întîi pe doamna cu pirostriile, pe partenera de altar. Pe urmă toată prăsila. Ce se mai alege din tine atunci ? din eul tău ?

Trecură ani. Aproape că uitase de Fane. Știa despre el că se însurase. Ducea în cîrcă și copii. Ținea casă la Tîrgoviște, fiindcă viața era mai ieftină și mai era și profesor de logică și psihologie la liceul de la Mînăstirea Dealului. Era profesor și la Ploiești, și la Giurgiu. Dar era și agregat la catedra de filozofie din București. Existența fostului său profesor parcă se petrecea mai mult în tren. Și deodată, lui Lucu i se făcuse dor de el. Amînase mereu ora revederii : se temea poate de o dezamăgire sau poate de o nouă robie ? A fost o scurtă convorbire telefonică. Cu emoție, recunoscuse glasul metalic de altădată : „Să fii dimineață la șapte aci."

Aci însemna la Steaua Polară, un mic hotel economic din apropierea Gării de Nord, pentru călători grăbiți și cu bani număraţi.

La ora hotărîtă, Lucu se înfățișase la portar.

— Domnul profesor Chiriac? Camera 17, la al cincilea.

Ascensorul nu mergea. Într-un suflet, Lucu urcă scările pînă la ultimul palier. Printr-o uşă întredeschisă la stînga, se vedea un pod vast, străbătut de grinzi uriaşe, întărit cu contraforturi. La dreapta — un culoar întunecos, de-a lungul unor uşi numerotate. 17! O singură bătaie în uşă.

— Intră! răsună răspunsul ca dintr-un fund de butoi.

Lucu se pomenise într-o mansardă îngustă şi dată cu var. Lumina dimineţii se revărsa în diagonală prin fereastra retezată şi cocoţată chiar deasupra acoperişului de zinc, povîrnit spre streşini. Căldura care stagna în odaie se pregătea în arşiţa verii aci ca pe o plită metalică. Lîngă perete — un pat tubular de fier, vopsit alb, ca la spital. Alături — o măsuţă de noapte, două scaune de lemn şi paie împletite, o chiuvetă cu apă curgătoare, şi sub ea — un lighean. Deasupra patului — un raft de lemn cu cîteva cărţi.

— Bine-ai venit! îi ură Fane, scoţîndu-şi capul de sub cearşaf. Muştele! adăugă el grav, în chip de explicaţie.

Faimoşii ochi verzi cu licăriri alburii îl aţinteau pe Lucu din obrazul de pergament arămiu. Fruntea lui Fane se dezgolise uşor pe la tîmple în sus, iar în părul negru, dat pe spate, străluceau ici şi colo fire de argint. Fane îi strînse mîna cu putere.

— Ia să te văd! îi zise. Te-ai făcut bărbat.

Îi făcu semn să tragă un scaun lîngă pat. Lucu surîdea intimidat. Altfel îşi închipuise el această revedere.

— Sînt zece ani de cînd nu ne-am văzut, începu Lucu să spună ceva.

— Nu e vina mea.

— Am vrut să te caut de mult, se scuză Lucu, dar am tot amînat, în speranţa... tăcu încurcat.

— În speranţa că vei veni în faţa mea cu vreo ispravă mai acătării, nu-i aşa ? glumi Fane.

— Poate că da, încuviinţă Lucu intimidat.

— Cît ai stat la Paris ?

— Şapte ani.

Fane zîmbi.

— Biata coana Aretie ! Şi cîte patalamale i-ai adus ?

— Dreptul şi Filozofia.

Fane suspină :

— Eşti de trei ani în ţară... şi la cursul meu n-ai catadicsit să te arăţi.

Se priviră. Lucu se simţi sfredelit şi cîntărit într-o clipă. Aceeaşi căutătură pătrunzătoare, în fundul căreia mocneau flăcările spiritului şi ale voinţei, gata să izbucnească într-un fulger veşnic ţinut în frîu.

— Dacă e aşa, de ce n-ai mai zăbovit ? întrebă Fane.

— De teamă să nu zăbovesc şi mai mult.

— Nu e un cuvînt. Ulise a zăbovit douăzeci de ani.

— Ulise avea un scop. Eu n-am nici unul, mărturisi Lucu.

— Te înşeli, ai unul, răspunse Fane, apăsînd pe cuvinte. Dar scopul tău e meschin. Atîta tot.

— Care e scopul meu ? se apără Lucu.

— Linia de plutire !

Fane se întinse şi căscă a dispreţ.

Pauză. Ochii lui Lucu cercetau încăperea. Pe parchetul soios, tavanul şi pereţii se scorojeau într-un fel de mătreaţă calcaroasă. Un bec electric atîrna golgoluţ de un fir împletit, de-a lungul căruia pogora o panglică de hîrtie de clei, năclăită de muşte. Cearşa-

furile între care Fane se odihnea voluptuos, într-o albă pijama de mătasă cu monogram albastru, erau de culoarea gălbuie a rufelor băgate în boală, iar pe tencuiala de sub raft Lucu zări prizărite cîteva virgule sîngerii. Pe crîmpeiul de covor de lîngă pat zăcea o pereche de papuci jupuiţi, scîlciaţi, ca nişte aripi de găină tăiate şi puse la îndemînă pentru unsul cu gaz al mobilierului.

— Sărăcie lucie, nu-i aşa ? întrebă Fane cu mîinile sub cap şi cu ochii în tavan.

— Am impresia că nu prea merge, mărturisi Lucu.

— E în firea lucrurilor : sînt lefegiu.

— Dar ai lefuri multe.

— Numai patru, se apără Fane cu o comică tristeţă. Ce mai sînt eu pe lîngă unul ca Staicovici ? continuă el. Are cincizeci de simbrii, şi nu le împarte cu nimeni. E drept că poartă barbă, şi barba are căutare în consiliile de administraţie. Cincizeci de simbrii ! Pe cîtă vreme eu nu am decît patru, dintre care numai una pe de-a-ntregul a mea. Pe celelalte trei le fac pe din două cu suplinitorii. O adevărată plagă suplinitorii ăştia !

— Dar ei fac toată treaba, întîmpină Lucu.

— Şi totuşi, crapă de foame, asta vrei să zici. Îi priveşte. Prea se bizuie numai pe muncă ! În lumea noastră, munca este un expedient, cel mai trist şi mai penibil dintre expediente.

— Ciudat ! Te ştiam un laborios.

— Blestemul lui Adam. Dar marii şmecheri scapă de acest blestem. Pun pe alţii să muncească. Eu n-am reuşit încă să fiu un şmecher. Dar voi reuşi.

— De ce te-ai căsătorit ?

Fane se ridică încruntat în aşternut. Chipul lui deveni solemn.

— Nunta mea! se destăinui el, privind în gol. M-am căsătorit pentru că sunase ceasul nunţii mele. Aşa am crezut. Nunta mea, repetă el aproape în şoaptă, aşa cum a fost hotărîtă acolo unde se urzesc destinele, acolo de unde ţi se fac semne. Fane rînji. M-am înşelat. Din tot ce am crezut, m-am ales cu o familie, încheie el pe un ton amar.

Lucu nu înţelegea. Parcă vorbise cu un alt om. Ascultase lucruri care nu se potriveau cu nimic din tot ce îi spusese Fane pînă atunci. Nunta asta, care se rosteşte ca şi cum ar fi scrisă cu N mare... Şi tonul ăsta ascuţit şi tremurat ca de scapet în delir... Ar fi vrut să-i ceară explicaţii, dar se sfii. Dacă s-ar fi folosit de metoda de altădată a profesorului său, ar fi simplificat şi el totul. „Fane, şi-ar fi zis Lucu, nu se înţelege cu nevasta. Dintr-o îndoită dezamăgire: una amoroasă, cealaltă conjugală."

— Mi-ai spus pe vremuri că o femeie, un cămin, e tot ce trebuie ca să împiedice pe un bărbat să se realizeze. Să ajungă, adică, la cea mai mare putere, la cea mai mare ştiinţă, la deplinătatea facultăţilor lui. Să dea tot ce poate da el ca om.

— N-am zis „să se realizeze". Miroase a literatură. Eu nu vorbesc aşa.

— Să devină el însuşi! Foloseai şi o comparaţie: blocul de piatră sau de marmură din care sculptorul scoate imaginea lui Apolon sau a Venerei. Nu e prea nouă.

— Hei, da, am spus! consimţi enervat profesorul. Şi ce-i dacă am spus?

— E că vreau să ştiu: te împiedică, sau nu te împiedică?

— Ce mai întrebi? Uită-te la mine! sună răspunsul iritat al lui Fane.

— Şi ce-ai de gînd să faci ?
— Ce poate face un bou înjugat ?
— Să-şi scuture jugul. Sau să-şi caute măcar un jug de aur.
Fane zîmbi împăciuitor.
— Dacă poate ! Dar în ce mă priveşte, e drept, cred că l-am găsit.
— Unde ?
— În presă.
Se ridică în pat, pivotă pe şezut, îşi dibui papucii cu picioarele. Rămase cu mîinile pe genunchi, cu privirile în pămînt.
— Dacă vrei, te iau cu mine.
— Unde ?
— La gazetă. Şi prin ea, în clasa conducătoare. De-a dreptul.
— Uşor de zis !
— Trebuie să devenim conducători. O să facem politică. Ce te uiţi ? Ştii ce-i politica ?
— Ştiu cîteva definiţii, începînd cu a lui Aristot.
Fane făcu un gest dispreţuitor.
— Toate poartă pecetea ipocriziei... ăsta e cusurul mai tuturor definiţiilor. A mea e mai bună, fiindcă e sinceră.
Se ridică şi începu să măsoare odaia de la un capăt la altul, cu paşi rari şi apăsaţi.
— Politica, rosti el sentenţios, este arta de a face cît mai uşor suportabilă majorităţilor laborioase şi productive guvernarea de către o minoritate egoistă şi parazitară.
Lucu surîse.
— Definiţia mi se pare amuzantă, dar nu rezistă unui examen serios ! Şi mai am de făcut o observaţie, adăugă tare. O avere se agoniseşte cam în două-trei

generaţii. Un om politic vrednic de acest nume se pricopseşte în doi-trei ani.

Fane tăcu şi se uită la el, mulţumit totuşi de efectul obţinut.

Scoase din sertarul măsuţei de noapte un pachet de ţigări şi oferi lui Lucu. Era semnul pregătitor al unei grave discuţii. În cîteva minute, Lucu avea să afle despre ce e vorba.

Opinia publică se numea gazeta înfiinţată de Titus Androne, un inginer bogătaş, mare antreprenor de lucrări publice, foarte meşter în a dobîndi comenzi de la stat pe căi care la întîia privire arătau riguros legale. Avea de luat de la direcţia Căilor Ferate multe zeci de milioane, o creanţă uriaşă, consfinţită prin cele mai înalte hotărîri judecătoreşti. Ce puteau însă face tribunalul şi legea, cînd birocraţia se uită la tine prin ochelarii ei miopi, înalţă din umeri, îţi spune „vino săptămîna viitoare" şi-ţi trînteşte ghişeul în nas ? Săptămînile fac luni, şi lunile fac ani. Casieria veşnic n-avea bani. Şi contabilitatea veşnic avea nevoie de o nouă semnătură, pe o şi mai nouă hîrtie. Ca să poată intra în stăpînirea sumei la care avea dreptul, Titus aflase că trebuie să lase o bună jumătate în mîinile unui consorţiu de înalţi birocraţi, care dimpreună cu casierul vămuiau metodic toate plăţile. Titus cunoştea obiceiul şi datina. Procentul însă era cumplit de mare. Niciodată zeciuiala nu atinsese asemenea culmi. I s-a mai şoptit : e adevărat că ai cîştigat procesul. Dar „ai mişcat din urechi". Şi un biet avocat al Căilor Ferate nu poate să mişte din urechi. N-are mijloace. Asta nu e în măsură să o facă decît avocatul lui Titus Androne. Aşa stau lucrurile. De-aia nu plătim. De-aia n-avem bunăvoinţă. Iar bunăvoinţa noastră, întemeiată pe drepte socoteli, costă cincizeci la sută.

— Cinci la sută, a zis Titus.

— Cincizeci! a replicat consorţiul.

Mînios şi trufaş, Titus Androne n-a mai stat de vorbă. Era indignat. Avea de partea sa pe ministrul comunicaţiilor, pe secretarul general cu şefi de cabinet cu tot, pe directorii de servicii şi de birouri, pînă la referenţi şi dactilografe, pînă la uşieri şi portari, fără a uita, bineînţeles, pe membrii diferitelor comisii de recepţie. Mai avea şi o hotărîre definitivă, cu aşa-zisa autoritate a lucrului judecat. Şi iată că la plată se ivea o nouă serie de vămuitori, fără chip, fără nume, pitiţi pe după un ghişeu şi înzestraţi, ca lăcustele, cu o măreaţă poftă de mîncare. Zadarnic Titus le-a vîrît sub nas săptămînă cu săptămînă — că numai sîmbetele erau zi de plată — fel de fel de porunci şi somaţii în scris, care de care mai straşnice, şi întărite cu toate soiurile de parafe şi peceţi. Zadarnic s-a rugat şi a implorat, în ciuda imperialului său nume, Titus Androne, şi pînă la urmă zadarnic s-a răstit şi a spumegat. Birourile i se împotriveau cu puterea mutismelor şi a schimelor plictisite de unul care nu vrea să priceapă. Într-o zi, Titus a luat o hotărîre eroică: totul, sau nimic. Cineva l-a pus în legătură cu *Opinia publică*, gazeta vehementă dar astmatică a unui grup de cărturari reformatori, al căror titlu mai de seamă, proclamat în articole profetice, era că nici unul dintre dînşii nu împlinise încă patruzeci de ani. Dar tinereţea, talentul şi idealul, voinţa de putere şi îmbogăţire nu puteau acoperi deficitul anual. Elanul reformator al redacţiei luneca pe calea tuturor compromisurilor, vehemenţa şi agresivitatea stilului îşi diluau veninul în poşirca generalităţilor şi a considerentelor abstracte. Încă niţel, şi dintr-o gazetă de atac *Opinia publică* ar fi devenit, sub constrîngerea contractelor de publici-

tată și a subvențiilor de la marile firme, o gazetă metafizică. Tirajul scăzuse ca apele unei viroage în luna lui Cuptor, publicitatea și subvențiile se evaporaseră (după flux, refluxul), cînd Titus Androne, tușind modest ca să-și dea o înfățișare, se instalase în biroul directorial.

E un cincuagenar brunet, cu ochi de căprioară obosită. Mustață tunsă scurt și neagră încă, pe o guriță uimitor de roșie. E subțiratec și elegant. Socoteala lui e simplă. Scuipîndu-și călușul, *Opinia publică* își recapătă glasul de trîmbiță al primelor săptămîni de apariție. Cititorii, uimiți, răspund în gloată la chemare. Titus știe că pentru o gazetă, cea mai bună subvenție e gologanul cititorului. Mai știe că mulți cititori înseamnă multă autoritate, și mai departe, multă capacitate de intimidare și șantaj. O campanie de presă, cu nume proprii și cifre, bine întemeiată pe amănunte și dusă pînă la capăt, într-o gazetă de tiraj, își spulberă sigur ținta, fie că e vorba de un mandarin stingher, fie că e de o întreagă clică. Soarta vămuitorilor de la contabilitate și casierie este deci pecetluită.

Primul an de independență asigurată de banii lui Titus a readus redacției vigoarea pierdută, iar gazetei — cititorii răzlețiți. Al doilea an, publicitatea pe alese, iar nu publicitatea cu orice preț. Al treilea an, beneficiul și autoritatea. Semn neîndoielnic al succesului : un redactor, părăsind redacția, a depus jurămîntul ca ministru. Plecarea lui a lăsat un gol în redacție. Scria, între altele, și un scurt articol săptămînal pe o temă teologală, ceea ce scutea pe cititorul drept-credincios să mai meargă la biserică. Trebuia menținută rubrica. Dar cine să-l înlocuiască ? Cineva s-a gîndit la Fane Chiriac. I se aștepta răspunsul, dacă da sau ba, la gazetă.

— Simt că este ceva de făcut acolo, îi spuse Fane lui Silion cu cea mai cavernoasă dintre vocile sale.

— Dar cum stai cu teologia ? îl întrebă Lucu. Ştiu că nu prea e specialitatea dumitale.

— Specialitatea vine scriind, replică Fane.

Lucu înălţă din umeri.

— La urma urmei, răspunse el ca să fie în notă, nu-ţi trebuie decît un calendar bisericesc şi un *Brockhaus Lexikon.*

— Bravo, îl aprobă Fane, văd că te-ai şi dat pe brazdă. Vorba e, cum punem mîna pe gazetă ?

— Nu mă pricep.

— E nevoie de oameni credincioşi. Vii cu mine ?

Lucu îl privi întrebător.

— Chiar acum ?

— Cînd te-oi chema. Mi-ar face plăcere să lucrăm împreună. Ce stai pe gînduri, bate laba, îl îndemnă băieţeşte Fane, întinzîndu-i o mînă jovială. O să ne facem de joacă acolo.

Pe sub sprîncenele lui îmbinate, Fane se uita la el stăruitor şi zîmbind. Pe Lucu gazetăria nu-l ispitea, dar era încîntat la gîndul de a fi alături de fostul său preceptor.

La două luni după această întrevedere a intrat în redacţia *Opiniei* ca redactor de foiletoane istorice.

...„Scrisoarea asta mi se pare fără de sfîrşit, îşi zise Lucu, e ca într-o mie şi una de nopţi. Nu e însă vina mamei. Fiece rînd e o poveste întreagă."

„Dar a avut proasta idee, citi Lucu în continuare, să te tragă după el în gazetărie. Asta nu e o meserie, şi în tot cazul nu e o meserie pentru un tînăr cu creşterea ta. Dovadă e că nici nu te-ai ţinut. Ai rămas în marginea ei, un foiletonist din an în Paşte. Ah, de m-ai fi ascultat pe mine..."

„Da, dacă te ascultam, mamă, pe tine, acceptam postul pe care mi l-ai găsit la Externe. Acolo, silueta mea distinsă și dichisită, cunoștințele mele poliglote și-ar fi găsit punctul de sprijin, de pe care m-aș fi săltat prin vreo legație din Apus. Ah, existența cosmopolită și paradiziacă de care tu, mamă, n-ai avut parte ! Și valizele diplomatice inviolabile, pline cu secrete de stat : ciorapi de mătasă și parfumuri scump negociabile, medicamentele, devizele și stupefiantele, care rotunjesc veniturile. Unde mai pui recepțiile, ospețele, palavrele și iubirile, și huzurul legănat în perne de piele, pe arcuri flexibile, pe roți de cauciuc, între reședințele de iarnă și de vară, în marile palasuri. Ai vrut să mă înfrupt din toate acestea. Dar nu m-am lăsat ispitit. Știam că la Externe se dă o luptă neîntreruptă de șoapte și bîrfeli pentru fiece post din străinătate. Numai aparențele sînt strălucite și surîzătoare la fericitul corp din care se aleg soliile ce se trimit peste fruntarii. Sub fiece mască sclivisită și fudulă de la Externe se poate citi atenția desperat ațintită spre culisele nevăzute unde se trag sforile și pornesc subit ordinele de rechemare. Nu, mamă, lumea asta de ambiții ierarhice și de slugărnicie, de confort ambulant pe niște valuri perfide nu se potrivește cu idealul meu de bucurii sigure și liniștite."

„Te pregătisem pentru cariera asta, și ți-am prelungit șederea în Apus cît am putut. Nu ți-au lipsit nici sfîrșiturile de săptămînă «peste canal», iar scrisorile tale duioase mă făceau să cred că ești de acord cu mine. Cînd colo, te-ai cuibărit într-o sinecură dubioasă și te-ai furișat într-o îndeletnicire de scrib, nedemnă de un om de lume..."

„Dar, mamă, nu sînt și nici nu vreau să fiu un om de lume !"

„Ai ajuns un boem care n-are nici măcar curajul boemei. Un boem lefegiu. Dar e prea tîrziu ca să mai vorbim despre astea. Nu-mi rămîne decît să mă rog lui Dumnezeu să-ţi dea noroc : e tot ce te mai poate scăpa. Şi acum am să-ţi spun cu ce rugăminte vin astăzi la tine..."

„Mamă scumpă, scrise Lucu dintr-un condei, sînt adînc mişcat. Scrisoarea ta a răscolit în mine toate amintirile, toată viaţa noastră. Aş fi vrut să-ţi răspund îndelung, să-ţi pot spune tot ce eşti tu pentru mine. Dar mi-e teamă să mă gîndesc că eşti tot ce mi-a mai rămas, că, deşi despărţiţi, sîntem singuri-singurei pe lume, că pretutindeni ne pîndeşte necunoscutul şi întunerecul. Îmi dai de veste că ai vrea să vii ; te aştept şi mă bucur că vom fi iar împreună. Sper că nu e nimic grav. Mama mea la doctor, mama mea la dentist. Nu se poate, mamă, timpul n-are putere asupră-ţi. Nu vreau."

Capitolul 4

ANAPODA

Din fotoliul său pitit într-una din boxele de catifea ale cafenelei Esplanade, Silion urmărește prin uriașa vitrină dinspre Calea Victoriei priveliștea mulțimii ce se perindă într-un du-te-vino amețitor la orele unu. Tumultul orașului, orchestrat din uruit de motoare și roți, din tropot de copite și pași, în larma haotică a vieții, îi dezmiardă auzul cu un ison întunecat.

Valsînd la răstimpuri pe propria-i axă cu un vuiet înăbușit, ușa turnantă de la intrare își revarsă înăuntru, cu o largă mișcare de tîrn, partenerii, fie răzleți, fie perechi, și localul, gătit pentru oaspeți, se umple treptat. În jurul meselor imaculate, în fața tacîmurilor de argint și a cupelor de cristal se alcătuiesc sindrofiile de amiază.

Sînt mai întîi obișnuiții acestei braserii de lux ; ei se îndreaptă fără șovăire spre ungherele de care nimeni nu se atinge, pentru că un steguleț minuscul, cu marginile de metal alb, dă de veste cu litere de tipar că locul a fost „rezervat“ din timp. Însemnătatea clientului se măsoară cu această atenție din partea patronului, și toată strategia unui oaspe modest și obscur stă în a pune mîna

pe una din boxele încă libere în care ar vrea să se simtă izolat ca într-un salonaş particular. Domnul Filip, stăpînul Esplanadei, se pricepe să amestece trecutul cu prezentul, să armonizeze confortul şi nostalgia. Din felul cum şi-a alcătuit mobilierul, cum şi-a ales covoarele, perdelele şi draperiile, cum şi-a pus în valoare bolţile în stil vetust prin lumini răsfrînte cu dibăcie din cuiburile lor, se vede bine că domnul Filip e un maestru al decorului şi un prinţ al găzduirii.

Azi, Lucu Silion a avut norocul să prindă una din mesele lui preferate, post de observaţie înlăuntru şi afară, loc privilegiat spre care tinde, îndată ce pătrunde în local, clientela selectă a marii braserii. Asemenea mărunte satisfacţii îl puteau ferici cîte o zi întreagă. În cea mai mare parte a anului, cafeneaua însemna pentru el un fel de bază a existenţei, aşa cum pentru alţii e clubul sau tripoul, aşa cum e baia turcească pentru femeile din Răsărit. Se afundă mai adînc în fotoliu şi aruncă o ochire în jurul său. Printr-un joc ciudat de lumini şi umbre, pe care nu s-a ostenit să şi-l explice, e bine adăpostit aci de privirile indiscrete. Privit din afară, chipul se spălăceşte, îşi pierde conturul şi trăsăturile. Lucu n-ar vrea să fie invizibil, ci numai de nerecunoscut. Îi părea rău că legile moderne nu mai îngăduie portul măştii decît în cadrul carnavalului. Regretul acesta, Lucu l-a mai încercat de nu mai ştie cîte sute de ori. Ocrotit de penumbra boxei sale, se simte în siguranţă, ca un om mascat. Scotoceşte mai departe ungherele ferite şi tainice ale cafenelei, ca şi cum n-ar căuta oameni, ci păianjeni. Privirile i se opresc asupra unui trifoi de capete aplecate peste cîte o farfurie de supă, la o masă din fund. E într-un fel de golf întunecos al uriaşei săli. Acolo, aciuaţi printre mese fără căutare, se află cei trei oaspeţi nelipsiţi, pe care patronul

Filip i-a înscris în inventarul întreprinderii sale, cu drept de a se ospăta de două ori pe zi, la dejun şi la prînz, dar numai din felurile trecute pe lista de bucate la rubrica „*Menu fixe*". În fruntea rubricii, supa de chimen sau de fidea e obligatorie. Ei sosesc cei dintîi şi pleacă cei din urmă, cînd se ridică şi se trag obloanele. Tustrei îl iubesc pe Silion şi-i caută tovărăşia. Dar azi el n-are chef de ei. Îi vede cum înfulecă pe tăcute, cu nasul în ciorbă. Nu sînt frumoşi. Bine-a făcut Filip surghiunindu-i în acest marsupiu al braseriei, prin care chelnerii trec la oficiu, şi consumatoarele la oglindă! Unul şi-a înnodat şervetul la ceafă. Capul lui bolovănos, tuns la piele şi cucuiat, e parcă menţinut la suprafaţa farfuriei de aceste două aripioare de pînză. Lîngă el, o figură de mongol roşcat, spîn şi aproape chel, cu ochii bulbucaţi, şi-a agăţat şervetul de guler. Mănîncă, vorbeşte şi se şterge mereu la gură. În faţa lor e un tînăr scund şi îndesat, cu un cap aşezat prea de-a dreptul pe umeri. Şi-l dă din cînd în cînd pe spate, într-o mişcare de tăgăduire îndărătnică. Giuseppe, Stolz şi Diogenid, întreitul lor nume şi-a înfrăţit silabele şi sună, pentru obişnuiţii localului, ca un titlu de poveste sau ca un număr de *music hall*.

Încredinţat că dinspre partea lor poate fi liniştit încă vreo jumătate de oră, Lucu îşi trage din buzunarul de la piept tabachera de aur masiv. Cu mişcări încetinite, îşi alege o ţigaretă Abdulah şi începe să o fumeze cu o deosebită artă, în cea mai comodă atitudine îngăduită în public. Pune spaţii mari de voluptate între fumuri, se bucură de ameţeala subtilă şi vagă pe care i-o dă tutunul savurat pe îndelete. Cu fiece respiraţie, spiritul i se destramă într-o beţie subţire, care îi estompează gîndurile şi-l leagănă la infinit pe marginea unei fericiri momentane. Atît e de desprins de constrînge-

rile vieţii şi de nepăsător la truda şi zbuciumul oamenilor, încît îşi îngăduie sentimentul că e plămădit dintr-un alt aluat decît muritorii de rînd. E un spaţiu de respect între ei şi el. Şi e încredinţat că va rămîne în faţa lor mereu aşa, cu zîmbetul senin al superiorităţii înnăscute.

Din cînd în cînd, îşi surprinde chipul şi mişcările în oglinda care căptuşeşte pe din afară una din coloanele de susţinere ale imensei încăperi. S-ar fi dorit cu totul altfel decît arăta. Dar nu mai e nimic de făcut. Natura l-a turnat în pielea întunecată a sclavilor şi i-a dăruit ochii galeşi, nocturni şi focoşi ai victimei catifelate, în locul privirii de oţel a lui Siegfried. Dar femeile nu l-au ocolit niciodată, nu l-au lăsat să tînjească de dorul lor. Lui nu i-a fost dat să tragă pentru nici una din ele clopotele unui asediu îndelungat. I-a mers vestea că ar fi nesimţitor, şi el însuşi a fost cuprins de teamă : nu cumva nu era în stare să iubească ? Dar spaima asta i s-a risipit curînd. A iubit-o pe Matilda, iar acum o iubeşte pe Laura şi e mîndru că poate iubi. Adulmecă însă în fiece femeie pricina, vădită sau ascunsă, pentru care se cuvine să fie iubită. Un neastîmpăr îl îndeamnă necontenit să scapere scînteia, să aprindă focul care mocneşte în fiece femeie şi să ardă cu ea pe un rug de fericire menită uitării... Trebuie totuşi să se schimbe. Are să renunţe la femei, are să-i închine Laurei viaţa lui toată. Nu mai e timp de pierdut. Încă o întîrziere, şi se va pomeni într-un impas întunecat. Va orbecăi în zadar după o poartă de ieşire.

...Şi e hărţuit de nevoi. Lefurile de-abia i-ajung pînă la jumătatea lunii. Nu mai are ce vinde. Sarcofagiile cu blănuri, veşminte, bluze şi fote brodate, cuferele pline cu dantele, cu rochii de mireasă, pene de pasărea paradisului, cu sfeşnice, icoane, argintărie, damascuri,

carpete au secat de tot. Din zestrea a două-trei generaţii a rămas pe fund un strat gros de camfor şi naftalină. „*Res mobilia*", gîndi Silion, negăsind alt epitaf de dispreţ acestor mărunte comori de familie. Mai era şi viişoara de la Dunăre, unde trăia Aretie... Silion îşi duse repede mîna la piept şi se pipăi. Scrisoarea către mama sa era unde o pusese ieri. Nu se învrednicise încă să i-o trimită. O va face îndată. Altminteri, are să amîne cine ştie cît. Aşa era el : se hotăra cu greu, dar amîna uşor. I se părea că între timp lucrurile se înfăptuiesc de la sine şi ades în sensul dorinţelor lui. Îşi cunoaşte cusurul şi ar vrea să-l îndrepte.

...Lucu tresare. Cineva se apropiase de el.

— Mi se pare că domnul doreşte...

E oberchelnerul Niculaie, negru şi rotund ca un cărăbuş şi faimos în meseria lui : nimeni mai bine ca el nu ghiceşte gîndul şi gusturile clienţilor. Cu un surîs uleios pe buzele lui umflate, de culoarea lutului ars, Niculaie aştepta. O dungă albastră îi împrejmuia obrajii bucălaţi şi raşi.

— Aş dori... începe Lucu.

— Hîrtie şi plic, îi taie chelnerul vorba, ducîndu-şi mîna la frunte ca un telepat.

— Întocmai.

Niculaie se depărtă îndată, să nu pară că vrea să se bucure de uimirea clientului, şi se întoarse fără zăbavă cu o mapă şi tot ce trebuie pentru scris.

Lucu aruncă o ultimă privire pe misiva lui, înainte de a lipi plicul. I se păru prea scurtă, prea grăbită, prea seacă. Şi dintr-un imbold neaşteptat, adăugă cîteva rînduri :

„Te aştept din tot sufletul, mamă scumpă, şi nu ştiu cum să fac să-ţi grăbesc venirea. În zilele lui hărţuite şi fără de rost, fiul tău nu putea primi, crede-mă, un

ajutor mai adevărat. Sînt la o răspîntie a vieții mele, mamă ; nu te speria, nu e nimic grav. M-am hotărît să mă lepăd de păcate, și atîta tot. Altfel, «ratez» fără greș. Mă paște sărăcia, boala, și pînă la urmă azilul de noapte. Repet : nu te speria, sînt încă departe de prăbușire. Venirea ta mă va îmbărbăta în lupta mea cu Satana, adică cu mine însumi. Te aștept, mamă. Lucu."

Între acestea, Niculaie se ivi din nou, purtînd în palmă, cu acrobatică dibăcie, o tavă încărcată. Puse pe masa lui Lucu o crăticioară de viplă, acoperită, pe care acesta o descoperi.

— *Vol-au-vent* cu ciuperci ! Cum de-ai ghicit, vrăjitorule ?

Tăcut și enigmatic, Niculaie îl servi. Lucu aruncă o privire strategică spre locul clarobscur unde grupul celor trei inși se îmbuiba în dușmănie dintr-un uriaș rasol de văcuță, de care, pesemne, bucătăria restaurantului ținea să se dezbare. Da, nici o amenințare. Grupul mai avea de lucru pentru încă vreo treizeci de minute. Lucu putea să se ospăteze în tihnă.

Trecură minute încete.

— Am onoarea să vă salut !

Un omuleț rotofei se frîngea dinainte, în plecăciune. Lucu își stăpîni un oftat : e domnul Giuseppe. Era un contrast hazliu între făptura roșcovană și numele de miazăzi al omulețului. Cu mîna pe spătarul unui scaun capitonat, pe care-l strîngea cu intenții de ocupant, Giuseppe se uita la el cu ochii lui spălăciți și duioși.

— Te deranjez, coane Lucule ?

Trecuse fulgerător de la pluralul omagial la intimitatea respectuoasă. Într-un răsuflu resemnat, Lucu se liberă de oftatul de care era plin.

— Aștept pe cineva. Ia loc cinci minute.

Omulețul se așeză în diagonală, cu o singură fesă, pe marginea scaunului, și cu un moțăit de recunoștință își sprijini de masa lui Silion vesta proeminentă, pe care strălucea un lanț de aur, bătrînesc.

— Pentru oamenii inteligenți, cinci minute înseamnă o eternitate, începu el. Nu există afacere sau problemă, oricît de complicată, care să nu poată fi expusă în cinci minute.

Vorbea lăbărțat și calm, cu o voce mată și cu siguranța celor obișnuiți să se facă ascultați. Fără îndoială că domnul Giuseppe are de gînd să-i facă una din acele propuneri subtile, menită să-i stoarcă ceva parale.

— E vorba de o afacere, sau de o problemă, domnule Giuseppe ?

— Mai întîi afacerile, și pe urmă problemele. *Primum vivere,* coane Lucule !

Prin urmare, asta era. Pentru nimic în lume Lucu nu se va lăsa buzunărit.

— Cum stai cu femeile, domnule Giuseppe ? (Nu-și dădea seama că punîndu-i întrebarea nu făcea decît să-l imite pe Fane.)

Sprîncenele abia mijite ale lui Giuseppe se înălțară a mirare : două tuleie de un blond-roșcat, răspîndite pe niște pernițe de piele, pneumatice și rumeioare. Ochii lui bulbucați și nițel struniți se obliciră mai tare. Un zîmbet vast îi descoperi dinții cu strungăreață. Cu trunchiul său de broscoi, moale și rotund, se lăsă pe spătarul scaunului. Respiră adînc. Un Buda opărit și blînd care conversează.

— În această materie, rosti el, nu pot decît să-mi declin competența. Din lipsă de experiență.

— Fată mare ? întrebă Lucu interesat.

— Să nu exagerăm, coane Lucule! Dar în privinţa femeilor m-am menţinut totdeauna în limitele strictului necesar.

— Eşti un Casanova, domnule Giuseppe! Strictul necesar creşte mîncînd, ca şi pofta.

— *Je suis une petite nature*[1], coane Lucule, să nu uiţi asta.

— Eşti însurat?

— Şi de ce n-aş fi însurat? răspunse pe un ton de cantilenă Giuseppe.

— Cîţi ani ai, domnule Giuseppe?

— Patruzeci şi şapte, prost conservaţi.

— Arăţi bine, mult prea bine, domnule Giuseppe: eşti trandafiriu de tot. Numai vîna asta albastră a frunţii mi se pare cam umflată. Bagă de seamă, maestre, adăugă Lucu ameninţîndu-l cu degetul; nu te juca cu „subitul"! Fii cuminte!

— Am o inimă obosită şi un sînge prea năvalnic, oftă Giuseppe.

— Eşti amorezat?

— Nu sînt erou de roman, coane Lucule. Sînt un om însurat. Ştii dumneata poezia căminului.

— Poezia resemnării!

— Zi-i cum vrei, numai poezie să fie.

— Dar dacă schimbi partenera, poezia e mereu nouă.

— Şi obositoare, coane Lucule. Croit cum sînt, prefer să mă cruţ.

— Ca să trăieşti cinci ani mai mult?

— De ce nu? Îţi îngropi duşmanii. E o satisfacţie.

— Ai mulţi duşmani?

Giuseppe nu răspunse. Întrebarea trezise într-însul bănuiala că Lucu i-o luase înainte cu întrebările ca să-l

[1] Fizicul nu-mi permite.

împiedice de a-i vorbi despre ce-l adusese la el. Trebuia să pună capăt diversiunilor și să înceapă și el a pune întrebări. E calea cea mai scurtă care duce la țintă.

— Un om neînsemnat ca mine nu poate avea decît prieteni, sună tardiv răspunsul lui Giuseppe. Dar dumneata de ce nu te însori, coane Lucule ?

— Ca să nu-mi asasinez nevasta.

Răspunsul acesta nu-l surprindea cîtuși de puțin pe Giuseppe. Dar el găsi că ar fi nimerit să simuleze oarecare uimire, ca să-i facă plăcere lui Lucu. Își holbă deci ochii bulbucați, tocmai cît trebuia ca să-l îndemne să se explice.

— Conviețuirea prelungită poate duce la crimă, îl lămuri pe un ton doctoral Silion. Adu-ți aminte de conviețuirea forțată a exploratorilor polari izolați ani de zile pe o banchiză. Ajung să se cunoască atît de bine, încît se urăsc și își doresc unul altuia moartea.

— Păcat ! suspină Giuseppe. Cunosc eu o fată de neam bun. E frumoasă și bogată. Scapi de griji pe tot restul vieții.

— Grijile mă stimulează, minți Lucu, n-aș putea trăi fără ele.

— Eu, unul, prefer banii fără griji grijilor bănești, coane Lucule.

— Mai bine calic și slobod decît bogat și înjugat, Giuseppe.

— Dar nu asta era propunerea mea, cucoane, n-am venit să te pețesc. A fost o vorbă în vînt.

— Văd că ai intrat pe calea mărturisirilor ; s-aud propunerea ! îl somă Lucu.

— Îmi dai voie să beau un pahar cu apă ? întrebă Giuseppe, ca și cum s-ar fi pregătit să țină un discurs.

Și, fără să aștepte învoirea, bău, trase batista de olandă de la piept și și-o trecu peste buze.

— Am o idee minunată, începu el. În afaceri totul e ideea, chiar şi la noi, unde imaginaţia creatoare e dispreţuită, iar efortul e inutil. Vreau să...

— Destul ! întrerupse Lucu. Propunerea dumitale e respinsă.

— Dar nici n-ai auzit-o ! exclamă Giuseppe, într-adevăr jignit.

— Cît am auzit mi-a fost de ajuns, declară Lucu. Dacă dumneata vii cu ideea, înseamnă că eu trebuie să viu cu capitalul, şi eu n-am bani !

— Mie-mi spui, coane Lucule ?

— Sau cu munca !

— Ar fi culmea, maestre !

Şi Giuseppe zîmbi ca unul căruia i se povestesc lucruri de mai înainte ştiute.

— Cum era să-ţi cer dumitale capital, domnule Silion ? întrebă el căutînd să dea greutate cuvintelor. Dumneata eşti capitalul. Un capital care se ignoră. Un capital nespeculat.

— Nu văd ce se poate specula din mine. Mai curînd aş specula pe alţii.

— Eşti autorul minunatei *Vieţi şi domnii ale lui Decebal.* Mîna lui Giuseppe descria în aer rotocoale de admiraţie. O capodoperă ! De ce n-ai perseverat, maestre ?

— *Perseverare diabolicum !* [1] lansă Lucu, fără să prea ştie ce spune.

Cu nasul în farfurie, purcese a mînca grăbit dintr-un somptuos profiterol cu şocolată şi frişcă, pe care i-l servise Niculaie. Era singurul mijloc de a imita tactica struţului, pentru a se feri de avalanşa de elogii care îl ameninţa.

---

[1] A persevera e un lucru diabolic !

Celălalt urmă nemilos :

— De ce vorbeşti aşa, *cher maître?* Am citit-o de două ori, din scoarţă în scoarţă. Mi se mai întîmplă şi astăzi să recitesc din cîte un capitol, la culcare. E cartea mea de căpătîi. Erudiţie, imaginaţie şi magie verbală.

— Schimbă placa ! Să vorbim de altceva !

— Te înţeleg, *cher maître.* Cartea asta nu ţi-a adus decît neajunsuri : invidia profesorilor şi nici un ban în plus. Eu însă îţi aduc posibilitatea să cîştigăm, ţine minte, să cîştigăm bani grei cu o carte de succes, uşor de scris şi durabilă, o carte care „rămîne" !

— Uşor-neuşor, pe mine nu mă interesează decît o carte care se scrie singură.

— Minunat, *cher maître!* Ai pătruns în miezul chestiunii. E chiar o carte care se scrie singură. Nu trebuie decît s-o iscăleşti.

— Mersi ! E prea mare efortul.

— Ai dreptate. Te iscălim noi, coane Lucule.

Cu mîinile sale diafane, domnul Giuseppe scoase dintr-un joben imaginar o cloşcă şi o duzină de ouă de aur şi adăugă :

— *Et voilà!*

Silion se uită ostentativ la ceas : trecuseră de mult cele cinci minute. Era intrigat. Ar fi vrut să afle despre ce e vorba, fără să întrebe nimic, păstrîndu-şi toată plictisita lui demnitate. Din depărtarea clarobscură a golfului unde avea loc zilnicul praznic al calicilor cafenelei, un mănunchi de capete adunate la masa lui Stolz şi Diogenid urmărea scena în tăcere. Giuseppe vorbi din nou.

— Dacă nu mă înşel, *cher maître,* eşti vicepreşedintele Uniunii Istoricilor Independenţi ?

— Nici o bucurie, meştere. Uniunea se întruneşte o dată pe an, la realegerea comitetului. Sînt reales regulat pentru lipsa mea de activitate. Avem aproape tot atîţia membri în comitet cîţi sînt în toată uniunea.

— Prin urmare, recită Giuseppe, eşti Lucian Silion, vicepreşedintele Uniunii Istoricilor Independenţi şi autorul *Vieţii şi domniei regelui Decebal*, premiată (din greşeală) de Academia Romînă. Şi pe deasupra, mai eşti şi înalt funcţionar la Intercultur...

— Consilier, îndreptă Lucu.

Giuseppe îşi ridică mîinile, dar nu prea mult, înspre tavan.

— Admirabil ! Să-mi îngădui însă o uşoară modificare : în loc de consilier *la*, să zicem : consilier *al* Oficiului Intercultural.

În amîndouă părţile frazei, Giuseppe accentuase mai cu putere pe cuvintele *la* şi *al*, iar acum se uita la Silion cu o privire menită să-i stoarcă un tribut de admiraţie. Lucu înălţă din umeri.

— Nu văd unde vrei să ajungi.

— La o carte de vizită. Ne trebuie una concisă şi impozantă. O avem.

— În ce scop ?

Giuseppe se aplecă peste masă şi vorbi confidenţial, aproape suflînd în zeama de şocolată cu frişcă din farfuria lui Silion :

— Ca să lansăm noua dumitale operă.

Silion se îndreptă deodată în fotoliu. Mişcarea lui păru că împlîntă un semn de întrebare în aer, dinaintea lui Giuseppe.

— De necrezut ! exclamă acesta. E vorba de *Arhondologia Romîniei Mari*, cu subtitlul *Index al principalelor familii romîneşti din vechiul regat şi din provinciile alipite*, lucrare redactată şi editată de Lucian

Silion, vicepreşedinte al Asociaţiei Istoricilor Independenţi, consilier al Oficiului Intercultural şi de Turism, autor al *Vieţii şi domniei regelui Decebal*, studiu premiat de Academia Romînă *etcaetera, etcaetera...*

Zise şi se lăsă pe spătarul scaunului, să măsoare în voie efectul cuvintelor rostite cu o voce placidă. Lucu tăcea.

— Minunată idee, nu-i aşa, coane Lucule ?

Lucu se uită la ceas.

— Au trecut de trei ori cîte cinci minute.

— Nu m-ai înţeles, scumpe meştere, se repezi, neliniştit deodată, Giuseppe. Cine n-ar subscrie o sumă oarecare ca să-şi vadă numele tipărit într-o carte cuprinzînd lista boierimii adevărate ? Cartea noastră, pardon, cartea dumitale, e almanahul Gotha al Romîniei. E un certificat. Singurul. E şi un act patriotic. Înzestrăm ţara, o dată pentru totdeauna, cu o veritabilă elită. Creăm o nobilime. Şi dumneata ştii că *noblesse oblige.*

Fără voia lui, Silion surîse. Roşu la faţă şi încurajat, Giuseppe urmă :

— Nu e familie la noi care să nu aspire, şi de foarte multe ori să nu pretindă la boierie. Toţi se trag, cînd îi cauţi, dintr-un spătar sau dintr-un vornic, dacă nu dintr-un voievod pămîntean sau fanariot, sau chiar dintr-un împărat bizantin de-a dreptul. Alţii se mulţumesc cu o diplomă de nobleţă de la Viena sau de la Petersburg, cei mai modeşti pogoară dintr-un răzeş, dintr-un moşnean sau dintr-un vlădică.

— Cei mai mulţi mint.

— Şi ce interes avem noi să-i dezminţim ? întrebă cu un accent inefabil Giuseppe.

— De-aia m-ai uns pe mine autor... ca să autentific minciunile, rînji Silion.

— Dar cine ţi-a spus dumitale că sînt minciuni? protestă Giuseppe. Vom controla toate documentele, toate afirmaţiile. Neamul nostru nu e prea numeros. În sînul lui, toate înrudirile sînt cu putinţă. Cu toţii ne tragem, mai mult sau mai puţin, din Ştefan cel Mare... sau din împăratul Traian. În cartea noastră, crede-mă, e loc pentru toată lumea.

— Eşti optimist.

— Sînt realist. Toată lumea îşi va da seama că din clipa în care un cetăţean e trecut în cartea de aur a nobilimii, el este *ipso facto* consacrat nobil. Ce? Am să fac eu contestaţie? sau dumneata? sau dumnealui? Cu arătătorul său ţeapăn şi acuzator, punctă spre un bătrînel grăsun şi oacheş, care, de la masa la care ospăta singuratec, tresări şi îi surîse intimidat, prin ochelari.

— Cartea noastră, continuă el înfierbîntat, e ca vinul tras în sticle. După un an de la apariţie e un obiect de curiozitate. După doi ani devine un document venerabil. Irefutabil. Şi asta, mulţumită cărţii dumitale de vizită. Iarba-fiarelor!

— N-am ştiut asta!

— Pătrund cu ea în casele cu adevărat boiereşti. Sînt cel mult două duzini în toată ţara. E vorba de nişte oameni scăpătaţi. Sînt modeşti, dar foarte vanitoşi. Sînt risipiţi, din fericire, pe toată întinderea alfabetului, de la a pînă la zed. Ei sînt momeala şi farmecul afacerii. Burghezia, mare şi mică, va fi foarte măgulită să se vadă tipărită, graţie poziţiei lor alfabetice, alături şi printre familiile autentic boiereşti. Ambianţa înnobilează, declară Giuseppe, ăsta e principiul.

— Fireşte, confirmă Silion, principiul vaselor comunicante.

Cu latul mîinii, Giuseppe scutură de pe faţa de masă nişte firimituri imaginare, şi replica lui Silion se spulberă în vînt.

— Prin urmare, dau mai întîi o raită pe la boieri. N-am să-i pun la nici un bir, cu toate că ei cînd au putut au luat şi de la morţi, şi de la vii. Dar pe adeziunea lor şi pe hrisoavele lor se întemeiază tot edificiul nostru. Am să le expun proiectul dumitale (Silion îşi stăpîni o tresărire), şi voi fi bine primit. Cum îi vorbeşti cuiva despre strămoşi, devine amabil, cu condiţia să nu-l înjuri. O să fiu precedat de cîteva rînduri prin gazete, care anunţă că istoricul Lucian Silion lucrează la o arhondologie a tuturor provinciilor romîneşti : a lui Sion se mărginea la Moldova. Cu datele dobîndite de la urmaşii aproximativi ai vechilor boieri, tipărim prima fasciculă ; ăsta e secretul afacerii : fascicula. Vom fi urmăriţi de public de la o fasciculă la alta, ca un roman foileton de pe vremuri. Şi aşa îmi încep turneul printre industriaşi, negustori şi burghezia de mijloc. Voi fi ajutat de Stolz, de Diogenid şi de doctorul Felix, care tocmai intră, legănîndu-se ca un răţoi, pe uşă.

Silion se întoarse şi recunoscu pe aşa-numitul doctor Felix. Îşi purta titlul pe temeiul unor autentice patalamale nemţeşti : studiase filologia clasică. Îl văzu cum se îndreaptă spre masa din fund, surîzător şi zvelt, în haine uzate şi strînse pe corp, cu mînecile prea scurte, sau cu braţele prea lungi. Se mişca alene şi-şi purta capul plecat spre umărul stîng, ca Alexandru cel Mare. Un chip costeliv, cu fruntea goală, încadrată de rare bucle castanii, şi cu gura întredeschisă într-un etern surîs de ironie blajină, care îi descoperea dinţii ovali şi deşi. Doctorul Felix era un om modest, dar sigur de superioritatea lui fizică şi morală.

— Pe Diogenid şi pe Stolz îi asmut asupra negustorimii de mijloc şi a micii industrii. Pe Felix îl îmbrac bine şi-l trimit la saşii şi şvabii de peste munţi. Vorbeşte „germana" la perfecţie. Mi-ar mai trebui un băiat distins, un nobil scăpătat, să cutreiere prin castele secuieşti şi maghiare. Asta va da un fel de lustru lucrării noastre. Bietul Felix ! Va trebui să-l angajăm la fix, fiindcă grofii n-au bani. Sînt şi ei o momeală, ca şi colegii lor moldovlahi. O să-l salarizăm.

— Şi de unde banii ?

— O, nu cunoşti felul de viaţă al lui Felix. Găteşte şi spală singur pe o teracotă cu plită. Hrana lui ? Lapte, ouă şi cîrnaţi. Locuieşte într-o cămăruţă de doi pe doi, ca să nu-l coste nici chiria, nici încălzitul. Doarme într-un culcuş îngust ca la *vagon-lits*, ca să nu-i mănînce din spaţiu şi mai ales să nu ispitească femeile să rămînă la el peste noapte. Totul e calculat şi redus la strictul necesar, pentru ca doctorul Felix să fie scutit de griji şi să soarbă liber din potirul vieţii. Trăieşte din cîteva lecţii de limbi moarte şi moderne pe la coreligionarii săi.

— *A propos*, evreii ? Ce faci cu evreii ? întrebă Silion. N-au strămoşi de trecut pe listele boieriei...

Pe buzele lui Giuseppe flutură din nou zîmbetul de indulgenţă al specialistului în faţa unui argument profan.

— Uiţi rabinii, uiţi cohenii şi leviţii, uiţi pe bancherul uitat din secolul al paisprezecelea, uiţi pe medicul lui Ştefan cel Mare ! Las' pe mine : unul n-are să-mi scape ! În întreprinderea noastră avem un mare aliat (Giuseppe zîmbi pînă la urechi şi-şi pironii ochii în tavan) : femeia ! Cred că nici una din matroanele noastre nu va tolera ca pe această listă să figureze prietena ei, şi ea nu. Şi voi avea grijă ca fiecare din

ele să afle că vecina ei cu tot poşidicul şi-a păstrat un loc de frunte pe această listă.

Silion se înveselise. Nu se mai simţea jignit, dar socotea că era timpul să pună capăt acestei convorbiri.

— Ştii ceva, domnule Giuseppe, caută-ţi alt ratat. Sau mai bine, o venerabilă rablă. Un academician astmatic sau vreun general acoperit de cicatrici şi de decoraţii. Pentru o treabă ca a dumitale, eu n-am încă vîrsta potrivită. Peste treizeci-patruzeci de ani, poate! Mai încearcă atunci.

Giuseppe întinsese mîinile, cu palmele goale îndreptate, zăgaz, înspre Silion, să oprească această prematură avalanşă.

— Eu nu ţi-am cerut nici un răspuns, coane Lucule, se tîngui el. Ţi-am expus un plan. Te rog să te mai gîndeşti. Atît!

— Bine, domnule Giuseppe, am să mă mai gîndesc. Cînd mi s-o înfunda rău de tot... cînd n-oi mai avea de pierdut decît onoarea, am să mă fac milionar cu ajutorul dumitale. Şi acum, iartă-mă, dar văd că domnul Filip mă pîndeşte de un sfert de oră. Cine ştie ce-o să-mi mai audă urechile?! Fără supărare, nu-i aşa?

Şi cu un zîmbet şi o privire de curtezană, Silion îi întinse o mînă cordială. Giuseppe se ridică pe picioarele lui arcuite şi, înclinîndu-se ca un subordonat care primeşte felicitarea comandantului, se depărtă cu băgare de seamă printre mesele cu lume şi chelnerii care forfoteau grăbiţi cu tăvile în echilibru.

— Omagiile mele, domnule consilier de neant!

Şi domnul Filip se înclină încet, dar exagerat. Prin ochelari, privirile lui îl măsurau afectuos şi ironic.

Înalt şi lat în umeri, domnul Filip era încredinţat,

cu toate că se ştia cam pîntecos, că plecăciunile sale sînt netăgăduit de graţioase. Purta o veşnică vestă albă, cu lanţ subţire de aur, şi peste pantofi nişte ghetre imaculate cu nasturi de sidef. Pentru el, eleganţa demodată era cea mai autentică eleganţă.

Salutul lui, de o căutată bizarerie, îl surprinse pe Lucu. În ochii lui se aprinse o luminiţă de alarmă. Un asalt de gingăşii agresive devenea de neînlăturat. Cei doi vechi şi buni amici îşi strînseră mîna. Filip îşi trase un scaun capitonat şi se aşeză cu de la sine putere. Silion oferi ţigări. Filip refuză şi-şi scoase din buzunarul vestei un trabuc. Două trîmbe de fum.

— Ce mai face umbra pe care o faceţi pămîntului de pomană ? se interesă Filip, plin de politeţă.

— Ce poate face umbra unei umbre ? răspunse cu modestie Silion, care socotea că în faţa unui adversar de mai înainte pregătit, cea mai bună tactică era defensiva.

Îşi surîdeau, pîndindu-se cu afectuoasă ostilitate. Filip era în toanele lui de educator. Lucu a înţeles-o după felul anumit în care Filip îşi ţinea capul dat pe spate, cercetîndu-l mai mult cu nasul decît cu ochii. Înlăuntrul nărilor lui dilatate şi dispreţuitoare se răsuceau, ca nişte cîrcei, fire negre de păr, sîrmoase şi rebele.

— V-aţi făcut rondul de dimineaţă, domnule consilier ?

— Ca de obicei, răspunse Lucu, fidel tacticii sale.

— V-aţi vizitat şefii şi protectorii ? Le-aţi oferit ţigări englezeşti ?

— Egiptene, rectifică Lucu.

— Aţi telefonat cucoanelor dumnealor, să vă interesaţi cum au dormit demnitarii, odraslele şi pechinezii ?

— N-aş fi putut să neglijez acest punct de program.

— Le-aţi tălmăcit visele ?

— Ca o vrăjitoare antică.

— N-aţi uitat, desigur, să puneţi şi pedala...

— Care pedală ?

— Pedala oare dă glasului dumneavoastră un timbru de violoncel amestecat cu contrabas, cînd vorbiţi cu femeile. Asta introduce o insinuare sexuală în cele mai nevinovate şi protocolare întrebări. E ca o cantilenă pe care o îngînă prostituatele cînd fac trotuarul. Vocea domniei-dumneavoastre gîdilă auzul cucoanelor şefilor dumitale ierarhici. „Ce băiat încîntător e Lucu Silion... Un adevărat Şaliapin la telefon. A întrebat şi de Pissy !" Aşa se motivează absenţele şi se păstrează sinecurile ! oftă Filip din vastele lui adîncuri.

— Fireşte ! îl confirmă Silion, sînt întotdeauna pentru efortul minimal.

— Dar agenda ? V-aţi purecat agenda ?

— N-am nici un proces săptămîna asta.

Filip pufni pe nas, într-un fîrnîit prelung şi jignitor, cum fac ştrengarii cînd vor să arate că nu-şi mai pot stăpîni rîsul de atîta caraghioslîc.

— Hei, bată-vă să vă bată ! exclamă într-un sfîrşit Filip, fără să se lase de pluralul de politeţă, care i se părea că pune un accent irezistibil ironiei sale. Cu procesele dumneavoastră, domnule consilier, m-aţi înveselit. Dar eu vorbesc de agenda de sfinţi şi mucenici, de calendarul intim, de onomastice şi aniversări, ăla mă interesează ! Să nu rataţi vreun director sau vreo directoreasă care se sărbătoreşte. Cît vă costă lunar florile şi telegramele ? O scoateţi la capăt cu douăzeci la sută din buget ?

— Cînd nu cumpăr orhidee...

Filip căută cu privirea un punct slab, ca să atace iar.

— Văd că aveţi un apetit grandios ; vine din sentimentul datoriei îndeplinite.

— Ai ghicit ! Dar nu ştiu de ce tot nimeresc în spelunca dumitale otrăvită. O să-mi caut alta.

Filip surîse cu îngîmfare.

— Localurile mele sînt ca femeile de care ai vrea să scapi, dar nu te înduri. Fără nici o aluzie ! adăugă el, punîndu-i o mînă pe umăr. Te simţi bine aici şi ai să tot vii pînă voi lichida şi voi deschide altul la loc mai potrivit. După mine, centrul nervos al Capitalei se mută mai spre bulevard. Ai să mă urmezi şi acolo.

Filip îşi roti alene privirile şi nasul, adulmecînd cu satisfacţie peste mesele şi boxele ticsite. Se uita ca un *cowboy* peste o cireadă care îi aparţine.

— Merge strună, interpretă Silion, te umpli de bani.

Filip îl privi cu amărăciune, ridicînd spre Lucu un arătător bulbos.

— Nu banii mă interesează, ci succesul. Sînt un amfitrion, nu sînt un antreprenor. Vreau să am prieteni mulţi, care să se simtă bine la mine. De dimineaţă pînă seara. Să-i văd, şi cîteodată să stau de vorbă. Chiar cînd îmi pierd vremea cu de-alde tine, adăugă el tutuindu-l. Un loc de destindere şi de întremare, urmă el, în care totul, aşezarea, mobila, lămpile, colţurile, boxele, totul e ales şi desenat de mine : o oază de catifea, de cristal şi de palisandru în deşertul de asfalt al Bucureştilor.

— Devii poet, îl întrerupse Lucu.

— Nici un nabab nu-şi poate permite să primească zilnic atîta lume. Dar o primesc pe socoteala ei. E beneficiul meu moral. De aceea m-am apucat de negustoria asta.

— Iar idealul tău ar fi să-ţi hrăneşti clientela gratis ! Ba să-i mai dai şi bani de buzunar !

Filip îl ascultă cu arătătorul întins.

— Chiar aşa ! confirmă el, punctînd energic în aer.

Silion trecu hotărît la ofensivă.

— Eşti un neurastenic, ţi-e frică de singurătate. De-aia te-ai făcut antreprenor. Vrei lume în jurul tău zi şi noapte, suferi de insomnie, ai nevoie de glasuri, de farfurii care se sparg, de certuri la bucătărie, de discuţii cu chelnerii, de daraveri cu fiscul... Vrei poate să uiţi ceva — vreo dragoste nefericită, vreo escrocherie ratată, sau vreo crimă sadică, mai ştii ?! Cu tot aerul tău de cămătar cumsecade, eşti în fond destul de sinistru... Silion se întrerupse şi se uită la el cu atenţie. Da, destul de sinistru, cu toate că semeni cu un sifon cu ochelari.

Filip tăcea. Un surîs de superioritate amuzată îi flutura pe buze. Pe un şervet de hîrtie, Lucu trase cîteva linii cu creionul şi i-l împinse amfitrionului. Era profilul lui Filip, în chip de sifon cu ochelari.

— Mai bine te făceai caricaturist, spuse Filip. La liceu erai un caricaturist remarcabil. Cînd te-ai întors de la Paris ai publicat nu ştiu ce biografie romanţată. Ai avut succes. Şi pe urmă nimic. Păcat de tine !

Cu o strîmbătură plictisită, Silion înlătură elogiile.

— *Vanitas vanitatum !* [1]

Printre rotocoalele de fum ale propriului trabuc, profilul de şoim al lui Filip se înălţă solemn şi blînd.

— Te scufunzi pe nesimţite.

— Nici o grijă : sînt prea bun înotător.

— Ai să oboseşti.

---

[1] Deşertăciunea deşertăciunilor !

— Un bun înotător nu oboseşte dacă apele sînt călduţe. Cît mai puţine mişcări, cît mai imperceptibile : iată secretul plutirii. Numai un ageamiu se bălăceşte, spumegă şi-şi pierde respiraţia. Eu fac numai aşa — Lucu pianotă cu degetele prin aer — şi rămîn pe linia de plutire.

— Nu e de ajuns, pune-i motor !

Lucu îşi duse mîinile la urechi.

— Face zgomot !

Filip se întoarse spre el, cu o mişcare a corpului, cordială.

— Spune drept, eşti mulţumit de tine ?

— Dar tu de tine ?

— Nu vrei să te pui pe lucru ?

— Tţ ! făcu Lucu ştrengăreşte.

— Mai ai cîţiva ani valabili, şi pe urmă va fi prea tîrziu.

— Vreau să-i trăiesc bine.

— Te finanţez eu dacă lucrezi.

— Adu banii !

— Ce făgăduieşti ?

— Un autograf.

Filip îşi ridică mîinile în aerul îmbîcsit de fum, apoi şi le lăsă în jos, deznădăjduit.

— Sînt un imbecil, ai dreptate. Să mă ierţi, te rog, că mi-am permis...

Lucu îi puse o mînă pe manşetă.

— Nu te supăra. Sînt şi rămîn un inutil. Dar nu fac rău nimănui.

— Consumi fără să produci, rosti Filip sever.

— O, atît de puţin ! Sînt un zero în socotelile acestei lumi. Marele contabil m-a pierdut sau m-a uitat în catastifele sfinţiei-sale. Adună şi scade, împarte şi înmulţeşte fără să ţie seama de mine. E comod să fii

un zero absolut: e ca la armată cînd nu te au la ochi nici gradaţii, nici ofiţerii; e un sentiment excepţional.

Filip îl pîndea dindărătul unui zîmbet blînd şi amuzat.

— Nu te înţeleg, declară el. Fac şi alţii ca tine...

— Adică nu fac nimic, preciză Lucu întrerupîndu-l.

— Dar o fac din spirit de revoltă, ca să nu intre în procesul de producţie, cum spun ei. Tu însă nu eşti un revoltat. Ba mi se pare chiar că nu eşti revoltat de loc.

— Cîtuşi de puţin. *Tout est pour le mieux*[1], cunoşti formula.

Filip izbucni:

— Care va să zică, nu eşti decît un producător de *guano.*

— Un producător...

— De *guano.* Nu găsesc o expresie mai poetică, *pour votre service.*[2]

Glasul domnului Filip sunase metalic şi nazal, ca întotdeauna cînd i se părea că şi-a înfundat adversarul.

— Ai fost pe Insula Şerpilor? întrebă nostalgic Lucu.

Filip făcu o schimă de dispreţ.

— Nu văd legătura.

— E paradisul păsărilor marine, îl informă Silion. Se abat pe insulă în stoluri astronomice, uneori văzduhul e alb de aripi şi de spume. E un concert de ţipete, de zboruri şi de vuiet, mai ales în epoca în care raţele şi pescăruşii vin să-şi depună ouăle. Şi stîn-

---

[1] Totul e cum nu se poate mai bine.
[2] Pentru dumneavoastră.

cile se acoperă treptat de *guano* alcătuit din contribuția păsărilor, a elementelor și a timpului.

— Iar tu ești pasărea măiastră, care le concurează de la distanță.

— Tot ce se poate, admise Lucu suflecîndu-și buza a nepăsare. Dar nu o fac dinadins.

Filip se uită la el cu o deznădejde comică în ochelarii lui concavi ca niște lupe.

— Și ce-ai realizat cu asta ?

— Starea de echilibru indiferent ! răspunse Lucu grav. Echilibrul acela instabil, care se menține totuși la infinit, fără eforturi, ci numai prin legănări.

Convorbirea le fu întreruptă de un fel de cutremur, zgomotos și scurt, al ușii turnante, care cîteva clipe se înțepeni pe loc. Lucu și Filip văzură două staturi înalte, un bărbat și o femeie, care se înghesuiseră amîndoi într-un singur compartiment al ușii, împiedicîndu-i pivotarea fără sfîrșit. Intimidată că se dă astfel în spectacol, perechea rîdea cam în silă și căuta să înainteze cu pași nevăzuți, dar mici și prudenți, atît cît îngăduia spațiul redus în care intrase ca într-o colivie. În sfîrșit, ușa îi revărsă în local.

Lucu făcu ochi mari. Recunoscuse pe doamna din Piața Palatului, doamna care cumpăra crizanteme, doamna în a cărei trăsură își răsturnase cu atîta entuziasm coșul cu flori. Purta un *tailleur* călduros, de culoarea toamnei ruginii, în care talia ei zveltă răsărea ca dintr-o teacă. Bereta și eșarfa păreau să fie din același material. „Îmi place mersul ei, își zise Lucu, felul însă cum pune picioarele pe pămînt e cam studiat, prea le pune la preț, drept e că are și de ce..."

O însoțea un fel de stegar în civil, ale cărui veșminte, uzate, dar de o stofă scumpă și de o croială elegantă, erau întreținute cu acea grijă pe care băr-

baţii prea înalţi sînt siliţi să o dea ţinutei lor ca să nu pară căzuţi în mizerie. Cu obrazul lui ofilit şi gălbui, cu ochii lui întunecaţi şi rătăciţi, cu spinarea lui deşirată şi niţel adusă, părea trecut de cincizeci şi cinci de ani. Deşi bărbierit proaspăt, chipul şi bărbia lui apăreau încadrate în două fîşii albastre. Părul, încă negru şi des, era menţinut pe dreapta şi pe stînga unei cărări impecabile, cu pomezi vîrtoase.

Sprîncenele lui late se prelungeau în virgule subţiri în jos pe tîmple, iar pleoapele lui languroase, cu genele bovine, erau menite să atenueze, parcă, expresia nesigură şi neliniştită a privirilor. Acest belşug capilar, precum şi înfăţişarea catifelată a fiinţei trădau poate vagi origini orientale. „E un armenoid", îşi zise Silion, cuprins de o antipatie subită pentru o întreagă veche şi nobilă naţie, fiindcă nu-şi putea lămuri ce fel de legături existau între acest om şi doamna din Piaţa Palatului.

Între timp, uşa turnantă pivotă din nou pe axa ei, şi o doamnă tînără, cu părul platinat şi a cărei figură ascuţită şi smeadă se pierdea în fulgii cenuşii ai unui boa înecăcios, se alătură, zîmbitoare şi radioasă, celor doi nou-veniţi. Filip se ridică să-i întîmpine. Sărută degetele doamnelor şi schimbă o strîngere de mînă cu domnul armenoid. „E un bărbat frumos, îşi zise Lucu. E niţel trecut. Ar putea să-i fie tată sau poate unchi, unchiul din comedii, cel cu misiune de tutore, dar care devine cu timpul un pretendent tiranic la mîna pupilei sale. Ţine pe antebraţ cu cochetărie un raglan subţirel, ieşit de ploi şi soare. E un semn neîndoielnic de sărăcie. Sărăcie, iată o certitudine, dar care nu duce la nimic."

Oprit în mijlocul braseriei, grupul celor trei delibera cu Filip despre alegerea unui colţ mai ferit. În

apropiere, tocmai se golea o boxă. Dacă armenoidul ar alege-o, Silion ar avea în faţă-i priveliştea celor două doamne. Depinde totul de hotărîrea tutorelui. Lucu se convinsese că e vorba de un tutore. Aţinti deci asupra lui zadarnice priviri de hipnotizator în desperare de cauză. În aceeaşi clipă, doamna gîndurilor lui îl zări, îl recunoscu, ochii lor se salutară. Poate că a fost numai o întîmplare, poate o complicitate spontană. Cu o nepărtinire suverană, doamna se întoarse spre ai săi şi îi îndemnă s-o urmeze spre boxa care se liberase.

Între Lucu şi necunoscută începu atunci duelul ocular. E ceva caracteristic jumătăţii dintîi a veacului douăzeci. Contemporanii îl datorează cinematografului, cu don juanii şi vampele ecranului, cu regizorii lui, care au speculat la saturaţie fatalismul fascinaţiei fulgerătoare, ale cărei victime cad, de la prima vedere, perechile menite a se iubi ca Tristan şi Isolda, pentru că s-au regăsit deodată după ce s-au mai întîlnit, fireşte, şi într-altă existenţă. Peste umerii masivi ai tutorelui, Lucu zărea nişte ochi halucinanţi, aţintiţi cu un fel de spaimă erotică asupra lui, ochi fantastici, ai celei în sfîrşit regăsite. Şi nici Lucu nu se lăsa mai prejos. Holba şi el nişte ochi exorbitaţi de o pasiune subită, de o demenţă de-abia înfrînată, în privirile partenerei, încărcate la răstimpuri de mărturisiri sublime şi de făgăduieli ameţitoare. Astfel evoluaseră ocheadele savante, privirile discrete şi piezişe ale veacurilor dinainte de epoca inaugurată de Asta Nielsen şi care a culminat cu Greta Garbo. Fără să-i pese de ridicul (căci pentru un spectator dezinteresat, Lucu îşi dădea seama că era ridicul), el îşi forţa pleoapele, îşi dilata pupilele spre viziunea fulgurantă a doamnei din faţa lui, satisfăcut de a se simţi la unison cu ea, în acest joc

fachiric de fascinaţie gratuită. Şi îşi propunea, fiindcă între timp gîndurile îşi urmau cursul lor normal, să afle de la Filip cine e necunoscuta şi cine e tutorele, dacă totuşi tutore este. Vroia mai ales să fie prezentat cît mai degrabă, siluind niţel prilejul dacă acesta nu se iveşte de la sine. Băgă de seamă că cealaltă doamnă, cea blondă şi smeadă, cu nasul iţit ca dintr-un hăţiş din acel boa cu fulgii cenuşii, îi zîmbeşte subţire a complicitate şi protecţie.

Tutorele a întors şi el de vreo două ori capul şi l-a privit pe Silion, a doua oară cu mai puţin interes decît întîia. Surprinsese desigur privirile doamnei şi le luase urma, fără să dea importanţă. Cunoştea jocul şi-l tolera. Lui Lucu i s-a părut, chiar, că pe buzele lui de un roşu decolorat flutura un zîmbet de ironie indulgentă. De altfel, la finele dejunului chemă la plată, se ridică numai el şi plecă, lăsînd pe cele două doamne în grija lui Filip. Acum însă doamna cea brună nu se mai uita la Lucu. În zadar îşi mai aţintea el asupră-i snopii înteţiţi ai privirilor ! Nici urmă din magnetismul şi hipnoza de adineauri ! „E o cochetă de rînd, îşi zise Lucu înciudat, şi-a bătut joc de mine. *Tant mieux* [1], parcă hotărîsem să renunţ la sportul ăsta al amorului."

Ca şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva, Filip se întoarse în fotoliul său şi, cu arătătorul făcut cîrlig, îi făcu semn lui Lucu să se apropie. Silion sări în picioare, călcă peste şervetul căzut pe jos şi înaintă spre boxă. „Filip ăsta are gesturi vulgare, e obişnuit să cheme la raport chelnerii şi rîndaşii, îşi zise el apropiindu-se, iar acum mă priveşte cu ifose de protecţie, ţine capul dat pe spate, de-i numeri firele de păr din nas." Într-adevăr, între cele două doamne, Filip îl aştepta pe

[1] Cu atît mai bine.

Silion, cu pieptul bombat şi cu degetele petrecute la subsuorile vestei, ca Disraeli. Cu un zîmbet de făţarnică timiditate pe faţa lui arămie, Lucu se înclină uşor, într-o atitudine de respectuoasă aşteptare, care îi pune în valoare talia zveltă şi scobită, foarte la modă pe atunci.

„Doamna Ulmu." Aflase că o cheamă doamna Ulmu. Şi, năpădit de o recunoştinţă tîrzie faţă de patronul Esplanadei, care la urma urmei se dovedise băiat de treabă, cu toate că, speculînd nemilos situaţia, îl luase de sus, Lucu puse stăpînire pe un fotoliu. Se afla, în sfîrşit, în preajma doamnei cu crizanteme, pierdută şi regăsită în chip atît de firesc în braseria tuturor minunilor şi regăsirilor bucureştene.

În cîteva clipe însă, Silion constatase că altfel se petrec lucrurile în priviri decît în cuvinte. O dată cu prezentările, totul se încurcase. Ca o ceată de tîlhari, între el şi doamna de acum cîteva clipe se năpustiră amănuntele vieţii de toate zilele. Veacul, lumea, politeţa, costumele, indivizii, locul, ora şi formulele de rigoare se îmbulziră să-i lege cobză pe fiecare la cuvenita distanţă. O corectitudine aproape glacială anula făgăduielile complicităţii oculare dintre Lucu şi necunoscuta de pînă atunci. Totul fusese un joc al închipuirii, un simulacru a ceea ce nu mai putea fi.

Dintr-o înaltă şi lilială cupă de argint, doamna Ulmu savura, cu o săpăligă făcută din acelaşi metal, netedă şi subţire ca o petală, o îngheţată de fructe. Cu genele ei plecate, cu buzele lacome şi cuminţi, părea, în modesta ei tăcere, o şcolăriţă de la călugăriţe, escortată de rude tutelare, într-un local public. Uitase cu desăvîrşire parcă de prezenţa lui Lucu.

Cu toate astea, gîndea Lucu silindu-se să urmărească o conversaţie ce se înfiripa anevoie între Filip şi

doamna cea blondă şi intervenind la răstimpuri cînd cu un zîmbet, cînd cu o tuse, ca să-şi afirme prezenţa, cu toate astea, armenoidul părea nerăbdător şi grăbit, iar doamna Ulmu n-a vrut să-l însoţească. Ea insistase să mai rămîie, şi a rămas. De ce oare ? Numai pentru o porţie de *parfait* din care gustă din vîrful linguriţei, cu atingeri mărunte şi moi de pisică ? Cu neputinţă ! E un simplu pretext, un vicleşug nevinovat dar îndărătnic, de femeie. În ce scop ? Lucu înţelese că n-are decît să aştepte, şi va fi lămurit. I se părea că întîmplările se desfăşurau potrivit unor anumite legi, al căror secret se cuibărise între tîmplele înguste şi plăpînde ale doamnei Ulmu. Între timp, ea isprăvi îngheţata şi-şi ridică ochii la Silion. Privirile lor se întîlniră din nou, şi lui Lucu i se păru că încă o dată puntea fermecată a complicităţii de adineauri se înfiripase între ele. Socotindu-se de prisos, Filip se ridică, făcu o plecăciune şi se duse la îndeletnicirile lui. Doamnele se pregătiră să plece. Lucu le ajută, pe rînd. Acu e-acu, îşi zicea el însoţindu-le spre ieşire. Cu o grabă neaşteptată, prietena cea blondă şi complezantă o luă înainte şi se lăsă înghiţită de uşa turnantă. Un grup gălăgios o urmă, astupînd cavităţile. O clipă lungă, Lucu şi doamna Ulmu rămaseră în interiorul localului. Prilejul se ivise. Lucu se aruncă în aventură cu ochii închişi, cum te arunci în piscină de pe o trambulină înaltă.

— Te-am pierdut şi te-am regăsit, îi spuse el sărutîndu-i mîna ca pentru a-şi lua rămas bun. Nu mai vreau să te pierd. Învaţă-mă, ce să fac ?

Doamna Ulmu izbucni în rîs. Un hohot uşor, o sclipire a dinţilor ei albi.

— Nimic mai simplu : ţine-te de mine. Vino să mă vezi, în orice seară vrei. Dar nu înainte de ora zece.

Şi dispăru şi ea pe uşa turnantă. Cu o hotărîre eroică, Lucu se aruncă şi el într-o alveolă. O ajunse pe doamna Ulmu pe trotuar. Îi tăie drumul.

— Dar nici nu ştiu unde locuieşti, se jelui el cu un accent de reproş.

Doamna Ulmu luase braţul blondei sale prietene, care se apropiase chiar atunci.

— Caută, şi vei găsi ! îl sfidă ea într-un surîs.

Cînd i-a sărutat din nou mîna, de plecare, Lucu a ştiut că pecetluieşte o înţelegere şi că nimic pe lume, nici chiar imaginea Laurei, nu-l va împiedica să se ducă totuşi la doamna Ulmu, dar aşa cum i s-a spus : „nu înainte de zece !"

Capitolul 5

FIUL CADAVRULUI

„Toți cei ce par nebuni sînt într-adevăr nebuni, iar pe lîngă aceștia, și un mare număr din cei ce nu par nebuni de loc."

Balthazar Graciani

— Cum ți s-a părut individul ?

Întrebarea i-o pusese doctorul Barbu, care, desprins deodată din forfota de pe trotuare, îl luase de braț și înainta în pas cu el. Îl privea încîntat prin ochelari, zîmbindu-i galeș cu două duzini de dinți mărunți, gălbui și tari. Părea că nu se îndoiește de bucuria pe care i-o făcuse aținíndu-i calea.

— De cine-i vorba ?

— Am văzut tot, îi răspunse Barbu. Eram și eu la Esplanade, sus la etaj, la biliarde. De-acolo de la balustradă, poți urmări totul, fără să te vadă nimeni. Un post ideal pentru detectivi. Nu mai au nevoie să te supravegheze uitîndu-se la tine printr-un jurnal desfăcut și găurit cu degetul. Te-am văzut.

— Și ce-ai înțeles ?

— Mai întîi că ești cam amorezat de doamna Ulmu. I-ai pus gînd rău. Apoi că ai vrea să știi ce e între ea și însoțitorul ei, domnul Arghir. Pe urmă că Filip îți face în ciudă și nu vrea să-ți vorbească despre el. Și,

în sfîrşit, că eşti un personaj destul de complicat în materie de dragoste. Un om ca toţi oamenii.

— Într-adevăr, aş vrea să ştiu ce e cu acest domn Arghir.

— Îl cunosc mai demult, din păcate. Ar trebui ca medicii să poată respinge un pacient cînd e francamente antipatic. Dar ne urmăreşte jurămîntul lui Hipocrat, oftă Barbu.

— Dacă se poate, fără digresiuni, se rugă Lucu.

Mergeau parcă purtaţi de un curent pornit din mişcarea mulţimii exaltate de străveziul acelei ore de toamnă.

— Ce-ar fi să ne oprim aici ? propuse Barbu, înşfăcînd spătarul unui scaun metalic de pe terasa unei mici cofetării, pe al cărei galantar scria cu litere de aur vechi : *„Five o'clock"*.

Sătul de şedere, Silion ar fi preferat acea plimbare în care, ca la înot, el nu-şi mai simţea greutatea propriului trup. Luă însă loc fără murmur şi aşteptă în tăcere destăinuirile lui Barbu.

— M-am pomenit cu el în cabinetul meu, începu doctorul, fără să-mi fi fost anunţat. Sărise peste rînd cu o liniştită îndrăzneală, fără să-i pese de protestele celorlalţi pacienţi. Parcă nici nu le auzise. Trebuie să-ţi mărturisesc că nu-mi plac psihopaţii, mai ales toxicomanii. Prea trebuie să te căzneşti cu ei ! O ţigară ?

— Mulţumesc, am fumat prea mult.

— Atunci, să bem ceva.

Barbu făcu un semn.

În negru şi alb, ca o călugăriţă, o chelneriţă candidă, cu gene lungi şi negre, cu un surîs sfios, monahal, se apropie de masa lor. Barbu o măsură prin ochelari cu ochii lui struniţi de faun asiatic şi-şi gustă pofticios buzele.

— Sărut mîna, Piroşca. Dă-ne, te rog, două zemuri de *grape* cu gheaţă.

Amîndoi o urmăriră cu privirea cum se depărta, fragedă ca neaua de munte, sprintenă şi virginală ca o ciută. Barbu prinse a fredona un crîmpei din romanţa la modă *In eine kleine Konditorei*[1] şi se opri într-un suspin şugubăţ.

— Am cunoscut-o la epoca de care-ţi vorbesc, la Sinaia. Era chelneriţă la Flagner. Dar asta n-are nici o legătură cu ce te preocupă. Pe vremea ceea mă refugiasem la mai bine de o sută de kilometri de Bucureşti, ca să scap de prigoana unei clientele de lux, care mă deranja pentru cîte un fleac de boală. Ferească Dumnezeu de pacienţii cu parale! Te cheamă mereu la ei acasă. Eu însă îi prefer în cabinetul meu, fără armură, la discreţia mea. Acolo m-am pomenit şi cu Arghir.

— E rudă cu doamna Ulmu? întrebă Lucu nerăbdător.

— E protectorul şi probabil viitorul ei soţ. Arată bine acum. Părăginit, dar curăţel. Şi foarte curăţat. Dar Filip spune că aşteaptă o moştenire. Cînd l-am cunoscut arăta foarte rău.

Piroşca se întoarse şi aşeză pe masă o tavă cu două boluri de cristal pline de o apă aurie, zaharniţă de argint şi o tăviţă cu pătrăţele cubice de gheaţă. Barbu sorbi ca un orator care se pregăteşte să vorbească.

— Intrase la mine, continuă el, cu o pălărie soioasă pe cap, cu pardesiul pe umeri şi bastonul de trestie agăţat de buzunarul vestonului. Slab şi livid şi aproape jenpelit, în nişte haine cadrilate, dar de stofă englezească. S-a oprit cu un aer nepăsător şi absent în faţa mesei mele de lucru. Trebuie să ştii că în cabinetul meu

[1] Într-o micuţă cofetărie.

nu se află nici scaun de operații, nici scule electrice, nici alte orori medicale. Mi-am pironit ochii pe cravata lui subțire și slinoasă ca un limbric. Am așteptat. Cămașa lui de mătasă, tăiată sub guler, mototolită, subțiată, împlinise pe el mai mult de o săptămînă. Tenul galben și gras și firește puncte negre pe aripioarele nasului. Și licărirea icterină în care i se scăldau privirile de păcură, mătreața care i se răspîndea în paiete sidefii pînă la reverurile hainei, barba nerasă, manierele lui mărețe și rătăcite, toate astea m-au făcut să ating cu ezitare mîna pe care mi-a întins-o, vîscoasă și rece. Mi se perindau în minte tot felul de diagnoze, inspirate de fizionomia lui chinuită și crispată, cînd deodată, cu un glas zgîriat și agresiv, un glas al altui trup decît al său, mă smulse gîndurilor mele :

— Sînt Fiul Cadavrului ! s-a prezentat el, cu F și C mare ; și lăsîndu-se fără eleganță pe fotoliul pe care, bineînțeles, nu-l poftisem încă să șadă, adăugă după o pauză de efect : Numele meu e Arghir, dar nu importă.

— Înțeleg, firește că înțeleg, i-am răspuns (cu bolnavii nu trebuie să te arăți uimit niciodată), înțeleg foarte bine : tatăl domniei-voastre nu mai e în viață și sînteți în situația unui biet orfelin.

— Orfelin ! rînji, descoperindu-și dantura neregulată și părăginită, domnul Arghir, îl lămuri Barbu, adică domnul care astăzi escortează pretutindeni pe frumoasa doamnă Ulmu, ce n-aș da, doctore, să nu fiu decît un biet orfelin ?! mi s-a jeluit el amarnic. N-aș mai avea cinstea să te vizitez dacă n-ar fi decît asta. Dar sînt, din nefericire, mai mult, sau — dacă vrei — mai puțin decît un orfelin : sînt Fiul Cadavrului, mi-a repetat el cu oarecare solemnitate. De altfel, a adăugat Arghir, liniștit dintr-o dată, mama mea, doctore, trăiește : *maman.*

— Acum am priceput, îl asigurai eu, sînteţi într-adevăr un orfelin, dar numai pe jumătate: durerea dumneavoastră însă, de fiu sensibil şi lipsit de ocrotire paternă...

— N-ai înţeles nimic, doctore, m-a întrerupt Arghir. Bătea din picior şi ciocănea mînerele fotoliului cu amîndoi pumnii. Sînt Fiul Cadavrului, îţi repet, şi cu asta, basta !

— Vă rog liniştiţi-vă, l-am sfătuit eu, obişnuit cu asemenea scene, vă ascult cu cel mai mare interes. Continuaţi !

Atunci, pe un ton de spovedanie, liberîndu-şi parcă sufletul de un secret fatal, domnul Arghir mi-a spus într-un suspin :

— Tatăl meu a murit chiar în noaptea nunţii. O ştiu de la *maman*.

A rămas o clipă cu capul în piept şi cu braţele atîrnînd peste mînere, de-a lungul trupului. Am respectat această clipă de tăcere, şi apoi :

— Condoleanţele mele, i-am spus, dar nu trebuie să vă lăsaţi în prada unei dureri peste care anii au aşternut, cum se zice, neaua uitării. Defunctul dumneavoastră părinte, pe care de altfel, dacă am priceput bine, nici nu l-aţi cunoscut, se află azi într-o lume mai bună ca a noastră.

— Dar *je m'en fous* [1], doctore, a izbucnit Arghir, de defunctul meu părinte şi de lumea mai bună în care se află, *je m'en fous* ca de lumea mai bună din care facem parte. Crezi că pentru miorlăieli de-astea am să-ţi plătesc eu consultaţia ? Sînt un caz inedit, un caz special şi tragic, înţelege-o ! Tatăl meu, adică acela care era pe cale de a-mi fi tată, a murit în

[1] Nu-mi pasă.

noaptea nunţii. Şi cu toate astea, *maman* a dat naştere unui copil, copilul ei unic, care sînt eu!

— De-abia acum înţeleg, am căutat eu, luînd tonul unui om în fine dumirit, să-l liniştesc. Aveţi desigur temeinice motive să bănuiţi că doamna, mama domnieivoastre, a... cum să spun?...

— O, te rog, *maman* e o sfîntă, m-a întrerupt Arghir pe un ton jignit şi cu un hotărît gest care îmi astupa gura. Tatăl meu, ipoteticul meu tată, a murit chiar în braţele lui *maman*. *Maman* nu s-a remăritat, şi din acea noapte funestă nici un alt bărbat, am această certitudine, nu i-a trecut pragul.

— Impresionant! am exclamat eu, admirativ.

— Dar tocmai aceasta-i pricina desperării mele. Tatăl meu, un becher stricat, căsătorit într-un tîrziu cu o fată nobilă şi fără experienţă, şi-a dat sufletul printre aburi acri de şampanie, chiar în clipa în care, să vorbim limpede, trupul lui istovit se pregătea pentru fericirea supremă.

Arghir s-a oprit, sufocat. Mă uitam la degetele lui gălbui, nicotinizate, cu unghii de chihlibar, toboşărind nervos pe mînerele fotoliului. Glasul lui se auzea înăbuşit cu izbucniri ascuţite, printre sughiţuri de plîns stăpînit.

— Eu n-am fost zămislit de un tată viu, doctore, eu sînt fiul cadavrului tatălui meu, sînt fructul unei mezalianţe îngrozitoare.

— Mezalianţă! exclamai eu, dar în definitiv, dacă îmi permiteţi să vă spun părerea mea, tatăl domnieivoastre a avut, la urma urmei, o moarte de invidiat. Multă lume îşi doreşte un asemenea sfîrşit. Şi murind a dat viaţă unui copil în care el mai trăieşte şi astăzi. E o performanţă. E un record.

— Inexact ! a protestat domnul Arghir cu tărie. Bietul tata a murit „înainte". Înţelegi ? Înainte ! Întîi a murit, şi pe urmă m-a conceput, na ! Eşti greu de cap, mă sileşti să-ţi dau lucrurile mură-n gură.

Şi domnul Arghir s-a avîntat cu pasiune şi cu fruntea încreţită de sforţarea de a preciza cu delicateţă un proces atît de gingaş. A sporovăit cîteva minute, vorbindu-mi de mirele la care spasmul morţii a precedat pe al iubirii, anulîndu-l. Tot ce a urmat în acea îmbrăţişare retezată de coasa năprasnică a sfîrşitului, ca de o paranteză a eternităţii, n-a fost decît destinderea treptată a unui trup neînsufleţit în drum spre liniştea şi golul rigidităţii cadaverice.

— Nu pot pretinde nici măcar că aş fi un fiu *sui generis*, a continuat Arghir, fiindcă vezi, doctore, în cazul acesta aş fi mai degrabă un calambur decît o definiţie.

Domnul Arghir grămădea explicaţii peste explicaţii, scoase din rezervorul lui de reflexiuni asupra ciudatei sale ursite. Îşi închipuia pesemne că tot nu-l pricepusem.

— Eu nu sînt decît rezultatul unei erori fiziologice, urmarea unui automatism postum : sînt conceput ÎN VIRTUTEA INERŢIEI, a tunat Arghir, sînt plăsmuirea unui hiatus dintre moarte şi viaţă — eşti oare în stare, dragă doctore, să „realizezi" asta ?

— În sfîrşit, pot declara că v-am înţeles, am exclamat eu, sînteţi născut, ca să zic aşa, dintr-un calcul şi un regret, formulă în care calculul a fost greşit, iar regretul tardiv. Nu-i aşa ?

Dar Arghir nu părea încîntat de loc.

— Formula dumitale, mi-a spus, e poate ingenioasă, dar e vagă, e în doi peri şi e suspectă. Mie nu-mi arde de glumă. Văd că tot nelămurit ai rămas.

Şi pe un ton răspicat şi didactic, menit să-mi împlînte în cap silabă cu silabă, înţelesul întreg al tragediei sale, Arghir a luat-o iar de la început :

— Cînd un copil se naşte fără viaţă, se zice că e născut mort, eşti de acord ? Cu mine însă lucrurile stau tocmai dimpotrivă : eu sînt mort-născut, înţelesu-m-ai ?

— Nu tocmai, i-am răspuns ; că eşti născut, asta se vede şi cu ochii liberi. Dar că eşti mort nu se vede încă.

— Poate că ai dreptate. (Domnul Arghir a clătinat dubitativ din cap.) A fi mort înseamnă a fi existat vreodată, şi orice existenţă presupune şi o naştere. Eu însă nu m-am putut nici naşte, nici muri, de vreme ce n-am avut un tată. Şi domnul Arghir a adăugat, nu fără oarecare mîndrie : Mie nu-mi poate nimeni spune uitîndu-se la mutra mea : „Urît tată ai mai avut !"

— Fireşte, i-am răspuns eu, fireşte că dacă aşa stau lucrurile, nimeni n-ar îndrăzni să-ţi spună una ca asta, cu toate că nimic nu l-ar opri să o constate.

Domnul Arghir a surîs cu modestie.

— Ştiu, doctore, că nu sînt un Adonis. De cîte ori mă uit în oglindă (ca să nu mă indispun, fac lucrul acesta cît mai rar cu putinţă) mă conving că urîţenia e singura mea realitate. Restul e abstracţiune, neant. Zicînd acestea, cîteva lacrimi îi şiroiau pe obraji, ca să i se împotmolească în barba lui ţepoasă, nerasă de trei zile. Am căutat să-l consolez.

— Nu te necăji, i-am zis, cu toţii sîntem sortiţi neantului, adu-ţi aminte : *Memento quia pulvis es...* [1]

— Tocmai asta mă aduce la dumneata, doctore, mi-a spus Arghir cu neaşteptată vioiciune. Vreau să devin o realitate. Am venit să mă concretizezi. Sînt îndrăgostit. Iubesc o femeie.

---

[1] Aminteşte-ţi că eşti cenuşă...

— Ia-o de nevastă, i-am zis.

Drept răspuns, domnul Arghir a izbucnit într-un rîs batjocoritor.

— Hei, bravo ! mi-a zis. Mărturisesc că la asta nu mă așteptam. Ai aruncat o fîșie de lumină asupra situației. Ești într-adevăr năzdrăvan. Dar să zicem că te ascult și că mă însor. Ce facem cu copiii ? Ai cui sînt copiii ?

Domnul Arghir se aprindea din ce în ce mai tare.

— De vreme ce eu însumi nu sînt decît Fiul Cadavrului, adică al Nimănui, fiindcă un cadavru, lucrul e știut, n-are nici personalitate fizică, nici morală, atunci copiii mei ai cui sînt oare ? Nepoții Cadavrului ? Dar copiii copiilor mei ? Strănepoții Cadavrului ? Și mai departe ? Răsstrănepoții ? Carramba ! Domnul Arghir bătu cu pumnul în mînerul fotoliului. Asta nu trebuie să se întîmple ! Îți dai seama, doctore, care ar putea fi consecințele ?

Glasul domnului Arghir a devenit grav și unitar totdeodată. Nu se mai pițigăia acrobatic pe scara cromatică a sunetelor. Ochii lui de păcură sondau noaptea timpurilor viitoare.

— S-ar ivi pe lume o rasă nouă, pe care aș putea-o numi rasa cadaverică. O rasă fără tată, o parodie a imaculatei concepții, un blestem, un sacrilej. Oamenii atunci s-ar învrăjbi și mai rău : gîndește-te numai la încurcăturile juridice care s-ar putea naște. Procesele de moștenire *et caetera*... De pildă, cui las eu averea mea, doctore ?

— Copiilor dumitale, firește.

— Ce simplist ! Domnul Arghir hohotea de rîs. Păi dacă ei nu sînt copiii mei, după cum nici eu nu sînt fiul tatălui meu, cum o să le las lor averea ? Domnul Arghir a întins spre mine un deget acuzator. Știu la

ce te gîndeşti, mi-a spus el cu vehemenţă. Vrei să zici că stăpînesc prin fraudă averea pe care am moştenit-o. Ai dreptate. Nu vreau să eternizez această fraudă. Ajunge. Scoate-mă, doctore, din această încurcătură juridică, te implor ! Curăţă-mi arborele genealogic de omizi, şi am să cred şi eu că eşti doctorul minune !

— *Eureka !* am exclamat eu, am dobîndit în clipa asta siguranţa că te înţeleg. (Îl tutuiam.) Tu, Arghire, nu eşti un caz medical. Dar în schimb, o problemă juridică. Tu n-ai ce căuta la un doctor, locul tău nu este aici. Du-te la un jurist. Consultă-l. Repede, nu pierde vremea !

Domnul Arghir se ridicase în picioare, uimit. Părea că vrea să mai spună ceva, dar îl împingeam afectuos şi energic spre uşă.

— Un avocat iscusit, Arghire, e singurul ins în măsură să pledeze propria cauză, la tribunalul conştiinţei tale, şi să cîştige. (Îl tutuisem dinadins.)

Domnul Arghir se uita la mine din ce în ce mai perplex.

— Crede-mă, scumpe Arghire, că acolo unde medicina rămîne neputincioasă, ştiinţa juridică e suverană !

Ajunsesem în pragul uşii. Am deschis-o. L-am împins pe domnul Arghir în sala de aşteptare. Pacienţii mei holbau ochii. Erau intrigaţi. De ce părea el aşa de uimit ?

— Un moment ! se rugă el cînd ne găsirăm în vestibul.

— Ai uitat ceva ?

— De ce nu mi-ai spus din capul locului că eşti medic ? mă întrebă domnul Arghir aproape răstit. N-am fi pierdut atîta vreme de pomană. Eu te crezusem doctor în drept. Avocat.

Am rămas cu gura căscată. Domnul Arghir continuă victorios :

— Ce era să caut eu la un medic ? O rețetă ? Ce vrei să fac cu ea ?

Făcu un gest obscen, apoi, deodată, se uită la mine amenințător.

— Să nu care cumva să mai induci lumea în eroare, că-ți arăt eu ție ! Șarlatanule !

Domnul Arghir mi-a întors spatele și a plecat gesticulînd. *Ecce homo !* [1] și-a încheiat Barbu expunerea.

Silion rămase pe gînduri.

— Cred că, în țicneala lui, Arghir ăsta avea și nițică dreptate, rosti Silion după o pauză de tăcere.

— Dreptate ? întrebă nedumerit doctorul Barbu.

— E totuși obsedant să te știi fiul unui părinte care a murit în noaptea nunții, zămislindu-te. Mărturisește și tu !

Barbu rîse cu hohote.

— Dar cine îți garantează ție că a murit în noaptea nunții ? Poate că n-a murit de loc.

— Atunci, care e adevărul ?

— Nu mă interesează, răspunse doctorul, și bătu cu degetele în masă. Plata, te rog ! Să mergem ! hotărî el.

— O clipă încă ! protestă Lucu. Oare doamna Ulmu se simte bine cu domnu Arghir ?

— Întreab-o pe ea, răspunse doctorul, și se uită la ceas.

— Aș vrea să-ți aduc aminte că mi-ai făgăduit să vii să vezi pe...

— Credeam că ai uitat, îl întrerupse Barbu. Sînt gata oricînd. Telefonează-mi.

Lucu îi mulțumi. Se despărțiră.

---

[1] Iată omul !

Capitolul 6

TRUDE RESCH

„Prends garde aux promesses des yeux,
A la caresse du sourire,
Au mensonge délicieux
Des visages où tu crois lire..." [1]

Arthur Rimbaud

Cam pe la asfinţit, toamna se milostivi din nou.

Cu povara lor diafană de miresme, orele în culori de pastel se perindau alene prin aerul călduţ.

De pe vastul divan din holul locuinţei sale, Lucu urmărea, prin uşile larg deschise înspre peronul de cărămizi ce dădea în grădină, feeria crepusculară, care descreştea treptat pînă la orizontul ameninţat de cenuşă. Din cînd în cînd, îşi ducea la gură paharul balonat, pe fundul căruia licăreau vreo două degete de coniac Hennessy. L-avea la îndemînă în sticla originală, pusă pe o masă scundă, cu picioarele răsucite de baset. Obişnuia la răstimpuri să savureze de unul singur această licoare veche, aurie şi vie, pînă ce-şi simţea gîndurile pornite uşor, în spirale indiferente, prin paradisul fără timp, pe cînd obrajii i se aprindeau ar-

[1] Nu crede în al ochilor grai,
În dulcele zîmbet ce-ncîntă,
Şi nici în minciuna ce, vai,
Din chipul iubit îţi cuvîntă.
(Traducere de Lazăr Iliescu)

zînd de o roşeaţă întunecată. O adiere umedă pătrundea în sală, fluturîndu-i perdeaua vaporoasă înspre tavan, ca să se culce apoi, ca o nevăzută făptură familiară, în draperiile grele de brocart, trase la perete. În depărtare, acoperişurile de zinc şi clopotniţele învăpăiate pluteau pe un ocean înnegurat. Din rîpa învecinată suiau pînă la el glasurile de apă ale copiilor mahalalei. Îşi încălzea paharul pîntecos în palmă, sorbind din el, cu şovăielile iscusite ale unei lungi deprinderi, licoarea dulce-amară, care-i cotropea cu aburii ei subtili mirosul şi gustul, răsuflarea şi minţile, răsfăţîndu-le. Îmbrăţişa cu privirile amurgul pavoazat ca o corabie fantomă, încetinită pentru contemplarea lui într-o exaltare de nuanţe ce se desfăşurau unele dintraltele, iar în auzul lui fermecat i se părea că se înfiripă ceva din zvonul nedeslușit al largurilor.

Pe încetul, cîntul acesta închipuit se opri, se cristaliză în cuvinte, şi Lucu prinse a şi le repeta în gînd, turburat de înţelesul lor limpede: „În orice seară vrei, dar nu înainte de zece"... Poate că se va duce chiar astăzi, îşi zise. Poate că în curînd va veni şi ea aici, de vreme ce e singură şi stăpînă pe sine după o anumită oră. O vede răsărind aievea în uşile dinspre terasă, intrate cu totul în perete, şi apropiindu-se de el cu pasul ei nepăsător. De nimic nu se îndoieşte el azi în siguranţa lui dumnezeiască. Numai Laura nu va veni niciodată. N-a venit şi n-are să poată veni, cu toate că l-a rugat de atîtea ori să-i descrie fiece lucru, fiece încăpere, fiece ungher al locuinţei lui. Veşnic va trebui să meargă la ea. Osîndă cumplită şi dulce. Dădu pe gît ce mai rămăsese în paharul de coniac, se uită melancolic în fundul lui şi-şi mai turnă unul. Îi zvîcneau tîmplele. Îşi luă capul între mîini şi izgoni cu hotărîre imaginea Laurei. Ţinea să dezlege taina doamnei Ulmu, să ştie

dinainte ce rost avea ora nocturnă hărăzită ciudatei întîlniri. I-era ciudă că toată experiența lui nu slujea la nimic. Pentru oricare altul totuși, ora zece seara are un înțeles cît se poate de simplu... Dar el, de îndată ce se gîndește la acest lucru, nu mai e sigur de nimic.

Tresări și-și aținti auzul. Zgomotul portiței de fier de la intrare, trîntită de zidul ei, îl smulse din preocupările lui. Un pas ușor suia scările de piatră. Cineva ajunsese acum pe bordura de granit a zidului casei, în dreptul brazdei de flori, și se uita desigur la ferestrele cu zăbrele baroce, ale fațadei. A sunat la intrare. Silion încremenise. Nu aștepta pe nimeni. A sunat din nou. Nici o mișcare. Acum, pașii se auziră depărtîndu-se. Ocoleau casa înspre grădina cea mare, și în curînd se auziră pe treptele terasei din dos. Era desigur cineva care mai fusese pe aci. Cunoștea bine locurile. Și erau pași de femeie. Prin inima lui Lucu trecu un fior de curiozitate și de neliniște. Speranța pîndea veșnic în inima lui. Cine o fi ? Ar fi vrut să se zăvorască. Dar ușile erau deschise. Lucu, prins.

— Alo, Silion, știu că ești acasă. („Al cui e glasul ?") De ce nu deschizi ?

Și Trude Resch apăru, într-o sosire înaripată, zveltă arătare, înfiptă și cambrată pe hotarul dintre terasă și hol. Un surîs sportiv, gata oricînd, îi lumina fața. Purta un *tailleur* cenușiu-deschis de *homespun* cu puncte negre. Strînse nițeluș pleoapele și îl căută din priviri, apoi, cu un mers lung de ogar, înaintă repede în hol. Lucu rămase lungit nepăsător pe divan.

— Ai murit ? îl întrebă ea, și în glasul ei suna o nemulțumire ascunsă : nu era obișnuită să fie primită așa.

— Nu, *merci*.

— Treceam întîmplător pe aici și am zărit poarta întredeschisă. Cerberul tău a uitat să o încuie. „Ce-ar

fi să intru ? mi-am zis ; tot am ceva de vorbit cu el.“ Şi iată-mă. Te deranjez ?

— De ce nu telefonezi în prealabil ? întrebă Silion, mereu lungit şi nemişcat.

— Ţi-am spus că vizita mea e pur şi simplu întîmplătoare. Şi apoi, parcă răspunzi vreodată ? Decroşezi mereu telefonul. Şi dacă dau de tine, răspunzi cu glasul acela de ventriloc, sau de scapet, pe după care ţi se pare că te ascunzi.

— Fac şi eu ce pot.

— Dar nici nu mă pofteşti să iau loc. Eşti necuviincios.

— *Faites comme chez vous,*[1] rosti Lucu.

Trude se aşeză într-un fotoliu.

— Hm ! Se vede bine că nu mai sînt actuală.

— Credeam că n-ai băgat de seamă.

Trude îşi lăsă capul pe spătarul fotoliului şi îşi întinse cît mai mult lungile ei picioare. În ciuda sezonului, nu purta ciorapi. Poşeta şi mănuşile îi alunecaseră pe covor. Suspină adînc :

— *Hélas !* Asta e soarta iubirilor cînd degenerează în prietenie. Sînt luni şi luni de cînd n-am mai fost pe aici.

— O eternitate ! declamă Silion.

— Eşti mojic, spuse Trude.

— Sînt sincer, răspunse Lucu.

Trude izbucni în rîs. Un hohot cristalin, care descoperea sălbatec dinţii.

— Eşti un fricos, Silion. Nu ştii să te aperi.

Lucu surîse.

— Îmi vorbeşti ca unui Iosif.

[1] Simte-te ca la dumneata acasă.

— E ceea ce ești. Și ceea ce ai să rămîi. Dar n-am venit să te seduc. Oferă-mi ceva de băut. Prilej ca să te scoli, să-mi săruți mîna.

Lucu se ridică, i-aduse și ei un pahar pîntecos și, fără un singur cuvînt, îi turnă coniac. Se înclină și îi sărută mîna.

— A fost un joc. Eram cam amețit. Hai să ne împăcăm.

Și își reluă locul pe divan, sprijinindu-se într-un cot. Trude se așeză mai comod în fotoliu.

— Spune-mi, Luc, se poate vorbi serios cu tine?

— Numai proștii sînt serioși.

— Să încercăm. Măcar o dată.

— Nu cred că vom reuși.

Trude își drese glasul și reluă pe un ton blînd:

— Ascultă, Luc, de ce ești rău?

— Nu sînt rău cu femeile. Pînă la urmă, cedez.

— Lasă gluma! De ce-l ataci mereu pe Amidon?

— Pentru că e ridicul.

— De ce nu-ți alegi un alt cal de bătaie?

Lucu o privi insistent.

— Cunoști un altul mai bun?

Trude făcu un gest de oboseală.

— Ar trebui să fii mai prudent. E un om bun, dar poate fi și primejdios.

— Nu mi-e frică, prea are multe muște pe căciulă.

— *Tu m'embêtes*, Luc! [1] izbucni Trude și bătu din picior. Înțelege că vreau să vindem imobilul!

— Nu sînt nici contra, nici pentru.

Trude se aplecă înainte și căută să-i prindă privirea.

— Dar faci, fără să vrei, o atmosferă defavorabilă în jurul acestei chestiuni.

---

[1] Mă plictisești!

Lucu tăcu. Părea mirat. Chipul lui spunea „Nici nu m-am gîndit !“

— Faci pe prostul, reluă Trude, tu ştii că e de ajuns să vorbeşti de o afacere în pregătire ca să-i şi pui beţe-n roate.

Lucu încercă să se dezvinovăţească :

— N-am discutat niciodată serios...

— Nici nu eşti în stare ! îl întrerupse Trude. Dar distrezi cafeneaua cu această afacere.

— *Ridendo castigant mores !* [1]

— Pfui !

— Dar dacă ţii atît, spuse el blînd, de-acum încolo am să vă susţin !

— Să nu faci asta ! tresări Trude. Noi n-avem nevoie de comentarii : nici bune, nici rele. Avem nevoie numai de tăcere. Ţine-ţi gura !

— Nu pot !

— S-ar putea să mai ai nevoie de Amidon. Poate şi de soţul meu. Bancherii...

— Soţul tău, iartă-mă, o face prea de oaie.

— Dar pentru stat e o afacere minunată, protestă Trude.

— A pus mîna pe un palat boieresc prin operaţii de camătă. Ce-a cumpărat ieri pe nimic, vinde azi statului pe bani grei.

Trude îşi ţuguie buzele şi exclamă pe un ton de ingenuă :

— Înţeleg, Luc ! Civismul tău nu poate suporta una ca asta !

— Civismul meu vrea să se amuze. Măcar atît !

Trude clătină din cap.

— Eşti un modest. N-ai prefera, cumva, foloase mai palpabile ?

---

[1] Rîsul biciuieşte moravurile !

— *Merci!* Nu-mi place să risc.

— Gîndeşte-te bine!

— Ai fost de faţă cînd mi-am formulat pretenţiile. Mai ieftin nici că se poate!

— Ţi se pare, dragul meu. Ceri prea puţin ca să poţi fi satisfăcut. Pretenţiile tale sînt puerile, sînt minimale, dar tocmai de aceea sînt imposibile.

Lucu făcu un gest de neputinţă.

— Dacă n-am altele!...

Privirile li se întîlniră, se înfruntară o clipă, aproape duşmănos. Lucu şi-aminti de vremea cînd Trude, care de atunci încoace juca pe femeia fără sfială şi dezbărată de orice sentimentalism, îl îngrozise, urmărindu-l cu o patimă geloasă şi acaparantă.

— Aştepţi pe cineva? O femeie? se interesă Trude cu o politeţă prefăcută.

— Pe nimeni. Eram singur, cu gîndurile mele.

— Dragul meu, stărui ea, silindu-se să pronunţe bine pe „r", cu mine ştii că nu trebuie să te jenezi. Sîntem prea buni camarazi.

Graseia cumplit, în ciuda sforţărilor. Vorbea romîneşte cu accent franţuzesc, aşa cum vorbea franţuzeşte cu accent slav, italieneşte cu accent romînesc, nemţeşte cu accent francez, şi englezeşte cu accent american.

— Poţi să rămîi, dacă nu te plictiseşti, o îndemnă Lucu. Dar să nu vorbim de Amidon.

— *Au diable, Amidon!* [1] exclamă Trude. Ce-ar fi să facem o plimbare la vreo cîrciumă afară din oraş? *J'ai ma voiture!* [2]

Lucu refuză cu un „tţ" plictisit. Cunoştea dedesubturile propunerii. Cîrciuma, camera separată, vinul, căldura, singurătatea, priveliştea cîmpului pustiu în-

[1] Dă-l dracului pe Amidon!
[2] Am maşina mea!

trezărită prin perdele, şi viorile sentimentale care se aud din local, şi divanul lat cu scoarţe olteneşti...

Trude îl pîndea. Refuzul lui nu însemna încă nimic : prefera desigur să rămînă acasă. Se întuneca încet. O dată cu umbra, o răcoare de toamnă tîrzie năpădi încăperea. Lucu se ridică şi, cu sforţări domoale, trase uşile din perete, apropiindu-le. Prin marile geamuri de cristal, întunericul de afară se coloră în violet străveziu.

Lucu se tolăni din nou pe divan, sprijinindu-se în cot, ca mai nainte. „Nici nu-i pasă de mine. Are deci o preocupare nouă", îşi tălmăci Trude purtarea lui. Dar nu deznădăjdui. Adesea, deznodămîntul dorit venea de la sine, ca un obicei tiranic sau ca o diversiune după un ceas, două de pălăvrăgeală enervantă. Fireşte, Trude în asemenea prilejuri nu se sinchisea de amorul ei propriu. Fusese cîndva o femeie orgolioasă în căutarea marei pasiuni, pe care, bineînţeles, nu o găsise în căsătorie. Mulţumită însă unei părăsiri brutale, cum se întîmplă negreşit, îşi făcuse o morală şi o şcoală nouă, dincolo de fandoseli şi de sublim. „Am devenit tot atît de cinică şi de agresivă ca un crai bătrîn, mărturisi ea într-un suspin, şi n-am decît treizeci şi cinci de ani."

Pe Lucu, felul ei de a cînta silabele, răsfăţul acestui glas de cucoană mare, mult prea limpede şi şlefuit, îl scotea din sărite.

— Cafea, ceai, *whisky and soda?* psalmodie el ca să-şi ascundă enervarea.

— Whisky.

— Atunci, fii drăguţă şi fii stăpîna casei : din păcate, cunoşti locurile.

Cu un fals suspin de martiră, Trude se ridică. Silion o auzi cum caută prin odaia de alături.

— Nu găsesc sticla de whisky, zise ea întorcîndu-se cu o tavă încărcată. Una din succesoarele mele a introdus oarecare schimbări.

— Caut-o în sertarul biroului.

— În sfîrşit, are şi biroul o întrebuinţare.

— Lucrez totdeauna pe divan. Biroul mă incomodează.

— Ar trebui să te menajezi.

Faţă în faţă, şi-aprinseră ţigările şi fumară.

Aşezată acum în faţa măsuţei scunde, trupul ei subţire şi musculos îşi dezvăluia, încovoindu-se, o tinereţe mlădioasă, care contrasta cu obrazul ei palid şi subţiat. Din pricină că nu se farda, nici nu-şi făcea buzele, tenul ei ars de vînt şi de soare avea ceva uscat şi cîmpenesc.

Silion apăsă pe un buton. O lumină vagă, de un albastru-vînăt, se răspîndi în sală.

Privirile lui alunecară pe umerii ei plăpînzi, pe bustul costeliv şi vînjos, cu sînii mici, şi se opriră pe coapsele şi picioarele ei plastice şi alungite, cu muşchi nervoşi sub pielea catifelată. Înţelese deodată de unde venea farmecul lui Trude Resch şi i-l spuse pe loc : el se alegea din ciudata îmbinare într-un acelaşi trup a unui bust de fecioară cu o crupă de femeie. Diana şi Venera în aceeaşi singură făptură. Trude îl asculta clătinînd din cap.

— Asta înseamnă că m-ai înşelat chiar pe vremea cînd m-ai iubit ; pe Diana cu Venera, şi pe Venera cu Diana.

— Eu nu iubeam. Eu făceam dragoste.

— Minţeai, ca să mă exasperezi... Ca să dau totul pînă la istovire.

— Chestie de temperament : eu dădeam totul pînă la plăcere.

— Dar Laura ?

— Laura e altceva. E altă poveste. Dar nu e iubirea cum o înţelegeţi voi femeile.

Tăcură.

— Am îmbătrînit mult ? întrebă Trude.

— Pari obosită. Eşti în antrenament ?

— Nu mai joc tenis decît pentru mine. M-am retras.

— Şi campionatul ?

— Nu mă mai interesează. Am treizeci şi cinci de ani, e o vîrstă matusalemică pentru un campion de tenis.

Lucu o ameninţă cu degetul.

— Ia seama, faci altfel de excese !

— N-am pe nimeni. Nici măcar pe bărbatu-meu.

— De cînd asta ?

Trude aruncă o privire în gol, ca şi cum ar fi măsurat noaptea timpurilor.

— De nu mai ţin minte !

— Hm ! E un fel de a doua feciorie. Şi cum te simţi ?

— La început visam. Şi dimineaţa săream din pat mulţumită. De la o vreme o duc foarte greu. M-aş bate cu toată lumea. Aş face cine ştie ce prostie. Dar sînt o doamnă respectabilă, cu bărbat şi copii. E un fel de autointoxicaţie. Arăt rău.

— Mă întreb de ce-ţi impui atîtea restricţii. Ai un salon suprapopulat. Un adevărat centru de recrutare.

— Nişte imbecili. Mai bine lipsă.

— *Et le bel Annibal ?* [1]

— Îl găseşti frumos ? Are nişte ochi de taur melancolic. Concediat.

---

[1] Şi frumosul Anibal ?

— Bietul om !

— Nu pot să mă dau dacă nu iubesc. Şi nu pot iubi dacă nu admir.

— Nu cred nimic. Castitatea ta e un truc cu care mi-ai mai stîrnit imaginaţia de cîteva ori. Dar, vai ! nimic nu mai merge.

— Bănuiam. Eşti amorezat.

— Se cunoaşte ? întrebă Lucu îngrijorat.

— Nu e greu de ghicit. S-a împlinit ciclul de fidelitate. E momentul în care, sătul de marele amor (Trude rosti aceste două cuvinte pe un ton de comică exagerare), ieri Matilda, astăzi Laura, sătul de marele amor, începi să zburzi pentru o vreme. Am sosit prea tîrziu. Mi-a luat-o alta înainte. E una nouă.

— Cum ai aflat ? mărturisi Lucu într-o întrebare.

— Am întîlnit-o pe Adina la un concert, pe Sidi la o expoziţie, pe Toinon la un ceai. Le-am întrebat pe rînd despre tine, aşa cum întrebăm noi femeile : în treacăt, cu indiferenţă. Ştii că există o francmasonerie tacită, a noastră, a fostelor tale iubite, a iubitelor trecute în rezervă. (Sînt nevoită să vorbesc în termeni militari.) Cînd vreuna din noi e rechemată „temporar sub drapel“, noi celelalte aflăm imediat. M-am încredinţat deci foarte uşor că nici una din ele n-a primit ordinul de chemare. Ai o femeie nouă.

— Mai bine zis : voi avea o femeie nouă, corectă Lucu, sau cine ştie...

— Aveai la îndemînă un raft complet şi pestriţ de femei de lux, docile şi numerotate ca nişte cărţi rare, continuă Trude cu ochii în tavan, ca şi cum şi-ar fi citit cuvintele. Veneam cînd eram poftite, plecam cînd stăpînul dădea semne de plictiseală. Fără scene, fără lacrimi. Spune-mi, ţi s-a urît cu binele ?

— M-am plictisit de bibliofilie. Mi s-a urît să tot răsfoiesc cărţile vechi. Vreau ceva inedit.

— Te-a simţit Laura ?

— Laura nu va afla nimic niciodată.

— Laura nu află, Laura simte. Ca orice femeie. Fii atent ! În starea ei...

— Laura n-are ce simţi, de vreme ce tot pe ea o iubesc, ca să vorbesc pe înţelesul tău. Pe cealaltă nu o iubesc, nici n-o voi iubi. O vreau. Sau cu alte cuvinte...

— *Merci.* Cunosc formula, îl întrerupse Trude ; te rog, încă un whisky.

Mereu culcat, Silion se trudi niţel cu sticlele şi umplu paharele.

— Mă întreb însă cînd va fi să fie, continuă el, grăbit să intre pe calea confidenţelor. Mi-a dat o întîlnire la ea acasă, seara ; „nu mai devreme de zece", aşa mi-a spus. Ce părere ai ?

Se ridicase în perne şi aştepta răspunsul ca un bolnav care ascultă verdictul medicului.

— Vreau să mă lămureşti, adăugă Silion ca şi cum ar fi enunţat o problemă de cea mai gravă importanţă, ce înseamnă la voi femeile cînd daţi întîlnire la voi acasă unui bărbat la o oră destul de extraordinară : „nu mai devreme de zece" ?, repetă el ca un obsedat.

— E destul de clar dacă e singură. Te rog, încă o ţigaretă.

Silion îi întinse din nou caseta lui de chihlibar negru şi îi oferi foc.

— Dacă ai fi auzit-o, continuă el, cît de misterios mi-a şoptit „nu mai de...

— ...vreme de zece", scandă Trude cu neastîmpăr.

Dar Silion urmă liniştit :

— Şi asta tocmai cînd mă aşteptam mai puţin. Eram la o masă la Esplanade, cu ea, cu un fel de suivantă a

ei, doamna Nu-ştiu-cum, şi cu Filip, patronul. Eram dezolat. Cu cîteva minute mai nainte mă aflam singur, la o altă masă, nu ne cunoşteam încă decît din vedere şi ne priveam ca doi halucinaţi. Şi iată că prezentările oficiale erau cît p-aci să strice totul. Dintr-o dată, redusesem relaţiile noastre la normal, le lipsisem de farmecul lor conspirativ. Se risipise tot farmecul, tot misterul. Pierdusem orice speranţă. Şi tocmai cînd să plece, eram deja pe trotuar, mi-a spus încet : „Vino la mine..."

— „...În orice seară vrei, nu însă mai devreme de zece !" întrerupse din nou Trude pe un ton plictisit şi tăios.

— Dar ce şoaptă ! exclamă Lucu. Numai noaptea pe întuneric se poate şopti aşa. Şi era ziua-n amiaza mare. Nu pot să dau de rostul acestor cuvinte. Poate că n-au nici un rost. Poate că nici n-au fost rostite cu un ton atît de misterios. Ce fel de femeie o fi Ana Ulmu — ce nume frumos, nu e aşa ? Poate că nu e decît o femeie uşoară, care dă orele care îi convin... Şi chiar de-ar fi aşa, cu atît mai bine ! Tu ştii că nu sentimentul mă interesează, ci posesiunea. *L'amour-plaisir* [1], cum îl numeşte Stendhal şi cum îl obişnuia secolul al optsprezecelea.

Trude Resch îl asculta cu acea luare-aminte încordată şi prefăcută pe care o arată femeile cînd sînt osîndite la rolul de confidente. De cîteva ori îşi mai schimbă un picior de pe altul, dezvelindu-şi cu un foşnet anumit, de piele fină, genunchii rotunzi, cu rotula micuţă, dar nu izbuti să-i ţintuiască luarea-aminte. Ochii lui Silion urmăreau o imagine absentă, în spaţiul vizibil numai lui.

— De ce nu-mi spui nimic, Trude ?

---

[1] Dragostea-plăcere.

— Te ascult ; e tot ce pot face pentru tine.

Şi iarăşi, cu aceeaşi mătăsoasă zvîrcolire, Trude schimbă genunchii, unul de pe altul. De data asta, privirea lui Lucu prinse mişcarea, dar lunecă numaidecît în nepăsare.

— Are şi un fel de scutier bătrîn, care îi ţine mantoul şi poşeta cînd e nevoie. Un avocat obscur, dar bărbat arătos. De neam bun : se uită în jurul său ca unul care a stăpînit cîndva mari întinderi de pămînt. Umblă cu o flenderiţă de ploaie pe el, cam ieşită la spălat. Văd din cînd în cînd în ochii lui negri un fel de spaimă. Nişte ochi de iapă sperioasă. Nu e lucru curat cu el. Mă nelinişteşte. Mă întreb dacă îi este protector, sau logodnic, sau, mai ştii... impresar... Mă tot frămînt ce fel de învoială o fi între avocatul Arghir şi doamna Ulmu. Filip, care se laudă că ştie tot, nu mi-a dat nici o lămurire. Are pesemne o criză de discreţie, sau pur şi simplu vrea să mă întărîte. Ce să fac ?

Ca să-l asculte mai în tihnă, Trude îşi întinse în diagonală picioarele peste divan, aşezîndu-le confortabil pe o perniţă aproape de căpătîiul lui Lucu. Făcu apoi o pudică sforţare de a-şi trage rochia peste genunchi, şi neizbutind renunţă. Ca un talaz obosit, rochia se tot retrase apoi, în decursul convorbirii, din ce în ce, descoperind-o. Spătarul fotoliului în care zăcea Trude era atît de înclinat, încît trupul ei se odihnea pe o linie aproape orizontală, printre umbre de fum şi înserare. Surîdea unui gînd : „Idila lor nici măcar n-a început. Se mai poate încă interveni. Dar trebuie deocamdată să-i dau un sfat. Povestea lui mă plictiseşte de moarte.“ Îşi drese glasul.

— Să te duci la ea aşa cum te-a poftit, „nu mai devreme de zece“. Fără voia ei, Trude puse niţel rînjet

în acest citat. Poate chiar la zece jumătate. Niţică întîrziere nu strică. Ai să fii lămurit cu atît mai repede.

— Crezi atunci că m-a chemat cu anumite intenţii ?

Trude îşi stăpîni o tresărire de neastîmpăr. În pantofii-sandale, picioarele ei se rotiră nervos, se înţepeniră întinse o clipă, vădind subţirimea elegantă a gleznelor. Cu prefăcut deliciu, trase din ţigareta Abdulah şi urmări rotocoalele de fum, care se lărgeau în spirale, depărtîndu-se.

— O fi vrînd să-ţi citească în stele, mai ştii ? ! Du-te la faţa locului, şi pe urmă : văzînd şi făcînd ! Dacă n-ai altă treabă.

— N-am fost ! A fost o vreme cînd mă trezeam în zori şi săream din pat. Mă repezeam la fereastră ca la o trambulină şi eram gata să mă arunc în văzduh ca într-o apă. Parcă soarele s-ar fi înhămat la sîngele meu şi m-ar fi tras din somn. Apoi, cu încetul, dimineţile s-au lîncezit. Acum sînt grele şi amare. Dar mi-e dor de trezirile acelea tumultuoase, de elanurile acelea fără scop. N-am mai avut de mult astfel de dimineţi, Trude ! Nici nu mai ştiu de cînd.

— *Autant dire*[1] că ţi-e dor de tinereţe, *mon pauvre ami !* se înduioşă Trude. Trezirile acelea năvalnice sînt ale tinereţii dintîi. Te cred că ţi-e dor de ele. Dar n-ai să le mai întîlneşti niciodată. Caută altceva !

— Senzaţia ! exclamă Lucu. Numai ea mă scoate din toropeală.

Privirile lor se pipăiră. Tăcere. Fiecare sorbi din paharul său.

Răsunară două lovituri, ca două puncte rare ţintuite în parchet. Cu o sforţare dibace, imperceptibilă,

---

[1] Cu alte cuvinte.

Trude își lepădase pantofii de cureluşe cenuşii, unul după altul, pe parchet. Picioarele ei palide, cu unghii de jar, şlefuite cu grijă, străluciră acum pe pernele divanului, lîngă umerii lui Lucu. Cu vigoarea lor de aramă, pulpele şi coapsele, uşor dezvelite, străluceau în toată graţia şi misterul lor. Trude se hotărîse la trucul acesta suprem, ca un comandant care şi-aruncă în foc ultima gardă. Lucu se făcea că nu bagă de seamă nimic.

— Eşti un Iosif, şi-aduse el aminte, ai fost şi ai să rămîi un Iosif.

O pauză grea de voinţe care se atrag plutea în seara stătătoare. Trude își schimba la răstimpuri picioarele, ca şi cum nu-şi mai găsea locul, umplînd tăcerea cu foşnetul animal şi straniu al unui anotimp necunoscut.

Telefonul atunci izbucni strident ca un ţipăt. Trude şi Lucu tresăriră. El întinse mîna să apuce receptorul. Ca să-l ajungă, trebuia să se aplece peste genunchii ei, pînă la telefonul aşezat pe o măsuţă de nuc.

— E Laura, spuse Lucu în şoaptă, ca şi cum se temea să nu fie auzit.

O şovăială i se zugrăvise pe faţă. Telefonul suna mereu, cu o drăcească stăruinţă. Trude se încruntă.

— Lasă-l să sune, îl îndemnă ea, nu eşti acasă.

Dar Lucu se întoarse pe o coastă, se întinse cît putu, strivind sub el picioarele lui Trude, şi ridică receptorul.

— Da, Laura, eu sînt... sînt singur... studiam un dosar... Cum ? Ai febră ?... Dar bineînţeles că vin... vin într-un suflet... ba da, trebuie să te văd, măcar o clipă... *j'accours* [1].

Puse receptorul în furcă şi, parcă sleit de sforţarea lui de voinţă, își lăsă fruntea să se răcorească în

[1] Alerg.

pulpele lui Trude Resch. Acum se putea odihni în voie, dînd drumul gîndurilor și voinței. Așteptarea Laurei îl punea la adăpost de ispită. N-are să mai fie un Iosif. N-are să se mai ducă nici la doamna Ulmu. Peste o clipă are să se ridice și o să plece. Mîinile lui neteziră cu regret coapsele și pulpele de lîngă el, și cînd pogorîră la glezne le cuprinseră cu o apucătură de înecat care se pierde.

— Mă doare, gemu Trude închizînd ochii.

— Să mergem, Trude, șopti Lucu fără convingere. Trebuie să plecăm imediat.

Trude își deschise pleoapele, clipind.

— De ce ? întrebă ea mirată.

— Laura nu se simte bine. Are febră.

Trude se dezmeticise.

— Te minte.

— Nu se poate ! Laura nu minte.

Glasul lui Trude sună sarcastic și aspru :

— Îți cunoaște slăbiciunea și abuzează. Cum ajungi la dînsa, i-a și trecut febra. Poate chiar mai nainte. Ai să vezi !

Fără să-și dezlipească obrazul de pe genunchii ei, Silion își întoarse fața spre ea.

— Totuși, mă duc. Trebuie, negreșit !

Trude îi surîse cu amărăciune, cu înțelegere, cu dezgust.

— Bietul băiat !

Cu un suspin resemnat, se ridică pe jumătate. Surprinse încă o dată privirile lui Lucu înfășurînd-o într-un bun rămas de dorință și părere de rău. Se înălță alene și se lăsă ca obosită lîngă el, pe divan.

Silion se dădu mai întîi înapoi, dar peste o clipă căzu fulgerat cu fața înainte, cu respirația oprită, îngropîndu-și-o în grumazul ei parfumat. Șovăiră amîn-

doi într-o ameţeală supremă, opriţi ca pe o margine de abis. Telefonul izbucni atunci din nou, mai strident, mai imperios ca înainte. Tremurînd, Lucu apucă din nou receptorul. Trude îşi împreună mîinile, ca nişte aripi de deznădejde şi mînie. Şi le duse la gură, să le muşte. Cu capul în poala ei, Silion vorbea :

— Nu, Laura ! Tocmai ieşeam pe uşă... Pornesc îndată... Negreşit, trec pe la farmacie...

Dintr-un salt, Trude se smulse de lîngă el şi fu în picioare, hotărîtă şi dîrză. Cuvintele clare ale Laurei răsunau în odaie, parcă purificînd atmosfera :

— Eram sigură că ai plecat... am telefonat dinadins... să aud cum sună... în casa ta, din care ai plecat spre mine... Dar vino mai repede... sînt obosită şi mi-e somn... mi-e teamă să nu adorm iar...

La poartă, lîngă automobilul minuscul, smălţuit şi nichelat ca o jucărie de lux, Trude şi Lucu îşi strînseră mîna băieţeşte. Stropi rari, subţiri, prevestitori de ploaie. Pe buzele lui Trude întîrzia un surîs de amărăciune.

— Iartă-mă, Trude, sînt dezolat.

— Te înţeleg, *mon pauvre ami* : „vocea stăpînei" !

— Nu mă duci pînă în strada Sălciilor ? o rugă Silion.

Şi din ochi îi arătă cerul plumburiu şi ameninţător.

— E singura întrebare pe care mi-o pui ? îl dojeni Trude.

— Cînd ne mai vedem ? rectifică Silion.

— Văd că ştii lecţia. Dar n-am să-ţi fixez nici zi, nici oră ; *pas si bête !*[1] Îi întinse prin portieră mîna-i înmănuşată. Drum bun, ce mai aştepţi ? Erai grăbit, porneşte !

---

[1] Nu-s atît de proastă.

— Nu mă iei şi pe mine? se miră Lucu, neliniştit de culoarea văzduhului, care da în vînăt.

În falduri de doliu, cerul pogora pe acoperişuri. Aerul avea un gust dulceag şi sălciu de furtună.

— Îmi pare rău, *mon pauvre ami*, dar nu sînt înger! În clipa asta nu te pot suferi. Du-te pe jos!

Cu un sunet metalic, trînti portiera, urni motorul şi porni. O răpăială cu băşici se dezlănţui pe urmă-i. În cîteva clipe, trotuarul şi caldarîmul străluci ca zincul sub şiroaiele de apă.

Silion îşi ridică gulerul trenciului şi o luă resemnat prin ploaie.

Capitolul 7

ÎNTÎLNIREA CU MATILDA

...A parcurs în neştire lungul drum care-l ducea la casa Feraru. Acum se strecura printre puţinii trecători fără să-i vadă, plictisit de sine şi supărat pe o viaţă în care totul se petrecea într-alt fel decît ar fi dorit el. Ploaia încetase. O lumină fără izvor inunda oraşul. Din loc în loc, felinarele străluceau fantomatic în nimbul lor umed şi bolnăvicios. Lucu înainta cu paşi mărunţi şi rari, cu ochii în gol şi fruntea înclinată, ca un om cufundat în gînduri. Ar fi tresărit dacă l-ar fi strigat cineva pe nume. Apelul telefonic care-l smulsese din repaosul lui pe divan îi dovedise, o dată mai mult, că el nu e decît o jucărie a întîmplărilor. Dacă n-ar fi fost un biet om plin de slăbiciuni şi totdeauna surprins de împrejurări, n-ar fi trebuit să ridice receptorul cînd l-a chemat Laura. Şi chiar dacă l-a ridicat, n-ar fi trebuit să cedeze chemării ei suave şi neîndurate. Totdeauna, porunca ei îi sosea învăluită într-un suspin, cuvintele ei alcătuiau un cîntec fără de moarte, un joc melodios de ape, într-o seară de cristal, spre stele. Supunerea lui oarbă cînd Laura îl cheamă, graba

lui de a lăsa orice şi de a da fuga să o vadă, drumul acesta prin ploaia care l-a pătruns pînă la oase nu însemna decît că el e robul unei patimi care nu iartă.

Ar mai putea totuşi să-şi dovedească sieşi că nu e chiar aşa. Ar mai fi un mijloc. Să intre, de pildă, şi să-i spună : „Am venit să te văd şi să plec. Numai un sfert de ceas, şi să plec. Sînt cît se poate de ocupat. Plec, şi vin mîine“. (Bineînţeles, nu-i va vorbi în felul ăsta. Ştie el cum s-o aducă din cuvinte. Sau acesta le va fi înţelesul.) Şi să stea într-adevăr numai un sfert de ceas, şi să plece. Fiindcă Laura îl crede cînd îi spune că e ocupat. Încrederea asta îl înduioşează şi îl umple de remuşcări. Lucu însă ştie că nu va fi în stare să plece după un sfert de oră. O să rămînă la ea pînă în toiul nopţii, poate pînă în zorii zilei. Aşa se întîmplă totdeauna.

Mai avea de făcut doar cîţiva paşi pînă la casa Feraru, şi, maşinal, îşi căută cheia în buzunar. Dar se opri deodată. Pe trotuar, în poarta casei, se afla Matilda Feraru, sora Laurei. Primul lui gînd fu să dea înapoi. Era însă prea tîrziu. Înaintase ca un somnambul, puţin lipsise ca mîinile lor să se întîlnească pe ivărul metalic. Felinarul de fier forjat al casei îl scălda în lumină. Lucu se înclină, scoţîndu-şi pălăria, pe care o strîngea cam tare de margini în mînă, dimpreună cu trusa lui de chei. Un salut de o gravitate cam solemnă, asemenea unei plecăciuni de condoleanţe, ca şi cum s-ar fi găsit în faţa unei văduve în mare doliu, cu toate că Matilda era, de o extremă eleganţă, îmbrăcată într-un costum *trois pièces*, cu o jachetă de piele de antilopă, totul de la beretă pînă la pantofi de culoarea droidiei de vin. Ea îi răspunse cu un semn din cap abia vădit, şi rămase locului.

— Dacă-mi daţi voie, rosti el ca să spună ceva, şi numaidecît, simţind că pălise, se aplecă niţel să descuie poarta, fără să izbutească însă dintr-o dată.

Nu nimerea în gaură cheia. Mîna îi tremura uşor. Clipa de care se temuse ca de o fatalitate, o vreme atît de lungă, sosise în sfîrşit. Pentru el era clipa destinului, clipa în care nu mai ai ce face. O dorise, fiindcă ştia că e de neocolit, şi o ocolise cu preţul unei atenţii de fiece minut. Întîmplarea din seara asta nu era cîtuşi de puţin surprinzătoare. Surprinzător nu era decît faptul că nu se întîmplase mai demult. Şi poate că totul are să se oprească aci. Umbre tăcute, ei vor intra unul după altul în casa Feraru, şi fiecare are să se ducă la locul lui fără să-şi mai spună un cuvînt. Erau ca doi străini. Ce mai puteau să-şi spună oare ?

Poarta, în sfîrşit, se deschise.

— Un moment, te rog !

Era Matilda care vorbise, şi Lucu se opri cu cheile în mînă, cu pălăria pe cap, cu faţa întoarsă spre ea, ca un om care aşteaptă să i se poruncească. De mult nu-i auzise glasul răguşit şi patetic, glasul ei de cîntec de tavernă. Şi-a păstrat înfăţişarea ei de stăpînă, cu fruntea sus, şi nu pare cîtuşi de puţin turburată. Observă pe figura subţire şi arămie a Matildei vagi urme de oboseală, o paloare discretă, nu lipsită de trufie, un fel de patină de nobleţă, adaosul insidios al anilor.

— Poţi să mă însoţeşti cîţiva paşi ? Vreau să-ţi vorbesc, adăugă Matilda, şi se depărtă încet, fără să-l aştepte.

Punîndu-şi grabnic cheile în buzunar, Lucu o urmărea cu ochii. Mersul ei nu se schimbase. Era în el desăvîrşita armonie de mişcări şi de linii din mersul unui cerb. Încuie poarta la loc şi se grăbi să o ajungă.

— Viu de la Fiereni, începu Matilda, privind țintă înaintea ei. E mai bine că te-am întîlnit, tocmai vroiam să-ți vorbesc.

— Și eu vroiam să-ți vorbesc. Matilde, vroiam mai de mult, răspunse Lucu, și se opri, mirat de propria lui îndrăzneală.

Glasul îi sunase fals și pițigăiat ca al unui om în mare încurcătură. Un hermafrodit care se dezvinovățește.

— Nu prea văd ce-ai putea să-mi spui, sună răspunsul Matildei. Eu vreau să vorbim afaceri.

„Dacă vrea să vorbească de afaceri, gîndi Lucu, are să vorbească și despre altele. Am să insist." Își înălță fruntea, își lungi gîtul, își luă o privire severă, imitînd atitudinea de lebădă neagră a Matildei.

— Vreau totuși, Matilde. Ți-am scris de cîteva ori, dar n-ai deschis scrisorile. Te rog acum să mă asculți. Numai cîteva cuvinte...

— Și ce-ai dori, mă rog, să ascult ?

— Nu sînt atît de vinovat pe cît crezi, Matilde. Asta vream să-ți spun. M-ai judecat fără să mă asculți și ai luat hotărîri pripite... Aș dori...

— Încetează, te rog ! îl întrerupse, tăios, Matilda. Să nu răscolim. Credeam că-ți pot vorbi de anumite treburi care te privesc, măcar indirect. Văd însă că ar fi fost mai bine să fi recurs la un avocat.

Fiece capăt de frază fusese rostit pe un ton răspicat, care nu îngăduia replică. Ajunseseră la capătul străzii. Matilda se opri și-i făcu față.

— Iartă-mă, Matilde, se scuză Lucu, spune-mi numai ce-aveai de spus.

Cu același pas, Matilda se întoarse și o luă înapoi în josul străzii. Lucu o urmă. Amenințarea cu avocatul trezise în mintea lui o imagine aproape familiară : chi-

pul unui tînăr scund şi oacheş, a cărui existenţă îi făcuse lui mult sînge rău odinioară. Care va să zică, sînt tot împreună, îşi zise el. Mergeau alături, fiecare cu gîndurile lui.

Matilda rupse tăcerea.

— Vreau să vînd, spuse ea, am un cumpărător bun.

— Să vinzi ? Ce anume ? se miră Lucu.

Cu un semn din cap, Matilda îi arătă masa întunecată a casei Feraru, pe ai cărei plopi umezi de ploaie tremura lumina lampadarului.

— Vînd casele şi moşia şi plec.

— Cum ? Vinzi şi Fierenii ? (Era şi o dojană în mirarea lui Lucu.)

— Nu mă mai ţine nimic aici. Glasul Matildei pogorî, deveni grav. Vînd totul şi plec.

Silion căzu pe gînduri. Într-adevăr, nu se aşteptase la această veste. Dar din spusa Matildei „Nu mă mai ţine nimic aici" înţelegea că Matilda nu mai are nici o legătură sentimentală, nici chiar cu avocatul. Matilda îl pîndea cu coada ochiului.

— Ai ceva împotrivă ?

— Fireşte că nu. Mi se pare totuşi ciudat... să vinzi Fierenii...

— Da, leagănul familiei... Copilăria, părinţii, bunicii ; ştiu cîntecul. Vînd ! adăugă ea, dîrz.

— Eşti stăpînă pe averea ta, întări Lucu, dar trăgeam nădejdea că totuşi, pînă la urmă...

— Pînă la urmă ce ? îl întrerupse cu un glas întunecat şi agresiv Matilda. Întrezăreai vreo soluţie ? Tonul ei deveni sarcastic. Sau poate vreun compromis ? Fă bine şi comunică-i soră-mi hotărîrile mele ! Sper că o vei sfătui să nu se opună. Coproprietatea asta nu mai are nici un rost.

— Am s-o sfătuiesc, făgădui Lucu îngîndurat.

Descătușarea Matildei de dragostea cu adevărat maternă pe care o avusese pentru Laura și indiferența ei față de tot ce o lega de trecut i se părea lucru nefiresc.

— Desigur, are dreptul să se opună. Asta m-ar întîrzia cîteva luni. Nu văd însă de ce mi-ar face șicane. Vocea Matildei se umplu de subînțelesuri. Eu nu i-am făcut niciodată șicane.

— Sînt încredințat că Laura n-are să se opună, afirmă Silion, ca și cum n-ar fi înțeles aluzia.

— Îmi place s-o cred. Are prilejul să fie generoasă. (Pe întuneric, Lucu își dădu seama că se înroșește.) Orice-ar fi, eu mă bizui pe buna dumitale influență.

— Va fi așa cum vrei, Matilde, așa cum vrei, o asigură Lucu, smerit și sfios. Nu uitase izbucnirile de odinioară ale Matildei. Umblau ca sub un nor amenințător.

— Știi bine, reluă Matilda, că la moartea tatii eu am fost aceea care am plătit datoriile, eu am sustras și am ascuns, noaptea, recolta amenințată de sechestru, și pînă la urmă tot eu am salvat averea părintească. Laura n-a știut nimic. Am ținut-o departe de orișice grijă. Iar mai tîrziu (Matilda făcu o pauză, ca să-și aleagă cuvintele) tot eu m-am zbătut cu treburile și cu socotelile, ca o slugă credincioasă.

— Da, Matilde, așa a fost, întări Silion, căruia toate aceste amănunte îi erau bine cunoscute.

În teama lui subită de a nu stîrni mîniile Matildei se strecurase un alt gînd. După atîta vreme, el și Matilda se regăsiseră singuri pe strada pustie, cotropită de toamna cețoasă, în preajma casei Feraru. Pașii lor răsunau la unison, ființele lor se bucurau de aceeași găzduire, tainică și prietenoasă, a nopții comune. Și el nu vedea la Matilda nici o turburare, nici o șovăire în

nepăsarea ei. Soarta se împlinise şi nu le mai cerea nimic. Cum era oare cu putinţă ?

— Şi unde ai de gînd să pleci ? întrebă el deodată.

— Unde-oi vedea cu ochii, răspunse ea, înălţînd din umeri.

Toată lumea era a ei. Ajunseseră în faţa porţii casei. Matilda se opri.

— Dar ce-ai de gînd să faci, insistă Lucu, pleci singură ?

— Mă priveşte !

Lucu închise pleoapele, îşi opri o clipă respiraţia. În bătaia felinarului, chipul îngust al Matildei, cu ochii învăpăiaţi de lumini negre, strălucea de o paloare supranaturală.

— Aşadar, ne-am înţeles, încheie ea, contez pe dumneata. Eu nu mai intru. Mă duc în oraş. Noapte bună !

Şi, fără să-i întindă mîna, se depărtă pe trotuarul pustiu.

Oprit în poartă, Lucu o urmări cu privirea pînă ce statura ei impunătoare şi zveltă se topi în noapte. Încă o dată, încercă să ţie capul sus, să-şi tragă umerii înapoi, de parcă s-ar fi plăsmuit din nou, după chipul şi asemănarea mîndrei Matilda. Băgă de seamă însă că îi venea greu. Atunci, scoase cheile din buzunar, descuie poarta şi pătrunse în curtea casei Feraru.

Capitolul 8

SURORILE FERARU

„We are such stuff as dreams are made of, and our little life is rounded with a sleep." [1]

Shakespeare

Casa Feraru, în care, cu o cheie ce-i fusese anume dăruită, Lucu intra fără să mai bată, era o clădire veche şi părăginită, aşezată în cel mai central cartier al oraşului. Tabla care odinioară, prelungind acoperişul, căptuşise ca o platoşă mansarda pe din afară, fusese de mult înlocuită cu carton asfaltat, menţinut pe cherestea, cu şipci de lemn verticale. Acest amănunt sporea cu o notă de doliu înfăţişarea de părăsire şi ruină a imobilului. Construcţia se ţinea încă dreaptă, cu cornişele ei sculptate şi baluştrii ei plăpînzi, teferi încă, de la intrare: semăna cu una din acele frumuseţi, faimoase pe vremuri, care păstrează pînă la adînci bătrîneţi urmele şterse ale strălucirii de altădată. Era de mirare cum a putut dăinui o atît de sumbră paragină în acea vecinătate de birouri elegante şi magazine de lux adăpostite în naltele zidiri modernizate. Plopi şi salcîmi venerabili străjuiau grilajul ruginit şi meterezul lepros care, sprijinindu-se pe calcanurile megieşe, îm-

[1] Din vis sîntem făcuţi, şi viaţa noastră scurtă doar cu somnul s-a împlinit.

prejmuiau curtea năpădită de boschete. Vegetația descătușată se răsfăța în felurimea ei de liliac și trandafir desfrunzit, de tufe de merișor veșnic verzi, de arbori funebri și grațioși de thuya, crescînd într-o îmbulzeală atît de sălbatecă și îmbelșugată, încît, chiar în acele săptămîni supreme de toamnă, curtea din fața și din spatele locuinței, în ciuda crengilor spectrale care se crispau în văzduhul palid, alcătuiau un abis de întunecimi și de taină, mirosind a mucegai.

Laura Feraru locuia singură aici la parter. Sora ei mai mare, Matilda, se mutase la etaj, sub mansarda pustie, punînd astfel capăt unei conviețuiri ce nu se mai putea prelungi. Își păstrase însă dreptul la intrarea principală. Această despărțire se întîmplase mai demult, în împrejurări oarecum dramatice. Și dacă Matilda alesese de bunăvoie etajul cel scund de sub mansardă, cu trecerea prin holul comun, cu scara de stejar ce ducea sus la ea, a fost ca să-și afirme o dată mai mult spiritul de jertfă, dezinteresarea și disprețul ei față de bunurile vieții. Așa se spune. Alții însă susțin că numai trufia o hotărîse la o alegere care o silea să treacă, zi după zi, an cu an, prin locurile unde suferise o grea dezamăgire și umilință. De altfel, cînd o căutai era mai mult plecată. Cînd găseau deschisă ușa salonului de la intrare, prietenii Matildei, veniți să o viziteze, se opreau un minut și intrau să schimbe cîteva cuvinte cu Laura, nemișcată pe divanul ei. Dar nu se așezau niciodată și căutau să vorbească încet — fără să pară că o fac dinadins, pe un ton confidențial — despre lucruri mărunte, de toate zilele. Numai Matilda nu se oprea, și trecea fără să se uite în jurul ei, ca și cum se afla într-o casă pustie, în care vetustele trepte trosneau sub pasul ei sprinten și grăbit.

...Lucu pătrunse în vestibul. Îl întîmpină de îndată mireasma obişnuită şi slabă care zăcea ca un sezon statornic în încăperile de jos : parfumul demodat de mosc. Dădu cu ochii de cuierul în care atîrnau de ani de zile zgarda şi lanţul unui zăvod defunct şi care lăsase amintiri duioase în familie. Pînă în ziua de azi se mai pomenea de el. Această zgardă, veşnic la locul ei, căpătase pentru Lucu o valoare de simbol. Simbolul destinului său, sfîşietor ca un geamăt înăbuşit. Un destin de monotonie şi de repetiţie a tot mereu aceloraşi rituri şi amănunte. Aşa credea el uneori.

Se opri şi ascultă o clipă. Nu se auzea nimic. Aşteptă. Dar statura solemnă şi rigidă a Laurei nu se ivi nicăieri. De obicei, Laura îi ieşea în cale, cu paşii ei mici, sacadaţi şi mecanici, revărsaţi la urmă într-un singur pas mare, care i-o aducea ca într-o cădere şi i-o lăsa întreagă în braţele aruncate pe după gît.

Tiptil, Silion străbătu holul clarobscur, care trezea într-însul tot aceleaşi amintiri. Neaşteptata întîlnire cu Matilda i le învia cu o intensitate de halucinaţie. Înainta cu mintea absorbită de icoanele trecutului. Prezentul îl smulse o clipă dintre ele.

Găsi întredeschisă uşa Laurei. Interiorul îi apăru nimbat de o ceaţă adîncă şi joasă, de violet misterios. Marginile odăii nu se vedeau. Se pierdeau în bezne. Storurile, de un albastru-întunecat, fuseseră trase şi apropiate cu grijă. Nici o rază nu străbătea prin ele. „Semn de mare migrenă sau de oboseală de moarte“, gîndi Lucu. Mireasma de mosc de la intrare plutea şi aici, înteţită. Este parfumul predilect al Laurei, şi toată casa e îmbibată de el, ca un sanctuar.

Silion se strecură printre draperii înăuntru şi rămase în prag cu respiraţia oprită. În pernele umbrite de răsfrîngerea suavă a unui abajur de mătasă, Laura dormea.

Chipul ei, precizat de acea savantă lumină de criptă, ce se revărsa de-a dreptul pe trăsăturile-i subţiri, părea de o frumuseţe fără greş. O atmosferă de reculegere, aproape evlavioasă, iscusit ordonată, plutea în jurul acestei adormite arătări, de o paloare de sfîntă. Într-un belşug suspect, care părea şi el orînduit de mai înainte, pentru un efect anume, pletele ei de un blond metalic îi conturau obrajii înguşti, limitîndu-i, ca să se reverse pe umeri, printre dantele. Ca într-o halucinaţie, Lucu văzu în toate acestea pregătirile pe care le fac unele sinucigaşe în preajma somnului lor de veci. Cunoştea pe de rost frumuseţea Laurei şi în amănunt. Dar rămase cîteva clipe în contemplare, fără să-şi poată desluşi pricinile noi, care cu o liniştită putere îl îndemnau să o admire şi mai mult. Chipul ei avea darul să i se pară tot mereu altul, după gînd, după oră, după lumină, şi să-i arate rînd pe rînd viaţa, bucuria, dragostea, părerile de rău, surîsul şi lacrimile lumii şi vremelnicia tuturor lucrurilor, totul sub o înfăţişare extatică, dar împăcată cu sine şi dureros de duioasă şi de blîndă. Aci era taina supunerii şi robiei lui. O înţelese încă o dată, dar acum, în faţa Laurei adormită în farmecul ei, răzvrătirea lui se spulbera, mînia lui pe sine însuşi i se părea o rătăcire şi era ca un călău căruia îi scapă fierul din mîini.

Cuprins de o veche teamă, care-l încerca mereu cînd pătrundea tîrziu, ca într-un altar al somnului, în iatacul întunecat, Lucu îşi aţinti auzul şi ascultă, pînă ce respiraţia ritmică şi liniştită a Laurei ajunse la urechile lui. Nu, Laura nu murise. Dormea într-adevăr. Dormea somnul ei atît de adînc, ce pogora dincolo de adormire şi de vis. Plutea undeva la suprafaţa neantului. Lucu nu sosise la timp. Nu trebuia să o trezească. Aşa cum zăcea acum în deplină părăsire de sine a somnului ei

depărtat, asemănarea ei cu Matilda era şi mai vădită. O asemănare de surori gemene, cu toate că exista între ele deosebirea de culori şi de etate. Cu opt ani mai tînără, Laura părea o copie poetizată a sumbrei, sălbaticei şi graţioasei creole care şi din această pricină o iubise nu numai ca pe o soră, dar şi ca pe un copil al ei.

Lucu îşi desprinse privirile de Laura. Ar fi fost ispitit să o vegheze pe un fotoliu pînă ce ea s-ar fi trezit. Dar ceva îl îndemna să iasă din zona magnetică în care voinţa şi luciditatea i se topeau ca în volutele unei taverne de opium. Cu aceeaşi băgare de seamă cu care intrase, Lucu dădu înapoi prin draperii, avu dibăcia să nu se poticnească de praguri şi, cu paşi de pîslă, trecu să aştepte în camera vecină. Aci domnea o atmosferă cenuşie şi friguroasă, în care ardea o lampă zgribulită, făcută dintr-un bec obosit. Ferestrele dădeau spre nord. Nişte învelitori gălbejite, odinioară albe, care îmbrăcau canapeaua şi fotoliile, sporeau senzaţia de frig şi pustietate nelocuită. Aici mireasma de mosc nu se mai simţea şi mirosea numai a frig şi igrasie. Lucu se întinse pe canapea şi-şi rezemă capul de mînerul ei costeliv. Oglinzile ovale, cu apele lor turburi încercuite în poleială cojită, îl priveau solemn şi glacial. Aci fusese dormitorul Matildei. Pe atunci, toată viaţa se strînsese în camerele de la parter, iar cele de la etaj fuseseră părăsite în voia prafului şi a pînzelor de păianjen. Pe locul îngustei canapele franţuzeşti cu droturile obosite, pe care acum se chinuia Lucu în aşteptare, se aflase divanul confortabil al Matildei. Poate că trupul lui Lucu ocupă astăzi în spaţiu tocmai locul pe care-l împlinea odinioară trupul Matildei. Pe atunci, divanul Matildei fusese pentru el o obsesie, care chema fără greş în mintea lui imaginea corpului stăpînei. Niciodată, gîndea el, nu s-ar fi putut găsi pentru corpul mîndru, ager şi

catifelat al Matildei un divan mai potrivit, un divan în care să te pierzi și să te regăsești, călătorind în doi, pe mările somnului. Dar niciodată în casa asta ei n-au fost singuri, cu adevărat împreună. N-a rămas nici o singură noapte în camera ei, nici nu s-a furișat cîndva, pe întuneric, din patul lui de oaspete în culcușul Matildei, în serile cînd rămînea să doarmă la ele. În privința asta, Matilda a fost neînduplecată. Nici măcar într-unele după-amiezi de vară, cînd toți ai casei dormeau, nu i-a dat voie să se lungească măcar un sfert de ceas lîngă ea. O cuprindea groaza la gîndul că Laura ar fi putut să simtă ceva, Laura, care știa totuși de legătura lor și o binecuvînta și care era și pentru el ca o soră. Dar Matilda era de părere că nu trebuia să arate Laurei priveliștea impudică a unei fericiri de care ea nu poate să se bucure. Într-adevăr, cum ar fi putut Matilda să se răsfețe în brațele iubitului la gîndul că Laura, cu ochii mari deschiși în întunericul nopților ei albe, ar fi surprins fără să vrea șoaptele, sau fie și numai răsuflul amanților adormiți ? Căci orele acelea nesfîrșite de repaos silit, în care Laura dormea pe apucate, îi stricase rînduiala somnului. Ea se trezea mereu în toiul nopții, aprindea lampa și citea sau aștepta în tăcere pe întuneric să vie zorile, sau un alt val de somn, care să o poarte în piuitul păsărilor treze, să vie revărsarea cea mare a dimineții să o elibereze. Și atunci Laura se ridica anevoie din așternut. Într-o rigiditate de statuie, își petrecea unul din halaturile ei de mătasă brodată cu fir, ca odăjdiile, și nu-și mișca decît brațele și mîinile ei lungi de ctitoriță zugrăvită în biserici. Și după o ezitare dramatică, izbutea să se urnească din loc, cu pași minusculi, dreaptă și țeapănă ca o păpușă mecanică, și uneori se încumeta — dar asta se întîmpla mai rar și venise numai cu vremea — să străbată încăperile

drept pe la mijloc. Mergea prin casă sprijinită într-un baston și ținîndu-se de mobile. Lucu și Matilda o urmăreau cu emoția cu care ar fi supravegheat cele dintîi încercări de a umbla ale unui copil. Inima li se strîngea dureros. Și aplaudau cu sufletul la gură, istoviți de sforțarea ei, pe cînd Laura, cu un surîs de vedetă istovită, se lăsa să cadă pe un fotoliu și le mulțumea din priviri. Răsfățată și tristă, căuta să le dea curaj celor doi amanți și să se îmbărbăteze și pe sine.

Matilda o îngrijea fără încetare. Contrastul dintre ele era și mai izbitor în orele de viață comună. Una în necontenită mișcare și zbucium, cealaltă veșnic scufundată în fotoliu sau întinsă pe divan. Cu fiece gest al ei, cu fiece răsuflare, clipele Matildei defilau încărcate de voluptăți simple, ca niște ostași care își poartă trofeele în triumf. Cînd vorbea, spațiul răsuna de vibrații voioase. Rîsul ei de amazoană răsfățat și sălbatec se revărsa molipsitor. Îi plăcea să poruncească și să aibă grijă de stăpîn, care nu discută, și nu pierdea un minut fără să-l folosească, dar asta nu însemna că nu-și vede de plimbările călare dimineața la Șosea, nici că uită să danseze în așa chip încît dansul pare că e singura ei îndeletnicire. Începea pe înserate și nu înceta înainte de revărsatul zorilor. Laura, dimpotrivă, nu lua parte la nimic. Pentru ea, viața îndeobște, ca și viața din jurul ei, era un spectacol indiferent. Rîsul ei nu izbucnea ca o nesfîrșită cascadă a bucuriei, ci se desfășura în tăcere, ca o revărsare de lumină spirituală, iar în zîmbetul ei pluteau o taină uitată și o făgăduială de fericire paradiziacă. Toate acestea, Lucu le gîndise dintru început și i le spusese și ei cîndva.

Matilda spera mai cu putere decît Laura în vindecarea acesteia. Îl chemase pe Lucu într-ajutor, și el îi răspunsese fără șovăire. L-a rugat să-i ție de urît Lau-

rei, ceea ce n-a însemnat pentru el un sacrificiu. Matilda era mulţumită că în felul acesta Lucu aproape că nu se mai mişca din casa lor, iar ea în schimb mai putea să dea cîte o raită prin dancingurile de lux, în fruntea unei bande sclivisite şi oxigenate de june făpturi cărora li se părea că a ucide timpul şi a-l ucide în acest chip e o farsă pe care o joacă destinului. Lucu rămînea singur cu Laura ore întregi. Nu se mai sătura de priveliştea frumuseţii ei calme şi expresive. Putea să stea de vorbă cu ea la nesfîrşit. Descoperi că în ce priveşte cărţile şi poeţii aveau aceleaşi gusturi. Erau ca doi complici, doi conspiratori, dar fără alt scop decît sextetul lor. Înţeleseseră, fără să şi-o spună, căci lucrul acesta făcea parte din tainele lor nevorbite, că există pe lume ceva care e numai pentru ei şi de care Matilda a fost treptat îndepărtată. Dar asta nu s-a înfăptuit decît pe încetul şi numai după ce încercaseră în zadar să o atragă şi pe Matilda în petrecerile lor nemişcate şi monotone. La început, Silion, care îmbrăţişase cu pasiune rolul de lector al Laurei, a căutat să trezească şi în Matilda interesul pentru poezia şi muzica rafinată. Nu se poate spune că Matilda n-a pus multă bunăvoinţă ca să le intre în voie sau că n-ar fi fost în stare să înţeleagă unele pagini de versificaţie ermetică şi să asculte cu interes discurile lor, alese cu grijă. Dar cu acest prilej, şi el, şi Laura constatară o dată mai mult ceea ce ştiau nu de ieri, de alaltăieri : că Matilda nu e o fiinţă care poate să stea multă vreme într-un loc. Oricît meşteşug punea Lucu în citirile sale, modulîndu-şi glasul pe o linie discretă, ca să nu cadă în patos, nu treceau multe sferturi de oră, şi deodată Matilda izbucnea, spunîndu-le că îi este cu neputinţă să asculte mai mult fără să adoarmă, şi pînă la urmă declara că singura lectură suportabilă *à la longue* e numai şi nu-

mai romanul polițist inteligent, iar singurele discuri care nu te obosesc sînt cele cu muzică de dans. Ei nu se îndoiau, totuși, de inteligența și de gustul Matildei, și într-adevăr : puterea ei de pătrundere anevoie își găsea perechea.

— E o inteligență electrică, spunea Sabin, avocatul ei, e o minte care pricepe și străbate cu iuțeala fulgerului problemele cele mai complicate, dar tocmai de aceea nu întîrzie mult asupra lor și nu știe să savureze pe îndelete plăcerile vieții.

Lucu și Laura se însingurară în citirile și comentariile lor infinite, în mărturisirile lor întortocheate și în plăcerea împărtășită, mereu și mereu nouă, de a-și recunoaște subțirimea lor de cugetare. Silion găsea că nimeni nu știe să-l asculte și nu-l înțelege mai bine decît Laura, iar ea, la rîndu-i, îi dăduse dovada celei mai depline încrederi : îi povestise dragostea ei. Fusese logodită, puțin înainte de a se îmbolnăvi, cu un ofițer de marină, cu vreo doisprezece ani mai în vîrstă decît ea, ceea ce o încredințase că e iubită nu numai cu patimă, dar și cu un sentiment de protecție, de care simțise întotdeauna nevoie. Cununia trebuia să se facă la Fiereni, dimineața la primărie, iar pe înserate la biserică, după care urmau ospățul și serbarea de nuntă la conac, sub jupiteriana oblăduire a conului Iordanache, cel care avea și menirea de a oferi miresei brațul ca să o ducă la altar. De două ori în decursul aceleiași luni, logodnicii făcuseră cîte un drum la Fiereni și înnoptaseră acolo pentru a grăbi pregătirile. Conul Iordanache nu mai știa unde îi este capul. În viața lui nu muncise atît. Răgușise. Bătrînele și prăfuitele încăperi nelocuite fuseseră deretecate și apoi șlefuite ca niște diamante. Numai cîteva zile îi mai despărțea de duminica hotărîtă. Dar într-o după-amiază lîncedă de iunie, Laura fu cuprinsă

de acel somn misterios de care auzise vorbindu-se în basmele copilăriei. Zile şi nopţi a tot dormit. La deşteptare nu s-a mai putut ridica din pat. Logodnicul a vegheat-o şi a îngrijit-o luni după luni. Poate că şi-o fi dat seama într-un tîrziu că nu avea stofă de martir, căci, după o patetică explicaţie cu Matilda, a dat bir cu fugiţii. Aceasta era povestea Laurei. Surîsul ei resemnat şi duios îi vorbea lui Lucu de împăcarea ei cu oamenii, cu egoismul lor şi cu vitregia sorţii.

Lucu găsise în Laura un duhovnic. Aştepta cu nerăbdare ceasul cînd va fi singur numai cu ea, ca să-i povestească de micile neînţelegeri dintre el şi Matilda, de bănuielile lor reciproce şi chiar de răzbunările lui de om gelos, adică de aventurile şi plăcerile lui lăturalnice, de care se ruşina în sinea lui pe urmă. Cu zîmbetul ei de vestală, care plutea dincolo de bine şi de rău, Laura îi dăruia iertarea dorită :

— Nu e nimic, nu te prăpădi cu firea : omul gelos înşală ca să i-o ia înainte celuilalt, şi apoi îşi face sieşi scene de gelozie, ca să se dezvinovăţească. Dar emoţiile şi amintirile curate rămîn ; asta e totul.

Vorbea uneori ca o femeie cu multă experienţă şi care a cunoscut toate plăcerile şi tainele dragostei. În clipele acelea, Lucu ar fi vrut să ştie mai multe. Romanul ei neisprăvit cu logodnicul marinar i se părea plin de mistere nedezlegate, şi de cîte ori i-a mai pomenit, cu precauţii, de vremea logodnei ei, căutînd să dobîndească ceva amănunte, Laura a schimbat vorba sau a tăcut ostentativ. Într-o zi, a întrebat-o de-a dreptul :

— Spune-mi : ai fost a lui, sau nu ?

A primit întrebarea lui fără să tresară şi cu un surîs de care Lucu s-a ruşinat.

— Ţii mult să ştii ? l-a întrebat la rîndul ei Laura.

Lucu simţea că nu mai poate da înapoi. A plecat capul.

— Da ! a rostit el.

— E o întrebare brutală, i-a spus Laura.

Şi îl privea drept în ochi, cu privirile ei mari, întristate. I-a luat mîinile între ale lui.

— Iartă-mă, am vrut să ştiu.

— Şi acum nu mai vrei ? (Parcă se juca cu el.)

— Nu ! îi fu răspunsul. (Minţea.)

— N-am fost a lui ! continuă Laura, încet.

— Şi îţi pare rău ? întrebă Lucu.

— Nu pot să spun, îi răspunse Laura, după cîteva clipe de şovăială. Nici eu nu mai ştiu.

A urmat între ei cea dintîi tăcere, care a fost altfel decît tăcerile de pînă atunci. În seara aceea, Lucu s-a dus să doarmă singur, acasă.

Dar în dimineaţa următoare, la opt şi jumătate, Matilda era din nou la el. Venise devreme, cum obişnuia, ca să plece înainte de amiază, ca şi cum ar fi avut de dat socoteală unui bărbat gelos. Ţinea ca plecările şi întoarcerile ei să nu dea de bănuit.

— Exagerezi, îi spunea Lucu, îţi închipui că Laura crede că amorul nostru e doar platonic ?

— Tu nu cunoşti femeile, îi răspundea Matilda, păcat de experienţa ta ! Noi trăim din imaginaţie mult mai mult decît voi. Nu vreau ca Laura să ştie precis cînd anume sînt la tine şi cînd nu.

Dar n-aveau vreme pentru controverse, clipele lor se mistuiau în flăcări, şi în scurtele răgazuri care urmau, tolănit lîngă trupul ei de chihlibar întunecat şi răsuflînd printre pletele ei parfumate şi negre ca iadul, Lucu se legăna cu gîndul că e înlănţuit de o bacantă întoarsă din poveste anume pentru îmbrăţişările lui.

Poate că nu o făcea dinadins. Dar de cîte ori vě-nea dimineţile la el, Matilda lua hotărîrea să o plimbe spre seară pe Laura la Şosea. Poate că se mîngîia cu gîndul că răscumpără bucuriile dragostei ei, de care Laura e lipsită, sau încerca să-i risipească gîndurile îndreptate, credea dînsa, într-un sens neîngăduit şi turburător. Şi plimbarea urma neapărat. La început, Chevroletul astmatic al lui Lucu fusese de mare folos în acest răsfăţ, dar mai tîrziu, răzgîndindu-se, Matilda dădu preferinţă unui taxi de lux sau unui birjar jugănit, cu faţa zbîrcită ca un ciorap, una din cele mai din urmă rămăşiţe ale Bucureştilor de altădată. Lucu nu mai stătea la volan, lîngă şofer, ci în fundul trăsurii, între ele.

În această zilnică plimbare cu trăsura între cele două femei, Lucu îşi găsea rostul vieţii lui fără de scop. Lumea se schimba la faţă, şi în jurul lui se răsfăţa paradisul. O plantă între două adieri, între două miresme. Era prizonierul benevol al unei amante şi al unei surori suferinde, copilul mare al celor doi îndrăgostiţi.

— Sărut-o, îl îndemna Matilda, e copilul nostru.

O privea cu o încîntare care ar fi dumirit pe ori-şicine de ce Matilda nu se mai măritase. Avea un copil frumos, care mai era şi suferind. Asta îi ajungea. În asemenea împrejurări, un soţ ar fi fost ceva de prisos. Matilda nu părea să fie una dintre acele femei care simt nevoia unui stăpîn, ci numai a unui amant care să nu devie însă prea gelos. Niciodată Lucu n-ar fi sărutat-o pe Laura din propriul său îndemn. Firea lui nu se risipea în sărutări, ca a Matildei. Dar Matilda îl îmbia s-o facă la fiece sosire şi plecare a lui din locuinţa lor.

— Cum, îl certa ea, aşa se vine? Aşa se pleacă? N-o săruţi?

În pregătirile lor înfrigurate pentru plimbare, o ajutau amîndoi să coboare din pat: unul îi ţinea halatul, altul îi potrivea papucii, pe care, cu picioarele ei de fildeş, Laura îi dibuia pe covor fără să-i nimerească, sau o pieptănau în grabă, smulgîndu-i cîte un fir lung de păr blond-roşcat şi scîncete pisiceşti de suferinţă. Apoi Lucu o ajuta la opintirea ei supremă, cînd da să se ridice. Laura îi refuza braţul. Ţinea să ajungă singură, fără baston, cu paşii ei haşuraţi, pînă pe platforma scării, unde aştepta trăsura. Dar, ca de obicei, nu izbutea pînă la capăt şi din cînd în cînd se rezema cu mîinile de pereţi. Într-un rînd, oprită în pervaz şi roşie la faţă, s-a întors spre Lucu.

— Nu-i aşa că nu se cunoaşte prea mult că sînt o infirmă?

La întoarcere cinau în sufrageria spaţioasă, luminată pînă mai ieri numai cu gaz aerian. Luminatul acesta, foarte potrivit cu zidurile căptuşite cu stejar şi cu mobilierul greoi, construit aci o dată cu casa, n-a fost înlăturat decît mai tîrziu, şi asta nu din pricină că Matilda ar fi vrut să se ţină în pas cu vremea. Nicidecum. Numai o întîmplare neaşteptată a hotărît-o să introducă electricitatea în cel din urmă imobil care pe strada Sălciilor mai păstra încă lămpile cu sită Auer. A fost într-o seară tîrzie cînd se întorsese de la o petrecere. Era la cîteva luni după îmbolnăvirea misterioasă a Laurei. În casa cufundată în întuneric, a găsit-o pe Laura aproape asfixiată în camera ei cu ferestrele închise, în care plutea un miros intens de gaz aerian. Readusă la viaţă, Laura a tăgăduit cu îndărătnicie că ar fi avut de gînd să se omoare. Şi dacă mai vine vreodată vorba despre asta,

tăgăduieşte şi în ziua de azi. Dar Matilda a desfiinţat gazometrul anacronic şi s-a rostit pentru progres.

Cînd Lucu înnopta la surorile Feraru, i se făcea patul pe un colţar de sub scara din hol. Pe dreapta şi pe stînga holului se deschideau dormitoarele celor două surori. Uşile rămîneau date de perete toată noaptea.

Lucu îşi lua în primire ungherul lui confortabil. Atunci urma un răstimp în care policandrele din tavanul înalt dispăreau într-un haos de nepătruns, iar în odăi, la nivel scăzut, se instala un clarobscur misterios, prielnic pregătirilor de culcare, adică acelui fantomatic du-te-vino în halatul şi papucii vieţii de familie. După un răgaz pe care îl socotea îndestulător pentru acest domestic preludiu, cu glasul ei de comandă, Matilda punea întrebarea :

— Sînteţi gata ?

Şi, fără să mai aştepte răspunsul, dădea semnul stingerii, apăsînd un buton la tabloul de electricitate. Beznele puneau stăpînire spontan pe încăperile fără margini.

Dar după cîteva clipe de tăcere, convorbirile reînviau pe şoptite şi sfioase, şi mai apoi cu jumătate glas pe întuneric. Erau mai întîi nişte întrebări răzleţe, ca nişte iscoade şovăitoare într-o tabără aţipită. Apoi se înfiripau aluzii la întîmplările mărunte ale zilei şi care îşi căpătau de-abia acum adevăratul tîlc şi însemnătatea. Amănunte pierdute, luminate de cîte un cuvînt, comentarii aşa cum se fac după miezul nopţii, spuse pe un ton de mărturisire şi de apropiere de la suflet la suflet. Treptat, răspunsurile se făceau tot mai rare, cineva se depărta de ceilalţi doi şi aluneca pe nesimţite dincolo de neguri. Era Matilda care adormea cea dintîi. Uneori de-abia îşi rezema capul în perne, şi nu mai ştia de nimic. Lucu şi Laura, însă, îşi continuau pînă

în zori spovedaniile lor, făcute din nimicuri. Începea pentru ei o ciudată singurătate. Nu puteau să facă lumină, pentru că, în această casă plină de sfeşnice de argint, de bronz de toate mărimile şi din toate vremurile, flăcăruia unei lumînări ar fi răsfrînt pe toate metalele şi în toate ungherele prezenţa tăcută şi vagă a unor oaspeţi nedesluşiţi. Matilda ar fi protestat prin cîteva gemete înăbuşite, şi pînă la urmă s-ar fi trezit din somn. Tocmai asta n-ar fi vrut ei... Întunericul acela era domeniul lor fermecat, în care n-avea voie să pătrundă nimeni. Erau ca două candele în cripta umbrelor şi îşi simţeau şi fiinţa, şi lumina. Lucu n-ar fi putut să-i vorbească Laurei de slăbiciunile şi sfielile lui decît în aceste ceasuri de taină, cînd voinţa e abolită, şi mîndria îl părăsea. Numai pe întuneric îndrăznea să-i facă anumite mărturisiri, ca şi cum ar fi fost de aceeaşi vîrstă şi fără să i se pară că-i pune prea mult răbdarea la încercare. Bănuia că o oboseşte şi ar fi vrut să o cruţe, dar între timp se întîmplau mereu fapte noi, menite să-l turbure, şi el avea nevoie de un duhovnic ideal, care să fie femeie. Numai o femeie l-ar fi putut ajuta, fiindcă numai ea ar fi fost în măsură să cunoască şi să trădeze arcanele, tainele şi capcanele unei alte femei. Cîteodată îşi spuneau lucruri atît de minunate, de parcă şi le-ar fi şoptit la ureche, întinşi unul lîngă altul ca în paradisul copilăriei. Dar dimineţile uitau de ele, minunăţiile se spulberau şi le rămînea doar sunetul, clipa şi singurătatea în care au fost destăinuite, însemnate în sufletul lor ca o panglică într-o carte. Adormeau într-un tîrziu, cînd la ferestre, printre storuri şi draperii, zorile îşi suflau înlăuntru fulgul lor de păpădie.

La răstimpuri, pe care de la o vreme începuseră să le aştepte, Matilda pleca la ţară, unde treburile moşiei se încurcau.

Aparițiile ei furtunoase erau menite să mai întărească autoritatea din ce în ce mai șubredă a lui conu Iordanache, administratorul moșiei, un fel de unchi al celor două surori — un unchi de văr, cum precizau ele. Fără îndoială că undeva pe arborele genealogic al familiei, pe o ramură oarecare, figura un strămoș comun al surorilor Feraru și al conului Iorgu Iordanache. La barba acestuia, barbă căruntă și ondulată, de rege asirian, ele n-ar fi renunțat cu una, cu două. Prea mare era plăcerea lor de a putea prezenta musafirilor abătuți pe la Fiereni, la cîțiva ani o dată, pe această decorativă și scăpătată rudă, cu titlul pompos de *notre intendant* [1], ca să-i mai poată imputa lenea ei fără de leac și augusta nepăsare față de nevoile domeniului. Toate aceste mici și banale cusururi ale conului Iordanache se cumpăneau, în folosul lui, cu distinsa lui înfățișare de patriarh statuar și robust, în care se deslușea, ca în filigrană, prezența unui satir obosit dimpreună cu netăgăduita lui cinste în gestiune. În zadar susținuse în fața Laurei și a Matildei avocatul lor Sabin că mai bine un vechil vulgar și hoț, dar care împarte cu proprietarul unele cîștiguri, fie și suspecte, decît un majestuos intendent care îți prezintă necontenit incontestabile deficite. Iordanache nu se sinchisea de pierderi. Ele se puteau acoperi totdeauna, din vînzarea unui colțișor ciobit din hotarele moșiei, un loc de casă, un imaș, o pîrloagă, o dumbravă, un petec de pădure, iar de vreun alt fel de venituri nu catadicsea să se îngrijească. De cînd cu reforma agrară, agricultura era pentru el o îndeletnicire moartă și se mărginea, în ceea ce-l privește, să dea în dijmă la plugari. Se purta cu ei omenește, dar nu din dragoste, nici din cine știe ce

---

[1] Intendentul nostru.

convingeri înaintate, pentru că Iordanache n-avea nici un fel de convingeri în nici un fel de materie, ci numai așa, ca să-i atragă pe vasali la dijmă. Ce prăpăd ar fi fost pe capul lui să fie nevoit să caute și să tocmească oameni ca să lucreze pămîntul „în regie“ ! N-ar mai fi putut urmări cu seninătate, din tihna unei existențe părăginite, dar senioriale, alunecarea unei lumi întregi și a unei epoci înspre obștescul ei sfîrșit.

Cu toate acestea, Matilda nu pleca niciodată la Fiereni fără să pregătească de mai înainte pachetul lui nenea Iorgu, alcătuit totdeauna dintr-un kilogram de cafea, două de rahat, o jumătate de apă de colonie, un sfert de bomboane de eucalipt, un sfert de bomboane de mentă și o cutie de țigări Intim Club. Cumpărăturile pentru pachet și alcătuirea lui cădeau în sarcina lui Silion. În gîndul lui, el rostea tot felul de afurisenii că era nevoit să alerge pentru tainul răsfățatului și misteriosului intendent, a cărui existență o cunoștea, fără să-l fi văzut totuși niciodată. Fusese de multe ori vorba ca Lucu să o însoțească pe Matilda într-una din călătoriile ei la Fiereni, dar a fost parcă un făcut că împrejurările nu s-au vădit niciodată prielnice. În schimb, avocatul Sabin se bucurase de acest hatîr în mai multe rînduri. E drept că meseria lui îl îndreptățea să o facă. Silion clocotea. „La urma urmei, sînt și eu avocat“, își spunea scrîșnind din dinți. Dar de această calitate a lui nu-și mai amintea nimeni. Așa cum nimeni nu tăgăduia că e un felcer dintre cei mai buni. La plecarea Matildei, care înainte de a-i părăsi îi repeta pînă la plictiseală mereu aceleași sfaturi și îndrumări cu privire la hrana și medicația Laurei, ea rămînea în grija lui. I se făceau zilnic injecții cu nemiluita. Tot ce născocise industria medicală mai nou și mai scump trecea în vinele albastre ale Laurei, iar pe măsuța de lîngă

divanul ei se aflau rînduri-rînduri de sticluţe şi fiole multicolore, preţios etichetate, conţinînd esenţe, pulberi şi tablete, ce trebuiau înghiţite la intervale fixe, potrivit unui program în care, afară de Matilda, numai Lucu se mai putea descurca. Pe lîngă astea, se adăugau diferite aparate electrice şi lămpi cu înfăţişare de monştri marini sau de scafandri, izvoare de unde tămăduitoare şi de raze feerice, în şipotul cărora Laura trebuia să se scalde la trezire şi la culcare. Trupul bolnavei accepta totul, cum acceptă idolii fumul de tămîie şi ofrandele.

La răstimpuri anumite, medicii casei — doi la număr — se perindau la căpătîiul pacientei, o gîdilau la tălpi, îi încercau cu tăişul palmei genunchii, şi după alte cîteva scamatorii clătinau profesional din cap şi ordonau cu gravitate continuarea tratamentului, a exerciţiilor prudente, a masajelor electrice şi a razelor de cvarţ, adăugînd la răstimpuri cel mai recent preparat lansat de revistele de specialitate. Toată această agitaţie semăna în chip ciudat cu pregătirile pentru un bal de familie care se amîna mereu la calende. Matilda îi însoţea pe vrăjitori pînă la uşă. Acolo, în schimbul plicurilor înmînate în ultima clipă, le mai storcea cîteva cuvinte de îmbărbătare.

În sfîrşit, pentru Lucu şi Laura, plecarea Matildei dădea semnalul orgiilor amicale. Şi pînă după miezul nopţii, sub scalpelul de lumină al minţii lor, se perindau prietenii, gîndurile, inimile, icoanele desprinse din paginile citite împreună şi pînă şi intrigile amoroase şi clevetirile răspîndite de gura lumii. În acest paradis capitonat al intimităţii, timpul fusese abolit. Uneori, pe vreme de iarnă grea, Lucu şi Laura simţiseră oboseala ceasurilor de dincolo de noapte. Lucu nu mai

pleca. Îşi aşternea singur un culcuş pe colţarul lui din hol şi rămînea să doarmă în casa Feraru.

La întoarcerea Matildei, îi povesteau totul, afară de numărul ţigărilor fumate şi al cafelelor sorbite împreună.

E mult de atunci şi multe s-au schimbat între timp. Lucu îşi simte ceafa amorţită de mînerul canapelei *empire* din fostul iatac al Matildei. Fără să se mişte, dibuie pe lîngă el o perniţă de mătasă brodată şi şi-o pune sub cap. Tăcere. Laura doarme încă. Nu fără oarecare mîndrie, Lucu îşi dă seama cît este el de departe şi de mai presus de bietul om care fusese odinioară. Fusese gelos pe Matilda, de o gelozie care-l mîna pe urmele ei pas cu pas, îl făcea să o scruteze gest cu gest, vorbă cu vorbă, o gelozie măruntă şi sîcîitoare, cu care o teroriza şi o scotea din sărite, în vreme ce pe Laura o istovea tot povestindu-i bănuielile lui. De sute de ori îi punea cam aceeaşi întrebare. Îşi căuta un aliat, cu ajutorul căruia trebuia să afle adevărul. Această nevoie de adevăr o simţise dintr-o dată, fără să se fi aşteptat, aşa cum pe negîndite ţi se poate face rău pe o arşiţă grozavă. Iată :

Adormise în patul lui de acasă. O carte deschisă zăcea lîngă el în perne, şi cu o mişcare bruscă a împins-o pe covor cînd a zbîrnîit în tîrziul nopţii telefonul. O femeie. Nu cunoştea vocea.

— Te-am deranjat ? sună întrebarea.

— La ora asta n-aş putea să spun că nu ! a răspuns, cuviincios ca întotdeauna, Silion.

— Iartă-mă, te rog, continuă necunoscuta voce, dar vreau să-ţi dau un sfat.

Lucu se dezmeticise de-a binelea.

— E prea întuneric, răspunse el. Sfaturile se dau pe lumină.

— De ce generalizezi ? întrebă vocea. Sînt mai bine de două ore de cînd Matilda şi Artur Sabin au plecat singuri de la bar, de la Marea aventură, unde au băut şi au dansat ca doi îndrăgostiţi. S-au dus pesemne la el acasă. Toată banda i-a văzut plecînd, dar s-a făcut că nu bagă de seamă. Înţelegi acum de ce ţi-am telefonat la ora asta ? Şi, cu un hohot de rîs afectat, vocea adăugă : Artur — ce nume de amant ! Şi acum, noapte bună, domnul meu, şi somn uşor, dacă mai poţi !

Cu cotul în perne, Lucu rămase pe gînduri. Într-adevăr, era greu să mai adoarmă. Glasul de la telefon nu minţise, sau cel puţin nu minţise pe de-a-ntregul. Ştia bine că Matilda şi grupul ei de prieteni obişnuiau să meargă la bar la Marea aventură. Ah, epicele ei plăceri la Marea aventură ! De fiecare dată, Lucu a simţit că ar fi avut ceva de zis împotrivă. Pleca însoţită de întreaga ei bandă, cu nelipsitul Artur Sabin în cap, iar pe el îl lăsau la căpătîiul Laurei, şi se prea poate că asta era un fel de schimb care îi şi convenea. Plecări zgomotoase, ca şi cum ar fi fost vorba de o vînătoare, dar fără goarne şi fără cîini, şi terminate adesea prin întoarceri voioase în bezna nopţii, cu lungi opriri de bun rămas, în grup, sub felinarul de la poartă, unde veşnic Artur Sabin rămînea cel din urmă.

— Cum ? Nu v-aţi culcat încă ? întreba Matilda pătrunzînd cu o răbufnire de parfum în camera luminată a Laurei, unde Lucu tînjea, dezbinat de fericire şi aşteptare, pe fotoliul său.

— Destul cu lecturile, hotăra Matilda, toată lumea la culcare !

Lucu ar fi vrut să rostească un scurt rechizitoriu, să protesteze în faţa acestui fel de viaţă. Matilda îi tăia vorba :

— Nici un cuvînt! Sînt prea bine dispusă ca să pot asculta predici. Mîine, dacă vrei, îți stau la dispoziție.

Lucu înțelegea că mîine Matilda va veni să-l consoleze și să se dezbare de preaplinul satisfacțiilor ei coregrafice. A doua zi, în pauzele de acalmie, el încerca să aducă vorba despre ce îl rodea în suflet. Ea însă nu putea să admită că jocul cu mîinile, atingerile, pipăielile și dulcegăriile dansului în public, oricît ar fi de lipsite de gînduri ascunse, fac o impresie proastă. Și nici nu sînt atît de nevinovate cum pretinde Matilda. Ele pornesc, susținea Lucu, din adîncuri întunecate, care nu-și mărturisesc năzuințele și își caută mulțumirea în jumătăți de împliniri.

— *Fous-moi la paix*[1], izbucnea Matilda, și tu, și răsuflatul tău Freud!... (Și era atît de frumoasă cu pletele răvășite și sînii ei mici de bronz dezgoliți, ca ai unei amazoane în bătălie!) Să știi, urma ea, că teoriile lui Freud au zăpăcit lumea... După el, și copilul de țîță e un depravat și un incestuos... Toate acestea, afirma ea din ce în ce mai însuflețită, se petrec numai în cîteva capete viermănoase de babalîci excitați de lecturi obscene.

— *Voyons*[2], Matilde, stăruia Lucu, eu nu-ți pretind nimic. Socot însă că o ținută mai rezervată...

— Ținuta e bună pentru cocote, îl întrerupea Matilda, dar eu sînt o doamnă. Și acum, basta! Că nu pentru asta am venit aici!

În violența Matildei intra poate și o doză de cabotinism. Știa că, pentru închipuirea lui Lucu, sălbăticia ei era un aprig stimulent. Așa că el renunțase de mult să-i refacă educația, cu toate că îi displăcea din ce în ce mai mult familiaritatea purtărilor ei cu bărbații. Își ticluise un fel de a fi pe care ea îl socotea drept camara-

[1] Nu-mi bate capul.
[2] Ascultă.

derie. Se tutuia cu oricine la numai cinci minute după ce îl cunoscuse, dezlegîndu-l şi pe el de datoria de a-i spune doamnă. Tot camaradereşte se săruta cu unii musafiri, din întîmplare cu cei mai chipeşi, la sosire, la plecare şi uneori în răstimpuri sub felurite pretexte şi spontaneităţi. În clipele de exaltare, cînd o melodie suavă de ferestrău o ducea cu gîndul cine ştie unde, i se întîmpla să ia pe cîte un asemenea camarad pe după gît şi să rămînă aşa un timp, cu capul pe umărul lui, în ascultare infinită. Şi nu avea nimic împotrivă cînd unul din ei, tot atît de camaradereşte, o cuprindea de după mijloc sau o atrăgea pe genunchi. „Astea sînt maniere de bordel !" scrîşnea Lucu în sinea lui, dar tăcea. Şi în clipa asta nocturnă, telefonul unei necunoscute răscolise în el toate aceste neajunsuri şi umilinţe. „Aşadar, gîndea el, Matilda e din nou la Marea aventură. Şi a mai dispărut de acolo. Dar asta nu înseamnă mare lucru. Matilda nu-şi pierde chiar toată noaptea prin barurile dansante." Uneori îşi lua rămas bun mai din vreme şi pleca, iar Artur Sabin o însoţea pînă acasă. Un june scund şi jovial, cu umerii înguşti şi un pîntecel rotunjor şi moale. Un cap mare, cu ochi imenşi, cu pleoapele grele, ochi melancolici, care contrastau cu veselia insului. Avea un glas puternic de bariton, care se făcea duios şi dulceag în tangourile sentimentale. Pe lîngă el, Matilda arăta ca o cerboaică falnică şi bine cumpănită. O bacantă, travestită în tînără şi mare doamnă. Cum era să se uite una ca ea la un rotofei gălbui şi stîrpit, la un cîntăreţ de pahar, ca Artur Sabin ? Hm ! Lucu rînjea de unul singur. „Acestea sînt apucături pamfletăreşti, se răzbuna în cuvinte. Nu cumva sînt gelos ?" Se uită la ceas. „Trei. Dar unde-o fi la ora asta ? Chiar dacă, părăsind barul, a făcut şi o plimbare în automobil la şosea, cum avea obicei, trebuie să se fi

întors de mult acasă." După câteva clipe de ezitare, Lucu telefonă. Aşteptă. Nici un răspuns. Deodată, se bătu cu palma peste frunte. Cum de nu i-a dat prin minte de la început ? Telefonă la Marea aventură şi întrebă de Matilda. I se răspunse, fără ezitare, că plecase de mai bine de un ceas, poate două... Fruntea i se umezi. Căută în anuar casa lui Artur Sabin şi telefonă. Mac-mac-mac : semnalul de ocupat. Repetă apelul. Insistă. Mac-mac-mac : acelaşi răţoi ironic îi spunea că telefonul e ocupat, mereu ocupat. „Au scos din priză aparatul, să nu fie deranjaţi." Lucu simţi cum i se bat tîmplele, un val de sînge îi întunecă mintea. Sări în picioare, se îmbrăcă într-o clipă. Afară, aerul nopţii îl mai dezmetici. O adiere lină purta miresmele parcurilor apropiate. Stelele se uitau la el din liniştea lor eternă. În pas alergător, ajunse la staţia de taxi şi dădu adresa casei Feraru. Pătrunse în ea ca un hoţ pe întuneric. Il întîmpină parfumul de mosc şi de umezeală al locuinţei. Îşi duse mîna la piept, să-şi astîmpere inima. Înainta tiptil, cu opriri de spaimă, spre camera Matildei. Parchetul vechi trosnea îngrozitor. Auzi din hol respiraţia Laurei în somn. Veacuri de şovăire treceau printre clipe. Se opri în prag şi ascultă. Storurile nu fuseseră lăsate, un snop sfios de raze se strecura de la felinarul depărtat pînă aci. Nimeni. Ochii i se obişnuiră cu beznele. Desluşi patul alb, desfăcut şi neatins. Se retrase în grabă. Poate că a făcut zgomot ; din vestibul îl ajunse glasul nedumerit al Laurei :

— Cine e ?

Străbătu curtea în goană şi porni din nou. Casa lui Artur Sabin. Un apartament oarecare, într-un bloc cu opt caturi. Lăsă taxiul să-l aştepte la colţ şi începu să se plimbe în neştire prin dreptul blocului. Noaptea se destrăma, felinarele păleau. Într-o curte adormită,

un cocoş vui din aripi şi sfîşie negurile cu trîmbiţa. Sergentul de stradă trecu de cîteva ori pe lîngă el, îl privi bănuitor. Lucu se depărtă. Îl văzu pe sergent stînd de vorbă cu şoferul de taxi, auzi uruitul motorului. Taxiul coti pe una din străzile de după colţ şi opri din nou ; numai acolo avea voie să aştepte. Lucu îşi continuă nemulţumit perindările. Ce-ar fi să intre, să urce pînă la apartamentul lui Sabin, să sune, să pătrundă în casă ? Desigur că Sabin ar căuta să-l oprească, dar ce-i păsa lui de Sabin ? Dar dacă Matilda nu mai e acolo ? Se poate să fi plecat între timp. Ar fi o prăbuşire fără seamăn. Cu verva lui incultă şi vulgară, Sabin ar povesti în tot oraşul cele petrecute. Ar fi un hohot de rîs de jur împrejur, de la Automobil Club şi pînă la Forul Intercultural, de la Iordache la Capşa şi pînă la *Opinia publică,* unde Fane Chiriac l-ar măsura din priviri fără să spună nimic. Numai dacă ar da buzna ca un tîlhar şi ar sparge uşa cu o singură lovitură de umăr, aşa încît să-i surprindă pe vinovaţi într-o ţinută care nu mai îngăduie tăgadă, ar putea el să iasă cu bine din această împrejurare.

Pasul potcovit al sergentului îl ajunse din urmă. Lucu se opri şi îi făcu faţă. Sergentul îl salută cu mîna la chipiu, înclinîndu-se uşor. Se priviră. În revărsatul zorilor erau palizi amîndoi, cu feţele încadrate într-o dîră de barbă nouă.

— Mă iertaţi, îi spuse sergentul, şi întrebarea lui îl uimi pe Lucu, sînteţi de serviciu ?

„Individul ăsta mă ia drept un poliţist în civil, gîndi Lucu, dar e mai bine să-i spun adevărul." Îi întinse mîna în chip de salut, strecurîndu-i în palmă o bancnotă.

— Tocmai vroiam să-ţi vorbesc, îi zise ; eşti de mult pe strada asta ?

— Am intrat aseară la opt, şi de atunci am trecut de multe ori pe aici. Blocul ăsta are mai multe intrări şi sînt ţinut să fiu cu ochii pe el. Zicînd acestea, sergentul îi arătă spre clădirea în care se afla şi locuinţa lui Sabin.

— N-ai văzut cumva ieşind de aci o doamnă înaltă, brună, însoţită de un domn mic de stat şi grăsun, cu o mustăcioară neagră, tunsă perie ?

Aşteptînd răspunsul, Lucu era mulţumit în sinea lui de acest model de descriere detectivă. Sergentul se gîndi o clipă.

— V-am spus că n-am stat tot timpul pe strada asta. Am şaisprezece străzi în sectorul meu. Făcu o pauză şi reluă : Parcă am văzut ieşind de aci o doamnă, dar era singură. Da, desigur, am văzut-o, dar nu ştiu dacă era aceea de care vă interesaţi dumneavoastră.

— Şi cînd asta ? întrebă Lucu.

— E mai bine de un ceas, poate chiar un ceas jumătate.

— Cum era îmbrăcată ?

— N-aş putea să spun. Era însă foarte frumoasă. Pe întuneric părea grăbită. A oprit un taxi care tocmai trecea.

Lui Lucu nu-i mai rămînea decît să mulţumească, să salute şi să plece. Dar care nu-i fu uimirea cînd, trecînd prin dreptul casei Feraru, văzu storurile de la ferestrele Matildei lăsate. O lumină străvezie se tăia în vîrfurile plopilor, năpădea acoperişurile, străzile şi grădina. Lucu se apropie în grabă şi bătu încet la geam, de cîteva ori. În sfîrşit, storul se ridică. În chenarul îmbelşugat de bucle negre şi de şuviţe şerpuite şi rebele, chipul somnoros al Matildei apăru. Văzîndu-l pe Lucu, se lumină deodată la faţă şi îi deschise larg fereastra.

— Ce-i cu tine ? îl întrebă într-un sărut.

— Am fost la o petrecere cu nişte prieteni, şi trecînd pe aici...

Din convorbirea care a urmat mai mult în şoapte şi care a fost din ce în ce mai aprigă şi mai însufleţită, Lucu a reţinut, o dată pentru totdeauna, sfîrşitul :

— Sînt liberă şi ştiu cum să mă port. Nu mai sînt o copiliţă care poate fi ameţită şi sedusă. În dragoste, eu sînt aceea care alege şi culege, nu voi, bărbaţii... (Cu o zvîrlire uşoară a mîinii prin aer, Matilda spulbera jumătatea bărbătească a omenirii în neant.) Mă pot duce oricînd la cine vreau. Nu cred în viol. N-am întîlnit încă nici un Siegfried. Dar eu sînt totuşi o Brunhildă. Şi să mai ştii ceva : cînd am să te înşel, am să ţi-o spun.

Cu pielea ei de culoarea aurului vechi şi ochii ei de catran topit, Matilda era într-adevăr o Brunhildă. Cu gîndul la clocotul de viaţă al făpturii ei mîndre, Lucu s-a surprins adesea suspinînd : niciodată nu va fi la înălţime. Totdeauna îi va rămîne Matildei un prisos nevătămat şi slobod, oricît s-ar sili el în mîngîieri, în patima lui mereu vie. Gelozia nu i-a mai dat pace, mai ales noaptea. Treaz în pat sau adormit pe jumătate, i se părea că simte poftele rătăcitoare ale Matildei îndreptate spre micuţul Sabin. I-a şi spus-o într-una din acele dimineţi împărtăşite, pe cînd ea îl privea galeş şi îi vorbea duios, cu acel scîncet în glas care e al femeii recunoscătoare şi răsfăţate :

— Toată noaptea ţi-am interceptat gîndurile ! Nici unul nu mi-a scăpat. Ştiu la cine te gîndeai. Ştiu tot ; neruşinato !

Un hohot de răsfăţ, măgulit şi sfruntat, i-a fost răspunsul.

Da, surorile Feraru nu erau femei ca toate femeile. Mai întîi că nu se învoiau cu celelalte femei, amîn-

două i-o spuseseră deschis și răspicat: ele nu se simțeau bine decît cu bărbați. Silion se strădui să nu se gîndească la Sabin.

Și astăzi încă, Lucu se mai minunează cum de a putut să se lase stăpînit de sentimentul schimonosit al geloziei, semnul sigur al slăbiciunii și al robiei care se îndoiește de sine, de libertate și de viață. Se bucură și se felicită că de atunci încoace a depășit această stare infantilă, în care o singură floare te împiedică să zărești grădina lui Dumnezeu plină de minunate despăgubiri.

Dar pînă să ajungă aici a mai trecut prin multe.

Toate acestea și altele încă, Laura le aflase și le îndurase de la el nu o dată. Îl asculta ca pe un bolnav.

— Laura, numai tu poți să mă lămurești. Ochii tăi văd ce se vede și ce nu se vede. Uită-te în sufletul Matildei. Caut-o. Spune-mi unde este acum, cu cine e, ce gîndește, ce face.

Laura îi trecea mîna ei magică peste frunte.

— Laura, tu îl cunoști pe Sabin mai bine decît mine. Nu e așa că e prea mărunțel și prea rotunjor pentru vîrsta lui, și prea vulgar ca să-i placă Matildei? Ție, știu că nu-ți place. Face glume ieftine, povestește anecdote, spune „bancuri" (cum zice el) culese de prin baruri și bodegi, la un aperitiv. Le spune cu haz, e drept, fiindcă are ochii triști și bulbucați ca bufonii lui Velasquez și un zîmbet zevzec și comunicativ sub mustăcioara lui neagră de mitocan, tunsă perie! Nici un pic de personalitate, dar poate tocmai de aceea îl place Matilda. Mi-a spus chiar ea că inteligența o obosește. Și mai e și un dansator neobosit. Cu picioarele lui arcuite!... Iar Matilda dansează cu frenezie. Lucu suspină adînc. Eu nu dansez de loc. Matilda m-a sfătuit să renunț. Dansez ca un manechin. Dar pot să-mi dau seama

de avantajele dansului. Bineînțeles, pentru dansatori. În materie de dragoste, dansul e un mare *atout, il brûle les étapes*[1], trebuie să recunoști ! Uneori e aproape totul, adăugă el cu glas scăzut.

— Nu pentru Matilda, rîse Laura, ea nu e femeia jumătăților de măsură.

„Din partea unei fecioare, iată o replică ciudată", își zise Lucu, și rămase o clipă pe gînduri.

— Și pe urmă, el bea, continuă Silion, Sabin ăsta e un șampion al șprițului, al coniacului, al whiskyului, al șampaniei. Matilda e nebună după șampanie... După cîteva cupe nu mai vrea să știe de nimic. Nici nu-și dă seama de stîrpenia lui Sabin, care se laudă că are exact talia lui d'Annunzio și a tuturor oamenilor mari : de-abia un metru șaizeci și patru. E un domnișor cu tocuri înalte și mai poartă și talonete pe dinăuntru. Caută să mai cîștige doi-trei centimetri, ha-ha ! Lucu se opri, ca și cum propriul său rîs îi sunase fals, și reluă pe un ton minor : Eu nu știu să beau. Am paharul trist. Cînd nu mă cretinizează, mă adoarme. E drept că beau din cînd în cînd, de unul singur. Dar nu mă dau în spectacol.

— Văd că ai născocit un cuvînt nou : stîrpenia ! Eu nu l-am mai auzit.

— Văd că vrei să schimbi vorba. Te plictisesc, iartă-mă, dar nu pot altfel.

Lucu îi luă mîinile și i le sărută pe rînd.

— Dar ți-am mai spus că stîrpenia, cum îi zici tu, a lui Sabin e o garanție pentru Matilda. Cu el e sigură că niciodată nu va îndrăzni... O amuză și atîta tot. N-are pentru el decît prietenie și milă.

— Oh, mila femeilor ! *Je m'en méfie !*[2] izbucni Si-

---

[1] Scurtează drumul.
[2] Mă tem de ea !

lion. Să-ţi povestesc eu despre mila femeilor. E o scuză şi un pretext.

— Dar Matilda nu se înduioşează cu una, cu două.

— Oh, e foarte sentimentală, nici nu ştii. Dar nu se poate, nu-i aşa ? Ar fi grotesc. Cu un maimuţoi...

Laura zîmbi. Silion cădea în greşeala bărbaţilor arătoşi şi cam încrezuţi. Tot ce se găsea sub nivelul zvelteţii lui i se părea dizgraţiat, scos de mai înainte din lupta pentru dragoste, ca printr-un ucaz al ursitelor.

— Cum o să se uite o femeie superbă la o stîrpitură pe care trebuie să o privească de sus în jos ? Spune-mi, Laura, n-am oare dreptate ? Şi pe urmă mai e şi cu cinci ani mai tînăr decît ea. În ruptul capului Matilda nu şi-ar lua un amant mai tînăr decît ea ! Tu ce crezi ?

— De ce nu ? răspunse Laura jucîndu-se cu el pisiceşte.

— E prea orgolioasă. E şi o chestiune de vanitate şi de prudenţă. De ce taci ?

Răspunsul Laurei întîrzie niţel, dar sosi clar şi liniştitor.

— Matilda nu te are decît pe tine. Numai pe tine te iubeşte.

Lucu păru mulţumit de acest răspuns. Dar peste o clipă sări de pe scaun.

— Laura, te-am prins. Umbli cu şiretlicuri. E ceva evaziv în cuvintele tale. O femeie te poate iubi şi te poate înşela în acelaşi timp. Am cunoscut eu una care-şi adora bărbatul şi-l înşela totuşi, plîngînd cu lacrimi cît pumnul. E drept că avea grijă să-i întoarcă portretul din cui cu faţa la perete, să nu vadă nimic.

— Era o isterică.

— Dar Matilda e şi o femeie cu multă fantezie. Pretinde că e tot atît de liberă ca şi un bărbat, ceea

ce eu nu contest ; mai susţine că în amor ea e aceea care alege şi care atacă. În dragostea noastră are pretenţia că ea m-a ales şi m-a luat, ceea ce ştii bine că nu e adevărat.

Laura rîdea din toată inima.

— Vreau să spun că s-ar putea ca tocmai diferenţa de vîrstă să fie ceea ce o apropie de Sabin. Pentru ea, un tinerel plăpînd e un fel de Iosif. Ea e un don Juan, un Casanova. Dacă ar fi vorba de o căsătorie, nici nu s-ar gîndi, desigur. Dar nu s-ar da în lături de la un capriciu.

— O femeie care iubeşte n-are asemenea capricii.

— Atunci, de ce-l primeşte şi în timpul zilei, cînd nu sînt eu pe aici ?

— Fiindcă preferă să fie singură cu tine cînd vii tu.

— Şi de ce-l tot piaptănă şi-i potriveşte cravata cînd e în lume ?

— Fiindcă se ciufuleşte şi se strîmbă ca să-l imite pe Charlot, pe Raimu, sau pe Jean Gabin. L-ai văzut, e *tordant*. L-aş pieptăna şi eu dacă aş fi sigură pe mişcările mele, mărturisi Laura într-un suspin.

— *Voilà les femmes !* [1] exclamă dezolat Lucu. Şi după o pauză : Dar drumurile la moşie împreună ? Adevărate călătorii de nuntă.

La întrebarea aceasta, care în convorbirile lor revenea cu o fatalitate mecanică, Laura îşi stăpînea un suspin. Căuta să varieze răspunsurile.

— Ai fi preferat să plece fiecare pe furiş şi să se întîlnească acolo întîmplător ?

— Ar fi fost mai normal să-mi încredinţeze mie procesul cu ţăranii şi să nu-mi facă o asemenea jignire...

---

[1] Aşa-s femeile !

Laura izbucni într-un hohot cristalin, fără sfîrşit.

— De ce rîzi ?

— Aş fi vrut să o văd şi pe asta : „Consilierul" Lucu la judecătoria de ocol, cu ţăranii !

Şi hohotul izbucni din nou, limpede, muzical şi din plin, ca un şipot de munte.

— De ce nu s-a gîndit că mi-ar fi plăcut şi mie să fiu singur cu ea douăzeci şi patru de ore la ţară ?

— Din pricina mea. Ca să nu mă lase singură acasă. Eşti un sacrificat. Ţii de urît unei femei bolnave. Bietul Lucu !

— Nu vorbi aşa, Laura. Tu ştii bine... Lucu se întrerupse şi reluă : Dar nu trebuia să plece cu Sabin. Măcar să mă fi întrebat...

Laura tăcea.

— Se găsesc avocaţi pe toate cărările. Nu era nevoie de cel mai prost. Chiar şi în cercul nostru, toţi băieţii sînt avocaţi.

— Dar sînt băieţi chipeşi !

— În ziua plecării nu mi-a spus cu cine pleacă. Îmi pomenise de el cu o săptămînă înainte, ca să aibe o acoperire. Cînd i-am reproşat, mi-a răspuns : „Cum, nu ţi-am spus ? Nu mai ţii minte ?" În felul ei, avea dreptate. Esenţialul este că în ziua plecării nu mi-a mai spus că nu pleacă singură. A tăcut. Sînt tăceri-minciună. De altfel, Matilda face tot ce vrea. Gîndeşte-te : douăzeci şi patru de ore ! Au luat masa de seară împreună pe faimoasa terasă de care vorbiţi mereu. Liniştea. Luna. Stelele. Miresmele cîmpului. Unde mai pui vinul vechi de la pivniţă şi şampania din valiză ? ! Desigur, ea l-a pus să-i cînte ceva. În tăcerea ceea, vocea lui vulgară. Şi ţi-am mai spus că Matilda cînd bea şampanie...

I se părea lui Silion că în ceea ce priveşte şampania Laura nu vrea să discute.

— Nu ţi-a mai spus că pleacă la drum cu el, ei şi ? A vrut să evite o discuţie inutilă. Sau pur şi simplu n-a dat importanţă faptului. Ai spus-o chiar tu : Sabin nu poate fi un bărbat în ochii Matildei.

— Ai putea să juri că la ţară nu s-a petrecut nimic între ei ?

— Pot să jur că Matilda te iubeşte. Numai pe tine. Şi, îndrăgostită cum e, îl vezi pe Sabin atacînd-o ? Pe Matilda ?

Laura rîse din nou. Rîdea cu ochii închişi, ca felinele. Parcă încerca să-şi închipuie scena la care se gîndea. Lui Lucu nu-i plăcu nici jurămîntul, nici rîsul.

— Dar dacă lucrurile s-au petrecut altfel ? Dacă Matilda a luat iniţiativa ?

— Nu te înţeleg ! Te preocupă soarta lui Sabin ?

Lucu tresări, ca împuns de o floretă.

— Aşa merit, sînt un obsedat. Dar nu-mi iese din cap gîndul că femeia e făcută să cedeze. Aşa e construită ea. Cedează oricui ştie să insiste. Orice pisălog poate fi un don Juan. Iar Sabin e un teribil pisălog.

— Cedează, fie ! Nu însă orişicui şi orişicînd.

— Ba da ! Oricărui mascul. Numai să fie de faţă atunci cînd trebuie. Cu condiţia asta, un valet poate avea o ducesă, un cocoşat o amazoană, un hotentot o pariziancă.

— Dacă îi dă un pumn în cap, se prea poate.

— Să ştii atunci că eu sînt fericitul, rînji Silion, care a întîlnit femeia din visuri : femeia care nu minte şi nu înşală... femeia pentru care nu există alt bărbat decît acela pe care-l iubeşte. Nu-mi rămîne decît să cred orbeşte în fericirea mea.

...Şi, ca într-un canon muzical, ciclul de întrebări şi răspunsuri se pornea din nou, de la început.

Gelozia e obositoare şi nu se lecuieşte decît o dată cu dragostea. Cînd pricinile mari şi mici au dispărut, se ivesc altele şi, ca o mană a deşertului, o hrănesc mai din nimic.

Uneori, cîte un vizitator se mai abătea pe la ei, întrerupînd dialogul monoton şi obositor pe care Laura îl suporta cu abnegaţie. Îşi aprindea o ţigară, ca pentru a determina răstimpul vizitei, căuta să lege o conversaţie. În lumea lor, prestigiul Laurei avea ceva sacerdotal. Era un ciudat prestigiu, care nu se putea explica numai prin inteligenţa ei. Poate că răspunsurile ei rare şi grele, privirile, care păreau uneori să contemple o a doua realitate, trăsăturile ei senine, nemişcarea şi chiar suferinţa ei îi dădeau ceva oracular. Dar cînd Silion era de faţă, vizitele deveneau rare şi nu durau. Un fel de înţelegere tacită îi izola în marginea micii şi zgomotoasei societăţi a Matildei. Obişnuiţii casei îi ştiau că se simt bine singuri, pălăvrăgind mai totdeauna despre lucruri de care le pasă numai lor.

Dincolo de pragul cu uşile date de perete se desfăşura uneori, în sunete de radio-jaz, pe care avocatul Sabin se pricepea ca nimeni altul să le capteze, obişnuita petrecere organizată de Matilda pentru desfătarea Laurei, dar mai cu seamă pentru deplina izbucnire a tumultuoasei sale vitalităţi. Conducea micul bal cvasi seral cu vigilenţa unui căpitan de vas în furtună. Avea grijă ca nimeni să nu tînjească şi să nu ducă lipsă de nimic, îndemna pe unul şi pe altul la joc, în vreme ce ea însăşi lua parte la toată mişcarea, înteţind-o din ritmul ei irezistibil şi cu exemplul ei molipsitor. Artur o supranumise „centrala electrică“, şi această poreclă fusese aplaudată de în-

tregul cerc, cu excepția lui Silion. Cînd glasul ei nu mai străbătea tumultul cu accentele lui pline, însemna cîteodată că Matilda dansează și era de fiecare dată un spectacol de o grație desăvîrșită. Oprite, perechile făceau roată în jurul ei și al partenerului. Dansa cu aceeași măiestrie dansurile tuturor epocilor și nu ocolea nici boleroul, tarantella și acel brîuleț frenetic și istovitor care punea vîrf la toate. Un minut mai tîrziu, se aduna din acest delir într-un menuet măsurat și melancolic, cu legănări nostalgice și reverențe pudrate. Apoi, cînd Artur Sabin, nelipsitul regizor, mînuind anumite abajururi de feerică țiplă, inunda spațiul cu o lumină de junglă de *music hall*, Matilda se lichefia în ritmul unui tango leșinat și senzual.

În seara de pomină, în care viața lui a luat o întorsătură neașteptată și hotărîtoare, petrecuse ore de nemaipomenită liniște la căpătîiul Laurei. Uitase de chinurile geloziei și o scutise pe Laura de interogatoriul migălos prin care încerca să-i smulgă tainele sufletului femeii și îndeosebi al Matildei. Convorbirea lor fusese potolită și intimă cum nu mai fusese de mult. Părea că toată viața se mărginește la cercul de lumină tamizată pe care-o descriu neprecis lămpile de mătasă ale Laurei. Dincolo de ușile lor întredeschise, în încăperile alăturate, se desfășura, printre acorduri sughițate de saxofon și sonorități metalice de tipsii muzicale, una din seratele cu dans ale Matildei. Afară, un vînt de sfîrșit de octombrie jefuia arborii și cutremura la răstimpuri cercevelele șubrede. Cît să fi trecut de atunci ?

— Ce bine sîntem așa ! îi spunea Laura, dîndu-i mîna. Minutele trec atît de line !

Aducea laude monotoniei. Se aflau ca pe o plajă deșartă, prin care se cerneau mii de nuanțe și de ne-

păsări. Ochii Laurei, acel violet întunecat pe care Lucu nu-l mai întîlnise niciodată, păreau atunci să-i dăruie ceva din largurile și mirajele visate.

— Cîteodată, urmă Laura, nemișcarea asta detestabilă în care învăț să mă deprind cu gîndul morții nu mi se mai pare atît de rea : nu-mi dau seama că am ajuns o infirmă, am iluzia că stau lungită dinadins, din lene sau din cochetărie. Atît mi-a mai rămas, sînt o păpușă uriașă de muzeu, uitată printre lucruri acoperite de praful altor vremi și înfățișez pe cineva care a trăit demult.

Plutea în aer ca un tremur de violoncel sugrumat. Stăteau cufundați într-o penumbră prielnică fantasmagoriei și schimbau cuvinte arare, ca un început de desfrunzire, și al căror înțeles creștea în reculegerea lor întocmai ca tremurul unor cercuri de tăcere pe ape. Alcătuiau împreună un tablou șters și desuet, ca în ilustrațiile sentimentale și naive care însoțeau romanele tipărite spre sfîrșitul veacului trecut. Camera cu grele draperii de brocart, cu mobilierul de tisă și de nuc și tapiseriile ei vieneze oferea decorul cel mai potrivit unui asemenea tablou, în care Lucu, adîncit într-un fotoliu încăpător și arcuit, sta minute întregi în contemplare în fața Laurei, rezemată în pernele brodate ale largului ei divan și parcă oprită în plutire pe undele încremenite ale rochiei de tafta, care îi exagera subțirimea taliei și micimea picioarelor prinse în pantofi de atlaz.

Într-una din aceste pauze de tăcere, cînd discul îmbinase tobele, havaiana, saxofonul și ferăstrăul într-o melodie sugrumată, cu zvîcniri păgîne, iar în cameră se revărsase lumina albastră a momentului de mare tensiune, Laura îi spuse lui Lucu :

— Dansează Matilda. Du-te să o vezi.

Lucu nu se mira cînd Laura îi ghicea gîndurile şi îi prevenea dorinţele. Se îndreptă spre holul în care se dansa şi se opri în prag.

Totdeauna cînd îl ştia de faţă, Matilda îi arăta, cu o căutătură galeşă, că dansează cu gîndul la el. Partenerul ei dispărea în această ocheadă complice. Acum, Lucu nu văzu decît vîrtejul compact şi încetinit al dansatorilor doi cîte doi, şovăind într-o rotire ritmică, de iureşuri stilizate şi legănări strunite. Ascultă freamătul de mătăsuri şi paşi în lunecare înfiorată prin paradisul ticluit. Toba jazului puncta în surdină mersul rotund şi sclivisit al acestor înlănţuiri premergătoare. De data asta, Laura nu ghicise. Matilda nu dansa nici pentru el, nici pentru publicul de oaspeţi, constată el căutînd-o din ochi. E pe undeva, pierdută prin roiul dansatorilor. Deodată, o zări. Şi aproape imediat, Lucu se întoarse în camera Laurei şi se lăsă în fotoliu. Era atît de palid, încît, în ciuda luminii tamizate, Laura bănui că se petrecuse ceva neobişnuit.

— Ce ţi s-a întîmplat ? Nu ţi-e bine ?

Pe faţa lui Lucu se schimonosi un zîmbet amar.

— Dacă mi-a fost vreodată rău, sînt pe cale acum să mă vindec.

Laurei nu-i plăceau răspunsurile sibiline şi îşi manifestă nemulţumirea prin tăcere.

— Matilda dansează cu Sabin, reluă Lucu fără să fie întrebat ; e un tango de Albeniz, care le place foarte mult şi pe care îl interpretează în felul lor.

Căuta să vorbească pe un ton de ironie calmă şi dispreţuitoare, care însă nu putea să înşele pe Laura.

— Spune, dragă, ce ţi s-a mai năzărit ?

— Îmi pare rău că n-ai făcut un efort pînă la uşă : ai fi avut ce vedea.

Dincolo, dansul se sparse deodată, într-o ciocnire de tipsii muzicale, lumina albă năvăli de pretutindeni în paradisul spulberat, și glasul Matildei răsună vioi :

— Cine vrea să rămînă la masă, ridică un deget ! Fără pretenții : Avem ochiuri pe *purée* de spanac, mămăligă, unt, brînză, salată de roșii și fructe.

Era felul ei de a-și concedia sau de a-și reține oaspeții. Apoi pătrunse mlădios în camera Laurei, răsuci comutatorul lămpii din tavan, potopind cu lumină încăperea.

— Ce fac astrologii ? întrebă.

Folosise porecla pe care le-o dăduse cîndva Sabin și pe care bineînțeles că Lucu n-o prețuia cîtuși de puțin. Dintr-un fel de lașitate, el îi zîmbi totuși Matildei. Vroia să o scruteze nebănuit. Nu descoperi pe fața ei nici urmă de neliniște. Matilda se purta ca și cum nu se întîmplase nimic, și tocmai acest lucru îl întărea pe Lucu în bănuielile lui.

— Peste cinci minute, toată lumea la masă ! proclamă Matilda uitîndu-se la ceasul vetust din perete. Se apleca ușor spre Laura. Glasul ei se făcu duios. Vrei să-ți ajut, draga mea ?

— Lăsați-mă singură, răspunse Laura, sosesc prin propriile mele mijloace.

Matilda se întoarse către Lucu.

— Dă-mi brațul, îi spuse, și ajută-mă să punem masa. E sîmbătă și sînt singură... Femeia e învoită în oraș...

După plecarea oaspeților, Lucu, poftit să rămînă la ele peste noapte, se închisese într-o tăcere posomorîtă, ca să grăbească ora culcării. Era nerăbdător să afle

părerea Laurei asupra celor ce avea să-i spună. Peste puţin, se auzi întrebarea sacramentală :

— Toată lumea gata ? Şi casa întreagă se topi în întuneric. Puteţi acum să mă bîrfiţi în voie ! strigă Matilda apropiind uşile dormitorului.

Linişte. Laura aştepta. Ameninţată cu destăinuiri şi spovedanii, ştia că nu trebuie să adoarmă. Nici nu-i era somn. Îl auzea pe Lucu zvîrcolindu-se în aşternut. Parcă plutea o nehotărîre în pauza aceea de tăcere. Mai trebuia să treacă minute de aşteptare. Într-un sfîrşit, Lucu vorbi :

— Laura, dormi ?

— Mă silesc, dar nu pot.

Şoaptele lor se căutau prin beznă ca liliecii.

— Să-ţi spun ce s-a întîmplat, continuă Lucu.

— E tîrziu, obiectă Laura.

— Vreau să mă sfătuiesc cu tine, stărui Lucu, de aceea am rămas.

Se auzi un suspin.

— Aşteaptă niţel, şopti Laura. Vin la tine.

Şi, vreme de un minut, care lui Lucu i se păru fără sfîrşit, urmări cu auzul mişcările Laurei pe întuneric : foşnetul de mătasă al veşmintelor ei nocturne, paşii ei mărunţi, opririle ei dramatice, apropierea ei sincopată pe parchetul vechi şi nesigur, care trosnea înfiorător. În tot acest răstimp, Lucu trăgea cu urechea şi spre uşile Matildei. Nici un zgomot. Atunci, ca să curme chinul fără de sfîrşit, sări din aşternut, înaintă spre forma albă pe care o desluşea prin noaptea din încăpere, o ajunse, îşi petrecu braţul pe după mijlocul ei şi o ajută să se aşeze pe patul lui.

Rămaseră o clipă cu răsuflul oprit, ca doi copii după o ispravă neîngăduită. Lucu îşi dibui tabachera,

apoi bricheta şi o scăpără. La lumina ei slabă îşi văzură chipurile ciudat de palide.

Îşi aprinseră cîte o ţigară. Apropierea lor li se făcu acum mai uşoară ; erau împreună două puncte de foc în hruba neagră a orei.

— Te ascult, spuse Laura încet.

— A dansat cu el, începu Silion cu gîndul mereu la Sabin. Şi se opri să-şi dreagă glasul. Au dansat amîndoi cu atîta neruşinare, încît dansul lor părea ceva firesc, ceva care aşa trebuie să fie, reluă Silion. Şoapta lui era sugrumată, arsă de patimă. Au dansat ca doi vechi complici ; dacă i-ai fi văzut, ţi-ai fi dat seama.

— Ţi s-a părut aşa fiindcă nu dansezi, răspunse Laura. Dacă ai dansa, ai vedea lucrurile altfel.

— Le-am văzut aşa cum s-au petrecut, protestă Lucu : au dansat cu pîntecele şi coapsele lipite, el cu obrazul pe gîtul ei, şi în mişcarea lor parcă făceau un singur trup. Înţelegi, Laura, nu era un dans, era o posesiune.

— Era o halucinaţie a geloziei.

— Dar am dovada ! protestă el din nou. Lasă-mă să vorbesc.

— Te ascult.

— Erau aşa de însingurați în dansul lor, reluă Silion, că se credeau invizibili. Poate că şi melodia aia leşinată, cu eclerajul cela de operetă, îi susţinea în iluzia asta. Matilda îl domina pe Sabin în înlănţuirea lor... Era ca o iederă revărsată peste un arbust, ba nu, era o arătare cu totul indecentă, aveai impresia că Sabin se pierdea în ea ca un pui de cangur în marsupiul matern... Puah !

— Eşti bolnav ! exclamă Laura, care se simţi roşind pe întuneric, asta nu mai e gelozie ! Ar trebui să

pleci undeva, să călătoreşti cîtva timp. Cu ea, bineînţeles !

— Nu se mai poate, oftă Lucu, judecă şi tu : lunecau spre mine fără să mă vadă... Nici ea, care totdeauna îmi simţea prezenţa... Uitase că exist... Cînd colo, la o cotitură a dansului, au dat cu ochii de mine, amîndoi deodată... Şi atunci, s-au dezlipit brusc, au făcut un gol între corpurile lor, ca două paranteze care s-au depărtat. Ca să fiu precis, numai crupele lor s-au dezlipit grotesc, parcă aş fi apăsat pe un buton, şi au continuat să se bălăngăne fără rost într-o mişcare mai decentă. Matilda a încercat chiar să-mi surîdă, cum face de obicei cînd dansează cu altul. Mi-a zîmbit crispat, numai cu muşchii feţei, şi în privirea ei era ceva sticlos : o prinsesem cu o minciună. I-am întors spatele şi am venit la tine. Tu ai ghicit imediat că se întîmplase ceva.

— Da, dar numai în imaginaţia ta...

— Îi văd şi în clipa asta cum au tresărit şi s-au smuls unul de altul, aşa cum s-ar smuci un pungaş prins cu mîna în buzunar. Nu se aşteptau să mă găsească în calea lor, s-au trădat printr-o singură mişcare. În copilăria mea, la ţară, în vacanţă, cînd hoinăream prin sat pe înnoptate, speriam îndrăgostiţii înghesuiţi la gard, pe întuneric. Tresăreau şi se dezlipeau tot aşa de grabnic, privindu-şi hainele uneori. N-o făceau dinadins. Dar acum, lucrurile se petreceau de faţă cu o duzină de perechi de orbeţi, care mai mult sau mai puţin aveau aceeaşi preocupare.

— Te compătimesc, dragul meu, eşti obsedat.

Şi, cu degetele ei lungi, Laura îi pipăi fruntea şi i-o mîngîie. El îi prinse mîna şi o duse la buze.

— De ce o aperi cu orice preţ ? Am văzut cu ochii mei. N-ai să-mi scoţi imaginea asta din cap,

am s-o văd mereu, n-am încotro. Dacă erau așa de inocenți, de ce s-au dezlipit cînd au dat cu ochii de mine? Dacă nu se simțeau vinovați, de ce și-au schimbat atitudinea, continuînd să danseze? Și de ce mi-a zîmbit ea ca o mască? Un zîmbet de panică. Și crupele lor, care-și pierduseră relieful, atît erau de teșite cînd dansau, singuri pe lume, de ce și-au recăpătat subit rotunjimile în clipa cînd s-au dezbinat? Sînt ridicul, știu, dar imaginea asta grotescă are să mă urmărească veșnic. Degeaba îi aperi, Laura, afară numai dacă nu vei susține că pe cînd se legăna așa cu Sabin se gîndea intens la mine. Ha!

Șoapta lui ieșea dintr-un gîtlej uscat și ars, cu monotonia vîntului de iarnă într-un horn încins și cu tresăririle lui de mînie stearpă și de suferință. Ascultîndu-l, Laura nu mai găsea ce să-i răspundă: el prevedea cu o stăruință de maniac tot ce ar fi putut ea spune în apărarea Matildei. Se resemna să-l asculte cum reîncepea povestea de la început, cu amănunte răsucite pe toate fețele, pînă ce, istovită de sforțarea de a-l urmări, nu mai prindea decît isonul veșnic al obsesiei lui arzînd ca un tăciune care țiuie la nesfîrșit pe jarul geloziei.

— Încă un amănunt, reîncepu îndărătnic Silion. Ai observat atitudinea Matildei cînd s-a întors la tine în odaie și purtarea ei în timpul mesei? Dacă ar fi fost cît de cît cinstită, n-ar fi luat înfățișarea aceea de seninătate. Chiar dacă nu se știa vinovată cu nimic, nu se putea să nu-și dea seama că la surîsul ei am răspuns întorcîndu-i spatele. Trebuia măcar să-mi ceară socoteală. Dar prefera să evite o explicație. N-am dreptate?

— Nu mai pot să te ascult, sînt înghețată.

— Mai stai, se rugă Lucu, pe care îl înspăimînta eternitatea unei nopți de insomnie.

— M-a luat cu frig. Sînt istovită.

— Nu pleca încă, o rugă Lucu, să te acopăr cu ceva.

Dibui în jurul lui după un pled, fără să-l găsească, și mîinile lui pipăiră halatul somptuos pe care Laura îl îmbrăcase peste cămașa de dantelă.

— Am înghețat, stărui Laura, trebuie să mă duc la mine în pat, ajută-mă, te rog.

— Bagă-ți picioarele sub plapumă, o îndemnă Lucu, îndărătnicit.

Cu gestul pe care-l mai făcuse de zeci de ori cînd o ajuta să pogoare pentru plimbare, îi cuprinse genunchii pe dedesubt. Dar de data asta îi ridică pe divan picioarele înghețate. Nu izbuti însă să tragă plapuma de sub corpul ei ca să o poată înveli cu ea, cum sta acum de-a latul așternutului. Se aplecă nițel, îi cuprinse amîndouă gleznele într-o mînă, pe cînd cu cealaltă o sprijini de ceafă, pe sub șuvițele subțiri și răcoroase, și o făcu să pivoteze cu ușurință, întinzînd-o în lungul patului, la perete. Laura se lăsă în voia lui. Noaptea umedă și vicleană o pătrunsese pînă în oase. Cutreierată de fiori de gheață, începu să tremure. Printre dinți, care i se ciocneau, răsuflarea îi izbucnea șuierătoare pe vuietul unui geamăt sacadat și înăbușit. Fiorul înceta o clipă, apoi o plugărea din nou, cu întețiri. Lucu bîjbîi în sfîrșit pledul, o acoperi și cu el, apoi se repezi, în vîrful picioarelor, pînă în camera Laurei, și la întoarcere grămădi peste ea tot ce adusese, ca pături și perne. În zadar ! Se ridică iar, îi luă mîinile reci și i le fricționă, încercă apoi să-i încălzească, în palme, picioarele înghețate pînă în sloiurile mici ale genunchilor. Simți frigul morții în

pulpele ei, în coapse, în şolduri, de-a lungul spinării. Fu cuprins de spaimă. Ştia că Laura nu trebuie să se îmbolnăvească. În starea ei, nimeni n-ar fi în măsură să prevadă urmările unei răceli. Fiorii o străbăteau tot mai des, o scuturau în clipe lungi şi cu atîta putere, încît i se părea că se pregăteşte o minune şi picioarele ei aproape moarte se vor dezlega prin tămăduire. Îi dădu prin gînd să o trezească pe Matilda. Ce-ar fi spus însă dînsa găsind-o pe Laura în toiul nopţii şi cu aproape tot aşternutul ei mutată în patul lui ? Nimic nu i se păru mai greu decît să se dezvinovăţească în acel minut întunecat. Şi să mai fie şi nevoit să dea lămuriri, tocmai el, care avea să-i ceară o grea socoteală. Se văzu deci osîndit să facă faţă singur împrejurărilor. Cu deznădejde, mîinile lui alunecau pe trupul Laurei, pe umeri, pe şale, pe glezne, fără să-l încălzească. Se întinse istovit lîngă ea, o cuprinse în braţe, îşi lipi obrazul de al ei, îi rosti în şoaptă numele, ca pe un descîntec. În avîntul lui ar fi vrut să fie un izvor de viaţă vie, din care s-o poată împărtăşi cu darul sfînt al sănătăţii. Nu şi-a dat seama cît a ţinut lupta lui cu fiorii care la răstimpuri scurte se năpusteau ca şerpii asupra ei şi o scuturau năprasnic. De fiecare dată, Laura îşi căuta adăpost în îmbrăţişarea lui, care se făcea tot mai strînsă, ca şi cum ar fi căutat să-l înăbuşe. Pe încetul, tremurul se potoli. Furtuna o bîntuia încă, dar cu o furie mai puţin răscolitoare. Răsuflul Laurei se îmblînzi. O arşiţă i se răspîndi cu încetul în sînge, izgonind treptat îngheţul şi spaima de moarte. Îşi simţi gura iarăşi moale, buzele umflate şi aprinse. O pace molcomă, nedesluşită, cu tresăriri de fericire, o învălui din îmbrăţişarea mereu trează a lui Silion. Fără să-şi dea seama, se cuibări mai adînc în el, şi

fața ei, însuflețită iarăși, îi căuta pieptul și grumazul, cu o încredere copilărească. Mîinile lui, tinzînd mereu să o liniștească, alunecară pe un trup neted și lin la pipăit ca ovăzul. Mișcări domoale și lungi și o ființă care tresare cu ele. Mișcări încete și leneșe, călăuzite acum de o luare-aminte duioasă, care le preschimbă pe nesimțite în mîngîiere. E Laura, e lîngă el.. Apropierea ei îl umple și îl turbură ca aburul unui vînt întunecat. Nu mai e Laura cuminte și resemnată a mărturisirilor fără sfîrșit, e o altă ființă, care îl îmbie cu darul amețitor al vieții și care la rîndul ei îi cere totul. Și veșnicia toată e în clipa de față. Lucu pregetă și se înclină ca pe o margine de abis. Răsuflarea Laurei îi dogoare obrazul. Mințile lui sînt mistuite de o flacără roșie.

Un braț răcoros și ușor ca o rază de lună i se încolăci pe după gît. Și amîndoi, sălbăticiți deodată, se căutară orbește în noapte. În nebunia lor neașteptată, închiseră ochii, să fie și mai întuneric.

...Mai întîi se făcu lumină în camera Matildei. În aceeași clipă, la colțarul de sub scară, pe care zăceau obosiți, se strecură o ceață rară și aurie. Se zăriră unul pe altul. Își traseră cearșafurile pe ei. Privirile lor se ocoliră ; Matilda aprinsese desigur lampa de la căpătîi. Uitaseră de ea. Cu inima strînsă, priviră spre locul de unde venea acea lumină sfioasă așa cum se uită osîndiții la zorile care le dau de veste că e cea din urmă zi. În jurul lor, în spălăceala dimineții, se desluși treptat covorul vechi de pe parchet, lambriurile de stejar ale holului, rampa lustruită a scării, pernele și pledurile învălmășite. Se deschise o ușă. În tăcerea turbure și ciudată, glasul Matildei se auzi :

— Laura, unde ești ?

Nici un răspuns. În ascunzişul lor, cei doi vinovaţi se simţiră pălind, schimonosiţi şi sluţi de o hîdă ruşine, care le storcea sudori reci. Timpul parcă s-a oprit din mers, în locul lui se aşezase tăcerea. Un gînd năstruşnic îi fulgeră lui Lucu prin minte: o gaură de şarpe. O scorbură adîncă într-un copac scorţos şi ars de soare. Tot atunci, cu o sforţare deznădăjduită, Laura încercă să sară din pat. Rămase însă cu picioarele atîrnînd pe covor, cu trupul sprijinit în coate, în faldurile aşternutului, cu capul pe spate şi părul revărsat, ca o sirenă prizonieră pe uscat. Silion sări s-o ajute. S-o ridice, s-o ducă grabnic la ea ar fi fost scăparea. Laura însă nu se mai mişca. În trupul ei greu ca plumbul nu mai era nici voinţă, nici putere. Zadarnic se strădui el să-l mişte, să-l însufleţească! Resemnat, se aplecă, o luă pe sub genunchi, o întinse şi o înveli, în culcuş. Stătură în aşteptare, nemişcaţi, cu ochii la uşa înaltă, întredeschisă, de unde nu venea nici un zgomot. Prin sita deasă de storuri şi perdele, o pulbere sidefie limpezea penumbra din încăperi, străbătută şi de pîrtia rară a lămpii aprinse. Şi deodată, fantoma fastuoasă a Matildei se ivi nemişcată în prag. Au văzut-o cum ascultă nedumerită, să prindă un zvon cît de uşor în tăcerea compactă, cum şovăie o clipă şi apoi străbate repede şi fără zgomot holul şi dispare în iatacul Laurei. S-a oprit acolo în faţa patului fără perne şi pleduri şi fără stăpînă. A aprins o şuviţă de lumină, de care au simţit că penumbrele se răresc şi mai mult. E ca şi cum un spirit răutăcios şi crud s-ar fi jucat cu ei, descoperindu-i şi dîndu-i în vileag treptat. Matilda. La fel ca adineauri, o văzură din nou cum apare, dar de data asta în pragul celeilalte uşi. Pe trăsăturile ei, nedumerire şi teamă. Nu bănuia nimic. Buzele i se mişcară, spusese ceva,

dar nu s-a auzit nimic. Se uita la ei, fără să-i vadă. N-are să uite el niciodată acea privire vastă, neagră, oarbă. Şi iar văzu pe gura ei acea şoaptă fără sunet. Ghicise : îl chemase pe nume. Poate că ar fi fost mai bine să răspundă. Dar fălcile îi erau încleştate. Atunci, ca la o poruncă, Matilda se îndreptă spre ei. Se opri la doi paşi, îi privi rătăcită. În sfîrşit, înţelese. Un geamăt surd. Se clătină. Lucu sări din pat, vru s-o susţie. Cu un gest scurt, Matilda îl îndepărtă. Ochii îi jucau în cap cu repeziciune, se uita cînd la el, cînd la Laura, nemişcată şi tăcută în perne. Îşi duse mîna la frunte. Trase aer în piept. Pe chipul ei se zugrăvi durere şi ură. Lucu se apropie din nou. Să spună ceva, să o ia de aici.

— Matilde, bîigui el.

Ea se întoarse, dreaptă, deodată, cu flăcări în ochi.

— Pleacă ! îi porunci, arătîndu-i uşa.

A fost o izbucnire înăbuşită şi aspră ca şoapta unei furtuni. Trecu pe lîngă el ca o stăpînă, se opri în prag la ea şi adăugă :

— Dar mai întîi du-o pe nefericita asta în patul ei.

Şi dispăru.

Lucu s-ar fi repezit pe urma ei, să se dezvinovăţească. Să-i spuie că totul a fost neaşteptat şi fără rost. Şi el, şi Laura au fost victimele unei împrejurări absurde. Să-şi ceară iertare şi în genunchi. Dar trebuia să se îmbrace. Nu se cere iertare într-o pijama mototolită. Un suspin slab în apropierea lui îi aduse aminte de Laura. Nu mai ştia cum să se împartă. Din camera Matildei ajunse pînă la el hohotul unui plîns dezlănţuit. Şi numai la un pas, erau suspinele întretăiate ale unui plînset de copil. Laura. Se întoarse şi se aplecă spre ea. Îi luă mîinile îngheţate şi inerte şi i le sărută în tăcere. Un bun rămas tăcut, ca de la

mort. Pleoapele ei plăpînde clipiră mărunt, ochii ei rătăciţi îl priviră vag, de dincolo de lume. Nu putea s-o lase aşa. Cine ştie dacă după cele întîmplate va mai fi în stare să se tîrască singură pînă la ea în odaie ? ! Ca şi cum Matilda i-ar fi pîndit şi ar fi vrut să-i ajute, lumina lămpii ei se stinse tocmai atunci. Lucu se apropie de căpătîiul divanului. Acum, spre norocul lor, semiîntunericul nu le mai îngăduia să se vadă desluşit. Ca un temnicer, Lucu îi puse o mînă pe umăr. Laura se ridică în aşternut.

— Să mergem, şopti ea.

Lucu se aplecă, îi găsi pe covor şi îi potrivi încălţările, aşa cum făcuse de atîtea ori mai înainte. La pornire, îşi încărcă pe un braţ pernele şi pledurile Laurei. Şi marşul lor jalnic şi grotesc, de umbre osîndite şi bolnave, prin nemişcarea spectrală a lucrurilor familiare li se păru nesfîrşit de lung şi anevoios. Ajunseră. Tăcut, Laura se prăbuşi în pat, cu faţa în jos, înăbuşind un hohot de plîns. Lucu o acoperi în grabă. Ar fi trebuit să-i spună ceva. Dar cum să-i spună că nu şi-a dat seama de ce s-a petrecut, că amîndoi erau mult mai fericiţi înainte de această întîmplare neînţeleasă, fără să o jignească de moarte ? Se depărtă fără a rosti un cuvînt. Peste alte cîteva clipe fu îmbrăcat gata. Grăbi pasul spre ieşire, de teamă să nu fie chemat înapoi. Nu mai avea ce căuta în acest loc, pe care-l pîngărise cu nesocotinţa lui.

Pînă în zorii zilei, rătăci pe străzile pustii. Felinarele albe îi aşterneau un drum palid prin noaptea umedă şi rară, şi urmîndu-l în neştire, Lucu ajunse în cele din urmă printre arborii negri ai unui parc lacustru de la marginea oraşului. Se lăsă pe o bancă şi aşteptă acolo, cu capul între mîini, pînă la răsăritul soarelui, care nu-i aduse nici mîngîiere, nici dezlegare.

*

Mare lucru nu se schimbase de atunci. Drumurile lui Lucu au rămas aceleaşi, orele pierdute — de asemeni.

Surorile îşi împărţiră locuinţa pe din două şi trăiră despărţite. Singura legătură dintre ele rămăsese scara de stejar dinlăuntru. Niciodată el n-a ştiut ce s-a mai petrecut între ele. Pesemne că o explicaţie tot a avut loc. Trebuie să fi fost foarte scurtă. E tot ce a putut el prinde mai tîrziu de la Laura. L-a surprins liniştea ei.

— Poate că nu sînt atît de păcătoasă cît s-ar putea crede. Cel puţin n-am făcut-o dinadins. Nemesis însă ştie ce face. Se amestecă uneori în trebile oamenilor fără să fi fost rugată.

— Ce vrei să spui ? a întrebat cu vioiciune Lucu.

L-a potolit cu un gest.

— Nu mă întreba. Ar fi inutil.

Lucu a mai hărţuit-o în două-trei rînduri în această privinţă. N-a mai aflat nimic.

— Am spus şi eu o vorbă, i-a răspuns Laura, am vrut să fiu interesantă.

Ceea ce l-a uimit pe Lucu, între altele, a fost că în plină dramă sentimentală femeile s-au folosit de prilejul casnic ce li se oferea, ca să zugrăvească apartamentele şi să cureţe parchetele, comunicînd tot timpul între ele prin meşterii tocmiţi pentru lucru. Părea un armistiţiu pe front, pentru îngroparea morţilor, în care timp duşmanii fac schimb de ţigări şi de surîsuri. Pesemne că numai bărbaţilor, ca mai slabi de înger, li-e dat să lase totul vraişte cînd sufletul le este sfîşiat.

Din trei în trei luni, avocatul Sabin aducea Laurei socotelile averii comune, pe care Matilda continua, peste capul decorativului lor indendent și unchi de văr (sau văr de unchi ?) Iordanache, să o administreze cu o mînă de fier. Înălțarea și menținerea lui Sabin în slujba de Potemkin al Matildei i se păru lui Lucu o jignire cinică adusă defunctei iubiri. Dar astăzi, toate astea nu mai însemnau nimic pentru el. De-abia îl mai încerca o ciudă postumă, despuiată de incriminări și îndulcită prin resemnare. Pe atunci însă, la începuturi de restriște, i se păruse că o dată cu dragostea lor se sfîrșise cu viața. Întîmplările i-au arătat însă foarte curînd cît de mult se înșelase. Crezuse că Matilda e zdrobită de durere. E singură și deznădăjduită în sihăstria ei și își răsucește cuțitul în rană. Negăsind-o, chemase în grabă pe șoferul Coman. Cu cascheta lui pe o ureche și ciuful blond în bătaia luminii, cu ochii lui albaștri, rotunzi și întrebători ca într-o ilustrație de Poulbot, el i s-a înfățișat fără întîrziere.

— Tot la Fane Chiriac lucrezi ? s-a interesat Lucu.

— Sînt în concediu. Domnul profesor a plecat pe opt zile la Berlin.

— Optzeci la dus, optzeci la întors, șoseaua asfaltată, pornim imediat și ne înapoiem în aceeași zi, i-a explicat Lucu. Ce zici ?

— Singuri ? a întrebat Coman.

— Da !

— Atunci, doamna ne așteaptă acolo ?

— Care doamnă ?

Pamfil clătină din cap, rîzînd din strungăreața lui imaculată.

— Hei ! Parcă eu nu știu cum stau lucrurile !

— Tot cu gîndul la rele, Comane !

— Cum e turcul — şi pistolul, domnule Lucu !

— Ai ceva contra ?

Coman îi aruncă o privire cu înţeles.

— Domnul Lucu trebuie să mai petreacă un an, doi.

— De ce numai un an, doi ?

— Păi, pînă vine „năsulia“, domnule Lucu. Atunci s-a isprăvit cu petrecerea.

— Crezi mereu în „năsulia“ ceea ?

— Cum cred în lumina soarelui, domnule Lucu.

— Să pornim, Comane ! Şi pînă la „năsulie“, cată să nu ne frîngem gîtul !

— Las' pe mine... domnişorule !

Şi anticul Chevrolet fu scos grabnic din garajul în care rugina, ca o armă veche într-un muzeu, pusă din nou în funcţiune cînd patria e în pericol. Ca viforul s-au fost năpustit la Fiereni. Dar nu găsiră pe nimeni la conac, nici chiar pe misteriosul Iordanache, plecat pînă la reşedinţa de plasă. Cum de nu se gîndise, se mustra la întoarcere Lucu, să o caute mai întîi în Bucureşti, pe la prieteni ? Să fi început cu aceea era mai simplu şi la mintea omului. Totdeauna încurca lucrurile. De-ar ajunge măcar la timp, să preîntîmpine o sinucidere ! Închidea ochii, să strivească imaginile sinistre care i se plăsmuiau în minte. Ar fi groaznic. Nu se poate !

— Ce facem, Comane, cum o mai găsim noi pe doamna ?

Pusese întrebarea numai ca să rupă şirul iscoadelor cumplite ale tăcerii.

— N-am nici o idee, domnule Lucu, n-o cunosc şi nu-i ştiu obiceiurile.

— Ceva îmi spune că e în Bucureşti, totuşi.

Cu mîinile pe volan, cu ţigara în colţul gurii, Coman înălţă din umeri.

— Acul în carul cu fîn, domnule Lucu : decît să o căutăm casă cu casă, mai bine vedem de alta.

Lucu se apleacă să-l privească în faţă.

— Vorbeşti ca şi cum n-ai fi iubit niciodată.

— Ba de iubit, oi fi iubit eu, cînd eram mai tînăr, protestă Coman, mereu cu ochii ţintă înainte. Noi ăştia care trudim n-avem la dispoziţie toată ziua şi toată noaptea pentru aşa ceva.

Lucu nu-i mai răspunse.

A aflat totuşi ceva, care înşelîndu-i aşteptările i s-a părut mai rău decît moartea. N-a mai găsit-o pe Matilda nicăieri, nici chiar la Sabin, căruia, călcîndu-şi pe inimă, s-a încumetat să-i telefoneze. Şi de-abia după cîteva zile de chinuitoare şi zadarnice căutări, a aflat întîmplător adevărul. I l-a spus domnul Filip la Esplanade. Doamnul Filip avea darul să afle tot ce se petrece, fără să se deplaseze, necum să alerge după veşti, şi mai ales fără să întrebe. Făcea el însuşi haz de acest dar al lui de a ispiti confidenţele, de a absorbi ca o hîrtie sugativă tainele oamenilor, spovedaniile şi noutăţile.

— Vine lumea la mine ca la rabinul de la Buhuşi, îl întîmpină el. Aş fi fost poate un excelent reporter, mai tare decît Stanley, dar fără să umblu atît. Dacă te laşi de femei şi ajungi prim-ministru, să mă faci şef al Siguranţei sau al biroului doi.

— De ce sporovăieşti atît ? îl întrebă Lucu, cuprins subit de teama că Filip ştie tot.

— Ia loc, îl pofti Filip, aşezîndu-se într-o boxă de pluş.

Trase un fum din veşnicul său trabuc parfumat.

— Ai un cap de înmormîntare de clasa treia, nu-mi placi ! Ţi s-a întîmplat iarăşi vreun lucru de ruşine ?

— De ce de ruşine ?

— Fiindcă te arată aşa cum eşti. Nici n-ai curajul să te mărturiseşti.

Silion ridică din umeri nerăbdător şi-şi întoarse privirile spre spectacolul străzii.

— O mai cauţi pe Matilda ? E colea, peste drum.

Şi cu trabucul nescuturat, care ameninţa cu o avalanşă de scrum, îi arătă înspre piaţa însorită a Episcopiei, sus, spre nenumăratele ferestre ale hotelului Athénée Palace.

— S-a instalat de cîteva zile într-o cameră la etaj, cu balcon alcov, salonaş şi sală de baie. Duce o intensă viaţă de noapte : bar, bal, muzică, dans, şampanie, pilotată de Sabin, avocatul. Caută să se ameţească şi să uite, să uite ceva foarte dureros, ce i s-a întîmplat de curînd. Şi consolatorii nu lipsesc, slavă Domnului !

Lucu n-a mai cerut amănunte. Fără să-i mulţumească, s-a năpustit în uşa turnantă, rotită cu o iuţeală de furtună, şi a străbătut cu paşi mari şi repezi Piaţa Episcopiei (ar fi alergat dacă piaţa n-ar fi fost plină de vehicule şi de lume), pînă în holul hotelului Athénée Palace.

— Doamna Matilda Feraru ? se adresă el portarului.

— Doamna nu primeşte şi roagă pe oricine ar căuta-o să nu aştepte şi să nu insiste.

Răspunsul fusese rostit cu voce tare, să-l audă şi alţii. Era vădit că portarul vroia să se descotorosească de el şi că vizita lui Silion nu-l găsise nepregătit. Fraza fusese învăţată pe de rost şi ticluită anume pentru el. Se gîndi să mituiască portarul. Dar îşi dădu seama că Matilda i-o luase înainte.

Se întoarse la Esplanade, îngîndurat. Filip îl aştepta. Lucu se lăsă pe canapea lîngă el. Îşi aprinse o ţigară.

— Ce e cu mutra asta ? „A fi, sau a nu fi ?" îl mustră Filip. Ai făcut bine că te-ai întors numaidecît. Mă

temeam că ai să te postezi la intrarea hotelului, să pîndeşti apariţia Matildei. Ar fi fost o greşeală de psihologie. Unde mai pui şi ridicolul ?!

Lucu pufăia nervos.

— Ce caută aici demnitatea şi psihologia ? Vorbea răguşit şi slab. E un *malentendu*[1] îngrozitor. Nu-mi pasă de ridicol, nu-mi pasă de nimic. Trebuie să o văd şi să-i explic.

— Ce să-i explici ? Filip se plecase niţel înainte, întors spre el să-l privească drept în faţă. În starea ei, cu cît îi vorbeşti, mai rău te-nfunzi. Nici n-are timp să te asculte.

Un junghi îi trecu prin inimă.

— Cum adică ?

— În astfel de împrejurări, îl lămuri Filip, o femeie ca Matilda nu mai aşteaptă vorbe. Trece la fapte.

Lucu păli. Filip îi puse o mînă amicală pe umăr.

— Sper că n-ai să-ţi petreci nopţile la Eldorado, s-o vezi cum dansează cu alţii şi cum pleacă în zori cu „rivalul". O greşeală trebuie plătită. Lasă lucrurile în voia lor. E dureros, dar nu e decît o problemă de amor propriu. Ţi se pare nemaipomenit că Matilda, în loc să se prăbuşească, se consolează. Marele amor înlocuit în douăzeci şi patru de ore ; iată ce nu poţi tu pricepe. Dar cu creolele astea... E o chestie de temperament.

Filip respiră adînc, făcînd să fumege trabucul. Vorbea cu atîta seninătate de lucrurile care-l frămîntau pe Silion, încleştîndu-i gîtul şi inima cu o gheară de fier. Volutele de fum parfumate se destrămau azurii, pluteau ca un vis spre tavanul de zahăr şi se revărsau cu încetineli infinite în clopotele metalice, care le înghi-

[1] Neînţelegere.

ţeau, ca nişte rechini cu gura în sus, nemişcaţi, prin unghere.

— Te-aş sfătui să călătoreşti niţel, reluă Filip, întinzîndu-se cu decenţă peste spătarul fotoliului. Remediul e clasic. Dar ce te faci cu Laura ? Du-te la ea, e singură, e o soluţie... Mi se pare că ai oarecare răspunderi şi acolo.

Căscă încreţindu-şi nasul şi păzindu-şi gura cu palma şi trabucul, ţinute la distanţa cuvenită. Lucu se uită la el cu ciudă, vedea firele retezate scurt ale mustăţii lui, uşor ruginită pe margini de nicotină. De unde aflase Filip tot ce i se întîmplase ?

— Nu mă întreba nimic, îi răspunse Filip ghicindu-i gîndul, şi zîmbind măgulit. Serviciul meu de informaţii nu dă greş niciodată. Nu e nevoie să faci mărturisiri. Nu cer nimic. Dar dau în schimb sfaturi. Fii cuminte. Fii cavaler. Şi totul se aranjează ca un joc de cărţi : figurile rămîn aceleaşi, se schimbă numai poziţiile.

Filip se ridică, îi puse o mînă pe umăr în chip de bun rămas şi porni printre mese, întorcînd capul în toate părţile, ca un patron impunător şi harnic.

N-a fost atît de simplu să-i urmeze sfatul.

Cînd s-a dus pe înserate să o vadă, pentru întîia dată după noaptea care a despărţit în viaţa lor tot ce a fost de tot ce începea, i s-a făcut milă. Privirile ei violete îi cotropiseră faţa ca două lacuri bolnave, ale căror ape s-ar fi strecurat pînă la marginea cearcănelor ei de nesomn. Arăta istovită şi atît de palidă, că Lucu s-a temut că nu mai are scăpare. Şi mîinile pe

care ea i le-a întins i se subţiaseră. Mîini descărnate, de sfîntă. O deznădejde îi licărea în ochi.

— Credeam că nu mai vii, i-a spus.

El îi ţinea mîinile între ale lui şi i le pipăia, să-şi dea seama cît sînt de uşoare şi de suferinde. Venise cu hotărîrea să discute prieteneşte, să scoată la lumină împreună întîmplările întunericului, să reaşeze lucrurile în matca lor de mai înainte.

— Laura, începu el cît putu mai blînd şi mai liniştitor, trebuie să vorbim...

— Trebuie să vorbim, repetă ea în şoaptă.

Lucu zări în ochii ei o întunecare şi adăugă sfios :

— Dar nu acum... numai cînd ai să vrei...

S-a uitat la el cu teamă. Era o pasăre plăpîndă şi ostenită.

— Da, Luc, nu acum... Cînd ai să vrei tu... Nu trebuia să vii... Lasă-mă singură...

Şi din ochi îl ruga să plece.

Lucu se vedea singur pe lume.

Se aşeză pe marginea patului. Ea îşi trase mîinile dintre ale lui. Se lăsă pe perne. Pe chip i se zugrăvise o suferinţă nouă.

— Mi-e frică... (vorbi ea ca numai pentru sine). Da, Luc, totul are să se îndrepte... ai să vezi... are să fie ca mai nainte...

Lucu asculta ca pe o sentinţă propriile lui cuvinte, repetate de Laura. Înţelesul lor i se părea mai limpede aşa. Îşi vor reface viaţa la umbra Matildei, aşa cum a fost. Îi vor cere iertare. Îi va ierta. Vor uita. E greu. E îngrozitor de greu, dar vor izbuti. Astfel îi vorbea uneori nădejdea lui în absurd.

— Lasă-mă, îl îndemnă Laura aproape în şoaptă, nu trebuie să ne mai vedem cîtva timp.

El îi căută şi îi apucă din nou mîinile reci, inerte.

— Nu, Laura, nu se mai poate... Şi eu sînt singur ; nu te mai am decît pe tine.

Vorbea însufleţit de adevărul care i se dezvăluia treptat. Pe buzele Laurei tremura o şoaptă. Clătină uşor din cap, şoptind ceva. Se aplecă spre ea. O auzi suspinînd : „nu trebuie", un suspin repetat, ca un crîmpei dintr-o rugă zădărnicită, ca un vaier de ajutor. Prin fereastră, cea din urmă rază de soare se stinse cu o patetică înduioşare, de chipul ei supranatural. Glasul ei îl silea să se aplece asupra-i, cu răsuflarea oprită, pe urmă raza dispăru. Lumina ei o părăsi ca un fel de părere de rău, ca ultimele note ale unei romanţe ce se stinge în romantica înserare a unui parc neadormit. Lucu rămase cu fruntea rezemată la căpătîiul ei, pe cînd din perne, din pletele revărsate se înălţa spre el parfumul vag care îi înfăşurase minţile în noaptea nedesluşită a rătăcirii lor. Clipele treceau. Sta de veghe lîngă o dragoste nouă şi tristă, lîngă amara taină a unei femei care a fost a lui şi nu mai este a nimănuia. Matilda e pierdută pentru el, şi depărtîndu-se îi osîndeşte să rămînă împreună. Sînt amîndoi sub povara blestemului ei nerostit, care îi apasă şi-i uneşte. Ar vrea să se smulgă puterii lui, dar este în el o vrajă care îl subjugă.

Astfel şi-au înfruntat ei, o vreme, păcatul săvîrşit. Şi unul, şi celălalt au încercat să se lepede de el, să dea înapoi, să uite, aşa cum te smuceşti dintr-un vis urît. Dar au lunecat în prăpastie, cu şovăieli, cu opriri de groază, cu dorinţa nebună de viaţă şi de moarte.

...Trecuseră alte săptămîni. Laura şi el se gîndiseră să se mute şi să-i lase Matildei casa întreagă. Dar planul lor nu se putea înfăptui fără mari greutăţi. Iar ei erau prea obosiţi de schimbarea ameţitoare pe care o trăiau ca să mai ia şi hotărîri. Unde să găsească o locuinţă

nouă pentru Laura, cum să pună la cale mutatul şi toate amănuntele care ţineau de el? S-o adăpostească vremelnic în casa lui din Dealul Spirii? Cuibul de piatră şi cristal devenit un cămin de lună de miere; ar fi fost pentru Lucu jertfa supremă, cuvîntul destinului. Un tainic îndemn, pornit dintr-o speranţă absurdă, îl înduplecă să nu spună Laurei nimic. Totul a rămas pe loc. E resemnarea în fericire, gîndea Lucu.

Dar la răstimpuri mari i se făcea dor de Matilda. Numele ei răsuna dureros în pustiul inimii lui, rostit nostalgic de buzele amintirii, şi parcă se aştepta să i se ivească aievea, risipind realitatea ca pe un vis. Îşi căuta un leac şi o consolare la gîndul că nici ea nu fusese atît de nevinovată. Poate că totul fusese pus la cale cu o diabolică răbdare de către însăşi Matilda, ca să scape şi de el şi de Laura, lăsîndu-le lor şi vina, şi ruşinea. Alunga însă repede aceste gînduri rătăcite, rod stricat al umilinţei neputincioase şi al orgoliului rănit. Cel puţin să păstreze trecutul intact. Fără bănuieli şi învinuiri, pînă la clipa infamantă a prăbuşirii. Şi să-şi poarte jugul cel nou de mătasă cum îşi poartă osîndiţii florile albe şi roşii la gît.

Era nedrept cu Laura, îşi da seama şi ştia să răscumpere asemenea minute de nerecunoştinţă, pe care ea nici nu le bănuia. În jurul Laurei plutea o atmosferă de reculegere şi taină, de făgăduinţe nerostite, de şoapte defuncte, aşa cum Lucu nu mai simţise decît în penumbra tîrzie a unei săli de concert capitonate şi deşarte, în hruba orchestrei, acolo unde aşteaptă în părăsire instrumentele muzicale, interceptînd vibraţiile singurătăţii. Lîngă Laura i se părea că e mai aproape de celălalt înţeles al lucrurilor, ascuns muritorilor de rînd, şi cu toate că ea nu l-a desluşit nimănui, îl mărturisea, ca o vestală, numai cu prezenţa ei. În preajma

ei înţelegea fără cuvinte tot ce uita cînd se afla departe. Cu ea, şi fiorii, şi cutremurul dragostei se deosebeau de tot ce trăise şi-l înălţau peste fire, dincolo de dragostea şi mîndria lui. Să trezeşti atît de adînc şi de tragic bucuria într-un corp în care moartea şi-a distilat veninul îl făcea să se simtă ca un virtuos care smulge accente sublime dintr-o vioară bolnavă. Nu era deci de mirare că la răstimpuri se pomenea tînjind după dezmierdările sălbatece şi după sentimentele simple ale Matildei.

Nu poţi trăi pe piscuri la nesfîrşit. Viaţa nu e toată ca un concert de Bach. Uneori ai vrea să mai auzi o romanţă banală sau tărăboiul unui jaz. Niciodată o fee, un înger nu va înlocui întru totul o bacantă.

Rumegînd asemenea scuze, Lucu lua drumul spre Laura, încovoiat ca un slujbaş care, cu o umbrelă ponosită sub braţ, se duce la zilnica şi posomorîta lui datorie. Îi va spune azi o poveste născocită de el, mîine va fi gata cu spusa lui despre un poet descoperit de curînd, iar poimîine are să-i aducă ultimul disc al Clarei Haskil, toate pe rînd, fiecare zi cu „surpriza“ ei. O ţinea la curent cu progresele medicinei şi întreţinea speranţa Laurei în vindecare. Dar ea părea că nu mai ţine prea mult să se vindece.

— Patru pereţi, un fotoliu şi un culcuş, iată viaţa mea, îi spunea Laura.

Nu-i mai trebuia nimic afară de prezenţa şi de mîngîierile lui.

— Eşti totul pentru mine!

Aceste vechi cuvinte şi răsauzite căpătau viaţă şi adevăr cînd le rostea Laura. Tremura în ele un ecou de veşnicie, o amintire nedesluşită şi o făgăduinţă de ceea ce niciodată nu va fi fost.

*

Un suspin adînc, suspinul unui copil care se trezeşte, ajunse prin întuneric pînă la el.

— Eşti aici ? urmă, ca un cîntec, întrebarea. Smuls amintirilor, Lucu se ridică de pe canapeaua îngustă pe care zăcuse, intră în camera Laurei şi se apropie de căpătîiul ei.

Nu-l auzise cînd a venit. Dar, ca întotdeauna, îi simţise prezenţa.

— Să nu aprinzi ! o auzi el că-i spune, pe acelaşi ton de mîngîiere şi răsfăţ.

În odaie ardea o veioză.

Îl întîmpină cu surîsul ei de bucurie obişnuit, şi atît de proaspăt şi de spontan, încît lui Lucu i se părea că îi dădea iluzia că într-adevăr el e în măsură, prin simpla lui sosire, să facă fericirea unei femei. Laura se înălţă în perne încet, şi mîinile ei luminoase înfloriră fantastic spre Lucu, într-un elan de iubire şi rugă, în vreme ce genunchii tresăreau uşor sub pledul care îi acoperea. Părul i se despleti somptuos pe umeri, pe spate, în jurul ei, cu milioane de scîntei şi licăriri preţioase de chihlibar întunecat. Fiece gest al Laurei vorbeşte şi dăruie. E o mare artistă a jocului fără cuvinte şi a nemişcării, gîndi Lucu.

— Nu te-am văzut de un veac, îi spuse ea, ca o plîngere care nu învinuieşte, nici nu cere mîngîiere, ci îşi găseşte rostul numai în sunetul istovit şi plin ca o notă nostalgică dintr-o lamă de fierestrău.

Lucu asculta fermecat.

Îşi luă în stăpînire locul său de-a latul patului, la picioarele Laurei, cu spatele rezemat de covorul din perete. Îi căută gleznele şi le păstră în mîna lui încăpătoare. Laura respira adînc, într-un suspin de recu-

noştinţă. Niciodată nu i-ar fi cerut socoteală de timpul petrecut departe de ea, necum să-i fi imputat că n-a venit să o vadă. Se uita la el ca şi cum azi l-ar vedea pentru întîia şi ultima oară.

— Ce bine că ai venit... Acum nu mai sînt singură...

Sunau în glasul ei două melodii, o bucurie şi o tristeţă. Glasul acesta încetinit şi muzical te silea să-l asculţi ca pe o melodie îngînată, înfiorînd auzul cu fermecate făgăduinţe. Lucu îl urmărea subjugat. Amintirile îl părăsiră, iar noua lui obsesie, chipul doamnei Ulmu, se risipi în conştiinţa lui ca o răsfrîngere pe oglinda tremurătoare a unui lac. Gîndul că ar putea pricinui o durere Laurei îl înspăimînta. Pe chipul ei, bucuriile şi întristările, uimirile şi părerile de rău, încrederile şi îndoielile, întoarcerile în trecut şi regăsirile în realitate se perindau cu o putere de expresie care îl silea să ia parte la tot ce se petrece într-însa. În privirile ei imense urmărea o necontenită şi ciudată spovedanie din adîncuri. În preajma ei se statornicea cu fruntarii vagi un domeniu de vrajă. Se teme de clar-vederea iubitei ; în veghile ei nesfîrşite i s-au ascuţit simţurile şi au înviat în ea puterile defuncte ale sibilelor antice.

— Cînd ai să mă înşeli, să nu mă minţi, zise ea deodată. Să vii la mine să te iert şi să te dezleg, altminteri să ştii că are să-ţi meargă rău.

De ce îi vorbeşte aşa tocmai astăzi ? El îşi păstrează seninătatea celui care nu are nimic de ascuns. De altfel, nu s-a întîmplat nimic între el şi doamna Ulmu, nu are încă nici o vină, iar de măruntele lui păcate Laura nu trebuie să afle niciodată. Orice ar spune ea, Laura nu l-ar ierta dacă ar şti adevărul. Mîndria ei n-ar lăsa-o să-l ierte. Ar prefera să rămînă singură

în odaia ei întunecoasă, ca într-un cavou părăsit. Nu, niciodată nu va pricinui Laurei o asemenea durere.

Se auzi cheia de la intrare. Lucu şi Laura schimbară o privire.

— Închide, îi şopti Laura.

Lucu se ridică în grabă şi închise uşa încet.

Să nu o vadă, să nu o audă trecînd. Şi o vedeau totuşi cu ochii minţii, dreaptă şi trufaşă, urcînd scara spre încăperile ei. Pasul ei sprinten, înăbuşit în covoare, răsuna în simţirea lor ca pe un capac de sicriu. Era singurul sunet care de atît amar de vreme le tălmăcea dispreţul tăcut al Matildei. Nu se putuseră obişnui cu acest minut, care în fiecare seară îi smulgea din însingurarea lor, ca să-i confrunte ca pe doi complici cu trecutul. Numai cînd zgomotul înceta reluau anevoie firul întrerupt al convorbirii. Ecoul dăinuia în ei ca o apăsare.

— Am vorbit azi cu ea, începu Lucu, folosind prilejul.

— Cu Matilde ?

Pe faţa ei se întipărise teama şi uimirea.

— Fireşte. Ea mi-a vorbit întîi, se grăbi el să adauge, ca şi cum s-ar fi dezvinovăţit : simţise nesiguranţa Laurei şi ascuţişul geloziei în uimirea ei. Îl luă de mîini şi i le strînse cu putere :

— Ce vrea ? Ce spune ?

— Nimic rău. Dar nici bun.

Silion nu mai ştia cum să urmeze.

— Nu mă chinui, îl imploră Laura.

— Mi-a vorbit de planurile şi de afacerile ei. Vrea să plece în străinătate, să-şi schimbe felul de viaţă. A hotărît să vîndă moşia şi casa şi m-a rugat să-ţi aduc la cunoştinţă gîndul ei, cu rugămintea să nu te

opui. Pesemne că Sabin are să vie cu propuneri mai precise.

Se opri şi răsuflă uşurat. Pe faţa Laurei reapăruse surîsul, trăsăturile i se înseninaseră, Laura se lăsase în perne, ca liberată de o alarmă fără rost.

— Pleacă în străinătate ? întrebă ea, şi parcă se făcuse lumină în glasul ei.

— Numai după ce vindeţi casele şi moşia, îi răspunse Lucu îngîndurat.

Pentru întîia oară surprindea în cuvintele Laurei un interes atît de femeiesc şi de pămîntean.

— N-are decît ! exclamă Laura. Averea noastră îi aparţine ; nu-mi trebuie. Ea a salvat-o... n-am avut nici un merit, n-am nici un drept. Privirile li se întîlniră. Ochii Laurei se umplură de imaginea lui. Şi-am mai spus : nu te am decît pe tine. Întinse braţele spre el. Numai tu eşti averea mea. Adăugă : mobilă şi poate şi imobilă. Şi n-aş vrea s-o împart cu nimeni !

Lucu o strînse la pieptul lui. Gest uzual. Nu găsea că momentul unor asemenea gingăşii fusese bine ales.

— Trebuie să examinăm situaţia, Laura, reluă el grav.

Cu un gest comic, Laura îşi astupă urechile.

— Sînt pierdută ! exclamă ea... Mi-ai zis „Laura".

Într-adevăr, îi rostise numele întreg. Era un semn că discuţia devine serioasă.

— Zi-mi altfel ! îl rugă Laura, cu o vioiciune voit copilărească. Zi-mi cum îmi zici de obicei. Altfel, nu mă mai iubeşti.

— Dar, Laura...

— Nici o Laura ! reteză ea obstinată. Eu nu sînt Laura ! Îşi împreună mîinile a rugăciune : Bitti, bitti ! spune-mi aşa cum ştii.

Cu un zîmbet resemnat, Lucu o luă în braţe. Laura îl asculta, răsfăţată şi cuminte, cum asculţi un cîntec de leagăn :

— Lo, Lu, Lur, Lar, Lol, Lara, Lora, Loli, Lalo !

Laura se desprinse încet din braţele lui. Rămase rezemată în perne.

— Fă niţică lumină ! Îşi alcătui o figură de extremă atenţie. Ia uită-te, e bine aşa ? Şi acum spune, ascult !

— Chestiunea e foarte complicată, spuse Silion cu ochii în gol, ca şi cum ar fi cercetat noile lor orizonturi.

— Nu încreţi fruntea, îl rugă Laura, îţi faci un cap de prost...

— Sînt două lucruri deosebite, începu Lucu încurcat. (Nu era la largul său cînd vorbea despre afaceri.) E mai întîi moşia, pe urmă casa. Cu asta e mai simplu : o vindeţi şi împărţiţi suma. Vine apoi mutatul, cu tot ce se leagă de el ; dar asta e altă chestie... (O chestie care mă priveşte, continuă el în gînd, şi i se păru deodată că se împotmoleşte într-un noian de imagini nedesluşite : camioane, boccele, troace şi calabalîcuri, tabloul îmbîcsit al unui viitor de neajunsuri fără sfîrşit.) O altă chestie, reluă el, adunîndu-şi gîndurile. A, da, moşia, a doua problemă, şi aici aveţi două soluţii : ori o vindeţi acum în întregime, ori ceri ieşirea din indivizie şi vindeţi atunci numai partea Matildei, adică cinci sute de pogoane, dimpreună cu conacul. Fiindcă nu e nimeni nebun să cumpere cinci sute de pogoane fără conac, afară poate de vreun vecin, pe care însă nu-l văd nicăieri. Şi atunci eşti obligată, din banii luaţi pe jumătatea ta a conacului, să construieşti altul mai mic, mult mai mic, pentru administrarea jumătăţii care îţi rămîne. Va trebui să găseşti, hm, să găsim (se corectă Lucu) un alt administra-

tor, mai sîrguitor, că doar n-ai de gînd să-l ţii tot pe conu Iordanache, pe care nu-l cunosc, dar ştiu cîte parale face. Cinci sute de pogoane se administrează mai greu decît o mie, fiindcă ele trebuie într-adevăr administrate. Sau să găseşti, hm, să găsim un arendaş, dar ce arendă poţi lua pe cinci sute de pogoane... („De fapt, gîndea Lucu, va trebui să mă ocup eu de toate acestea, să cumpăr materiale, să construiesc, să caut alt administrator, să-l supraveghez, să ar, să semăn, să recoltez, să vînd, să ţin socotelile, să port toată răspunderea. M-aşteaptă o viaţă grea.“) Într-un cuvînt, continuă el cu glas tare, totul depinde de tine : sau vînzare integrală, şi atunci, ce faci cu banii ? cum îi plasezi ? cu ce garanţii, cu ce venituri ? sau ieşire din indivizie, *et caetera,* nu vreau să mă mai repet... Trebuie să ştii ce vrei, să iei o hotărîre. Aştept.

Şi, ca un om de afaceri hîrşit în asemenea treburi, Lucu îşi scoase tabachera de aur, oferi ţigări şi foc şi tăcu. Tăcu.

— În definitiv, trebuie să ai şi tu o părere, spuse el blînd, aşternîndu-şi un zîmbet peste impacienţă.

— *Hélas ! Tout m'indiffère !* răspunse Laura savurîndu-şi arhaismul, *tout hormis toi !* [1] expiră ea într-un tremolo suav, care, împletind ironia cu extazul, îşi crea cîntecul prin lume lunecînd ca o cascadă cristalină peste piedicile existenţei.

Străbătînd ca printr-un vis de opium prin magia descîntecului, gîndul lui Lucu înţelegea că mai presus de toate pe Laura o preocupa plecarea Matildei, care o libera de teama nemărturisită a unei reîntoarceri năprasnice a surorii ei în viaţa lor. Casa, moşia, ieşirea din indivizie, conacul, banii şi greutăţile traiului nu

[1] Vai ! Totul mi-e indiferent... afară de tine !

mai însemnau pentru ea nimic. O amenință cu degetul ca pe un copil.

— E în joc, îi zise, toată existența ta... existența noastră, se corectă el și gîndi : „Cu fiece cuvînt, mă leg tot mai mult de un viitor fără scăpare, mă scufund într-o potecă de nisip și ape, dar nu e momentul să fac o deosebire între viața ei și a mea". Și reluă : Să știi că mijloacele tale vor fi simțitor reduse...

— La jumătate, bineînțeles, îl întrerupse Laura cu prefăcută îngrijorare.

— Ar fi foarte bine, dar nu e așa : cu o jumătate din moșia vîndută nu realizezi nici pe departe o jumătate din venitul ei cînd e întreagă. Să ne mulțumim cu o treime. Și, văzînd pe chipul ei o plictisită sforțare de a pricepe, adăugă : Am să-ți explic altă dată de ce. Nu uita apoi datoriile ; trebuiesc plătite, și Matilda ți le va pune cu siguranță la socoteală, de vreme ce au fost făcute pentru sănătatea ta, în străinătate.

— Fie, consimți Laura, dar îmi rămîne totuși destul pentru o existență modestă. Nu mai mănînc nimic. Un baton de șocolată și un corn pe zi. Am să caut să nu mai merg la baluri, serate, recepții, ospețe, premiere, apoi tot astfel tenisul, calul de călărie, patinajul și partidele de hochei pe gheață, declară Laura solemn. Ajunge ? Vînd cărțile și mă abonez la o bibliotecă de împrumut. Ai să-mi găsești o garsonieră cu două camere și hol ; în cea mai frumoasă am să-ți pun divanul, divanul nopții noastre dintîi, pentru nopțile cînd rămîi la mine. N-am să-l vînd. E singurul lucru din toată casa pe care nu-l vînd.

Lucu îi luă mîinile și i le sărută pe rînd.

— Mi s-a urît, reluă ea schimbînd tonul, trebuie să plecăm de aici. Mi s-a urît cu aceste ziduri trainice și bătrîne. Prea au murit mulți din neamul meu aici.

Prea s-au uscat salcîmii şi plopii din grădină. Cînd au murit prea mulţi într-o locuinţă, se face, încet-încet, o atmosferă de capelă, miroase a flori putrede, a umezeală şi a penumbră. Miroase a doctorii trezite, ca într-o fostă farmacie. Încă puţin, şi o să apară şi stafiile, în rochii de ceaţă ; poate că au şi sosit, dar n-au debutat încă. Aşteaptă să mă părăseşti tu, care nu crezi în ele. Dar poate că n-ai să mă părăseşti aşa de curînd dacă ne mutăm de aici. Vreau să te aştept într-o căsuţă nouă, cu perdeluţe de creton şi mobilă cubistă. E odios, dar vreau un bar în perete şi un divan studio. Stafiile detestă mobila cubistă şi divanurile studio.

Încă o dată, Lucu îi sărută mîinile.

— Dar trebuie să dai un răspuns, Laura. Hai să vorbim serios.

— Ce înseamnă serios ? întrebă Laura. Apoi decretă, imitîndu-l pe Lucu : Tot ce e serios e şi trist. Serioasă e şi sărăcia, durerea şi suferinţa sînt lucru serios, bătrîneţea şi moartea sînt serioase, nu mai vreau să mă gîndesc la ele.

— Nu chiar la ele... Dar pînă mîine, poimîine, o să ne hotărîm.

Lucu o dezmierdă cu duioşie pe obraji şi pe tîmple. O scăpa de grija de a lua o hotărîre. Asemenea fiinţe nu trebuie să aibe preocupări şi griji. Dacă ar avea puterea de a face minuni, i-ar porunci : „Ia-ţi patul tău şi umblă !“ Şi viaţa s-ar fi îmbogăţit cu o podoabă mai mult. Dar Laura rămîne ţintuită în patul ei. Şi el rămîne legat lîngă patul ei, în numele dragostei şi al datoriei. Lucu îşi cercetă ceasornicul pe furiş : poate că tot se va duce la doamna Ulmu în seara asta.

Laura îl pîndea. Desprinsă de clipa de faţă, cu ochii în gol şi gîndul aiurea, ca un orb viclean care te înfăşoară în plasa lui de tenebre, nu pierdea totuşi nimic

din ce trebuia să vadă. Cel puţin aşa i se părea lui Lucu.

— Rămîi cu mine astă-seară, îl îndemnă ea, cu o şovăială sfioasă.

Numai o inimă de piatră ar fi putut lăsa pradă singurătăţii o fiinţă care se roagă atît de duios.

— Luăm masa împreună, îl îmbie, avem Tokay şi Bordeaux vechi şi Armagnac din rezerva supremă...

Lucu îşi înăbuşi un suspin. Ştia ce înseamnă tremurul abia simţit din acea ispitire cu vinuri vechi din rezerva supremă. Se simţi un biet punct dintr-un program hotărît de mai înainte. Dorinţa Laurei nu porneşte dintr-un trup fericit şi puternic, ci din enervarea lungilor ore petrecute pe aşternutul ei de osîndă. Dar nu mai era nimic de făcut. O măsuţă rotundă şi joasă, încărcată cu bunătăţi, scînteind de cristaluri şi argintării, fu gata, ca prin farmec, într-un colţ al încăperii. Vizita la doamna Ulmu se amîna, din oficiu.

Încercă totuşi să-i vorbească de oboseală, de treburi care îl silesc să se scoale a doua zi foarte devreme, şi chiar de sănătatea ei, care trebuie să fie cruţată. Dar Laura întîmpină că ea însăşi e obosită, că după cină se vor odihni mai bine amîndoi în somnul lor, în care, oricît ar fi de adînc, nu pierd bucuria de a se simţi unul lîngă altul. Lucu o asculta cu un zîmbet măsluit de penumbră şi purtat în colţul gurii ca o floare de oiţă. E dureros şi umilitor să fie o simplă jucărie în mîinile altuia. Trebuie să ies din viaţa asta, să fug, să scap chiar cu preţul unei laşităţi trecătoare. Dar e prea tîrziu. Plecarea Matildei în străinătate înseamnă sfîrşitul visului lui de libertate. Înseamnă grija şi truda în locul existenţei lui de boemă confortabilă, dibaci sprijinită pe sinecuri. Dar dacă ar angaja un avocat tînăr pentru afacerile Laurei ? Ce-ar fi dacă ar găsi un Sa-

bin *ad usum Laurae?*[1] Un băiat zdravăn şi simplu, o ţoapă sportivă, un fante sărăntoc. Lucu se întrerupse, ruşinat. Îi vin uneori gînduri atît de ciudate, că e aproape convins că i le suflă Necuratul. Spirite mari au crezut în existenţa lui. Altminteri, oamenii n-ar oscila la infinit între sublim şi abjecţiune. Numai o minune îl mai poate scoate din acest impas. Singura cale de mîntuire ar fi minunea, vindecarea Laurei.

— Laura, am o rugăminte. Trebuie să mă asculţi.

— Trebuie să fie vorba de ceva foarte plictisitor, răspunse Laura, tonul ăsta dulceag şi patetic nu anunţă nimic bun.

— Ai să primeşti un doctor nou.

— Mă aşteptam. „Se respinge". Nu insista.

— Trebuie să-l vezi, se rugă Silion, e un fost coleg, *un brave copain*[2], întors din străinătate. N-o să te examineze. Ai să-l primeşti ca pe un musafir.

— Nu mă joc de-a v-aţi ascunselea.

— E un savant adevărat, un mare artist al vindecărilor...

— Tu eşti vindecarea mea, îl întrerupse Laura, vrei poate să mă faci sănătoasă şi să mă dai altuia?

Glasul i se pierdu ca un ecou într-o pădure.

— A studiat medicina în Apus, apoi în Japonia, în China, în Tibet... Se spune că în materie de paralizii nervoase, asiaticii ştiu mai mult decît noi europenii... A fost şi prin Polinezia, a studiat medicina empirică de pe acolo. Se zice că vracii şi călugării lor posedă reminiscenţe din ştiinţa pierdută a Atlanţilor, păstrată în tradiţii obscure, descîntece, vrăjitorii...

— Vai mie! Îmi cauţi pe cineva care să mă descînte şi să mă vrăjească... Unde am ajuns!

[1] Pentru folosul Laurei?
[2] Un prieten pe cinste.

— Laura, tu n-ai voie să-ţi baţi joc de lucrurile astea. Prietenul meu s-a specializat în studiul veninurilor de şarpe, al acţiunii acestui venin asupra marelui simpatic şi asupra compoziţiei sîngelui. E autorul unui vast tratat de medicină, în care arată unde sfîrşeşte ştiinţa şi unde începe arta în această materie. E cît se poate de interesant. A consimţit să te vadă. E un mare noroc.

— Asta înseamnă o seară pierdută, oftă Laura, pierdută pentru noi, pentru mine.

— Dar dacă te vindecă ?

— Cine ştie dacă ai să mă mai iubeşti cînd voi fi sănătoasă ? !

În alte împrejurări, un asemenea răspuns l-ar fi încîntat pe Silion. Astăzi nu vedea în el decît exagerare sentimentală : nu o preocupă nimic alt decît dragostea, şi în dragoste numai şi numai bărbatul iubit. Se cunoaşte că nu a mai avut a face cu alţi bărbaţi.

Îi făcea o vină pînă şi din nevinovăţia ei.

Sfîrşiseră masa. Se aflau din nou pe divan.

— Îmi dau seama că te obosesc, spuse deodată Laura, şi că într-o bună zi... mîinile ei fluturară în gol, a despărţire. Şi chipul i se întoarse înspre fereastră, urmărind un zbor imaginar, dincolo, în seara violetă. Cu o suavă melancolie, Lucu se şi văzu în chip de pasăre mare, vîslind cu imense aripi albe prin paradisul întunecat. Ştiu că ai să mă părăseşti, continuă Laura, şi gestul mîinii ei pecetlui pe gura lui Lucu cuvintele de protestare ce stau să iasă ; ştiu, dar tocmai de aceea vreau să mă bucur de fiece minut în care mai eşti cu mine. Să mă bucur cît timp încă nu-mi rezişti.

Cuprins de remuşcări, Lucu îi luă mîinile. Mîinile de înger istovit ale Laurei. Ar fi vrut să-i ceară iertare, dar fără să se trădeze.

— Niciodată, îi şopti el, niciodată.

În turburarea lui, nu găsea nimic mai mult de spus. Laura clătină din cap.

— Eşti bun cu mine, poate chiar crezi ce spui. Ca să nu-i tremure glasul, îi vorbi în şoaptă, pe o notă înăbuşită şi gravă. Într-o zi voi rămîne singură, cumplit de singură.

Apăsă pe acest cuvînt şi-l ascultă în golul inimii ei.

— Toate femeile spun aşa, continuă Laura, ai mai auzit cîntecul, dar să ştii că dintre toate femeile, numai eu rămîn cu adevărat singură. Uită-te la mine, şi-ţi vei da seama. Toate femeile spun : „Sînt singură pe lume. Nu te mai am decît pe tine." Poate mint. Toate mai au ceva. Numai eu nu mai am pe nimeni. Am avut o soră, Matilda. Făcu un gest care spunea : „S-a dus". Lumea mea eşti tu. Aş vrea să mor în clipa cînd vei pleca. Şi să n-ai remuşcări. Din nefericire, nu poţi să mori cînd vrei, rămîi singur şi aştepţi.

Lucu o luă în braţe. Se legănară amîndoi peste prăpastia singurătăţii evocate. Şi ca să nu vorbească, să nu-l audă minţind, Laura îi lipi faţa de sînul ei. Lucu socoti că îi va fi peste putinţă să o părăsească vreodată pe Laura. Inima i se strînse dureros. Niciodată nu o va lăsa pe Laura. Vieţile lor sînt împletite strîns pînă în rădăcini, ca două iedere gemene. Şi fiinţa ei respiră prin el. De el depind bucuriile ei şi tristeţea. Laura nu trebuie să afle nimic. Trebuie să se ştie mereu iubită, singura, unica iubită. Dorind acestea din toată inima, Lucu era sigur că gîndurile lui răsună ca o armonie în sufletul Laurei. Buzele ei sînt mai roşii, mai pline ca de obicei, obrajii îi ard, privirile scîn-

teiază. E însufleţită de un tremur depărtat, de o sevă adîncă, pe care el o simte cum simţi venirea furtunii din fundul unei tăcute nopţi. Ar trebui să se ridice, să se depărteze, dar e ţinut pe loc, într-un fel de aşteptare magnetică. Laura s-a întors încet spre el, cu faţa plină de frumuseţa dorinţei.

— Sărută-mă, Luc!

Şi el nu mai e decît o fîntînă pentru setea ei. Nu-i mai e dor de ea, şi totuşi apasă asupra lui o lege ştiută, care-l înduplecă la dragoste. Ar ucide-o chiar acum în îmbrăţişarea lui de voluptate şi de ură, într-un spasm de fericire supremă pentru ea, de libertate pentru el.

Această ispită nu-l încearcă pentru prima oară, o ştie bine. Mai ştie că e propria lui slăbiciune aceea care răbufneşte aşa. O strînge, o înlănţuie mai puternic, ca şi cum ar vrea să o smulgă morţii apropiate, şi fiecare suspin îngemănat luminează ca o imensă aripă, una după alta, aripi ce-şi răspund, iar ei nu mai sînt decît un zbor de fulgere peste adîncuri.

„Asta e totuşi femeia mea, gîndeşte Silion, e iubirea mea, restul e rătăcire şi lăcomie." Un val se ridică în el vertiginos. Acum viaţa lui se avîntă spre Laura ca un fluviu exaltat de apropierea mării. Un gînd suprem îi fulgeră prin minte: „E femeia mea, pînă la moarte".

Şi, înlănţuind-o ca un mîntuitor pe un prag de întuneric, se spulberă cu ea în neant.

Capitolul 9

SUB CANDELABRUL LUI SCAFA

„...Ce qui dominait, c'était la soif des jouissances et du luxe et la licence des gens qui avaient appris à vivre de l'amour du sport et du sport de l'amour." [1]

Gustave Flaubert

Întîrziase. N-a îndrăznit să sune pe întuneric la intrarea principală, o poartă masivă de fier forjat şi sticlă opacă, groasă de un deget. S-a temut să nu turbure din vreo greşeală pe vecinii de la celelalte etaje. Silindu-se să nu facă zgomot pe pavajul de bazalt al curţii, dădu ocol clădirii şi descoperi o uşiţă întredeschisă, pe care, după o şovăială de o clipă, intră. Dibui rampa unei scăriţe, şi iată-l urcînd, ca un răufăcător, pe o spirală de fier, întunecoasă ca un dulap, răsucită şi îngustă, ale cărei trepte metalice cu muchii ascuţite îl izbeau dureros în fluierele picioarelor şi răsunau nesuferit la fiece pas. *„Ad augusta per angusta"* [2], se îndemna Silion făcîndu-şi curaj şi numărînd palierele. Se opri şi bătu.

O slujnică oacheşă îl întîmpină într-un cadru de lumină. Pe obrazul ei rotund, doi negi coralii, cu peri

---

[1] Ceea ce domina era setea după plăceri şi lux, şi libertatea oamenilor care învăţaseră să trăiască de dragul sportului şi din sportul dragostei.

[2] La lucrurile nobile ajungi prin căi înguste.

sîrmoşi şi răsuciţi ca nişte cîrcei de vie, îi dădeau o înfăţişare de ghicitoare în cărţi şi în cafea.

— Doamna Ana Ulmu locuieşte aci?

— Dar cum de-aţi nimerit tocmai pe scara podului? îl întrebă, vorbind pe nas, ca un paracliser, servitoarea. Bine că nu v-aţi frînt gîtul! — şi-i făcu semn s-o urmeze.

Străbătură un culoar destul de larg, pînă la o uşă, în fund. Ii făcu loc şi, ca şi cum ar fi vrut să scape de el, deschise şi îl împinse într-o lumină orbitoare. I se păru că intrase în atelierul unui fotograf. Un focar central, răsfrînt cu violenţă în toate părţile, îi lua vederile. Se simţi ca un liliac prins între oglinzile paralele ale unui bal.

Cînd i se mai obişnuiră ochii, Lucu putu să admire un antic şi măreţ candelabru, care, pogorînd din tavan ca o caracatiţă de cristal şi de foc, îşi răsfrîngea pretutindeni, într-o feerică încremenire, braţele lui tentaculare, aprinse toate.

Se afla într-un salon spaţios, ale cărui amănunte îi scăpau deocamdată. Un pendul sepulcral legăna clipele în tăcere. Un pian negru, în fund, îi atrase atenţia prin masa lui întunecată. Era totuşi o nepotrivire între dimensiunile şi luxul acelui candelabru şi restul încăperii, mobilată desigur cu gust, dar fără pretenţii mari, ca o cameră de primire burgheză. Un candelabru de sală de recepţii într-un palat şi exilat aci prin cine ştie ce decăderi succesive, de care nu scapă nici oamenii, nici caii de curse, nici transatlanticele dacă nu pier la timp. O lume de schelete, în peruci, taftale şi mătăsuri, şi-a legănat vîrtejul ei ritmic de malacoave la soarele lui factice, prin cine ştie ce cartier de faţade placide, azi dispărut. În sfîrşit, clipind din ochi, Lucu descoperi pe stăpîna casei. Îl cerceta în voie, din fun-

dul unei berjere înalte de damasc, de lîngă sobă. Purta o somptuoasă rochie de casă de brocart galben pe negru şi papuci de sultană, bogat cusuţi cu fir, dar cu vîrfurile amputate. Unghii de jar. O răzvrătire de bucle proaspete şi bogate îi încadrau figura îngustă : cap de meduză care a îndurat represiunea şi disciplina coaforului. Toate acestea, gîndea Lucu apropiindu-se şi mereu preocupat de desfăşurarea cu putinţă a împrejurărilor, alcătuiau poate un semn al intenţiilor ei generoase.

— Am impresia că mă aflu la curte sau la ambasadă, zise el cu o plecăciune exagerată.

Şi îi arătă înspre candelabru.

— O ambasadă în care se intră prin scara podului sau prin cea de serviciu, răspunse stăpîna casei.

Zîmbetul ei era un ciudat amestec de amărăciune şi malitie.

— Contrastul e cu atît mai mare pentru mine, întări Silion, cu ochii la ţurţurii de cristal în care se zdrobeau luminile.

— E candelabrul lui Scafa, îl lămuri doamna Ulmu, pe un ton de custode obişnuit a rosti cu băgare de seamă numele oamenilor iluştri, şi îi făcu semn să ia loc.

— Ah, da ! exclamă Lucu încurcat, ca şi cum şi-ar fi adus aminte cine a putut fi Scafa. („E desigur vreun pirat frumos, pe care posteritatea îl mai pomeneşte mulţumită numeroaselor lui fărădelegi.") Dar nu-mi explic, reluă el cu un efort, cum a ajuns un aventurier levantin, care a străbătut toate mările, posesor al unui candelabru, adică al unei mobile de stare pe loc.

Pe faţa doamnei Ulmu se zugrăvi mirare şi compătimire.

— Faci o confuzie, domnul meu. Scafa n-a fost un aventurier levantin, ci un filantrop macedonean, mare proprietar de tîrle şi vapoare. A lăsat ţării o avere uriaşă pentru aşezările de binefacere. Îl confunzi pesemne cu Spada, banditul corsican de care sînt pline gazetele. Scafa e mort de mult.

— Atunci, reluă cu prudenţă Silion, fără să-şi desprindă ochii de la a şaptea minune, e poate un suvenir de familie.

— Răposatul meu soţ era nepotul lui Scafa. L-a şi moştenit pe marele filantrop, dar numai în ceea ce priveşte candelabrul, accentuă doamna Ulmu cu o ironie amară. Restul s-a dus la spitalele, şcolile şi orfelinatele din ţară şi din Grecia.

Cu un surîs care osîndea rătăcirile milionarilor vanitoşi, nesimţitori faţă de suferinţele rudelor sărace, Lucu se solidariză cu doamna Ulmu :

— Aşa sînt toţi unchii ăştia din America. Pe patul de moarte devin filantropi. Se mîngîie cu gîndul că le rămîne numele pe diverse frontispicii...

— Dar eu m-am răzbunat ! Mi-am reluat numele de fată. Sună mai frumos decît Scafa.

— Mai romînesc ! întări Silion.

Nu-i displăcuse schima de fetiţă feroce pe care o făcuse doamna Ulmu cînd îi vorbise de mica ei răzbunare.

— Să ştii însă că numele răposatului meu soţ e ilustru în analele Fanarului. Figurează în *libro d'oro* al nobleţii bizantine. (Pe acelaşi chip de fetiţă se aşternu un văl de solemnitate.) Romînii macedoneni, continuă ea, au avut în Răsărit un rol mult mai mare decît li se recunoaşte. Şi e foarte cu putinţă ca drepturile lor pe aceste locuri să fie mai vechi decît ale grecilor şi ale latinilor.

Doamna Ulmu înghiţi în sec şi-şi linse buzele cu o comică gravitate.

— Tot ce se poate, încuviinţă Silion intimidat.

Convorbirea lua o întorsătură primejdioasă pentru el. Nu venise aci la această hamletică oră ca să asculte o prelegere asupra fraţilor din Pind.

Stăpînă pe materie, Ana Ulmu continuă :

— Acest Scafa, străunchiul lui Lambe, a dat bani cu nemiluita şi Eteriei. Lordul Byron l-a felicitat printr-o scrisoare personală.

— Foarte frumos !

— Şi candelabrul ăsta, pe vremurile cînd ardea cu lumînări, a aparţinut lui Capo d'Istria, de la care a trecut în posesia regelui Otto de Bavaria. Cînd şi-a părăsit tronul din Atena, l-a vîndut lui Scafa.

Toate acestea, Ana Ulmu le povestea cu un glas de femeie răsfăţată, puţintel zgîriat, ca o placă uzată de patefon, care la fiece rotire şovăie o clipă şi se abate uşor de la tonul iniţial, ca să-l regăsească la rotirea următoare.

— Şi să mai ştii că Lambe a fost un aristocrat autentic, izbucni cu un accent de păpuşă mecanică doamna Ulmu.

— Dar cine e Lambe ? se interesă Lucu.

— Fostul meu soţ, suspină amfitrioana, aşa îi spuneam eu : Lambe, vine de la Haralambie, aşa îl chema.

Şi numele răposatului îi expiră pe buze, cu sfîrşeala unui vechi şi nestins regret.

— E lucru ştiut că Haralambie Scafa se trăgea dintr-o familie aristocratică, întări Silion cu autoritate. E un adevăr istoric, pe care-l cunosc şi copiii de şcoală.

— Oh, marele lui regret era că n-avem copii. Şi-i dorea din tot sufletul, cu toate că ştia bine că nu mai apucă să-i vadă mari.

— Suferea, desigur, de o boală incurabilă.

— Era zdravăn ca Foişorul de foc! protestă doamna Ulmu. Dar ce vrei, vîrsta!...

— Sînteţi de mult singură, doamnă? se interesă Lucu, precaut ca un felcer care desface pansamentul de pe o veche şi iremediabilă rană.

— Luna viitoare se împlinesc trei ani.

Ochii Anei se aţintiră în tavan, urmărind printre cristalele candelabrului umbra în plutire (şi vizibilă numai ei) a scumpului dispărut. Lacrimi nu se iviră, dar, poate că miile şi negrele scîntei le mărturiseau fiinţa.

— Aţi suferit mult, fireşte, compătimi baritonal şi elegiac Silion, gata să îndure o lungă poveste de doliu şi eventual să consoleze.

Se simţea gata să renunţe la încă o perioadă a vieţii sale, să-şi amîne eroicele hotărîri, să lase deznodămintele la voia întîmplării. Ar fi vrut să poată ghici dacă fericirea lui cea nouă va fi să aibă un prompt început chiar în seara aceea. Dar din fundul fotoliului şi al trecutului încă viu, Ana Ulmu pornise să-i depene firul tristeţilor şi fericirilor ei conjugale. Totul fusese de o atît de scurtă durată, vai! Se măritase la numai nouăsprezece ani, cu un bărbat de aproape cincizeci şi cinci („Cum, chiar atît? De ce-aţi făcut asta?" „L-am iubit!"), dar care avea marea însuşire de a nu arăta nici măcar patruzeci, şi care cu avîntul şi cu fapta (aşa cel puţin reieşea din spusele obscure ale tinerei vădane) îndreptăţea, fără întrerupere, aceste aparenţe.

De pe o măsuţă joasă de nuc, Ana luă o fotografie ovală încadrată în argint şi o întinse lui Silion. Era portretul unui bărbat uscăţiv şi spîn, cu păr buclat şi cărunt şi, pe cît se putea ghici, de o statură ciclo-

pică, dar elegantă. Într-adevăr, domnul Scafa părea încă tînăr. În etatea răposatului intervenise, sfidînd cronologia, un fel de stabilizare. Se oprise la vîrsta bărbat, acea vîrstă care nu are cifră, ci arată o făptură ajunsă la împlinirea forțelor ei. Defunctul Scafa părea durat din piatră și oțel.

Lucu își aduse aminte de tutorele Anei, de la Esplanade. „E fidelă genului, gîndi, dar răposatul a fost mult mai arătos și mai viril. Era un bun mediteranean, gen contrabandist și pirat, pe cînd tutorele e un brun circazian, moale și catifelat, negustor de covoare, mirodenii și, pe sub mantă, ceva stupefiante."

— Frumos bărbat și distins! se rosti Lucu restituind pios portretul. Aduce poate cu domnul cu care v-am văzut la Esplanade.

— Ca statură și culoare, poate că ai dreptate, se învoi Ana. Dar soțul meu era cu o palmă mai înalt. S-au cunoscut destul de bine. Bietul Lambe! Cu toate că era așa de viril, nu putea suferi bărbații. Sau poate tocmai de aceea.

Pauză meditativă. Reluă:

— Prietenul casei era doctorul Leonte, nas-gît-urechi, pe care poate ai să-l cunoști. Ana culese un alt portret de pe măsuța de nuc și i-l întinse lui Lucu. E Puiu Leonte, cel mai bun prieten al lui Lambe și al meu. A fost singurul meu sprijin în nenorocirea care m-a lovit. Locuiește aci, în vecinătate.

Ana se aplecă în fotoliu să pună un lemn pe foc. Trupul i se contură subțiratec și armonios în teaca lui de mătasă brodată.

Silion își aruncă ochii pe fotografie. Hotărît lucru, gentlemenii care alcătuiau anturajul doamnei Ulmu păreau plăsmuiți în serie. Acest al treilea personaj cu care făcea cunoștință părea și el o rudă a defunctului

Scafa şi prin urmare şi al avocatului Arghir. Era mai chipeş, mai mlădios, mai tînăr. Sprîncenele subţiri şi codate îi adumbreau pleoapele, gene lungi şi aduse la vîrf îi strecurau luminile galeşe. Silion se încruntă uşor, strînse din pleoape. „Acuma ştiu, îşi zise, Scafa te aţinteşte cu privirea scrutătoare şi neîndurată a corsarului, Arghir te măsoară cu privirea scîrbită a unui paşă în surghiun, iar acest Leonte, atlet între atleţi, te scaldă în apele albastre şi dulcege ale căutăturii lui de fante binecrescut şi răsfăţat. Ce sînt eu pe lîngă el ?" se întrebă umilit. Se simţea ca un plop argintiu şi firav pus în front cu zmeii codrilor.

Doamna Ulmu îl observă cu luare-aminte. Părea că pune preţ pe impresia pe care i-o va face Leonte şi că îi aşteaptă părerea ca pe un verdict.

— Ce zici ?

— Frumos bărbat, fără îndoială ! opină Lucu.

— Dezgustător de frumos. Mă întreb cum poate să-ţi placă aşa ceva.

Doamna Ulmu îi surîsese totuşi cu încredere şi satisfacţie. Lucu Silion căpătase un certificat de bun-gust.

— Nu găseşti o oarecare asemănare şi între dumneavoastră doi ? îl întrebă, răspunzîndu-i gîndului nerostit, Ana. Tăcerea lui Lucu cerea lămuriri. Aveţi ceva la fel : croiala obrazului, privirea, statura... toate astea la o scară mai mică... Doamna Ulmu continuă : Eşti mult mai tînăr, fireşte, eşti mai scund, mai subţiratic, mai paj. Ce vîrstă ai ?

— Treizeci şi trei ! E o vîrstă matusalemică pentru un paj.

— Ce înălţime ?

— Un metru şaptezeci şi opt, după fişa de la recrutare.

— Mda, e o statură mai umană. Ceilalţi prea sînt din Olimp ! rîse doamna Ulmu. Eşti departe de a fi frumos ca dînsul, dar asta poate fi în avantajul dumitale. El e blond, dumneata eşti brun. Totuşi, semănaţi. Doamna Ulmu se încruntă ca pentru a-şi aduna gîndurile. Da, semeni cu el cum seamănă un diminutiv cu numele propriu. Asta e !

Silion înălţă din umeri.

— N-am nici o vină.

— Eşti în diplomaţie ?

— Sînt avocat.

— Păcat ! Credeam că eşti în diplomaţie.

Silion căuta să descopere trăsătura care lega fiziceşte tipul don juanului modern, al paşalei dizgraţiate şi al piratului domesticit de înfăţişarea de ataşat de legaţie.

— Vrei să spui că în comparaţie cu titanii din jurul dumitale par niţel degenerat...

— Complimente nu vreau să-ţi fac ; nu încă !

Rămăsese cu fotografia lui Puiu Leonte.

— Eşti însurat ?

— Nu, doamnă.

— Nici o dragoste ? Nici o legătură statornică ?

Silion şovăi.

— Da şi nu !

— Ce fel de răspuns e acesta : „Da şi nu" ?

Lucu oferi o ţigaretă. Ana refuză. Aştepta răspunsul. El şi-o aprinse pe a lui pe îndelete, să poată reflecta.

— Am avut o dragoste, o legătură ; chestie veche.

— Şi de atunci ?

— Iubita mea s-a îmbolnăvit grav şi e bolnavă şi astăzi. Dar legătura, cum o numeşti dumneata, a rămas. Dragostea însă s-a transformat. Ce a fost nu mai poate fi. Am devenit un amant platonic, sînt, în

sfîrşit, un infirmier devotat, aş putea spune pasionat.

Silion se opri. Socotea că a dat un răspuns mulţumitor. Nici liber şi nici rob, dar pe de-a-ntregul disponibil pentru o aventură amoroasă.

— Şi locuiţi, fireşte, împreună ?

— Dimpotrivă, doamnă, locuiesc singur : la periferie, pe un deal, într-un cuib de granit, o mică cetăţuie...

— A dragostei ? întrerupse Ana.

— Poarta mea e totdeauna întredeschisă, doamnă ; nimeni, însă, nu mi-a dat-o de perete...

— E păzită de un cîine rău...

— E păzită de aşteptarea mea întru ideal.

— Atunci, poţi aştepta mult şi bine.

— Nu desper niciodată, doamnă.

În auzul lui Lucu, propriile sale cuvinte răsunau ruşinos de patetic. Doamna Ulmu păru că vrea să schimbe vorba.

— Trebuie să-mi faci confidenţe, domnule... am şi uitat cum te cheamă ; ador confidenţele... pentru conţinutul lor de minciună...

— Nu prea înţeleg.

— Preţuiesc bărbaţii după cum ştiu să mintă. Te rog, începe.

Lucu tăcu.

Paşi pe culoar. Un clinchet de chei. Se deschise undeva o uşă.

— E chiriaşul meu, Jean Baudat. Ocupă o garsonieră care ţine de apartamentul meu.

— Francez ?

— Da, reprezentant de rujuri, pudre şi parfumuri.

Maşinal, privirile lui Lucu cercetară măsuţa de nuc, în căutarea unui al patrulea document fotografic. Ana Ulmu surîse.

— Domnul Baudat nu face parte din galeria mea de portrete. Nu-i de loc reuşit. E o fărîmă de om. Dar foarte cumsecade.

— Precum văd, sînteţi o mare preţuitoare a forţei masculine.

— A frumuseţii, corectă doamna Ulmu. Un suflet ales se cuibăreşte mai degrabă într-un corp frumos. Nimeni nu e slut din întîmplare. Sînt, fireşte, şi excepţii. Dar prefer să nu risc. Frumuseţea e un indiciu aproape sigur. Bunică-mea, de pildă, era o femeie de o bunătate îngerească. Fii, te rog, bun şi dă-mi fotografia de pe pian. Originalul în ulei se află la pinacotecă. Ia te uită : ochii... mîinile... ce zici ?

— E nemaipomenit de frumoasă. Şi semănaţi : ovalul, privirea. Un aer de familie.

— Soră-mea, Elena, îi semăna însă mai bine. Vezi, te rog, pe etajeră. Mulţumesc !

Era portretul unei femei cu vreo zece ani mai în vîrstă decît doamna Ulmu. Aceleaşi trăsături, aceeaşi expresie, aceeaşi linie, totul, însă, idealizat în tonuri blonde, în seninătate.

— Semănaţi ca sfînta Maria cu sfînta Ana în tabloul lui da Vinci, constată Lucu. Dar în cazul de faţă, dumneata nu eşti Ana, ci Maria.

Cu un zîmbet îngăduitor, Ana îi arătă că preţuieşte acest compliment întortocheat.

În ramele lor de argint, portretele din camera sa se adunaseră treptat pe măsuţa de lîngă ei, martori nemişcaţi, turburînd cu tăcerea lor tîrziul de toamnă. Ochii migdalaţi ai bunicii şi ai surorii mai mari îl priveau cu o nepăsare plină de superioritate şi poate cu o nuanţă de dispreţ : „Ce caută la noi veneticul acesta ?" Iar căutăturile falnicilor bărbaţi, croiţi ca grenadierii din Pomerania, îl scrutau cu un aer com-

plice: „Nu ne duci pe noi cu şiretlicuri... ştim ce urmăreşti."

Lucu fu cuprins de nelinişte. Se temea de una din acele prăpăstii de tăcere care se deschid între doi inşi ce de-abia s-au cunoscut sau care sînt stînjeniţi de gînduri ascunse. Dacă el n-ar fi fost hărţuit de intenţia cu care venise, vizita lui s-ar fi desfăşurat mai firesc. Căuta zadarnic un gînd pe care să-l arunce în golul dintre ei ca pe o jertfă. Dar mintea lui e un deşert secetos. Nu mijeşte în el nici un scaiete. Şi tăcerea îi apăsa cu timpuri îndoite. În fotoliul ei, Ana Ulmu aştepta, în neclintirea unei statui funerare. Într-un sfîrşit, luă scrumiera, se aplecă încet, deschise portiţa sobei şi îi azvîrli conţinutul în jăratec. Rămase o clipă înclinată spre feeria focului zdrobit. Nici o buclă nu i se clinti din artistica ei aşezare. Pe ceafă, părul i se rărea în cîrcei răzleţi şi plăpînzi. Lucu zări un luminiş între ei. Părea locul de pogorîre, plăsmuit anume, al unui sărut care pîndeşte, rotindu-se ca un erete, din înălţime. „Acum ar fi momentul, gîndi turburat Silion, acum, acum, acum... şi dacă n-o fac, mă paşte plictiseala şi eşecul."

Deci Lucu se hotărî la sărut, ca unii tirani la război ca să evite o criză. Fulgerător, eretele se năpusti din văzduh, de-a dreptul pe locul ales. Ana se întoarse încet. Nu părea surprinsă. Nu se zbătu, nici nu i se lăsă în voie.

Cinematograful a perfecţionat pentru toată lumea şi pentru toate vîrstele arta sărutării, din întreitul punct de vedere: al atitudinii, al intensităţii şi al duratei. Amanţii secolului al XX-lea, iniţiaţi în mase compacte prin sălile de spectacol, nu fac decît să reproducă maşinal fazele unui film american, încă de la prima lor îmbrăţişare. E de bun augur, e semnul cel mai sigur al

armoniei finale, un sărut izbutit dintru început. Cu astfel de învățături ale experienței se depărtează amanții adulți de prospețimea iubirilor dintîi.

Ana Ulmu căuta să-și arate nemulțumirea prin absența ei din sărutare, printr-o supunere resemnată față de abuzul de ospitalitate și putere. Buzele ei inerte, dinții încleștați, ceafa și trupul țepene, privirile glaciale păreau a-i spune : „N-ai decît să continui dacă îți place să săruți un manechin".

Stăruința, totuși, are virtuți diavolești. În cele din urmă, Lucu surprinse în ochii Anei o ceață ușoară. Prin pielea ei se strecura un fior împrăștiat, foarte asemănător cu vibrația difuză pe care o poate cineva pipăi pe suprafața unui reșou electric cînd vrea să se convingă dacă are curent. Pesemne că și Ana se simțea înfrigurată de acel snop insidios. Întreaga ei ființă se opinti ca pe un povîrniș. Sprîncenele i se încruntară, scrutînd cu ochii realitatea de dincolo de vedenie. Printre țăndările unei clipe, sărutul lor culmină biruitor. Cu o supremă sforțare, Ana izbuti să i se smulgă. Își dădu seama, cu satisfacție, că împotrivirea ei nu avusese nimic grotesc.

Pentru Lucu, restul nu mai avea însemnătate. Nu trebuia ca totul să se încheie pe loc și cu luptă. O lăsă pe Ana să se desprindă cu totul din îmbrățișarea care nu mai era numai a lui, ci și a ei.

Cu mîinile ei mate, Ana își repotrivi coafura, cutele veșmîntului și își reluă, posomorîtă, nepăsarea ei statuară, pe fotoliu. Lucu își îndreptă nodul cravatei, care o luase pieziș. Zîmbea încurcat și duios. Nu cutezau să se privească. O bătaie la ușă le veni providențial în ajutor. Amîndoi se reașezară mai bine în fundul fotoliilor, nemișcați, ca la fotograf.

Uşa se deschise foarte încet. În prag se ivi un tînăr mărunţel şi bine îmbrăcat. Se ţinea drept şi cu umerii traşi înapoi ca un ofiţeraş în civil. Se înţepenea pentru a-şi ascunde timiditatea. În mînă avea o cutiuţă de metal alb.

— Mă scuzaţi, se adresă el doamnei Ulmu, dar am văzut lumină în salon şi am venit să vă rog...

Vorbea romîneşte cu băgare de seamă, străduindu-se să nu graseieze şi să-şi învingă accentul francez. Era vădit că nu se aşteptase să-l găsească pe Silion acolo şi că nutrea pentru el o antipatie spontană. Doamna Ulmu îl reţinu cu un gest.

— *Monsieur* Jean Baudat, prezentă ea, chiriaşul şi elevul meu cel mai bun. Cel mai bun pentru că e unicul.

Cei doi bărbaţi se înclinară ceremonios.

— Venisem numai să vă rog, reluă Jean Baudat, de data asta în franţuzeşte, dacă n-aveţi cumva niţică esenţă pentru bricheta mea (domnul Jean Baudat îi arătă cutiuţa de metal alb, prezentînd-o ca pe un chivot, pe vîrful degetelor) ; sau poate un plic de chibrituri... dar numai dacă le aveţi la îndemînă, adăugă el pe romîneşte, n-aş vrea să vă deranjez.

— La îndemînă, repetă doamna Ulmu îngînîndu-l. Domnule Baudat, sînt mîndră de dumneata, ai făcut nişte progrese uimitoare.

Baudat surîse modest şi intimidat.

Lucu interveni :

— Vă pot oferi un plic de chibrituri, dacă-mi permiteţi. Vă rog să-l păstraţi, n-am nevoie de el.

Se gîndea totdeodată : „Dacă gazda îl pofteşte să şadă, totul e pierdut".

Baudat luă plicul de chibrituri şi mulţumi cu oarecare exagerare, ceea ce trăda sforţarea lui de a-şi aco-

peri nemulţumirea. Doamna Ulmu nu-l pofti să ia loc, astfel că elevul Baudat fu nevoit să se încline şi să se retragă în mijlocul unei tăceri nemiloase, care-l sili să se izbească niţel de uşă, în încercarea lui de a ieşi de-a-ndaratelea, neturburat şi calm ca un desăvîrşit om de lume.

Ana şi Lucu se priviră în sfîrşit. Acest neînsemnat incident îi apropiase. Aveau un secret. Începuseră a fi complici. Lucu îi căută şi-i pipăi mîinile. Ana şi le retrase încet, dar cu dinadinsul. Lucu lăsă o mînă în jos şi-i cuprinse o gleznă care se legăna în spaţiul restrîns dintre cele două fotolii. Ana şi-o liberă ridicîndu-se în picioare.

— Numai o clipă, îl rugă ea, şi părăsi încăperea.

Se întoarse de-abia peste cîteva minute, care i se părură lui Lucu nesfîrşit de lungi. Puse pe măsuţă o tavă, pe care se aflau cafele fumegînde în ceşti de cobalt, struguri negri, tardivi, şi mere radioase ca rodiile, alături de două talere de argint şi două cuţitaşe fumurii cu plăselele cizelate. În ochii lui Lucu, toată această natură moartă însemna că seara era pierdută pentru el.

— Mi-ar fi fost mult mai plăcut să n-am pe nimeni în casă, relua Ana ca şi cum ar fi recitat un monolog, cu toate că garsoniera pe care o ocupă domnul Baudat e cu totul separată, iar dumnealui e un om subţire şi simţit. Dar de la moartea bărbatului meu a trebuit să mă restrîng. Familia nu s-a purtat frumos cu mine. Aşteptau din partea mea nici eu nu ştiu ce. N-am vrut să le cer nimic. Nici măcar drepturile mele, cu toate că o scot la capăt destul de greu.

Zîmbetul ei de amărăciune şi neaşteptata ei spovedanie treziră din nou bănuielile lui Lucu. După sărutarea ei de adineauri, trecută sub tăcere, iată şi măr-

turisirile de strîmtoare bănească. Dacă lucrurile stau astfel, totul se simplifică. Etapele se precipită şi se împuţinează. Jurămintele şi făgăduielile nu-şi mai au rostul. Şi de-a lungul unui ritual dezbărat de vorbe mari, recoltezi plăcerea şi-ţi păstrezi libertatea. E tocmai ceea ce îşi dorise Lucu în sinea lui. Cineva nevăzut şi puternic veghează asupra dorinţelor lui. Ştie providenţa ce face!

— Păstrezi legăturile cu familia defunctului?

— Ne scrim din cînd în cînd. Scrisorile lor mi-aduc ceva din parfumul Bărăganului. Ele mi-amintesc de viaţa mea de acolo.

— Domnul Scafa a fost agricultor?

— Da. Locuiam într-un arman fără pereche, în mijlocul unui parc de salcîmi şi de pini maritimi. Pentru mine, care sînt musceleancă, viaţa din Bărăgan mi s-a părut cu totul extraordinară, mai cu seamă verile. Închipuie-ţi că de la opt dimineaţa trăieşti închis în casă, cu storurile şi perdelele trase. Afară, cît vezi cu ochii, e numai o văpaie. Orbeşti. Respiri focul soarelui. Cîteodată, stogurile şi chiar lanurile de grîu se aprind, fără de veste, de la sine. În casă e umbră şi răcoare. Dar trebuie să stai nemişcat ca o mumie. Orice mişcare parcă adaugă o liniuţă la termometrul din perete. Lambe pleca pe moşie cu noaptea-n cap. Îl însoţeam uneori pînă la poartă. Era întuneric încă. Se mai vedeau cîteva stele pe cer. Orizontul se rumenea la răsărit. Auzeam cum se trezesc păsările, greierii, lăcustele. Lambe se întorcea pe la opt şi se culca din nou lîngă mine. Zăceam pînă la nămiezi, pe un pat imens, alături. După masă la fel.

Pleoapele Anei Ulmu se închiseră, trupul i se întinse uşor în fotoliu, nările i se zbătură delicat.

— Somnul de după-amiază dura pînă la şase. Dar nu se putea încă ieşi pe terasa dinspre nord, atît de cumplit era pîrjolul de afară. Pînă începea să se însereze, ne aflam tot mereu împreună. Slugile nu aveau voie să intre în casă şi în dormitor decît după şapte, ora duşului. Proaspeţi şi dichisiţi, porneam atunci în trăsură sau cu maşina la proprietarii vecini. Cîmpul înspre apus ardea încă : aramă topită şi mărgean. De multe ori, însă, nici nu mai ieşeam. Luam mesele în doi pe terasă, la lumina marilor focuri aprinse ceva mai departe pentru ţînţari. O adiere se ridica înteţindu-se dinspre Dunăre. Aducea mireasma de baltă şi corul uriaş al broaştelor. Ce nostalgic e corul haotic al broaştelor ! Umple toate prăpăstiile lumii. Aşteptam aşa, numărînd stelele, pînă după miezul nopţii. Lambe cunoştea foarte bine harta cerului. Mi-a recomandat toate stelele şi zodiile, una cîte una. La fiecare cunoştinţă nouă, mă ridicam şi făceam o reverenţă, iar ele îmi făceau cu ochiul, uite-aşa. (Ana clipi din ochi ştrengăreşte.) Asta îl amuza grozav pe Lambe. Mă trata ca pe o fetiţă — fetiţa lui. Cred că l-am făcut fericit. Cîteodată, însă, era trist.

— Îl supărai ?

— Eu să-l supăr ? protestă doamna Ulmu. Dar îl muncea gîndul deosebirii noastre de vîrstă : treizeci şi mai bine de ani. E ceva ! Din cînd în cînd, îmi spunea : „Va veni o zi cînd n-ai să mă mai iubeşti. Vremea trece, şi eu nu întineresc. Cînd n-am să mai fiu cum sînt, cînd n-am să te mai ţin în braţe zi şi noapte, n-ai să mai vezi în mine decît un biet bătrîn."

— Cu alte cuvinte, şi în ciuda deosebirii de vîrstă, eraţi ca doi tineri îndrăgostiţi ! opină Silion, mulţumit de întorsătura erotică pe care o lua convorbirea.

— Extraordinar ! întări doamna Ulmu cu o convingere nestrămutată. Nu cred să mai fi fost pe lume un amant ca Lambe.

— *Qu'en savez-vous ?* [1] spuse Silion, cu un surîs plin de subînţelesuri şi îngîmfări.

— Am şi eu mica mea experienţă, îl sfidă Ana.

— Ai mai fost măritată ?

— Ce idee ! Cînd m-am măritat nici nu împlinisem douăzeci de ani.

— Dar mi-ai vorbit de mica dumitale experienţă, se scuză Lucu.

— E vorba de mica mea experienţă ulterioară, preciză apăsat şi glacial doamna Ulmu.

— Ciudat debut pentru o fecioară din zilele noastre... să-i fie mire tocmai Booz sau Matusalem...

— Mai degrabă Samson. Că era păros şi puternic ca un Samson, exclamă Ana Ulmu cu entuziasm retrospectiv, iar ca om era minunat. Un înger, un sfînt. Dacă n-ar fi avut meteahna cu care s-a ales pe front, nu m-ar fi chinuit niciodată. Dar nu era din vina lui.

— Ce meteahnă ?

— Îi zic aşa fiindcă nu era o maladie propriu-zisă. Fusese rănit la cap în război. Doctorii spuneau că de aici i se trăgea beteşugul.

— Păcat ! oftă Lucu.

— O, nu era ceva grav. Avea din cînd în cînd momente în care îşi pierdea luciditatea. Un minut, poate două. Apoi se trezea ca din vis. Cine ştie ce se petrecea în mintea lui ?! Rămînea trist şi ursuz pe tot restul zilei. Bănuitor şi gelos, într-un chip absurd. Cumplit de gelos. Dar nu ţinea mult. Îi trecea repede.

— Poate că gelozia nu avea nici o legătură cu boala. O fi avut omul motivele lui... mai ştii ?...

---

[1] Ce ştiţi dumneavoastră ?

— Nu-ţi dau voie! protestă Ana Ulmu. Cu mentalitatea şi creşterea mea... în pustiul acela!

— Ce-are-a face pustiul cu fidelitatea? întîmpină Lucu. Ascultă! (Îşi drese glasul.) A fost odată un zmeu năprasnic. Se zice că era zmeul zmeilor în persoană. Mergea prin lume cu o colivie în cap. Ţinea încuiată în colivie o femeie minunat de tînără şi de frumoasă. Nimeni nu putea să se apropie de ea. Dar, în schimb, nici el nu putea să se atingă de dînsa. Prea era năprasnic zmeul, prea era cît turnul Colţei, ca să se atingă de o fiică a oamenilor. Şi zmeul era gelos şi trist. Şi de la un timp, colivia i se păru zmeului tot mai grea, şi cîteodată, în toiul nopţii, foarte grea, dar el tot pe creştet o purta. „Îmbătrînesc, îşi zicea zmeul cu întristare. (Clătina din cap şi umbla necontenit.) Timpul trece, şi puterile mă părăsesc. Odinioară o duceam pe femeia asta ca pe un fulg. Şi acum îmi simt povara. Am să mă întorc la mine acasă, am s-o împrejmuiesc cu zid nou pînă la cer şi am s-o încui în grădină." Şi, făcînd cale-ntoarsă, zmeul o porni spre casă. Mai greu, tot mai greu, dar într-un sfîrşit ajunse. Ajunse, puse colivia jos, o descuie şi o deschise. Care nu-i fu mirarea cînd îşi văzu femeia alăptînd un nou-născut. Şi în jurul ei se strîngeau îngroziţi o jumătate de duzină de ţînci, de etăţi deosebite. Iar la picioarele femeii văzu o cheie cu totul şi cu totul de aur. Cheia coliviei: o cheie falsă.

— Povestea dumitale stupidă, exclamă doamna Ulmu. Te rog, nici în glumă să nu mai vorbeşti de aşa ceva. Mă superi.

Accentul Anei era sincer. „Doamna Ulmu e o doamnă de provincie, gîndi Lucu. A pogorît din Muscel pe Bărăgan ca să stea închisă într-un conac spaţios cu un

soț vîrstnic și libidinos. După moartea lui a rămas în București, să se scuture de polenul trecutului."

— Și cîtă vreme ați locuit la țară? se interesă Lucu, pe care insuccesul istorioarei lui îl făcuse nițeluș posac.

— Numai cinci ani. A trebuit să plecăm, răspunse Ana, și se înfioră deodată. S-a întîmplat ceva foarte dureros, aproape tragic. A fost într-una din crizele de gelozie ale soțului meu... Ana se reculese și continuă: Ultimii doi ani i-am petrecut la București, unde Lambe fusese numit director la o societate de asigurare. Nu ne mai duceam la moșie decît de sărbători și uneori vara, ca să-l prăznuim pe Gîri.

— Ați avut un copil de suflet?

— N-ai nimerit-o. Gîri a fost singura ființă cu care l-am înșelat nițel pe Lambe, suspină Ana suflecîndu-și buza de jos în semn copilăresc de întristare. Venea cînd îl strigai, venea în goană, legănîndu-se ca o matroană, și-și ascundea capul în poala mea. Era sensibil și cutezător ca un paj. Nu mînca decît din mîna mea: suprema lui satisfacție! Seara cînd ne întorceam de la plimbare ne întîmpina cu brațele deschise. Diminețile, ne trezea din somn cu un salut năprasnic. Cînd slujnica intra în casă, Gîri da buzna în dormitor și zup în pat, și ne privea pieziș cînd cu un ochi, cînd cu celălalt, parcă ne suspecta și-și stăpînea gelozia. Se înfiora în toată făptura lui albă și creață cînd îl mîngîiam.

— Dar e un tablou foarte gingaș! exclamă Silion. E ceva care aduce cu Leda și Lebăda lui Leonardo!

— Adevărat? N-am știut că Leonardo se îndeletnicea și cu pictura. Îl credeam simplu tenor...

— Leonardo, tenor!

Lucu părea buimăcit.

— Să știi că sînt foarte incultă, așa m-a vrut familia. Numai Lambe găsea că am o inteligență naturală, care ține loc de orice!

— Sînt cu totul de părerea răposatului.

Ana îl amenință cu degetul.

— Știu să fac și pe proasta.

— N-am remarcat încă.

— Nu fi amabil! Fac pe proasta fiindcă nu-mi vine greu; cunoști desigur părerea profesorului Pierre Janet: „*On n'imite bien que ce qu'on est*".[1]

Lucu o privi în adîncul ochilor.

— Îți bați joc de mine.

Ana bătu din palme.

— Te uiți la mine exact ca Gîri-gîri... cu toate că între el și mine nu era decît un sentiment curat și fără amestec: întocmai ca poezia pură!

— Dar parcă era și nițel gelos...

— Ca un eunuc. Ura cîinii, pisicile și chiar și pe Lambe, pentru că se apropiau de mine. Dar amorul nostru n-a durat mult. A fost o greșeală a mea. Într-o zi pe înserate, cînd Lambe și cu mine ne pregăteam de plecare, am chemat pe o fată de la bucătărie să-i dau ordine pentru cină. Fusese angajată de curînd. Lambe avea invitați și ținea să le dea friptură de pasăre. Ne-am dus cu fata în poiată să alegem o gîscă. Cum m-a văzut, Gîri-gîri s-a și desprins din cîrd și a venit gîgîind spre mine. L-am mîngîiat pe cap ca de obicei și i-am spus fetei: „Taie oricare vrei, afară de ăsta. M-ai înțeles? Afară de ăsta!" Fata a dat din cap că a înțeles și a plecat în grabă. Am plecat și noi. Seara, la întoarcere, am aflat că musafirii sosiseră de mult și ne așteptau. Noi eram cei cu întîrzierea. Nici n-am băgat de seamă că Gîri-gîri nu ne ieșise înainte. Asta se mai

---

[1] Nu imiți bine decît ceea ce ești.

întîmpla cîteodată. Ne-am așezat grabnic la masă. Ca gazdă nu prea mă simțeam bine în seara aceea. N-avusesem grijă de nimic. Dar lucrurile se desfășurau normal. Servitoarea aduse pe tavă o gîscă bine rumenită și de o mărime care făcu senzație. Ovații. „E cît un purcel !“ a exclamat unul din oaspeți. M-a năpădit deodată o presimțire sinistră. Mi s-a strîns inima. Fără să-mi cer iertare de la comeseni, m-am ridicat și, ca o nebună, m-am repezit la bucătărie. „Gîri-gîri, unde e Gîri-gîri ?“ „Păi, n-ați dat ordin să-l tăiem, coniță ?“ Mi s-au tăiat mie picioarele. M-am frînt. Am căzut moale pe podele, parcă eram făcută cîlți. N-am leșinat. Simțeam că mor. Mai întîi Lambe, și după el musafirii toți s-au înființat buluc la bucătărie. Unii cu șervețele la gît, alții cu gura încă plină. Unul îmi dădea apă să beau, altul mă fricționa cu colonie. M-au luat pe sus, m-au dus în dormitor și m-au culcat. Apoi au încercat să mă consoleze, ba chiar să mă înduplece să mă întorc cu ei la masă. S-au întors ei și fără mine și au continuat ospățul, și-l devorau cu o poftă canibalică pe sărmanul Gîri-gîri și mă compătimeau cu vorbe de adîncă înțelegere, la fiece îmbucătură. Nici pînă astăzi nu m-am mîngîiat de moartea lui Gîri-gîri. Remușcările nu m-au părăsit, că n-am fost mai energică, mai explicită. S-o fi pus să repete ordinul ca la militărie, și nu s-ar fi întîmplat nimic. Aș fi dorit ca Gîri-gîri să moară de bătrînețe în poiata lui, ca un pensionar care s-a apucat de grădinărie. Dumnezeule ! S-o fi lămurit mai bine pe toanta aceea ! Cum de n-am băgat de seamă că era atît de gușată ?

— Lucrul ăsta nu se bagă de seamă așa, dintr-o singură dată. Nici n-ai avut prilejul să stai de vorbă cu ea ! încercă Lucu s-o consoleze.

— Cum nu se bagă de seamă ? Avea o gușă cît un cimpoi !

Ana Ulmu tăcu, pironind în candelabrul lui Scafa priviri de imposibilă resemnare.

— Cum ți se pare romanul meu ? întrebă ea cu o bruscă vioiciune. Te așteptai, desigur, la o spovedanie mai picantă. Și cînd colo, ți-am servit o poveste tot atît de anostă ca și a dumitale. A mea, însă, are dezavantajul că e adevărată.

— Și e și pricina pentru care ați părăsit Bărăganul...

— O, nu ! Alta a fost pricina : mult mai dureroasă, mult mai gravă. Dar asta e cu totul altă poveste. Ascultă mai bine ce s-a mai întîmplat.

Și Lucu urmări cu luare-aminte continuarea : Doamna și domnul Scafa se mutaseră deci la București. Ana a făcut cunoștință cu luxul muzical și catifelat al vieții de noapte. A strălucit în rochii de seară prin baluri, la recepții, la legații, prin dancinguri, prin restaurante. Puiu Leonte, singurul lor prieten, își lăsa nevasta vîrstnică și ursuză acasă și, înfruntînd furtunile casnice, îi însoțea pretutindeni. Era cu aproape cincisprezece ani mai tînăr decît Lambe și purta fracul tot atît de impresionant ca și el. Prietenia lor devenise și mai strînsă după ce trecuse printr-o neînțelegere tragică, pe care Ana Ulmu n-a vrut să i-o destăinuiască lui Lucu. Cîteodată își mai punea urechea pe inima năvalnică a lui Lambe, asculta și iar asculta, îi lua pulsul și tensiunea, îi da să bea digitală, adusă chiar de el, și ordona plecarea reconfortantă în oraș. Alcătuiau amîndoi o gardă de corp a doamnei Ana, și frumusețea lor bărbătească o încadra ca pe o arătare candidă între coloane negre. Astfel îi apucau, noapte după noapte, apusul stelelor și cele dintîi mijiri ale aurorei. Lambe nu mai avea timp decît să facă un duș, să-și schimbe hainele, să

soarbă în grabă o stacană de cafea fierbinte şi tare şi să plece cu o vitalitate biciuită şi împrospătată la birou. Datoria nu-i îngăduia să se odihnească în orele de lucru. Puiu Leonte mai întîrzia cîteva clipe, o sfătuia pe Ana să tragă storurile şi să doarmă pînă la amiază şi, în sfîrşit, pleca să se certe cu neadormita lui nevastă.

În tablouri fugare şi bine închegate, trecutul Anei Ulmu se realcătuia cu reliefuri tari în mintea lui Lucu. O vedea palidă şi împietrită, în cadrul unei uşi, cînd a întîmpinat pe brancardierii ambulanţei în care i l-au adus pe Lambe în nesimţire acasă. Un anevrism îl doborîse chiar în cabinetul său de la societatea de asigurare la care lucra. Pînă în seară, Lambe şi-a dat sfîrşitul fără să-şi mai vină în fire. Poate că ar fi fost o mîngîiere pentru el dacă şi-ar fi dat seama că se sfîrşeşte în braţele unei soţii desperate. Ea n-a mai cules din genele lui nici o privire. Lambe n-a mai deschis ochii, oricît l-a strigat ea de sfîşietor pe nume. În zadar i-a ridicat cu degete tremurătoare pleoapele inerte: n-a mai găsit în ele decît abisul alb, răsfrîngerea neantului.

Şi după aceea au trecut de-abia cîteva ore, şi Ana nu l-a mai recunoscut. Era un altul. Se depărtase în somnul lui de veci cu graba cumplită a morţii, care întrece timpul. Se depărtase cu zece, cu cincisprezece, cu douăzeci de ani. Nu mai era bărbatul zdravăn din ajun şi al cărui chip neted şi aspru cu trăsături sculpturale aparţinuse unei tinereţi fără de vîrstă. În locul lui zăcea un moşneag scofîlcit şi veşted, o mască tragică şi descompusă de actor octogenar care jucase comedia tinereţii şi, o dată ieşit din scenă, se prăbuşise ca într-o prăpastie în propria lui etate. Parcă o minune se risipise, iar acum se înfiripa dezminţirea hidoasă. Poate că dragostea lor mistuise în el mai mult decît o viaţă.

— Nu-mi puteam crede ochilor, eram îngrozită, spunea Ana Ulmu. Bătrînul acela sinistru nu putea să fie Lambe. Nu cumva m-a păcălit toată viața, m-a vrăjit și m-a făcut să-l văd altfel de cum era ? Nu se poate ! Îl văzusem de atîtea ori lîngă mine, cufundat în somn adînc... Tînăr ca în portretul pe care l-ai văzut. Nimeni nu se preface în somn. Am stat așa cu coatele rezemate de catafalc, hărțuită de gînduri. Poate că dragostea e tinerețe, și eu sînt o biată bătrînă, sulemenită și dornică de iubire, și cînd o fi să mor o să mi se vadă adevărata față... Mă simt atît de obosită... Și deodată am dat un țipăt. „Luați-l de-aici ! am strigat. Nu-l cunosc. Nu e el. Luați-l !" Și nu mai știu cînd l-am înmormîntat. Nu-mi aduc bine aminte.

Părea că povestea doamnei Ulmu se oprește aci. Doliul i se întețea în privirile triste și întunecate. Tăcerea umplu salonul bătrînesc, și un ecou armonios zvoni din corpul lustruit al pianului vetust. Ana tresări. Silion îi ghici gîndul. Era spiritul lui Lambe Scafa, care, turburat din repaosul său sideral, se întoarce în nepăsarea unei clipe, să-și manifeste prezența în măruntaiele metalice ale pianului, potrivit ciudatelor apucături ale celor de dincolo de prag.

— N-aș fi putut îndura singurătatea, continuă Ana Ulmu, răgușită de emoție, n-aș fi putut-o îndura, repetă ea împletind desperarea cu recunoștința. Într-o zi a intrat pe ușă el ! M-a surprins cu revolverul în mînă. Revolverul lui Lambe. Mi l-a luat. O, dacă Puiu Leonte n-ar fi sosit tocmai atunci...

Doamna Ulmu își termină fraza cu un gest vag al mîinii, o mînă de fantomă străbătînd infinitul și eternitatea. Alcătuindu-și o mască de ascultare întristată, Lucu nu se putu împiedica să constate : „Care va să zică, acest Puiu Leonte poseda o cheie a apartamentu-

lui sau cel puțin dreptul de a intra pe scara de din dos ca la el acasă. Altfel, n-ar fi putut interveni atît de oportun să împiedice sinuciderea Anei Ulmu."

Mai stăpînă pe sine, Ana continuă :

— Șase luni m-am luptat cu devotamentul și supravegherea lui Leonte. După asta, criza a trecut. Nu pentru că m-ar fi convins cei care susțineau că n-am dreptul să-mi pun capăt zilelor. Dar am simțit că e mai bine să sufăr : e un drum tot atît de singur ca și sinuciderea, însă mai viu, mai omenesc, mai nobil.

— Nu trebuie, glăsui Lucu, n-ai voie să gîndești așa. Ești tînără, ai să-ți refaci viața.

Spunînd aceasta, își dădea seama că repetă fraze pe care Ana Ulmu trebuie să le fi auzit de zeci de ori. Și, cu toată sinceritatea spuselor sale, adăugă în sinea sa : „Idiot, joci un rol cu totul idiot, și dacă te-ar vedea și auzi cineva, ai roși".

— La ce bun ? răspunse Ana Ulmu. Ce-a fost, a fost... și nu mai poate să fie.

Silion fu cît p-aci să rostească replica inevitabilă că nu se știe ce surprize îi păstrează viața în cutele ei... Se temu însă că acest adevăr răsuflat ar putea fi luat ca una din acele făgăduințe vagi care înlesnesc femeilor pasul cel mare, atrase fiind de perspectiva unei viitoare căsătorii. Orgoliul însă nu-i îngăduia să folosească astfel de mijloace — năzuise totdeauna să fie ales fără promisiuni și jurăminte, pentru simplul său prestigiu animal. Se mulțumi să ia cu oarecare solemnitate mîna doamnei Ulmu și să i-o sărute în semn de înțelegere și devotament pînă la moarte. Ana nu-și retrase mîna, Silion i-o luă și pe cealaltă. Mîinile doamnei Ulmu, ținute strîns cu stăruință, nu păreau părăsite în neștire, ci pline de o încredere caldă.

— Du-te, îi zise ea, şi vino altă dată, cînd nu mai sînt atît de tristă.

Dar mîinile ei plăpînde tremurau în calda lor captivitate. Singurătatea îi găzduia pe amîndoi în plasa ei de penumbre. Silion pregeta pe marginea fericirii iminente. „Sînt la o vîrstă, îşi zise, cînd toate emoţiile, chiar cele mai curate, sosesc premerse şi vătămate de o rece constatare. Ce departe sînt de animalul pur şi idiot de sentimentalitate care eram la douăzeci de ani ! Această floare uriaşă, catifelată din faţa mea... Nu mă aşteptam... O floare uriaşă... Un bondar ameţit în abisul de miresme al unei corole... O corolă înfiorată... Unde mi-e gîndul ?"

— Mă iubeşti ? îl întrebă Ana cu severitate.

Întrebarea îl dezmetici.

— Te doresc, răspunse Lucu în şoaptă.

I se părea că şoapta înteţeşte violenţa expresiei.

— De cîte ori ai fost în viaţă sincer ca acum ?

— Ori de cîte ori mi-a plăcut nebuneşte o femeie.

— Plăcut ? Asta e la dumneata iubirea ?

Lucu socoti că a sosit clipa să-şi ia toate măsurile de prevedere pentru viitor.

— Să ne iubim fără cuvinte mari... Nu vrei ?

— Asta nu e decît dorinţă, protestă ea.

— Spune-i aşa dacă vrei... Restul e literatură.

Tăcere. Lucu se temu că a mers prea departe. Adăugă :

— Cei ce se doresc cu adevărat nu au nevoie de asemenea cuvinte... Cei ce se doresc din adîncurile fiinţei lor...

Şi o cuprinse în braţe. Ana se lăsă în voia lui, dar privirile ei îl ocoliră şi căutară înspre pendulul sepulcral din perete, ca şi cum ar fi cerut o consimţire de la ora care va suna.

— Fie ! şopti ea ca prin vis.

„O clipă încă, şi vom călători împreună pe un ocean de suspine, dincolo de speranţe şi de amintiri."

Simţi deodată o tresărire în trupul Anei Ulmu, ca o trezire speriată dintr-un somn adînc. O văzu ridicîndu-se cu ochii aţintiţi în vag, cu o expresie de teamă pe faţă şi ascultînd cu încordare ceva în noapte.

— Ai auzit? îl întrebă. El nu auzise nimic. Ana se desprinse, se repezi la un fotoliu pe care zăceau demiul şi pălăria lui Lucu, le culese şi i le aruncă în braţe. Vino! îi porunci. E Puiu Leonte!

De data asta i se păru şi lui Silion că aude un pas rar afară, pe asfaltul din curte. Se ridică în grabă şi căută din ochi o ieşire.

— Pe aici, îi spuse ea, ajută-mă. Cu mîinile ei subţiri şi tremurătoare, căuta să urnească din loc divanul greu, aşezat în dreptul unui covor din perete. Ajută-mă, îl rugă.

Divanul fu clintit din loc ca de vreo jumătate pas. Ana trecu de cealaltă parte, între divan şi perete, ridică de colţ covorul vertical şi descoperi o uşă îngustă.

— Intră aici, îi spuse, împingîndu-l în întunericul unei încăperi pe care el nu o bănuise. Camera se lumină deodată. Ana duse degetul la gură. Pe chipul ei văzut prin deschizătură se zugrăvise o grabă înfrigurată. Să nu faci zgomot, îl sfătui ea. Mă întorc îndată.

Şi, fără să fi trecut pragul, îl mai îndemnă o dată la tăcere, tot cu degetul pe buze, şi dispăru. Silion o auzi, dincolo, cum împingea divanul la loc.

Se afla într-o debara plină de blănuri şi haine înfăşurate ca nişte spectre în cearşafuri albe şi atîrnate de cuiere pe afară şi prin dulapurile deschise. În aerul închis şi greu plutea un miros intens de camfor şi naftalină. Lucu vru să deschidă un geam peste care se ţintuise hîrtie albastră. Dar se împiedică de un sul de

covoare trîntit pe jos la întîmplare, scuturînd de pe el o promoroacă brumărie : mîna gospodinei le ninsese şi pe ele cu straturi polare de naftalină. Se răzgîndi. N-ar fi lucru cuminte să deschidă fereastra. N-ar mai putea să audă ce se petrece în apartamentul Anei Ulmu. Zgomotele pătrundeau foarte uşor pînă la el.

Din salonul învecinat se auzea un glas bărbătesc. Un murmur limpede şi niţel nazal. Glasul unui bărbat care se ascultă vorbind. Al unui om încîntat de sine însuşi. Lucu auzi ţăcănitul repetat al unei brichete. Puiu Leonte, stăpînul netăgăduit al locului, îşi aprinse ţigara. Tiptil şi ferindu-se de poticneli, Lucu se apropie de uşiţă. Pe un balot masiv şi lunguieţ, de lîngă sobă, şi cusut în madipolon alb, îşi aruncă pălăria şi pardesiul, cu care rămăsese pe braţ. Trase cu urechea. Nu se poate spune că era prea mîndru de purtările sale. Ana Ulmu şi vizitatorul ei nocturn stăteau de vorbă, desigur lîngă măsuţa cu portrete. Prin zumzetul acrişor de tenorino de operetă al lui Leonte, accentele Anei străbăteau agresive ca nişte vîrfuri de stilet. Leonte nu izbutea să-şi ducă un argument pînă la capăt. Era întrerupt fără încetare. Se certau ? Lucu prinse cîteva cuvinte răzleţe şi înţelese că domnul Leonte era dojenit pentru vizita lui neaşteptată la o oră cît se poate de nepotrivită. Pe domnul Leonte, această imputare îl uimeşte : i se făcuse dor. Un hohot de rîs. Se prea poate să i se fi făcut dor de ea. Nu încape îndoială. Dar dorul ăsta e de o calitate care n-o măguleşte pe Ana cîtuşi de puţin. Şi chiar aşa cum stau lucrurile, dorul acesta i se năzare foarte rar. E mai mult un capriciu de stăpîn şi se manifestă (ca să zic aşa) la nişte ore cînd nu trezeşti din somn nici chiar pe o subretă. Vai ! Cum poate vorbi atît de urît o femeie atît de frumoasă ? Atît de rafinată. O aristocrată. Dar sînt singurele ore cînd stăpînul casei — ce ? nu e el

stăpînul ? nu plătește oare chiria ? — scapă de supravegherea vîrstnicei sale neveste. Și catadicsește să se abată pe la metresa lui de mahala... Oh, de ce-i aduce mereu aminte de grelele lanțuri... De ce ? de ce ? pentru că nu sînt decît niște lanțuri metaforice. Niște lanțuri de aur. Iar acum bătrîna doamnă, care pas cu pas îl urmărește la telefon, îl știe plecat pe jos (plimbare nocturnă, de digestie), de la Automobil Club spre domiciliu. Și e foarte greu să-l cronometreze pînă într-atît, mai ales că popasul pe care-l face el la sărmana lui metresă e foarte măsurat. De multe ori e cu taxiul la poartă, ca să se înapoieze cît mai neîntîrziat la antica lui soață legitimă. Vai, cît de greșit și cît de vulgar, da ! își îngăduie să spună lucrurilor pe nume, interpretează Ana, împrejurările grele prin care el... dar mai întîi de toate, ea singură l-a rugat și a stăruit să-și rărească și să-și scurteze vizitele. Și trebuie în treacăt să protesteze împotriva cuvîntului metresă. Afară numai dacă-l lasă să-l accepte în înțelesul cel mai cavaleresc și mai feudal cu putință. Ha-ha ! Iată unde s-a cuibărit cavalerismul feudal ! Puiu Leonte în armură medievală ! Te pomenești că ai venit călare ? ! Grăbește-te ! Nechează Rosinanda de acasă. Ha-ha !

Glasurile au coborît nițel, ca să înăbușe, parcă, vrajba care se ascuțea în ele. O clipă, două, Lucu a pierdut firul pasionantului dialog, apoi, limpede, se ridică protestul Anei :

— Scutește-mă cel puțin de lirismul dumitale de fante ! Și nu mă mai sili să suport reproșurile bătrînei doamne...

Glasurile scad din nou. Lucu nu mai prinde decît crîmpeie în privința unei vizite foarte umilitoare, pe care doamna Leonte o făcuse Anei ca s-o roage să nu-l mai primească la ea pe Puiu Leonte. Anei i se făcuse

milă de biata femeie, fardată şi dichisită cu exagerare. Dar i se făcuse şi scîrbă de Puiu Leonte, şi de laşitatea lui bărbătească.

— Cînd mă gîndesc că eşti nevoit să te culci cu aşa ceva... Are un cap de broască-ţestoasă, garnisit cu pieliţe de o mie de ani, şi nişte priviri chele... Ah ! Privirile ei de vrăjitoare vlăguită, privirile ei alburii... Cum poţi să te culci cu aşa ceva ? Cum te-am mai putut suporta ? Ai stomac, n-am ce zice !

Şi a făgăduit bătrînei doamne să nu-l mai primească pe Leonte, şi vrea să-şi ţină făgăduiala. Să nu se mire dacă în ultimul timp se schimbaseră multe în sufletul ei, atît de multe încît s-a obişnuit şi cu vizitele acestea rare şi pe apucate, aproape să-l uite de tot. Aci Leonte o întrerupe şi, pe un ton de imputare patetică : el nu o poate uita, nu concepe viaţa fără de ea, şi, oricît de rar a venit în ultimul timp să o vadă, i-a dat totuşi necontenit dovezi, i-a dat concrete dovezi că se gîndeşte mereu la ea, că ea e singura lui grijă pe lume... că ea ştie bine de ce trebuie să-şi menajeze nevasta, că e în interesul lui şi al ei deopotrivă să-şi menajeze nevasta. Ştii bine că fără ea nu se poate.

— Socotelile dumitale nu mă interesează, s-a ridicat tăios glasul doamnei Ulmu ; eşti odios, vrei să mă faci complicea dumitale.

— Eşti aşa de frumoasă cînd te superi ! a răspuns domnul Leonte.

— Sînt obosită, a suspinat doamna Ana Ulmu, vreau să dorm, du-te acasă, altfel, bătrîna doamnă e în stare să te caute aici.

— Nu fi rea, Ana ! a răspuns vocea domnului Leonte, şi a prins a vorbi pe un ton stăruitor, din care se desprindea o făgăduinţă pasionată : toată noaptea ! toată noaptea !

— Nu, nu, nu ! Toate sînt minciuni. Nu te interesează în mine decît tinerețea. Ia-ți mai bine o baletistă, e mai convenabil.

Pașii ei ascuțiți răsunară în odaie, se ridicase desigur și se plimba agitată încoace și încolo, urmărită de exclamațiile guturale ale lui Leonte. Apoi un suspin de femeie resemnată, o ușă care se deschidea mai departe și glasurile care se depărtau, pe urmă tăcere. O ușă se închise în urma lor. I se păru lui Silion că e mai singur acum și că vremea trecea mai încet. Își descheie gulerul sub cravată, ca să respire mai ușor ; într-adevăr, aerul de camfor și de naftalină îl amețise. Se întinse pe balotul lunguieț de lîngă sobă și se acoperi cu un șal de lînă găsit. Va să zică, domnul Puiu Leonte mai avea drepturi în această casă din care fusese poftit afară, nu însă cu destulă energie. Poate că erau unele interese la mijloc, sau numai o slăbiciune de femeie pusă în fața unui bărbat atît de statuar. Iar el e desigur dat uitării. Altfel, doamna Ulmu nu l-ar fi lăsat să se înăbușe aici, în această atmosferă de puf și fulgi, de blănuri și de lînă, în loc să facă fățiș prezentările, ca orice femeie stăpînă pe destinele sale. Nu se mai auzea nimic, nici un glas, nici o șoaptă nu mai venea de dincolo de ușa îngustă și era lucru sigur că doamna Ulmu și domnul Leonte nu adormiseră. Nu știa cît va mai rămîne aci. N-are decît să deschidă ușița și să se strecoare prin salon spre culoar, spre scara de serviciu. Dacă e auzit și surprins, cu atît mai rău pentru cei care îl vor surprinde : vor avea mai multe de vorbit pe urma lui. Dar își aduse aminte de chipul înspăimîntat al doamnei Ulmu în clipa cînd s-a smuls de lîngă el.

Se duse la fereastră, o deschise cu hotărîre și privi : trei ziduri cenușii îi mărgineau vederea, apropiate ca înlăuntrul unui puț. Silion părăsi și gîndul de fugă,

care-l încercase o clipă. Îi era cam frig. Scotoci prin dulapuri și dezgropă cîteva pleduri vechi. Se întinse pe balotul confortabil de lîngă sobă și se acoperi cu ele. Își mai aprinse o țigară, ca să lupte cu o greață care îl sîcîia, agresivă, și închise ochii.

Se trezi în întuneric. Cineva se apropia de el. Cineva care, după ce stinsese lumina, făcea sforțări trudnice să se apropie de el. O șoaptă :

— Nu te mișca ; sînt eu, Ana.

Fără să se ridice, Lucu scăpără bricheta și făcu lumină. La doi pași de el, Ana Ulmu, în penoarul ei de brocart, se tot căznea cu un vas mare chinezesc, involt și zvelt, zugrăvit cu mandarini și flori, cu păsări și balauri, să-l care ținîndu-l aplecat și rotindu-l pe baza lui, spre colțul încăperii. Îi venea pînă aproape de șold. Cu această fragilă și prețioasă povară, pe care o ferise cu grijă de ciocnire, se strecurase anevoie și în taină prin ușă. De-a lungul piciorului ei dezgolit și al gleznei nervoase, mușchi subțirateci dar plastici se încordau cu o putere grațioasă. O urmărea uimit. Nu înțelegea rostul acestei manevre. În sfîrșit, tot rotindu-l și împingîndu-l, Ana izbuti să așeze vasul într-un colț lîngă ușiță. Aprinse electrica.

— Of ! Puteai să te deranjezi ! gîfîi ea, roșie la față. Ți l-am adus pentru orice nevoie.

Lucu făcu ochii mari. *Merci.* Nu se așteptase la atîta solicitudine și prevedere.

— Cît să fie ceasul ?

Ana nu răspunse. Îl privea cu severitatea maternă a tuturor femeilor cînd au asemenea îngrijorări. Vasul chinezesc lua parte la această scenă mută.

— Cît ai de gînd să mă ții aici ?

— Vorbește încet ! Ai răbdare și nu face zgomot.

— Mi-e sete. Aerul ăsta...
— Am să-ţi aduc apă. Iată ţigări.
— Mulţumesc, am şi eu.
— Fii cuminte şi aşteaptă. S-a auzit ceva ?
— Ce să se audă ?
— Ne-am cam certat şi am vorbit prea tare.
— N-am auzit nimic.

Ca un temnicer, Ana Ulmu îi întoarse spatele, stinse lumina, deschise uşiţa, dădu la o parte covorul de dincolo, care o masca, şi se strecură, pieziş şi plecînd capul, în salon. Un zvon de ape curgătoare, în apartament, departe. Se deşerta cu vuiet o baie. Apoi o exclamaţie de surprindere a Anei :

— M-ai speriat.
— Dar ce cauţi în debara la ora asta ?

Era glasul dulceag şi acrişor al lui Puiu Leonte.

— Nişte boarfe, sună răspunsul ţipător al Anei.
— La ora asta ? se miră Leonte.
— Caut cînd pot. Ţi-ai făcut duşul ?
— Da. Şi acum trebuie să plec. Aştept un telefon din provincie. (Minţea). Ai văzut că am rămas la tine toată noaptea. N-aveai dreptate, prin urmare, cînd susţineai că mi-e frică de doamna Leonte. De acum încolo am să te plictisesc mai des.
— Te rog să te abţii.
— Ai poate un amant ?
— De ce nu ?
— Poate că l-ai ascuns acolo... în debara. Nu te văd cu nici o boarfă în mînă.
— Ai ghicit ! răspunse Ana. Din ascunzătoarea lui înăbuşitoare, Silion o auzi cum împinge divanul la loc. Aici e omul cu care am să te înşel, continuă ea, ridicînd glasul. Îl păstrez la naftalină. Ce te uiţi ? Nu

sînt liberă ? N-am dreptul ? Caută, caută, nu glumesc. E chiar aici şi ne ascultă vorbind.

Silion aşteptă zadarnic răspunsul lui Leonte. Tăcere. Dar îi auzi paşii rari şi apăsaţi apropiindu-se. O zguduitură urmată de tîrşitul unei mobile. Dizlocase divanul, pesemne, cu piciorul, căci doamna Ulmu izbucni :

— Ce sînt manierele astea ? Nu cumva domnul e gelos ?

Rîsul suna limpede şi plin, dar în cascada lui, urechea deprinsă a lui Silion desluşea tremurul abia simţit al fricii şi al prefăcătoriei. Zvîrlind de pe el şalurile, sări pe balot fără zgomot. Îşi dibui pălăria şi demiul, pe care şi-l înfăşură cu înfrigurare pe braţ, aşa cum citise, copil fiind, că trebuie să facă, în broşura intitulată *Les cent moyens de se défendre dans la rue* [1], şi îşi puse mănuşile de porc, care îi măreau simţitor volumul pumnului. Se deprinsese foarte de timpuriu cu boxul, în vederea unui pugilat ipotetic. Perspectiva unei încăierări nocturne, într-o casă străină, nu-l încînta de fel, dar făcea de mult parte din aşteptările lui eroice. Poate că sunase ceasul. Era din fericire gata îmbrăcat. Totdeauna se temuse ca o asemenea întîmplare să nu-l surprindă în pielea goală. Întunericul, greu de mirosul naftalinei, se înfiora de clipe lungi.

— Ce mai aştepţi ? Intră !

Sfidarea ironică a doamnei Ulmu îl întărîta pe Leonte.

Răsunară doi paşi grei şi războinici. Cu ochii minţii, Lucu îl vedea pe Leonte cum îşi umflă pieptul şi înaintează ca un Lohengrin în primejdie. Simţi cum i se schimonoseşte faţa : uşiţa se deschisese din nou, dînd drumul unei dîre de lumină. Totuşi, nu-i era frică. Electrica se aprinse din nou. Lucu se dădu strîns lipit de sobă.

---

[1] O sută de mijloace de a se apăra pe stradă.

Zări mai întîi o mînă uriaşă, robustă şi albă, acoperită pînă la cot de fire roşcate, mişcîndu-se ca un păianjen monstruos pe peretele dinspre salon. Dibuia după comutatorul electric, să mai aprindă un rînd de becuri. Apăru apoi capul prudent şi sclivisit al lui Leonte, un cap rozaliu şi blond, împrospătat, ca într-o reclamă de cosmetică, de duşul abia luat şi de o fricţiune parfumată cu *Birkenwasser*. În sfîrşit, liberîndu-se ca de un cadru prea îngust de pervazul uşiţei, înaintară în încăpere grumazul înalt şi zdravăn, urmat de umerii titanici care susţineau acel cap de fante bălan şi de căpcăun. Cu restul trupului său herculean, Leonte rămăsese nemişcat şi strîmb, în poziţia înclinată a turnului din Pisa. Silion nu mai respira. Un fior de gheaţă îl străbătu şi se pierdu în pămînt. Dar nici de data asta nu-i era frică. Ar fi dorit să se poată apropia şi folosi vasul chinezesc din apropierea lui Lohengrin. Cînd e vorba de luptă, e totdeauna preferabil să combaţi cu băşica deşartă.

Ochii spălăciţi şi cam bulbucaţi, cu gene lungi de borangic, ai lui Leonte cercetau atmosfera stătută şi deasă a odăii. Se opriră nedumeriţi asupra vasului chinezesc de lîngă uşiţă. Nu-şi puteau lămuri surghiunul acestui obiect de artă aci. Mîna lui apucă vasul, îl înclină, şi ochii lui sentimentali priviră stupid şi fără rezultat înăuntru. Silion se gîndea: Poate că ar fi bine să se arate acum şi să nu mai aştepte să fie prins pitit pe după sobă. Sau chiar să tabere pe el şi să-l buşească, fără avertisment, ca japonezii. Momentul strategic e minunat. Dar după jalnica izgonire a lui Puiu Leonte va trebui să preia moştenirea totală: Ana şi angaralele ei. Şi nu în căutarea fericirii depline venise el aici. Inima îi bătea repejor. Rămase

locului nehotărît şi, în culmea neliniştii, îl văzu pe Leonte cum adulmecă în colbul textil al încăperii, ca un zăvod. Adversarul nu-i păru primejdios, cu toată împărăteasca lui măreţie. Era un colos grăsuliu şi blajin, cu totul lipsit de agresivitate, pus pe trai tihnit şi bun. Nu părea într-adevăr convins că în camera de naftalină se adăposteşte vreun mister. Ar fi, dimpotrivă, foarte mirat dacă ar descoperi aici vreunul. Întîrzia, acoperind uşiţa cu făptura lui de biftec învelită în piele roz-albă, roşcat şi creţ, îmblănită pe latul ei piept, cu şoldurile mănoase prinse în nişte pantaloni de pijama de mătasă, cu picioarele goale în nişte papuci lătăreţi de marochin roşu. Îşi are tot dichisul depozitat aici, gîndi Silion. Întîrzie de ochii Anei. Pozează în amant gelos şi feroce. Lucu îşi ţine mereu răsuflarea. I se părea că aerul trecînd prin nări şi trahee face un zgomot nesuferit. De s-ar sfîrşi odată într-un fel sau altul ! Şi, deodată, camera de naftalină se cutremură de un răsunet năprasnic. Silion tresări. Şi de trei ori la rînd colosul strănută, cu pauze dramatice între strănuturi, trăgîndu-şi răsuflarea ca dintr-o nevăzută aţă, cu ochii ieşiţi din cap, cu obrazul congestionat şi schimonosit şi lăsîndu-se spasmodic pe vine.

După care se uită îndărăt pe perete, stinse lumina, se chirci să reîncapă în cadrul uşiţei şi, îndoit de şale, sprijinit cu mîinile în lături, deschise şi se retrase anevoie în salonul luminat, astupînd o clipă orizontul lui Silion cu emisferele învelite în mătasă ale unui trup copios.

Silion răsuflă. Îl auzi pe colos cum împinge divanul, tot cu piciorul, de unde-l urnise. Dincolo, glasul Anei Ulmu se înălţă ca un tril de ciocîrlie :

— Hai, v-ați bătut în duel ? Mi-ai adus capul lui în vîrful spadei ? Sau i-ai sucit gîtul și l-ai tăiat apoi în bucățele ?

Droturile divanului gemură prelung, întocmai ca măruntaiele calului troian.

— Fă-mi o cafea, te rog. Nu mai am puls. Am strănutat adineauri.

Ana Ulmu dădu frîu slobod nervilor ei prea mult stăpîniți :

— O cafea ? Și mai ce încă ?

— Puțină amabilitate, se rugă Puiu Leonte, pe care Lucu și-l închipui lungit de-a latul pe divan, lenevit și umil și mai ales foarte dornic să evite o ceartă.

— O clipă numai, și conașul e servit !

— Dacă-ți vine atît de greu... mormăi Leonte împăciuitor.

— Din ce în ce mai greu, reteză doamna Ulmu, n-ai băgat de seamă încă ? De luni de zile îți repet același lucru, și parcă vorbesc cu pereții. Cînd cred că, în sfîrșit, ai înțeles, domnul își face din nou apariția, cum îi abate, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, stă un ceas, face o scenă de gelozie, cere o cafea și pleacă.

Jale metalică : Leonte se urnise de pe divan. Sub pașii lui, parchetul trosnea. Începu să fluiere *E drum lung pînă la Tipperary,* dar se opri cuviincios și prudent.

— Calcă mai ușor, ai să scoli vecinii, îi porunci doamna Ulmu.

— Nu-mi găsesc cravata, o lămuri Leonte, am lăsat-o aici.

— Uite-o jos, lîngă berjeră... Și doamna Ulmu i-o culese și i-o întinse, pesemne cu o reverență și arătîndu-și colții. Stăpîne !

— Oh, mulţumesc ! răspunse Puiu Leonte cu recunoştinţă exagerată.

Silion şi-l închipuia cum îşi înnoadă cravata, fără să pară că se zoreşte, şi căutînd să fie cît mai repede gata.

— Bătrîna doamnă Leonte va fi fericită să-şi întrerupă somnul şi să-ţi facă loc în aşternut. Nu cred însă că va mai obţine mare lucru. Ia seama. O să te dea afară din slujbă.

Un suspin resemnat îi întîmpină cuvintele, suspinul unui om care a mai auzit-o vorbind astfel, dar nu catadicseşte să mai discute. Amîndoi se depărtară spre culoar într-un zvon confuz de paşi şi de glasuri. Silion aşteptă.

— Vino !

În sfîrşit, Ana Ulmu era lîngă el. Strîns lipită de el, îşi rezemă capul de umărul lui.

— Mi-a fost îngrozitor de frică.

— Îmi închipui.

— Pentru tine, dragul meu — îl tutuia pentru întîia oară — să nu te bată.

— Vrei să spui să nu ne batem, corectă Silion, jignit de afirmaţia ei că într-o astfel de încăierare el ar fi fost de mai înainte sortit să mănînce bătaie.

— N-am avut, ca tine, prilejul să-mi dau seama...

— Să ştii însă că nici eu nu sînt un pui de găină.

O ridică uşor de la pămînt, dar ea se desprinse încet, cu hotărîre.

— Un minut, dragule, se rugă ea, şi lăsîndu-l singur fugi în sala de baie. Aproape îndată, o văzu din nou lîngă el, cu un pulverizator în mînă : Închide ochii !

Se supuse, şi cîteva trîmbe de aburi parfumaţi îi răcoriră obrajii, părul, pleoapele, gîtul, mîinile, că-

mașa și hainele... Pulverizatorul se rostogoli moale pe covor. Ana și-aruncă brațele pe după gîtul lui și-l privi cu duioșie.

— Miroseai atît de tare a naftalină, dragul meu !

Ca pe o pană, Lucu o luă în brațe, dar șoapta ei răgușită și patetică îi tăie avîntul, i-l îndreptă înspre alte vîrtejuri.

— Nu acum, îl rugă, nu încă, nu astăzi ; te implor, cruță-mă !

Dacă ar fi fost mult mai tînăr, Silion n-ar fi înțeles-o și n-ar fi ascultat-o. Dar avea destulă experiență ca să renunțe la o izbîndă prematură și să-i exalte viitorul, amînînd-o. Cu resemnare mai întîi, iar apoi cu elan, o urmă pe spiralele lirismului ei curat, de început de dragoste.

Și la plecare, Ana îi spuse, în felul ei misterios, turburător :

— Mîine, te aștept mîine seară ; dar nu mai devreme de zece.

...În seara următoare, mai punctual ca niciodată, Lucu suia, pentru a doua oară, treptele metalice, cu muchii tăioase, ale scării în spirală. De data asta o luase pe acolo dinadins. Era mai înfrigurat și mai hărțuit de întrebări decît ar fi vrut să-și mărturisească. Aproape la fiecare pas se izbea amarnic de scara de fier. Dar nu mai lua seama. Cu mîna încleștată pe rampă, înainta încet, cu întunericul pe ochi. Tot pe aci suise și Puiu Leonte de atîtea ori. Iară și iară, Lucu retrăia întîmplările din ajun. N-avea cîtuși de puține cuvinte să fie mîndru, fără îndoială. Noaptea petrecută

în camera de camfor şi naftalină părea născocirea unui umorist, dar faptele, din nenorocire, nu se petrecuseră în literatură. Păţania lui fusese o întîmplare aievea. Şi, colac peste pupăză, tocmai în acel răstimp al lui de silnică veghere printre dulapuri şi boccele şi la cîţiva metri de el, Puiu Leonte se desfăta ca un stăpîn, în aşternut de dantelă. Adevărat. Umilitor de adevărat. Iar în zori, cînd i s-au deschis, spre salon, uşile libertăţii, aceleaşi împrejurări l-au împins pe culmile cavalerismului. O jertfă pe hotarul dintre sublim şi ridicol şi pe care Ana poate că nici nu o preţuieşte. Ana. O destrăbălată sau o curtezană. Sau poate o victimă. Desigur, candelabrul lui Scafa, pianul dreptunghiular de eben, pendulul şi fotografiile de familie sînt martori oneşti ai unei vieţi aşezate, dar cele petrecute şi aluziile ei la reaua ei stare materială, dau de gîndit. Şi iată-l azi pe aceleaşi trepte, gîrbov şi îngîndurat ca pe un drum de pocăinţă. Nedumeririle nu i-au mai dat pace. Se dusese a doua zi devreme la Esplanade şi aşteptase. La un ceas după amiază a sosit Ana Ulmu, însoţită de Arghir, în flenderiţa lui ponosită, şi de doamna cea blondă pe care o cunoscuse. A salutat şi de-abia i s-a răspuns. Ana nici nu s-a uitat la el. Avea cearcăne şi părea obosită, bineînţeles. Arăta cum arată o femeie după o noapte de emoţii şi senzaţii. Asculta spusele lui Arghir cu ochii măriţi de luare-aminte, ochii elevului care din tot ce i se spune nu aude şi nu reţine nimic. Lucu nu mai exista nicăieri. E o cochetă ieftină şi crudă. Dar în duelul dragostei, tocmai aceste mijloace ieftine şi crude sînt cele mai bune. Femeile proaste izbutesc totdeauna, pentru că nu renunţă la ele. Lucu o ştie, dar o să se răzbune. O să se răzbune dacă va fi primit diseară nu mai devreme de ora zece.

A ajuns. I-a deschis aceeaşi subretă oacheşă, cu aluniţe sîrmoase şi păr de papuaş, tăcută şi vorbindu-i prin semne, ca un eunuc în serai.

De data aceasta, candelabrul cu luminile lui zodiacale era stins. Un sfeşnic de argint cu trei lumînări ardea în fund, pe o măsuţă de lac. Trebui s-o descopere pe Ana ghemuită în fotoliul ei de lîngă sobă. S-a apropiat de ea, cuprins de sfială. Dar nu se schimbase nimic. Şi pe buzele ei a cules răspunsul la toate întrebările lui de prisos.

...Spre ziuă, timpul, cu miile-i de clipe, care pierise dintre ei prin magia suverană a închipuirii, se întoarse pe nesimţite, ca un roi de musculiţe de vară, într-o zi cu soare, în jurul capetelor unor drumeţi istoviţi. Realitatea se furişa de-a binelea între ei. Ferestrele, draperiile şi lucrurile din încăpere îşi reluau conturul obişnuit. Un ascensor se urni bîzîind ca un bondar în colivia lui de beton verticală, ţevi de apă se cutremurară în perete, din etaj în etaj se chemară şi îşi răspunseră zvonurile unui imobil care se trezeşte. Iar Ana îi şoptea la ureche, imperios, dar cu duioşia unei femei care nu e o ingrată :

— Acum, dragule, trebuie să pleci... E atît de bine împreună, dar trebuie să pleci.

Lucu se uită la ceas.

— E şase, spuse el, ca şi cum i-ar fi cerut un răgaz.

— S-au trezit vecinii, îl lămuri Ana dezmierdîndu-i părul, şi n-ai să mai poţi pleca pînă în prînz. Dacă vrei, rămîi. Dacă vine cineva, te ascund în cămară.

Cu puterea lui de a-şi închipui lucrurile, Lucu se şi văzu într-un fel de carceră cu iz de unt topit, înghesuit între rafturi pestriţe cu borcane de marmeladă şi murături, cutii de conserve şi marinate, pe cînd din tavanul întunecat îl ameninţă ca nişte stalactite şun-

cile rubiconde şi afumate şi momîile sărate de crapi şi de scrumbii. În cîteva clipe, fu gata pentru sărutarea de bun rămas. (Ca să nu urmeze întocmai ritualul casei, refuzase duşul la care, întocmai ca şi Puiu Leonte, fusese îndemnat.) Ana Ulmu îl însoţi pînă la scara în spirală, de care el îşi aminti cu neplăcere. I se păru în clipa despărţirii că aude scîrţîitul suspect al unei uşi. Se îmbrăţişară ca în pragul unei absenţe îndelungi.

— Diseară la zece, nu întîrzia, diseară la zece, îi repetă Ana închizînd uşa în urma lui.

Vîntul gonea nori de plumb pe cer. Paşii lui Lucu răsunară prin curtea pustie încă. Aerul unei dimineţi de toamnă sură îl învioră de-a binelea. La poartă se opri. Se întoarse şi-şi ridică ochii spre ferestrele Anei Ulmu. Se strădui să ghicească pervazul dincolo de care fusese atît de fericit. Toate storurile erau trase, afară de unul singur. Fereastra era însă închisă. Lucu îi scrută adîncurile spălăcite. Pe încetul, desluşi o pată ovală şi gălbuie, nemişcată şi aproape lipită de geam. Se uită mai stăruitor şi în sfîrşit îşi dădu seama că e figura palidă a unui bărbat bălan şi spîn, ai cărui ochi ceţoşi şi bulbucaţi îl priveau ţintă. După nasul cărnos şi rozaliu şi bărbia în declin abia conturată, îl recunoscu pe Jean Baudat. În leşia privirilor lui i se păru că sticlesc două scîntei duşmănoase. Fără să-şi dea seama ce face, Lucu îşi duse mîna la pălărie şi salută. Jean Baudat se retrase brusc, şi paloarea lui tragică se topi în umbra dinlăuntru.

„Ce-o fi pîndind, cu noaptea-n cap, insul ăsta ? se întrebă Lucu, depărtîndu-se. O fi fost bolnav ? Părea că n-a închis ochii toată noaptea : era verde la faţă. Oare nu l-am lăsat să doarmă ? Lucu rînji : Ha-

ha! Ciudate satisfacţii îi rezervă curiozitatea! Sărmanul! E tînăr încă."

Şi, cu superioritatea celui convins că a biruit de mult în el apucăturile geloziei, Lucu înălţă din umeri şi se afundă înalt în ceaţa rară.

De la un magazin de lux din Piaţa Teatrului, Silion cumpără cel mai arătos ambalaj de parfum cu putinţă, cu trei flacoane de diferite esenţe, foarte la modă, în interiorul capitonat. Adăugă o duzină de trandafiri, fireşte roşii. În faţa unei vitrine cu galanterii şovăi cîteva clipe: o cutie cu ciorapi arahneieni, de mătasă, nu e niciodată de prisos în scrinul bine garnisit al unei chipeşe femei. Dar momentul unui asemenea plocon nu sosise încă. Ceea ce poate fi binevenit şi folositor mîine, astăzi nu e decît stîngăcie şi jignire. Se mărgini la parfumuri şi la flori şi le expedie. Ele nu pot fi socotite niciodată ca o răsplată, cu toate că prin valoarea lor alcătuiesc una.

Seara. Acasă. Din cutia lui poştală, de la poartă, Lucu scoase un pachet şi două scrisori. Pachetul conţinea ambalajul cu flacoanele de parfum. Cu un fior de neplăcere, îl recunoscu. Rupse înfrigurat plicul. „Dragă prietene, îi scria doamna Ulmu, îţi mulţumesc din inimă pentru florile trimise, nu ştii cîtă bucurie îmi fac totdeauna florile. Din greşeală însă, ai trimis o dată cu ele flacoanele de parfum, pe care mă grăbesc să ţi le înapoiez, fiindcă nu se putea să-mi fie destinate mie. Prietenia noastră atît de recentă nu justifică asemenea sacrificii. Te rog expediază-le de urgenţă adevăratei destinatare, care te va scuza pentru întîrziere şi zăpăceală. Cu multă prietenie, Ana

Ulmu." Iar în *post-scriptum:* „Mie îmi plac oamenii zăpăciţi".

Lucu reciti scrisoarea. „Iată, îşi zise, încă o dovadă că genul epistolar e apanajul femeilor... Dar ce scris plin de hotărîre agresivă şi de liniştită bravură!" Îl cercetă cu atenţia unui grafolog încercat. Îşi aduse aminte de povestea neroadă şi mironosită cu Gîri-gîri gîscanul şi i se păru că a fost mistificat. Iar în privinţa moravurilor doamnei Ulmu rămase mai nelămurit ca oricînd. Cealaltă scrisoare era de la Oficiul Intercultural. Lucu nu găsi cu cale s-o mai deschidă.

Capitolul 10

VRACIUL

...Iar acum, fără să ştie, fără să se cunoască, cele două femei îşi împart zilele şi nopţile lui. Ca luna cu soarele, una răsare cînd apune cealaltă, şi din această necontenită goană între ele, Lucu se alege gîfîitor şi năuc.

În după-amiaza de joi se duse să o vadă pe Laura. Aşa se cuvenea, îi venise rîndul, iar în cugetul lui, împotrivindu-se ispitei, Lucu nu-şi îngăduia să facă o nedreptate.

L-a primit ca de obicei : nici o privire de reproş, nici un cuvînt de imputare.

— Eşti palid astăzi. Ai slăbit de cînd nu te-am văzut.

Că a slăbit îşi dă seama şi el. Nu-i de mirare. Sînt nopţi întregi de cînd n-a mai dormit. Nopţile lui sînt toate pentru Ana. Iar pentru Laura — numai dimineţile şi după-amiezile spre seară. Da, e atît de prins şi de hărţuit de cînd s-a hotărît să se ia de piept cu viaţa...

— Sărmanul Lucu ! Începuturile sînt totdeauna atît de grele !

„Crede tot ce-i spun, gîndi Lucu, şi se ruşină. În ochii ei sînt un avocat în devenire, şi-mi urmăreşte primii paşi pe drumul gloriei şi averii. Ce priviri exaltate ! Şi trebuie să mint mai mult ca oricînd.“

Minciunile lui. E ţinut să i le înşire, una după alta, ca într-o poveste pentru copii, să le potrivească atît de bine, îmbinînd adevărul cu născocirea, ce se poate cu ce nu se poate, încît să închipuie pentru Laura o altă existenţă, între fantastic şi real. Numai aşa n-are să poată fi prins niciodată în domeniul de umbre, neguri şi lumini, în care cuvintele lui sună după cum vrea : a descîntec sau aiurare, sau a mărturisire făcută în pieritoare şoaptă.

Astăzi îi vine mai uşor. Îi aduce o veste.

— Ştii că am vorbit cu doctorul Barbu. A consimţit să treacă să te vadă. E un om interesant. Nu te bucuri ?

— Şi cînd vine ? întrebă Laura, cu un comic oftat de resemnare.

— Cît de curînd, răspunse Lucu ; poate chiar acum, poate mai pe seară.

Cu un geamăt nedesluşit, se tolăni pe divan. Cît mai aproape de ea, ca să aibe cît mai puţin de spus. Să-şi poată roti gîndurile în voie în jurul obsesiei lui : Ana şi nopţile lor comune.

Întinse un braţ pe sub umerii Laurei şi îi luă capul pe pieptul lui. Amîndoi nemişcaţi. Trup lîngă trup. Graiul mut al gesturilor îi va îngădui să tacă şi să viseze mai departe. Închise ochii a somn. Laurei îi place să-l vegheze cînd e obosit. Tăcere. Ana. Unde e Ana ? E în el. Cu viaţa lor ciudată, între îngăduit şi neîngăduit. Iată. E în aşternutul ei neted şi parfumat, în care el trăieşte clipe de aşteptare halucinantă în fiece

miez de noapte, pînă se întoarce Ana din oraş. De ce întîrzie atît ? Unde umblă ? Nu simte oare că minutele trec ? E o veşnicie un minut. Unde e, cu cine ? De fiece dată o aşteaptă cu patimă, cu durere. Aşteptarea e un suspin necontenit în hornul unei cocioabe troienite de iarnă. Ana a venit. Noaptea îi învăluie. Noaptea e o floare lacomă, vînătă, care se închide peste cei doi bondari de catifea, în cutremur. În clopotul ei moale de miresme, Ana şi Lucu îşi jertfesc glorios puterile tinereţii, înlănţuiţi pe rugul nevăzut şi nemilostiv care le cere totul, într-o ardere cînd mocnită, cînd sălbatecă, pînă la scrum. Focul acesta nu se mai stinge în el. Îi rămîne cu Ana în văz, în auz, în pipăit, în suflu, în sîngele biciuit de o alarmă neîncetată, aprigă şi dulce, şi în simţirea lui, legănată de o beţie fără de sfîrşit.

— Nu vrei să stai de vorbă cu mine niţel ? întrebă Laura blînd.

Ah, mlădierea nemaiauzită a glasului ei, de care şi uitase... Nu răspunse numaidecît. Glasul îl rechema brusc din miezul nopţilor evocate, fără să sfîşie şi fără să năpustească imaginile vădite numai lui. I se părea că se joacă cu focul cînd se deda acestor amintiri chiar în preajma Laurei, în chiar domeniul ei de vrajă.

Nu cumva gîndul ei s-a strecurat într-al lui şi a prins filmul obscen al minţii lui, desfăşurat în spaţiul închipuit ?

— De ce taci ? stărui Laura, şi sunetele lunecară alene, ca să fie mai mult o mîngîiere decît un apel la realitate.

— Totdeauna cuvintele tale plutesc între noi şi întîrzie fără înţeles, în aer, mult după ce au fost rostite, răspunse Lucu fără să se clintească din poziţia lui de vis în veghe ; lasă-mă cu ele puţin.

Asemenea răspunsuri erau pe placul ei.

Îi dovedeau că sînt *altfel* de amanți și *altfel* de oameni, că amîndoi sînt cu luare-aminte la o *altfel* de lume decît a muritorilor de rînd. În fața ei, care descoperea în toate lucrurile *alte* înfățișări și *alte* înțelesuri, Lucu se simțea o făptură profană, dusă de mîna unei zîne prin pădurea fermecată a existenței. Veghile ei prelungi o adînciseră, o subțiaseră, o făcuseră mai vulnerabilă, ca o plantă crescută la lumina lunii. Un nimic putea să o sufle ca pe o umbră. Se depărtase cu totul. El singur o urma în negurile ei melodioase, cu toate că viața îl chema îndărăt cu puterea elementară a gravitației pămîntului.

— Nu vrei să-mi spui și mie la ce te gîndești ? se rugă Laura din nemișcarea ei de ceară.

Lucu răspunse printr-un gest larg deasupra și în jurul lor, să spulbere imaginile evocate mai înainte ca ele să se înfiripe ochilor de sibilă ai Laurei în priveliști care i-ar fi destăinuit totul.

— Mă gîndeam la ce mi s-a întîmplat mai alaltăieri, începu el, neștiind cum o să continue ; o întîmplare destul de neobișnuită, da, neobișnuit de stranie...

Trebuia să arunce cuvinte în golul tăcerii. Era ca un călător într-o sanie urmărită de lupi. Lupii sînt gîndurile avide ale Laurei. Trebuie să-i oprească, să le arunce o jertfă, să cîștige timp, să cîștige spațiu.

— O întîmplare stranie ! repetă cu o voce încîntată și copilărească, și aproape silabisind, Laura, dar de ce taci ? De ce nu mi-ai spus-o încă ?

— Dinadins nu ți-am spus-o, replică Lucu, astfel de lucruri nu se povestesc.

— Vai, ce urît ! Ai secrete față de mine... Of !

— N-am secrete față de tine, o liniști Lucu, n-am secrete față de nimeni, dar a venit iarna, și toate lu-

crurile, toate, chiar cele mai fireşti, par de necrezut. Cum era să-ţi spun?

Laura se întoarse, se lipi de el, îl strînse în braţe.

— Spune-mi, spune-mi, tu ştii bine că eu cred tot ce-mi spui.

Lucu îşi adună gîndurile cu o sforţare deznădăjduită de a născoci. Din crîmpeie de vis, din năzuinţe neînfăptuite şi din năzdrăvănii uitate se avîntă în povestire ca un trapezist care se aruncă în gol.

— Treceam pe strada Frumoasă, începu el, şi mă oprisem în colţ, unde e castanul cela uriaş, îl ştii şi tu.

— Da, mi-amintesc, rosti Laura, care nu văzuse castanul acela nicicînd.

Lucu se înălţă într-un cot.

— Era desfrunzit şi uscat. Era frig. Primul frig mai serios în sezonul ăsta. În faţa arborelui văzui opriţi vreo douăzeci de bărbaţi şi femei de toate vîrstele, de toate stările. Dădui să trec. Dar m-a oprit un tînăr înalt şi costeliv, pe umeri cu un macferlan păros şi verzui şi pe cap cu o borsalină. Purta lavalieră. „Domnule, mi-a zis, fii bun şi aşteaptă o clipă Te rog să fii martor la ceea ce am de gînd să fac. Uită-te la copacul acesta.“ M-au impresionat ochii lui albaştri. Aveau pupilele atît de dilatate, încît păreau negri. Ochi mari de albastrul întunecat al Mării Negre. Purta o bărbuţă de un blond metalic, moale, şi de sub pălărie îi izbucneau plete inelate, de acelaşi blond şi ele. Glasul lui era prea sonor pentru făptura lui firavă.

— Da, îl văd... şopti Laura cu încîntare.

— Mi-am dat seama, urmă el, că toată lumea care era de faţă şi murmura nemulţumită fusese oprită de el în acelaşi chip. Era pesemne un scamator, sau aşa ceva. Plin de autoritate de altminteri. Cătai să-mi văd de drum, dar tînărul mă împinse cu un gest blînd în

gloata care aştepta, se întoarse cu spatele spre noi, se îndreptă statuar şi făcu doi-trei paşi mari şi solemni spre arbore. Şi deodată, ridică mîinile spre el, ca un dirijor spre orchestră. Nişte mîini albe, lungi, mate, aşa cum le zugrăvesc pictorii de icoane. Se făcuse tăcere. L-am auzit spunînd ceva într-o limbă necunoscută, cu glasul lui domol şi vibrant. Nişte silabe misterioase. Pretind unii că a spus „Arbore, înfloreşte !“ Cu toţii ne uitam la arborele scheletic. Nu da nici un semn de viaţă. Ca şi cum n-ar fi fost auzit, tînărul porunci din nou, de data asta ceva mai tare şi poate cu aceleaşi cuvinte, rostite răspicat : „Arbore, înfloreşte !“ Şi arborele — nimic ! Nemişcat, ţeapăn, scheletic, aşa cum era mai înainte. Un birjar care tocmai trecea opri caii, se ridică în picioare pe capră şi se uită şi el. Pentru a treia oară şi cu o voce de tunet, dar minunat de curată şi de sonoră, tînărul porunci, silabisind cu putere : „Arbore, înfloreşte !“ Spun aşa fiindcă aşa a înţeles toată lumea, eu însă nu. Şi în singurătatea lui, arborele acela de oţel, iată-l că se învăluie ca într-o ceaţă fumurie şi se acoperă treptat şi totuşi miraculos de repede de o spuzeală umedă, din care se ivesc muguri verzi şi noi pe toate ramurile lui zgîrcite de frig, de sus şi pînă jos. Acum tînărul parcă-şi pierdu răbdarea şi strigă a patra oară : „Arbore, înfloreşte !“ Şi arborele se acoperi, în sfîrşit, de frunze mari şi de flori de castan şi străluci, verde şi alb, în mijlocul iernii. Un murmur de uimire şi de admiraţie crescu de jur împrejur. O doamnă tînără şi elegantă, o babă peticită şi gîrbovă, o fetiţă de şcoală cu ghiozdanul în spate ieşiră din rînduri, se repeziră la el, se aplecară, îi îmbrăţişară genunchii, sărutîndu-i mîinile. Doi inşi căzură în rugăciune, alţii se prosternară cu faţa la pămînt. Glasuri strigau : „Minune, minune !“ Doamna cea elegantă se agăţase de el, în culmea exaltă-

rii. „Te recunosc, știu acum cine ești !“ Mulțimea sporea, se auzeau întrebări : „Ce s-a întîmplat ?“ Dar tînărul se smulse din cercul de adoratori, bătu nervos din picior și exclamă : „Eu n-am vrut asta, eu n-am vrut asta !“ Și întîlnindu-mi privirile, îmi spuse ca și cum m-ar fi luat de martor : „Domnul meu, crede-mă, te rog, eu n-am vrut asta !“ Între timp, un sergent de stradă se apropie încet, se uită la copac o clipă, ridică din umeri și se adresă publicului : „Circulați, vă rog !“ Atunci, ca un răufăcător, tînărul își înfundă pălăria pe ochi, își ridică gulerul macferlanului și, ocolind grabnic mulțimea, sări în birjă și strigă birjarului, care se mai crucea încă : „Mînă birjar !“ În urma lui, copacul se stinse deodată și rămase de tuci, ca mai înainte, gloata se sparse și se împrăștie, numai doamna, baba și fetița mai rămaseră, stane de piatră, pe marginea trotuarului, în fața arborelui desfrunzit și stins...

— Ce păcat ! suspină Laura, lăsîndu-se dezamăgită în perne. Aș fi dorit așa de mult ca arborele să rămînă verde în tot timpul iernii...

— Numai coniferele și unele plante vivace înverzesc tot anul, se auzi din prag vocea de bariton, liniștită și egală, a doctorului Barbu.

Tresărind, Lucu și Laura se ridicară pe divan în capul oaselor.

— Castanaceele n-au astfel de virtuți, continuă Barbu înaintînd în odaie cu o plecăciune scurtă în fața Laurei, iar povestea colegului meu Silion, să fie cu iertare, n-are nici un chichirez... Dar, vă rog, mai multă lumină.

Dezmeticit de această imperativă rugăminte, Lucu sări în picioare, dar Laura, cu o simplă apăsare pe un buton, aprinsese cîteva ciuperci răzlețe, cu berete mari de atlazuri violete.

Camera vastă se coloră ca un acvarium.

— Pe mine să nu mă luaţi aşa, îi preveni doctorul zîmbind, eu n-am venit la *music hall*. Încă o dată vă rog : lumină !

Lucu şi Laura se priviră o clipă nedumeriţi. „Doctorul ăsta are nişte maniere de şarlatan", gîndi Laura, şi îşi lăsă capul în perne, cu o revărsare somptuoasă de plete metalice. Doctorul se uita la ei cu o ascuţită şi lacomă căutătură profesională. Cercetă apoi covoarele adînci, draperiile grele şi aproape ermetice, tapetul întunecat, cu turburătoare răsfrîngeri de ţesuturi vitale, înaltele vaze, cu lungi tulpini sfîrşite în corole extatice, şi răsfirarea sfeşnicelor de argint ce se înmulţeau în oglindă. Scăldaţi în amurgul spectral din odaie, tustrei aveau nişte chipuri străvezii, de panopticum.

— Ha-ha ! izbucni doctorul, înveselit deodată, un bolnav de nervi în decorul acesta !

Lucu n-apucă să-i răspundă, cînd Laura, pe un ton stăpînit şi egal, luă cuvîntul :

— Protestez, domnule doctor, nu sînt de loc bolnavă de nervi. Diagnosticul e cam pripit. În tot cazul, e dat pe nevăzute. Poate că asta e tehnica dumneavoastră.

Barbu se înclină uşor.

— Nu polemizez cu pacienţii, doamnă. S-ar putea să aveţi dreptate. O să trebuiască, desigur, să vă examinez.

— Ah, bietele mele reflexe ! suspină Laura.

— Cît despre tehnica mea, nu sînt eu de vină că se intră în casa dumneavoastră ca într-o biserică.

De-abia acum, Lucu îi oferi un scaun.

Barbu rămase în picioare.

— Mulţumesc, nu încă. Panorama e prea interesantă ca să mă aşez. Dar nu există nici un bec de o sută de lumini în hardughia asta ?

Lucu aprinse candelabrul auriu şi gingaş din tavan. Se făcu o lumină albă, clară, necruţătoare. O clipă, Laura închise ochii. Genele îi tremurară. Barbu se apropie de căpătîiul pacientei, se aşeză pe unul din fotoliile mici şi joase de lîngă divan şi, în tăcerea care se făcu, începu să cerceteze una cîte una sticluţele, fiolele şi cutiile de medicamente de pe măsuţă. Mai întîi Lucu, şi pe urmă Laura, care în sfîrşit se obişnuise cu lumina sălbatecă revărsată în juru-i, căutau să citească pe trăsăturile nemişcate ale figurii lui palide şi pietroase efectul acestei treceri în revistă. Cînd isprăvi, doctorul se uită întrebător la Lucu.

— Numai atît ?

— Mai sînt şi apele minerale. Să le aduc ?

— Nu-i nevoie. Dar în afară de ele ?

— Mai sînt şi aparatele electrice de masaj, vibratoarele şi mai multe lămpi cu fel de fel de lumini. Vrei să le vezi ?

— Mulţumesc, le cunosc. Asta e tot ?

— Sînt şi niscai alifii... ceaiuri medicinale... laxative...

Doctorul se ridică.

— Aveţi prin casă vreun coşuleţ în care să încapă toată gunoiştea asta ? întrebă el arătînd spre încărcătura fragilă şi pestriţă a măsuţelor Laurei.

Lucu se uită la el, aşteptînd urmarea.

— Strînge-le toate şi aruncă-le unde ştii ! Te-aş sfătui să le vinzi, dar nu le cumpără nimeni. Bolnavii n-au încredere decît în flacoanele neîncepute.

— Aveţi desigur vreun elixir misterios, vreun panaceu infailibil ? interveni Laura, şi fiecare cuvînt purtat de glasul ei pluti în auzul celor doi bărbaţi ca un început de stranie cantilenă.

— Ar fi prea simplu dacă ar fi aşa.

— Şi eu, care auzisem că sînteţi făcător de minuni! exclamă Laura pe o notă de violoncel întristat.

— Făcătorii de minuni nu se mai întîlnesc decît în poveştile cam suspecte ale lui Silion; eu nu-s decît un biet medic, un începător, un ucenic. Dar dacă vrei să te laşi îngrijită de mine, trebuie să mă asculţi.

— Înţeleg, se resemnă Laura, mai întîi examenul reflexelor...

— Putem începe şi altfel, spuse cu nepăsare Barbu. Se apropie cu paşi mărunţi şi luă loc în faţa ei, pe divan. O privea ţintă. De pildă aşa. Uită-te la mine!

Imenşii ochi ai Laurei se înfruntară cu ochii struniţi şi negri ai lui Barbu.

— Nu, nu aşa! o corectă el. Nu te lupta cu mine. Ajută-mă!

Îi puse palma lui stîngă pe ochiul stîng, închizîndu-i-l. Apoi îşi roti arătătorul mîini drepte în faţa ochiului ei drept, larg deschis.

— Ce vezi acum? o întrebă.

— Degetul dumitale, fireşte, răspunse Laura

Arătătorul lui Barbu continua să se rotească încet, apoi mai repede, în faţa ochiului ei violet.

— Dar acum?

— Degetul dumitale, repetă Laura, cu o voce mai slabă.

Arătătorul continua să se rotească din ce în ce mai repede.

— Nu e adevărat, tăgădui doctorul, şi adăugă: e degetul dumitale, uită-te bine, e degetul dumitale.

Şi întrebă din nou:

— Ce vezi acum?

Laura şovăi. Respira greu, vorbea mai încet:

— E degetul meu, consimţi ea, în sfîrşit.

Trecură cîteva clipe.

— Ţi s-a părut, îi spuse Barbu încet, luîndu-şi mîna de pe ochiul ei. O mîngîie pe obraji. Era, desigur, degetul meu. Te-am păcălit.

Se ridică.

— O să stăm acum niţel de vorbă împreună. Să ai încredere în mine. Am să încerc să te fac bine. Nu vrei ?

Laura îl privea cu ciudă. Era niţel ruşinată.

— Nu vrei să uiţi mica farsă pe care ţi-am făcut-o adineauri ? Ne-am jucat niţel de-a hocus-pocus. Prea m-ai sîcîit şi dumneata cu reflexele ! Să fim prieteni !

Laura strînse mîna care i se întinsese.

— Trebuie să-mi destăinuieşti ce fel de paradis pierdut realcătuiai dumneata cu toată recuzita asta.

Şi, cu un gest rotund, doctorul îi designă măsuţele scunde şi lustruite, ciupercile luminoase, abajururile de taină, sfeşnicele, cădelniţele, crucifixele vechi, draperiile, ţesăturile scumpe, risipite pretutindeni. Întîlnind privirile lui Lucu, doctorul îi făcu semn să-i lase singuri.

...Cînd doctorul îl chemă înapoi în odaie, Lucu se afla în faţa unei scrumiere, pe care o umpluse cu proaspete mucuri de ţigară. O găsi pe Laura liniştită pe perne. I se păru lui Silion că e mai odihnită, cu toate că era mai palidă şi mai trasă la faţă.

— Ne-am înţeles de minune ; parcă ne cunoaştem de cînd lumea, îi raportă Barbu. Am să mă ocup de dumneaei. Deocamdată nu pot făgădui mai mult.

— Dar, doctore... se rugă Lucu.

— Să ştii că merită felicitări. A rezistat de minune tratamentului criminal care i se aplică de ani de zile. Cu atîtea otrăvuri, puteaţi ucide şi un zimbru. E foarte robustă. Şi, punctîndu-i fruntea candidă cu arătătorul lui energic, adăugă : Boala ei e numai aici !

Barbu îşi căută pălăria, şi-aminti că o atîrnase în cuier în vestiar şi promise să treacă de două-trei ori pe

săptămînă, „poate mai des, poate mai rar, cum îmi abate“, preciză, şi se găti să plece. Cu discreţie şi stîngăcie, Lucu îi strecură în mînă un plic.

— Ce e asta ?

— Vizita, doctore.

— Mulţumesc, trebuie să primesc. N-am nevoie de banii voştri, dar dacă îi refuz, nu mă mai luaţi în serios : în medicină, asta e totul.

Capitolul 11

A PATRA PUTERE

Aşadar, Lucu nu deschisese plicul primit de la Oficiul Intercultural şi de Turism. Amînase, ca de obicei, pînă în ultima clipă, ca să-şi cruţe poate o neplăcere. Într-adevăr, nu se aştepta la nimic bun. Şi această ultimă clipă sosise şi ea, cînd Lucu suia fără grabă treptele stîlciate ale scării care, descriind o curbă primejdioasă înclinată în afară, ducea la redacţia gazetei *Opinia publică*. Trebuia să se hotărască. Nu putea să intre la profesorul Chiriac fără să fi citit scrisoarea. Deasupra palierului, un ornic hîrbuit şi rotund îi arăta, cu singurul său braţ, ciuntit şi el, că e trecut de amiază. Lucu se opri, rupse plicul şi-şi aruncă ochii peste rîndurile dactilografiate.

Chipul său tras şi palid se schimonosi într-un zîmbet piezis. Zîmbet de Mefisto de afiş, zîmbet de ciudă şi de satisfacţie. Trecuse cu succes un „examen de perspicacitate". Aşa se numea, pentru el şi cîţiva iniţiaţi, unul din exerciţiile spirituale pe care le învăţase de la Fane Chiriac. Cînd pentru întîia oară s-a văzut

în posesia plicului cu *en tête* al Oficiului Intercultural și de Turism, el nu s-a grăbit să-i afle conținutul. Ca un telepat, a rămas un minut pe gînduri. Știa, firește, despre ce putea fi vorba. Dar nu sensul misivei primite îl interesa, nu aci era jignirea, ci tonul, termenii folosiți, întorsătura frazelor și nuanțele în comunicarea ce i se făcea. Și tocmai pe acestea le ghicise. Cîteva clipe de adîncire, și parcă citise cu adevărat textul adresei pe care o avea în mînă.

Nu era vorba de o concediere. Nu încă. Amidon nu îndrăznise. Ci numai de un avertisment premergător. I se punea în vedere să se conformeze programului instituției. Să semneze personal, și nu prin mîna altora, în condica de prezență. (Bădăranul de Amidon introdusese în înaltul său for condica de prezență...) Să fie neapărat de față la serviciu în toate orele fixate prin amintitul program. În caz de noi abateri, direcția Oficiului îi punea în vedere că îi va da un înlocuitor. Fără întîrziere și fără preaviz.

Cu răsuflarea oprită, Lucu mai sui o treaptă, stătu din nou locului, se încruntă. Cine o fi redactat adresa? Stilul acesta hermafrodit, amestec de proces-verbal și de notă diplomatică ultimativă... Reciti textul. Îl știuse și pe necitite, dar acum, cînd luase aievea cunoștință de el, i se păru cu desăvîrșire neașteptat și surprinzător. Acel ton autoritar și agresiv era de o nemaipomenită îndrăzneală. E ceva mai greu de mistuit decît o piatră de moară. Închise pleoapele, amețit. Chipul de albinos al lui Amidon îi apăru într-o negură de sînge și văpaie. E el! L-ar fi străfulgerat pe loc, dacă gîndul lui ar fi avut puteri de nimicire. Molusca! Stîrpitura! Cum de cutează acest pui de lele, feciorul unui funcționăraș poștal, să-l cenzureze pe el, pe Lucu Silion, și să-l ia de sus? Uitase oare

de unde vine şi cine e ? Mamă-sa, funcţionară la Poştă şi ea, o iazmă boită şi oxigenată, în veşnic echilibru pe nişte tocuri acrobatice, se pusese bine cu toţi şefii ierarhici ca să dobîndească avansarea ei şi a unui soţ cu guler şi manşete de celuloid, care se făcea că n-aude, n-a vede. Mai rar aşa „poştă“, nimic de zis ! Dar ce straşnică orînduială e aceea care-l pune pe el la cheremul unui asemenea ipochimen !

Cînd a rămas văduvă, mama lui Amidon a deschis o casă de *rendez-vous* pe cheiul gîrlei, pe lîngă prefectura de Ilfov. O casă de încredere ; nici un incident, nici un flagrant delict, nici un scandal, de-a lungul a cincisprezece ani. Un salon de dans, de muzică şi de artă, în care un provincial fără experienţă s-ar fi putut duce cu soacra, cu nevasta, cu sora de măritat şi copiii, fără să-şi dea seama unde se află. Intrarea însă nu era îngăduită oricui. Trebuiau două recomandaţii de la veteranii instituţiei. Iscusită femeie ! Şi-a trimis feciorul să-şi facă Dreptul la Paris, cu o bursă de stat rotunjită cu bani de acasă. Floare la ureche pentru fosta patroană de pe Cheiul Gîrlei ! Amidon a descins de-a dreptul într-un hotel deocheat din Cartierul Latin. Nimerise acolo fără adresă. Colegii spuneau că l-a tras aţa. Dar l-au acceptat fără şovăire, fiindcă plătea consumaţiile. De pe atunci, din cîrdăşiile lui de la Paris, i-a intrat în cap lui Amidon că face parte din protipendadă. Bun de cinste şi linguşitor şi tot împărţind la împrumuturi mărunte, şi-a făcut cu vremea chiar şi prieteni. După şase ani de vesel exil, ce obîrşie oare nu se şterge ? Lasă-lasă... Dacă va fi nevoie, Lucu are să-i amintească toate astea. Cînd va veni momentul. Ah ! Ce sălbatică şi supremă voluptate : să-ţi striveşti duşmanul sub picioare ! Tăcere,

deocamdată. Răbdare şi pregătire. Asta e tactica celor calmi şi puternici.

Şi Lucu porni din nou, suind treptele arar şi cîte una, ca şi cum le-ar fi numărat. Pe lîngă el se perindau, în sus şi-n jos, siluete fără chip, repezi umbre, care din cînd în cînd îl salutau moţăind grăbit din cap sau ducînd două degete la pălărie. Dar nu-l vedea decît pe Amidon, scăldat, ca un cadavru spelb şi lichefiat, într-o aureolă lipicioasă şi purpurie. Tîmplele îi zvîcneau. Se silea totuşi să gîndească. Aşa. În postul lui de înalt demnitar, Amidon stă ca un comandant de cetate. Cuvîntul lui e lege. Te scoate din pîine cu o simplă parafă. Cît ai bate din palme, te pomeneşti şomer, purtător de jalbe şi memorii, o nobilă victimă care bate la uşi istorisindu-şi necazul — un nepoftit plicticos şi ridicol. E greu să te mai altoieşti pe locul din care ai fost scos ca o măsea stricată. Nu trebuie să ajungă aci. Are să rămînă pe dinlăuntru, orice s-ar întîmpla, are să se dea la fund ca o cîrtiţă, are să facă pe mortul. Cu preţul unor umiliri trecătoare, va sta pe loc. Slavă Domnului, mai există mijloace ! Amidon nu e invincibil. Are rude la Ierusalim, desigur, dar are şi duşmani : sînt toţi aceia care vor să-i ia locul. Sînt mulţi, dar răzleţi, deşi nu stau cu mîinile-n sîn. Trebuie să-i adune şi să-i asmută. Peste cîteva clipe, Lucu are să-l vadă pe Chiriac, profesorul de carte şi de viaţă : de la el o să înveţe ce e de făcut. Rău a ajuns : să-şi caute aliaţi şi protectori împotriva lui Amidon ! Ah, dacă întîmplarea i l-ar scoate o dată în cale, pe o potecă de codru... Într-o noapte fără lună... N-ar mai avea nevoie nici de aliaţi, nici de protectori. Acolo numai puterea năprasnică şi sfînta mînie au cuvîntul.

Lucu se opri la primul etaj, într-un fel de tindă prăfuită şi care, lărgindu-se ca o arie din ultimul palier al scării, servea de sală de aşteptare. Se lăsă, obosit, pe o canapea desfundată şi-şi rezemă capul pe spătarul ei. O mobilă de stil, pogorîtă aci din muzeul anonim al podurilor caselor bătrîneşti. Rezemătoarea se alcătuia din trei medalioane mari, încadrate în lemn de nuc şi a căror umplutură de cîlţi răzbea prin învelitoarea destrămată ca nişte cîrcei mustăcioşi într-un obraz scofîlcit de babă. Lucu îşi căută un locşor să se cuibărească. Prin materialul de rips decolorat, droturile ieşite pe alocuri la iveală îl treziră dureros la realitate. O mizeră privelişte îl înconjura. Nici o măsuţă, nici un scaun împrejur, afară doar de o scuipătoare albă de metal smălţuit, în care se descompuneau fără grabă, într-o apă deasă şi gălbuie, cam o duzină de mucuri moi. Un dreptunghi de carton alb, şnuruit, atîrna strîmb de un cui în peretele din faţă. Lucu citi : „Domnii reporteri sînt rugaţi să nu plece înainte de a veni". Lucu îşi alese alene, schimbîndu-se de pe o coapsă pe alta, o poziţie mai prielnică şi privi în jurul lui, sucindu-şi gîtul în toate părţile. Nimeni care să-l anunţe. Nimic nu se schimbase în aspectul păgubos şi jalnic al sălii de aşteptare, care părea că ţine mai degrabă de vreunul din acele „birouri de plasare" cu duşumele pătrunse de praf şi stropite cu pîlnia de apă, ale Bucureştilor de altădată, decît de redacţia simandicoasă a unui organ de atitudine şi control. Nici infuzia de aur făcută de inginerul Androne gazetuţei muribunde de odinioară, nici intrarea lui Fane Chiriac în redacţie nu clintiseră starea de lucruri găsită rînd pe rînd la sosirea lor. Praful se încrustase cu dîre cenuşii în parchetul mişcător şi nesigur ca într-o locuinţă cu stafii. Poate că atîta sărăcie menţinută cu

sfințenie trebuia să ofere vizitatorilor o priveliște de boemă eroică, în care vreo duzină de idealiști flămînzeau scriind de zor pentru binele obștesc. Sau nu era decît urmarea firească a neglijenței, cu amînările ei fără sfîrșit... Sau, poate, corolarul unei tradiții potrivit căreia un ziar nu putea să aibă altă reședință decît în păduchernița suprapopulată a Sărindarului. Numai cu mare greutate izbutise *Opinia publică*, la începuturile ei, să-și găsească un local modest pe un coridor al acestei hardughii uriașe. O parte a ferestrelor dădeau în stradă, iar celelalte se deschideau sus, deasupra grădinii unei ospătării de lux, adăpostită de holul de sub redacție, un hol imens și scînteietor serile, ca o căpățînă de zahăr. În prelungirea lui, cîteva „separeuri" clarobscure, firește, și un șir de oficii și bucătării, din care pornea spre toate caturile migrația mistică și fără de sfîrșit a gîngăniilor culinare. Camerele de lucru ale redactorilor erau năpădite de toate soiurile cunoscute, începînd cu șvabii lunguieți, mustăcioși și blonzi, adăpostiți mai ales prin sertare, și culminînd cu gîndacii în ținută de gală, negri și lăcuiți, repezi la nevoie ca glonțul și care forfoteau prin coșurile de hîrtii. Scribii se obișnuiseră cu acești iscoditori musafiri tot așa cum se resemnaseră și cu duhoarea vagă, de cîmp de bătălie, care plutea în permanență în văzduhul de celuloză, suind din cuptoarele vulcanice ale marelui restaurant. Taraful țigănesc, dirijat de doi faimoși lăutari, care făceau cu schimbul la baghetă, îi desfăta, vrînd-nevrînd, de două ori pe zi. Dar ziariștii, cu nasul obsedat de mirodenii și descompuneri animale fumegînde, se bucurau totuși de avantajul de a pogorî numai o scară interioară, ca să prînzească sau să cineze cu zece la sută rabat și uneori pe credit lung.

Lucu trăgea cu urechea. Mînia îi trecuse. Se scurseră aşa cîteva minute. Îşi dădu seama că picase tocmai în scurta pauză dintre două răbufniri. Ştia că tăcerea asta neobişnuită nu era decît o acalmie. Într-adevăr, prin înaltele uşi capitonate izbucni deodată o larmă de glasuri, o întretăiere de zbierete care căutau să se încalece, să-şi impună silabele, vorbele, argumentele, făcute căluş pentru gîtlejul „celorlalţi". Apoi un puhoi de hohote, răcnete şi clamori pasionate, care se căţărau pe scara sunetelor. Silion cunoştea înţelesul acestui vacarm : redacţia e în „conferinţă", se fixează atitudinea ziarului faţă de evenimentele zilei. O sonerie stridentă se porni să ciuruiască aerul la răstimpuri dese, ca printre cabinele unei nave în perdiţie. În nodul de năpîrci al glasurilor întărîtate, Lucu recunoaşte pe-al fiecăruia. Iată-l pe-al directorului. Beregăţit şi prelung şi strangulat în suire, ca de cîine urlînd singur la lună. E în mijlocul redactorilor. Ca să nu gesticuleze (ceea ce n-ar fi elegant), se lasă, în schimb, încet pe vine, cu atît mai jos cu cît e argumentul mai hotărîtor şi mai sfîntă indignarea. Cel care spumegă acum şi răguşeşte şi se îneacă e desigur Răsvan Casapu. Tună şi fulgeră şi-şi duce batista la colţul gurii, unde s-a închegat o virgulă de salivă. S-a făcut tăcere ; un alt glas a izbutit să se ridice la diapazonul cel mai de sus, de unde se prăvăleşte răspicat şi doctoral. E al profesorului Chiriac. E tonul celui care pune lucrurile la punct. Iar cel ce hohoteşte piţigăiat, ca o capră gîdilată, e desigur... Un hohot de rîs se umflă băieţeşte, dominînd tărăboiul. Cu grabă şcolărească, Lucu îşi luă o poziţie pe care o socotea mai corectă. Uşi se dădură de perete, paşi duduiră încoace şi încolo. Trepăduşi cu manuscrise sau cu şpalturi de corectură fluturînd în mînă trecură pe lîngă el, suind sau cobo-

rînd scările în fugă. De la Cameră și Senat începură a sosi reporterii, luînd și ei treptele cîte două : fusese ședință de dimineață. Mai puteau strecura cîte o însemnare la „ediție“, o simplă informație, un elogiu discret sau o insinuare perfidă, pînă nu se încheia pagina ultimă. Dar trebuiau să se grăbească. Vor îndupleca paginatorul cu un pachet de țigări, sau, la nevoie, vor mitui pe colegul lor, ajutor de secretar de redacție.

Răsuflînd anevoie, un bărbat rumen, cam țeapăn însă și îndesat, străbătu cu o siguranță musculară sala. Era Paul Plahida, șeful „cartelului“, adică al reporterilor de ministere, care se întîlnesc zilnic să facă schimb de informații și impresii. E o demnitate onorifică, dar care nu se capătă decît dacă ești țanțoș și înfipt, cînd și unde e de trebuință. E o veche cunoștință a lui Lucu. Celălalt însă nu luă seama la el. Între ei legăturile, deși amicale, nu par bine lămurite Silion simțea că nu înseamnă mare lucru pentru Plahida, care la rîndu-i n-are nici o îndoială că nu reprezintă pentru Lucu nimic. Viața îi atrăgea în chip diferit pe fiecare.

— Pe mine, i-a declarat într-un rînd și fără nici o introducere Plahida, nu mă interesează nici muierile, nici băuturile, nici cărțile.

— Ce pot să-ți fac, i-a răspuns Lucu, eu nu pot fi un izvor de informații.

Au rîs amîndoi, strîngîndu-și mîna. De atunci, salutul scurt al lui Plahida, privirea lui metalică și piezișă i-arată, în trecere, că lucrurile au ajuns între ei la un punct mort. Privirea lui Plahida îl urmărește totuși. Metalică ea este, desigur. Dar de un metal șters, ca un fund de tabacheră de duzină.

Paul Plahida dispăru. E iureșul cel mare al amiezii. Cîte un vizitator intimidat tușea formal în mijlocul

sălii, se oprea nedumerit la o uşă, bătea fără să capete răspuns, iar în cele din urmă lua o hotărîre şi intra.

— Vasile ! Unde e Vasile ? Sun de o juma' de ceas. (Soneria încetase).

Izvorul acestei energice plîngeri era beregata nodùroasă a unui tînăr şi firav bărbat, mijlociu şi adus de spate, lemnos şi scobit ca o cobiliţă oltenească — apărut cu eleganţă în cadrul uneia din uşi. Prin ochelarii săi cu ramă de aur căuta furios prin sala aproape deşartă o fantomă veşnic absentă, ceea ce nu-l împiedica să-şi tot treacă prin părul castaniu şi lucios un pieptene de buzunar. Ochii săi de culoarea cleiului străluceau vioi, cu sticlirea inteligentă a miopilor cînd privesc prin lentile. Lucu se ghemui pe locul său. O clipă, avu nesocotita nădejde că Ifrim, secretarul *Opiniei,* omul de încredere al direcţiei şi mîna de fier a întreprinderii, nu-l va zări. Dar acesta, cu un zîmbet gata făcut, îi şi întinsese o mînă cordială.

— Să trăieşti, frate Lucule, de ce stai pe sală ? Ne-ai adus ceva ? Şi, interpretînd just mutra spăsită şi gestul dezolat al lui Silion, adăugă : Nu face nimic, ai să ne dai un foileton pentru numărul de Crăciun. Îi strînse mîna privind printr-însul, ca printr-o ceaţă, în golul dimprejur. Nu cumva l-ai văzut pe Vasile ? Unde mă-sa o fi ? Îşi mai roti o dată ochii şi oftă, cu o prefăcută resemnare de blînd seminarist. Las', că dau io de el ! Mata pofteşte, rogu-te, la mine. Îl cauţi, desigur, pe profesor. E ocupat : chestie de cîteva minute.

Şi, împingîndu-l cu politeţă, îi dădu pasul spre secretariat. Urmîndu-l, îşi petrecea mereu pieptenele prin pletele lucioase, care se despărţeau, totuşi, de-a lungul unei cărărui de sidef, căzînd în două şuviţe late şi

rebele, de o parte şi de alta a capului, încadrîndu-l ca două urechi de prepelicar. Lucu îşi stăpîni un surîs. Şuviţele acestea îl preocupau veşnic pe Ifrim. Îl sîcîiau ca o insurecţie permanentă, ca o activitate perpetuă de contrabandişti într-o zonă de frontieră... O anarhie capilară foarte nepotrivită cu estetica de birocrat a lui Ifrim şi cu tipul ideal pe care şi-l croise în închipuire şi în oglindă.

Se găseau într-o încăpere nu prea mare, cu pereţii albi, de curînd văruiţi, netezi şi goi ca într-un arhondaric. Un vast birou de fals abanos, un fotoliu şi două scaune la fel. Nici covor, nici podoabe. În schimb, nelipsita scuipătoare într-un colţ. „Seminaristul ăsta, gîndi Lucu, şi-a realcătuit un cadru bisericesc în plină redacţie. E un fel de a-şi potoli păreri de rău şi căinţe vechi. M-aş mira să nu-l întîlnesc şi pe Mareş pe aici. Mă simt ca în biroul unui dricar."

Cînd Silion şi Ifrim îşi făcură intrarea în secretariat, doi vizitatori care aşteptau în picioare se înclinară cu respect.

— Poftim ! exclamă Ifrim, fără să le răspundă la salut, adineauri nu era nimeni aici. Pas de mai lucrează în condiţiile astea ! Şi, întorcîndu-se spre ei : Domnii mei, pe unde aţi intrat ? În tot cazul, nu v-am introdus eu. Regret, dar nu putem sta de vorbă acum. Diseară la opt vă stau la dispoziţie. Şi, deschizîndu-le uşa : Fiţi buni, vă rog, nu vă reţin.

Lucu se uită cu admiraţie la omul acesta care ştie ce vrea, şi pe cînd necunoscuţii se strecurau binişor afară, Ifrim reluă cu aceeaşi voce de stentor :

— Vasile ! Vasile ! Unde mă-ta eşti ? Şi, apăsînd cu palma pe toate butoanele de pe masă deodată, stîrni pînă departe o alarmă metalică prelungită. Am căpiat strigînd !

În sfîrşit, un bărbat scund şi oacheş, cu o barbă nerasă, neagră şi numai ţepi, şi cu ochii injectaţi, tiviţi cu roşu, apăru gîfîind şi încremeni în faţa lui Ifrim.

— Unde mi-ai fost ?

— Să mă iertaţi, dom' Ifrim, la tipografie.

— Ce-ai căutat ?

— M-a trimis domnu... domnu...

— Minţi, brută, iar ai băut !

— S'trăiţi, dom' Ifrim, n-am băut.

— Ai cincisprezece zile preaviz : eşti concediat.

Figura buhăită şi roşie a lui Vasile se învineţi.

— Dom' secretar ! imploră el.

— Nici un secretar ! tăie Ifrim. Laşi pe toţi guşaţii să intre la mine. Mişună agenţii Siguranţei prin birouri, cotrobăiesc prin manuscrise, ştiu mai bine decît mine ce-o să apară mîine în ziar. Hai, cară-te !

Vasile se făcu nevăzut. Ifrim se instală în fotoliu şi făcu semn lui Lucu să ia loc.

— Uite-aşa mă freacă toată lumea, se tîngui Ifrim, întinzîndu-i o tabacheră de aur deschisă. O ţigară ?

Scăpărînd apoi dintr-o brichetă galbenă, i-o aprinse. Rotocoale de fum. Clipe de linişte. Lucu rupse tăcerea :

— Nu ştiu cum aş face să pot vorbi cu Fane între patru ochi, zise, arătîndu-i spre una din uşi.

Ifrim se uită la el zîmbitor. Pleoapele i se încreţiseră pe la colţuri.

— Se cunoaşte că n-ai mai dat pe aici. Profesorul nu mai lucrează în sala cea mare. I s-a pus la dispoziţie un birou somptuos. S-au mutat nişte misiţi din imobil şi am pus mîna pe camerele lor de pe coridor, adăugă el.

— Şi de cînd asta ?

— Sînt cîteva săptămîni.

— Cînd a intrat la ziar de-abia își găsea loc la cîte-un colț de masă, observă Lucu.

— I-a încălecat pe toți.

— A mai rămas Răsvan Casapu. Vioara-primă a gazetei. Acesta nu-l înghite pe Fane, opină Lucu.

— Îi vine greu să-l recunoască de mai-mare. Dar îi sar pernele una cîte una.

— Nu-mi vine a crede, întîmpină Lucu, prefăcîndu-se că știe tot, cînd în realitate nu pricepea mai nimic. Era însă singura metodă să afle cîte ceva. Ghicise că e vorba de o intrigă. Nu există redacție fără intrigi. E vreo luptă între Chiriac și Casapu. Ca să nu-și trădeze ignoranța, Lucu urmă evaziv : Răsvan Casapu nu e prost, e numai vanitos. Își apără locul.

— Eu îmi apăr sărăcia, și nevoile și neamul, recită încet Ifrim.

— Și pe bună dreptate : *Opinia* e creația lui. El a înființat-o. El l-a găsit pe Androne și l-a făcut să vină cu bani la gazetă.

— Nu ni-i nouă dat să judecăm, ci numai să alegem, rosti sentențios și prudent Ifrim. Toată „chestia" e între ei doi. Care pe care ! Noi, ceilalți, nu contăm : simpli chibiți. E un război de toată frumusețea. Stau și mă uit și mă simt gata să sar în ajutorul învingătorului.

— Numai s-o faci la timp : nici prea tîrziu, nici prea devreme.

— Aici e-aici ! exclamă Ifrim, aplecîndu-se în fotoliu și punctînd cu arătătorul în văzduh. Cred că nu mai e mult de așteptat. Ce spectacol ! Să-l vezi pe Răsvan Casapu... Mai zbuciumat ca oricînd. Fumează țigară după țigară, horcăie, rîcîie, scuipă, răcnește, dă din mîini, clocotitor și zgomotos ca o motocicletă. Și în fața lui stă

Chiriac. Calm și stăpîn pe sine, măsurat, ațintit la nu știu ce glas lăuntric, dar gata să se destindă ca un arc, la nevoie. Îți vine să crezi uneori că o să se încaiere țigănește. Se apropie unul de altul atît de mult, că-și tamponează mutrele între ele, și fiecare își vede chipul oglindit în lumina ochilor celuilalt. Nimic ! Nu e decît o discuție pasionată. Adevărata luptă se dă pe sub pămînt, pe tăcute, prin salturi de apropiere pe întuneric, prin cîte-o hrubă dibuită cu sapa. Eu ca teolog știu să prețuiesc o astfel de lucrare.

Ifrim clătină din cap admirativ și tăcu.

Lucu aflase despre ce e vorba. Dar se feri să-și dea pe față uimirea.

— Prin urmare, zise el cu o indiferență prefăcută și lacom de a ști cît mai multe, Răsvan Casapu a încetat de a mai fi șeful de redacție ?

— N-am zis asta, protestă Ifrim, dar profesorul nu e om să-și facă un obstacol din titulaturi. Ehei !...

Lucu așteptă continuarea, Ifrim tăcea. „Face pe sfinxul", gîndi Lucu. Trebuia negreșit să-și dea bine seama cum stau lucrurile și care e poziția lui Chiriac, biet venetic într-o redacție în care totul era Casapu, iar Androne, directorul, un simplu finanțator cu interese limitate la Căile Ferate.

— Ciudat ! exclamă el. Eu nu sînt de părere că profesorul nu se preocupă de titulaturi. În fond, e dornic de măriri și onoruri. E slăbiciunea lui. Nu-l văd în chip de om de paie. E drept că știe să se stăpînească. Dar e prea orgolios și conștient ca să se resemneze. Nu-i convine să lucreze ca o carie la umbra lui Răsvan Casapu sau chiar a lui Androne. Și dacă se strînge ca un resort, e ca să se destindă mai cu putere la o adică.

Zicînd acestea, Lucu se întreba dacă nu cumva simplifica prea mult psihologia straniului său profesor. Ifrim vorbi :

— Eu n-am zis că nu-l preocupă titulaturile. Am zis că nu-şi face din ele un obstacol ; asta e altceva.

— Fii mai explicit, îl îndemnă Lucu.

Ifrim oftă ca un pedagog ce se pregăteşte să ţină o prelegere unui elev naiv sau greu de cap.

— Există, începu el, mai multe modalităţi de a te descurca în materie de titulaturi...

— Dintre care cea mai bună e să le desfiinţezi pe toate, îl întrerupse Lucu.

— Asta se cheamă a lua taurul de coarne. Aşa procedează un ageamiu. Dar profesorul nu e un ageamiu. N-are nici un interes să întărîte taurul. Va căuta un alt procedeu. Ghici !

Lucu rămase pe gînduri.

— Nu încreţi fruntea, îl dojeni Ifrim. Caută bine.

— Am găsit. Va face să se golească titulaturile de conţinutul lor. Aşa cum îi laşi unui general gradul, dar îi ei comanda.

— Te-ai apropiat, îl încurajă Ifrim. Mai caută !

— Va înălţa în acelaşi grad şi pe alţii : bagatelizarea, printr-un fel de inflaţie.

— Te-ai depărtat ! Treci la loc ! Să-ţi spun eu.

Şi, rezemîndu-şi coatele pe masă, Ifrim continuă pe un ton confidenţial :

— Profesorul şi-a luat şi el un titlu — din iniţiativa directorului, fireşte ! Subdirector ! Ai înţeles ? Androne director, Chiriac subdirector, Casapu redactor-şef. A băgat un fel de pană între direcţie şi şefia de redacţie. Deocamdată e numai o funcţie de interior. Mîine-poimîine o să apară şi pe *en-tête*-ul *Opiniei*. Şi atunci, adio Răsvan Casapu !

Lucu socoti că e nimerit să se mire niţel.

— Dar Casapu e cel mai bun condei al gazetei. Pamfletele lui au făcut succesul *Opiniei.* Eu nu le citesc, nu-mi plac violenţele...

— Nici bădărăniile...

— Dar suta de mii de cititori e de altă părere. Fane Chiriac nu e tocmai un gazetar. Zi-i eseist, zi-i filozof, dar nu ziarist. O spun tocmai pentru că-l admir prea mult.

— I-ai fost elev, nu se poate să nu-l admiri.

— E un bărbat de stat, afirmă Lucu.

— E un om subţire, corectă Ifrim.

— El e briciul, Răsvan Casapu e tîrnăcopul, încheie Lucu.

— Vrei cumva să insinuezi că profesorul nostru e un *raseur ?*

— Vreau să spun că la gazetă e mai multă nevoie de un tîrnăcop decît de un brici.

— Cu condiţia — preciză Ifrim — ca tîrnăcopul să nu stea pe măsuţa de toaletă, ci la magazie.

Ifrim îşi lăsă alene capul pe spătarul fotoliului. Cu trăsături line de pieptene îşi readuse la ascultare pletele rebele.

— Ca să schimbăm vorba, cum stai cu finanţele, frate Lucule ?

— În privinţa asta n-aş putea să-ţi spun nimic bun.

— Fii bun, te rog, şi semnează-mi un bon „pentru colaborări".

Şi clipind şiret, Ifrim trase sertarul şi îi întinse un bon de casă imprimat.

— Ce te uiţi ?

— E o greşeală, răspunse Lucu intimidat ; săptămînile astea n-am colaborat de loc.

— Cum poţi spune una ca asta, scumpe confrate? răsună dulce imputarea lui Ifrim. Aici la gazetă numai eu sînt cel în măsură să ştie cine colaborează şi cine nu. Ai colaborat la *Opinia*. E clar? Iscăleşte!

Ca şi cum ar fi semnat un pact de Mefisto, Lucu îşi contemplă melancolic semnătura.

— Ce nu fac eu pentru dumneata, ispititorule?! Şi mărturisi: Nici nu ştii ce bine pică.

Ifrim se ridică în picioare, cu acel oftat suprem prin care arăta că vicisitudinile vieţii îi silesc să pună capăt unei plăceri dintre cele mai rare. Poate găsea şi că vorbise prea mult.

— Dacă nu-ţi vine prea greu, fii bun şi aminteşte-i profesorului că sînt omul dumisale. Ţin „musai" să i-o strecori cînd veţi fi între patru ochi. Şi nu uita să treci pe la casă.

Îi strînse mîna cu un zîmbet mieros.

— Îţi făgăduiesc, declară Lucu, fără solemnitate; şi n-are să ştie stînga ce face dreapta.

Se despărţiră rîzînd.

Cu toate că se grăbea să ajungă la fostul său magister, Lucu mai întîrzie pe la casierie, să-şi ridice banii cu care-l căpătuise Ifrim. Urma cu sfinţenie sfatul pe care i-l dăduse cîndva venerabilul Resch, fondatorul băncii cu acelaşi nume şi părintele lui Alcibiade Resch, soţul faimoasei Trude şi tainicul protector al regretabilului Amidon: „Grăbeşte-te cînd ai de luat, zăboveşte cînd ai de dat". Căptuşit cu un teanc subţirel de bilete cu filigrană, Lucu se simţi ca un spadasin care poartă pe sub veşminte un pieptar de oţel. Dar pătrunse cu precauţie în uriaşa încăpere în care lucrau corifeii gazetei. Vopsită şi reparchetată de curînd, sala fusese răscumpărată cu filodormă de la un speculant care o închi-

ria seral pentru baluri, nunţi şi sărbători de familie. Un înalt spaţiu dreptunghiular, în care lumina de miazăzi se revărsa prin opt ferestre mari şi prin două duble uşi ale unui balcon pe care în zilele festive se arbora tricolorul. Faţă în faţă, în dreapta şi în stînga odăii, se înşirau şase mese de scris, drepte şi simple, înzestrate fiecare cu cîte un fotoliu basculant. La fiecare din capetele acestor rînduri, închizînd aria destul de largă dintre ele, trona pe platforma lui de lemn cîte un birou monumental, cu suprastructură de sertare şi sertărele şi prevăzut cu oblon, totul în culoarea naturală a stejarului. Nimeni însă nu părea să lucreze la aceste construcţii de tip american, în care scriitorul ar fi dispărut ca într-o cuşcă de sufleur.

Intrarea lui Lucu nu turbură cîtuşi de puţin tăcerea care domnea în încăperea potopită de soare. Cei cîţiva redactori, risipiţi fiecare pe la mesele lor, nici nu-şi ridicară ochii de pe manuscrise. Pentru ei, Lucu se categorisise printre acei chibiţi de presă atraşi de atmosfera magnetică a gazetelor. Spiritul tolerant şi sceptic al ziaristului, veşnic pripit şi cu ochii în patru, îi accepta pe aceşti musafiri scutiţi de însărcinări şi răspunderi care, trăind în marginea presei, nu se aţin decît la firimiturile ei. Ei se înfiinţează la redacţie numai atunci cînd nu supără pe nimeni, la ora anecdotelor piperate, a ştirilor de senzaţie şi a filtrului de cafea. Sfiala lor şi respectul cu care-l înconjoară întreţin în cugetul profesionistului iluzia însemnătăţii lui în vîrtejul zilelor spulberate în neant. Din cînd în cînd, cîte un asemenea chibiţ sfîrşeşte prin a căpăta un post fix şi o leafă simbolică, pe care, dacă e băiat isteţ, învaţă destul de repede cum s-o rotunjească, învîrtind la manivela madrigalelor răsuflate sau fluturînd o batistă de neguri şi furtuni. Dar cei mai mulţi se mărginesc la o muncă prestată din

afară, la răstimpuri regulate, în cuprinsul unei rubrici sau al unui foileton de specialitate, plătit cu bucata. Se mulţumesc astfel să-şi menţină linia de plutire pe apele turburi ale cotidianului, păstrîndu-şi în acelaşi timp tot ce e mai de preţ : speranţa că odată şi odată, la ora H a existenţei lor, se vor curăţa de rugină şi vor urma viforos chemarea irezistibilă a unei iluzorii trompete. Mai hrănesc în sinea lor şi credinţa că această mică revoluţie lăuntrică, mereu amînată între un „La ce bun ?" şi „Nu încă", depinde numai de voinţa lor.

Lucu ştia bine ce gîndesc despre ei mai-marii gazetei. Îşi alcătui un chip nepăsător şi sigur de sine. Ar fi dorit totuşi să străbată sala cît mai neobservat. S-ar fi strecurat pe sub mese, ca un cîine de pripas, dacă i-ar fi fost cu putinţă. N-avea legături prieteneşti decît cu trei dintre cei de faţă. Iată-i. Păreau absorbiţi în lucrul lor.

Văzu capul inelat şi cărunt al colegului Kiriazy, cu obrazul lui cărămiziu atîrnînd botos deasupra unui bloc de hîrtie. Cu vîrful limbii, plimbată circular şi încet pe buza de sus, urmărea mersul stiloului său pe pagini. Prezenţa lui aci îi aduse aminte lui Silion că e sîmbătă. Specializat în ironia fină, Kiriazy trecea în revistă întîmplările mai de seamă ale ultimelor şapte zile, într-un articol hebdomadar intitulat *Cronica săptămînii.* Gurile rele susţineau că imită revistele de ecouri şi cancanuri ale Parisului. Mai spuneau că el singur îşi expediază la gazetă scrisorile şi cărţile poştale pe care le primea de la numeroşii săi admiratori. Şi mai spuneau că la treaba asta este înhămată întreaga familie Kiriazy : doamna mamă cu cele două domnişoare mari şi cei doi băieţi de la Litere şi Drept. Un secretariat în toată regula, în care se muncea, în numele tatălui, în fiece zi. Dresajul nu lăsa nimic de dorit, şi fiecare din-

tre secretari știa să-și varieze, după trebuință, stilul, argumentele și semnătura, ca să se facă dovada că scrisul lui Kiriazy e urmărit cu interes în saloane, în cafenele, în cercurile parlamentare. Lui Kiriazy îi plăcea să afirme cu modestie (Kiriazy se pricepea să fie impertinent cu modestie) că el singur își frînează succesul, care altminteri ar fi cuprins toate păturile sociale.

— Trebuie să țin caii, spunea el, ca înalt demnitar eu n-am voie să fiu mojic. Am oroare de popularitate și scandal.

Vădită referire la gălăgioasa carieră a lui Răsvan Casapu și totodată o mostră a manierei aluzive a lui Kiriazy.

La masa alăturată îl descoperi, după o dîră de parfum, pe junele Dini Vareli, sclivisit și însingurat într-o zonă proprie, alcătuită din exalații de apă de păr și de colonie, și îmbrăcat cu eleganța liniară a omului deprins să frecventeze o lume înaltă... Figura lui micuță și spirituală, cu acei ochi de maimuță de buzunar, două puncte umede și negre, în veșnic neastîmpăr, apărea la capătul unui gît exagerat de lung și înfășurat în mătasă ca în portretele lui Lawrence. Pururi gata să prindă o vorbă de duh și să-i dea pe loc răspunsul, ca un jucător de tenis care pîndește mingile în zbor spre el... Părea că face haz în sinea lui de spusele lui Plahida. Oprit în picioare lîngă el, Plahida îi vorbea, bineînțeles la ureche, cu mîna dusă confidențial la gură, în chip de pîlnie și paravan. Obrazul lui brutal și lipsit de orice tresărire îi displăcea suprem lui Lucu, dar îl și atrăgea, cu atracția oricărui semn de forță sigură de sine și pentru care îndoielile n-au nici un rost. Nasul lui borcănat și turtit îl ducea cu gîndul la cine știe ce pugilat petrecut cîndva într-o speluncă nocturnă, iar

urechile lui clăpăuge şi neargăsite păreau făcute să fie pironit prin ele de vreun buştean de măcelărie. Întîlni ochii lui spălăciţi şi piezişi, cu pleoapele grase, tivite şi chele. Dar, ca şi adineauri pe scări, în sala de aşteptare, Plahida păru că nu-l vede şi nu-l recunoaşte. Privirea lui ursuză îl cîntărise totuşi şi-l cercetase pînă în adîncuri. Se aplecă mai tare la urechea cizelată şi trandafirie a lui Vareli şi, de-abia mişcîndu-şi buzele creţe şi subţiri, continuă să-i vorbească în taină. „Ce gură de fost ocnaş !“ gîndi Lucu, în mintea căruia se năzări fantasticul *Gefängnishof* al lui Van Gogh — gură care vorbeşte ca o piatră, gură confidenţială, conspirativă, pe care nici surdomuţii n-ar putea s-o descifreze. Nu cumva ?... Vareli îl asculta încîntat, şi la răstimpuri lua cîte o notă. Ca şef de rubrică, îşi aduna material pentru zilnicul său reportaj politic, potrivit adagiului : cînd evenimentele nu există, ele trebuiesc create — iar Plahida, subalternul său, trecea drept cel mai bine informat reporter, cu toate că niciodată nu punea mîna pe condei... Inventator al gazetăriei vorbite, el nu-şi şoptea informaţiile, totdeauna precise şi controlate, decît la urechea celui menit să le redacteze.

Nici nu ajunse Lucu în dreptul lor, cînd Vareli, scăpînd creionul din mînă, îşi repezi braţele spre tavan şi, deschizîndu-şi guriţa lui stupefiată, îi făcu spasmodic semne să se apropie mai curînd. Plahida îi puse repede mîna pe umăr, ceea ce avu darul să oprească pe loc inevitabila explozie a acestei mute manifestări de prietenie. Avea dreptate. La cîteva mese mai departe, Cyrus scria de zor. Cyrus Burbea. Nu trebuia deranjat. Era unul dintre puţinii ziarişti care nu pot să lucreze cînd e zgomot. Îi văzuse, le zîmbise — un zîmbet forţat „zigomatic“ — şi îşi depusese osten-

tativ stiloul pe masă. Aştepta. Ceilalţi trei se uitară la el cu ironie şi teamă.

Cyrus trecuse de patruzeci de ani. Smead, sclivisit şi monoclat, îşi menţinea monoclul în arcada oculară numai printr-o schimonosire fără sfîrşit a muşchiului feţei. Îşi dădea fără voia lui o expresie de măreţie scîrbită. Omul de pe stradă l-ar fi luat drept ceea ce vulgar se numeşte un ciocoi borît. Ne grăbim a spune că Cyrus nu merita o asemenea caracterizare. Avea, dimpotrivă, o faimă de băiat de viaţă şi de bun camarad. Cu ajutorul monoclului, îşi masca un beteşug ocular care altminteri l-ar fi osîndit să poarte nişte ochelari cu lentile indiscret bombate, ceea ce l-ar fi îmbătrînit peste măsură. Unde mai pui că se mai războia şi cu o chelie care, pe creştetul capului, îşi croia un luminiş lărgit pe zi ce trecea ! Dar cu un creion dermatograf, Cyrus îşi desena dimineaţa pe ţeastă o chică iluzorie, peste care mai aşternea şi puţinele şuviţe gălbui aduse ca nişte întăriri din împrejurimi şi aglutinate cu cosmeticuri vîscoase pe locul de ruşine. Se apăra de bătrîneţea care-l asedia fără milă, din aer, de pe apă şi de pe uscat, ca un vrăjmaş neobosit. Peste toate aceste cotidiene mizerii, el flutura totuşi, ca pe un drapel de pace, un hohot de rîs strălucitor şi răsfăţat, dar prea imaculat şi impecabil ca să nu trădeze contribuţia din plin a dentistului.

Cyrus fusese adus la redacţie de Fane Chiriac şi pus să scrie pamflete virulente, ca să-l dubleze pe Răsvan Casapu, iar la o adică să-l şi înlocuiască. Îl culesese din grădinile de mucava ale teatrului de bulevard, unde verva lui nesecată se risipea în snopuri de lumini efemere. Nu se poate spune că Cyrus nu şi-a luat misiunea în serios, dar opintelile lui de a se arăta cîinos şi teribil erau zădărnicite de firea lui voluptuoasă şi îndatoritoare. Fane greşise cînd a pus un carlin gălă-

gios şi jucăuş (şi puţintel cam obosit de molatece nă- ravuri) să mîrîie fioros ca un mops de măcelărie.

În sfîrşit, într-o tăcere de bibliotecă şi cu înaintări line de lunatec, Lucu ateriză capitulînd în acolada pre- gătită de Dini şi, peste umărul acestuia, strînse şi mîna pe care i-o întinse, scurt şi bărbăteşte, Plahida.

— Ce e cu tine ? îl întrebă în şoaptă Dini, privin- du-l ca pe o arătare din altă lume. Era felul său de a se uita la oameni. Constatase că oamenilor le place să fie priviţi ca nişte făpturi neînţelese. Sînt uluit că te văd. Am auzit atîtea lucruri...

— Ce fel de lucruri ?

— Hai, lasă... nu te mai ascunde după deget. N-am timp acum. Dar fii atent. Ce înseamnă tenul ăsta de hîrtie de bulin ? Ai ejaculat tot. Mai lasă-te !

Mulţumit de sine, Dini se aşeză în fotoliu şi-şi vîrî năsucul în foile manuscrisului, pe cînd Plahida, întin- zîndu-i peste masă mîna robustă şi ţinîndu-i-o strîns pe a lui Lucu, îl petrecu vreo doi paşi prin faţa biroului, ca pe un manechin, şi-i dădu astfel direcţia spre ieşire.

Dar de după suprastructura marelui birou, înălţat ca o proră pe platforma lui şi care închidea ringul celor două rînduri de mese ale sălii, se iviră — trifoi — trei tinere capete netunse şi inelate, care-l priviră iscoditor. Trei capete. Era vădit că bărbierul, cu foarfecele lui, se străduise a le fasona după tipul convenţional care înfăţişează un poet inspirat în veşnica ascultare a unor glasuri de dincolo de lume. Din cînd în cînd, ca şi cum şi-ar fi adus aminte de o poruncă neclintită, privi- rea lor se aţintea extatic într-un punct sideral din alte sfere, vizibile numai celor iniţiaţi. Unul singur îşi ştirbea dantesca înfăţişare de laureat, prin nişte oche- lari de profesoraş agăţaţi cu ciupitură, hăt-sus, pe şeaua nasului.

Silion nu-l cunoscuse decît în treacăt... Nu mai ţinea minte cum îl cheamă. Alcătuiau secţia mistică a gazetei. Kiriazy le zicea „mistagocii". Ei se autobotezaseră „falangiştii" — şi pentru debutul lor în presă porniseră o campanie de ei înşişi aleasă şi zilnic hrănită prin scurte interviuri. Nu publicau, fireşte, decît răspunsurile care le veneau la socoteală.

Profesoraşul cu ochelari părăsi biroul ca şi cum ar fi debarcat de pe o punte plutitoare şi, ocolindu-l prin stînga, îl acostă pe Silion cu o plecăciune care se transmise şi glasului :

— Vă salut, maestre !

Dar nu sfîrşi bine vorba, şi parcă avu o clipă de absenţă. Îl privi pe deasupra capului, ca o fiinţă desprinsă de orice realitate, setoasă numai de ceea ce nu se vede, întocmai ca principele Hamlet în scena cu regina şi fantoma.

— Am o rugăminte, dacă binevoiţi...

Aceste cuvinte le rosti cu tonul cel mai pozitiv şi ceremonios cu putinţă.

De pe ambarcaţiunea cu oblon pogorî un al doilea tînăr, pîntecos şi masiv, o figură de corsar din mările Sudului, oacheş şi creţ, cu nas de statuie şi ochi imenşi de smoală topită, străjuiţi de gene dese şi lungi, aduse în chip de virgulă pe lungile lui pleoape. Corsarul îl cîntări cu o privire materială, grea, care te pipăie ca pe o pasăre în piaţă, la vînzare.

— Cu ce vă pot fi agreabil ? întrebă Lucu intimidat.

Înainte de a primi vreun răspuns, se simţi uşor împins de o mînă care i se aşezase cu politeţă pe talie, pe cînd atletul cel pieptos şi ventripotent îi tăia retragerea, poftindu-l sus, pe bordul biroului cu oblon, ca pe un vas de război, şi se văzu înconjurat.

— Să ne dați un răspuns la ancheta noastră cu crematoriul, grăi, în sfîrşit, profesoraşul.

— Care crematoriu ?

— Crematoriul din Bucureşti ! îl informă uimit profesoraşul. Nu citiți gazeta ? *Opinia* duce o campanie pentru desființarea crematoriului Capitalei.

— Dar ce zor are ?

— Cum „ce zor are" ? se încruntă corsarul, străduindu-se totuşi să nu ridice tonul. Crematoriul acesta e un scandal. E o crimă.

— Ce fel de crimă ? întrebă Silion, intrigat.

Un zîmbet ironic şi amar fu răspunsul.

— Presupunem că ştiți că la crematoriu se ard cadavrele.

— Se ard oare şi cadavre vii ?

Corsarul clătină disprețuitor din cap.

— Prietenul nostru vrea să spună că e vorba de o crimă împotriva tradiției şi a credinței, interveni junele profesor.

— Iertați-mă, nu pricep. Nu văd logica.

— Că e o crimă împotriva datinii, asta nu mai are nevoie de demonstrație, îl întrerupse profesoraşul. Pînă în anii din urmă, morții la noi se îngropau în pămînt, cum scrie la carte : din pămînt te-ai născut, şi în pămînt... Dar de cînd cu crematoriul, morții noştri încep să nu se mai întoarcă în pămînt. E o erezie.

— Cred că vă înşelați, se împotrivi Silion. Morții noştri, fie că-i îngropăm, fie că-i incinerăm, tot în pămînt se întorc.

— Dar numai în parte ! obiectă corsarul. Ce faci cu fumul ? Cum îngropi fumul ? Veeezi ? !

— Colegul meu merge prea departe cu analiza, se amestecă împăciuitor profesoraşul. Părerea noastră e că incinerarea contravine neaoşei tradiții. Părinții noş-

tri, străbunii noştri nu s-au incinerat — s-au înmormîntat.

— Ca să aştepte în mormînt învierea, îl completă cu solemnitate corsarul.

— Dar de ce n-ar aştepta-o şi într-o mică urnă ? întîmpină Silion. Nu văd dificultatea !

— Pentru că se strică rînduiala, proclamă corsarul.

— Care rînduială ?

— Rînduiala cucernică şi tradiţională care cere ca morţii să odihnească după un anume tipic : capul la răsărit, mîinile la piept *et caetera!* (Corsarul părea mîniat.)

De data asta, profesoraşul nu-l mai întrerupse. Se mulţumi să aprobe din cap, cu arătătorul întins spre el, ca şi cum i-ar fi spus lui Silion : „Ia aminte !" Toată această vorbărie se desfăşura pe un ton înăbuşit, ca să nu turbure pe redactorii care scriau. Lucu îşi dădu seama de zădărnicia ei. Mai puse totuşi o întrebare :

— Dar de ce trebuie neapărat ca morţii să odihnească numai în felul acesta ?

— Ca să-i găsească ziua de apoi în poziţia tradiţională. Cînd arhanghelul o să sune din trîmbiţă, morţii trebuie să se ridice din mormintele lor. Cum o să sară un mort din urnă afară ?

— Nimic mai simplu, exclamă Lucu, de vreme ce admiteţi miracolul !

— Eşti un cinic şi dezdrumat !

Cel care-l apostrofase astfel, înăbuşindu-şi revolta vulcanică, era chiar Mareş, predicatorul cu bărbuţa cănită, veşnicul lider al generaţiilor noi.

Silion se uită pe rînd la tustrei. Căuta să ghicească dacă nu cumva echipajul ciudatei ambarcaţiuni îşi bate joc de el. „Băieţii ăştia, tobă de carte, îşi zicea,

cugetă şi vorbesc ca nişte babe cloanţe. Nişte farsori, desigur, sau nişte nebuni în libertate." Căuta să le citească în suflet. Nimic. Dar corsarul şi profesoraşul şi profetul Mareş, care pînă acum nu mai suflase un cuvînt, păstrau o tăcere grea de convingeri mari.

— Să vă dăm un chestionar, reluă insinuant profesoraşul. Puteţi să vă redactaţi răspunsul chiar aci. Nu trebuie vorbărie.

La cuvintele acestea, Mareş predicatorul muie un toc în călimară şi-l ţinu suspendat, gata să-l înmîneze lui Silion.

— Mă iertaţi, spuse Silion, dar sînt un biet ignorant. Nu mă pricep nici în filozofie, nici în religie, necum în chestiunile pur bisericeşti.

— Dar colegul nostru a lămurit chestiunea, stărui profesoraşul : ziua de apoi, rînduiala, crematoriul...

— Sînt un biet profan, întrerupse cu umilinţă Lucu. Problemele astea sînt mai presus de mintea mea... (Aşa îl învăţase Fane : printr-o modestie, fie şi excesivă, să cruţe amorul propriu al adversarului.) Vă rog din nou să mă iertaţi, dar prefer să n-am nici un amestec în treaba asta.

— Dar în chestiunea reintroducerii titlurilor de nobleţă ce părere aveţi ?

Lucu nu răspunse.

Corsarul stătea cu pleoapele închise, cu mîinile astupîndu-şi urechile ca unul care nu mai vrea să vadă şi să audă nimic. Profesoraşul clătină din cap a mustrare, iar Mareş, cu o schimă scîrbită, zvîrli tocul pe masă, în semn că nu e nimic de făcut. Tustrei se depărtară de el cu o înclinare abia simţită, lăsîndu-i loc de trecere ca unui sol vrăjmaş.

Capitolul 12

ȚINTARUL

Nimeni în cameră...

Pe biroul lui Fane, o havană, cu un capăt strivit de fundul unei scrumiere de jad, fumega mistuindu-se în tăcere. Printre draperiile aurii și peste fotoliile și canapeaua de piele, de culoarea zațului de cafea, plutea o mireasmă dulceagă de cumarin. Ca într-un sanctuar, fumul capțios al țigării părea închinat unei tainice așteptări.

Cu toată nerăbdarea care îl mînase aici, lui Lucu îi păru bine că e pentru cîteva clipe singur. Privi împrejurul lui cu o lacomă curiozitate. Nimic nu-i mai amintea de odăița rece și mizeră a hotelului deocheat de lîngă gară. Numai un cuieraș de lemn, bătut în perete lîngă sobă, și o pălărie veștedă de lucru, de fetru, cu panglica dungată de un praf soios, spînzurînd acolo de cine știe cînd, contrasta cu luxul căutat al încăperii. Masa de lucru din stejar lustruit în tonul întunecat și cald al mierii de viespe îi atrase atenția. Era o mobilă florentină din veacul al șaptesprezecelea. Lucrată cu o rustică și parcă voită stîngăcie, cu bala-

male rudimentare de fier la pupitru, ce putea fi tras mult în afară, ici și colo cu pene din același metal înfipte pe la încheieturi și cu rozete de tablă oxidată aplicate la broaștele sertarelor greoaie, ea părea scoasă, răsturnată și adusă dintre rămășițele unui castel în ruină. Pe un ceaslov cu scoarțele lucioase și plesnite, cu sfeșnic scund, de o formă uitată, alcătuit dintr-un taler negricios cu marginea încrețită de ciocan, și cu o lumînare scurtă de ceară gălbuie înfiptă într-o țeapă crescută din centrul lui, părea și acesta dezgropat din hrubele altor veacuri. Nici un tablou, afară de cîteva icoane de sticlă și lemn, chipuri pămîntii scăldate în purpură, în soare și argint. În schimb, o tapiserie franceză, cu arbori, cu cerbi, cu haite de copoi, de prepelicari, de ogari și baseți, cu vînători cu goarnele în vînt, călări pe cai cabrați sau în plin galop, acoperea în întregime și fără zgomot un perete. Pe parchet, un covor *Savonnerie* de un alb ivoriu, se întindea mătăsos peste tot mijlocul odăii. Silion clătină din cap... Își aminti din nou de profesorul înfrigurat și neras, în halatul său fibros, plimbîndu-se slab ca un lup pe poteca decolorată a covorașului destrămat al chiliei lui, pe care o măsura din trei pași, pe cînd de pe palierul scării pătrundea pe sub ușă un iz iritant de pisici.

Din camera vecină îl trezi la realitate glasul cavernos al lui Fane. După tonul răspicat și clar, după debitul ciocănit, după accentele suspensive care invitau auditoriul la niște completări ce nu veneau, Lucu înțelese că profesorul făcea o expunere și un rezumat. Dar între timp, în sala de așteptare izbucni cu furii reînnoite soneria. Tot mai lung, mai des, mai stăruitor. Ușa se deschise, și capul lui Fane, triunghiular și scofîlcit :

— Niciodată nu-i găseşti cînd îi cauţi...

Şi în aceeaşi clipă Lucu se pomeni faţă-n faţă cu fostul său profesor. Cu toate că nu-l văzuse de atîta vreme, Chiriac nu se arătă cîtuşi de puţin surprins că-l găseşte tocmai acolo.

— Fii bun şi adu-mi-l pe Ifrim. Pofteşte-i şi pe domnii redactori. Vii cu ei.

Şi, fără măcar să-i fi strîns mîna, Fane dispăru în cabinetul patronului, trăgînd uşa după el.

În amiaza aceea, petrecută în biroul lui Androne, Lucu Silion a fost destul de uimit de cele văzute şi auzite.

Se găsea acum într-o încăpere spaţioasă, somptuos mobilată cu tot ce ar putea oferi mai de preţ fabrica lui Székely şi Retty: totul imitaţie, totul de-a gata: camera de lucru a unui birocrat.

Intrase la director cel mai din urmă, numai după ce-şi îndeplinise însărcinarea dată de Fane. Căpătase dintr-o dată drept de cetate: nu mai era un străin şi un nepoftit în redacţie, de vreme ce aduna lumea la o conferinţă la care lua parte şi el. Devenise unul de-ai casei. Dar nici acum apariţia lui nu fu luată în seamă. „Pesemne că m-am înşelat: nu sînt un om interesant... La Oficiul de Turism sînt o pasăre rară, o apariţie bizară, pe cînd într-o sală de redacţie nimeni nu se uită la mine, chiar dacă mi-aş lăsa cioc..."

Cei de faţă se strînseră în jurul lui Androne şi al mesei lui, un birou trandafiriu cu picioare înalte şi recurbate şi cu aplicaţiuni de bronz aurit. Peste capul şi umerii directorului, colaboratorii cercetează din ochi un exemplar al *Opiniei* desfăcut şi întins dinainte-i. Febril şi ascetic, profesorul Fane, cu un creion colorat în mînă, îşi continua expunerea. Lucu, mereu hărţuit de imagini picturale, se gîndi la „lecţia de anatomie"

a lui Rembrandt. Căuta asemănări între capetele din faimosul tablou şi mutrele celor de faţă. Coala de hîrtie tipărită ţinea locul cadavrului asupra căruia se înclinau capetele atente ale ciracilor. Se uită la Androne. Înfundat în fotoliu, directorul părea un prizonier încurcat şi plictisit. Nu se simţea la largul său printre aceşti lefegii parazitari şi pretenţioşi, care semănau aşa de puţin cu slujbaşii linguşitori şi cu frica stăpînului, aşa cum îi ştia el de la întreprinderile inginereşti. Se silea totuşi să pară la largul său. Din cînd în cînd tuşea sec şi înfundat, trecîndu-şi batista parfumată peste mustaţa neagră, retezată scurt, peste buzele roşii, care contrastau cu paloarea catifelată a obrazului său uscăţiv. Se prefăcea că ascultă cu mult interes expunerea lui Fane, ca şi cum ar fi fost ceva cu totul nou pentru el, şi moţăia în semn de aprobare la fiece sfîrşit de frază, fără să-l privească totuşi.

— Se gîndeşte la madam Resch, şopti Vareli la urechea lui Kiriazy.

Ţinîndu-se cu dinadinsul în afara grupului, Răsvan Casapu sta rezemat de soba de teracotă, de culoarea vişinei putrede, lîngă uşă. Se străduia în zadar să-şi alcătuiască din trăsăturile largi şi neregulate ale figurii lui oacheşe şi expresive, încadrată de o coamă rebelă, masca nepăsării suverane. Pe buzele întunecate şi cărnoase îi întîrzia un rînjet dureros. În ochii lui bulbucaţi şi focoşi, lumini suferinde se fugăreau cu fulgere scurte. Spre a-şi stăpîni pornirile de mînie care îi străbăteau din cînd în cînd trupul vînjos, Răsvan se alipea tot mai tare de soba de plăci răcoroase, dîndu-şi capul pe spate şi aplecat niţel spre un umăr, într-o poză de răstignit. O ţigaretă stinsă îi atîrna în colţul gurii. I se părea că e osîndit să-şi asculte prohodul. Era furios şi amărît mai ales din pricina lui

Androne, spre care holba, fără voie, priviri de ură şi dispreţ. „Un gangster fără scrupule, gîndea el, asta eşti... Şi un idealist în orele de digestie. Un aventurier cincantenar, pe care l-am gălbuit din neant, să-l fac patron de gazetă." (Cu Androne, el avusese, totuşi, o înţelegere clară, deşi alcătuită numai din jumătăţi de cuvinte şi de înţelesuri.) „Tu investeşti în *Opinia* două sau trei milioane, ca să-ţi recîştigi cîteva zeci pe care guvernele refuză să ţi le plătească, în ciuda Curţii de Casaţie, pentru că guvernele cunosc tariful Înaltei Curţi, iar miniştrii ştiu cum se amînă la calende plata unei creanţe asupra statului, prin simpla ei neînscriere în buget. Eu vin şi-ţi pun la îndemînă o armă veche, pe care cu niţel praf de aur o cureţi de rugină şi taie ca briciul... Acum, graţie mie, ai ajuns un om de temut şi eşti pe cale să-ţi capeţi banii toţi. Nu ţi-am cerut nimic. Mă mulţumeam cu ce aveam : conducerea de fapt a gazetei. Şi tocmai acum îţi calci cuvîntul. Te-ai aliat cu iezuitul de la Dunăre, cu Fane Chiriac, şi pînă la urmă tot Fane o să-ţi mănînce capul... Canalia !"

Sprijinit mereu de plăcile de teracotă, capul lui Samson, zbîrlit şi creţ, continua să se clatine bolnăvicios la dreapta şi la stînga, ca şi cum s-ar fi legănat pe nişte perne de spital, pe cînd ochii lui bazedovieni, pe al căror luciu sticlos părea că se oprise o lacrimă îngheţată, galopau divergent ca doi cai nărăvaşi : semn de indignare greu stăpînită sau de jale abia ţinută în frîu. Răsvan totuşi nu-l urăşte pe Fane. „Nu poţi urî un şarpe, îşi repeta el, cu toate că bucuros i-ai slei creierii sub călcîi."

— Colegul Răsvan nu se poate să nu fie şi el de aceeaşi părere !

Răsvan tresări. Afirmaţia pornise tot de la Fane. Debitul lui egal şi ţăcănit, de belfer deprins să vorbească de buiestru, aproape că-l toropise. Se uită la cei din jur. Urmăreau expunerea lui Fane cu o rece atenţie profesională. Sub ochii lui neutri se desfăşura, fără spectacol, una din luptele care duceau la stăpînirea gazetei. Ştiau că Răsvan Casapu urma să fie scos, fără zarvă, dintr-una din „poziţiile-cheie" ale acesteia. Poziţie conturată precis, cu creionul albastru, drept în mijlocul paginii întîi a *Opiniei*, desfăcută sub nasul de vulpoi al lui Androne. Loc păstrat cu sfinţenie pentru articolul zilnic, tipărit cu aldine, al lui Răsvan, care tot aşa de bine ca şi ceilalţi ştia şi el despre ce e vorba. Nu se simţea părăsit, dar nici susţinut. Ca un cor antic, strînşi în jurul protagoniştilor, redactorii asistau la acest spectacol unic fără să ia partea nimănui deocamdată.

— Neutralitate şi expectativă, le şoptise la venire Kiriazy, care îşi compusese un chip de piatră, cioplit pentru eternitate.

Lîngă el, Plahida, cu rictusul său strunit şi dezgustat, urmărea scena cu coada ochiului. În dreptul unei ferestre, Lucu îi regăsi pe cei trei piraţi al căror prizonier fusese. Foarte încălzit, Mareş îşi trecea la răstimpuri dese pe obraji şi pe tîmple veşnica lui foiţă pudrată, apoi o mototolea, zvîrlind-o cu energie, în coşul de hîrtii. Ardea de dorinţa de a lua parte la discuţie, dar pentru el scena era prea interesantă ca să-i turbure desfăşurarea. Ceilalţi doi ascultau cuminţi ca la liturghie... Ceva mai departe, Cyrus se rezemase de peretele din fund, lîngă harta strategică a gazetei, o Romînie pe a cărei suprafaţă nişte steguleţe tricolore, cu prăjini minuscule de ac, arătau pătrunderea *Opiniei* pînă în cele mai anonime cătunuri. Adulmecînd atmo-

sfera însorită, plină de spirale de fum şi de snopi moleculari de praf, Dinu Vareli, cu năsucul său şugubăţ, părea că face haz de tot ce se petrece.

— Ce importanţă mai are părerea mea? sună deodată glasul răguşit al lui Răsvan.

Răspunsul lui întîrziat căzu în tăcerea penibilă a celor de faţă ca un bolovan într-o baltă stătută.

Cu o mişcare înceată, de dascăl plin de răbdare care se adresează unui elev îndărătnic şi aiurit, Fane se întoarse spre el, să-l lămurească. Ţinea în mînă o foaie de hîrtie.

— Precum spuneam, reluă el rotunjind cu grijă cuvintele, directorul nostru a hotărît să pună capăt monotoniei acestei gazete.

— Hîc-hîc! îşi drese vocea Androne, înclinat peste foaia de ziar.

— Elogiile directe dau tignafes, şopti Kiriazy către Vareli.

— Depinde de gîtlej, răspunse tot în şoaptă Vareli; chestiune de perimetru.

— Directorul nostru şi cu mine, reluă Fane, am căzut de acord, şi cred că Răsvan va fi de aceeaşi părere — că „monotonia" gazetei se datoreşte mai ales felului cum este paginată.

— Exact! sări de lîngă fereastră Mareş, înălţîndu-se pe vîrfuri. Am spus-o din capul locului: paginaţia noastră e sinistră! E ţeapănă, e mereu aceeaşi. Să trecem la una mai variată, mai mobilă, mai vie! O paginaţie modernă!

Se opri, răsuflă, şi peste obrazul smead şi transpirat îşi mai trecu o fiţuică pudrată.

— În ruptul capului! protestă Fane, respingînd, spre uimirea lui Mareş, ajutorul acestuia. *Opinia* nu va deveni niciodată un ziar de bulevard. Nu ne intere-

sează construcţii fanteziste, eşafodajele savante, echilibristica titlurilor şi textelor care se încalecă, se întretaie în pagina întîi şi-l trimit pe cititor să bîjbîie continuarea unui articol printre coloanele de reclamă de la coada gazetei. Nu ne preocupă nici pozele, nici fotomontajele. Numai şi numai textul. Gazeta noastră e de citit, nu e o gazetă de „abţibilduri".

Cei de faţă îl priviră nedumeriţi. Chiar şi Răsvan se opri din legănarea lui occipitală, aşteptînd continuarea.

— Dar atunci, cum ? întrebă Mareş, opărit.

— Cum ? repetară cîteva glasuri.

— Foarte simplu ! rosti Fane, subţiindu-şi glasul şi însoţindu-şi exclamaţia cu un gest de scamator gata să repete o demonstraţie ; rămînem la paginaţia fixă, paginaţia noastră cu cele şapte coloane de gazetă pe care apar invariabil cele şase articole ale noastre, plus foiletonul. Dar de azi înainte, continuă el punînd pedală glasului său redevenit cavernos, noi ăştia, cei şapte articlieri, vom face cu rîndul, adică ne vom perinda cu semnătura noastră pe la toate cele şapte rubrici. Pe la toate, fără excepţie. Asta e deosebirea. E clar ?

Privirile tuturora se îndreptară spre Răsvan. Pauză grea. Redactorii aşteptau nemişcaţi. Cu coatele pe birou şi capul între mîini, absorbit parcă în geometria desenată cu linii albastre pe pagina *Opiniei*, Androne îl cerceta pe Răsvan pe sub sprîncene. Primise lovitura în plin. Dar clocotul dureros pe care-l citi pe figura crispată a redactorului îl nelinişti. „Ăsta coace ceva... nu se poate altfel. Căci toată reforma paginaţiei avea un singur scop : să-l scoată pe Casapu din aşa-zisul mijloc al gazetei, mijloc în care articolul său dădea zilnic tonul *Opiniei*."

Răsvan ridică din umeri.

— Mie mi-i totuna ! Puneţi-mă unde vreţi ! Omul sfinţeşte locul !

Tăcu şi-şi muşcă buzele vineţii şi cărnoase. I se părea că vorbise prea mult, că glasul i se despotmolise anevoie din răguşeala unei emoţii rău ascunse. Nu găsise nota justă, dorita notă a nepăsării auguste, ci dimpotrivă, orgoliul lui exasperat se trădase prin anumite piţigăieli, de care cel puţin el îşi dădea bine seama. Pe sub sprîncenele lui circumflexe, Fane se uită pe rînd la toate chipurile, ca şi cum le-ar fi luat de mărturie într-o gravă clipă. Reluă :

— Eu nu mă îndoiesc că temperamentul impetuos al lui Răsvan se va afirma cu aceeaşi vigoare şi în rubricile din care a lipsit pînă acum. Ceea ce va pierde în amploare va cîştiga prin *raccourci*. Desigur, un „cursiv“ nu oferă posibilităţile de desfăşurare ale unui „mijloc“. Dar adesea un torent e mai primejdios decît un fluviu.

— Mi se pare că ai impresia că m-ai îndatorat, zise Răsvan cu o plecăciune.

Scoase batista şi-şi tamponă fruntea. Era furios mai ales pe sine.

Fane clătină din cap cu o amărăciune de profesor.

— Nu mă înţelegi, Răsvan ! Eu n-am ambiţii de gazetar. Mă aflu doar în trecere prin gazetărie. Vreau numai să realizez o economie de timp şi de forţe pentru toată lumea, într-o cît mai mare varietate a gazetei.

— Ba te înţeleg mai bine decît crezi. Nu eşti atît de indescifrabil, rînji Răsvan.

Fane se întoarse spre Ifrim. Îi întinse foaia de hîrtie pe care o ţinuse tot timpul în mînă.

— Am schiţat aici un fel de ţintar, un program săptămînal văzut şi aprobat de directorul nostru. E de-ajuns să te uiţi la el, şi afli ce anume articol ai de

scris în ziua aceea... N-ar fi rău să-l afişezi la secretariat şi în sălile de redacţie.

Ifrim se înclină cu demnitate şi supunere şi începu să examineze „ţintarul".

— Teologii ăştia sînt nişte maeştri ai reverenţei, spuse Kiriazy, în şoaptă, lui Vareli. Se ploconesc exact cît trebuie.

— Şi tocmai cînd trebuie.

— Extraordinar ! exclamă încîntat Ifrim cînd sfîrşi de parcurs „ţintarul". Simplu şi ingenios !

Şi pornind de la Ifrim, „ţintarul" călători din mînă în mînă, pe sub mimica redactorilor, stîrnind cuvintele lor de laudă :

— Minunat ! Nemaipomenit !

Ajunse în cele din urmă în mîna lui Răsvan, care-l restitui fără măcar să-l fi privit.

Lucu îl cercetă cel din urmă.

Era un lucru într-adevăr simplu şi îndeajuns de ingenios.

Un dreptunghi mare, cuprinzînd în lungime şapte dreptunghiuri, despărţite între ele prin cîte o linie orizontală. Cinci verticale împărţeau suprafaţa întreagă în casete mici, dreptunghiulare şi ele. În afară, pe latura din dreapta, de sus în jos, zilele săptămînii. Deasupra laturii de sus — titlurile de rubrică, şapte la număr. Numele articlierilor, unul cîte unul, umpleau lăuntrul casetelor. Citind pe marginea din stînga ziua, şi pe marginea din dreapta rubrica, fiece redactor ştia ce are de făcut. Nu-i mai lipsea decît „subiectul" şi inspiraţia, care — se ştie — vine scriind.

— Ţintarul ăsta, declară Ifrim, mă face inutil. Mă scoate din pîine.

Androne dădu semnalul felicitărilor, strîngînd cel dintîi mîna lui Fane. Ceilalţi îl imitară pe rînd. Răsvan

şovăi o clipă. Să-şi arate mînia şi necazul înseamnă să facă pe placul duşmanilor lui făţarnici. Să se stăpînească, şi apoi cu o seninătate olimpică să-i strîngă şi el mîna lui Fane, ar fi ceva forţat şi nefiresc : i s-ar strîmba obrazul, i s-ar încăleca privirile a turbare.

— Ar trebui să-ţi brevetezi invenţia, zise, şi îşi muşcă buzele.

Se întoarse apoi cu spatele şi începu să urmărească pe steguleţele hărţii din perete progresele *Opiniei* în satele din Ardeal. Rămase aşa pînă ce momentul felicitărilor trecu. Un claxon nevăzut, strănutînd năprasnic sub ferestre, puse capăt acestei solemnităţi.

— Mi-a venit maşina ! sări Androne ridicîndu-se din fotoliul directorial.

Ifrim se repezi pe culoar, şi cît ai clipi din ochi se întoarse cu pardesiul directorului pe braţ.

— Iată cum se aduce un pardesiu patronal cînd nu eşti un ingrat, şopti Kiriazy.

— Promptitudinea gestului îi anulează slugărnicia, tălmăci tot lîngă ureche Vareli.

— Aş dori să ştiu ce am de scris pe luni — după ţintar, fireşte ! se răsfăţă Androne, supus şi cuminte.

Ifrim îşi aruncă pardesiul pe un umăr. Îşi potrivi ochelarii, consultă ţintarul.

— Aveţi „mijlocul", domnule director. Şi să fie într-un ceas bun !

Cei trei piraţi de lîngă fereastră bătură scurt din palme. Urarea lui Ifrim sublinia înfrîngerea lui Răsvan. Androne îşi va scrie astăzi primul „mijloc".

— Am înţeles, spuse acesta pe un ton de supunere militară care-l scotea din încurcătură. Pometţii lui catifelaţi se rumeniră uşor. Adăugă :

— Plec la fermă. Articolul ţi-l voi trimite mîine, cu şoferul..

Şi luîndu-şi pardesiul, pe care i-l îmbia, cu un egalitar respect, secretarul de redacţie, se înclină ceremonios şi dispăru.

Ceilalţi se grăbiră să plece. Fane se uita la ei cu o privire care lui Lucu i se păru a unui repetitor mulţumit de felul cum i s-au purtat elevii la curs şi în recreaţie. Cu ţintarul în mînă, Ifrim, vădit amuzat de noua sa jucărie, comunica fiecărui scrib ce rubrică avea în seamă pe ziua de luni. Trebuia să ajungă la Răsvan. Îl căută din ochi. Îl găsi stînd tot lîngă sobă, cu ochii în tavan, cu sprîncenele crispate pe un gînd neadormit.

— Domnu Casapu are de dat un „cursiv unu".

Răsvan tresări. În cîteva clipe recapitulase lungile luni de luptă surdă, care se încheiau pentru el cu un eşec. *Opinia* îi scăpase din mîini. Din *leader* al ziarului, ajunsese un simplu redactor, prăvălit între ceilalţi lefegii, ca un hultan într-un fund de poiată. În faţa lui se desfăşurau cotiturile, multe şi anevoioase, ale unui nou urcuş. Îşi drese glasul şi rosti cu nepăsare:

— Mîine seară îl ai negreşit.

— Stai o clipă!

Ifrim îşi duse un deget la tîmplă.

— Aşteaptă pînă la opt. Dacă pînă atunci nu ţi-am telefonat, scrii „cursivul". Dacă însă îţi telefonez să scrii „mijlocul", înseamnă că directorul n-a avut răgaz să-l scrie.

— Dama voalată! exclamă Vareli, făcînd ştrengăreşte cu ochiul.

— Plăcerea primează, datoria dă pasul, întări Kiriazy.

— Dacă e aşa, de ce să-mi stric eu duminica? protestă cam moale Răsvan. Pune-l pe Cyrus.

Cu toţii îl căutară din ochi pe Cyrus. Cyrus plecase.

— I-ai scris totdeauna dumneata. Eşti cel mai indicat.

Ifrim şi Fane schimbară o privire pe furiş.

„Sînt mulţumit de tine!" spusese privirea lui Fane.

„Sluga dumitale!" răspunsese privirea lui Ifrim.

Vădit încurcat, Răsvan se adresă lui Ifrim:

— Mă duci cu zăhărelul! Fie! Dac-o trebui, am să-l fac.

Şi, fără să mai dea mîna cu nimeni, părăsi grăbit încăperea. Paşii lui duduiră pe scări.

— Nu-ţi plac execuţiile capitale, spuse Kiriazy.

— Preferi să tai coada cîinelui în rate, îl completă ca un ecou Vareli.

Zîmbind cu modestie, Ifrim îşi plecă privirile în pămînt.

— Caut să împac lucrurile.

— Iată-ne singuri! suspină teatral Fane cînd rămase faţă în faţă cu Silion: se retrăseseră amîndoi în cabinetul profesorului.

Cu mîinile proptite pe marginea mesei de lucru, Fane îşi împinse de perete fotoliul pe care şedea, întinzîndu-şi peste vetustul birou florentin picioarele, încălţate în pantofi de antilopă şi şosete cu romburi tricolore „cubiste".

— Ce zici de ciorăpeii ăştia? întrebă el dezmierdîndu-i cu buricele degetelor. Ia pune mîna: sînt londoneji.

Lucu se apropie şi ciupi ciorapii cu băgare de seamă, încercîndu-le elasticitatea.

— Excelenţi, dar cam fistichii... ăştia se poartă în Montparnasse. Prefer ciorapii Derby,

Fane făcu ochii mari.

— Derby ? Adică cum ?

Drept răspuns, Lucu își săltă pantalonul, apucîndu-l gingaș cu două degete de dungă. Fane putu să-i admire nu fără invidie ciorapii Derby, tricotați din *fil d'Écosse* de culoare tutunie, cu baghete subțiri de o nuanță mai deschisă. Apoi își ținti acuzator spre ei arătătorul.

— Norocul tău că ești sinecurist și nu profesor ! Eu sînt ținut să fac pe năzdrăvanul ca să mă depărtez de gravitatea solemnă a belferiei.

Ca pentru a face pe loc o demonstrație de năzdrăvănie, exclamă pe un ton de copil răsfățat :

— Dar nici nu vezi că am hăinuțe noi ! Ce naiba ? ! Ia te uită, stofă !

Lucu se apropie mai tare de el, îi pipăi reverul hainei.

— Lînă australiană, țesătură englezească, model francez, pictor Delauney, spuse el pe nerăsuflate, dînd debitului său verbal monotonia unei expertize fără importanță.

— Știam că te pricepi ! aprobă Fane. Suspină adînc. Numai cu tine mai pot discuta de marafeturile astea... Dar vii atît de rar pe aici !... Ia loc, te rog.

Dintr-o cutie plată de lemn parfumat și subțire, îi oferi lui Lucu o țigară de foi. Lucu refuză. Fane își alese o țigară, mușcă scurt din ea de la un capăt, scuipă apoi cu grație și, scăpărîndu-și bricheta de aur, aprinse și pufăi alene și prelung. Executase tot șirul acesta de mișcări cu o precizie rituală și cu voluptatea unui fumător de opium care își prepară o pipă. Volute de fum. Priviri de reverie. Fane zîmbi unui gînd.

— O făcui și p-asta !

— N-am înțeles mare lucru.

Fane se îndreptă şi se uită la el pe sub sprîncene. Era ca şi cum i-ar fi zis : „Te credeam mai deştept !" Luă cuvîntul :

— Nu e o problemă. Trebuie să înţelegi doar atît : că Răsvan se plasase dintr-o dată şi *for ever*[1] pe centrul de gravitate al paginii întîi. Cu semnătura lui, parcă ne lua pe toţi pe garanţie. El — cloşca ; noi — puişorii. Dar l-am dizlocat. De azi înainte sîntem cu toţii şi cloşcă, şi puişori — rînd pe rînd.

— Şi în poiata asta cocoşul vei fi tu.

— Aşa va fi, dar nu pentru că sînt mai breaz. Eu n-am talentul lui Răsvan. Poate că n-am talent de loc. (Îşi duse un deget la frunte.) Dar în schimb am cap !

— Mi se pare că Răsvan a cedat cam repede.

— N-avea încotro. Prea era singur. În faţa lui, eu apăram interesele întregii redacţii.

Mai trase un fum, se îndreptă niţel în fotoliu, îşi drese glasul.

— Să nu lucrezi niciodată numai pentru tine : te izolezi ! Io mă plasez totdeauna din punctul de vedere al colectivităţii ; şi ce-i al meu e pus deoparte !

— Se prea poate. Dar Ifrim a ştiut ce-o să se întîmple şi fără teoria asta.

— Ce spunea ?

— Că lui Răsvan îi sar pernele, una cîte una.

Pe figura lui Fane se despică un surîs de satisfacţie. Nu era frumos cînd rîdea. În zîmbet, chipul lui, făcut pentru meditaţie şi concentrare, se schimonosea.

— Tactica asta, cum îi zici tu, îmi pune în mînă cartea cea bună. Joc la sigur, fără să trişez.

— Vrei să spui că Răsvan...

---

[1] Pentru totdeauna.

— Răsvan își vede de micile lui operații extra-profesionale. Mendicitate și gangsterism. Șantaj și marșandaj. „Te văd, te văd! Dă și mie, că te spun!"

— Asta e presa. Toți fac la fel.

Fane înălță din umeri.

— Chestie de perdea. Cînd am venit la ziar, am văzut și am tăcut. M-am pus pe lucru. Mi-am cîștigat încrederea patronului. Pe urmă l-am făcut om.

— L-ai făcut om! îngăimă Lucu. Ce enormitate!

— Chiar așa! susținu Fane. Ce era el la început? Un biet elefant: „barosanul" care acoperă paguba. El plătea, ceilalți încasau. Îl costa scump cinstea de a figura pe frontispiciul gazetei. Dar nimeni nu „caschează" la infinit. Nici în presă, nici în politică, nici la curse, nici la dame. Pînă la urmă, barosanul se lasă păgubaș. Și s-ar fi lăsat și Androne, mai ales că șantajul asupra Căilor Ferate nu prea dădea roade.

Fane se întrerupse și scoase din buzunar o batistă imaculată. Apoi, cu opintiri minuscule și stoarceri repetate, își extirpă un punct negru de pe nas. Cînd termină dureroasa operație avea ochii înlăcrimați.

— Iartă-mă, zise, nu e frumos ce fac. Unde am rămas? A, da, directorul! Încet-încet, m-am furișat în destinele lui. Pe ușița din dos. M-am insinuat. Și din ziarist diletant, am făcut din el un profesionist. Adică tocmai ce nu-i convenea lui Răsvan et comp.

— I-ai dat cumva lecții de ziaristică?

— N-a fost greu. Elevul nu e chiar un nătărău, iar profesorul necunoscînd meseria și-a îngăduit să devină inovator.

Obișnuit cu acest fel de a vorbi, Lucu surîse. Lui Fane îi plăcea să se declare un ignorant fără pereche, ca să poată apoi arăta cît e de spontan și de meșter

oriunde şi ori la ce treabă l-ai pune. În realitate era un laborios şi un căznit care se trudeşte pe tăcute.

— Şi din lecţie în lecţie...

— Nu mă lua repede! îl întrerupse Fane. Curînd după intrarea mea la gazetă, directorul şi-a putut da seama că n-am în mine nimic dintr-un boem sau dintr-un artist de teapa celor ce-i împuiază redacţia. Io ştiam că după doi ani de deficite trebuie să se fi săturat pînă-n gît de hibridul ăsta, cabotin şi parazit, care e gazetarul. Împrejurările m-au ajutat să-l conving că io sînt făcut din altă plămadă.

— Cred că nu ţi-a fost greu.

— Io nu dispreţuiesc succesele uşoare.

— Numai proştii umblă după dificultăţi.

— Adică cei care fac pe deştepţii...

— Destul! Să ne întoarcem la Androne.

— Androne e lacom de ştiri. Trăim vremuri grele — toate vremurile au fost grele. Situaţia se schimbă din zi în zi, din ceas în ceas. Războiul bate la uşă, evenimentele se precipită, cum spun dumnealor gazetarii. Nu e deci de mirare că vrea şi Androne să fie informat. Mai ales că afaceriştii din jurul său îl iau drept director de ziar. Şi-i cer mereu noutăţi.

— N-are decît să le spună pe de rost din *Opinia.*

— N-ajunge. Trebuie să le cunoască mai înainte de a fi apărut: aşa cere prestigiul!

— Înţeleg. Şi n-ar fi rău să le ştie chiar mai nainte de a se fi întîmplat.

— Tocmai. Dar redactorii îl ţineau departe de izvorul informaţiilor. Adică de foile agenţilor. Pentru ei, un director ideal e acela care habar nu are de nimic.

— Dar tu ce interes aveai să-i turburi fecioria?

— Să-i curăţ pe ceilalţi!

— Şi pe urmă?

— Văzînd şi făcînd.

— Nu te temi că un director prea „iniţiat“ te poate curăţa şi pe tine? Eşti departe de a fi un sfetnic *de tout repos!*[1]

— Mai e pînă atunci! Vorba poetului: *„Je ne saurais prévoir des malheurs şi lointains!*[2]“ Cine-a spus asta?

Lucu făcu un gest de nerăbdare. Fane înţelese. Vorbi.

— Cu venirea mea, lucrurile s-au schimbat la *Opinia*. Dacă nu pentru toţi, cel puţin pentru Androne. De cîte ori zbîrnîia telefonul, îl întîmpina mereu aceeaşi voce: „Ordonaţi, domnule director!“ „da cine-i acolo?“ întreba. Mă lăsam în beregată. „Profesorul Chiriac. Veşnic profesorul Chiriac.“ La orice oră din zi şi din noapte, profesorul Chiriac. Cu sepulcralul său „Ordonaţi, domnule director!“ Că Androne, ca orice nevropat, suferă de insomnie. E obsedat de atentate, incidente de frontieră, insulte la drapel, ultimatumuri şi conflagraţii. Poate că are şi nevoie de aşa ceva, pentru combinaţiile lui la Bursă. Dar nu-l puteam servi: n-aveam în buzunar războiul şi pacea. Stam însă ca un cerber neadormit la datorie. Ham-ham! Şi adesea cerberul i-o lua înainte. Venea, de pildă, o informaţie, sau vreo telegramă mai importantă în cursul nopţii. Vreun Havas, vreun Reuter, vreun Tass, sau mai ştiu eu ce. Ham-ham! Cerberul — la telefon. Chema pe director. Îl scula de la masă. Îl scotea din pat, noaptea, de lîngă damă, şi-i da textului citire. „Ce zici, directore? Nu-i aşa că ştirea asta merită un comentar?“ „Hîc-hîc“, tuşea directorul, adormit şi afirmativ. „În ce sens?“ întreba Cerberul. Îl silea respectuos să-şi dea cu părerea. Abia dezmeticit, Androne bolborosea în

[1] În care să ai încredere.
[2] N-aş şti să prevăd nenorociri atît de îndepărtate.

pîlnie cîteva banalităţi inevitabile. „Aşa, chiar aşa ! îl aproba Cerberul ; ai aruncat o fîşie de lumină asupra situaţiei. Trebuie să-l somăm pe agresor să-şi retragă trupele din regiunea litigioasă." „Să-l somăm, întărea directorul, chiar ăsta trebuie să fie sensul comentariului nostru." „Fă-l dumneata, domnule director." „Hîc-hîc ! De ce nu l-ai face dumneata ?" se apăra, măgulit, Androne. Cerberul nu-l slăbea : „Numai douăzeci de rînduri, domnule director ! Nimeni nu le poate face ca dumneata... Avem nevoie de formularea dumitale concisă şi lapidară. Avem nevoie de numele dumitale în coloanele ziarului. Mare păcat ! Eşti cel mai mare gazetar !" „Hîc-hîc ! Dar de ce păcat ?" „Fiindcă nu-ţi dai drumul. Din modestie, nu-ţi valorifici darul pe care ţi l-a hărăzit providenţa. Te implor, domnule director, ce atîta timiditate ? Trimit chiar acum curierul. Dumneata redactezi uşor : pînă ajunge băiatul, gata şi manuscrisul ! Sau poate preferi să dictezi la telefon ?" „Nu-nu ! se împotrivea Androne. Prefer să vie curierul. Vreau să redactez mai pe îndelete. E o problemă dintre cele mai grave." „Grave, domnule director !"

Fane se opri. Îşi schimbă trabucul dintr-un colţ al gurii în celălalt şi-şi adînci privirea de îmblînzitor de şerpi în ochii lui Lucu.

— Mi-am dat seama, după acest adaos din coadă, cu problema din cele mai grave, că vorbea în acelaşi timp şi pentru o gingaşă făptură care, parc-o văd, îl asculta despletită şi îmbufnată, cu coatele adîncite în perne şi cu bărbia sprijinită în palme. Mare plăcere trebuie să-i fi făcut io lui conu Androne scoţîndu-l din aşternut în noaptea aia ! I-am dat prilejul să facă pe bărbatu de stat în faţa iubitei. Măcar atît ! Cred că de-acolo i se trage. De unde la început se mărginise

să inspire cîte-un articol financiar cît se poate de anost sau să procure materiale pentru o campanie despre furnituri și comenzi de stat, iată că omul nostru a prins gust, sub oblăduirea mea, de politică externă. Al meu e ! Polemizează astăzi cu Downing Streetul, cu Kremlinul și cu Casa Albă. Dă sfaturi miniștrilor și-l ia de sus pe președintele de consiliu. Am făcut un *Presseleiter* dintr-un inginer de poduri. Și articolele lui nu-s mai rele decît ale oricărui scrib cu renume, crede-mă !

Și, luîndu-și un aer de modestie ipocrită, Fane tăcu. Aștepta un cuvînt de laudă.

— Și cum a devenit cazul cu Răsvan ? întrebă Lucu, vădit interesat și dîndu-și seama că, fără să vrea, imită vorbirea apăsată, sfătoasă și cu subînțelesuri a lui Fane.

— Nimic mai simplu : cînd i-am deschis ochii patronului asupra veniturilor lăturalnice ale ziarului, de care el, firește, habar n-avea, a căscat gura și a început să se încredințeze că jucărioara asta de hîrtie îl costă cam scump și ca s-o poată duce mai departe îi trebuie un vătaf serios. Am uitat să-ți spun că între timp încurajasem, prin toate mijloacele, spiritul de anarhie și de chiul în redacție. Vrea unul să nu scrie nimic în ziua aceea ? Avea sigur izbăvire de la mine și făceam eu articolul în locul lui. Vrea un altul să plece acasă pe două-trei zile, îi dam binecuvîntarea și pleca. Le făceam rost de parale pe la ministere, bani pentru vreo carte, vreo lucrare, vreun raport confidențial și cîte și mai cîte. Cînd ziaristul are bani, chiulește mai ușor. De ce făceam asta ? Întîi ca să pot lucra mai liber. În al doilea rînd, ca să fie și mai vădit că sînt singurul om de nădejde în complexul *Opiniei*. În sfîrșit, Androne mi-a dat depline puteri. I-am adunat atunci pe

articlierii ăştia fuduli, care îşi umpleau buzunarele pe tăcute, şi pe găinarii ăia de reporteri, şi le-am spus ritos: „Sau facem de-adevăratelea pe nebunii şi devenim oficiosul lui Vlad Ţepeş dincoace de mormînt, atunci basta cu dijmuirile, cu şperţurile şi subvenţiile de tot felul, sau ne punem serios pe jaf, dar sistematic şi căutînd să nu ne compromitem! Dar dacă ne-am hotărît să jefuim, să fim barem cogeamite tîlharii, nu manglitori şi borfaşi de duzină! Să jefuim cu metodă şi în stil mare."

Fane se încălzise vorbind. Se opri să-şi astîmpere răsuflarea şi reluă, măsurat şi tacticos:

— „Să ne croim, le spusei, o traistă încăpătoare, în care să-şi toarne fiecare aportul de pradă, dar nu tot: trei sferturi la traistă, adică pentru gazetă, şi un sfert pentru individul care a venit cu pontul şi cu biştarii. Iar împărţeala cea mare, la sfîrşitul anului, ca la orice încheiere de bilanţ."

Lucu se uită la el nedumerit.

— Parcă ziceai că nu te pricepi în meserie!

— *Q'est une façon de parler!* [1] În tinereţea dintîi am robotit o vreme la *Cotidianul,* marele ziar de atitudine. La început corector, pe urmă ajutor de secretar de noapte, apoi de zi, pînă m-am pomenit, din treaptă în treaptă, reporter şi articlier de pagina întîi, însărcinat cu Camera şi Senatul, plus contactul cu două ministere, cele mai grele: finanţele şi industria. Un fel de femeie la toate. Nu mai prididеam. Îmi ieşea sufletul. Acolo am învăţat eu ceea ce numeşti tu meserie, într-o împrejurare pe care să-mi dai voie să ţi-o povestesc.

— Ce leafă aveai? îl întrebă Lucu, încurajîndu-l să continue printr-un semn din cap.

---

[1] E un fel de-a zice!

— Nouă mii de lei. Cît să mănînc o singură dată pe zi, dar cu măsură. Şi aveam o foame de lup. Nici nu e de mirare. Serile însă, mă aciuisem la masa unor evrei cu dare de mînă, unde aveam tacîm. Eram în dragoste păcătoasă cu domnişoara casei, şi părinţii mă socoteau viitor ginere, cu toate că habar n-aveam. Prejudecăţi religioase, ioc ! Iar eu cu atît mai puţin. Dar n-aveam de gînd să mă însor. La vîrsta aceea prea băteau darabanele în capul meu o şarjă eroică şi ameţitoare. Nu-mi plăcea să fac pe escrocul sentimental. Nu-ţi mai descriu în ce hal erau veşmintele şi cămăşile mele. Într-o bună zi, m-am hotărît să vorbesc. La urma urmei, nu riscam decît un simplu refuz. M-am dus la Petrişor Vrabie, directorul *Cotidianului,* ziarist de talent, conducător dibaci, om de spirit, de convingeri şi de inimă. Şi delicat. Şi grăsun. Şi grăsun, şi delicat ! Toate guvernele şi opoziţia veneau la el ca la Mafalda ghicitoarea, să-i ceară sfatul. Parcă-l văd : rotofei şi îndesat, cap spîn de prelat, în care ironia corecta solemnitatea, două guşi una peste alta, ochii niţel bazedovieni şi blînzi, răsuflarea scurtă, glasul catifelat şi duios ! M-a poftit să stau. „Ce te aduce la mine ?"
În aşteptare, se tot juca cu manşetele, le băga şi le scotea din mînecă maşinal, cu unghiile mari, şlefuite, ca ale unui cartofor. Mi-am dres glasul, am uitat de toate frazele de efect, pregătite, şi i-am spus, pe nerăsuflate, necazurile mele. I-am spus şi cît de multă treabă făceam zilnic la *Cotidianul.* Ştia tot. „Unde mai pui, a adăugat el, că gazeta noastră trage cinci ediţii, şi la fiecare «schimbare» trebuie să mai dai manuscris !" „Aşa e !" oftai eu. „Lucrezi de fapt la cinci gazete, pentru un singur biet salariu !" m-a jeluit Vrabie. Şi s-a uitat la mine cu ochii lui boboşaţi şi sentimentali.

„Ce leafă ai acum ?" „Nouă mii." „Puţin ! Şi cît ai vrea să ai ?"

„Ce om înţelegător ! gîndii eu. O să mă majoreze cu cel puţin cincizeci la sută." Şi ca să-i las satisfacţia de a se arăta mărinimos, mi-am plecat fruntea şi am răspuns, mironosit : „Zece mii !"

A căzut pe gînduri. Reflecta desigur la modestia cererii mele.

„Nu-ţi dau !" „Poftim ?"

Crezusem că n-am auzit bine. Nu mă aşteptasem la un astfel de răspuns. „Sînteţi nemulţumit de mine ?" l-am întrebat, cu oarecare nedumerire. „Dimpotrivă !"

Răspunsul acesta trezi în mine o curiozitate care mă ajută să mă stăpînesc. „Atunci, de ce nu-mi acordaţi mia de lei în plus pe care v-o cer ?" „Fiindcă nu ţi-ajunge !"

Parcă îmi tăiase respiraţia. „Individul ăsta, mi-am zis, e uns cu toate alifiile. Ce-o fi vrînd să înţeleagă cu vorba asta «nu-ţi ajunge» ? !" Şi nu m-am ridicat să plec. Venisem hotărît să capăt un drept al meu. „Atunci... atunci daţi-mi... unsprezece..." i-am răspuns, cu pauză între cuvinte.

A dat turceşte din cap, de jos în sus. „Nu-ţi ajunge !" „Daţi-mi douăsprezece !"

Acelaşi gest al zădărniciei : „Tot nu-ţi ajunge !"

Începusem să sper. Îl judecasem greşit. Îl priveam cu recunoştinţă : „Ce om minunat !"

„Daţi-mi... (am ezitat cu ipocrizie) daţi-mi paisprezece... cincisprezece."

Văzîndu-l că rîde părinteşte, eram sigur de izbîndă. Îl băgasem în cofă.

„Nu-ţi dau, mi-a zis. Nu-ţi ajunge. Nici şaisprezece, nici douăzeci. Ar fi de altfel prea puţin pentru serviciile dumitale. Nu, nici chiar treizeci. Asta e blestemul

salariului : să nu-ţi ajungă niciodată, oricît ar fi de mare. Uită-te la mine : am o sută cincizeci de mii. Nu beau decît apă, nu mănînc decît tăiţei : sînt la regim... Cărţi nu joc, femeile nu mă interesează, nevasta se îmbracă numai în stambă, nu mă duc la băi, insulina nu mă costă mai nimic... Nu sînt filantrop, nu sînt bibliofil, nici filatelist, nici colecţionar de tablouri, nici fumător, nici taxicoman, şi leafa tot nu mi-ajunge !"

Cu glas subţiat de emoţie şi de mînie, l-am întrebat de pe culmile disperării : „Ce e de făcut... atunci ?"

Aveam o poftă straşnică să mă ridic, să-l las şi să ies trîntind uşile. Dar curiozitatea mă ţintui pe loc. Şi unde pui că — bun sau rău — nu ţinusem de fel să-mi pierd postul.

Mi-a vorbit încet şi confidenţial, pe un ton de sfat şi de imputare blajină, cu pauze pline de reticenţe şi de subînţelesuri : „Eşti redactor la *Cotidianul.* Semnezi în pagina întîia. Ai Camera şi Senatul, ai Finanţele şi Industria. Şi îţi mai pui probleme de salar..."

Spunînd acestea îşi lăsase buza în jos cu scîrbă, şi clătină din cap amarnic. Pierdusem în ochii lui orice prestigiu. Eram un pigmeu, era un gigant. Poate că avea dreptate. Continuă : „Dar salariul dumitale nu-ţi ajunge nici pentru maşini. Nu trebuie să-ţi ajungă ! E un biet simbol, e o simplă expresie contractuală, bună doar pentru declaraţia la fisc."

Am crezut că sînt de o amabilitate diabolică dacă mă umilesc şi-l înduioşez prin inexperienţa şi tinereţea mea. „Nu ştiu ce să mă fac !"

Şi astăzi încă regret acest răspuns sfios şi dezolat, care i-a prilejuit un mic triumf uşor, trădat printr-o îngîmfare de guşă. Dar oamenii în vîrstă îmi impuneau încă un fel de respect. Mai puteam încă avea un tată şi eram un orfan. Treacă de la mine !

S-a ridicat încet şi mi-a întins, cu un zîmbet onctuos, mîna lui moale, catifelată, cu degete grăsune cu gropiţe, mîna lui de cardinal. Dar nu mi-a dat-o nici s-o strîng, nici s-o pup, nici nu m-a binecuvîntat. A lăsat-o s-atîrne în aer ca un adio. A pus surdină glasului, ca nu cumva cuvintele să sune marţial, ca din goarnă : „Trage umerii napoi, scoate pieptul, capu sus... aşa... aşa... (Am executat, fără voie, ca un hipnotizat, porunca lui dulceagă.) Şi acum, descurcă-te ! m-a îndemnat el cu aceeaşi moderaţie... nu te mai milogi, nu mai gunguri, ci pune pumnul pe masă : revendică, protestează, *exige !* Iar dacă nu te simţi în stare de aşa ceva, renunţă, resemnează-te, fă-te funcţionar, dă lecţii de limbi moarte. Sau — mai ştii ? — spînzură-te !"

M-a văzut că tresar, a şovăit, şi-a pironit privirea serafic în tavan şi a rostit, ca numai pentru sine : „Nu, nu ! Nu trebuie să ţi-o dau ! Ar fi să-ţi fac un rău serviciu. Nu-ţi dau mia de lei. Descurcă-te !"

Şi mi-a vîrît în palmă două degete adipoase, în semn că audienţa s-a sfîrşit.

Iată care a fost prima mea lecţie de gazetărie, încheie Fane stingîndu-şi trabucul de fundul scrumierei de jad, culoarea ochilor lui diavoleşti. Şi acum te întreb şi eu, întocmai ca Petrişor Vrabie : Ce te aduce la mine — afară, bineînţeles, de simţul datoriei ?...

Punînd întrebarea, Fane se ridică o clipă de pe fotoliu şi-şi potrivi pantalonii, cu gestul caracteristic al cavaleristului pe care cutele pantalonilor îl jenează la stinghie. Se reaşeză, îşi întinse iarăşi picioarele peste masă, luîndu-şi cea mai comodă poziţie pentru ascultat : cu mîinile sub cap.

— Părerea mea, dacă ţii s-o cunoşti, începu el după ce luă cunoştinţă de necazurile lui Lucu, e că Amidon are dreptate.

Zicînd acestea, îi înapoie adresa emisă de Oficiul Intercultural.

— Voi ăştia de la Oficiu sînteţi o clică de bugetivori cocoţaţi în vîrful piramidei sinecuriste. Amidon, mulţumită legăturilor sale, vă duce în cîrcă pe toţi, ca un atlet de iarmaroc. În cîrcă, pe braţe, pe creştet, pe bărbie — cum poate. Mişcările tale dezordonate riscă să-i năruie tot eşafodajul. De ce n-ai astîmpăr ?

— Eu n-am venit la avocatul lui Amidon, eu am venit la maestrul meu, să-mi dea o mînă de ajutor.

— Tu vrei să practici un superparazitism în dauna unui organism el însuşi parazitar. Nu merge !

— De ce nu ? Păduchii de trandafir n-au şi ei paraziţii lor ? Pasărea crocodilului n-are şi ea păduchi ? Te dezminte natura ! protestă Silion.

— Dacă te-ai pune pe lucru şi ai semna zilnic într-una din paginile *Opiniei*, sînt sigur că Amidon s-ar purta cu tine mai cu mănuşi.

— Ar însemna să-mi asum o corvoadă grea în locul alteia care nu-i decît plicticoasă.

— Îi dai zor cu ideea ta fixă : să fii liber, dar altoit pe alţii !

— Formula nu e rea şi mă exprimă destul de bine.

— Eşti un trîntor dublat de un şantajist, ambii într-un burduf de băiat simpatic.

— E unul din puţinele mele avantaje în viaţă.

— Cînd mă gîndesc că mi-ai fost elev !... Şi vrei să-l terorizezi pe Amidon pentru că, vorba ovreiului, *ştii de afacere !*

— Fiecare cu tehnica lui...

— Şi Amidon cu a lui.

Glasul lui Lucu se făcu rugător şi insistent.

— Vreau să-i ţiu piept. Învaţă-mă cum să fac !

— Eşti prea izolat : cîntă şi tu într-o strană.

— N-am glas.

— Şi vrei să faci pe altul să cînte?

— De ce să n-am şi eu niţică bucurie?

— E odios!

— E şi mai odios s-ajungi pe rogojină!

— Uiţi că nu-ţi datorează nimeni nimic.

În răspunsul lui Lucu se simţi acum o hotărîre fermă de a vorbi răspicat, dar calm:

— Nu m-am născut ca să mă chinui. Nu vreau să fiu la porunca nimănui. Şi nu pot îngădui unui gangster vulgar să mă ia de sus...

Fane aştepta tăcut continuarea. Nervos, Lucu scoase din buzunar adresa mototolită a Oficiului, o netezi şi o desfăcu.

— Ia te uită: „pentru neglijenţă în serviciu", aşa scrie aici. Dar ce înseamnă neglijenţa într-un serviciu care nici nu există? Ce fel de serviciu e ăsta în care domnul preşedinte iscăleşte două-trei hîrtii pe zi, dă telefoane doamnelor din societate, pelotează dactilografele şi rezolvă cuvinte încrucişate cînd se încuie în cabinetul lui somptuos?

— Fă-şi tu la fel în modestul tău cabinet; el nu-ţi pretinde mai mult.

— Să nu-mi pretindă nimic. Să fie totul ca înainte!

Din poziţia lui răsturnată, Fane întoarse capul spre el şi-l privi în adîncul ochilor.

— Îl ai la mînă. Ca să vorbeşti aşa, trebuie să-l ai cu ceva la mînă. S-auzim!

— Umblă să vîndă statului, fără licitaţie, palatul în care e instalat Oficiul. Vrea să cumpere, tot fără licitaţie, adică prin surprindere, tipografia în care se tipăreau afişele şi broşurile Oficiului. Are de gînd să achiziţioneze, din străinătate, cîteva autocare, pentru extinderea Oficiului. Toate de la Resch sau prin Resch.

Fane își lăsă din nou capul pe speteaza fotoliului. Se luminase la față. Cît timp vorbise Lucu, îl ascultase în tăcere, punctîndu-i numai fiecare frază cu un „aha-aha“ plin de îndemnuri și de înțeles. Acum, cu ochii în tavan, părea un demon care meditează. În sfîrșit, declară :

— Ei, atunci se schimbă lucrurile. Am să te ajut.

Și sprijinindu-se pe mînerele fotoliului, se învîrti în capul oaselor ca pe un compas, și după o amplă mișcare giratorie își aduse picioarele pe pămînt. Se uită la „patekul“ de aur de la mînă și tresări.

— Trecut de două ; sînt așteptat.

Lucu se ridică. Obținuse o făgăduință și era aproape recunoscător.

— *Merci.* De o mie de ori *merci.* Și iartă-mă că am abuzat...

Fane se apropie de el și îi puse mîinile pe umeri.

— Nu pui destul preț pe tine : aici e buba.

Lucu își lăsă privirile în jos, ca un elev prins asupra faptului.

— N-am nici un preț. Nimic n-are preț.

Fane zîmbi compătimitor.

— Nu vrei nimic serios în viață. Mai mare jalea !

— Vreau să-mi mențin linia de plutire ; nu e asta ceva serios ?

— *C'est la politique de chien crevé au fil de l'eau,*[1] dragul meu.

Lucu făcu un gest de renunțare neputincioasă. Fane se uită din nou la ceas, înălță răbdător din umeri, dar rămase locului, nehotărît. Nu putea să plece și să-l lase chiar în clipa aceea, trebuia să-i mai spună ceva, dar ce ? Unul în fața celuilalt în lumina orbitoare a

---

[1] E o politică de ratat.

după-amiezii, în acea singurătate a sălilor de redacţie pustii, care le amintea de tăcerile claselor goale în vacanţele de vară, ochii li se întîlniră îndelung. Şi în privirea lor reînvie atunci o încredere veche, uitata comuniune a trecutului lor abolit. Fane îşi adună gîndurile, izgonind înduioşarea care-l încercase chiar şi pe el.

Se retrase încet şi merse de se aşeză la masa lui de scris, fără să-şi ia ochii de la Lucu, parcă păstrînd astfel cu el o legătură de taină, o idee care-i venise de-a dreptul din sufletul celuilalt. În cele din urmă începu să tragă treptat şi cu un fel de precauţie sertarul, ţinîndu-şi mereu privirile aţintite asupra lui Lucu.

— Nu cumva vrei să dai drumul la vreun porumbel sau la vreo dropie ?

— E tot o scamatorie şi asta, sună cavernos răspunsul lui Fane, care scoase la iveală ca pe un lucru rar, de preţ, un vechi volum bine păstrat, legat în piele de viţel castanie, cu muchia dungată transversal şi în relief şi presărată cu floricele şi litere de aur. Îl deschise şi îl răsfoi, netezindu-i paginile cu luare-aminte şi cu o satisfacţie de îndrăgostit. Rămas în picioare, Lucu înaintă şi-l privi peste umăr. După legătură, după formatul îngust şi slova foarte neagră, citeaţă şi clară, şi după majusculele ornamentale din începuturile de capitol, el recunoscu una din acele tipărituri elegante, trainice şi luxoase care apăreau la Paris pe la începutul celui de-al optsprezecelea secol.

— Cartea asta... fac prinsoare că e din teascurile de lemn ale lui Prault-tatăl, librar şi tipograf pe Quai de Grèves, cu firma La Paradis.

— Exact. E poate prima ei traducere franţuzească... E o carte aridă şi aspră, pe care am practicat-o înde-

lung... O mai recitesc din cînd în cînd, așa cum recitiți voi pe Baudelaire și pe Rilke. Ia-o și citește-o. Te mai poate salva.

— De cine e ?

— De Sfîntul Ignat ! De un om al cărui nume nu înseamnă încă nimic pentru tine. Un om care a fost la un pas de înfrîngere și prăbușire...

Fane se opri, de teamă să nu declame își stinse glasul, coborîndu-l într-un tremur înăbușit de violoncel.

— ... dar s-a ridicat mai presus de sine, adică de rănile și de beteșugurile lui, cucerindu-și lumea și veacurile care i-au urmat. Asta e o carte scrisă cu măduva și sîngele lui. Te învață filă cu filă cum să-ți aduni și să-ți crești puterile și să le năpustești înainte ca într-un bolid.

Lucu îi luă din mînă volumul, pe care Fane i-l oferea cu un fel de solemnitate, dar îl depuse imediat pe marginea biroului.

— Mai crezi în minuni ?

— Nu vreau să fac din tine un sfînt. Nici eu nu sînt unul. Dar vreau să devii „cineva" !

— Grație acestei bucoavne ?

Fane se întoarse de-a binelea spre el, aruncîndu-și piciorul peste mînerul fotoliului. Cu palma apăsată pe copertă, îi vorbi ca un clinician care explică pacientului întrebuințarea unei rețete.

— Mai întîi, o citești toată, din scoarță-n scoarță. E un text care o să ți se pară ciudat...

— E o carte plictisitoare ?

— Pentru unul ca tine.

— Atunci ?...

— O citești totuși, spuse Fane pe un ton apăsat. Și pe urmă o recitești. Și zi cu zi, la o oră pe care ți-ai ales-o singur, execuți cu sfințenie tot ce-ai citit.

— Şi de ce?

— Ca să te dezbari de slăbiciuni, de patimi şi de viţii. Să termini cu zăpăceala şi dezordinea vieţii tale... Să ştii să taci, să aştepţi, să cumpăneşti, să-ţi faci loc, să înaintezi pe nesimţite... Să pleci, să inspiri încredere, să vrăjeşti, să înduplеci, să conduci şi să porunceşti fără să se bage de seamă... Să-ţi potriveşti conştiinţa după legile naturii sau, dacă preferi, ale divinităţii, cum scrie aici.

— Toate astea au un iz de predică...

— Scopul cărţii ăsteia e să te facă stăpîn pe voinţa ta, să te foloseşti de ea ca de o unealtă în mîinile tale...

Fane se opri şi-şi împlîntă privirile în el, ca pe două pumnale.

— Şi la ce-ar servi atîta osteneală?

Punîndu-i întrebarea, Lucu nu-şi dădea bine seama dacă e sincer, sau dacă nu vroia decît să-şi sîcîie magistrul. Nu-i plăcea să se simtă dominat şi călăuzit ca un ucenic la vîrsta lui — fie chiar şi de fostul său profesor. Îl supăra ceva mai cu dinadinsul: că Fane ştia tot ce se petrece în el. Făcea să vibreze într-însul struna tainică a temerilor lui nemărturisite.

Şi tocmai atunci, Fane îl pofti mai aproape.

— De ce stai în picioare?

Lucu îşi alese un loc pe o margine de fotoliu. Fane reluă:

— Autorul acestui manual incomparabil îţi porunceşte să te duci cu voinţa ta la biserică şi, ca un cavaler cu platoşă şi spadă, să i te dăruieşti pe viaţă. Dar numai cînd eşti gata. Nu rînji, rogu-te, ştiu că asemenea perspective nu te încîntă. Dar tu, cînd ai ajuns un om care s-a biruit pe sine, un om care să nu poată fi nici surprins, nici intimidat, nici ispitit sau scos din ritmul lui, nici... Fane căută un cuvînt hotărîtor, pe

care negăsindu-l trecu pe lîngă el azvîrlindu-l cu un gest în balanţa infinitului... tu, atunci îţi bagi voinţa în buzunar (Fane, cu o mimică fioroasă, făcu mişcările cuiva care-şi vîră un revolver în taşca de la spatele pantalonilor), te întorci apoi cu dosul la biserică (Fane îşi răsuci trunchiul în fotoliu, ca să sugereze o întoarcere de 180 de grade) şi, înarmat pînă-n dinţi, porneşti cu paşi siguri în viaţă şi în lume.

Rostind aceste finale cuvinte, în glasul adînc şi teluric al profesorului răsună un ecou wagnerian ca de orgă, şi totuşi, în ochii lui de cocleală se aprinse o vîlvătaie palustră, iar pe figura lui triunghiulară fîlfîi o expresie suspectă şi vicleană de derbedeu care-ţi face cu ochiul.

— Puteai să fii un teribil actor, îi spuse Lucu ; poate că ţi-ai greşit cariera.

Fane expiră plictisit :

— Cu sfertul sfertului din făptura mea poţi construi un personaj complet, de o individualitate excepţională.

— Şi atunci ?... (Cu o privire, Lucu îl făcu să se întoarcă la cartea miraculoasă.)

— Şi atunci, îl îngînă Fane ridicînd un deget, atunci *it must follow as the night the day*, precum ziua urmează nopţii — că ori de cîte ori te vei găsi în viaţa ta în faţa unui adversar oricît de redutabil, superioritatea ta va fi negreşit covîrşitoare... Ca un boxeur în faţa unui ignorant în ale luptei... Ca un gangster care îţi vîră sub nas un pistol : „Punga, sau viaţa..." Şi cu deosebirea enormă că adversarul nu va şti niciodată prin ce anume mijloace a fost înfrînt instantaneu.

Fane sări brusc în picioare şi luînd în mînă volumul miraculos i-l prezentă lui Lucu Silion ca pe o spadă, lovindu-l zdravăn pe umăr ca într-un ritual de iniţiere medievală.

— *In Ritterschlag !*[1], proclamă el, surîzîndu-i cu acel surîs ermetic și costeliv care nu-l înfrumuseța cîtuși de puțin. Ia-o !

Îi aruncă volumul pe genunchi și-și deschise brațele către el, dar soneria veșnicului telefon ciurui tocmai atunci solemnitatea momentului, ca pe o pagină perforată pentru a fi desprinsă din carnet.

— Da, da, sînt eu. Iertare, sosesc într-un suflet. A fost ceva important și urgent... Cît p-aci să vă anunț că nu mai viu. Începeți fără mine, în cinci minute sînt între voi.

Și punînd la loc receptorul grăi liniștit către Lucu :

— Sîmbătă seară la șapte, vii să mă iei de la Esplanade. Mergem undeva. Ai să vezi cum se hotărăște soarta milionarului Androne și a speluncii ăsteia. Plecăm.

În tăcere, Lucu se pregăti să-l urmeze. Pe fața lui se citea dezamăgirea. Ce-i păsa lui de toate acestea ? Fane îi ghici gîndul : „Tu caută să cîștigi timp. Fă pe bolnavul. Cere Oficiului să-ți trimită doctorul, plătește-i bine vizita... Uzează de toate trucurile mărunte vrednice de o cauză meschină. Și pe urmă, văzînd și făcînd."

---

[1] Acolada !

Capitolul 13

PRAZNICUL CALICILOR

„Qu'on dise de moi tout ce qu'on voudra (car je n'ignore pas comme la Folie est décriée tous les jours, même par ceux qui sont les plus fous), c'est pourtant moi, c'est moi seule qui par mes influences divines répands la joie sur les dieux et les hommes." [1]

Érasme

Sîmbătă seară. Pe larga platformă a scării de la intrare, Fane Chiriac şi Lucu aşteptară mai bine de un minut. O negură întunecată plutea între arborii negri de tuia care străjuiau treptele slab luminate cu electricitate. În sfîrşit, uşa de fier şi cristal se deschise.

Feciorul Ambrozie îi pofti în holul pustiu şi adînc. Era un vlăjgan zvelt, îmbrăcat în haine scumpe, ţărăneşti, cu broderii negre şi mîneci de borangic. Făt-frumos de carte poştală, cu părul ondulat, cu faţa, buzele şi unghiile uşor sulemenite. Ambrozie preîntîmpină întrebarea :

— Conaşului i-a fost rău aseară. L-a ţinut criza vreo trei ceasuri. Am fost noaptea după doctor. Credeam că nu mai scapă.

În privirea şi în felul de a vorbi, rar şi apăsat, al lui Ambrozie, Lucu observă o linişte, o nepăsare nepotrivită cu starea lui de slugă.

[1] Să spună despre mine ce vor (căci ştiu că nebunia e renegată tot timpul, chiar de către cei mai nebuni), şi totuşi eu, doar eu sînt aceea care datorită influenţelor mele divine răspîndesc bucuria printre zei şi oameni.

— Acum e în sufragerie. A stat cu invitații, dar n-a mîncat nimic. Masa e pe sfîrșite. Vă rog să luați loc.
Și Ambrozie se depărtă la fel de calm și legănat cum apăruse.

Silion se obișnuise cu penumbra în care se aflau. Pe parchet, pe divanurile lungi de lîngă pereți zări un belșug de blănuri de leopard, iar la picioarele unui fotoliu monumental din fund — o singură piele de leu, terminată cu un cap majestuos de felină fioros rînjită. Deasupra ușii — o inscripție.

— „*Hic sunt leones!*"[1] citi Fane. Sîntem în Camera Leoparzilor. Așa îi zice. Aici țin leoparzii și celelalte lighioane sfat. Puțină răbdare, și ai să vezi leii, leoparzii și șacalii. În carne și oase. Cînd se adună laolaltă, alcătuiesc dimpreună jungla, pe care o prezidează un leu-paraleu, domnul Adam Gună, gazda noastră.

— O francmasonerie, o mafie?

— Dacă vrei!... încuviință Fane. Cu deosebirea că intri și ieși din ea cînd vrei, fără formalități de înscriere și inițiere. Și te pomenești dintr-o dată șacal sau leopard, sau chiar leu — după calitățile de care dai dovadă. O carte, un discurs, o aventură galantă sau orice fel de ispravă te pot promova leu-paraleu, în admirația junglei. Dar pînă astăzi, acest titlu aparține numai amfitrionului.

*

Se deschise o altă ușă. În pervazul alb apăru o femeie înaltă și frumoasă, care rămase stană de piatră, ca să fie admirată în voie. Se ridicară. Ea merse de-a dreptul la Fane, îi întinse mîna, i-o duse grabnic la

[1] Aici sînt lei!

gură și se porni cu o volubilitate mecanică, aproape fără oprire între fraze :

— Bine ai venit, trădătorule ! de ce așa de rar pe la noi, închipuie-ți că ieri era să trimit să te cheme — nu te speria, nu ți-am pus gînd rău, mi-a trecut *béguin*-ul care-l aveam pentru tine, dar mi-era dor să citim versuri împreună (ții minte : „și tu, Alcibiade, dorit adolescent, te duci jucînd în togă superbe rotunjimi...“), știi că nenorocitul ăla de Diaconu mi-a scris în album o poezie nouă, în care e un vers foarte frumos, i-a plăcut și lui Adam, stai, cum începea, da : „să te sărut mai jos de cingătoare“, nu-i așa că-ți place și ție ? Are talent individul — nu știu pe cine dracu copiază, ce păcat că uită să se spele ! dar ia privește cine a venit ! ce mai faci, mă Stoltz, cînd ai picat ? știi, se vorbesc o groază de lucruri despre tine, ca și despre Fane de altfel, niște femei, niște aventuri, niște complicații...

Stoltz se roși pînă la rădăcina părului și, cu vinele tîmplelor umflate, cu ochii lui tiviți, mai injectați ca niciodată, se înclină să sărute mîna care tardiv i se întinsese, se înclină exagerat și cu o eleganță voit ireproșabilă de curtean neizbutit, care vrea să acrediteze că încă din copilărie a fost deprins cu asemenea exerciții. O clipă, femeia schiță și ea o atitudine învățată de doamnă mare, dar părea că se interesează cu totul de altceva. Își proptea ochii.

— Cine e domnu ? Nu l-am mai văzut pe aici.

Fane prezentă :

— Lucu Silion, prințul rataților ; doamna Iada Gună.

Silion simți strîngerea caldă a Iadei, mîna ei încăpătoare și senzuală.

— Prinţ veritabil, sau prinţ papal ? îi surîse Iada, surîsul ei oblic şi corupt ; dinţii albi, mărunţi şi rari şi un sîsîit imperceptibil, care se accentua în emoţie... Iada purta părul ei bogat tuns *à la* Janne d'Arc şi părea o întruchipare modernizată şi pervertită a războinicei fecioare. Ochi verzi şi piezişi într-o figură neregulată, dar mică. O frunte viperină, sterilă, implacabil îngustă. În schimb, gîtul era generos, o comoară de reflexe calde, umerii şi sînii — de o amploare statuară, sub bluza de mătasă şi sub cravata băieţească ; veşminte de o calitate ostentativ de fină, pe un corp zvelt, în care forţa se cumpănea cu moliciunea.

— Dar şedeţi, vă rog !

Din nou un scurt gest de cucoană mare, apoi Iada se instală între ei, săltîndu-se pe droturi, ştrengăreşte.

— Adam e încă la masă cu băieţii, i-am plantat acolo şi m-am dus în anticameră la Ambrozie, el e respectuos, deşi are o privire neruşinată şi un zîmbet de pederast patentat, sînt foarte necăjită, Adam m-a repezit de faţă cu toţi invitaţii fiindcă m-am amestecat într-o discuţie despre Nietzsche, mi-a spus să nu mă mai amestec în lucruri de care habar n-am şi că nimic nu mă obligă să am cîte o părere în toate chestiunile, auzi colo, ca şi cum eu nu l-aş fi citit pe Nietzsche, a cărui filozofie spune că omul trebuie să fie mai tare decît toţi şi că pentru asta trebuie să se întreacă pe sine, să lepede tot, să n-aibe nici un scrupul, şi că se întoarce mereu în viaţa asta tot aia şi tot aia, adică *der ewige*, cum dracu-i zice, *der ewige*, zi-i pe nume, Fane, de ce rîzi ? sau ţii şi tu cu parşivul ăla de Adam, iartă-mă, prinţe, că mă exprim astfel, deşi sînt de ori-

gine poloneză, apropo, să ştii că şi eu sînt nobilă. *Der ewige*... ah ! *Wiederkehr !*[1]

Îi întinse un deget, în care purta un inel gros de aur, cu o coroană de conte pe el.

— Adam este şi el nobil, un biet boier valah, dumneata eşti pesemne fanariot, bizantin, eu am auzit că fanarioţii sînt continuarea directă a aristocraţiei Bizanţului şi Romei, dumneavoastră şi cu noi avem o nobleţă autentică, selecţionată, aici la Adam ai să întîlneşti cavaleri care au învăţat manierele elegante la şcoala pregătitoare de ofiţeri de rezervă, l-ai văzut pe Stoltzuleţ adineauri ? Unii din ei îşi mai bat călcîiele cînd se înclină să-ţi sărute mîna, dar Adam îi subţiază încet-încet, uită-te la Ambrozie de pildă, să juri că e de rasă, apropo, Fane, ce-ţi mai face cîinele pe care ţi l-am dăruit, mi-ai rămas dator 500 pe el, ştii, prinţule, am hişte buldogi pursînge, şi în fiecare an am o recoltă de căţei, căţeaua e foarte libidinoasă, seamănă cu stăpînă-sa, eu însă nu fac copii, sînt stearpă, cu mine n-are omul complicaţii, şi dacă mi se întîmplă şi mie uneori, doctorul Istrate să trăiască ! mînuieşte linguriţele ca sfîntu Gheorghe sabia, uite, uite, mi se pare că vin şacalii, fug, am să budez toată noaptea, Ambrozie, Ambrozie, mă ascund la tine în odaie, vreau să dorm niţel.

Iada se ridică şi ieşi alergînd.

Din încăperea vecină răzbăteau hohotele şi clinchetele unui sfîrşit de lung ospăţ. Apoi zgomotul scaunelor trase de la locul lor.

— Azi e praznicul calicilor, rosti cu gravitate Stoltz ; şi aplecîndu-se confidenţial spre Silion îl lămuri cu o volubilitate de spicher : de două ori pe săptămînă, casa lui Adam Gună e deschisă, prînz şi

[1] Eterna întoarcere.

seara, tuturora. Vin aici boieri scăpătaţi, snobi şi snobinete, scriitori, artişti. Mai rar, gazetari şi politicieni : se tem să nu-şi pericliteze cariera. Reputaţia de cavaler de industrie şi aventurier a lui Gună se războieşte cu aceea de om de lume şi de artă, boier de neam, mecena şi colecţionar de monede vechi. Renumele acesta s-a format în 30 de ani de străduinţe, peste nouă mări şi ţări, în vreo 44 temniţe de sub aproape tot atîtea drapele şi în cîteva expulzări definitive, dintre care una singură îl doare pe Gună : hotărîrea care-i închidea vămile Franţei, *la douce France*[1], gargarisi, cu suspine şi cu accentul de melancolie al lui Adam foarte bine redat, Stoltz. De ciudă şi de răzbunare, Adam Gună se făcuse în timpul neutralităţii romîneşti în 1915 omul puterilor centrale, şi unele guri rele şi pene îl învinuiseră chiar de spionaj şi trădare. Asta nu dovedeşte din partea detractorilor decît o regretabilă uşurinţă, comentă Stoltz ; în momentele lui de curaj, Gună nu este capabil decît cel mult de escrocherie... De altfel, ofertele n-au lipsit nici din tabăra adversă... Gună, repet, le-a respins dintr-un sentiment de răzbunare. Blondel, ministrul Franţei, i-a reproşat cu stăruinţă că tocmai el, fostul elev al liceului Louis le Grand, fostul student al nu mai ştiu cărei facultăţi din Paris, susţine la Bucureşti politica adversarilor.

Adam nu l-a lăsat să termine.

— *Permettez, excellence, ce n'est pas à l'oeil !*[2]

— ...Autorităţile străine în timpul ocupaţiei au ştiut ce fac şi cu cine au de-a face cînd l-au arestat pe Adam. Dar nu l-au trimis într-un lagăr, ci l-au silit să execute şi o sentinţă, mereu eludată, a tribunalelor

---

[1] Dulcea Franţă.
[2] Îmi daţi voie, excelenţă, dar n-o fac pe gratis !

romîneşti, „pentru un delict vulgar", gargarisi din nou, imitativ, netezindu-şi cu mîna în aer un barbişon imaginar, Stoltz. Adam Gună trece cu o linişte nealterată şi cu un superior punct de vedere prin toate. Era, după spusele sale, un prigonit politic. Pătimea pentru ideile lui anarhiste, pe care le-a propagat din cea mai fragedă tinereţe. Să-l auzi povestindu-şi singur noilor-veniţi aventurile... Stoltz se ridică şi-şi debită rolul cu glasul, atitudinea şi gesturile pline de demnitate şi de umor grav ale personajului : „Eu am fost cel care a dat cea dintîi lovitură oligarhiei latifundiare romîne (Stoltz alegea de predilecţie cuvinte în care putea să graseieze, răsfirîndu-şi în aer barbişonul ipotetic) ; în 1906 m-am ales în opoziţie ca reprezentant al ţărănimii, la Colegiul al III-lea. Treceam prin sate îmbrăcat în togă albă, cu o barbă de Hristos şi o cruce neagră pe plex şi călare pe un măgar înalt. O frumuseţă de măgar, cenuşiu ca un şobolan, un adevărat măgar de profet. Ţăranii îmi aşterneau în cale velinţe şi veşminte, şi femeile îmi aduceau flori, căutînd să-mi sărute mîna sau să-mi atingă poalele în treacăt, sau cel puţin să smulgă un fir din coada măgarului. Alegerile au fost casate, dar scrutinul următor m-a scos tot pe mine. Au trebuit să trimită cavaleria şi ceva tunuri."

În momentul acesta, parcă acelaşi glas atît de bine imitat de Stoltz se înălţă şi din camera vecină, cu tonuri profetice, peste un tumult de alte voci, care ajunse la ei.

— Ăsta e Adam, zise Stoltz. Silion a putut astfel să constate justeţa imitaţiei.

— ...bicarbonatul, domnilor şi doamnelor, marchează sfîrşitul tinereţii. Intrarea lui în obiceiurile cotidiene e de un funest augur.

— ...Gună e un om ocolit de lume, continuă Stoltz. El însă împarte oamenii în sinceri şi făţarnici şi nu-şi recunoaşte altă vină decît de a fi spus totdeauna lucrurilor pe nume, ceea ce se cheamă astăzi, pe nedrept, cinism. Are un dar netăgăduit de a povesti şi o plăcere sadică să asculte bîrfeli şi anecdote. Aceasta e justificarea întinselor ospeţe din sufrageria gotică, boltită ca o pivniţă, cu ferestre ascuţite şi colorate. Amănunt : Gună a trecut în tinereţe la catolicism. Nimeni nu poate spune de ce.

...Adam se îngrijeşte de ospeţele lui, de la cele mai mici detalii de culină pînă la distribuirea locurilor şi la varietatea florilor. Le răspîndeşte cu potriviri atente, cu aluziuni discrete, cu omagii nuanţate, în faţa tacîmurilor.

Tot oraşul vorbeşte de banchetele lui Adam Gună, şi clevetirile celor ce nu iau parte la ele întrec chiar bîrfa crîncenă la care se dedau comesenii. Este singurul viciu al acestor mese cuviincioase şi de o distincţie strictă cît timp se desfăşoară numai în sufragerie. Se consumă enorme cantităţi de merinde, menite să sature un întreg Parnas flămînd. Pentru unii oaspeţi, invitaţia permanentă la Gună e un prilej de reconfortare a unui organism hărţuit de foame în spaţiul dintre cele două mese săptămînale. Se ghiftuie şi se îmbuibă şi pentru zilele slabe. Casa e plină de eroi balzacieni, care în oraşul ăsta fără mansarde dorm prin subsoluri şi mănîncă mezeluri, la hîrtie.

— ...Adam îi prezidează şi de-abia gustă din bucate. Felul lui de a fi e pentru ei o şcoală de rafinament şi de bun-gust. Vin aici juveţi de pe cucuiele Olteniei şi emigranţi intelectuali din buzunările Moldovei, care pătrund pentru întîia oară într-o casă bogată, de ciocoi, de cărturari şi de esteţi. Gună îi ia sub protec-

ţie ca un maestru de scrimă pe noii săi elevi, şi cu o abilitate soră cu minunea îi iniţiază în folosirea cuţitului şi a furculiţei, la care aceşti discipoli ai lui Proust şi Valéry se uită ca la nişte instrumente de chirurgie şi tortură. Cu aceeaşi iscusinţă îi previne contra exagerărilor, fiindcă unii din ei se pripesc să-şi vopsească roşu-aprins unghiile de-abia despotmolite din pieliţele natale şi să abunde în cosmeticuri şi esenţe violente. Oricum, în două-trei luni, cavalerii stîngaci, sosiţi să dea lupta cu metropola precară a Bucureştilor, devin, dacă nu eroi de roman, cel puţin oameni de bună-cuviinţă, cu toate că nu e tocmai potrivit să te înhăitezi prea devreme cu ei.

Ascultîndu-l pe Stoltz, proaspătul prinţ Silion cerceta decorul dimprejur. Încăperile se înghesuiseră treptat cu socluri, tablouri şi mobile de muzeu. Trebuia să umbli cu băgare de seamă printre ele. Elita plasticii romîne contemporane era înfăţişată aici: cele mai bune pînze ale lui Luchian şi Andreescu alături de primele sculpturi ale lui Brîncuş şi Paciurea. Ele contrastau cu actualităţile lui Predescu-Găină, înşirate de-a lungul scării şi prelungite pînă în sala de baie, unde subiectele deveneau pornografice.

— Uşile, uşile, cu înţelepciune să luăm aminte... psalmodie pe nas Stoltz.

Purtîndu-şi capul blond ca pe un potir, Ambrozie trecu, trase draperiile şi deschise uşile de cristal dinspre sufragerie.

Pe sub un glas victorios de femeie, vreo douăzeci de oaspeţi se revărsară încet în marele hol, urmaţi de doi feciori de la Esplanade, care aduceau tipsii cu îngheţată şi cafele. Femeile se tolăniră pe canapele şi fotolii cu o înfrigurare greu stăpînită.

— Umblă ca nişte amazoane descălecate, şopti Stoltz, încă imitînd glasul lui Adam Gună, nişte amazoane cu capul Gretei Garbo.

Oxigenate, platinate sau date cu *henné,* toate îşi scoaseră, ca la un semn, rujurile de buze şi-şi restaurară gurile, gras.

— Hai la bucătărie, propuse Fane, poate găsim în sfîrşit o femeie.

— Sînteţi nedrepţi, protestă Lucu, cele mai multe sînt superbe.

O doamnă, care era evident izvorul acelor triluri, îşi trecu pe la buzele noilor-veniţi, ca pe nişte moaşte, o mînă sclipitoare şi parfumată şi intonînd cu inflexiuni de fericire :

— La revedere, domnilor, la revedere, doamnelor... cît de rău îmi pare că trebuie să vă părăsesc !

— Asta e Rita Şendrea de la Teatrul de Artă, îl informă Stoltz pe Silion.

Salutul ei fu rostit cu tonul Ofeliei în scena nebuniei, apoi Rita se îndreptă spre ieşire, ca *Madame* Roland spre eşafod, un mers model, creat să rămînă în istorie. Adam Gună, ieşind din sufragerie, o petrecu pînă în hol.

Cînd se întoarse, Gună strînse mîna lui Silion, pe care Fane i-l prezentă. Gună se situă în mijlocul odăii, cu atitudinea unui muşchetar care aşteaptă o provocare.

— Aţi văzut-o ? Ce repede s-a consolat !

O voce de femeie spuse :

— Iar cleveteşti, coane Adamache ? Uiţi că e o artistă de talent ?

Lucu tresări. Era glasul lui Trude Resch. Vorbea cu autoritatea unui prieten al casei. O panglică albastră îi încingea fruntea, idealizîndu-i privirile blonde.

— Dar nu bîrfesc cîtuşi de puţin, se apără Gună, tot ce spun e spre lauda ei.

Oaspeţii, un roi colorat de bărbaţi şi femei, se instalau confortabil în fotoliile de piele sumbră, parfumată, pentru a savura pe-ndelete momentul cafelei şi povestirea ce se anunţa. Cei mai în vîrstă se grupau în picioare, să-şi înlesnească digestia.

Atunci răsunară, deodată, silabe energice, pe un timbru ciclopic, de tunet înfundat :

— Iar au rămas o mulţime de bunătăţi neconsumate !

— Era regretul unui uriaş de vreo cincizeci de ani, cu fălci preistorice, cu figura de un roşu de sfeclă şi pîntecele de Falstaff.

— La datorie, domnule gheneral ! aprobă Trude Resch.

— E ministrul Căilor Ferate şi ad-interim la Interne ; omul zilei, îi şopti Fane lui Lucu la ureche.

— Generaţia de azi nu ştie să mănînce, observă generalul, şi se înapoie orgolios la bufet.

— S-a consolat !

Gună rămăsese cu faţa spre uşă, cu degetul întins, ca un fachir, urmărind dincolo de ziduri retragerea invizibilă a Ritei. Cu această atitudine bizară izbuti să ralieze pe toţi oaspeţii în jurul povestirii pe care se vedea că ţine cu dinadinsul să o debiteze.

— Dă-i drumu ! tună de departe generalul.

— S-a consolat, şi nici nu e de mirare. Ca să o cunoaşteţi pe Rita, faceţi abstracţie de purtările ei rafinate, de cultura ei poetică şi poliglotă. Nu ţineţi seama nici de felul admirabil — n-am ce zice — cum recită în limba lor pe Rilke, pe Valéry, pe Keats... Să nu vă uitaţi la ea din faţă, fiindcă are ochi frumoşi şi un aer iluminat, care o să vă înşele. Priviţi-o din

spate, accentuă el cu pasiune, numai din spate — și se bucură de nedumerirea iscată. Și veți vedea că talia ei de libelulă și umerii ei de marchiză se termină cu o ceafă lată de birjar de lux, de scapet din Piața Teatrului. *Mes chers amis*, tot sufletul ei e în ceafă.

— Într-adevăr ! exclamă cu nestăpînită satisfacție Trude Resch.

— Ultima ei victimă a fost Roro, știți, Rodrig Robescu : cîte un Ro de la fiecare nume, pe vremuri lider al partidului conservator, om subțire și bogat și, cu toate că tare bătrîn, încă verde. L-a zăpăcit și l-a stors de ultima vlagă și, *naturalmente*, de ultimul ban. L-am văzut aici la mine, venise să-mi ceară un împrumut, cu ifosul lui demn și vulturesc. I-am dat cu 35 la sută pe lună. Avea încă o privire bărbătească. L-am poftit să aștepte, și, *naturalmente*, după cîteva momente s-a spovedit ; toate mezaventurile lui cu Rita. S-a întîmplat să-l dea afară din casă (în micul auditoriu se observă o mișcare, fiecare se așeza mai comod în locul lui, să asculte mai bine), da, în toiul nopții, după o scenă de isterie, pricinuită de vreo tentativă nu tocmai izbutită. A ! Nu numai din vina lui Roro. Pre cîte am aflat, după o anchetă, *naturalmente* discretă, nici o astfel de încercare, *jamais, au grand jamais,*[1] nu izbutește cu o parteneră ca Rita. E pentru ea un fel de caznă demonică dar zadarnică, o plăcere acută dar fără culminație și fără dezlegare. Fenomenul are, *naturalmente*, o explicație, pe care o dă chiar Rita viitorilor ei amanți cînd se află cu ei încă în faza introductivă, de camaraderie și confidență. Iubise, chipurile, pe un individ în prima *primissima* ei tinerețe, și acela a trebuit să plece la război, ca în romanele de altădată. Era feciorul unui barcagiu din

---

[1] Niciodată, absolut niciodată.

Brăila. Un băiat frumos, buclat şi oacheş, cu ochii galeşi, ca orice june-prim, talent puţintel de tot, şi prostuţ şi îngîmfat, menit să placă femeilor, şi ea s-a măritat, de ciudă şi de sărăcie, cu altul, îl cunoaşteţi pe primul ei soţ : un cărturar bălan, zbîrlit şi constipat. Avea parale, dar făcea pe anarhistul, ca să-şi construiască o personalitate. În tot timpul căsătoriei cît a lipsit iubitul, Rita şi-a interzis orice voluptate, soţul ei nu avea în ea decît o sclavă inertă, o amantă inhibitivă, care spera îndărătnic în întoarcerea celuilalt. Şi cînd s-a întors platonicul iubit, Rita a dat buzna. Dar, vai ! după atîta aşteptare, s-a ales cu o dezamăgire cumplită, da, *ma chérie*, se adresă el lui Trude Resch, după ce ai refuzat să cunoşti într-adevăr voluptatea într-alt fel decît ca pe un exerciţiu steril, după ce ţi-ai domesticit simţurile şi ţi-ai cultivat dezgustul ca să nu luneci pe panta plăcerii, nu e uşor să-ţi mai dezlănţui elanul, chiar cînd eşti în braţele celui mult aşteptat.

— Trebuia să persevereze ! spuse Kiriazy, mîngîindu-şi o cravată înnodată fără de greş.

— *Naturalmente !* Şi era cît p-aci să-l dea gata pe ăla, şi tot nimic, pînă ce individul s-a speriat, sau s-a plictisit de această funcţie de gater mecanizat, şi a dat bir cu fugiţii.

— Şi Rita ?

— S-a încăpăţînat ! Nu însă cu ibovnicul ei, ci cu alţii, într-un fel de căutare exasperată, de frenezie sterilă, pînă ce, într-un tîrziu, a prins de veste soţul ei şi a lăsat-o. Curînd după aceea, legitimul a murit de tuberculoză galopantă — *naturalmente !* — şi i-a lăsat numele şi o parte din avere dintr-un acces de generozitate *in extremis*. Rita s-a dat tot la băieţi frumoşi şi tineri, s-a mai abătut şi prin marină, a mai

pus la încercare pe cîte un don juan de la hale, a pîndit toate reputaţiile de matador în materie, şi cu toate astea n-a înţeles absolut nimic. Ultima ei dragoste, Jean Proca, tenorul cunoscut, un fel de macedonean, o corcitură, cel mai frumos exemplar al generaţiei *de moins de trente ans*[1] şi cel mai înzestrat de zeul Priap, ce să vă mai spun ? — Gună făcu o pauză — *habet*, slavă Domnului, ştiu asta de la o prietenă comună, şi pînă şi pe ăsta l-a pus pe fugă. Într-un rînd, după o noapte albă, către zori bietul băiat adormise, frînt, înfrînt, cînd fu deşteptat de un hohot de plîns înăbuşit. Deschise ochii ; Rita, goală, sta în clarul de lună în pervazul uşilor care dădeau în balcon, zgîlţîită de suspine. „Ce ai ? Ce s-a întîmplat ?“ „Sînt nefericită, s-a bocit ea, sînt blestemată ! Nu mi-e dat şi mie să am a face măcar o singură dată cu un bărbat adevărat !“

— Hi-hi-hi, *les amants bizarres !*[2] hohoti Kiriazy.

— Vă puteţi închipui — vibră glasul, totuşi voalat, al lui Adam, şi rîsul se potoli ca de obicei de îndată ce debitul lui sacadat îşi reluă cursul — ce s-a ales din septuagenarul Roro, pus să joace rolul lui Booz pe lîngă Rita. Ea s-a agăţat imediat de el, mai întîi fiindcă îi plac boierii, e friandă de blazoane, ca şi de intelectualitate, şi l-ar fi despărţit pe moş Roro de nevastă-sa dacă zeii n-ar fi decis altfel. I-a băgat în cap că există în viaţa bărbatului şi o a treia înflorire, care se întîmplă pe la vîrsta psalmistului, şi că Roro, scuturat într-adevăr de cîteva tresăriri virile, dar fără durată...

— Pardon, avea pornire automată, interveni Kiriazy.

---

[1] De sub treizeci de ani.
[2] Amanţii bizari !

— ...că Roro s-ar afla într-o asemenea a treia înflorire... Şi l-a supus unui regim delicios. După o săptămînă, patriarhul era, *naturalmente, hors-jeu.*[1] Atunci au început certurile, concedierile în toiul nopţii, rupturile pe cîte o săptămînă, două, urmate de împăcăciuni mai întîi epistolare, cu eterna incantaţie despre reînflorire, apoi, cum să zic? „pe teren", că Roro profita de concediu, şi sigur că va fi rechemat, se îndopa cu afrodiziace, îşi făcea injecţii cu extrase glandulare, îl consulta telefonic Bucureşti—Paris pe Voronoff, mînca numai fudulii de berbec, se culca devreme şi aştepta cu încredere, fiindcă ştia că nevoia de bani şi de aristocraţie i-o va aduce iarăşi pe Rita, pe pieptul lui păros şi sub sprîncenele lui de antart. Dar într-una din aceste pauze, atît de viclean utilizate, în scopul unor isprăvi herculeene, Roro s-a îmbolnăvit de gripă pulmonară şi a decedat a treia zi. Eram pe Calea Victoriei, oprit printre curioşii care aşteptau să treacă dricul lui Roro, copleşit de coroane, precedat de perna cu decoraţii şi însoţit de tot corpul politic şi diplomatic, cînd deodată, ca din pămînt, iată pe Rita, repezită, volubilă, că mă apucă de braţ. „*Bonjour* Adamache, ce mai faci, îl caut pe Roro de opt zile, am înnebunit căutîndu-l, *jamais une brouille n'a duré autant,*[2] telefonul lui nu răspunde, spune-mi, ce e de făcut?" (Gună rostise toată fraza cu un glas piţigăiat, de hermafrodit, căutînd să imite timbrul muzical al Ritei.) „Îl cauţi pe Roro?" „Fireşte." „Uite-l, i-am zis punctînd cu degetul carul mortuar cum înainta solemn şi pavoazat de panglici, jerbe şi coroane înspre eternitate, uite-l, i-am zis, e a patra înflorire, şi încă ce înflorire!"

[1] Scos din joc.
[2] Niciodată o ceartă n-a ţinut atît.

Am salutat dricul, am salutat-o şi pe ea, profund, *naturalmente*, şi am văzut-o un moment cum se-nclina cu *face-à-main*-ul, să citească *imprimé*-urile de pe panglicile funerare, am văzut şi cum îşi scapă *face-à-main*-ul anacronic pe trotuar şi îl face ţăndări. I l-am cules grabnic şi i l-am pus în mîna ei înmănuşată şi, ca să nu asist la un leşin obligator, m-am eclipsat în mulţime. De atunci n-am mai văzut-o decît azi la masă, cînd am evitat, *naturalmente*, amîndoi, să mai vorbim de aceste triste evenimente.

— Dar parcă mai rămăseseră nişte sarailii !

Întrebarea fără nici o legătură cu povestea lui Gună o rostise generalul Someşan, întors de cîteva clipe din sufragerie şi care pîndea o pauză ca să poată vorbi. Adam îi aruncă o privire dispreţuitoare.

— Ştiu eu unde sînt. Ţi le aduc imediat !

Şi Trude, ca un înger al casei, se ridică să-l ajute.

În aşteptare, pe cînd atenţia tuturor se împărţea între cupele de şampanie, care circulau fără întrerupere, şi povestirile amfitrionului, generalul începu de unul singur un exerciţiu foarte ciudat. Era un spectacol nou pentru Silion. Ministrul se înălţa mult pe vîrfuri şi se trîntea ritmic pe călcîie, cu putere, numărînd şoptit : „Unu-doi, unu-doi". După ce repetă mişcarea de vreo zece ori, luă un scaun de sufragerie, un scaun de stejar masiv, care-i sta la îndemînă, şi se prăbuşi cu fesele pe el, tot ridicîndu-se şi aşezîndu-se cu izbire vreme cam de un minut.

— Nu rîde, că te bate ! auzi Lucu la ureche şoapta lui Fane.

Dar Someşan observase nedumerirea de pe figura străinului.

— Tinere, îi zise cu un glas catacombal, să vii la mine dacă vrei să înveţi să mănînci. Numai cu sistemul acesta (şi se mai prăbuşi o dată, icnind, pe scaun) se aşază bine alimentele ; se „tasează“ la fund, şi pe urmă poţi să mai adaugi.

— Generale, au sosit sarailiile ! îl anunţă Trude.

— Cîte sînt ?

— O duzină.

— N-am ce alege ! declară cu dispreţ generalul.

— În schimb, coniţa Trudchen, reluă Adam, aparţine altui gen, poate mai vătămător : se dedă şi la devastări platonice, ea poate să desfiinţeze un om nu numai cînd i se dă, dar şi cînd i se refuză. Ia uitaţi-vă acolo !

Privirile se întoarseră în direcţia arătată de Gună. Pe fondul verde-întunecat al draperiilor se desprindea profilul de ceară al doctorului Felix, pierdut într-o atitudine de prostraţie cinematică. În faţa lui, pe jumătate golită, sta o sticlă de gin.

— Ar fi timpul, adăugă Adam către Trude, să fii mai blîndă cu el. Nu de alta, dar s-ar putea să ai odată şi odată nevoie de arta lui.

— Eşti foarte amabil, replică Trude, dar timpul acela e încă foarte departe de mine... Şi cu o sfidare graţioasă în toată fiinţa, îl întrebă : Sau poate eşti de altă părere ?

— Ferit-a Sfîntul, protestă Gună, dar sînt superstiţios ; faptul că doctorul s-a amorezat de dumneata nu-mi spune mie nimic bun !

— Tocmai de aceea îl las s-aştepte, încheie Trude. Şi rîseră amîndoi ca de un secret cunoscut de toată lumea. Se ştia că doctorul Felix se specializase în chirurgia estetică. Aţinea calea frumuseţilor în declin, cărora le propunea inima lui şi o deplină restauraţie.

— Eu unul, dacă aş fi femeie, m-aş feri de doctorul Felix, adăugă Adam, uitînd de intervenţia sa miloasă de adineauri. Omul acesta adulmecă bătrîneţea sub învelişul strălucitor al frumuseţii ca hienele hoitul sub iarba fragedă.

— Se face că nu aude, observă Stoltz.

Cu un gest de renunţare, Gună îl precipită pe Felix în afara preocupărilor celor de faţă, ca şi cum cu o singură mişcare a mîinii l-ar fi dizolvat în atmosfera de miresme şi fum a încăperii.

— Precum vedeţi, îşi reluă el disertaţia (şi se adresă cu dinadinsul lui Lucu Silion), unele femei nu se mulţumesc numai cu seva omului, ele atacă şi materia cenuşie : există oameni a căror predilecţie stă în a fi vampirizaţi de femei. (Gună se înclină spre Silion.) Complimentele mele, *mon cher* ; e fermecătoare ! e un as ! un as între aşi ! Dar adu-ţi aminte de spusa răposatului meu prieten Multedo Y Cortina : *„Il n'y a pas de femmes fatales, il n'y a que d'hommes sots“* [1]. Admir-o, cînt-o *couche avec* [2], dar n-o iubi ! E încă pui, dar e din rasa primejdioasă, crede-mă, că mă pricep ; păzeşte-ţi materia cenuşie !

— Ce vrei să spui ? se apără Silion cu un surîs idiot şi agresiv.

Cei de faţă îl priveau ironic. Era încurcat. Secretul vieţii lui e în gura lumii. De bună seamă, oamenii aceştia sălbatici şi neîndurători vor tăbărî curînd asupră-i cu glumele lor neruşinate.

— Cunoşti istoria cu cruciaţii ? întîmpină Adam.

Pe figura lui Lucu se zugrăvi o curiozitate amestecată cu neîncredere. Întreg grupul se pregăti să asculte.

---

[1] Nu există femei fatale, nu există decît bărbaţi proşti.
[2] Culcă-te cu ea.

Adam își netezi barbișonul.

— Cînd au pornit cruciații să libereze Locurile Sfinte, cei mai grăbiți și mai viteji au fost călări, *naturalmente*. Drumurile erau lungi și mizerabile, satele și populațiile pe care le întîlneau nici nu făcea să te uiți la ele. Ajunseră într-un sfîrșit în părțile răsăritene, și cînd intrară învingători în împrejurimile străvechiului Constantinopol îi întîmpinară grecoaicele cu flori, cu vin și cu limonadă. Se ațineau smerite pe lîngă cai și ridicau spre cavaleri mîinile încărcate cu fleacuri și de-abia cutezau să-i privească pe sub gene, surîzînd cu sfielnică modestie. Cu pielea lor mată și brună, cu mișcările rotunde și piezișe, cu pletele lor negre, au făcut, *naturalmente*, o puternică impresie asupra cruciaților, sosiți, după atîta drum singuratec, din țările fadelor blonde. Cu toții au simțit în ei, *naturalmente*, tresărirea ispitei. Dar unii și-au amintit de Mormîntul Domnului, s-au stăpînit și și-au văzut de drum fără măcar să se oprească sau să privească înapoi. Aceștia au fost cei mai tari și au ajuns cei dintîi la Locurile Sfinte. Alții însă au sărit de pe cal lîngă femei, le-au trîntit, *naturalmente*, pe marginea șanțului, au plătit, au încălecat și au pornit pe urma celorlalți. Și aceștia au ajuns la Locurile Sfinte, dar mai greu și mai tîrziu, iar în paradis, tot așa, cu zăbavă. Și au mai fost și cei care după ce au descălecat și s-au desfătat *stante pede* li s-a părut că fericirea asta, la botul calului, a fost de scurtă durată, iar calea rămasă li s-a părut lungă și pustie. S-au gîndit să le ia cu ei în șea o bucată de drum călare, să le ție de urît și de cald. Și le-au luat. Și a trebuit să meargă la pas, sau în trap domol, să poposească des, să treacă de pe cai la căruțe și să rămînă prin sate, că femeile erau fătătoare. Și au fost întrecuți de cei care soseau din

urmă pe jos, şi niciodată, *au grand jamais*, n-au mai ajuns la Locurile Sfinte.

— *Naturalmente!* completară în cor auditorii.

— Şi acum, să vă dezvelesc bustul lui Firuletz!

La auzul acestui nume, adunarea izbucni în exclamaţii cu *double sens*[1] şi urmă, ca un stat-major, pe Gună spre o schelă mică din fundul unei încăperi vecine, improvizată în atelier. Dar n-apucă să treacă bine pragul, şi grupul se opri deodată, ca în faţa unui spectacol neaşteptat. La fereastra din stînga, dinspre stradă, proptit pe o margine de scaun, mai mult în picioare decît aşezat, un bărbăţel spînatec şi scofîlcit încremenise cu palmele întinse paralel în văzduh. I se vedea în plin obrazul fără tresăriri, dat niţel pe ceafă, ca şi cum ar fi contemplat în tavan o viziune cerească, şi ochii negri, rotunzi şi icterini fixaţi asupra unei femei zvelte care îi făcea faţă.

Pe mîinile omului se înfăşurau fire de lînă, pe care femeia le depăna cu mişcări încete şi precise, la infinit. Pe parchet, în jurul acestei perechi stinghere, zăceau ghemuri de felurite culori.

— Diaconu! exclamară deodată cei ce intraseră.

— Grea meserie! se minună Gună, ia priveşte-l, a căzut în catalepsie!

— Ba mai curînd pare în extaz, rectifică Kiriazy.

Diaconu rămase nemişcat şi absent, cu mîinile ţepene în aerul încăperii, ca un manechin de ceară. Numai Iada întoarse o clipă capul şi rosti, ca pentru sine:

— Nici aici nu scapă lumea de nebuni! — şi continuă să-şi depene, cu gesturile ei antice, lîna.

Adam le întoarse spatele. Cu băgare de seamă, ca o soră de caritate, desfăcu pînzele gălbui şi umede,

[1] Sens dublu.

care înfăşurau, ca un pansament uriaş, sculptura. Le lăsă să cadă pe rînd. Murmure de aprobare. Era bustul unui adolescent, cu fruntea îngustă şi voluntară, cu ochi severi şi leneşi, cu profilul curb şi un surîs sfidător, de o tinerească neştiinţă, o arătare imberbă de arhonte sirian.

— Ce titlu are ?

— Învingătorul ! scandă cu emfază Adam. Iar colo, alături, e bustul meu, pe care nu vi-l pot arăta ; nu e gata încă.

— Ce titlu-i puneţi ? întrebă aceeaşi voce de adineauri.

— Învinsul ! proclamă Trude Resch.

Lăsîndu-l pe Diaconu în poza lui cataleptică în faţa Iadei, invitaţii părăsiră atelierul încet. Se regrupară în hol şi prin saloane. Curînd însă, un incident curios se petrecu în sufragerie. Oaspeţii se îmbulziră, unii cu paharele în mînă, într-acolo. Fane şi Stoltz auziră glasul lui Adam, poruncitor ca al unui căpitan de vas prins în furtună :

— Ambrozie, prepară-i bicarbonat de sodiu : o doză de porc-de-cîine !

Pe un fotoliu, lîngă masă, zăcea generalul Someşan, cu capul pe spate, cu mîinile atîrnînd umflate şi vinete. Răsufla greu, cu un fel de plescăit cleios printre spumele care i se clăbuceau pe gură. Pe faţa roşie se împrăştiau vine mici, violete. O spaimă subită îl opinti de pe spătarul acoperit cu un patrafir bisericesc. Se ridică şi, scăpat de sacrilegiu, se prăbuşi pe fotoliul de alături, sufocat de efortul său supraomenesc. Cei de faţă izbucniră în hohote : au înţeles că bolnavul nu voia să se aşeze pe un patrafir, mai ales în clipele cînd îl pîndea o sincopă. Doctorul Felix îşi făcu loc

lîngă bolnav, se aplecă, îi luă pulsul, se pregăti să-i asculte inima.

— Ia lasă-ne, doctore, îi zise Adam, cu fiţele dumitale medicale aici! Ştim noi ce-i trebuie!

Cînd Ambrozie sosi cu bicarbonatul, generalul refuză din cap.

— Sare amară! gîfîi el. Multă!

Se vede că Ambrozie cunoştea tratamentul şi că era pregătit; în mai puţin de un minut, se întoarse cu o soluţie preparată într-un pahar înalt. Cu mîinile ei subţiri şi nervoase, Trude Resch desfăcu gulerul şi cravata generalului, îi propti palma în frunte şi-l ajută să înghită doctoria.

— Priviţi-l, îl arătă Adam, parcă e Socrate bînd cucută.

Doi şacali îl sprijiniră pe general şi-l duseră să zacă pe un divan.

— Să nu mă lăsaţi singur, gîfîi Someşan, vreau să mor între voi, aici.

— Vorbeşte ca dintr-o damigeană, zise Kiriazy.

Ieşind cu ceilalţi oaspeţi din sufragerie, Stoltz întîlni pe pictorul Predescu zis Găină.

— Te descompui pe picioare, i se adresă el amabil; la toamnă ţi-aducem tuberoze.

Cu o mină dezgustată, Găină încercă să-l depărteze. Dar Stoltz continuă, potrivindu-şi monoclul:

— Bag de seamă că nu eşti mai frumos cînd te strîmbi, şi mă simt dator să ţi-o spun... Mă întreb de ce nu te foloseşti şi dumneata de chirurgia estetică a doctorului Felix. Ce de nasuri a mai dres, fără să se gîndească la al dumitale! E o mare nedreptate. Afară numai dacă nu te-ai convins că arta e neputincioasă şi că nu e nimic de făcut. În tot cazul, ai fi fericit

inspirat dacă ţi-ai putea schimba mutra. Nu văd ce alt mijloc ai fi găsit să te apropii de o femeie.

O melodie stridentă de jaz îi întrerupse. Cîteva perechi înfiripate îi despărţiră cu vîrtejele lor de bumbac şi mătasă.

— O fi murit generalul ? se interesă Lucu la urechea lui Fane.

Tolăniţi alături pe un fotoliu în formă de S, căutau să-şi alunge ameţeala şampaniei fumînd trabucuri parfumate.

— Nu mai are nici pe dracu. Tratează cu Androne în salonaşul turcesc.

— În atmosfera asta ?

— E prielnică marilor afaceri. Gună se alege cu un comision serios.

— Dar generalul ?

— Juma-juma.

— Ce jecmăneală, bietul Androne !

— Îi rămîn cincizeci de milioane, din care, la drept vorbind, nu merită nici cinci.

— Dar partea ta ?

— Cîte o părticică de la fiecare. Încep şi eu să prind cheag.

— Te burghezeşti.

— Ţi se pare. Am alte scopuri.

— Să fii ministru.

Fane rînji.

— Nu mă cunoşti ! Eu vreau să stăpînesc. Ascultă : eu nu pot fi ministrul cuiva. Şi nici nu pot fi rege, postul e ocupat.

— Atunci ?

— Pot fi însă mitropolit : patriarhul ţării.

— Glumeşti ?

— Dacă dau greş, atunci am glumit.

— Aiurezi, îi spuse Lucu, şi închise ochii.

În camera vecină, Adam Gună ridică un pahar.

— În sănătatea lui Alcibiade Resch şi a marii finanţe! În sănătatea es-a-em-ului! Cine are bani, să subscrie! Acţiunile se vor urca vertiginos! Garantez o primă fantastică.

— Aşa va fi în prima lună, rînji în surdină Fane către Silion. Dar acesta nu-l asculta. Sub acţiunea vaporilor de alcool, mintea i se oprea în loc.

Treptat, adunarea se desfăcuse în mici grupuri, ameninţate de congestie şi exagerat tolănite în fotolii. Cei mai tineri dintre oaspeţi stăteau întinşi pe blănurile de leopard, pe care odihneau, în tecile lor de mătasă, picioarele femeilor. Lucu îşi lăsă într-o reverie grea privirile să fluture printre ele.

Erau picioare subţiri, cu linia plăpîndă şi nervoasă, graţios arcuite, mîndre şi aristocratice în prefăcuta lor nepăsare. Erau altele, sprintene pînă şi în nemişcare, zvelte şi musculoase, făcute pentru dans, pentru avînturi supreme. Picioare de silfide şi diane, şi lîngă ele — altele mai materiale, cu gleznele mai plastice, cu pulpele mai leneşe, mai pline, chemînd dezmierdarea ochiului şi întîrzierea leneşă a pipăitului. Şi picioare mai grele, de femeie răsăriteană şi de odaliscă. Şi erau altele de bacantă, rotunde şi vînjoase, în care fineţa şi moliciunea se îmbinau cu voinicia muşchilor ghiciţi, picioare tainice şi primejdioase ca şerpii în repaos. Picioare agresive şi apucătoare ca un cleşte, lacome în deschiderea lor ca pantele unui abis. Unele stăteau la pîndă, jivine atente, altele îşi spuneau răsfăţul de a se şti dorite, altele se aţineau trufaşe ca păunii. Picioare care chemau visul şi rugăciunea păgînă a unui idolatru. Picioare viclene şi trădătoare, falnice şi sfidătoare, mute şi somnoroase, Lucu le simţi deodată pe toate în jurul

lui, ca pe un vîrtej magnetic. O, de-ar fi putut să-şi facă un mănunchi pasionat, o roată dezmetică din ele toate...

În ureche, frazele lui Adam i se aşterneau desluşit, cuvînt cu cuvînt, rotunjite şi cîntate.

— Ia priviţi-l, zicea el, are o mutră de intelectual păgubos, atît de nefericită şi pizmăreaţă, că pare a fi fost făcută pentru a palmelor găzduire. Ai impresia că a fost maltratat în toate prigoanele din ultimul sfert de veac... (De altfel nu neg că sălbăticia e eroismul poltronilor.) Şi te mai face să crezi că e la a suta reîncarnare şi tot printre paria s-a renăscut şi că se bucură de facultatea nenorocită de a-şi aminti de toate aceste existenţe anterioare...

Surîsuri încurajau pe portretist. Adam continuă :

— Mai are şi mania să însemne pe hîrtie tot ce-i trece prin cap, şi absolut tot ce-i trece prin cap i se pare prodigios de interesant. Nimic din activitatea lui cerebrală nu-i scapă... Trăieşte cu creionul şi cu caietul în mînă, sau la îndemînă, pe stradă, la masă şi încă şi aiurea. Cred că şi în dragoste şi-ar lua catastiful şi plaivazul alături dacă natura (căreia nu-i place să se perpetueze prin monştri) nu l-ar fi creat eunuc.

Un tinerel spîn, subţirel, cu o frunte de-abia cît un lat de panglică, roşu la faţă şi schimonosit ca o frunză uscată, asculta cu un zîmbet silit această prezentare. Era Diaconu, de data asta fără prezenţa ocrotitoare a Iadei.

— Nu te scandaliza, îi şopti Fane lui Silion. Asişti la un exerciţiu de supleţă la care amfitrionul îşi supune protejaţii.

Ambrozie, precedat de o servitoare blondă pe care Lucu o mai remarcase, intră purtînd noi tăvi de argint şi noi cupe de şampanie. În acelaşi timp, uşa salonaşului turcesc se deschise, şi generalul Someşan apăru, clăti-

nîndu-se nițel și cumpănîndu-se, cu cîte o sticlă desfundată în fiecare mînă. În urma lui, ca un strigoi, venea Androne, cu ochii învăpăiați și mușcîndu-și mustața.

— Domnilor ! se beregăți Someșan, dar glasul i se înecă într-o tuse grasă, pleoapele i se închiseră, sticlele îi scăpară din mîini.

Șovăi și se frînse ca un turn surpat de cutremur. O clipă după aceea, generalul Someșan, prăbușit pe un divan prea scurt pentru el, dormea dus. Și voiosul tumult se înălța din nou.

— Ia te uită, exclamă Adam Gună designînd din cioc pe cel adormit, cu cine îmi pierd eu vremea ; vreau să fac un *cineva* din eroul ăsta, din năsălia asta de decorații... Să creez un mit în jurul lui, un mit la care să mă închin și eu ; eu cu ideile, Alcibiade cu banii, voi cu propaganda. Mitul Someșan : mîna de fier, omul ordinii, Radames, *il salvatore della patria* [1] ; un burduf de șprițuri și sarmale...

Dădu cu ochii de Lucu, pe care-l luă martor, din privire, că adevăr grăise. Ocrotitor, îi puse mîna în ceafă, o mînă ca o floare uriașă, și se aplecă spre el. Lucu înțelegea că scena e mai mult pentru public decît pentru el. Adam nu împărtășea părerea că nu trebuie să știe stînga ce face dreapta. Gună continuă, ca și cum această parte a convorbirii ar fi interesat pe toată lumea :

— Ocupă-te nițel de Resch... stai de vorbă cu el... îți va fi de folos... vrea să finanțeze niște cercetări și săpături istorice... mai lasă femeile și ocupă-te de el.

Lucu Silion se folosi de această întrerupere ca să se strecoare afară din cerc. O făcu repede și umil, ca un

[1] Salvatorul patriei.

cîine izgonit din sufragerie. Se temea să nu-l prindă Adam sau să nu i se pună piedică.

— Ce multe picioare au doamnele acestea! răsuflă el cu năduf, pierzîndu-se într-un grup în care se povesteau anecdote.

Cînd Adam își aminti de el, nu-l mai găsi. Îi trebuia negreșit un cal de bătaie. Căută printre musafiri o „bobină" care să-l inspire.

Întorcîndu-se către un ins lung, negru și uscat care se ținea discret oarecum în afara grupului, îl designă cu ostentație:

— Prietenul meu domnul Găină, artist — pictor.

Găină îl fulgeră cu o căutătură ucigașă și rosti răspicat și rectificativ:

— Predescu! Nu sînt prieten cu domnul.

— Nici eu, interveni Adam Gună, nu sînt prieten cu domnul Predescu. Pentru mine nici nu există domnul Predescu. Cît despre *Găină*, se schimbă lucrurile: cu Găină sîntem într-o perpetuă lună de miere. L-am poreclit așa în amintirea unei găinușe golașe, costelive și negre care venea cînd o chemam și-mi ciugulea din palmă. Seamănă leit cu ea. Aceeași privire, pe o parte, de jos în sus, același gît, stacojiu și noduros, același gest întins spre cer cînd înghite apă sau șampanie... Dar să-l vedeți pe Găină bînd șampanie! Oferită de mine, *naturalmente!*

— Pe mine mă iertați, trebuie să plec, zise domnul Găină, care între timp își culesese cu o abia stăpînită mînie ampla și vetusta lui borsalino, mănușile și bastonul cu mîner de argint. Se roșise la față astfel încît gîtul lui vînos și subțire, pe care țopăia ca o suveică un uriaș măr al lui Adam printre clapele scrobite ale gulerului, și chipul lui oacheș și acvilin erau de o singură culoare: sfeclie.

— De ce te grăbeşti ? îl reţinu Gună. Apoi continuă : Dumnealui vine dintr-un lagăr de suspecţi din Bulgaria, unde a stat pentru delictul de dublă personalitate, ca să zic aşa, spuse Adam Gună.

— Asta e o infamie şi poate cea mai mare pe care a comis-o acest scelerat ! se apără Găină furios.

— O farsă, tipule, vrei să zici o farsă, şi încă una foarte reuşită !

— Omul acesta, continuă spumegînd Găină, m-a denunţat autorităţilor ocupante ca fiind autorul unor desene injurioase la adresa Kaiserului...

— E adevărat, rosti cu gravitate Adam Gună (şi prelung îşi netezi ciocul) ; e adevărat că ţi-am făcut acest mare serviciu... te-am silit să ai o linie de conduită, să ai caracter, să treci adică în rîndurile martirilor.

— Am fost arestat şi deportat de nemţi în Bulgaria pe baza dovezilor furnizate de acest trădător. N-aveam pe mine decît un pardesiu de ploaie şi pantofi de lac în toiul iernii şi doi poli în buzunar !

Adam Gună se socoti dator să se explice :

— L-aş fi ajutat, *naturalmente*, să-şi petreacă la Văcăreşti captivitatea (fiindcă cu bani totul este posibil) dacă nu s-ar fi comportat faţă de mine într-un chip impertinent ! Atunci, i-am spus, luîndu-mi bun rămas de la dînsul : „Penitenciarul e pentru escroci, lagărul e pentru eroi !“

Dar Găină nu părea dispus să-i cruţe efectele.

— Adevărul e că individu încerca să înduplece pe ocupanţi să intervină la Justiţie să i se revizuiască procesul chiar în timpul prielnic lui, al ocupaţiei. De aceea le făcea mici servicii de delator... dar n-a izbutit...

— Ce sînt eu de vină dacă marfa pe care le-am livrat-o era lipsită de importanţă ? Dar să lăsăm gluma ! Adevărul e — continuă pe un ton mai firesc Adam —

că eram închis la Văcărești și mă plictiseam literalmente. Nimeni nu venea să mă vadă. Prietenii mei se găseau parte în Moldova, sub drapel, parte căzuți pe cîmpul de onoare (făcu o pauză comemorativă și se trase de cioc) — pentru patrie — parte angrenați în acțiunea politică de la București. Pierduseră, din toate aceste motive, care de care mai binecuvîntate, contactul cu mine. Nevasta venea joile și duminica să mă vadă... Singur pe lume ! Atunci m-am gîndit la bunul meu complice Găină !

Fără îndoială că Adam Gună poseda secretul cuvintelor exasperante, că Găină se repezi, impetuos :

— Nu-ți permit, ți-am mai spus ! Se opri o clipă, înfipt în fața lui Adam Gună, ca și cum din acea nemișcare și din privirile lui, în care se mistuiau minuscule flăcări negre, trebuia să țîșnească o forță de blestem, o forță de nimicire.

Dar nici un fenomen supranatural nu se produse. Adam rămase întreg, plastic și viu pe locul lui, iar Găină, strîngînd în dinți măciuca de argint a bastonului, începu să se plimbe cu pași mari, cu o iuțeală crescîndă.

Mînia lui Găină era atît de sinceră și de năvalnică, încît el nu mai putea să țină seama de prezența doamnelor. Pentru cei de față era de mirare cum izbutea să și-o stăpînească sau cum nu căuta să scape dintr-o asemenea stare luîndu-și cîmpii. Lucu Silion ar fi vrut doar să ghicească tîlcul acestei răbdări supraomenești. I se părea cu neputință ca totul să se explice numai prin nevoia de bani. Poate să fie vorba de o lipsă totală de voință, de o aproape sadică nevoie de sîcîieli, de ofense, de batjocuri. Dacă e așa, Adam Gună e singurul om în stare să se ocupe de un nevoiaș și de un îngîmfat maniac ca Găină și să găsească prin el prilejuri de glumă

și desfătare. Atunci Găină e legat cu un fir nevăzut, dar solid, de existența lui Adam Gună, ca un osîndit de stîlpul lui de chinuri. De cîteva ori în decursul acestei altercații a fost vădit că Găină șovăia pe pragul unei supreme hotărîri de a se smulge pentru totdeauna din preajma lui Adam. Dar cu o titanică sforțare lăuntrică și-a potolit pornirile și a rămas pe loc, frămîntat de un clocot care amenința să-i rupă zăgazurile firii. Îl cerceta cu îngrijorare. Observă că era îmbrăcat cu un costum de șeviot negru, ros și luciu, cu mînecile scurtate desigur de prea multele treceri pe la spălătoria chimică. Purta pantofi de lac — aceiași desigur care străbătuseră o iarnă de captivitate în Bulgaria. Pantofi fără îndoială năzdrăvani.

Cu toate că de o înfățișare atît de deosebită, Adam și Găină se asemănau printr-un amănunt care se impunea tuturora. Amîndoi păreau sosiți din alte veacuri în prezentul nostru tern. Doi anacronici, mai precis doi medievali, în ciuda deghizamentului lor semiartistic — pălărie largă și lavalieră — prin care voiau să pară de-abia demodați. Pe Adam însă toate veșmintele erau de preț, în nepăsarea lui disprețuitoare. Între el și Găină, ca între Franța și Spania, se înălțau Pirineii despărțitori. Găină semăna cu gentilomul nefericit, cavalerul păgubos și calic din romane, în necurmatul război cu toate amănuntele existenței. Capul lui mic și păsăresc, de care se vedea că e mîndru, era pentru Adam Gună o microcefalie, un stigmat de degenerescență, cauza tuturor neajunsurilor.

— Isprăvește, tipule ! i se adresă din cioc Adam, fără să-i pese de apoplectica mînie a lui Găină, care părea gata să se năpustească asupră-i ca acvila. Isprăvește, că parc-ai fi o sperietoare luată de vînt ! Stai locului, că ne dai *mal de mer*.

În culmea exasperării, Găină se prăbuşi pe un fotoliu şi, drept orice răspuns, îşi duse din nou bastonul la gură şi îşi înfipse dinţii în el cu atîta violenţă, că se auzi lemnul trosnind.

— Bine, foarte bine, Găină, gargarisi aprobativ Adam ; ştiţi, doamnelor şi domnilor, că numărul e cît se poate de greu, trebuie dinţi de oţel : iar bastonul acesta — priviţi, şi vă veţi convinge, dă-i drumu, Găină ! — e din lemn de corn !

Merse de smuci bastonul din gura lui Găină, care, palid şi năduşit, nici nu se mai uită la el, şi îl prezentă cu gesturi de cunoscător.

— Iată urmele dinţilor pînă şi în măciulia de argint : dinţii lui Găină sînt un fenomen, un miracol ! La aşa dinţi, aşa foame ! Şi ironia soartei a vrut să n-aibe ce mînca cu ei !

— Poţi să trăncăneşti cît vrei, n-am să plec pînă nu te dau de gol !

Gună ridică din umeri şi reluă :

„Eram deci închis şi dat uitării ;
o temniţă-adîncă îmi e locuinţa.
Prin dese, prin negre zăbrele de fier
O rază pierdută îmi spune fiinţa
cerescului soare, seninului cer..."

Pentru a nu ştiu cîta oară i-am tot trimis vorbă lui Găină, l-am rugat, l-am implorat să vie să mă vadă. A promis. Am aşteptat. N-a venit ! Se vede că dăduse peste vreun izvor de venituri din care se adăpa, uite-aşa.

Gună întinse gîtul, îşi dădu capul pe spate şi ciuguli în văzduh ca o pasăre care bea şi înghite apă. Găină îl urmări cu ochiul stîng, privind de jos în sus, cu capul păsăreşte aplecat pe dreapta.

— Ține, îi zise Adam aruncîndu-i bastonul, mai mușcă nițel.

Bastonul se rostogoli la picioarele lui Găină, care nu-l ridică.

— Într-o după-amiază de plictiseală cumplită, continuă vorbitorul, m-am hotărît. Folosisem toate mijloacele să-l fac să vină să mă vadă... știa că urăsc singurătatea... nu sînt dintre aceia care pretind că se simt tari cînd sînt singuri... tăcerea dintre patru pereți mi-e odioasă, îmi trebuie prezența cuiva, a unei ființe omenești, fie chiar a unui imbecil ca Găină. Ah, ingratul! Cum cocheta cu nevoia mea de a schimba două cuvinte cu cineva de dincolo de pușcărie... Dar înainte de a folosi mijlocul suveran, mijlocul despre care știam că nu dă greș, am făcut o supremă încercare. Am făcut-o cu toată umilința intimă pe care mi-o pricinuia, fiindcă mai tresar în mine uneori rămășițe din acea slăbiciune care se numește demnitate, amor propriu — *naturalmente*... Cu multă dibăcie i-am dat de veste lui Găină că mă găsesc greu bolnav la infirmeria penitenciarului... că aveam nevoie grabnică de o transfuzie de sînge... numai o transfuzie de sînge și chiar mai multe m-ar fi putut salva... Dumneavoastră, doamnelor și domnilor, trebuie să aflați de-abia acum că Găină e ceea ce se cheamă *un donneur de sang* [1], emerit. Poate că o să vi se pară curios, doamnelor, reluă Adam, ca sîngele de găină să se potrivească tuturor bolnavilor și să-i scape de la moarte... Nu mai puțin nedumerit sînt și eu, dar faptele sînt fapte! Poate că prostia masivă a lui Găină se acordă cu doza variabilă de prostie care zace în fiecare din noi... E sigur că sîngele lui Găină e un elixir fermecat, și sînt cazuri cînd spitalele se bat pe el să-l capete.

---

[1] Donator de sînge.

În materia asta, prietenul Găină e săritor și generos. Își dăruie seva în dreapta și-n stînga, fără să se uite, fără să primească altă plată — m-am informat — decît mulțumirile bolnavilor și mai ales marea lui mulțumire sufletească. L-am văzut de cîteva ori cînd se întorcea de la căpătîiul vreunui suferind căruia îi dăduse sînge și viață ; era transfigurat ! Găină ăsta, cît e de pămîntiu și gălbejit, se lumina la față. L-am văzut eu ! Semăna cu o pacientă mistică de la ospiciu care cînta toată ziua imnuri religioase. Alteori îmi făcea impresia unui om în așteptarea unui strănut care nu mai vine. Ați băgat de seamă ce fericiți sînt oamenii care așteaptă să strănute ! Parcă s-au înscris în *l'Armée du Salut*[1]. În sfîrșit, asta e pentru Găină fericirea pe pămînt : să se infuzeze în vinele femeilor și ale bărbaților și să trăiască în ei — e poate ceva freudian la mijloc, o perversiune, o farsă a imaginației, seringa, sîngele, pielea, cine știe ce se petrece în capul acestui galinaceu ?! A fost și el în stare — el, care nu s-ar deranja dintre ploșnițe nici dacă ar lua foc casa — să se scoale din așternut în toiul nopții și să alerge la spitalul unde era chemat să-și dea picăturile lui miraculoase ! Tocmai de aceea am făcut să i se dea de știre că mă zbat între viață și moarte și că numai el cu sîngele lui m-ar putea mîntui. Îi zgîndăream de la distanță coarda lui cea mai simțitoare, făceam apel la mania lui cea irezistibilă, și unde pui că îi dădeam prilejul să devină binefăcătorul meu, să se libereze de toată datoria de recunoștință față de mine și să mă preschimbe în debitorul lui pe viață ! Era cu neputință ca Găină să-mi precupețească o picătură din sîngele hrănit din ospețele mele ! Era la fel de imposibil să-și dea seama că e vorba de o farsă. Mă pricep

[1] Armata Salvării.

în materie de minciună, știu să o ticluiesc pînă în cele mai mici amănunte, ca să dau iluzia adevărului. Și pe urmă, contam pe totala lui lipsă de imaginație. Nici un moment Găină nu s-a îndoit că sînt în primejdie de moarte și că am nevoie de ajutorul lui. Dar el, care dădea buzna la cea dintîi chemare a vreunui necunoscut, nici nu s-a sinchisit cînd a aflat că e vorba de mine ! A refuzat cu liniștită încăpățînare să vie în ajutorul unui prieten și nu s-a îndurat să dea vreo explicație convenabilă refuzului său sălbatec. „Nu vreau să vin ! i-a spus infirmierului de la Văcărești, trimis dinadins să-l aducă, nu vreau ca sîngele meu să circule în vine de porc-de-cîine ! Și cu asta, basta ! Șterge-o de-aici !" Iată care a fost răspunsul lui Găină ! Poate că ar fi fost mai nimerit să-l chem pur și simplu la infirmerie, fără să i se spuie despre cine e vorba, și atunci, închipuindu-și că era vorba despre vreun deținut de rînd, ar fi alergat într-un suflet. Cîteodată nu-ți dă prin gînd tocmai ce este mai la mintea omului... și ești nevoit să recurgi la mijloace mai complicate și mai brutale pentru un scop de nimica toată.

— Nu te mai scuza ! Continuă ! rînji Găină.

— Și atunci, precum vă spuneam, m-am hotărît ! N-am făcut în viața mea un denunț sau vreo scrisoare anonimă, *naturalmente*, dar scopul scuză mijloacele, mai ales cînd scopul e o farsă nostimă. Liber, sau în lanțuri. Să-l arestez. Să-l aduc la penitenciar, să-mi ție de urît pînă e anchetat și i se dă drumul : așa era procedura de război... *naturalmente*... Am adresat un denunț anonim autorităților ocupante, prin care le arătam că autorul unei campanii de desene apărute înainte de intrarea noastră în război și neiscălite este desenatorul politic și portretistul Nae Predescu zis Găină. Erau desene injurioase la adresa kaiserului Wilhelm... E drept, nu

prea erau în maniera lui Găină şi nici nu se potriveau cu părerile lui politice diametral opuse şi mărturisite în mod public. Dar la urma urmei, puteau să şi fie! Pentru că erau corect desenate, dar lipsite de spirit, iar unele de-a dreptul vulgare. Găină are tehnică, prinde la milimetru asemănările, are şi uşurinţă, dar îi lipseşte ceva (Gună înălţă ochii spre cer şi, descriind semnul crucii în aer, rosti sacerdotal): G r a ţ i a!... De-aceea îl şi chinuiesc eu din cînd în cînd... poate că am să smintesc în el vreo rotiţă sau vreun şurub interior, şi prin lacuna astfel creată de mine îl va invada Spiritul Sfînt! ...Am trăit cîteva clipe în aşteptarea înfrigurată a lui Găină. Îl vedeam intrînd în camera mea de arest, ca o curcă plouată, fără guler, fără cravată, cum se cuvine unui deţinut, cu gîtul rozaliu, noduros şi golaş, oferit în toată splendoarea. ...Începusem să pierd nădejdea. De nerăbdare, făceam tot felul de presupuneri... Nu ştiţi ce importanţă capătă gîndurile cînd eşti închis! Că denunţul meu n-a fost luat în serios, fiindcă îi lipseau amănuntele şi o semnătură, că nici nu o fi ajuns la destinaţie prin cine ştie ce fatalitate poştală... Eram înfocat că autorităţile erau blazate în materie de denunţuri. Zilnic camioanele Comandaturii transportau la marginea oraşului saci întregi de asemenea corespondenţă... Mulţumită acestei măsuri, faimoasele gropi ale lui Ouatu nu mai sînt azi decît o amintire. Eu însă nu m-am descurajat, şi am trimis un nou denunţ, de rîndul ăsta iscălit şi datat de la Văcăreşti. Fie ce-o fi! Numai să-l văd pe Găină — restul n-avea importanţă. Tot eu îl voi descurca! Cu bani se poate orice, mai ales la închisoare. Pentru asta eram gata la toate sacrificiile... *Naturalmente!* Încă două-trei zile de aşteptare. Într-o după-masă m-am pomenit în camera mea de arest —

cea mai bună din toată instituţia! — cu directorul penitenciarului. Părea cam plictisit. Fără alt preambul, mi se adresă astfel: „Scumpe amice, pentru ce îmi faci din astea?" Mă lăsă cîteva secunde în prada unui examen de conştiinţă care nu ducea la nimic. Şi cum îi opusei privirile mele cele mai mirate şi mai inocente, mi-a reproşat că trimisesem de-a dreptul la poştă un denunţ iscălit fără să-l mai trec pe la cancelaria directorială, cum cere regulamentul. „Trebuia cel puţin să mă previi, să nu fiu luat pe neştiute, m-a dojenit amical directorul: să fi văzut, zicea el, ce cap am făcut (m-am zărit în oglindă) cînd judecătorul de instrucţie şi ofiţerul neamţ m-au pus în faţa scrisorii dumitale..." „Deţinuţii dumneavoastră comunică liber cu exteriorul? m-a întrebat judele... *mon cher ami,* sînt nevoit să-ţi dau o pedeapsă, cea mai uşoară, fiindcă eşti la prima abatere, ai un avertisment. E mai puţin grav decît ce-am căpătat eu", mă lămuri el scuzîndu-se. Tăcu. În ce mă priveşte, eram dezolat. Planul mi se spulberase. Nici scrisoarea iscălită nu fusese luată în seamă, afară de faptul că prilejuise o observaţie directorului, iar mie un avertisment. Dar directorul reluă, satisfăcut de modul cum îşi pregăteşte efectele: „Şi acum te rog pofteşte la cancelarie pentru o confruntare:... Am venit eu în persoană să te chem..." Mă sfredeli cu privirea lui de vulpoi. „Ce confruntare?" „Judele şi ofiţerul au adus un individ cam răpănos, pe gerul ăsta e îmbrăcat cu un pandesiu de ploaie, cică trebuie să te confrunte cu el fiindcă l-ai denunţat că a făcut nişte desene..." „Găină! am izbucnit eu cu atîta bucurie, că directorul a tresărit, a venit Găină! Bine, directore, de ce nu spuneai mai repede? Unde e? Du-mă la el! Hai,

mişcă!“ Pe coridoare a trebuit să fac un efort ca să nu iau pas alergător. Directorul părea hărţuit de curiozitate, care era mai tare decît demnitatea lui ofensată. Dar ceea ce a contribuit să mă mai calmeze niţel era prezenţa judecătorului de instrucţie. Niciodată nu m-am avut bine cu aceste specimene. *Ils ont toujours eu la prétention de jouer au plus fin avec moi!*[1] şi niciodată n-am catadicsit să le las vreo satisfacţie de amor propriu. Aveam o poziţie destul de dificilă, desigur. Nu puteam să-mi îmbrăţişez prietenul în faţa oamenilor justiţiei, *naturalmente!* Nimeni nu a văzut un călău sărutîndu-şi victima, dar vă jur că asta era unica şi sincera mea pornire: să-l sărut pe Găină. În acele momente l-am înţeles pe Iuda! *Enfin*[2]! În drum spre cancelaria închisorii a trebuit să străbatem o curte interioară pe o potecă pavată, şi am avut vreme să mă calmez niţel şi să-mi fac *grosso modo* un plan, aşa încît să-l păstrez pe Găină pentru cîteva zile la închisoare, dar fără să-l înfund de tot. Pînă acum nu mă gîndisem la greutăţile pe care mi le crea postura mea de denunţător. Voi spune anchetatorilor că în calitatea mea de colecţionar şi expert în materie de artă l-am bănuit din capul locului pe Găină că a fost autorul desenelor incriminate: o campanie bestială contra Puterilor Centrale... Că n-aveam, *naturalmente,* nici o altă dovadă decît flerul meu artistic, simţul meu de cunoscător şi nimic mai mult... Voi propune citarea şi altor critici, o expertiză artistică. Afacerea ar fi devenit amuzantă şi-mi închipuiam cum o să rîd cu Găină de toate astea, în care el n-avea nimic de pierdut şi-şi cîştiga pe deasupra şi o aureolă

---

[1] Au avut întotdeauna pretenţia să mă tragă pe sfoară!
[2] În fine!

de martir... Fiindcă tăgăduirile lui hotărîte nu puteau fi combătute decît cu probe materiale pe care absolut nimeni n-ar fi fost în stare să le producă : expertiza artistică, *c'est une grosse blague !*[1] Numai prestigiul meu ar fi ieşit cam mototolit din toată întîmplarea ; dar ce-mi păsa mie de părerea unor străini care mîine-poimîine se vor întoarce în ţara lor ? Cu aceste gînduri am intrat în cancelaria penitenciarului şi am dat ochi cu Găină, cu care am schimbat un salut scurt şi plin de demnitate. În situaţia noastră aveam tot interesul să facem un schimb de semne de reciproc respect, care să ne ridice valoarea în faţa spectatorilor. Am surprins însă mirarea din ochii lui Găină : nici nu se aştepta să mă vadă aici. Mă credea greu bolnav la infirmerie, canalia !

— Bestie ! întrerupse Găină.

— *Sancta simplicitas !*[2] continuă Adam. Dar nu mi-am dat seama că nu ştie, că nu i-a spus nimic despre denunţul meu şi mărturisesc că acest amănunt m-a turburat deodată. Bietul Găină ! Pînă să se lămurească, avea să treacă printr-un ceas greu. Dar zarurile fuseseră aruncate. Aveam fiecare un rol de susţinut : eu eram acuzatorul, el acuzatul. Îl voi acuza cu sfială, n-avea decît să se apere şi să nege cu aceeaşi energie ca şi pînă acum. Era nevinovat doară ! Ancheta a început cu obişnuitele întrebări de identitate şi a stabilit repede că Găină şi cu mine sîntem cunoştinţe vechi. În cadrul acestor relaţii eram un admirator şi un client statornic al lui Găină, căruia îi inspiram subiecte indecente pentru desene cu care mi-am decorat interiorul meu cel mai intim : sala de baie şi dependinţele, apoi desene politice pe care i le „tre-

[1] E o glumă de prost gust !
[2] Sfîntă prostie !

ceam“ la ziarele partidului... Pentru dumneavoastră, doamnelor, dau aceste ştiute amănunte... Sosi în sfîrşit şi momentul redutabil cînd judele, scoţînd din dosar denunţul meu scris (parcă-l văd pe o hîrtie fină albastră cu iniţialele mele, coroana de baron şi *en-tête*-ul închisorii dedesubt), rosti limpede şi cam apăsat:

„Aţi adresat autorităţilor ocupante un denunţ cum că domnul Predescu zis Găină este autorul nemărturisit al desenelor injurioase cuprinse în albumul intitulat *Noi şi ei* şi oare circulă încă pe ascuns. Recunoaşteţi că e scrisul şi semnătura dumneavoastră?“ „Recunosc“, am zis, dar în clipa aceea mi s-a făcut cam frig. Am vrut să nu mă uit la Găină, curiozitatea însă a fost mai puternică. Era livid. Mă privea cu ochii ieşiţi din orbite şi cu cearcăne violete pe dedesubt. Deşi stătuse tot timpul nemişcat, părea că încremenise a doua oară. Buzele i se subţiaseră şi îi tremurau, parcă ar fi vrut să spuie ceva, şi nu izbutea decît să-şi soarbă saliva de la „comissuri“... Îl priveam şi nu ştiam ce să cred. Eram mişcat. Prin urmare, Găină crezuse în mine! Eram profund nenorocit nu pentru situaţia în care se găsea, dar pentru că eu, Adam Gună, fusesem în stare să-i fac o porcărie atît de mare! Aş fi vrut să-i spun un cuvînt de îmbărbătare, să-i dau curaj. Mă simţeam gata să dau pe faţă totul, să mă autodenunţ, să mă acuz! În aceeaşi clipă judele mă fixă, mă străbătu cu privirea lui profesională: „Mai susţineţi cele afirmate în denunţul dumneavoastră?“ „*Naturalmente!* răspunsei, e evident că Găină e autorul desenelor infamante, asta şi un profan poate să o vadă!“ Zicînd acestea, mă ascultam şi mă minunam ce liniştit îmi suna glasul, de parcă altcineva s-ar fi servit de el, cineva străin de bătăile inimii mele. „Daţi-i un scaun!“ se auzi un ordin în

încăpere. Mă întorsei. Ordinul îl privea pe Găină, care se muiase pe picioare și se rezema galben și gîfîind de masa grefierului. Se lăsă greu pe scaunul oferit și țin minte că n-a uitat să moțăie din cap în semn de mulțumire ; chiar și în momentele grele ale existenței, Găină e un băiat binecrescut. A băut un pahar cu apă, a mulțumit din nou. Dar cînd a întîlnit privirile mele duioase a făcut un gest de scîrbă și de ură și s-a întors cu o expresie de martir extenuat spre judecător. „Domnule Predescu, i-a spus acesta cu o blîndeță care m-a mirat, ați tăgăduit că sînteți autorul albumului... tăgăduiți și acum, cînd ați aflat că domnul Gună, un cunoscător, o autoritate incontestabilă în materie de artă, este cel care vă acuză ?" Privirile lui Găină se întoarseră cu spaimă de la judecător la mine. Simțeam cum toată lumea mă cercetează cu dezgust. Ofițerul german mă măsura și el prin monoclu cu un fel de nedumerire scîrbită. „Dacă-mi dați voie, domnule judecător, se porni din nou glasul meu din mine, acuzația mea nu e bazată numai pe priceperea mea artistică, adică pe datele posibile ale unei vagi expertize ; eu știu, domnule judecător — și apăsai cu energie pe cuvîntul știu — că Găină e autorul albumului... știu asta încă de pe timpul cînd lucra la aceste desene infame... S-au făcut indiscreții... (Tăcui. Eram mirat eu însumi că mersesem atît de departe cu născocirea și căutam cu gîndul ce voi spune, cum voi bate în retragere cînd mi se vor cere preciziuni. Socotii că e nimerit să atenuez tăria afirmațiunilor mele și adăugai pe un ton de compătimire :) Și dacă ați ști, domnule judecător, ce biată simbrie a căpătat domnul Găină pentru serviciile astea !" Acum ar fi fost rîndul lui Găină să bîiguie cîteva cuvinte și să se indigneze, cum auzisem că făcuse la interogatoriile de pînă acum. Eram hotărît să nu merg mai departe

(de altfel nici nu mai aveam încotro) şi să susţin că la apariţia albumului circulase insistent zvonul că Găină i-ar fi fost autorul ; atît, şi nimic mai mult. Aş fi adăugat 'cîteva argumente de detaliu privitor la maniera şi la stilul acelor desene. Îmi dam seama că mă voi face ridicol şi odios în toate privinţele. Mă aşteptam şi la o izbucnire violentă a lui Găină, la cîteva epitete care, mă gîndeam, îmi vor uşura situaţia. Dar n-am apucat să mai rostesc un singur cuvînt. S-a întîmplat deodată ceva cu totul neprevăzut. Nu din vina mea. Nu e vina mea. Găină, care o viaţă întreagă m-a socotit mincinos şi farsor, care m-a tratat în clipele mele de entuziasm sau de furie drept cabotin şi făţarnic, de data asta s-a lăsat înşelat de tonul meu convins şi acuzator şi tocmai cînd nu trebuia a crezut în mine. Niciodată n-am minţit mai neruşinat, n-am născocit ceva mai din nimic şi mai de-a-ntregul, şi iată, chiar în această clipă, Găină crede în sinceritatea mea şi în buna mea credinţă. Nemaipomenit ! Şi, colac peste pupăză, mi-a venit şi mie rîndul să rămîn cu gura căscată de asemenea întorsătură. Şi cum să nu fi rămas, cînd l-am văzut pe Găină mai palid încă de cum fusese pînă atunci — omul ăsta epuizase toată gama posibilă a palorilor — l-am văzut ridicîndu-se şi vorbind ca în vis. „Da, zicea el, e adevărat ce spune domnul Gună... eu sînt acela... care... eu sînt autorul albumului..." Şi pe măsură ce vorbeşte, îşi recapătă glasul, şi cu o resemnare liniştită, aproape cu nepăsare, face mărturisiri depline, adaugă amănunte nebănuite, citează nume şi mărturii, compromite vreo douăzeci de persoane care de mult contribuiseră ca subscriitori la tipărirea albumului. Ascultam fără putinţă de a-l opri, că nici nu se uita la mine. Îmi evita privirea : era felul lui de a strivi sub dispreţ pe denunţător. Eram buimac de uimire :

Găină e vinovat, şi eu nu ştiam nimic ! Născocisem o minciună şi iată că fără voia mea — vi-o jur ! — spusesem adevărul. Şi simţindu-mă cu musca pe căciulă, la intrarea mea în scenă, Găină, care negase totul, iată-l : capitulează ca un nătărău, face mărturisiri complete !

— Minte, ticălosul, izbucni din tăcerea sa Găină ; în chestiunea asta de-abia acuma minte ! Ştiuse totul, şi m-a denunţat ca să se puie bine cu autorităţile. Nu-i el omul care să se joace de-a denunţurile şi să le mai şi semneze. Cît despre denunţul cel neiscălit, e evident că nici n-a existat. Nu se neglijează pe vreme de război astfel de corespondenţă.

— Dar pe cei douăzeci de subscriitori tot eu i-am denunţat ? întrebă sarcastic Gună, şi îşi netezi barbişonul cu un gest agresiv care spunea : „Vezi că te-am înfundat cu întrebarea asta ?"

— E foarte cu putinţă să-mi fi pierdut capul în momentele acelea, conveni cu părere de rău Găină. Nu sînt familiarizat cu arestările şi interogatoriile... Am vorbit desigur mai mult decît a trebuit... Dar şi fără asta Gună ar fi pus ancheta pe urmele subscriitorilor... Ştiam cum se procedează în materie de ediţii de artă... El e răspunzător, întări Găină, de toate nenorocirile întîmplate... Cît despre mine, mi-am lăsat sănătatea în lagărul de la Tîrnovo ! Uite ! Găină tuşi, duse batista la gură şi o arătă pătată de sînge.

— Teatru ! exclamă Adam. Dar glasul îi şovăi niţel, şi pe faţa lui trecu o paloare. Nu pot suferi vederea sîngelui, explică el. Găină ăsta e de un prost gust care te descurajează. Un exhibiţionist al suferinţei... Nu e nimic de făcut cu el... Dovada e felul cum se cramponează de explicaţia lui grosolană şi absurdă. Măcar de frumuseţă, chiar dacă nu m-ar crede, ar trebui să accepte

explicaţia mea, mult mai originală şi mai plauzibilă. Dar nu vrea să renunţe la efectul lui de melodramă : o batistă pătată de sînge... Un adevărat abuz : nevesti-mi i-o arată de cîte ori e cu ea între patru ochi ! E trucul lui cu femeile !

— Calomnie ! scrîşni Găină.

— Nu te mai roşi ! N-ai decît să te răfuieşti cu Iada. Ea mi-a spus ! Dar ia seama !

Ameninţînd părinteşte cu degetul, Adam Gună se ridică să curme într-un minut favorabil lui această convorbire, căreia îi dăduse tot timpul o întorsătură pe plac. Silion avea impresia că asistase la un duel între un spadasin şi un copil. Apoi, făcînd semn lui Găină cu o demnitate exagerată, aproape solemnă, ca un actor de tragicomedie care recită, cu tremolizări grave şi stăpînite, lungind vocalele, într-un crescendo pus la punct, un sfîrşit de rol :

— Să vii şi tu, martirule, la masă... De cîte ori vrei, adică mereu, că prea rămîne multă mîncare pentru cîini... Vino, că ogarii mei şi-au pierdut silueta, buldogul s-a rotunjit ca o focă, iar basetul gîfîie şi capătă bătaie de inimă... Haide, tipule, şi mai luminează-te la faţă... Grăbeşte-te, Găină, să fii mai amuzant pe drum... *car il me semble que vous avez des vapeurs aujourd'hui.* [1]

Strident, telefonul ciurui tăcerea de miez de noapte. Gună ridică receptorul. Figura i se luminase brusc.

— Alo ! Ha ! Tu eşti, Popă-iapă ? Cristelniţa mă-ti de ticălos ! (Mă iertaţi, doamnelor !!) Ha ! Ce zici, bă ? Da barba ta la ce serveşte ? Dă-o-ncoa, să te învăţ io... Am auzit că te-nsori cu maica Filofteia. Bravo !... Ia-o, ascultă-mă pe mine... S-a cam beşondrit, dar e fată bună... Personal am apreciat-o foarte mult... A fost

[1] Căci am impresia că nu eşti în apele dumitale azi.

caritabilă cu boierii, dar nici pe golani nu-i năpăstuia cînd erau bine făcuţi... Am ajutat-o cu parale să-şi plătească tratamentul... Ho, că nu-ţi cer banii napoi, nătărăule... Sîntem chit, am avut noi grijă... ia seama la profilaxie, ţap bătrîn !

Convorbirea, în care dintr-un sentiment de pudoare care ca autor mă caracterizează am atenuat expresiile, convorbirea continua pe acelaşi ton, într-un ritm din ce în ce mai repezit, cu tot mai energice invective şi accente. De la capătul celălalt al firului, o voce spartă dădea replici viguroase şi triviale, care-i aţîţau verva lui Adam, îl însufleţeau pînă la bucurie, îi inspirau riposte ingenioase, inedite, ce culminau în simple înjurături şi huiduieli prelungite, ca talazurile ce se sparg şi se aştern pe stînci. Adversarii cătau, care de care, să închidă telefonul înaintea celuilalt, dar numai pe cîte o expresie mai fericită sau pe cîte un urlet emis mai cu dibăcie. Partenerul nevăzut pe care Adam îl botezase Popa-iapă, fusese caterisit pentru fărădelegi şi moravuri urîte. Duelul telefonic cu Gună era şi pentru el un excitant, un derivativ la monotoniile singurătăţii. Aplecat calm peste pîlnia sonoră, pîndea o clipă de oboseală, cînd Gună, răguşit, se va opri să răsufle, ca să-i trîntească un răspuns buimăcitor pregătit din vreme şi să închidă discuţia pe o biruinţă.

— Huo-huo-huideo-ho ! vocifera ritmic, ca scos din minţi, Gună, cînd deodată năvăli în odaie Iada, în *peignoir* roşu, cu părul răvăşit.

— Ce zbieri aşa, Adame, fire-ai al dracului de şantajist ! Scoli mahalaua, adică cartieru. Ai înnebunit ?

Gună se opri surprins, tresări, vru să mai spună ceva, dar, prinzîndu-i ezitarea, Popa-iapă, de la capătul celălalt al firului, îi închisese în nas telefonul cu vreo închinare mai reuşită, aşa că nu mai avu alt de făcut

decît să aşeze receptorul la loc şi, cu o supremă sforţare de autostăpînire, să se adreseze plin de demnitate soţiei sale :

— *De la tenue, madame, s'il vous plaît* ! [1]... Nu sînteţi singură.

Dar cei mai apropiaţi auziră în completare şi o energică invocare a dumnezeirii, intercalată în replică şi scrîşnită printre dinţi, cu barbişonul dus la gură : confidenţial, nu pentru vecini, numai pentru Iada.

Rîsetul, printre cei de faţă, degenerase în spasm ; cineva se simţi rău.

— Domnilor, domnilor, *il y a une vierge parmi nous* ! [2]

— Imposibil, absurd !

— E de necrezut !

— *Parole d'honneur !* [3]

— Afară ! Ruşine !

Ca şi cum văzuseră şi auziseră destul, şacalii şi leoparzii se ridicară deodată cu toţii, să plece.

Lui Lucu i se încîlcesc gîndurile. Nu mai ştie prin ce împrejurare s-a regăsit singur într-o oglindă dintr-o vastă şi feerică încăpere de marmură şi porţelan, luminată *a giorno*, imaculată ca o vestală. Urechile îi sînt pline de susurul etern al dezgheţurilor polare. Dar chipul lui nu-i place : e verde la faţă. Lîngă el, aplecat deasupra unui lavabou uriaş, Androne, livid şi asudat, icneşte amarnic, cu horcăieli de agonie. Plastronul său scrobit se umflă ca o cocoaşă, îşi tot potriveşte fluturele de mătasă neagră de la gîtul lui costeliv şi noduros ca o gîlcă şi se clatină pe escarpenii lui subţiri, peste o

[1] Puţină ţinută, doamnă, v-aş ruga !
[2] E o fecioară printre noi !
[3] Pe cuvînt de onoare.

băltoacă nevăzută. Pe lîngă el, ațintit și calm ca de obicei, se aține Fane, ca un temnicer, îl sprijină — nu cumva să cadă, îi moaie batiste la robinet, i le aplică rînd pe rînd pe frunte, îl mută de la un lavabou la altul.

— Cum te simți, șefule ?

Și Androne se întoarce spre el cu gura strîmbă. Sughite și spumegă. Două firicele albe și elastice i se întind și se destind la colțurile buzelor lui mereu roșii. Vrea să spună ceva, dar limba lui îngreunată nu-i dă ascultare, împingînd anevoie cuvintele ca pe niște dumicaturi cleioase.

— Rabordu, clefăi el, să vă dau rabordu... (În strădania lui de a vorbi deslușit, întărea consoanele cuvintelor.)

Cu o mișcare bruscă, neașteptat de vioaie, Androne, ca un cocoș moleșit dar care mai bate din aripi, își aruncă brațele amîndouă pe după gîtul lui Silion și al lui Chiriac. Făcu un fel de pas de dans pe lespezile colilii și, sigur acum pe echilibrul său, își lăsă capul să-i atîrne într-o meditație grea. Cîte un sughiț îi zgîlțîia întreg trupul astfel suspendat. Fane și Lucu așteptau, ca în preajma unui logos testamentar sau a unei revelații.

— Să vedeți, începu el, și-și drese cu străduință glasul. Un zgîlțîit dureros îi zgudui pînă în temelii. Se uita la ei cu o privire confidențială, încărcată de subînțelesuri : M-a înghis gu el în zalonajul durgesc... Gună în berzoană... ne-a adus oala cu zarmale... pe o măzuză... mare zmecher !

Expunerea lui continuă printre zgîlțîieli și suspine :

— A trebuit ză mănîng zarmale... voarde mulde zarmale... gam un hîrdău... gred gă aşa l-am gugerid... ha-ha ! E un om şarmant... gu doade gă bădăran... *charmant ce milidaire !*

În clipa asta păru că descoperă cu mirare pe Lucu, se uită nedumerit, căutînd să-l confrunte în amintire cu vreo figură cunoscută, apoi întoarse capul spre Fane şi, arătîndu-l pe împricinat cu mîna care i se bălăbănea peste gîtul lui, întrebă :

— Dar mudra azda... gui abardzine ?

— Băiat bun, patroane : unul din colaboratorii dumitale cei mai de talent. Nici o grijă ! (Îi vorbea ca unui surd, în urechi.)

Androne moţăi între capetele lor, în semn că a înţeles.

— Ză-i măreşti leafa... ai auzid ?

— S-a făcut, şefule !

— Nu zbiera, de rog ; mă doare gabu !

— Dă-i drumu, şefule, ard de nerăbdare ! îl îndemnă Fane mai domol.

În jurul lor, susurul fîntînilor polare se înteţea cu vuiet la răstimpuri. Cîte un musafir întîrziat trecea pe lîngă ei împleticit şi potrivindu-şi veşmintele.

— Şi am băud... gu nemiluida... voarde mulde bahare... nu le-am numărat... Gună a zbuz... nu ne dăm drumu bînă nu ne înzelegem... aţi brigebud ?

— Şi v-aţi înţeles ? întrebă Silion cu naivitate.

— Se înzeledze că ne-am înzeles... răspunse cu un fel de indignare Androne ; la îngebud zbunea gă n-are vonduri... hm... nu-ji gunoajde bugedu... gabar n-a'e... i-am arădad la ge gabidol zînd bani dizbonibili. Dar zigea gă-i drebuie bendru mineri... minerii ger zbor de zalariu... I-am zis : „Lază-i be mineri... ge vagi gu

noi ?... e o ogazie unigă... am şi hodărîre judegătoreasgă..." Mi-a zpuz că face ceva pe hodărîrea judegătoreasgă. „Na ! Mai bea. Na ! Mai mănîngă ! I-am zpuz : dumneada fagi gum vrei ! Eşdi minizdru... dar gu o „looma" ga azda nu de mai îndîlneşjti..." ji m-am ridigat să bleg : uşa înguiadă ! Adungi a dad gu bumnu' în mază şi a răgnid : „La dragu gu minerii... am ză le dau bani la'anu !" I-am zis : „*Ecce homo !* Eşti un bărbad de zdad... mînă de vier..." Şi îi da zor : „Na ! Mai bea !... Na ! Mai mănîngă !..." M-a omorîd !

Tot spînzurat între ei doi, Androne se lăsă jos, îndoind genunchii. Fane şi Lucu îi petrecură cîte un braţ pe după mijloc.

— Ţin-te bine, şefule !

— Nu vage nimig... are ză dreagă... dar bentru gingizegi de milioane... vage !

...Afară ningea. Zăpada s-a aşternut de o palmă, aerul e aprig şi înviorător. Lucu îşi umflă plămînii. Fulgi mari şi deşi flutură perdele de tăcere peste feeria înaltelor lampadare ce fac de strajă pînă-n depărtările bulevardului luminat. Dar trotuarul se afundă sub paşi, ca o scîndură pe apă, se ridică şi se lasă de la un capăt la altul, legănat ca pe o pîrghie nevăzută. Lucu îşi caută un punct de sprijin.

— N-ai nici o grijă, sînt aici.

E glasul lui Kiriazy ! Dar se simte apucat de braţ de o mînuţă rahitică. Cineva se vîrîse între ei.

— Bună seara, Lucule ; bună seara, Kiriazy !

Era junele pipernicit, cu privirile încrucişate şi cu vocea de scapet enervat. Recunoscu pe victima lui Adam din seara aceea, victima exerciţiului de supleţă. Se lipise de el cu o mişcare de tandreţă şi răsfăţ. Diaconu. Iacob Diaconu. Îl mai cunoscuse cîndva. Porni cu el prin ninsoare, ca un cîine cu o tinichea în coadă,

braţ la braţ cu trecutul lui cu tot, aşa cum îl cam ştia, aşa cum îl auzea, vrînd-nevrînd, acum încă o dată. Da, îşi părăsise tîrguşorul de baştină din nordul moldovenesc, împins de voinţă şi curiozitate. Nimeni nu era mai ospitalier cu tinerii plini de ambiţie, cu necunoscuţii care debarcau pe peronul Gării de Nord fără scrisori de recomandaţie decît Adam. Nici Silion, nici Kiriazy nu erau prieteni cu noul-venit. Dar îl ştiau sfios dincolo de orice margini, de aceea îi uimiră îndrăzneala şi familiaritatea pe care şi le îngăduise acum.

— Ce mai puneţi la cale, conspiratorilor, arîviştilor ? le zise cu un subit entuziasm, împingîndu-i înainte de coate, ca un mînz pus la ham întîia oară. Şi tu, Kiriazy, cum stai cu damele ? Te mai ţin puterile ?

Kiriazy îl măsură din mers cu privirea lui rece, pe care celălalt o înfruntă cu ochii lui piezişi şi sticloşi, cu întreaga lui figură scîlciată şi aprinsă şi cu rîsul lui schimonosit, care duhnea a alcool. Kiriazy se opri lîngă un felinar, care îi punea în evidenţă şi profilul de proconsul, şi statura lui impunătoare.

— Ascultă, tipule, îi zise dezmierdîndu-şi un barbişon imaginar şi imitînd fără să vrea vorbirea lui Adam, astă-seară poţi să-ţi permiţi orice... poţi chiar să mă şi tutuieşti, fiindcă am în vedere că eşti beat. Dar mîine te poftesc să schimbi vorba, că altminteri te sictiresc !

Se întoarse către Lucu şi îi întinse mîna.

— Îmi pare rău, dar trebuie să te părăsesc : ipochimenul ăsta e teribil de anmerdant.

Şi se depărtă. Lucu stătu locului, aşteptînd şi plecarea nepoftitului.

— Te conduc pînă acasă, îi propuse acesta ; am atîtea să-ţi spun... Şi, într-un elan sentimental, i se agăţă mai tare de braţ. Lucu se degajă şi grăbi pasul.

Nu fugi de mine, sînt aşa de singur... Doream de mult să mă apropii de tine să-ţi vorbesc. Şi tu eşti singur, ştiu. Mă numesc Iacob Diaconu...

Se ţinea după Lucu împleticindu-se şi stîrnind zăpada proaspătă. Din cînd în cînd izbutea să-l apuce de braţ, dar Lucu scăpa dintr-o smucitură, şi paşii lui mari îl sileau pe celălalt să alerge.

La fiecare răspîntie, Lucu încercase să se dezbare de acest însoţitor inoportun, care-şi dezvăluia secretele de familie numai pentru că cinicul de Stoltz îl numise chiar în acea seară „intelectual semit“, tocmai într-un moment în care sensibilitatea alcoolizată a lui Iacob Diaconu îndura mai anevoie nedreptăţile.

Silion nu-l mai urmărea. Nu numai pentru că nu-l interesa povestea, dar tocmai cotiseră pe strada suitoare care ducea la locuinţa sa. Iar ceea ce zărea de la un timp în depărtare i se părea atît de ciudat, încît toată atenţia lui era atrasă înspre acel punct, de la care nici un cuvînt de-al lui Diaconu, oricît ar fi fost de năzdrăvan, nu l-ar fi putut abate. Mai întîi crezu că locuinţa lui de pe deal luase foc. Ferestrele ei străluceau de o lumină pală, ce se înteţea la fiece pas. Dar poate că erau alte ferestre, ale altei locuinţe. Se opri să le deosebească. Privi îndelung. Nu mai încăpea îndoială. Numai casa lui se ridica pe cucuiul acela, dominînd toată valea cu Schitul Maicilor şi mahalaua de dincolo de rîpă. Erau negreşit ferestrele lui şi erau de-a binelea luminate. Dar nu se arătau nici vîlvătăi, nici vibraţii, nici fum. O lumină statornică, liniştită, îngheţată, venind dinlăuntrul locuinţei. Inima lui, care bătuse mai tare, se potoli. Nu putea fi vorba de un incendiu. Cineva îi intrase în casă. Hoţii. Hoţii însă nu aprind lumina electrică. Totuşi, la ceasul acela nimeni, nici chiar Brînduşa,

nu putea fi prin odăi. Îi dădu prin gînd că numai Trude Resch, cu îndrăzneala ei cutezătoare, s-a folosit de lipsa lui, i-a luat-o înainte ieşind de la Gună şi i-a pătruns în casă. Vrea să-i facă o surpriză. Îl aşteaptă, sau vrea numai să retrăiască singură întîmplări pe care nu se hotărăşte să le uite, să le retrăiască între zidurile şi lucrurile de demult. De cîte lucruri nu e în stare în romantismul ei neruşinat ! Toată seara s-a uitat la el cu o privire grea, posesivă şi provocătoare. Dar cum de i-a pătruns în casă fără cheie ? S-o fi dus acasă la Brînduşa, o fi trezit-o din somn, i-o fi dat bani şi a convins-o. Nici un cerber din lume nu rezistă fanteziilor şi mijloacelor de ispitire ale Trudei Resch. Fără îndoială că în clipa asta e întinsă pe divanul din hol, cu gleznele şi genunchii ei goi în plină iarnă. O vede cum şi le priveşte încîntată, cum fumează îndelung şi se uită în jurul ei şi caută să ghicească. Îi e de-ajuns un amănunt, cît de mic, ca să afle ce legături mai are Lucu în clipa de faţă. Pîndeşte ca un păianjen gata să alunece pînă la el, să-l învăluie, să-l golească de vlagă şi să dispară poate. Trude ştie să se mulţumească şi cu puţin, şi cu mult, după împrejurări. Şi pentru că e cea mai împăciuitoare dintre femei, izbuteşte să fie şi cea mai inoportună. Silion se opri din nou. E gata să se întoarcă, să rătăcească prin iarnă, să aştepte pînă se vor stinge ferestrele, semn că Trude va fi plecat. Apoi, împins de curiozitate, înaintează iarăşi, cu Diaconu agăţat de braţul lui, ca un copil găsit. Au ajuns la portiţa de fier. În zăpada proaspătă — urme de paşi de femeie. Diaconu cercetă cu o uimire naivă zidul masiv şi înalt.

— Locuieşti aici ?

Silion şovăi. Dar chipul amărît şi duios al lui Diaconu şi gîndul că-l va mai purta după el cine ştie pe cîte

străzi i se păru o caznă de nesuferit. Mai bine o lămurire aspră cu Trude. Şi îi întinse mîna cu hotărîre.

— Noapte bună, domnule Diaconu ! Îţi mulţumesc. Du-te la culcare !

Dar Diaconu i-o prinse ca pe o pradă între amîndouă mîinile lui micuţe şi aspre.

— Nu pleca, imploră el, mai rămîi niţel cu mine ! Numai o clipă.

— Nu se poate, mi-e somn. Mîine am treabă.

— Ia-mă la tine, îl imploră Diaconu. Am să stau toată noaptea într-un fotoliu. N-am să te supăr.

— Ba ai să mă superi. Nu primesc pe nimeni în casa mea. Nu sînt ospitalier.

Cu o mişcare neaşteptată, Diaconu i se agăţă cu amîndouă mîinile de reverurile hainei. Faţa i se schimonosi mai tare. Buzele îi tremurau.

— Nu mă lăsa ! N-am unde dormi în noaptea asta.

— Te priveşte ! Du-te la hotel !

Înţepenindu-se pe picioare, Lucu se căută în buzunar, scoase o bancnotă şi i-o întinse lui Diaconu, care-l ţinea mereu de reverul hainei.

— Poftim !

— Lasă-mă să mă culc aici sub poartă, stărui Diaconu, refuzînd banii.

Încet, pe tăcute, Silion îi desfăcu pe rînd pumnii plăpînzi, apăsînd pe intervalele dintre degetele încleştate pe haină.

— N-ai decît !

Diaconu se prăbuşi în genunchi, scuturat de un plîns cu sughiţuri, apoi se întinse pe trotuar, de-a curmezişul intrării.

— Treci peste mine, dacă te rabdă inima.

Lucu îl măsură cu ură şi dezgust. L-ar fi izgonit cu lovituri de picior, dacă gîndul că va trebui să se atingă de acel trup mititel nu l-ar fi umplut de un amestec de groază şi de silă. Se aplecă repede şi descuie poarta, apoi trecu peste el cu un pas uriaş, aproape un salt, ferindu-se, nu cumva să-l calce, ca pe un excrement zvîrcolit care ar fi prins viaţă. O dată ajuns dincolo de prag, trînti poarta şi trase zăvorul cu o grabă înfricoşată. Răsuflă. În lumina felinarului, fulgi mari, luminaţi, cădeau în tăcere.

SUMAR

Redactor responsabil : CONST. POPESCU
Tehnoredactor : IONEL GHEORGHIU

Dat la cules 09.11.1964. Bun de tipar 08.05.1965. Apărut 1965. Tiraj 18 180 ex. Broşate 17 080 ex. Legate 1/1 1 100 ex. Hîrtie tipar înalt tip B de 63 g/m². Format 540×840/16. Coli ed. 19,38. Coli tipar 27. Planşe tipo 1. A. nr. 12 863/1964. C. Z. pentru bibliotecile mari 8R. C. Z. pentru bibliotecile mici 8R—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 40 893 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — R.P.R.